teatru comentat

859.0.04
B18

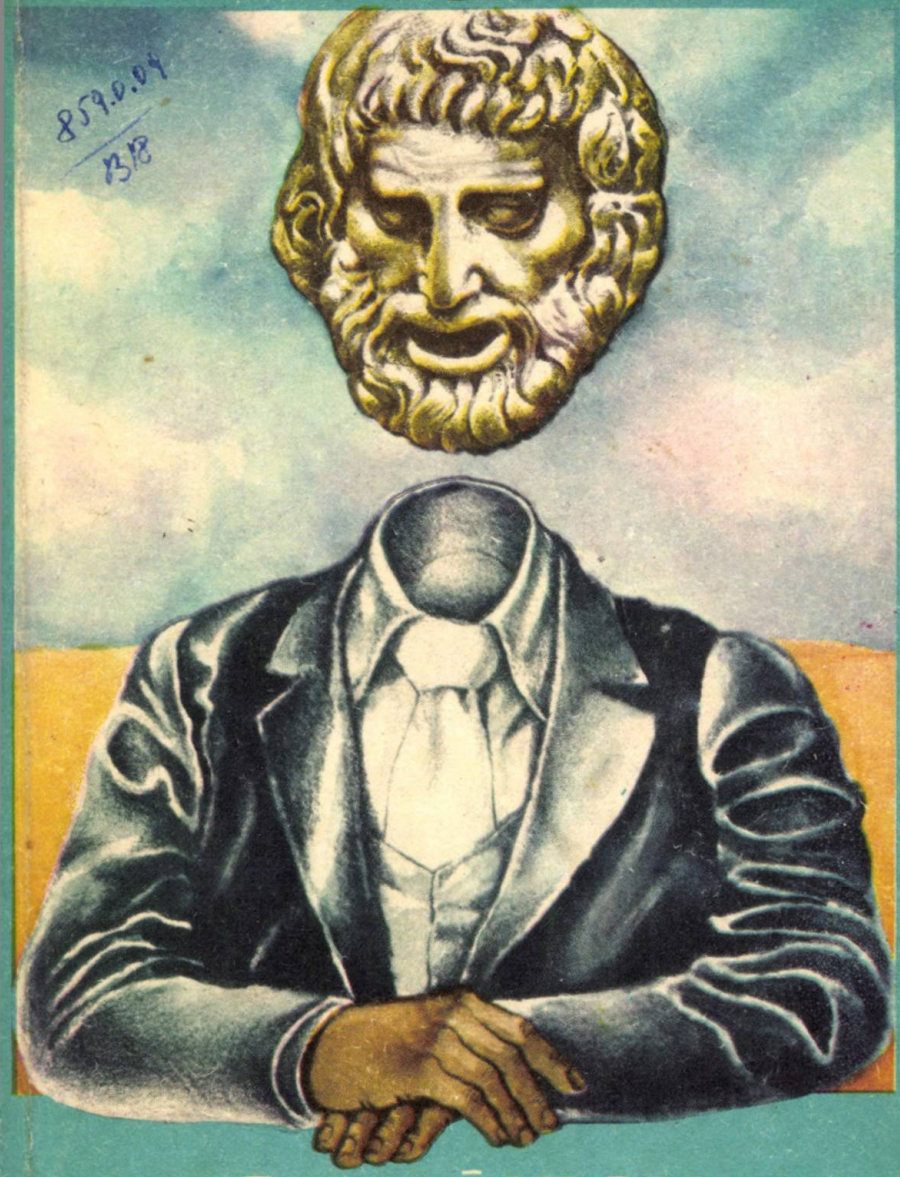

ION BĂIEȘU

ÎN CĂUTAREA SENSULUI PIERDUT

EDITURA EMINESCU

seria

TEATRU COMENTAT

Coperta și ilustrația: VALENTIN TĂNASE

1979

BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII 1

819.0.09
B 18

ION BĂIEȘU

ÎN CĂUTAREA SENSULUI PIERDUT

60.396
V
0
LICEUL „GHEORGHE LAZĂR"
BIBLIOTECA
BUCUREȘTI

EDITURA EMINESCU

IERTAREA

O PIESĂ DESPRE OMENIE

Indiscutabil, Iertarea *este o piesă interesantă și ambițioasă nu numai prin mulțimea întrebărilor enunțate, dar și prin miza lor. Și chiar dacă nu toate întrebările își capătă împlinirile dorite deopotrivă de autor și de noi, mărturisesc că de ea mă apropii cu mai multă simpatie decît de piesele cu miză puerilă redusă la o intrigă banală și meschină. Dar să căutăm a merge pe firul piesei lui Băieșu, în consonanță cu intențiile autorului. Ne aflăm în fața unei dezbateri cu un pronunțat caracter etic: așa cum Băieșu ne-a obișnuit fie în virulentele sale pamflete jurnalistice, fie în proza lui de o bună și eficientă ținută satirică.*

O ființă orgolioasă, Lia, comite o faptă abominabilă: delațiunea. În urma denunțului ei, George, coleg de facultate, este arestat. Constatîndu-se natura calomnioasă a denunțului, omul este eliberat și repus firesc în drepturile sale. Aceasta este premisa piesei, al cărei conflict plauzibil pornește de la anume erori accidentale ce s-au aflat în contrast flagrant cu esența societății noastre. Lia și George se întîlnesc. Lia care căutase, dorise această întîlnire, găsește un om închis în sine, retras în carapacea unei existențe total ruptă de viață, muncind în silă doar atît cît să poată supraviețui de azi pe mîine, fără nici un gînd, fără nici un ideal, decît acela de a evada din timp și spațiu, fapt pentru care a imaginat un accelerator. *E plauzibilă o asemenea reacție? Un șoc ca acela prin care a trecut eroul piesei putea duce la o descumpănire morală. Dar o reacție atît de netă, o ru-*

pere a oricăror contacte cu lumea din jur e plauzibilă numai în cazul unui caracter slab, al unei constituții sufletești fragile, ce nu avea **tăria** *necesară înfruntării unei nedreptăți, mai cu seamă atunci cînd aceasta nu fusese prelungită ci, dimpotrivă, se luaseră măsurile pentru abolirea ei. George avea toate împrejurările favorabile pentru a se putea regăsi. Lia ar vrea să-și îndrepte greșeala, să-și răscumpere fapta, să fie alături de George pentru redresarea lui morală. Dar George nu acceptă ajutorul ei. Iar insistența Liei produce efectul contrar. Și aici mi se pare a întrevedea încă una dintre ideile piesei ce merită a fi reținută; reprobarea tentativei de a reduce personalitatea celor din jur la un numitor comun, de a-l obliga pe cel de lîngă tine să trăiască după chipul și asemănarea ta. Ideea merită o dezbatere scenică, deoarece nivelarea personalității umane se află la antipodul concepției noastre privitoare la desfășurarea multilaterală și nestingherită a omului, ce urmărește tocmai înflorirea personalității în marea ei diversitate. Fără îndoială, Lia era îndreptățită să caute o soluție pentru recuperarea lui George, dar piesa este ambiguă și nu ne lasă posibilitatea să întrevedem dacă dorința personajului e reprobată sau nu. Avea oare Lia ascendentul moral care să poată determina o cotitură atît de hotărîtă în viața lui George? Starea spre care ea vrea să-l readucă, scoțîndu-l din situația anormală nu poate fi ideală, dat fiind caracterul excesiv dominator al Liei. Și nu-i vorba aici de iertarea în sine pentru actul comis — cum în mod eronat au afirmat unii comentatori ai piesei, reducînd problematica morală la o discuție de esență samariteană — ci de idealul în numele căruia Lia voia să-l sustragă pe George din universul său închistat. Or, reconstituind piesa, îți dai seama că Lia vorbește fără să-i poată da lui George o perspectivă. Cred că aici autorul n-a cumpănit bine termenii conflictului, nu a întrevăzut tensiunea morală și intelectuală pe care o presupunea o atare dezbatere. Și atunci, care e soluția? Eroul ce trăia abstras definitiv din cadrul societății, al vieții, intrigat de insistențele Liei, se sinucide. Personajul are aparent atributele unui schizofrenic, om caracterizat printr-o stare patologică, „retras în universul său*

morbid, el devine inert și indiferent față de lumea care îl înconjoară, trăind în singurătatea reveriilor sale", după cum citim într-un dicționar de specialitate. Dar tot lucrări mai noi dedicate acestei probleme (vezi printre altele Psihopatologia și literatura *de Leslie Y. Ruskin) arată că schizofrenicul are o gîndire primitivă, prelogică, este un bolnav. Eroul lui Băieșu nu este un bolnav în sensul adevărat al cuvîntului. Are numai aparențele unui schizofrenic, abstragerea din societate fiind pentru el o soluție deliberată. El afișează programatic o totală indiferență față de umanitate. Uneori spune că ar vrea să se dăruie unei idei nobile, unei acțiuni de o neobișnuită anvergură. Deci nu este un anormal care și-a rupt punțile cu viața, cu existența socială. Se gîndește chiar la posibilitatea unei afirmări a personalității sale. Însă, în acel moment începem să ne întrebăm : nu cumva aici autorul s-a dovedit inconsecvent ? Dacă personajul său simțea nevoia unei dăruiri — așa cum o spune — de ce n-a făcut-o ? E adevărat, Lia pare o ființă despotică și George are libertatea să aleagă sau nu calea propusă de ea. Dar George nu propune nici un ideal superior, pozitiv, apărînd un univers meschin, redus la un greiere și o placă de patefon ! Eroul se retrage din societate, vrea să evite orice legătură cu oamenii, îi disprețuiește chiar. Dar oare o asemenea atitudine primește replica socială și morală care să determine o resurecție ? Pentru că nimeni nu-și mai poate imagina o situație de Robinson al secolului XX.*

Cei ce vor să determine o cotitură în viața lui George nu au ascendentul moral pentru a o realiza. Nici Anișoara nu avea ascendentul moral necesar, deoarece și ea dovedise lașitate într-un moment dificil pentru George. Nici ea nu putea întruchipa un ideal superior care să-i insufle încredere. Așa se explică de ce ultimul act conține momente în care atenția spectatorului intră în eclipsă. Dialogul nu mai crește în intensitate, nu mai fructifică elemente psihologice noi, eroii și-au spus partitura, și-au definit potențialul moral inițial, iar acum revin mereu la aceleași și aceleași puncte de plecare. Nu

se mai confruntă două concepții, două modalități de a înțelege viața: unui ideal de esență negativă — acela de a trăi în afara societății și a oamenilor — i se opune unul meschin, agresiv. Nu cerem în nici un caz un conflict redus la negru și alb, deoarece viața dovedește că pot exista numeroase trepte intermediare, nuanțe infinite în raporturile omului cu societatea, dar dialogul nu este fructuos decît atunci cînd cei angajați spun ceva concludent. Reducînd societatea, mediul ce putea să aducă resurecția morală a lui George la cele două fantome ce nu-i evocau decît întîmplări triste, neopunîndu-i un ideal de autentică sănătate morală, autorul a îngustat sfera conflictului, a restrîns ampla deschidere etică a piesei, iar din punct de vedere dramatic nu a menținut textul la tensiunea începutului. Mediul înconjurător e în piesă atît de amorf, atît de cenușiu, de flasc, încît nimic nu poate trezi inerția lui George. Să nu confundăm imixtiunea în viața omului cu datoria de a interveni și ajuta pe care societatea noastră o are atunci cînd unul dintre cei ce îi aparține se află într-o situație precară.

Dacă autorul l-ar fi angajat pe George într-un asemenea dialog, atunci semnificațiile ar fi fost cele dorite. Fără îndoială, o piesă care abordează asemenea procese de clarificare morală, pe care Ion Băieșu le urmărește cu talent real și cu o francheță ce merită apreciată, poate suscita discuții și interpretări. Cu condiția ca ele să se ducă în limita adevărului și a intenției autorului. Nu astfel se întîmplă într-o cronică care, pornind de la o premisă falsă, dezmințită de structura piesei, confundă un caz cu istoria însăși. Defectele de caracter ale unei ființe nu pot fi puse decît dacă dovedim o lipsă de condescendență față de text și de autor... pe seama istoriei. Ca să nu vorbim de faptul că autorul acestor însemnări fanteziste crede că sensul înalt al piesei lui Băieșu ar sta în faptul că George: „...în numele umanității, acuză denivelările și părțile inevitabil crispate ale istoriei", cînd piesa nu ne poate duce, în nici un caz, la o asemenea concluzie.

Am deschis această paranteză înainte de a sublinia încă o dată interesul legitim pe care o piesă ce își propune dezbaterea unor aspecte etice ale relațiilor dintre

oameni îl suscită în chip firesc. Dacă am supus piesa lui Băieşu unei analize minuţioase am făcut-o obligat de seriozitatea şi valoarea ei, de faptul că dialogul îl duc cu un scriitor, că am în faţă o partitură ce impune prin responsabilitatea cu care autorul priveşte scena. Iertarea *fiind una dintre piesele ce nu se ascultă cu apatie, ce nu te cufundă în indiferenţă, ci te solicită — este firesc să mergi în întîmpinarea ei nu cu fraze grandilocvente şi cuvinte mari. Ceea ce această piesă conţine realmente viabil, făgăduinţele ca şi neîmplinirile ei sînt toate o invitaţie la o mai adîncă privire asupra conexiunilor şi explicaţiilor morale ale personajelor, asupra consecvenţei şi logicii construirii caracterelor, asupra echilibrului termenilor aflaţi în conflict.*

VALERIU RÂPEANU

PREMIERA ABSOLUTĂ A PIESEI:
TEATRUL DE STAT DIN ARAD
noiembrie 1968

DISTRIBUȚIA:

George: IULIAN COPACEA; Lia: ZOE MUSCAN; Cornel: ALEX. FIERĂSCU; Femeia: ELENA DRĂGOI; Doctorul: ION PETRACHE; Anișoara: CRISTINA STAMATE

Regia: DAN ALECSANDRESCU
Scenografia: EVA GYŐRFFY

■

TEATRUL MIC, BUCUREȘTI
martie 1969

DISTRIBUȚIA

George: DUMITRU FURDUI; Lia: LEOPOLDINA BĂLĂNUȚĂ; Cornel: MIHAI DOGARU; Femeia: EUGENIA POPOVICI, artistă emerită; Doctorul: CONSTANTIN DINESCU; Anișoara: ELENA POP

Regia: ION COJAR
Decoruri și costume: ADRIANA IONESCU

PERSONAJELE :

GEORGE — 32 de ani
LIA — 32 de ani
CORNEL — 32 de ani
FEMEIA — 90 de ani
DOCTORUL — 35 de ani
ANIŞOARA — 28 de ani

ACTUL I

Noaptea, tîrziu, după ora unu. O stație de tramvai într-un cartier al Bucureștiului. Trecători foarte rari. George stă pe o bancă, cu fața pe jumătate acoperită de gulerul paltonului. Lia, în picioare, la cîțiva metri distanță, îl privește insistent. Apoi se apropie de el, misterioasă.

LIA : Bună seara ! *(George ridică spre ea o privire total absentă, fără să-i răspundă. Ea continuă să-l privească insistent. O femeie foarte bătrînă se apropie de ei cu precauție.)* Bună seara ! *(Ceva mai tare.)* Bună seara !

FEMEIA : Nu știți, mai vine tramvaiul, sau s-a întrerupt curentul, sau e vreo deraiere, sau ce naiba ar putea să fie ?

LIA *(sec)* : Nu știu. *(Femeia o privește mirată. Lia repetă.)* Nu știu. *(Femeia pleacă, neconvinsă. Lia îl privește pe George cu o insistență agresivă.)* Am spus bună seara ! *(George nu răspunde. Ea se așază pe bancă lîngă el. Tace. Apoi își aprinde o țigară și-i întinde și lui pachetul.)* Fumați ? *(George nu răspunde ; deși ea se află lîngă el, nu o aude.)* Bună seara ! *(Urlă.)* Bună seara ! *(Încet, cu discreție.)* M-ați auzit ? V-am spus bună seara. N-am spus nimic altceva decît bună seara. De ce nu vreți să vorbiți ? Dacă nu vorbiți, cel puțin răspundeți la bună seara, sau dacă nu fumați, spuneți că nu fumați. Cred că nu vă cer un efort supraomenesc.

(George continuă să tacă.) Aşteptaţi tramvaiul ? *(Cu o răutate evidentă.)* S-ar putea să-l aşteptaţi degeaba. S-ar putea să nu mai vină. *(Încercînd să glumească.)* Tramvaiul e cel mai nesigur adevăr de pe lume. *(Pauză. Ea îl priveşte insistent. El continuă să nu realizeze prezenţa ei. O distanţă enormă îi desparte).* Spuneţi-mi cel puţin dacă aţi auzit sau nu că v-am spus bună seara. Spuneţi-mi, eventual, că aţi auzit, dar nu vreţi să-mi răspundeţi. *(Pauză. George continuă să privească neclintit, purtînd pe faţă un zîmbet străin. Lia îi urlă, ieşită din minţi, în urechi.)* Hei ! Răspunde ! Răspunde ! *(Pauză. Revine la tonul normal de conversaţie.)* În ce direcţie mergeţi ? *(George tace. Lia se apropie de el mai mult şi-l prinde de mînecă.)* De ce nu vreţi să vorbiţi ? Aşteptăm împreună un tramvai la ora unu noaptea, într-o staţie pustie din oraşul Bucureşti. După înfăţişare arătaţi a fi om, şi orice om este dator să răspundă altui om, chiar dacă asta nu-i face plăcere. *(Îşi pierde răbdarea.)* Hei ! *(Îl zgîlţîie de guler.)* Vorbeşte ! *(Urlă.)* Vorbeşte ! *(George tresare, speriat, se ridică şi intră în panică. Vrea s-o ia la fugă, dar ea îl prinde de mînecă şi-l trage pe bancă.)* Stai, nu fugi ! Vorbeşte !

GEORGE *(îngrozit)* : Vă rog să mă iertaţi. Cu mine aţi vorbit ?

LIA *(liniştindu-l)* : Da. Dar nu vă speriaţi. V-am rugat să vorbiţi, atîta tot.

GEORGE : Ce să vorbesc ?

LIA *(blîndă)* : Nimic. V-am spus bună seara şi, aşa cum e normal, aşteptam să-mi răspundeţi.

GEORGE *(în aceeaşi stare de panică şi umilinţă)* : Vă rog să mă iertaţi dacă v-am jignit cu ceva... Pur şi simplu nu mi-am dat seama... Nu eram atent sau... poate mă gîndeam la ceva... Iertaţi-mă dacă v-am jignit.

LIA : Dar nu m-aţi jignit cu nimic. Să vă explic exact cum a fost. Dumneavoastră v-aţi aşezat pe această bancă înaintea mea. Eu am venit şi m-am aşezat lîngă dumneavoastră. Şi cînd m-am aşezat, v-am spus „bună seara". Asta a fost tot.

GEORGE : Asta a fost tot ?

LIA : Da. Dumneavoastră nu mi-aţi răspuns, iar eu mi-am permis să insist. Mi s-a părut ciudat că nu-mi răspundeţi.

GEORGE *(umil şi speriat)* : E într-adevăr ciudat şi urît ce-am făcut, dar nu v-am auzit. Vă rog să mă iertaţi. *(Se ridică.)* Bună seara, doamnă.

LIA *(îl apucă de mînecă, speriată)* : De ce plecaţi ? Nu aşteptaţi tramvaiul ?

GEORGE : Nu. Am să renunţ.

LIA : Trebuie să vină dintr-un moment într-altul. Luaţi loc. *(George se aşază.)* Un tramvai aşteptat de unul singur e un chin ; aşteptat în doi e o plăcere. Cine a spus asta ?

GEORGE *(intrigat)* : Cine ?

LIA : Nu ştiu. Probabil că n-a spus-o nimeni. E pur şi simplu o reflecţie personală.

GEORGE *(buimac, îşi strînge tîmplele în palme)* : Da, desigur...

LIA : Vă e rău ?

GEORGE : Nu.

LIA : Atunci de ce vă strîngeţi tîmplele ? Să vă dau un antinevralgic ? Sau obişnuiţi altceva ? Aveţi gripă ?

GEORGE *(o priveşte lung, insistent, foarte neplăcut surprins)* : Nu vă supăraţi că vă întreb : de ce trebuie să-mi puneţi în fiecare clipă cîte o întrebare ?

LIA : În fiecare clipă ?

GEORGE : Da. De ce ?

LIA : Nu mi-am dat seama că pun prea multe întrebări. Probabil că e o obişnuinţă.

GEORGE : Ce înseamnă obişnuinţă ? Aveţi o meserie care se bazează pe întrebări ?

LIA : Nu. Pe cu totul altceva.

GEORGE : Atunci ?

LIA : Vedeţi, de fapt, şi dumneavoastră puneţi foarte multe întrebări. De ce ? Sau, ca să evit o întrebare, aş putea să constat că nu vă plac întrebările.

GEORGE : Da.

LIA *(pauză)* : Nu vă supăraţi că vă întreb totuşi ceva. Vă e rău ?

LICEUL „GHEORGHE LAZĂR" BIBLIOTECA BUCUREŞTI

GEORGE : Nu. *(Stăpîn pe el.)* Dar de ce vă interesează faptul dacă mi-e rău sau mi-e bine ?

LIA : Mă interesează pentru că am văzut că arătați a fi bolnav. Iar eu am considerat că e de datoria mea, ca om sănătos, să mă apropii de dumneavoastră și să vă ocrotesc.

GEORGE : Sînteți, într-adevăr, un om sănătos ?

LIA *(provocatoare)* : Da, un om extrem de sănătos. Atît de sănătos încît aș putea, de pildă, să vă conduc pînă acasă.

GEORGE : Nu e nevoie.

LIA : Nu vreți să mergem împreună ?

GEORGE : De ce împreună ?

LIA : Cum, de ce ?

GEORGE : Dacă-mi permiteți, vă întreb : de ce ?

LIA : Pentru că sînteți bolnav. Cum e posibil...

GEORGE : Nu sînt bolnav. *(Enervat.)* Nu sînt bolnav !

LIA : Atunci de ce nu m-ați auzit cînd v-am dat bună seara ? Care e explicația ?

GEORGE *(obosit)* : Cu ce drept îmi pretinzi dumneata explicații ?

LIA : E limpede. Sînteți bolnav. Trebuie să ajungeți repede acasă. Vă conduc... *(Se simte că are un motiv pentru a grăbi plecarea.)*

GEORGE : De ce ?

LIA : Nu există nici un „de ce" la mijloc. Am să vă conduc pînă acasă.

GEORGE : Presupunînd că eu nu doresc asta, veți merge, totuși, cu mine ?

LIA : Da.

GEORGE : Aveți un motiv anume ?

LIA : Da. Am un motiv anume. Mai bine zis, un motiv special.

GEORGE *(o privește lung, apoi se resemnează)* : Atunci o să mergem împreună. Probabil că cineva mai presus decît noi a luat această hotărîre ireversibilă.

LIA *(după ce-l privește foarte lung)* : Eu am luat această hotărîre. *(Pauză.)* Spuneți-mi : sînteți nefericit ?

GEORGE : Iertați-mă, dar întrebarea este nerușinată. Cum vă îngăduiți să puneți o astfel de întrebare unui necunoscut ?

LIA : Pentru că îmi faceţi impresia unui om, cum să vă spun, pustiu. Mai bine zis, a unui om... în sfîrşit, ăsta e cuvîntul : pustiu. Mi-ar face plăcere să ne cunoaştem. Sînteţi singur, nu ? Am să vă fac o mărturisire indecentă : şi eu sînt singură. Sînt în căutarea unui om cu care să mă împrietenesc sufleteşte.

GEORGE *(cu antipatie)* : O prietenie nu poate fi decît sufletească.

LIA *(jignită)* : Există şi prietenii trupeşti.

GEORGE : Cum pot fi două trupuri prietene ?

LIA : Poate mai profund şi mai sincer decît două suflete. Cunosc un caz...

GEORGE *(amuzat)* : Un caz... Sînteţi unul dintre acei oameni care trăiesc de pe urma cazurilor ?

LIA : Trebuie să observ cu bucurie că v-aţi înviorat pe neaşteptate. Aţi început să-mi puneţi întrebări.

GEORGE *(îngenunchează)* : Stimată doamnă şi necunoscută ! Nu sînt bolnav. Nu sînt un caz. Nu sînt ceea ce căutaţi. Vă rog, fie-vă milă de mine. Lăsaţi-mă în pace !

LIA *(după ce-l priveşte lung, crispată)* : George !

GEORGE *(tresare îngrozit, vrea să plece, dar ea îl trage înapoi)* : Ce-ai spus ?

LIA *(pe un ton mai scăzut, dar ferm)* : Am spus că n-are rost s-o faci pe nebunul... Ştii... n-are rost. Vrei să spui că nu mă cunoşti ?

GEORGE *(fără s-o privească)* : Nu te cunosc.

LIA : Nu m-ai privit cu atenţie. Priveşte-mă.

GEORGE : Nu te cunosc.

LIA : N-am intrat întîmplător în vorbă cu tine. Te urmăream.

GEORGE *(îngrozit)* : Da ? De ce ?

LIA : Din tren te urmăresc. N-ai observat ?

GEORGE : Nu.

LIA : Vrei să-ţi spun cine sînt ?

GEORGE *(speriat)* : Nu.

LIA *(mirată)* : De ce nu vrei ?

GEORGE : Nu mă interesează. Crezi că numele dumitale are vreo importanţă ?

LIA : Da. Are o mare importanță.
GEORGE : Dar eu nu vreau să știu cine ești.
LIA *(cu cinism)* : Mă cheamă Elena Pogonat. În intimitate mi se spune Lia. Ai reținut ?
GEORGE : Nu.
LIA : Acum îți amintești cine sînt ? Gîndește-te bine.
GEORGE *(răuvoitor)* : Nu-mi amintesc.
LIA : Am fost colegi de facultate pînă în anul trei. La o reuniune am dansat împreună. Hai, adu-ți aminte de mine.
GEORGE : Nu vreau. *(Lia plînge cu fața ascunsă în palme. George o privește cu o mirare calmă.)* Plîngi ?
LIA : Da. Sînt foarte obosită. Iartă-mă. *(Își revine imediat.)*
GEORGE : Dacă vrei, poți să plîngi. Nu te jena de mine.
LIA : Mi-a trecut. Iartă-mă, sînt îngrozitor de obosită, de amărîtă, de nefericită... Poate și emoția... *(Printre lacrimi.)* Ce bine că te-am întîlnit !
GEORGE : Spuneai adineauri că am dansat cîndva împreună.
LIA : Da.
GEORGE : Și ce importanță are faptul că am dansat cîndva împreună ?
LIA : Nici o importanță. Era un amănunt. Despre altceva este vorba... *(Pauză.)* George, nu vrei să mergem la tine acasă ? Trebuie neapărat să vorbim... *(Disperată.)* Te rog să mă salvezi.
GEORGE *(sincer)* : Nu pot.
LIA : De ce nu poți ?
GEORGE *(extrem de amărît)* : Abia m-am salvat pe mine.
LIA *(încet)* : De unde te-ai salvat ?
GEORGE : Dacă ar fi posibil, ți-aș spune. Dar nu e posibil.
LIA : George, nu-ți mai aduci aminte de mine absolut deloc ? Gîndește-te bine...
GEORGE : Și ce importanță are dacă-mi aduc aminte ?
LIA : Dacă ai face un efort, crezi că ți-ai reaminti ?
GEORGE : Nu cred.

LIA : Într-un fel, e foarte bine că nu-ți amintești. Spune-mi, ești bolnav rău ?
GEORGE : Dar ți-am spus că nu sînt bolnav !
FEMEIA *(se apropie de ei încet, speriindu-i)* : Credeți că mai vine tramvaiul ?
LIA : Probabil că nu mai vine. S-a întrerupt curentul.
FEMEIA : Curentul electric ?
GEORGE : Desigur.
FEMEIA : Atunci dumneavoastră ce așteptați ?
GEORGE : Noi așteptăm altceva.
FEMEIA : Atunci mă scuzați. *(Pleacă.)*
LIA : Ce-i cu tine ? Nu ne-am văzut de aproape zece ani. Ce-ai făcut de atunci ?
GEORGE : Nu știu. Mi se pune pentru prima oară întrebarea asta. Probabil că n-am făcut nimic.
LIA : Nu vrei să mergem la tine acasă ?
GEORGE : De ce vrei să mergi la mine acasă ?
LIA : Ca să stăm de vorbă. Trebuie să-ți spun ceva extrem de important.
GEORGE : Nu cred c-o să te pot lua la mine acasă.
LIA : Ești cu cineva ?
GEORGE : Nu, dar nu văd pentru ce-ai intra în casa mea. Nu văd motivul. Ce anume vrei să-mi spui ?
LIA : Nu pot vorbi în stradă. Trebuie să fim singuri.
GEORGE : Să mă gîndesc dacă să te invit sau nu. *(Se gîndește.)* Nu pot.
LIA : Atunci cum rămîne ? Nu vrei să afli, totuși, ceea ce vreau să-ți spun ?
GEORGE : Poate c-ar fi mai bine să nu-mi spui.
LIA *(extrem de tulburată)* : E un lucru extrem de important pentru tine.
GEORGE : Dar eu nu vreau să știu acel lucru extrem de important pentru mine. În definitiv, de ce m-ai urmărit ? Cine îți dă acest drept ? Ce s-ar întîmpla dacă aș cere acum sprijinul organelor în drept ?
LIA : Ce înseamnă să ceri sprijinul organelor în drept ? Ce să le spui acelor organe ? Că te urmăresc ?
GEORGE *(indignat)* : Da, că mă urmărești.
LIA : În cazul în care se dovedește că nu am de gînd să săvîrșesc ceva rău, nimeni nu s-ar amesteca.

GEORGE *(extrem de enervat)* : Dar eu nu vreau să stau de vorbă cu tine ! Vreau să mă duc singur acasă !

LIA : Du-te ! Dar am să te urmăresc. N-ai să-mi scapi. Dacă vrei să știi, te caut de aproape cinci ani. De ce nu accepți să stăm de vorbă ?

GEORGE *(disperat)* : Despre ce să vorbim ? Poate că te-am cunoscut cîndva, dar asta n-are nici o importanță. Vrei să te ajut cu ceva ? Vrei să-ți dau bani ?

LIA : Nu.

GEORGE : Atunci ce vrei să-mi spui ? De ce te ții după mine ?

LIA *(ieșindu-și din fire)* : Dar nu mă țin după tine ! Dacă vrei, pleacă !

GEORGE : O să plec. *(Se ridică, face cîțiva pași, apoi se oprește.)* Dacă vrei să mă mai vezi, vino peste o săptămînă, la aceeași oră, aici. Parcă mi-e milă de tine. O să vii ?

LIA : Nu. N-am să vin.

GEORGE *(ezitînd)* : Am plecat. *(Totuși, nu pleacă.)* O să mă urmărești ?

(Înfășurat într-un pardesiu de culoare închisă, Cornel se apropie de ei, încet. Îi privește insistent. George îl privește și el, fascinat. Lia, care pînă atunci a stat cu capul între mîini, îl vede și tresare.)

LIA : George, vino te rog înapoi !

GEORGE *(vine repede lîngă ea)* : De ce m-ai chemat ?

LIA : Individul acela ar putea să-ți facă un rău. Stai lîngă mine.

GEORGE *(cuprins de o spaimă cumplită)* : De ce să-mi facă rău ?

LIA : Nu știu, dar s-ar putea. Dacă ești lîngă mine, n-o să aibă curajul.

GEORGE *(ascunzîndu-se în spatele ei)* : Îl cunoști ?

LIA : Stai aici liniștit. Am să vorbesc cu el. *(Se apropie de Cornel, amenințătoare și sumbră.)* De ce, totuși, mă urmărești ?

CORNEL *(întunecat)* : De ce, totuși, să nu te urmăresc ?

LIA : Te-am rugat să nu mă urmărești.

CORNEL *(uimit)* : Iartă-mă, nu mi-am dat seama că te urmăresc.

LIA : Vrei să te urăsc ?
CORNEL : Nu, te rog să nu mă urăşti.
LIA : Atunci pleacă !
CORNEL *(face cîţiva paşi, apoi se întoarce)* : Cine este el ?
LIA : L-am cunoscut întîmplător. N-are importanţă. Du-te !

(Se întoarce lîngă George, care în tot acest timp a stat încremenit.)

CORNEL *(pleacă, apoi se întoarce şi-i face semn Liei să se apropie de el)* : Cînd ai să te întorci ?
LIA *(obosită şi disperată)* : Nu ştiu... Nu pot să-ţi spun nimic. Lasă-mă singură.
CORNEL *(sumbru)* : Totuşi, am să te urmăresc... Ţine minte... *(Pleacă.)*
LIA *(se apropie de George)* : A plecat.
GEORGE : Se mai întoarce ?
LIA : Sper să nu se mai întoarcă. Hai să mergem.
GEORGE : Cine e ?
LIA *(ezită)* : Cineva care mă urmăreşte.
GEORGE : Şi tu eşti urmărită ?
LIA : Da.
GEORGE : Ţi-e frică de el ?
LIA : Nu. Invers. Lui îi e frică de mine. De fapt, e soţul meu, de care m-am despărţit acum o săptămînă. E un bărbat deosebit de bun, dar e cel mai nefericit om de pe lume. Nefericit, fără să fie de vină absolut cu nimic, aşa cum li se întîmplă oamenilor foarte buni. Este nefericit pentru că mă iubeşte şi pentru că eu nu pot să-l iubesc. Dacă-i spuneam asta înainte de a ne căsători sau imediat după ce ne-am căsătorit, n-ar fi suferit atîta, dar eu i-am spus abia acum, după opt ani de căsnicie. Am făcut un lucru atît de urît, încît nici măcar remuşcări nu am. Dacă eram un om bun, ar fi trebuit să rămîn lîngă el şi să-i dau impresia că-l iubesc, iar el ar fi fost foarte fericit, ceea ce era foarte bine pentru societatea omenească. *(Cornel se apropie şi se reazemă de stîlpul de telegraf, ascultînd. Ea nu-l observă. George priveşte tot timpul spre el.)* Un om nu poate fi fericit decît dacă îi dăruieşte cineva

această binefacere, pentru că fericirea nu se poate construi de unul singur. Este imposibil să vrei să faci pe cineva fericit și să nu reușești. Dacă te sacrifici și-i dai absolut tot ce ai mai bun din tine, dacă stai clipă de clipă lîngă el, ca lîngă un om bolnav, și chiar dacă el refuză la început să primească fericirea care i se oferă, va obosi în cele din urmă și va deveni fericit. Din păcate, cei care dăruiesc fericirea nu sînt, în mod necesar, și ei fericiți, la rîndul lor. Mă înțelegi ? Eu l-am făcut fericit pe acest om. Acum opt ani a trecut printr-o foarte grea încercare. Am fost colegi de facultate. În anul patru, în timpul practicii de vară, a suferit un accident de pe urma căruia a orbit. Era hotărît să se sinucidă. Într-o seară m-am dus la el la spital și i-am propus să ne căsătorim, deși pînă atunci nu fusesem nici măcar prieteni. El a acceptat, după oarecari ezitări, și imediat după aceea eu am început să mă ocup de fericirea lui. L-am ajutat să-și recapete echilibrul sufletesc... Ți-e somn ?

GEORGE *(tresărind)* : Nu.

LIA : M-am dus cu el în străinătate, a fost operat și și-a recăpătat vederea la amîndoi ochii. *(Pauză.)* Între timp, un ochi a cedat. Acum vede numai cu unul. O să-l piardă probabil și pe-al doilea, el nu bănuiește la ora actuală această perspectivă. Dar după opt ani mi-am dat seama, cu o extraordinară tristețe că, de fapt, eu ședeam lîngă acest om numai pentru a face o demonstrație. Nu mă lega de el decît ideea în sine, adică ambiția mea de a-l obliga să fie fericit. L-am lăsat încremenit în mijlocul casei și am plecat. *(Cornel se desprinde de lîngă stîlp și pleacă încet, fără ca ea să-l fi văzut. Lia a obosit.)* Am vîndut găinile, am făcut cadou cîinele unui vecin și am plecat. Nu știam unde. Știam doar că trebuie să te găsesc pe tine. Ce faci ?

GEORGE : Nimic. Mă uitam.

LIA : Unde ?

GEORGE : Încolo.

LIA : Iartă-mă că am vorbit atît de mult. Probabil că te-am plictisit. Te uitai tot timpul undeva. Crezi că sînt vinovată ?

GEORGE *(surprins)* : De ce să fii vinovată ?

LIA : În sensul că am greșit cu ceva față de omul acela ?

GEORGE : Ce anume să fi greșit ?

LIA : În sensul că... Tu nu ai ascultat ce ți-am spus ?

GEORGE : Nu.

LIA : De ce ?

GEORGE : Pentru că nu mi-ai spus că trebuie să ascult.

LIA *(cu lacrimi în ochi)* : De ce nu m-ai ascultat ? Simțeam nevoia să mă asculte cineva.

GEORGE : Trebuia să-mi atragi atenția !

LIA : Dar există o elementară datorie a omului față de om de a ne asculta unul pe altul, chiar dacă vorbim fiecare altă limbă. Trebuia măcar să te fi uitat în ochii mei.

GEORGE : Dar cum o să mă uit în ochii cuiva, dacă nu sînt invitat să fac asta ?

LIA *(obosită)* : În sfîrșit... Ce facem ? Mergem ?

GEORGE : Eu o să aștept, totuși, tramvaiul. Pînă la mine e prea departe. Deși... *(Se gîndește.)* Da, deși ar trebui să ajung foarte repede acasă, pentru că sînt așteptat. *(Se ridică.)* La revedere ! Scuză-mă pentru neatenția aceea. Probabil că e foarte neplăcut să vorbești cuiva care nu te ascultă. *(Pleacă.)*

LIA *(disperată)* : George !

GEORGE *(se oprește)* : Poftim !

LIA : Pleci !

GEORGE : Da.

LIA *(strigă)* : Nu ! Nu pleca !

GEORGE *(se apropie, umilit)* : De ce strigi la mine ?

LIA : Ți-am spus să nu pleci. N-ai înțeles că te caut, că de cinci ani vreau să te întîlnesc ?

GEORGE *(se așază iarăși pe bancă)* : Nu te supăra. Tu vrei să mergi acum la mine acasă. Probabil că ești nefericită sau nu ai unde dormi sau vrei să vorbești cu cineva. Dar eu nu pot să te iau cu mine. De ce insiști atît de mult, de ce mă umilești ? În mod normal, ar trebui să te lovesc, dar eu nu sînt în stare. Vrei să-mi spui neapărat ceva ?

LIA : Dar pentru ce crezi că te caut de cinci ani ? Pentru că trebuie să-ți spun neapărat ceva. Un lucru pe care nu-l știi, dar pe care trebuie să-l știi. Trebuie să mă justific cu ceva față de tine.

GEORGE : De ce ?

LIA : Pentru că trebuie. *(Disperată.)* Trebuie. Acum. În seara asta. Pe urmă, ne despărțim definitiv. Tu ai să mă urăști, iar eu am să plec liniștită.

GEORGE *(speriat)* : De ce să te urăsc ?

LIA : Mi-ai face un bine.

GEORGE *(intimidat)* : Nu, te rog... Nu-mi spune nimic... Nu vreau să te urăsc... Numai oamenii bolnavi urăsc. Lasă-mă să plec... *(În panică.)* Ei n-au mîncat absolut nimic de o săptămînă și mă așteaptă la fereastră. Dac-ai ști cum mă așteaptă ! Dumnezeule ! Sînt un criminal !

LIA : Cine te așteaptă ?

GEORGE : Greierele și pisica.

LIA *(năucită)* : Greierele și pisica ?! Unde te așteaptă ?

GEORGE : Acasă. Am un greiere și o pisică pe care-i cresc. Două ființe oneste, pașnice și nefericite...

LIA *(îl ține de mînă, nu-l lasă să plece)* : George, lasă dracului greierele și pisica ! Trebuie să-ți spun ceva care pentru tine și pentru mine e vital. Poate n-o să ne mai vedem niciodată în viață ! Te rog ascultă-mă !

FEMEIA : Nu vă supărați că vă întreb : mai vine tramvaiul ?

LIA *(exasperată)* : Nu vă supărați că vă întreb : de ce ne puneți aceeași întrebare de mai multe ori ? De unde să știm noi dacă mai vine sau nu tramvaiul ?

FEMEIA : Atunci de ce așteptați ?

LIA : Dar oare un om... *(în această clipă George pleacă, fără ca ea să observe)* nu poate aștepta în viață decît un tramvai ? Sînt și alte lucruri mult mai importante pentru care merită să așteptăm. Putem aștepta un prieten, un copil, un cosmonaut sau, dacă sîntem oameni care creează, putem aștepta o idee.

FEMEIA *(fascinată)* : Ce frumos vorbiți !

LIA *(continuă)* : Sau putem aştepta un om de care ne-am despărţit pentru totdeauna, care a precizat că nu se va mai întoarce, dar noi tot sperăm să vină şi trebuie să-l aşteptăm. Sau un început... un sfîrşit... o răsplată... o dreptate... sau pur şi simplu nimic... adică ceva neştiut, care poate nu va veni niciodată, dar de care avem atîta nevoie şi în care sperăm zilnic.

FEMEIA *(emoţionată)* : Vă mulţumesc din suflet. Dac-aş putea şi eu vorbi ca dumneavoastră, cîte n-aş putea să spun... Vă rog să nu vă supăraţi. N-am să vă mai deranjez.

LIA *(descoperă, îngrozită, dispariţia lui George)* : Dar unde a plecat el ?

FEMEIA : Cine ? Dînsul ?

LIA : Da. Unde a plecat ?

FEMEIA : A plecat adineauri. S-a ridicat şi-a plecat aşa... ca un călător.

LIA : Te întreb — unde ?

FEMEIA : În partea aceea.

LIA *(se ridică înfrigurată)* : Mulţumesc. *(Pleacă grăbită în direcţia în care a plecat George. Femeia rămîne în staţie dezorientată. Apoi se aşază pe bancă şi aprinde o ţigară. George se întoarce prin partea opusă.)*

FEMEIA : Nu vă supăraţi că vă întreb : credeţi că mai vine tramvaiul ?

GEORGE *(se aşază pe bancă)* : Cine ştie, doamnă, dacă mai vine sau nu ? Datoria noastră, a celor vii, e să-l aşteptăm.

FEMEIA : Femeia aceea a plecat să vă caute.

GEORGE : Nu ştiu de ce mă caută şi mă urmăreşte. Nu ştiu ce vrea de la mine. Nu ştiu nici dacă trebuie să-mi fie frică de ea sau nu. V-aş ruga să rămîneţi pînă vine tramvaiul. *(Emoţionat.)* Adică să participaţi la întîmplarea aceasta a mea.

FEMEIA : Cu cea mai mare bucurie, domnule dragă. Nu ştiu dacă vă pot ajuta cu ceva, pentru că nu mai am nici bani, nici tinereţe, dar particip cu plăcere la orice întîmplare. Credeţi că aţi putea păţi ceva rău ?

GEORGE : Nu știu... nu cred... nu văd de ce...

FEMEIA : Orice s-ar întîmpla, am să fiu lîngă dumneavoastră. Dar nu vă supărați că vă întreb : femeia aceea este cumva... cum să spun... bolnavă sau...

GEORGE : Nu știu precis. Nu o cunosc. Deși ea susține că mă cunoaște. S-ar putea să fie numai nefericită, ceea ce înseamnă, de fapt, același lucru.

FEMEIA : E foarte adevărat ceea ce spuneți. Nefericirea este o boală. Poate n-o să mă credeți, dar e o boală care se ia. *(Cornel trece prin stația de tramvai cu pași rari, înfășurat în pardesiu, ca o fantomă. George îl privește înspăimîntat.)*

GEORGE *(către Femeie)* : Doamnă, veniți mai aproape de mine. Am să vă rog ceva, dacă sînteți atît de bună.

FEMEIA : Cu plăcere.

GEORGE : Vă rog ca timp de un minut să nu vă uitați la mine.

FEMEIA : Desigur. Puteți să-mi cereți și un serviciu mai mare.

(Femeia se întoarce cu spatele. George își cuprinde tîmplele cu palmele și se concentrează îndelung, cu ochii închiși, clătinîndu-se. Pe fața lui apare un zîmbet inuman, dar total inofensiv ; mișcările lui sînt încete și prelungi, ca ale unui somnambul. După un minut, Femeia se întoarce și îl privește surprinsă.)

FEMEIA : Vă e rău ?

GEORGE *(răspunde tîrziu și anevoie)* : Nu.

FEMEIA : Păreți foarte schimbat. Sau poate mă înșel eu. Probabil că mă înșel. Deși păreți foarte schimbat la față... Dar așa sînt oamenii : unii se schimbă ușor, alții nu se schimbă deloc. Vă rog să mă iertați că v-am deranjat mereu cu tot felul de întrebări. Adevărul e că eu nu vreau neapărat să merg cu acest tramvai, pentru că nu mă duc nicăieri. Eu merg cu tramvaiul pentru că nu am ce face noaptea. *(Îl privește lung și nedumerită ; tăcerea lui o incită să vorbească.)* Cîți ani îmi dați ? Șaizeci ? Șaptezeci, optzeci ? Am nouăzeci și unu ! Știu, o să-mi spuneți că arăt mai bătrînă, dar nu sînt pe drumuri, am

locuință. Uitați-vă, cheia de la cameră e aici. *(Îi arată cheia legată cu un șnur în jurul gîtului.)* Numai că sînt tare singură pe lume. *(Își șterge o lacrimă.)* Singurică și sănătoasă. Și nu mai mor deloc. Tot aștept să mor și nu mai mor. Dar cu ce sînt eu vinovată că nu mor și că sînt sănătoasă ? Nenorocirea e că mă plictisesc, domnul meu, mă plictisesc zi și noapte. Ziua mai am cîte o treabă și uit, dar noaptea mi-e tare greu. Lumea doarme, eu nu. De zece ani nu mai pot dormi. Și ce somn bun și adînc aveam altădată... Acum ies în oraș și, fiindcă numai tramvaiele merg toată noaptea, îmi iau abonament și merg cu tramvaiul. În tramvai sau în stații mai întîlnesc cîte un om și discut cu el. Îmi place și mie să călătoresc, să văd lumea, să vorbesc. *(Începe să plîngă.)* Dar nu întotdeauna am cu cine vorbi. Oamenii sînt răi, grăbiți... Nu vor să stea de vorbă cu mine. *(Se oprește brusc din plîns.)* În seara asta am avut noroc că v-am găsit pe dumneavoastră, care mă ascultați. Hei, nu e ușor să găsești un om care să te asculte și să vorbească cu tine. *(În șoaptă.)* Pînă acum cinci ani am fost la azilul de bătrîni. Dar am fugit. Eram prietenă din copilărie cu paznicul, i-am dat cinci lei și am fugit... Acolo era bine, aveam mîncare, aveam patul meu, iarna aveam locul meu la fereastră, aveam și cu cine sta de vorbă, dar mă plictiseam, dragă domnule, mă plictiseam, pentru că toți bătrînii de la azil, vă jur pe sfînta cruce, mint nemaipomenit. Dacă la vremea lui a fost măturător de stradă, el zice c-a fost șef de gară și, cînd îl prinzi cu minciuna, te enervezi nemaipomenit. În ziua în care am fugit m-am enervat pentru că m-am contrazis cu vecina mea de pat din cauza unui proverb. Ea zicea că e totuna dacă spui : „așchia nu sare departe de trunchi“ sau „mărul nu cade departe de pom“. Pe urmă mai erau și altele. Erau bătrîni, să mă iertați, care se țineau de prostii. A fost cazul că una de șaizeci și opt de ani s-a spînzurat din dragoste. Pe urmă, știți ce mai era rău acolo ? Era, domnul meu, o magazie în care se țineau sicriele. Le aveau făcute dinainte, pe diferite

mărimi. Cînd murea unul, îl puneau în coșciug și-l duceau noaptea, ca să nu-l vedem noi, iar dacă murea vreunul prea lung și nu-i ajungea sicriul, îl îndesau cu forța. Magazia cu sicrie era chiar în spatele cantinei și, cînd ieșeam să ne plimbăm, ne uitam printre crăpături și le număram. Și ne făcea așa de rău sufletește ! Barem de le-ar fi dus mai departe, să nu le vedem... Încolo era bine, masă cu desert, teracote... Eu am fugit fiindcă am cămăruța mea și am din ce trăi. Eu, dacă mănînc o dată pe zi — n-o să mă credeți — îmi ajunge. Un singur biscuit mi-e suficient. Că nu mi-e foame. Mie niciodată nu mi-e foame. Biscuitul îl mănînc așa, de plăcere. *(Cornel se apropie de ei și se așază pe bancă, alături. Către George, încet.)* Și dînsul vă urmărește ? *(George nu răspunde. Privește senin înainte, total absent la ceea ce se petrece în jurul lui. Cornel intră în vorbă cu bătrîna.)*

CORNEL : Dumneata ce faci aici ?

FEMEIA *(evaziv)* : Nimic. Aștept tramvaiul.

CORNEL : Și de ce intri în vorbă cu lumea, fără să fii poftită ?

FEMEIA : Dar nu eu am intrat în vorbă. Domnul m-a rugat să stau puțin cu dînsul, ca să asist la întîmplare. Eu i-am răspuns : cu plăcere.

CORNEL *(către George, agresiv)* : Dumneata aștepți tramvaiul sau aștepți altceva ? *(George nu-l aude.)* Cu dumneata vorbesc. *(Îl trage de mînecă.)*

FEMEIA *(către Cornel)* : Ssst !

CORNEL : Pe cine aștepți ?

FEMEIA *(în șoaptă)* : Lăsați-l în pace. E bolnav.

CORNEL : Atunci să se ducă acasă. Sau la spital.

FEMEIA : Se duce, dar nu vine tramvaiul. Lăsați că-l duc eu.

CORNEL *(încet)* : Îl cunoști ?

FEMEIA : Personal, numai din seara aceasta. Dar îl știu din vedere. Îl văd din cînd în cînd prin tramvai, că eu călătoresc mult cu tramvaiele...

CORNEL : Da, am auzit povestea. Ești destul de plictisitoare. Femeia aceea care era aici unde s-a dus ?

FEMEIA : A plecat să-l caute pe dînsul.

CORNEL *(îl privește lung pe George)* : Dumneata de unde o cunoști pe soția mea ? *(George nu aude. Cornel îl trage de mînecă.)*

FEMEIA : De ce nu-l lăsați în pace ?! V-am spus că e bolnav.

CORNEL *(sever)* : Hai, cară-te de aici ! Pleacă !

FEMEIA *(se ridică speriată)* : De ce ?

CORNEL : Așa, pentru că vreau eu ! Prea îți bagi nasul în toate. Cine-ți dă dreptul să te amesteci în viața oamenilor ? Du-te la azil ! *(Femeia se îndepărtează, speriată, la cîțiva pași.)* Vezi să nu chem miliția ! *(Femeia se îndepărtează mai mult, dar nu iese din scenă. Cornel îl privește sever pe George.)* Dumneata de ce nu vrei să vorbești ? *(Pauză.)* Te-am întrebat de unde o cunoști pe soția mea. *(George îl privește îndelung și absent, dar nu răspunde.)* Dacă ai de gînd să te lași impresionat de tot ce-ți spune și să te încurci cu ea, vă avertizez că am să vă calc pe amîndoi în picioare. Vă distrug ! *(Îl ia de piept.)* Femeia aceasta tot la mine se va întoarce ! *(Cu o mare durere.)* Ea are nevoie de un om bolnav și slab, iar eu sînt mai bolnav și mai slab ca dumneata. *(Încet.)* Nu-i da voie să se apropie de dumneata, o să te nenorocească. E atît de puternică, încît n-ai să-i reziști și ai să fii nefericit. *(Pauză. Apoi se ridică și se îndreaptă spre bătrînică.)* Unde a plecat soția mea ? În ce parte a luat-o ?

FEMEIA *(arătîndu-i cu mîna spre stînga)* : Încolo. *(Cornel iese prin stînga. Femeia se apropie de George și se așază cu precauție lîngă el, pe bancă.)* S-a dus. Ar fi bine să plecați și dumneavoastră. Doamne, pedepsește-i pe oamenii răi !

(Lia apare grăbită, gîfîind, din partea dreaptă.)

LIA *(către George)* : Unde ai fost ? *(Desperată.)* De ce m-ai făcut să alerg o jumătate de oraș după tine, dacă știai că te întorci ?

FEMEIA : Ssst ! Mai încet, doamnă. Nu vorbiți așa de tare. Poate e bolnav.

LIA : Dacă e bolnav, am să-l vindec.

FEMEIA : Dar dînsul mi-a spus mie să-l veghez.

LIA *(severă și amenințătoare)* : Dumneata te înșeli. Pleacă !

FEMEIA *(speriată)* : Dar nu i-am făcut nimic. Eu doar vorbeam și el asculta. Așa de frumos m-a ascultat...

(Se aude tramvaiul venind.)

LIA *(febrilă)* : Vine tramvaiul, George, vine tramvaiul !

(Tramvaiul se oprește în stație scîrțîind insuportabil din frîne. Lia îl apucă pe George de braț și-l trage în tramvai cu forța. Apare și Cornel, în grabă, și se urcă din mers.)

FEMEIA *(profund revoltată, fuge după tramvai)* : Doamnă, de ce mi l-ați luat ?

CORTINA

ACTUL II

Acasă la George. O cămăruță joasă, de trei pe trei, modest mobilată, cu un pat pentru o persoană, o masă mică, pe care se află un gramofon vechi și alte obiecte mărunte. La ridicarea cortinei, George privește concentrat discul care se învîrtește și pe care se află greierele. Pisica doarme leneșă în brațele lui George.

GEORGE *(oprește gramofonul și pune greierele deoparte, vorbindu-i cu afecțiune)* : Ajunge, nebunule, ajunge. Odihnește-te puțin. Stai aici pe pernă și încearcă să adormi. E tîrziu. *(Caută ceva prin cameră, pînă cînd descoperă ce caută. Este o placă mare, pe care o așază pe discul gramofonului. Peste puține clipe se aude o muzică bizară, aproape insuportabilă. George o ascultă cufundat în sine, răscolit de o bucurie adîncă. La un moment dat, se aud ciocănituri ușoare în ușă, apoi din ce în ce mai insistente. George nu le aude decît după ce muzica de pe disc se sfîrșește. Ascultă încordat, apoi se apropie de ușă și rămîne nemișcat. Ciocănițurile se înteșesc.)*

LIA *(de afară)* : George, eu sînt !

GEORGE *(în șoaptă)* : Ai venit ?

LIA : Da. Am venit. Îmi deschizi ?

GEORGE *(alarmat)* : Stai puțin... Să mă gîndesc... *(Deși e îmbrăcat cu haina, își pune pe el și balonsaidul, ca să cîștige timp. Apoi deschide.)* Intră.

LIA : De ce mi-ai deschis atît de greu ?

GEORGE : A trebuit să mă gîndesc.

LIA : Erai în stare să mă laşi la uşă ?

GEORGE : Important e că ţi-am deschis. Puteam foarte bine să nu-ţi deschid.

LIA *(se aşază pe pat ; e obosită)* : Sînt obosită. *(Pauză.)* Nu mă întrebi unde am fost după ce m-ai dat afară din casă ?

GEORGE : Dar nu te-am dat propriu-zis afară din casă. Ţi-am spus să pleci, pentru că nu ştii să te comporţi cu animalele mele. Ai fost îngrozitor de brutală şi vulgară cu ele.

LIA *(ţinîndu-şi cu greu plînsul, indignată)* : Iar tu ai deschis uşa şi m-ai dat afară ! La ora trei dimineaţa ! Numai pentru că am fost vulgară cu animalele ?

GEORGE : Da. Pentru că mi-ai călcat pisica pe coadă şi mi-ai speriat greierele. *(Indignat.)* Tu ştii că, de cînd l-ai lovit, el nu mai cîntă ? Pînă acum, de cîte ori îl puneam pe discul gramofonului să se învîrtească, începea să cînte ca o pasăre. *(Gata să izbucnească în plîns.)* De ce l-ai lovit ?

LIA : George, nu ştiam că e greierele tău. Te rog să mă ierţi. Credeam că e un greiere oarecare, o gînganie care s-a urcat pe pat. Pe urmă, cînd mi-ai spus că e o fiinţă de care te-ai legat sufleteşte, mi-a părut foarte rău.

GEORGE *(fericit că ea regretă)* : Îl cresc de cînd era mic şi s-a ataşat de mine cu o sinceritate fantastică. Şi el, şi pisica. Sînt atît de buni şi duioşi, atît de familiari ! *(Înfrigurat.)* Dar de ce nu mai cîntă greierele ? În sfîrşit, sper să-şi revină.

LIA : Da, o să-şi revină. *(Îl priveşte lung, tristă.)* George, de cînd m-ai dat afară, m-am plimbat pe toate străzile oraşului. Am fost prin toate parcurile, s-au legat toţi bărbaţii Bucureştiului de mine. Probabil din cauză că plîngeam.

GEORGE : De ce plîngeai ?

LIA : Nu ştiu exact, dar plîngeam tot timpul.

GEORGE *(o priveşte îndelung, impresionat)* : Mă urai ?

LIA : Nu. Dar m-am gîndit la tine tot timpul.

GEORGE : Nu trebuie să plîngi. *(Timid.)* Mi-e ruşine... Cred că e pentru prima oară cînd suferă cineva din cauza mea. Eu nu am făcut niciodată rău ni-

mănui, știi ? *(Se așază lîngă ea, îi ia o mînă și i-o strînge emoționat.)* Îți mulțumesc.

LIA *(plîngînd, îi sărută mîinile)* : Iartă-mă.

GEORGE : Nu mai plînge. *(O mîngîie pe față.)*

LIA : Nu mai plîng. *(Se îmbrățișează și rămîn nemișcați cîteva clipe.)*

GEORGE : Nu vreau să suferi din cauza mea.

LIA : Nu sufăr. Acum sînt fericită. Plîng de bucurie că te-am găsit. *(Îl sărută și plînge.)* Doamne, cît de mult am așteptat clipa asta !

GEORGE : Te-am umilit ?

LIA : Da, dar nu fi trist. Știi, la început am crezut că nu ești tu, că te confund. Pe urmă am observat că-ți sînt antipatică. Tot timpul am sentimentul că sînt privită de cei din jurul meu cu ură.

GEORGE : De ce ?

LIA : Nu știu. De cîte ori mă apropii de cineva necunoscut sînt privită cu repulsie. Chiar și tu, cînd m-am așezat pe bancă, te-ai ascuns în tine. Ți-a fost frică ?

GEORGE : Da. La început mi-a fost frică. Îmi puneai multe întrebări și erai foarte sigură pe tine. La un moment dat, eram convins chiar că spui adevărul. Începusem să cred că, într-adevăr, m-ai urmărit și că mă cunoști. Pe urmă mi-am dat seama că nu ești decît o femeie nefericită și că ai făcut toate astea din desperare. Sper că n-ai vrut pur și simplu să rîzi de mine, adică să-mi joci o farsă ?!

LIA : Nu. Am simțit nevoia să vorbesc cu cineva, cu un om cît de cît interesant.

GEORGE : Și figura mea ți-a inspirat încredere ?

LIA : Da, pentru că te-am văzut trist.

GEORGE : Și doreai să vii cu mine acasă, ca orice femeie ?

LIA : Adică cum ca orice femeie ?

GEORGE : Da. Te întreb foarte deschis dacă ești o femeie obișnuită să agăți bărbați pe stradă, cu care să rămîi apoi peste noapte.

LIA *(o clipă e îngrozită că el o ia drept femeie de stradă, apoi joacă scena cu convingere)* : Nu fac asta întotdeauna. Doar cînd mă cert cu soțul meu, plec

pe străzi, intru în vorbă cu un bărbat care îmi place, încerc să-i dau impresia că-l cunosc dinainte — celebrul truc —, după care îi propun direct să mă ia cu el acasă.

GEORGE : O faci pur și simplu din viciu, sau...

LIA : Nu, din plictiseală.

GEORGE : Te rog să mă ierți că te întreb toate astea foarte direct, dar eu, ca să fiu sincer, sînt un om singur și mă feresc să intru în astfel de combinații, deși uneori doream să stau de vorbă cu o femeie, să o aud, să o văd... Folosești întotdeauna aceeași poveste pe care mi-ai spus-o mie : „Am fost colegi de facultate, am dansat împreună la o reuniune, trebuie să-ți mărturisesc ceva".

LIA : Depinde... *(Pauză. Lia îl privește lung, fix.)*

GEORGE : Și cum de-ai ajuns prostituată ? Pari a fi totuși o intelectuală ?

LIA : Tocmai din cauza asta. Sînt atît de deșteaptă, încît singurul lucru cu adevărat demn de mine era să devin o femeie de stradă.

GEORGE : Vorbești atît de interesant, încît mă umilești. Din clipa în care ai intrat aici, mai bine zis din clipa în care te-ai apropiat de mine, am făcut febră. Mă tulburi cumplit. Te rog să pleci.

LIA : Să plec ?

GEORGE : Da. Pleacă. Nu vreau să te cunosc. Mi-e frică. Du-te !

LIA *(se ridică și vine în fața lui, îl privește lung)* : George ! Am glumit ! Nu sînt ceea ce bănuiești. Noi doi ne cunoaștem, într-adevăr ! Tot ceea ce ți-am spus acolo, în stația de tramvai, e adevărat. Te caut de cinci ani. Am fost colegi de facultate, nu e vorba de nici un truc. Am dansat împreună. Te-am urmărit din tren, nu te-am acostat întîmplător. În noaptea asta trebuie să stăm de vorbă. Stai jos. *(George se așază, speriat.)* Sperai totuși să fiu o femeie ușoară ? Nu. Sînt Lia Pogonat. Hai, amintește-ți de mine.

GEORGE *(resemnat)* : Da, îmi amintesc...

LIA : Atunci, de ce ai încercat să dai impresia că mă confunzi ?

GEORGE : Pentru că speram totuși să te confund.
LIA : Dar acum îți amintești cine sînt ?
GEORGE : Îmi amintesc.
LIA : Îți amintești totul ?
GEORGE : Ce înseamnă totul ?
LIA : Adică tot ce s-a întîmplat între noi ?
GEORGE : Ce s-a întîmplat ?
LIA : Am să te ajut să-ți amintești. De ce te ferești de mine ? Ești palid.
GEORGE : Nu. Nu sînt palid.
LIA : Atunci de ce mă minți ? Cum poți să spui că nu-ți amintești ce s-a întîmplat între noi ?
GEORGE *(se frămîntă încolțit, speriat)* : Te rog să pleci ! Nu vreau să discutăm nimic ! Ce vrei de la mine ? *(Disperat.)* Sînt nevinovat ! S-a dovedit că sînt nevinovat !
LIA : Dar eu știu că ești nevinovat ! Pentru asta am și venit la tine. Ca să-ți spun că nu tu ești vinovat, ci eu.
GEORGE *(febril)* : Lia, pleacă ! Altfel ai să asiști la o scenă îngrozitoare pentru tine. Te rog în genunchi să pleci !
LIA : Nu plec, George. Liniștește-te. *(Severă.)* Liniștește-te ! *(Pauză.)* Ești bolnav ?
GEORGE : Nu.
LIA : Cu tine se întîmplă totuși ceva ciudat. Ești un om care te ascunzi. Ai un secret ?
GEORGE *(învins)* : Da.
LIA : Și față de cine ascunzi acest secret ?
GEORGE : Față de toată lumea.
LIA : E vorba de ceva jenant ?
GEORGE : Nu. Dimpotrivă. E vorba de ceva atît de frumos, atît de sublim, atît de important, încît mi-ar fi rușine dacă s-ar afla.
LIA : Poți să-mi spui și mie acest secret ?
GEORGE : Nu pot. Nu știu cum să-l exprim. *(Pauză.)* Dar tu cum ți-ai dat seama că am un secret ?
LIA : Din comportarea ta bizară.
GEORGE : Bizară, într-adevăr ?
LIA : Da. Am observat că trăiești alternativ în două stări cu totul deosebite. Una, în care te comporți

aproximativ normal, şi alta, în care cazi într-o semisomnolenţă... cum să-ţi spun... cînd pari complet desprins de pămînt şi te mişti parcă fără să atingi lucrurile. Am observat că atunci ochii ţi se fac extraordinar de albaştri şi că mîinile ţi se răcesc îngrozitor. Nu eşti bolnav, e vorba de cu totul altceva. Ce se întîmplă cu tine ? *(George tace şi o priveşte cu admiraţie reţinută.)* Eşti chiar atît de singur şi nefericit ?

GEORGE : Sînt fericit. Probabil că sînt cel mai fericit om din lume.

LIA : Într-adevăr ?

GEORGE : Da. Din pricina acestui secret.

LIA : Spune-mi despre ce e vorba. Mie poţi să-mi spui.

GEORGE : Dar n-ai să înţelegi. Sau ai să înţelegi numai pe jumătate şi atunci m-aş simţi umilit şi te-aş jigni.

LIA : O să înţeleg. Sînt mult mai deşteaptă decît îţi imaginezi. Povesteşte !

GEORGE : Îţi povestesc. Eşti prima fiinţă căreia îi spun acest secret. Jură-mi că ai să ţii totul numai pentru tine !

LIA : Îţi jur.

GEORGE *(se aşază mai aproape de ea ; în şoaptă)* : Lia, am făcut o descoperire. Am descoperit o idee uluitoare.

LIA *(tot în şoaptă)* : Ce fel de idee ?

GEORGE : Un accelerator.

LIA *(perplexă)* : Ce fel de accelerator ?

GEORGE : Un accelerator.

LIA : Un accelerator ?

GEORGE : Da, un accelerator.

LIA *(speriată)* : George, nu pricep nimic. Ce fel de accelerator ai descoperit ?

GEORGE : Nu striga ! Am să-ţi spun tot.

LIA *(se prinde cu mîinile de tîmple, îngrozită)* : Nu înţeleg nimic, George, mă sperii. Simt că înnebunesc.

GEORGE : De ce să înnebuneşti ?

LIA : Pentru că nu înţeleg.

GEORGE : Probabil că n-o să înţelegi niciodată. *(Trist.)* Mie mi se pare totul extrem de simplu, dar tu n-ai

să pricepi nimic. Te-ai îngrozit imediat cum ai auzit cuvîntul. De ce te sperii ? E vorba despre un accelerator. Ce înţelegi tu printr-un accelerator ?

LIA *(intimidată)* : Un accelerator e ceva care accelerează ceva, nu ? Un dispozitiv.

GEORGE : Perfect. Ai înţeles esenţialul. Închipuie-ţi un astfel de dispozitiv psihic, care accelerează o stare psihică. Încearcă !

LIA : Nu pot.

GEORGE : Fii atentă. Am să-ţi explic ca la şcoală. Tu, la ora actuală, trăieşti într-un ritm perfect concordant cu ritmul în care se scurge timpul obiectiv, da ? În douăzeci şi patru de ore obiective tu trăieşti douăzeci şi patru de ore subiective. Ce s-ar întîmpla dacă ai accelera ritmul timpului tău subiectiv ?

LIA : Nu ştiu.

GEORGE : Gîndeşte-te puţin. Pune-ţi întrebarea. Ce s-ar întîmpla dacă timpul tău ar fi de zece ori mai rapid decît timpul obişnuit pe care îl percep celelalte fiinţe raţionale ?

LIA : Nu mi-am pus niciodată o asemenea întrebare.

GEORGE : Ştiu că nu ţi-ai pus-o, dar te oblig acum să ţi-o pui. Eşti chiar atît de lipsită de imaginaţie ?

LIA *(umilă)* : George, te rog povesteşte tu totul şi pe urmă, dacă vrei, îmi pui întrebări. Întîi povesteşte-mi totul şi pe urmă am să-ţi spun dacă am înţeles sau nu. Spune-mi, mai întîi, în ce împrejurare ţi-a venit ideea. E vorba de o experienţă personală ?

GEORGE : Da. Ideea mi-a venit nu ca o inspiraţie, ci ca o soluţie a unor împrejurări complicate. Să-ţi povestesc totul.

LIA : Da, e mai bine aşa.

GEORGE : Ascultă ! În anul 1953 eram student la Agronomie...

LIA : Ştiu.

GEORGE *(neplăcut surprins)* : De unde ştii ?

LIA : Eram colegi, adu-ţi aminte.

GEORGE *(derutat)* : Atunci înseamnă că ştii ce mi s-a întîmplat.

LIA : Da.

GEORGE : Ştii că am fost arestat. Dar după aceea ?

LIA : După aceea nu mai știu nimic. Am aflat doar că ți s-a dat drumul.

GEORGE : Pentru că eram nevinovat.

LIA : Știu că erai nevinovat. Dar ce legătură au toate acestea cu acceleratorul ?

GEORGE : Ideea acceleratorului mi-a venit după ce-am fost eliberat, ca o consecință a situației absurde în care mă aflam.

LIA : Care situație ? Povestește-mi.

GEORGE : Jură că n-ai să-mi faci vreun rău !

LIA : Ce rău să-ți fac ?

GEORGE : Adică să se afle că ți-am povestit toate astea. Nu pentru că mi-ar fi frică. Singurul motiv e că nu vreau să fiu lipsit de onoare în fața acelor oameni care s-au purtat cu mine atît de cumsecade. Te rog să mă crezi că nu am nimic să le reproșez și n-aș vrea să creadă că mă consider o victimă. Au fost amabili cu mine, nu vreau să le produc o deziluzie.

LIA : George, nu pierde vremea. Spune mai departe. N-am să povestesc la nimeni nimic.

GEORGE *(apropiindu-se de ea)* : Lia, ascultă. În martie 1953 am fost chemat într-o dimineață la decanat. În biroul decanului erau doi cetățeni necunoscuți, dar foarte politicoși, care m-au rugat să-i urmez.

LIA *(disperată că el nu-și amintește)* : George, dar eu eram acolo, de față ! Cum de nu-ți amintești ? Ți-am cerut să-mi predai carnetul de UTM, tu l-ai scos din buzunar și mi l-ai dat, apoi m-ai privit lung, cerîndu-mi parcă o explicație... Nu mai ții minte ?

GEORGE : Nu. Probabil că eram foarte emoționat. Să-ți povestesc mai departe. Am plecat cu ei și m-au dus într-un loc. Nu știu exact unde. Adică m-au dus și m-au lăsat acolo.

LIA : Cum adică te-au lăsat acolo ? Fără să-ți spună nimic ?

GEORGE : Absolut nimic. Cînd a venit gardianul cu mîncare, l-am întrebat : „Nu vă supărați, nu știți pentru ce am fost adus aici ?“ Mi-a răspuns că nu știe nimic. A trecut o săptămînă, apoi două, și nimeni nu venea să-mi spună nimic. L-am întrebat din nou pe gardian : „Nu vă supărați, cred că la mijloc e o con-

fuzie, sînt nevinovat. Cînd o să se discute cu mine ?"... „La momentul corespunzător" — mi-a răspuns el şi a plecat.

LIA : Şi ?... Tu ce făceai ?

GEORGE : Nimic. Mă gîndeam. Peste un anumit timp, nu ştiu exact cît, am fost chemat şi mi s-a spus că sînt liber. „Nu vă supăraţi — am întrebat — sînt vinovat de ceva ?"... „Nu — mi s-a răspuns —, sînteţi nevinovat. Duceţi-vă şi vedeţi-vă de treabă."

LIA : Atît ?

GEORGE : Atît. Deşi am insistat. „Nu vă supăraţi, — am spus, — eu sînt un om care nu ştie să se comporte întotdeauna corect în societate, vă rog să-mi spuneţi dacă am greşit cu ceva, ca să mă corectez pe viitor"... „Nu aţi greşit absolut cu nimic — mi s-a răspuns. Sînteţi liber."

LIA : Pe urmă ai aflat pentru ce ai fost acolo ?

GEORGE : Nu. Pentru că nu m-a interesat.

LIA *(se ridică tulburată şi-şi aprinde o ţigară)* : George, dar e incredibil ! De atunci a trecut atîta vreme şi încă n-ai aflat pentru ce ai fost dus acolo ?

GEORGE : Dar nu m-a interesat să aflu. N-am fost curios. Te rog nu fuma aici ! Nu suportă pisica.

LIA *(stinge ţigara şi se aşază lîngă el ; pauză)* : Şi ideea acceleratorului cînd ţi-a venit ?

GEORGE : Îţi povestesc imediat. Tu o mai ţii minte pe Anişoara ?

LIA : Care Anişoara ?

GEORGE : O fată pe care o iubeam eu cînd eram student.

LIA : Blonda aceea care te aştepta în fiecare zi în faţa facultăţii ?

GEORGE : Exact. O iubeam, deşi n-avea nimic deosebit în ea, era, cred, cea mai banală, dar şi cea mai supusă fiinţă de pe pămînt. Săraca de ea, era convinsă că sînt un geniu, şi nu-şi dorea altceva în viaţă decît să fie tot timpul lîngă mine şi să mă ocrotească. În ziua în care am ieşit de-acolo, m-am dus direct la ea acasă. Voiam s-o văd imediat şi să-i spun că nu s-a întîmplat nimic ireparabil, că sîntem iar împreună, bănuiam cît trebuie să fie de îngrijorată. Am sunat şi mi-a deschis maică-sa, o femeie

foarte cumsecade, care se purtase pînă atunci ireproşabil cu mine şi care m-a privit foarte neplăcut surprinsă, cu răceală şi chiar cu dușmănie. Nu m-a poftit înăuntru, mi-a spus doar că ea, fata, nu este acasă, iar cînd am întrebat unde este, mi-a spus că s-a căsătorit cu o persoană şi că este plecată în voiaj de nuntă cu acea persoană. „Dar situaţia mea o cunoaşteţi ?“ am întrebat. „Nu o cunoaştem şi nici nu ne interesează ; ne vedem de treburile noastre.“ După care mi-a închis uşa în nas. În timpul acesta, am observat că, de la una din ferestre, mă privea Anişoara. Adică nu era plecată în voiaj de nuntă. Era acasă. M-am plimbat cîteva ore pe stradă, apoi m-am întors la cei care îmi spuseseră că sînt liber şi nevinovat şi i-am rugat să mă primească înapoi în închisoare. „Nu am ce face afară — le-am spus — vreau înăuntru.“ Ei au rîs, m-au bătut pe umăr şi mi-au urat multă sănătate. M-am întors la mine acasă şi am stat închis în această cameră, în care ne aflăm acum, trei zile şi trei nopţi, pînă cînd am leşinat. La început am bănuit că leşinul s-ar putea datora faptului că nu fusesem în stare să mănînc absolut nimic în aceste trei zile şi trei nopţi, dar nu ăsta era motivul. Leşinasem din cauza întrebărilor. Îmi puneam prea multe întrebări.

LIA : Ce fel de întrebări ?

GEORGE : Nu mi le amintesc, dar bănuiesc că erau întrebări insuportabile. M-am dus iar la Anişoara acasă şi am aşteptat-o în faţa porţii. În clipa în care m-a văzut, atitudinea ei a fost şi mai stranie decît a maică-si. S-a speriat îngrozitor, a început să tremure, să plîngă şi mi-a strigat desperată : „Te rog din suflet nu mă urmări ! Nu mă urmări !“ Am fost foarte uimit, pentru că eu nu o urmăream. De fapt, voiam doar să am o explicaţie cu ea, adică să-i spun că nu sînt vinovat cu nimic şi că nu are dreptul să mă bănuiască de ceva, atîta vreme cît nu cunoaşte adevărul. N-a acceptat să discute cu mine şi atunci m-am închis iar în casă şi mi-am pus iar întrebări vreme de zece zile şi zece nopţi. În cea de-a unsprezecea zi am descoperit că se petrece cu mine

ceva foarte ciudat. De cîteva ori pe zi, un fior straniu mă traversa fulgerător din creştet pînă în tălpi, după care începea să mi se învîrtă ceva în creier cu o viteză insuportabilă, un fel de vîrtej care scotea în mine un sunet extrem de ascuţit. Apoi vîrtejul se oprea brusc şi cădeam într-un abis negru şi vîscos, care mă înghiţea lent şi mă sufoca. După cîteva minute, îmi reveneam brusc, dar eram complet istovit. Stările acestea se repetau apoi atît de des şi erau atît de insuportabile, încît, firește, mi-am dat imediat seama că nu am decît două şanse : să găsesc mijlocul de a le evita sau să mă sinucid. Din moment ce nu m-am sinucis, înseamnă că am găsit acel mijloc.

LIA : Acceleratorul ?

GEORGE : Poţi să mă asculţi ?

LIA : Da. Continuă.

GEORGE : Uite cum am descoperit acceleratorul. *(Tresare.)* Fii atentă că vine spre tine, nu te mişca !

LIA *(îngrozită)* : Cine ?

GEORGE : Greierele. *(Fericit.)* Dacă vine spre tine, înseamnă că nu te urăşte. Te rog să nu-l loveşti.

LIA : De ce să-l lovesc ? N-am nimic cu el. Mi-e foarte simpatic.

GEORGE : Mă bucur. Tu ştii ce este timpul ?

LIA : Nu.

GEORGE : De ce nu te-ai întrebat pînă acum niciodată ce e timpul ?

LIA : Cred că de frică.

GEORGE : Păcat. Ar fi trebuit s-o faci măcar o dată pe zi. *(Deziluzionat.)* Probabil că pui mai multe întrebări altora decît îţi pui ţie însăţi.

LIA *(intimidată)* : Nu mi-am dat seama...

GEORGE : Am să-ţi spun un secret descoperit de mine. Tu credeai pînă acum că timpul are trei ipostaze, nu ? Trecutul, prezentul şi viitorul. *(Confidenţial.)* Nu există decît trecutul ! Ceea ce putem noi percepe din timp este amintirea trecutului. Timpul e mort. El învie numai o clipă, atunci cînd trece prin fiinţa noastră, cînd devine prezent. Crezi în ceea ce-ţi spun ?

LIA : Cred, dar nu știu dacă acesta este adevărul.

GEORGE : Despre același lucru există o infinitate de adevăruri. Ceea ce-ți spun eu acum este adevărul meu. Adevărul descoperit de mine. Descoperit din disperare, ca să mă salvez.

LIA *(extrem de tulburată)* : George, ce anume te-a adus la disperare ? Faptul că te-a părăsit fata aceea ?

GEORGE : Nu. Nu mă mai gîndeam la ea. Eram disperat pentru că rămăsesem singur și pentru că nu mai aveam nici un motiv ca să exist. Ședeam în camera aceasta, întins în pat, fără nici o ființă în jur și aveam senzația că timpul nu mai înaintează. Era ca un rîu de cîmpie, leneș, mîlos, indolent, care nu vrea să mai curgă. Adică trăiam prea încet, înțelegi ? Eu eram o albie, iar timpul o apă care curgea peste mine. Și curgea prea încet. Nu-l mai puteam suporta. Dar ce-ar fi, m-am întrebat, dacă mi-aș adapta organismul în așa fel, încît să-mi pot impune ritmul de existență pe care îl doresc, creindu-mi o senzație proprie a scurgerii timpului ? Mi-am pus această întrebare, iar apoi am căutat soluția.

LIA : Și ?

GEORGE : Am găsit-o !

LIA *(din ce în ce mai îngrozită)* : Cum ai găsit-o ?

GEORGE : Simplu. Am făcut, timp de o sută de zile, următorul antrenament : mă culcam pe spate *(Se culcă pe spate, jos, exemplificînd tot ceea ce urmează.)*, încremeneam și comandam organismului să-și încetinească ritmul de existență, pînă la o stare de amorțeală perfectă, de semiîncremenire. Mi-a fost îngrozitor de greu. Acum reușesc să fac trecerea de la o stare la alta foarte repede.

(George rămîne în continuare încremenit ; Lia îl urmărește uluită, apoi se apropie și-i pune mîna pe frunte, pe piept și pe brațe, după care se retrage îngrozită.)

LIA : George ! Ridică-te ! Ești rece ! *(Continuă să se retragă îngrozită spre ușă, urmărită de privirea lui sticloasă și moartă.)* Nu mă privi ! *(Urlă.)* George ! *(Vrea să fugă.)*

GEORGE *(se ridică, e buimac cîteva clipe, apoi își revine)* : De ce te-ai speriat ?

LIA *(se așază extrem de tulburată)* : A fost îngrozitor... Am crezut c-ai murit...

GEORGE : Ai înțeles acum ce e acceleratorul ?

LIA *(nu-și poate reveni)* : N-am înțeles nimic...

GEORGE : Sînt convins c-ai înțeles. Fii atentă ! Încetinindu-mi ritmul meu de existență, oblig timpul să-și accelereze viteza. Înțelegi ? Timpul meu se scurge de zece și de o sută de ori mai repede decît timpul tău. Trece atît de repede, încît nici nu-i mai simt atingerea. Cînd pornesc acceleratorul, lumea înconjurătoare încetează să mai existe pentru mine. O săptămînă obișnuită o pot reduce la cîteva ore.

LIA : Și tot timpul trăiești așa, cu acceleratorul în tine ?

GEORGE : Nu. Îl pornesc numai atunci cînd mi-e frică de lume, cînd nu mai suport oamenii. Eu lucrez într-o comună de lîngă București, nu ți-am spus încă, sînt un fel de tehnician agronom, nici eu nu știu exact. În orice caz, sînt obligat să trăiesc într-un univers dificil, ca să spun așa, într-un mediu la care nu pot să mă adaptez, dar o fac pentru că sînt nevoit să exist, ca să am ce mînca. De obicei, țăranii mă dau afară după două-trei luni, pentru că tot timpul cît stau printre ei trăiesc cu acceleratorul în acțiune. La început își închipuie că au de-a face cu un om bolnav, apoi se conving că sînt nebun și mă dau afară. Dacă aș avea de unde să procur ceva de mîncare, n-aș ieși niciodată din casă. Din nenorocire, sînt obligat să ies în lume, să muncesc. Singura mea bucurie e sîmbăta, cînd mă întorc aici și stau singur cu pisica și cu greierele și ascult muzică. Vrei să mai pun o dată placa ?

LIA : Nu acum, mai tîrziu. *(Pauză ; se gîndește.)*

GEORGE : Nu-mi spui nimic ?

LIA *(făcînd eforturi enorme pentru a se liniști)* : Ba da, dar nu știu cum să mă exprim. După cîte am înțeles, în comparație cu noi, oamenii obișnuiți, tu trăiești incomparabil mai puțin. În mod conștient, tu îți scurtezi durata vieții.

GEORGE : Exact. În comparație cu a voastră, viața mea este mai scurtă de zece ori.

LIA *(îngîndurată)* : Interesant.

GEORGE : Ți se pare într-adevăr interesant ?

LIA : Da, extrem de interesant.

GEORGE : Cuvîntul tău e totuși stupid. Ai mai auzit pînă acum despre o astfel de idee ?

LIA : Nu.

GEORGE : Atunci cum poți să spui „interesant" ? Ideea e atît de fantastică, încît ar trebui să simți că înnebunești. În clipa în care mi-a reușit prima experiență, am plîns o zi întreagă de bucurie.

LIA : Într-adevăr, ideea e fantastică.

GEORGE *(se apropie de ea înfrigurat)* : Nu crezi că dacă ar adopta această atitudine nouă față de timp, oamenii ar fi mai liberi și mai fericiți ? Închipuie-ți că, avînd un accelerator la dispoziție, ar scăpa de senzația îngrozitoare a timpului, de această povară asasină pe care conștiința umană o poartă în spinare de atîtea milenii. *(Aproape de demență.)* Gîndește-te că am trăi cu toții de zece ori mai repede... că am fi de zece ori mai puțin chinuiți... că viața ne-ar fi de zece ori mai puțin indiferentă... moartea la fel... Am avea permanent un refugiu sigur în fața nenorocirilor, am avea unde să ne ascundem de dureri, de nefericiri, de oboseală, de spaime. Să presupunem că se apropie de noi pericolul unui război sau pericolul unei comete care se îndreaptă spre pămînt, ca să ne distrugă. O panică absurdă și oarbă întunecă toate conștiințele, oamenii încep să-și sape găuri în pămînt, nu mai au răbdare să aștepte clipa, timpul îi chinuie pînă la demență. Avînd fiecare în ei un accelerator, toate aceste violențe i-ar găsi indiferenți, ascunși sub acoperișul unei noi viteze a existenței, într-un ritm care i-ar ajuta să gonească orice timp care îi înspăimîntă. *(Strigînd.)* Gîndește-te puțin la ideea aceasta, încearcă măcar o clipă să-ți imaginezi că te-ai eliberat de timp, că...

LIA *(îl oprește speriată)* : George ! Oprește-te ! *(Cu o blîndețe precaută.)* Nu trebuie să strigi, înțeleg totul foarte bine.

GEORGE *(așezîndu-se liniștit)* : Înțelegi, într-adevăr ? Înseamnă că nu sînt nebun. Într-o vreme am crezut că sînt nebun. Mă judecam cu ochii unui om obișnuit, din afară, și îmi imaginam că acesta m-ar privi cu stupoare și dispreț. Crezi că un om normal ar putea înțelege o asemenea idee ? Tu ești un om normal, nu-i așa ?

LIA *(îngîndurată)* : Normal, poate e prea mult spus. Dar nu despre asta este vorba. *(Tace.)*

GEORGE : Ți-e frică de mine ?

LIA *(îl privește lung, în tăcere)* : Nu, de tine nu mi-e frică. Mă gîndesc... Iartă-mă, dar mă gîndesc la ideea asta a ta... Adică la posibilitatea ca un astfel de accelerator să mă invadeze fără voia mea. Cred că aș înnebuni de frică... În sfîrșit, să nu vorbim acum despre asta.

GEORGE : Nu ești obișnuită cu el. Ai răbdare. O să mai discutăm.

LIA : Da, sînt de acord să mai discutăm. Vreau să vorbesc cu tine. Am să-ți spun atîtea lucruri... Îmi dai voie să-ți mărturisesc pentru ce te-am căutat cu atîta disperare în ultimii ani ? Am dreptul să-ți fac și eu o mărturisire ?

GEORGE : Desigur.

LIA : Am dreptul să-ți cer și eu să mă asculți.

GEORGE : Te ascult.

LIA *(în șoaptă, înfrigurat)* : George, mărturisirea mea s-ar putea să-ți provoace un șoc. Te rog să nu te sperii. Poți să fii calm ?

GEORGE : Da. Desigur.

LIA : Atunci ascultă-mă. George, eu știu secretul acela !

GEORGE : Care ?

LIA : Secretul întîmplării de atunci... Trebuie să-ți spun acest secret.

GEORGE : Care întîmplare ?

LIA : Ascultă, tu mi-ai spus adineauri un lucru îngrozitor : că nici pînă acum nu știi pentru ce ai fost luat atunci de necunoscuții aceia, deoarece nimeni

nu ți-a spus nimic. Chiar e adevărat că nu știi nimic ? Te rog să fii sincer.

GEORGE : Da, e adevărat. Probabil că e un secret pe care eu nu trebuie să-l aflu.

LIA *(pauză)* : Eu știu acest secret. Am să ți-l spun.

GEORGE : Trebuie neapărat să mi-l spui ?

LIA : Da, trebuie neapărat. E vorba de trecutul tău. Trebuie să știi adevărul despre tine. Atunci, la decanat, eram și eu de față.

GEORGE : Da, mi-ai spus.

LIA : Ședeam undeva, într-un colț. Nu-ți amintești că doar cu cîteva zile înainte tu avuseseși un scandal cu mine și că ne uram ?

GEORGE : Ne uram ?

LIA : Da. Eu, cel puțin, te uram. Pe vremea aceea eram îngrozitor de orgolioasă și violentă. Toți colegii îmi știau de frică, eram secretara organizației UTM. Tu erai singurul care mă sfidai, adică aveai față de mine o purtare degajată și impertinentă, ignorai cu bună știință forța pe care o reprezentam eu în facultate și nu pierdeai nici o ocazie ca să mă pui în inferioritate, să mă jignești și să arăți că nu ți-e frică. Eu nu înțeleg cum ai putut uita tu de mine, cum ai putut uita cît de mult ne uram atunci.

GEORGE : Dar eu nu te uram ! Nu te-am urît niciodată ! Sau, cel puțin, nu făceam ceea ce făceam pentru că te uram. Dovadă e că te-am și uitat foarte repede. Tot ce știu e că pe atunci eram o ființă foarte ciudată și singură. Toată copilăria mea am fost singur, nici măcar cu mama nu am fost prieten. Dar de urît n-am urît pe nimeni niciodată. Nici pe tine nu te-am urît.

LIA : George, acum nu are nici o importanță dacă m-ai urît tu. Cel mai grav e că te-am urît eu. Lasă-mă să-ți povestesc mai departe. Într-o zi, ai spus în fața întregii grupe, în timpul unei ședințe, o glumă îngrozitoare la adresa mea. Colegii au rîs pînă la leșin. M-am dus acasă și am plîns de necaz o noapte întreagă. În noaptea aceea am hotărît să te distrug, să-ți fac un rău care să te coste cumplit. Nu puteam să suport în jurul meu un om care mă

nu ți-a spus nimic. Chiar e adevărat că nu știi nimic ? Te rog să fii sincer.

GEORGE : Da, e adevărat. Probabil că e un secret pe care eu nu trebuie să-l aflu.

LIA *(pauză)* : Eu știu acest secret. Am să ți-l spun.

GEORGE : Trebuie neapărat să mi-l spui ?

LIA : Da, trebuie neapărat. E vorba de trecutul tău. Trebuie să știi adevărul despre tine. Atunci, la decanat, eram și eu de față.

GEORGE : Da, mi-ai spus.

LIA : Ședeam undeva, într-un colț. Nu-ți amintești că doar cu cîteva zile înainte tu avuseseși un scandal cu mine și că ne uram ?

GEORGE : Ne uram ?

LIA : Da. Eu, cel puțin, te uram. Pe vremea aceea eram îngrozitor de orgolioasă și violentă. Toți colegii îmi știau de frică, eram secretara organizației UTM. Tu erai singurul care mă sfidai, adică aveai față de mine o purtare degajată și impertinentă, ignorai cu bună știință forța pe care o reprezentam eu în facultate și nu pierdeai nici o ocazie ca să mă pui în inferioritate, să mă jignești și să arăți că nu ți-e frică. Eu nu înțeleg cum ai putut uita tu de mine, cum ai putut uita cît de mult ne uram atunci.

GEORGE : Dar eu nu te uram ! Nu te-am urît niciodată ! Sau, cel puțin, nu făceam ceea ce făceam pentru că te uram. Dovadă e că te-am și uitat foarte repede. Tot ce știu e că pe atunci eram o ființă foarte ciudată și singură. Toată copilăria mea am fost singur, nici măcar cu mama nu am fost prieten. Dar de urît n-am urît pe nimeni niciodată. Nici pe tine nu te-am urît.

LIA : George, acum nu are nici o importanță dacă m-ai urît tu. Cel mai grav e că te-am urît eu. Lasă-mă să-ți povestesc mai departe. Într-o zi, ai spus în fața întregii grupe, în timpul unei ședințe, o glumă îngrozitoare la adresa mea. Colegii au rîs pînă la leșin. M-am dus acasă și am plîns de necaz o noapte întreagă. În noaptea aceea am hotărît să te distrug, să-ți fac un rău care să te coste cumplit. Nu puteam să suport în jurul meu un om care mă

sfida. M-am dus la decanat şi am făcut un denunţ scris, în care am spus că eşti un tip dubios, subversiv, duşman de clasă sau altceva, nu-mi aduc aminte exact ce, eram exaltată şi inconştientă în clipele acelea. Îngrozitor e că eu te credeam atunci în stare de aşa ceva, adică aveam convingerea că eşti un individ suspect, înrăit, care ascunzi ceva periculos. Iar cînd te-am văzut pe urmă, după ce te-ai întors, trist şi indiferent, m-am bucurat că te-am înfrînt. Tu nu ai bănuit niciodată că eu am fost omul care ţi-a făcut răul acela ?

GEORGE : Nu. Nu m-am gîndit niciodată că cineva mi-ar fi făcut rău, din moment ce mi s-a spus că sînt nevinovat. Singurul om care mi s-a părut demn de dispreţul meu a fost fata aceea despre care ţi-am vorbit.

LIA *(extrem de tulburată)* : Acum ştii adevărul.

GEORGE : Adică ce ştiu ?

LIA : Că dacă trebuie să urăşti pe cineva pe lumea asta, fiinţa aceea sînt eu. Nu simţi că mă urăşti ?

GEORGE : Nu.

(Pauză.)

LIA : Bine, dar tu nu înţelegi că ţi-am făcut un rău ? *(Disperată.)* Cum poţi să rămîi indiferent ?

GEORGE : Nu sînt indiferent, din moment ce te ascult. Puteam foarte bine să nu te ascult, să mă gîndesc sau să fac altceva.

LIA *(tristă)* : Într-adevăr...

(La fereastră se vede umbra unui om.)

GEORGE *(îngrozit)* : E cineva la fereastră.

LIA : Nu e nimeni.

GEORGE *(se ascunde în spatele unei mobile)* : E cineva care se uită la noi pe fereastră. Cine e ? *(Strigă.)* Hei ! Cine e acolo ? Cine e ?

LIA *(încercînd să-l calmeze)* : Taci, nu striga ! *(Se duce şi trage draperia, acoperind fereastra.)* Nu e nimeni, linişteşte-te.

GEORGE : Era el ?

LIA : N-are importanţă.

GEORGE : Te urmăreşte ?

LIA : Probabil. Deși s-ar putea să nu fie nimeni.
GEORGE : E acolo, în spatele perdelei ! Stă încremenit și ne privește trist, trist. Ce rău i-ai făcut de te urmărește ?
LIA *(încolțită)* : Nimic. L-am făcut fericit și acum mă urăște.
GEORGE : Și de ce nu te mulțumești cu ura lui ? De ce vrei să te urăsc și eu ?
LIA : Cu tine e altceva. Față de tine am greșit. Tu ești obligat să mă urăști.
GEORGE *(se ridică și îi arată sever ușa)* : Pleacă ! Pleacă ! Pleacă ! Pleacă !
LIA : De ce să plec ?
GEORGE : Pleacă !
LIA : Acum, noaptea, singură ?
GEORGE : N-o să fii singură. El e afară. Te așteaptă.
LIA : George, vreau să rămîn cu tine... Avem încă atîtea de discutat...
GEORGE : Dar tu nu vrei să discutăm. Tu ai venit aici ca să te urăsc. Lasă-mă în pace !
LIA *(se ridică și îl privește cu o ură fățișă)* : Adevărul e că-mi produci silă. Nu mai ești în stare nici să urăști.
GEORGE *(îndîrjit)* : Pe cine să urăsc ?
LIA : N-are importanță pe cine. Grav e că nu mai ești capabil de așa ceva. Ești o ființă eliminată din sfera umanității. Acceleratorul tău e produsul unui monstru. *(Isterică.)* Din dispreț pentru lume și pentru oameni ai făcut asta ? Te-ai ascuns ca un laș în mocirlă ?
GEORGE : Ascultă ! Te afli aici ca să-mi vorbești în numele societății înconjurătoare ?
LIA : Nu.
GEORGE : Atunci ce vrei ? Ai venit să-mi cerșești ura și, pentru că eu nu vreau să ți-o dau, mă urăști. Ce vrei ? Să te iert pentru că mi-ai făcut atunci un rău ? Iertarea nu poate anula o crimă. Dacă nu găseam soluția acceleratorului, mă spînzuram.
LIA : Atunci ce să fac ? Să mă sinucid ?

GEORGE : Da. Eventual, sinucide-te. Sau, dacă eşti capabilă de o remuşcare adevărată, încearcă să suferi şi tu cît am suferit eu.

LIA : De unde ştii că nu vreau să sufăr ? Poate că tocmai pentru asta am venit la tine. Ajută-mă !

GEORGE : Doamne ! Eşti îngrozitoare ! De ce să te ajut ? Eu vreau să fiu singur, vreau să pleci...

LIA *(face cîţiva paşi spre uşă)* : Unde să mă duc ?

GEORGE : Afară.

LIA : Unde afară ? Ce înseamnă afară ? Ce să fac afară ? *(Disperată.)* Tu nu vezi că sînt singură ? Că nu am nimic de făcut ? Dă-mi ceva de făcut ! Lasă-mă să stau lîngă tine !

GEORGE *(calm)* : De ce să stai lîngă mine ?

LIA *(se aşază pe pat, devine femeie)* : Nu ştiu... Dacă vrei, mă căsătoresc cu tine. *(Pauză.)* Aş putea să... Poate că aş putea să te fac fericit. Sîntem încă tineri, eu sînt cît de cît frumoasă, cît de cît deşteaptă, ai putea să încerci să mă iubeşti...

GEORGE : Dar există un om care te iubeşte şi care e afară, la doi paşi. Gîndeşte-te cît de greu e să găseşti în viaţă un om care să te iubească şi care să aibă nevoie de tine, care să nu poată trăi fără tine. Cît timp crezi că o să te mai poată aştepta el afară ?

LIA *(disperată)* : George, te rog, lasă-mă lîngă tine ! Măcar pînă mîine dimineaţă. Asta în cazul în care nu vrei totuşi să ne căsătorim. Aş putea să fac mult pentru tine. Cu timpul, poate că te-aş iubi. Acum, însă, am nevoie de tine.

GEORGE : Spune-mi, tu ai iubit vreodată în viaţă ?

LIA *(după o pauză)* : Eu încă n-am iubit pe nimeni. *(Cu o suferinţă enormă.)* Deşi am treizeci şi doi de ani. Recunosc că e trist şi de necrezut, dar n-am întîlnit încă nici un om pe care să-l iubesc. Din cîte am citit şi am auzit însă, se pare că iubirea e un sentiment sublim.

GEORGE : Atunci cum poţi să spui că ai putea să mă iubeşti, dacă nu ştii ce e iubirea ?

LIA *(dezolată)* : Dar nu sînt eu de vină.

GEORGE : Da, nu ești tu de vină. *(Melancolic.)* De fapt, nimeni nu știe ce e iubirea. Oamenii, în stadiul în care se află acum, nu se pot iubi. Au prea multe treburi, prea multe griji, sînt ocupați. Trebuie să muncească, să doarmă, să mănînce, să se îmbrace, să se lupte, să se urască. Nici dezvoltarea lor biologică nu le permite să se iubească cu adevărat. Sînt încă prea inferiori pentru așa ceva. Adică sînt la stadiul cînd vorbesc și, dacă au cuvintele ca mijloc de comunicare, nu mai simt nevoia să iubească, adică să trăiască și să comunice prin sentimente. Vor trebui să treacă mii sau chiar sute de mii de ani pînă cînd omul va scăpa de cuvinte. Un asemenea om superior nu va mai declara dragoste cuiva. Însuși sensul existenței lui va fi iubirea, la nivelul respectiv de civilizație el nu va mai avea nimic altceva de făcut decît să iubească. Atunci bărbații și femeile vor sta tot timpul îmbrățișați, viața lor va fi un nesfîrșit sărut. Te crezi capabilă de o asemenea iubire ?

LIA : Adică să stau toată viața îmbrățișată cu tine ?

GEORGE : Adică să vorbești cu mine numai prin sentimente.

LIA : Pot ! *(Se privesc lung, încremeniți. Cornel deschide ușa încet și intră ; îi privește în tăcere, nemișcat. Cei doi nu-l văd. Lia zîmbește straniu.)* Am obosit.

GEORGE : Bineînțeles ! *(Trist.)* E obositor. N-ai să mă poți iubi. Și probabil că nici eu. Sîntem slabi. Dar pentru că nu vrei să pleci... dacă totuși nu vrei... poți să rămîi în noaptea asta aici. Mîine însă ai să pleci, da ?

LIA : Am să plec.

GEORGE : Atunci să ne culcăm. *(Cornel iese neobservat.)* Crezi că el mai e la fereastră ?

LIA : Nu cred.

GEORGE : Du-te și te uită.

LIA *(se uită pe fereastră îndelung, ascultînd pașii lui Cornel, care se îndepărtează)* : Nu e. A plecat.

GEORGE *(pregătind patul)* : Tu ai să te culci în pat, iar eu jos, pe saltea. Pot să sting lumina ?

LIA : Da, poți s-o stingi.

GEORGE *(stinge lumina. De acum înainte vor vorbi într-un întuneric absolut)* : Te rog să fii atentă.
LIA : De ce ?
GEORGE : Să nu calci pe greiere.
LIA : Dar cum pot să știu unde este, ca să-l feresc ?
GEORGE : Am să-l strig, iar el are să-mi răspundă. *(Scoate un sunet care imită glasul greierului. Acesta îi răspunde.)* Nu te mișca acum. Așteaptă. *(Pauză.)* Poți să umbli. A venit la mine.
LIA : Doarme cu tine ?
GEORGE : Da. De obicei stă pe pieptul meu sau în blana pisicii. În curînd ai să vezi că o să cînte. *(Pauză.)* Nu se aude nimic. Încă nu s-a obișnuit cu tine, dar o să cînte imediat.
LIA : George, ai încuiat ușa ?
GEORGE : Nu-mi aduc aminte. Du-te și vezi.
LIA *(se aud pașii ei îndreptîndu-se spre ușă ; apoi vorbește în șoaptă cu cineva de afară)* : Nu, nu mă aștepta... Am să te caut eu... Du-te... *(Încuie ușa și se întoarce în pat.)*
GEORGE : Ai vorbit cu cineva ?
LIA : Nu, ți s-a părut.
GEORGE : Noapte bună !
LIA : George !
GEORGE : Da.
LIA : Vrei să mai vorbim puțin despre accelerator ?
GEORGE : Taci !
LIA : Știi... *(Oftează.)* Cred că o să rămîn toată viața lîngă tine.
GEORGE : Fii atentă ! A început să cînte ! *(Fericit.)* Auzi ? *(Greierele a început, într-adevăr, să cînte.)* Cîntă... Numai un animal poate cînta atît de frumos, pentru că numai el cunoaște glasul lui Dumnezeu.
LIA *(în șoaptă)* : Da.
GEORGE : Nu mai vorbi. Învață să asculți. Poate așa ai să-ți găsești liniștea.

(Greierele cîntă din ce în ce mai tare, liniștitor și monoton. Într-un tîrziu, fără să-și dea nimeni seama, cortina coboară.)

CORTINA

ACTUL III

Interiorul unei case de țară, cu un oarecare confort modern. În fund, o ușă care dă într-o altă cameră. E iarnă. Lia privește pe fereastră. E obosită și tristă, părul i-a albit pe la tîmple. George, așezat la masă, se străduiește să bea, fără chef, dintr-o cană cu ceai. E slab și abătut.

GEORGE : Nu pot să mănînc. Gestul acesta mi se pare din ce în ce mai stupid.

LIA *(privind pe fereastră)* : Ce iarnă ! Nămeții s-au urcat pînă la fereastră.

GEORGE : Azi-noapte au murit două vrăbii la fereastra noastră.

LIA *(nu se ascultă unul pe celălalt)* : Mă uit de o oră pe fereastră și nu văd absolut nici o ființă trecînd pe drum. Tot satul e mort. *(Banală.)* O iarnă liniștită. *(Se apropie de el.)* Cum te simți ?

GEORGE *(cu o privire înfrîntă)* : Nu simt nimic. *(Tace.)*

LIA : De ce nu vrei să vorbești cu mine ?

GEORGE : Nu știu ce să vorbesc. Mă tem că te-aș putea enerva și nu vreau. Ești obosită.

LIA : Da, sînt puțin obosită.

GEORGE : Ți-au apărut foarte multe fire de păr alb pe la tîmple. *(I le atinge.)* Acum două luni, cînd ne-am întîlnit, nu le aveai. Arăți îngrozitor de rău.

LIA : Asta n-are nici o importanță. Important e că te iubesc.

GEORGE : Din cauza asta ai slăbit ?

LIA : Probabil. Dar nu vreau să discutăm despre mine.
GEORGE : Ar trebui să mă părăsești.
LIA *(încremenită)* : De ce vrei să te părăsesc ?
GEORGE : Pentru că ești nefericită cu mine.
LIA : Sînt fericită. Te iubesc. Ești primul om din viața mea pe care îl iubesc și, oricît aș suferi, sînt obligată să rămîn lîngă tine.
GEORGE : Trebuie totuși să mă părăsești. Nu vreau să-mi dai tu de mîncare, să trăiesc din munca ta, să te sacrifici pentru mine.
LIA : Asta pînă cînd ai să te vindeci.
GEORGE : De ce să mă vindec ?
LIA : Așa, de... starea pe care o ai acum.
GEORGE : Ce fel de stare ? Mă simt perfect sănătos.
LIA : Nu. Ești bolnav. Dovadă că nu poți munci. Dacă nu interveneam eu, ai fi fost iar dat afară din serviciu.
GEORGE : Dar trebuia să-i lași să mă dea ! Nu muncesc, pentru că nu-mi place. E un gest pe care nu-l socotesc necesar. Bineînțeles că societatea mă poate lăsa să mor de foame, dacă vrea, n-am să-i reproșez nimic.
LIA : Dar societatea nu vrea să te lase să mori de foame. Nu te revolta împotriva ei.
GEORGE : Nu mă revolt. Mă enervează că te sacrifici pentru mine. Înțelege că nu sînt bolnav ! Nu sînt bolnav ! Poți pleca fără remușcări. Sînt sănătos. Mă descurc singur.
LIA : Nu, George, nu plec. Hai să încheiem discuția.
GEORGE *(sadic)* : Știi... eu nu te iubesc.
LIA : E suficient că te iubesc eu. Tu ai să mă iubești ceva mai tîrziu. Mă vei iubi fără să vrei. Bea ceaiul.
GEORGE : Nu pot.
LIA *(autoritară)* : Bea !
GEORGE : Nu mi-e foame. De ce trebuie să mănînc dacă nu mi-e foame ?
LIA : Ca să nu mori !
GEORGE : Nu pot să mănînc... dacă ești tu de față. Pleacă în camera cealaltă.
LIA : Bine. *(Pleacă în camera cealaltă, dar îl urmărește prin ușa întredeschisă. George vrea să arunce cea-*

iul pe fereastră ; Lia îl oprește la timp, reintrînd în cameră.) Nu-l arunca ! *(George se întoarce la masă, umilit. Nu poate să bea ceaiul.)* Bea !

GEORGE : Nu pot.

LIA : Ai să-l bei ! *(George nu rezistă și bea, cu efort și umilință.)* Mulțumesc ! *(Trece în camera de alături.)*

GEORGE *(se plimbă prin cameră copleșit de gînduri ; fața palidă arată că aceste ultime două luni au trecut cu grave urmări asupra situației lui psihice)* : Cît e ceasul ?

LIA *(reintrînd în cameră)* : Douăsprezece fără cinci. De ce mă întrebi ?

GEORGE *(atitudinea lui s-a schimbat brusc ; fața i se luminează)* : E deja douăsprezece fără cinci ?

LIA : De ce te bucuri ?

GEORGE *(nerăbdător)* : Înseamnă că pînă la douăsprezece mai sînt doar cinci minute. În sfîrșit... *(Cuprins de o fericire frenetică.)* În sfîrșit, după atîta vreme, am să pun iar acceleratorul în funcțiune. L-am întrerupt o lună de zile, Lia, și cred c-am făcut o imensă greșeală. Nu trebuia ! Nu trebuia !

LIA *(crispată, după o pauză)* : George, iartă-mă. M-am răzgîndit. Nu-ți mai dau voie să-l pornești. Trebuie să avem mai multă voință amîndoi și să te abții. Dacă ai reușit să trăiești fără el o lună de zile, înseamnă că nu-ți era atît de necesar. Înseamnă că l-ai uitat.

GEORGE : Dar nu l-am uitat ! Nu l-am uitat nici o clipă, m-am gîndit la el tot timpul ! *(Suferind cumplit.)* L-am întrerupt pentru că m-ai obligat tu, pentru că m-ai ținut tot timpul sub teroare ! Aseară mi-ai promis că mă lași să-l pornesc pentru cîteva minute. Ți-ai dat cuvîntul de onoare.

LIA : Aseară eram prea obosită și disperată. Ca să fiu foarte sinceră, atunci cînd ți-am promis eram decisă să te părăsesc. Voiam să plec în clipa cînd porneai tu acceleratorul, ca să nu observi și să nu suferi. Dar nu pot să te părăsesc. Tu nu poți trăi singur, ești prea slab și bolnav. O să stau lîngă tine și o să te vindec, n-am să renunț la ideea asta, chiar dacă o să simt că înnebunesc. George, înțelege că

trebuie să devii iar un om normal. Nebun nu eşti, asta e limpede. Eşti numai indolent, nu vrei să te desparţi de ideile tale fixe. Eşti şi puţin laş, ţi-e frică de viaţă, te simţi bine cu viciul acesta al tău şi ţi-l aperi cu disperare.

GEORGE : Crezi că dacă am să devin iarăşi normal, o să fiu mai fericit ?

LIA : Bineînţeles. În sensul că...

GEORGE : Atunci tu, care eşti normală, de ce nu eşti fericită ? De ce pînă acum n-ai fost fericită ?

LIA : Nu ştiu ce înţelegi tu prin fericire. Fericirea este... cum să spun... bucuria de a fi sănătos.

GEORGE *(după o pauză)* : Lia, de cîteva zile vreau să-ţi fac o propunere, dar nu îndrăznesc. *(Emoţionat.)* Ce-ar fi dacă ai încerca şi tu ? Trebuie să vezi exact despre ce e vorba, să probezi acceleratorul pe propria ta fiinţă şi abia după aceea să te pronunţi. Nu ai dreptul să condamni o idee numai pentru că nu o înţelegi.

LIA : Dar o înţeleg. Ştiu despre ce e vorba.

GEORGE : Nu ştii, trebuie să încerci. Eşti suficient de sensibilă şi inteligentă şi ai să reuşeşti fără prea multe eforturi.

LIA : Dar nu vreau să încerc.

GEORGE : Trebuie să încerci ! Eşti obligată ! Trebuie să mai încerce şi altcineva în afară de mine, e nevoie să verific această experienţă. Vreau să văd dacă şi ceilalţi oameni sînt capabili să-şi însuşească acceleratorul meu.

LIA : George, devii din ce în ce mai periculos şi mă îngrozesc la gîndul că ideea ta monstruoasă ar putea să devină un viciu contagios. Abia acum îmi dau seama cît de obligată sînt faţă de societate să-ţi distrug acest accelerator sinistru. Ideea ta va muri aici, între aceşti patru pereţi. Sînt în stare de orice !

GEORGE *(speriat)* : Eşti ?

LIA : Da, sînt !

GEORGE : Te cred. După ce mi-ai omorît ca o criminală greierele şi pisica... *(Aproape plîngînd.)* Da, ca o criminală i-ai omorît !

LIA : Nu i-am omorît ! I-am lăsat să plece. Le-am redat libertatea.

GEORGE : Ba nu ! I-ai omorît ! Am descoperit ieri în cameră două dintre picioruşele greieraşului. Unde e restul ? *(Plînge.)*

LIA *(enervată)* : Nu era nici un picioruş de greieraş. I-am dat drumul în curte şi a plecat teafăr ca un bivol. *(Cu ură.)* Dacă vrei să ştii, ţopăia de bucurie cînd s-a văzut singur.

GEORGE : De bunăvoie n-ar fi plecat. Era dresat şi s-ar fi întors. Mă iubea prea mult. Dar placa de ce mi-ai spart-o ?

LIA : Placa, da, recunosc. Ţi-am spart-o. Am spart-o intenţionat.

GEORGE : Pînă acum spuneai că din greşeală.

LIA : Da, am călcat pe ea oarecum din greşeală.

GEORGE *(pauză)* : Acum poţi să fii mulţumită : te urăsc ! Este ceea ce-ţi doreai. Te urăsc mai presus de cît e în stare un om. *(Urlînd.)* Te urăsc !

LIA : Nu încerca să mă sperii. Ştiu cît eşti de neputincios. Mi-e milă de tine. Dacă simţi nevoia să mă urăşti, urăşte-mă ! Sînt dispusă să suport orice. Dacă nu vrei să munceşti, nu munci, am să te întreţin eu toată viaţa. *(Pauză.)* Deşi munca ar fi poate singura ta salvare.

GEORGE : Da, ştiu. Munca îl înnobilează pe om. Dar ce fel de muncă m-ar putea înnobila pe mine ? Dacă aş putea să fac un bine uriaş lumii, m-aş sacrifica imediat. Dacă mi s-ar da voie, aş zbura într-o planetă îndepărtată, fără posibilitatea întoarcerii, şi aş face acolo tot ce mi s-ar cere, adică aş pleca la moarte fără nici un fel de ezitare. Mi-aş dărui trupul pentru o experienţă medicală fundamentală, mi-aş da ochii unui orb, mîinile unui ciung, picioarele unui olog ! Din păcate, nu am libertatea să dispun de mine, să trăiesc aşa cum vreau. De ce sînt constrîns ?

LIA : Cine te constrînge ?

GEORGE : Tu ! Ţi-ai asumat rolul de ambasadoare a umanităţii pe lîngă mine. Stai ca un paznic şi-mi urmăreşti fiecare mişcare, nu cumva să treacă vre-

una dintre ele dincolo de limitele normalului. Trebuie neapărat să fiu normal ca voi, nu cumva să fiu altfel, trebuie să calc pe același pămînt, să respir același aer și să beau aceeași apă, trebuie neapărat să trăiesc !

LIA : Da, trebuie să calci pe pămînt, să respiri, să mănînci, să bei apă, adică să fii normal și să trăiești normal. Pentru asta n-o să dau înapoi să te constrîng. Umanitatea are această datorie. Sîntem oameni și trebuie să avem grijă de oameni.

GEORGE *(disperat)* : Ah, Doamne, ce n-aș da să nu mai fiu om ! Să fiu orice : lup, șarpe, iepure, muscă ! Să nu mai fiu om, ca să nu mai ai tu grijă de mine. De ce-oi fi atît de slab, de ce nu pot să te strîng de gît sau să fug, să fac ceva ca să scap ? ! Nici de urît nu pot să te urăsc de-ajuns. *(Îngenunchează.)* Lasă-mă ! Lasă-mă !

LIA *(plîngînd)* : Te rog să nu mai suferi atît ! Nu mai suport.

GEORGE : Lasă-mă să pornesc puțin acceleratorul. Numai cîteva minute. Doar ca să-mi aduc aminte de el. Încearcă să-ți fie o clipă milă de mine. Vrei ?

LIA *(după ce se gîndește)* : Nu. Nu se poate, George. Trebuie să te vindec. Am nevoie de tine sănătos. Eu sînt un om care nu dau niciodată înapoi în viață, chiar dacă trebuie să-mi tai o mînă sau un picior. M-am obișnuit să învîng — și atunci cînd urăsc, și atunci cînd iubesc. Înțelege că te iubesc, că tu ești singura mea salvare și că nu pot să dau înapoi. Acceleratorul tău e mort pentru totdeauna.

GEORGE *(se ridică îndîrjit)* : Nu, nu e mort ! Am să-ți dovedesc ! Chiar acum am să-ți dovedesc ! *(Intră în camera de alături prin ușa din fund și se încuie cu cheia. Lia bate în ușă cu pumnii.)*

LIA : George, deschide ! Deschide ! Vino să vorbim puțin. *(Disperată.)* Deschide, altfel chem doctorul ! Chem miliția ! Te denunț ! Am să spun tuturor că ai desco-

perit o idee criminală cu care vrei să asasinezi omenirea ! George !

(Intră Doctorul, care a ascultat, între timp, la ușă. E îmbrăcat cu pantaloni de stofă și cu o bluză de pijama.)

DOCTORUL : Ce s-a întîmplat, doamnă inginer ?

LIA *(frămîntată)* : Vă rog să mă iertați, domnule doctor. Poate v-am deranjat vorbind prea tare.

DOCTORUL : Nu face nimic. La dumneavoastră în casă puteți vorbi oricît de tare. Sîntem vecini și înțelegem. Se simte rău soțul ?

LIA : Da, dar de unde știți ?

DOCTORUL *(grosolan și candid)* : Am ascultat la ușă.

LIA *(cu o indignare obosită)* : Dar cine v-a dat voie ?

DOCTORUL : Soția mea.

LIA *(perplexă)* : Dar cine e soția dumitale ?

DOCTORUL *(pedant)* : Soția mea e gravidă și se plictisește uneori. „Sînt oameni deosebiți — mi-a spus ea într-o zi, căci vă apreciază — și din moment ce locuim cu chirie în aceeași casă, e firesc să profităm de întîmplările lor interesante și să ne îmbogățim viața sufletească, uneori cam săracă în mediul nostru rural." *(Rîde.)* Soția mea e o femeie simpatică. Îmi pare rău că nu aveți bucătăria comună.

LIA *(derutată)* : Totuși... Iertați-mă, dar...

DOCTORUL : Știu că aveți unele probleme cu soțul. Soția mea îmi spunea uneori că aici este cazul să intervin cu profesia și experiența mea personală. Vă rog să-mi spuneți ce s-a întîmplat cu dînsul.

LIA : S-a închis în camera de alături și nu vrea să-mi dea drumul.

DOCTORUL : Are o criză de nervi ?

LIA : De fapt, e ceva mult mai grav.

DOCTORUL : Într-adevăr, se pare că e ceva grav. În ultima vreme îl urmăresc personal cu foarte multă atenție și, într-adevăr, situația sa este oarecum confuză. Într-o zi, de pildă, ședeam afară și mă uitam înăuntru pe fereastră. Comitea unele gesturi de-a dreptul bizare. *(Încearcă, dar fără rezultat, să des-*

chidă ușa camerei în care s-a încuiat George.) Tovarășu George ! *(Nu i se răspunde.)* Lăsați-l să se liniștească. Dacă lucrurile se complică, o să intervin energic.

LIA : Vă mulțumesc. Puteți pleca.

DOCTORUL *(se așază pe un scaun, ignorînd invitația)* : Din cercetările pe care le-am făcut, s-ar putea să fie vorba doar de o criză filozofică. Dați-l pe mîna mea, doamnă, și-l vindec. Am avut și eu un văr care făcea pe filozoful. Acum are serviciu... Îl vindec eu și pe dînsul.

LIA : Nu, domnule doctor, am să-l vindec eu. Vă rog să vă vedeți de treburile dumneavoastră.

DOCTORUL *(impasibil)* : Soția mea, care este însărcinată, dorește foarte sincer să vă facă o vizită. Noi am călătorit deseori și am avut destui vecini. Principiul nostru a fost să fim prieteni cu toți vecinii, chiar dacă unii dintre ei erau, de pildă, adventiști, adică se deosebeau de noi în privința convingerilor religioase. *(Din camera în care se află George se aude un zgomot. Doctorul se uită prin gaura cheii.)* Cred că este necesar să spargem ușa. Pot s-o sparg eu cu umărul ? Sau să intrăm pe fereastră ?

LIA *(speriată)* : Cred că ar fi mai bine să intrăm pe fereastră.

(Ies prin ușa din stînga, pe care o lasă deschisă. Se aude zgomotul unei ferestre deschise cu forța. Peste un timp se deschide ușa prin care a intrat George. Lia și Doctorul îl aduc pe acesta de braț. George e aproape înțepenit. Lia e foarte tulburată.)

DOCTORUL : Să-l așezăm.

LIA *(speriată)* : Nu, lăsați... Mă ocup eu de el. Mulțumesc. Vă rog să plecați.

DOCTORUL : Să plec ?

LIA : Da, vă rog să plecați.

DOCTORUL : Nu mai aveți nevoie de mine ?

LIA : Nu.

DOCTORUL *(la ușă)* : Bună ziua ! *(Iese.)*

LIA *(îl prinde pe George de umeri, disperată)* : Trezește-te, George. Mi-e frică de tine.

GEORGE *(o privește lung, impasibil)* : Ce vrei ? De ce strigi ?

LIA *(uluită că nu a intrat, totuși, în transa acceleratorului)* : George... credeam că... Nu ai dat drumul acceleratorului ?

GEORGE *(foarte trist)* : Nu... Încă nu... Dar de ce ați intrat atît de brutal peste mine ? Vreau să mă gîndesc și să fiu singur.

LIA : Bine, du-te. Dar să nu te mai încui pe dinăuntru. *(George intră în camera de alături. Lia rămîne singură. Se așază pe un scaun, sfîrșită. Vorbește singură.)* Doamne, dacă dă drumul acceleratorului, îl omor... Mi-e frică să nu-l omor... *(Pauză.)* Astăzi trebuia să vină cineva parcă... Dar nu mai știu cine... Sau trebuia să mă duc eu să caut pe cineva... Pe Cornel, poate. Mi se pare că i-am scris să vină... Sau nu i-am scris. Nu-mi mai aduc aminte... Poate voiam să mă duc s-o caut pe mama... Nu mi-am văzut mama de un an de zile... *(Se aude o bătaie foarte ușoară în ușă. Lia nu aude.)* Numai să nu rămîn singură. Aș putea să fac ceva... dar nu știu exact ce anume trebuie să fac.

(Între timp, pe ușă a intrat o femeie tînără, cu o figură cumsecade, intimidată. Lia o descoperă și se privesc îndelung, cu o mirare calmă.)

ANIȘOARA : Bună ziua ! *(Scuzîndu-se.)* Am bătut la ușă...

LIA : Da, dar n-am auzit. De fapt, n-are nici o importanță, e un amănunt. Pe mine mă căutați ?

ANIȘOARA : Da, așa cred. Am primit ieri un telefon. Parcă era vocea dumneavoastră. M-ați chemat aici.

LIA : Da, v-am chemat. Cred că nu v-a fost ușor, a trebuit să faceți probabil unele sacrificii. Dar era neapărată nevoie să veniți pînă aici. Cu ce-ați călătorit de la gară pînă în sat ?

ANIȘOARA *(așezîndu-se)* : Cu o sanie... Pot să stau ?

LIA : Desigur. De fapt, erați obligată să veniți. N-am putut să vă spun asta la telefon. Erați obligată de propria dumneavoastră conștiință...

ANIȘOARA *(speriată)* : Despre ce e vorba ? Nu mă simt vinovată cu nimic.

LIA : Dacă nu v-ați fi simțit vinovată, nu veneați. Un om care nu se simte vinovat nu pleacă de-acasă, pe o asemenea vreme, cale de o sută de kilometri. Sînteți căsătorită, bănuiesc că i-ați spus soțului o minciună.

ANIȘOARA : Soțul meu este plecat pentru o lună de zile. Nu am spus nimănui nici o minciună. Am venit, nu pentru că mă simt vinovată, ci pentru că m-ați rugat insistent. Nu era normal să vin ?

LIA : Eu cred că nu, dar e foarte bine că ați venit. Vă mulțumesc. *(Se ridică.)* Eu am să plec, am puțină treabă. După ce plec, vă rog să bateți în ușa aceea. Trebuie să vorbiți cu cineva, iar eu nu vreau să fiu de față. La revedere.

(Iese. Anișoara rămîne încremenită pe scaun. Studiază atentă încăperea, apoi se ridică, se îndreaptă spre ușa camerei în care se află George și bate ușor. Nu primește nici un răspuns. Se întoarce și se așază pe același scaun. Așteaptă. Peste un timp, ușa respectivă se deschide și intră George. Acesta nu o recunoaște, dar nu se arată cîtuși de puțin surprins că o vede. În schimb, Anișoara are o tresărire.)

GEORGE : Ea a plecat ?

ANIȘOARA *(nici ea nu-l recunoaște)* : Da. Dar nu știu unde.

GEORGE *(foarte obosit și indiferent)* : Nu are nici o importanță. Dumneata cine ești ?

ANIȘOARA *(începe să-l recunoască, înspăimîntată)* : Eu am fost chemată aici... Dar nu știu pentru ce.

GEORGE : Nu pot să vă spun. Nu știu nici eu de ce mă aflu aici. Probabil că totul e o întîmplare. Căci fără întîmplări, viața noastră n-ar fi altceva decît o moarte luminoasă.

ANIȘOARA *(se ridică și se apropie de el)* : Îmi dai voie să te privesc de aproape ? *(Îl privește cîteva clipe, apoi se retrage și se așază pe același scaun.)* Am bănuit că e vorba de tine. Am fost sigură că tu m-ai chemat.

GEORGE : Eu ? *(Se ridică și se apropie de ea ; o recunoaște, dar rămîne în continuare la fel de indiferent.)*

ANIȘOARA : Da, eu sînt. M-am schimbat foarte mult. Nici eu nu te-am recunoscut pe tine. De ce m-ai chemat ?

GEORGE : Dar nu te-am chemat eu.

ANIȘOARA : Probabil că m-a chemat ea, fără să știi tu. E soția ta ?

GEORGE : Nu. Locuim întîmplător împreună. Dar de ce te-a chemat ? De unde vii ?

ANIȘOARA : De la București.

GEORGE : Și ai venit anume pentru mine ?

ANIȘOARA : Da. Mi s-a spus să vin neapărat pînă aici, fără să mi se precizeze de ce. Dar mi s-a spus pe un ton atît de desperat, încît am bănuit că e vorba de tine și că ți s-a întîmplat ceva foarte grav.

GEORGE : Nu mi s-a întîmplat nimic grav. *(Enervat.)* Ce vrei ? De ce ai venit ? Vrei să-mi spui ceva ? Ai nevoie de ceva ?

ANIȘOARA *(după o pauză)* : Dacă te enervez, plec. N-aș vrea să te supăr. Dacă nu eram chemată, nu veneam. Deși aș fi vrut să am o explicație cu tine.

GEORGE : Ce explicație ? Ce să-mi explici ?

ANIȘOARA : Pentru ce te-am părăsit atunci.

GEORGE : Doamne, de ce simt oamenii nevoia de atîtea explicații ? Totul, absolut totul trebuie explicat ? Bine, explică-mi.

ANIȘOARA : Să-ți explic acum ?

GEORGE : Da. Dacă pentru asta ai venit, explică-mi.

ANIȘOARA : Dar nu am venit pentru asta. Am venit pentru că am fost chemată.

GEORGE : Și pentru ce ai fost chemată ?

ANIȘOARA : Nu știu.

GEORGE : Adineaori susțineai, totuși, că vrei să-mi explici pentru ce m-ai părăsit cu nu știu cîți ani în urmă. De ce ții neapărat să-mi explici ? Te simți vinovată ? Te mustră conștiința ? Crezi că-ți reproșez ceva, crezi că sînt nefericit din cauza ta ?

ANIȘOARA : Nu știu dacă ești nefericit sau nu. Eu n-am știut niciodată nimic despre tine, din clipa în care

ne-am despărțit. Nu m-am interesat deloc de tine. Deși te iubeam.

GEORGE : Ești căsătorită ?

ANIȘOARA : Da. M-am căsătorit chiar atunci, imediat după ce-ai dispărut. M-am căsătorit de frică. M-au obligat părinții. Tata avea niște încurcături și... era mai bine să mă căsătoresc.

GEORGE : Ai copii ?

ANIȘOARA : Da. Am doi. Ultimul l-am născut acum opt luni.

GEORGE *(după o pauză)* : Dacă nu aveai copii, poate că în clipa asta te-aș fi strîns de gît. Adică te-aș fi omorît. Dar dacă ai copii — du-te acasă !

ANIȘOARA *(cîtuși de puțin speriată)* : Dacă nu aș fi avut copii, veneam eu singură să mă omori !

GEORGE *(uluit)* : De ce ?

ANIȘOARA : Exagerez. Nu veneam să mă omori. Veneam să te văd. Te-aș fi căutat. Nu ca să-ți cer iertare, pentru că nu e obligatoriu să ne simțim vinovați pentru tot ceea ce facem rău în viață. Așa cum nu putem pretinde recunoștință pentru tot binele pe care îl facem. Ar însemna să ne ținem mereu de formalități, să trăim din recunoștințe și remușcări.

GEORGE : Tu te-ai făcut deșteaptă de cînd nu te-am văzut. Ai învățat să gîndești și să te exprimi clar. Pe vremea aceea erai o biată umbră, nu știai decît să iubești și să asculți ce spun eu. Acum ai și demnitate... Mă bucur că nu ai venit ca să te explici sau să-ți ceri iertare. Ești un om obișnuit, adică sănătos. Ferice de tine... *(Pauză.)* Totuși ai rămas frumoasă. Cu aceiași ochi senini, curajoși, cu aceeași față blîndă, cu aceleași mîini bune. Vino mai aproape. *(Copleșit.)* Vreau să te mîngîi. *(Ea vine lîngă el. El îi mîngîie, înfiorat, mîinile.)* Trupul acesta a fost cîndva al meu. *(Vorbește pentru el.)* În fiecare zi, după-amiază, îl luam în brațe și plecam cu el în pădure și ne ascundeam într-o scorbură. Acolo îți spuneam povestea aceea cu Polul Nord, care nu se mai termina, și ne iubeam. Dacă aș căuta, cred că aș găsi și acum mîngîierile mele pe acest

trup ; toate cuvintele mele au intrat în el și se păstrează ca pietrele pe albia unui rîu secat.

ANIȘOARA *(ascultîndu-l nemișcată)* : Copacul acela în care ne ascundeam noi a fost tăiat. L-am căutat și nu l-am mai găsit. *(Pauză.)* Mai ții minte povestea aceea cu Polul Nord ?

GEORGE *(obosit)* : Da. Era, mi se pare, o poveste cu sfîrșitul lumii...

ANIȘOARA : Nu, cu începutul lumii. *(Îi amintește.)* Eu eram pe o parte a pămîntului, tu pe cealaltă... Totul era acoperit cu zăpadă imensă și albă, o zăpadă comestibilă, cum spuneai tu... *(Plînge, impresionată.)* Noi ne căutam prin zăpada aceea, ne căutam ani și ani-lumină, ca niște nebuni, și pe urmă ne întîlneam obosiți la Polul Nord și ne iubeam...

GEORGE *(o întrerupe)* : Nu, Anișoara, era ceva cu sfîrșitul lumii, îmi amintesc precis. Începea cu un cutremur sau nu știu cu ce...

ANIȘOARA : George, gîndește-te bine, era începutul lumii ! Nu apăruseră nici plantele, nici animalele...

GEORGE : În sfîrșit, n-are importanță. Știu că te amuza povestea. În clipele cînd mă iubeai cel mai mult, cînd erai foarte fericită cu mine, mă rugai să ți-o spun la ureche, ca să adormi.

ANIȘOARA : Mai ții minte cînd mi-ai făcut statuia aceea de zăpadă ?

GEORGE : Da. Mă mai iubești ?

ANIȘOARA : Mă gîndesc tot timpul la tine. *(Ezită o clipă.)* Copilul cel mare este copilul tău. Îți seamănă perfect și poartă numele tău. Din cauza asta nu m-am simțit vinovată față de tine și nu am avut remușcări. E un copil care m-a făcut să sufăr enorm. L-am născut greu... Era să mor. Acum e bolnăvicios și pune toată ziua întrebări. „Mamă, de ce ?... Mamă, de ce ?...“ E îngrozitor !

GEORGE : A fost bine că lucrurile s-au întîmplat așa cum s-au întîmplat. Cred că dacă nu m-ai fi părăsit, eu nu aș fi fost ceea ce sînt acum și n-aș fi descoperit acceleratorul.

ANIȘOARA : Despre ce fel de accelerator e vorba ?

GEORGE : Tu eşti, într-adevăr, ultimul om de pe lume care ar putea pricepe o asemenea idee.

ANIŞOARA : Nu sînt prea deşteaptă, dar tu ştii cum te înţelegeam eu atunci, cum te ascultam şi credeam în tine... *(Speriată.)* George, spune-mi adevărul ! Eşti bolnav ?

GEORGE : Da. Sînt bolnav de indiferenţă. Îmi sînt indiferent.

ANIŞOARA : Nu-ţi mai place să trăieşti ?

GEORGE : Ba da. Dar sînt obosit şi bătrîn. Parcă aş trăi de două sute de ani. Sînt atît de bătrîn, încît ştiu totul. Ştiu prea mult. Am obosit.

ANIŞOARA : George, eu înţeleg tot ce-mi spui tu.

GEORGE *(îi vine o idee)* : Şi, dacă ai să înţelegi, iar eu am să-ţi cer ceva, te vei supune ?

ANIŞOARA : Da, am să mă supun. Pentru tine am să fac orice.

GEORGE *(se gîndeşte)* : Bine, Anişoara. *(O mîngîie pe păr.)* Am să-ţi povestesc despre ce e vorba. Tu ai să mă asculţi cu toată atenţia, fără să te gîndeşti la nimic. *(Pauză.)* Eu, fiind atîţia ani foarte singur şi foarte nefericit, foarte speriat de propria mea viaţă, de propriile mele gînduri, de propria mea lume, am ajuns să descopăr un accelerator al timpului. Cu ajutorul lui, eu trăiesc mult mai repede decît voi. Adică, deşi trăiesc cît un om normal, existenţa mea practică este de zece ori mai scurtă. Important e că nu mai simt nimic din tot ce se întîmplă în jurul meu. Dar poate că cel mai bine ar fi, dacă tu eşti de acord, să încercăm practic. *(Febril.)* Am să-ţi fac cadou acceleratorul meu... Închide ochii şi...

ANIŞOARA *(speriată)* : George ! De fapt, tu ce vrei de la mine ? Să trăiesc mai repede ?

GEORGE *(transfigurat)* : Da. Şi să...

ANIŞOARA *(îngrozită)* : Dar eu nu pot să fac aşa ceva ! Eu am copii.

GEORGE *(dezamăgit definitiv)* : Da, ai dreptate. Nu m-am gîndit la copii.

ANIŞOARA *(indignată)* : Dar de ce vrei să trăieşti mai repede ?

GEORGE : Şi tu-mi ceri socoteală ?

ANIȘOARA *(cu avînt)* : Viața e-atît de frumoasă, e-atît de minunat să trăiești ! Toți oamenii se îngrozesc la gîndul că viața și timpul trec prea repede, omenirea a visat întotdeauna să-i poată spune clipei să rămînă pe loc, iar tu vrei s-o grăbești. Pentru asta oamenii nu te vor ierta niciodată.

GEORGE *(îngrozit și scîrbit)* : O, cîtă banalitate, cîtă ignoranță, cîtă lașitate !

ANIȘOARA *(agresivă)* : Să nu crezi că sînt chiar atît de proastă ca să nu înțeleg unde vrei să ajungi. Vrei să te sinucizi și ți-e frică s-o faci singur.

GEORGE : Nu vreau să mă sinucid !

ANIȘOARA : Dar atunci de ce vrei să trăiești mai repede ? Cum de ți-a trecut prin cap o idee atît de... *(cu ură)* atît de criminală ?

GEORGE : Spînzurați-mă !

ANIȘOARA *(cu milă)* : George, eu sînt un om simplu și-ți vorbesc cu sinceritate. Nimeni nu va înțelege niciodată ideea ta. Omul nu înțelege și refuză să priceapă ceea ce e împotriva omenescului. E atîta nevoie de omenie pe lumea asta... *(Plîngînd.)* Avem încă atîta nevoie de soare, de adevăr, de aer, atîta nevoie de zile, de nopți, de ore și chiar de minute, atîtea treburi ne rămîn neterminate... treburi mai mărunte sau mai mari... e o asemenea criză de timp, iar tu vii să ne furi tocmai ce ne lipsește, ceea ce este cel mai prețios pentru noi. Îmi pare rău pentru tine, George, pentru că îmi imaginez cît de greu ai descoperit această invenție, știu cît de mult te poți atașa tu de o idee, dar trebuie să te apuci de altceva. Creează o altă idee... Sau trăiește și tu normal, adică făcînd ceva modest, simplu, folositor... Adică, cum să-ți spun, ia-te de altceva...

GEORGE : Da, poate ai dreptate. Altceva... altceva... *(Frămîntat.)* Ce altceva ? În sfîrșit... altceva !

ANIȘOARA : Eu trebuie să plec.

GEORGE : Nu pleca. Mai stai, n-am vrut să te sperii. *(Liniștind-o.)* Am glumit... Povestea asta cu acceleratorul e așa... o idee... Nu trebuie s-o iei în serios. Vreau să mai vorbesc cu tine. *(Îi vine să plîngă.)* Doamne, ce mult te-am iubit ! Iartă-mă, probabil

sînt bolnav... Sînt obosit... Trebuie să mor... Cînd ne oboseşte viaţa trebuie să avem decenţa de a muri. *(În şoaptă.)* Femeia aceea mă urăşte. Mă ţine aici închis. *(Desperat.)* Are o putere diabolică asupra mea. Cred că mă hipnotizează.

ANIŞOARA : Te iubeşte ?

GEORGE : E o iubire care s-a născut din ură. *(Lia a deschis uşor uşa şi ascultă, fără ca ei să o observe.)* Cîndva, mi-a făcut un mare rău. Acum vrea s-o iert, iar pentru asta şi-a propus să mă salveze. Vrea să se purifice pe pielea mea. Şi dacă ai şti ce fericit eram singur... Dar ea m-a urmărit, m-a găsit şi m-a luat. M-a luat ca să mă facă fericit. Vino lîngă mine.

ANIŞOARA *(vine lîngă el)* : Ai febră.

GEORGE : Anişoara, salvează-mă ! *(În şoaptă.)* Femeia aceea şi-a lăsat bărbatul aproape orb pentru mine. Vrea să-mi distrugă acceleratorul. E singurul lucru pe care l-am făcut pentru omenire. Nu ştiu dacă e bun sau e rău, dar de ce să mi-l distrugă ? De ce ? *(Pauză.)* Poţi să mai stai cu mine ?

ANIŞOARA *(emoţionată)* : Stau oricît vrei tu. *(Îl mîngîie pe păr.)*

GEORGE : Anişoara, am făcut o descoperire îngrozitor de tristă : eu nu mi-o mai amintesc pe mama. Nici copilăria nu mi-o mai amintesc. Mi-aduc aminte doar atît : cînd eram mic, mă duceam singur în pădure să văd animalele, să mă împrietenesc cu ele. Visul meu era să mor mîncat de animale. Odată, i-am spus mamei : „Mamă, vreau să merg în pădure să mă mănînce lupii." Ce mult aş vrea să mă mai pot duce iar în pădure, ca să văd animalele ! *(Încet.)* Nu poţi să mă iei cu tine ? Ia-mă şi du-mă într-o pădure şi lasă-mă acolo. *(Înfrigurat.)* Mă iei ?

ANIŞOARA : Te iau.

GEORGE : Vreau să ne plimbăm prin pădure aşa cum ne plimbam atunci cînd ne iubeam.

ANIŞOARA : Da.

GEORGE : Să plecăm chiar acum. *(Începe să se îmbrace precipitat.)* Să plecăm pînă nu vine ea !

LIA *(intră în aceeași clipă ; îl privește sever)* : Unde vrei să pleci ?

GEORGE *(intimidat)* : Vreau să plec.

LIA : Unde ?

GEORGE : Vreau să mă duc să mă plimb. Ea este...

LIA : Da, știu cine este !

GEORGE : Vrem să ne plimbăm puțin prin pădure.

LIA *(cu grijă)* : Dar pe o vreme ca asta nu se poate plimba nimeni prin pădure. Nămeții sînt prea mari, iar tu ești prea slăbit, dragul meu. Ai să te duci la primăvară.

GEORGE : Nu, am să mă duc acum. Vreau să văd animalele. Dă-mi voie să trec !

LIA : Dezbracă-te ! N-ai să pleci ! *(Către Anișoara.)* Eu nu v-am chemat să mi-l luați. Cred că m-ați înțeles greșit. V-am chemat ca să mă ajutați să-l vindec de gînduri. De ce vreți să mi-l luați ?

ANIȘOARA : Dar nu vi-l iau de tot. Vroiam să ne plimbăm prin pădure, așa cum ne plimbam cînd eram îndrăgostiți... Probabil nu știți, doamnă, dar eu l-am iubit foarte mult... Iar el îmi scria versuri...

LIA : Cred că am făcut o greșeală chemîndu-vă aici. Plecați singură ! O plimbare cu dumneavoastră l-ar tulbura și mai mult. El e un om bolnav. Nu trebuie să credeți nimic din ceea ce v-a spus. Eu răspund de el și nu pot să-l las să plece de aici.

GEORGE *(amărît și jignit)* : Doamne, e cineva pe lume care răspunde de mine ! E cineva care mă sufocă și mă ucide cu dragostea lui. *(Îngenunchează în fața Liei.)* Te rog, nu mai veghea asupra mea ! Nu vreau să mi se mai poarte de grijă !

LIA : Ești prea slab. Trebuie.

ANIȘOARA : O să am eu grijă de el. Am să vi-l aduc înapoi.

LIA : Dacă pleacă de aici, n-o să se mai întoarcă, iar eu nu mă pot lipsi de el.

ANIȘOARA : Dar nu vă iubește.

LIA : Între noi nu poate fi vorba de așa ceva. El nu mă iubește și poate că nici eu nu-l iubesc în adevăratul sens al cuvîntului. Dar el nu poate exista, fără să-i port eu de grijă, iar eu nu pot trăi, fără să-i port lui

de grijă. El e un animal sălbatic, iar eu sînt îmblînzitorul lui. Numai de frica mea știe. Cum ar scăpa singur, ar deveni periculos. Nu v-a vorbit de accelerator ?

ANIȘOARA : Mi-a vorbit.

LIA : Eram sigură. Dacă ar pleca cu dumneavoastră, ați fi în cel mai mare pericol cu putință. Sînteți o ființă slabă, după cîte îmi dau seama, o ființă sentimentală și poate puțin dezorientată. Ați fost obișnuită să credeți tot ce v-a spus el. Sînt convinsă că în cel mai scurt timp ar introduce în dumneavoastră acea idee a acceleratorului și atunci ați fi pierdută. Gîndiți-vă că aveți un soț și doi copii. E mai bine să plecați. Plecați chiar acum. Am să vă conduc pînă la șosea. Peste treizeci de minute trece autobuzul de București.

ANIȘOARA *(se uită lung spre George, așteptînd de la el un răspuns ; acesta privește în gol)* : Bine, plec.

(Anișoara și Lia ies împreună ; George continuă să privească în gol.)

GEORGE *(singur)* : Nimeni nu vrea să încerce în mod sincer ideea acceleratorului. Întotdeauna oamenilor le e frică să încerce, ei vor să meargă la sigur. Întotdeauna alții trebuie să încerce pentru ei. Ei știu că a încerca înseamnă a îndrăzni, iar a îndrăzni înseamnă de obicei a muri. Cel mai îngrozitor lucru ar fi dacă eu aș muri și aș lua cu mine în pămînt ideea. Ea trebuie să rămînă aici, deasupra ! Nu trebuie s-o pierd ! Dacă nu va fi posibil s-o las cuiva, unei ființe vii, care s-o transmită mai departe cu sinceritate și convingere, am s-o pierd... Doamne, ajută-mă să-mi salvez ideea ! Mai dă-mi o viață ! Nu vreau s-o pierd... *(Delirînd.)* Nu vreau s-o pierd... Nu vreau s-o pierd... *(Se așază pe dușumea cu fața în sus și rămîne nemișcat, concentrîndu-se îndelung. Lia intră și-l privește înspăimîntată. Apoi se repede spre el și încearcă să-l ridice.)*

LIA : George ! Ți-e rău ! Ce s-a întîmplat ?

GEORGE *(se ridică și o privește întunecat, cu o ură feroce)* : Cred că mi s-a întîmplat o nenorocire. *(Pauză.)* Nu mai pot porni acceleratorul.

LIA *(fără să-și poată ascunde satisfacția)* : Într-adevăr ?

GEORGE : Este pentru a zecea oară cînd încerc să-l pornesc și nu reușesc. *(Distrus.)* Da, cred că l-am pierdut...

LIA *(cu bucurie)* : George ! Înseamnă că ești salvat !

GEORGE *(cu ură)* : De ce sînt salvat ? Că l-am pierdut ? Sînt salvat pentru că va trebui să trăiesc toată viața alături de tine ? *(Se repede spre ea ca s-o sfîșie ; desperat.)* Dă-mi acceleratorul înapoi ! De ce mi l-ai luat ? *(Plînge în hohote.)* Ce-ai făcut cu el ? L-ai ascuns sau l-ai asasinat ? De ce mi l-ai luat ?

LIA *(speriată)* : Nu ți l-am luat eu ! A fost ca o boală de care te-ai vindecat.

GEORGE : Minți. Știu că mă urmăreai pe furiș, ori de cîte ori încercam să-l pornesc. Mă urmăreai cu o privire plină de ură, care îmi speria și-mi alunga ideea. Te simțeam, știam că vrei să mi-l iei, să mi-l distrugi. Ai făcut o crimă îngrozitoare. Ai crezut că-mi faci un bine, dar ai făcut o crimă. Toată viața ta e mînjită de crime.

LIA : George, am vrut să te ajut. Te urmăream pe ascuns, pentru că eram curioasă să știu cum faci. E drept că tot timpul mă rugam : „Dă, Doamne, să nu-l pornească !“ Mă agățam atît de puternic de ideea aceasta, încît nu e exclus să te fi influențat cumva... Dar altceva n-am făcut, te rog să mă crezi.

GEORGE : Dar chiar și-atît a fost de-ajuns. A fost de-ajuns să mă convingi ca o lună de zile să renunț la el, și acum l-am pierdut definitiv.

LIA : Dar poate că nu l-ai pierdut definitiv. Poate că nu te-ai concentrat îndeajuns.

GEORGE : Taci ! Taci ! Știu sigur că l-am pierdut. Am încercat tot ce era cu putință. Spune-mi, ce-o să mă fac acum fără el ? Acceleratorul era singura mea justificare. Eu nu urăsc omenirea, voiam să-i rămînă ceva de pe urma mea. Fiecare sîntem obligați să lăsăm umanității o moștenire : o casă, o piramidă, un pom, o statuie, un copil... Eu voiam să las această

idee... Poate ar fi putut fi de folos cuiva ! De ce mi-ai distrus ideea ? Eu am suferit pentru ea, am plătit-o cu propria mea viaţă ! Tu mi-ai spus că ultima ta justificare e să fii lîngă mine, iar eu te-am înţeles şi te-am acceptat lîngă mine din milă.

LIA *(fanatică)* : Nu m-ai acceptat tu. Eu nu sînt omul care să fie acceptat. Dacă consider că ceva mi se cuvine, îl iau singură, fără să cer învoire. Tu erai omul de care aveam atunci nevoie şi te luam chiar dacă nu erai de acord. Am o voinţă pe care nu o poate înfrînge absolut nimic pe lumea asta. Fostului meu soţ i-am redat vederea. Ţie ţi-am distrus ideea bolnăvicioasă a acceleratorului. Mîine voi fi în stare să pun la loc unui om piciorul care i-a fost tăiat şi să-l fac să alerge din nou. Forţa aceasta, pe care mi-a dat-o natura, trebuie să mi-o exercit asupra cuiva, asupra unui om. Tot timpul trebuie să simt pe cineva în mînă, să-l văd cum se modifică sub privirea mea, tot timpul trebuie să fac ceva.

GEORGE *(disperat)* : De ce a trebuit să ne întîlnim ? Dumnezeule ! Cum de ne-a adus în faţă acea întîmplare nefericită ?

LIA : Nu a fost o întîmplare. Eram în căutarea ta şi te-aş fi găsit oricum. Nu aveai cum să scapi de mine.

GEORGE *(privind pe fereastră)* : A apărut din nou umbra aceea. Te caută. Du-te şi vezi ce vrea. Nu pot s-o ştiu acolo.

LIA *(deschide uşa)* : Cine-i acolo ?

VOCEA LUI CORNEL *(de afară)* : Eu sînt. Eu.

LIA : Ce vrei ?

VOCEA LUI CORNEL : Trebuie să-ţi vorbesc !

LIA : N-am timp.

VOCEA LUI CORNEL : Atunci am să te aştept. Trebuie neapărat să-ţi vorbesc.

LIA : Vino înăuntru.

CORNEL *(intră încet, precaut, cu o figură întunecată)* : Bună seara ! *(Nu i se răspunde.)* Poate v-am deranjat.

LIA : Nu chiar atît de mult. Vrei să-mi spui ceva ? *(Pauză.)*

GEORGE *(îl privește lung pe Cornel, cu admirație și umilință)* : Eu am să plec dincolo. Voi vorbiți. Vorbiți, vorbiți ! Eu o să mă duc dincolo... *(Iese.)*

LIA : Ce dorești ?

CORNEL : Trebuie să-mi răspunzi la o singură întrebare.

LIA : Pune acea întrebare.

CORNEL : Atunci cînd ți-am spus că nu mai văd cu ochiul drept, mi-ai răspuns că asta n-are nici o importanță, atîta vreme cît văd cu ochiul stîng. Acum aproape că nu mai văd deloc. Ce ai să-mi spui ?

LIA : Dar de ce sînt eu obligată să răspund la întrebările tale ? De ce nu-ți răspunzi singur ?

CORNEL : Pentru că atunci cînd am orbit și eram în cea mai cumplită desperare, tu mi-ai spus să las totul asupra ta, m-ai obligat să exist pentru tine. Ai reușit chiar să mă vindeci și să mă faci să cred că sînt iar un om întreg, normal și util. Pe urmă, m-ai părăsit, considerînd că ți-ai făcut pe deplin datoria față de mine și că nu mai ești obligată să te sacrifici în continuare. Din punctul tău de vedere, probabil că aveai dreptate. Dar acum te întreb : ce fac ? În curînd n-o să mai văd deloc.

LIA : Du-te la medic.

CORNEL : Nu am nevoie de medic. Există un singur om pe lume care mă poate salva din nou.

LIA : Și omul acela sînt eu... Am fost. Acum trebuie să salvez pe altcineva. Sînt ocupată.

CORNEL : Și eu ce fac ?

LIA : Nu știu. O să te descurci și singur. Te cunosc foarte bine. Un om care a trăit în preajma mea opt ani de zile e în afară de orice pericol. Ai să te descurci și singur, sînt convinsă. Ești prea banal și prea sănătos ca să te sinucizi. Ai să te duci la toți doctorii din lume și ai să te vindeci. E adevărat că n-o să te sinucizi ?

CORNEL : Nu m-am gîndit nici o clipă să mă sinucid. Dar am îngrozitor de multă nevoie de tine.

LIA : Știu. Te-ai învățat să fac eu totul pentru tine. Dar nu mai pot, înțelege, și nu mai insista. Străduiește-te să fii ceva mai demn. Acum sînt amărîtă și vreau să

rămîn singură. El a început să mă urască şi asta mă întristează enorm. Cel puţin tu nu mă urăşti, aşa-i ?

CORNEL : Nu. Eu te iubesc.

LIA : Nu trebuie să mă iubeşti. Aşa o să te vindeci mai greu. Urăşte-mă şi atunci îţi vei căpăta foarte repede lumina ochilor. Ura naşte veninul, iar veninul e tămăduitor. Du-te !

CORNEL : Mă duc şi n-o să te mai caut niciodată.

LIA : Ar fi foarte bine. Dacă o să simt nevoia, o să te caut eu. *(Cornel vrea să iasă, dar nu nimereşte uşa ; ea îl ajută.)* Pe-aici !

(Cornel iese. Lia vrea să intre în camera cealaltă, unde s-a dus George, dar constată că aceasta e închisă cu cheia. Iese pe cealaltă uşă afară şi se întoarce peste cîteva clipe, urmată de Doctor.)

DOCTORUL : Dar l-am văzut chiar eu plecînd.

LIA *(încremenită)* : Cînd ?

DOCTORUL : Acum zece minute. Chiar m-am mirat şi i-am spus soţiei : „Unde-o fi plecînd vecinul nostru, pe o asemenea vreme, aproape dezbrăcat ?“ Pentru că nu avea paltonul pe el.

LIA *(disperată)* : Doamne Dumnezeule ! A fugit ! L-am pierdut !... *(Către Doctor.)* Vă rog să mă ajutaţi să-l găsesc. Era bolnav. Vă rog să veniţi cu mine...

DOCTORUL : Da, bineînţeles că vă ajut. Mă duc să mă îmbrac ! *(Iese grăbit.)*

LIA *(singură)* : Numai de n-ar fi fugit în pădure...

(Iese, lăsînd uşa deschisă. O vreme, scena rămîne goală. Apoi intră Cornel. Se uită în jur, cercetează şi camera cealaltă, apoi se întoarce şi se aşază pe un scaun. Peste cîteva clipe intră Anişoara. Este nedumerită, văzîndu-l pe Cornel.)

ANIŞOARA : Nu vă supăraţi, am uitat ceva aici.

CORNEL *(apatic)* : Vă rog...

ANIŞOARA : Mi-am uitat geanta. Şi nu de altceva, că nu aveam bani în ea, dar trebuia să iau chiar la această oră un medicament, o pastilă.

CORNEL : Căutaţi-o.

ANIȘOARA *(caută geanta cu privirea, dar n-o găsește)* : Dar aici am lăsat-o ! N-am avut cum s-o pierd pe drum. Dumneavoastră sînteți de-al casei ? Puteți să mă ajutați s-o găsesc ?

CORNEL : Nu sînt de-al casei. Așteptați să se întoarcă gazda. Poate că a pus-o undeva.

ANIȘOARA : N-aș vrea s-o mai văd. Aș vrea să plec. Îmi pare rău c-am venit. *(Caută prin încăpere.)* Trebuie să prind autobuzul. *(Lia intră pe ușă gîfîind.)*

LIA : S-a întors ? *(Nu i se răspunde.)* V-am întrebat dacă s-a întors !

ANIȘOARA : Cine ?

LIA : El. A fugit pe fereastră și nu știu unde s-a dus. Nu s-a întors ? *(Se uită în camera cealaltă. Cîteva clipe de tăcere.)* S-a dus !... *(Scuzîndu-se, buimacă, în fața lor.)* Nu e vina mea... A fugit fără să-l văd...

DOCTORUL *(intră obosit)* : Doamnă, am căutat.

LIA *(calmă)* : Nu l-ați găsit ?

DOCTORUL : Nu. S-a dus în pădure. L-a văzut cantonierul. Fugea. *(Tace.)*

LIA : Da. Eram convinsă că o să se ducă în pădure.

DOCTORUL *(ezită)* : Pădurea e însă plină de lupi, știți foarte bine. În nici un an n-au fost atîția lupi ca-n iarna asta. Nici vînătorii n-au curajul să se apropie.

ANIȘOARA *(a găsit poșeta)* : Eu am să plec. Bună ziua. *(Nu-i răspunde nimeni. Iese.)*

DOCTORUL *(îngrijorat)* : Cred că ar trebui să adunăm niște vînători și să plecăm în căutarea lui. *(Lia nu-i răspunde.)* Pînă nu e prea tîrziu... *(Nu i se răspunde.)* Mi-a spus cantonierul că o haită a trecut în goană pe lizieră, chiar pe urmele lui. *(Lia tace.)* Ce facem, doamnă ? Nu luăm o inițiativă ?

LIA *(îngîndurată)* : Sînteți foarte amabil, dar acum e tîrziu. *(Își acoperă fața cu mîinile.)*

DOCTORUL *(nedumerit)* : Credeți că e tîrziu ?

LIA *(obosită peste măsură)* : Da, e tîrziu. Trebuie să-l lăsăm singur. Duceți-vă. Vă așteaptă soția cu masa.

DOCTORUL : Bună seara. *(Iese ; apoi se întoarce.)* Mă iertați, dar știți ce spunea soția mea ? *(Renunță.)* Mă rog... Vă privește... *(Iese.)*

LIA *(se uită lung în urma lui, apoi se întoarce spre Cornel)* : Erai aici ?

CORNEL : Da, te aşteptam.

LIA *(se apropie de el, disperată)* : Ai văzut ? L-am pierdut. Am vrut să-l salvez şi n-am putut. Nu sînt eu de vină.

CORNEL : Nu eşti.

LIA : N-a fost posibil să-l salvez... L-am întîlnit prea tîrziu... *(Pauză. Cornel stă cu privirile în pămînt. Lia îl priveşte îndelung, apoi îl mîngîie pe păr.)* Ce bine că m-ai aşteptat. *(El tace ; pauză. Ea oftează ; e foarte tristă.)* Nefericitule ! O să te fac iar fericit.

CORTINA

PIESA VĂZUTĂ DE:

DINU KIVU

După un debut mai puțin semnificativ (*Ariciul de la Dopul perfect*), Ion Băieșu revine „la scenă" cu o lucrare excepțională. *Iertarea* este, fără îndoială, una din cele mai bune piese ale dramaturgiei de după 1944 (ne referim și la cele care au fost jucate). Cine ar fi bănuit, în „debutantul" de acum cîțiva ani, sau în autorul scheciurilor de la televiziune un simț atît de acut al tragicului, o atît de tulburătoare și de gravă viziune a raporturilor umane !

(*Contemporanul*, 4 noiembrie 1983)

N. CORBEANU

Astfel povestită, *Iertarea* ar putea fi orice, chiar o melodramă. De fapt, e la antipodul melodramei, căci nimic nu e mai antisentimental decît piesa despre fericire a lui Ion Băieșu. În ciuda grotescului unor situații și a sarcasmului care, deși cenzurat, răbufnește pe alocuri (în replica finală a piesei, Lia, după ce a distrus doi oameni, declară că trebuie neapărat să se dedice cuiva, fiindcă asta e vocația ei), piesa are permanent vibrația gravă din fața marilor probleme ale existenței omenești. O atmosferă densă — la care se adaugă știința gradării dialogului — ține spectatorul încordat, în cele trei ore cît durează spectacolul.

România Literară

SANDA FAUR

Să nu ne lăsăm înșelați de titlul blînd și creștinesc al piesei lui Băieșu, iertarea nu e cu putință — ne spune autorul — nu e cu putință atunci cînd răul e săvîrșit cu luciditate, cu premeditare. Și nu poate fi acordată grație pămînteană nici binelui înfăptuit cu sila, împotriva voinței individului, binelui ce strivește — cu sau fără voie — libertatea internă a omului și ucide ultima fărîmă de personalitate. Are dreptate Băieșu cînd se explică în „program" : piesa aceasta care nu iartă neomenia e o piesă despre omenie.

Toate acestea ne sînt comunicate cu un fior al tragicului pe care puțini l-ar fi putut bănui la un scriitor cu vocația umorului, ca Băieșu. Timp de aproape trei ceasuri, *Iertarea* — cu, de fapt, două personaje straniu dimensionate psihic — te ține strîns în mînă, te uimește, te deconcertează, te neliniștește, te răscolește, ca să te aducă pînă la urmă exact acolo unde dorește autorul.

Flacăra

ILEANA POPOVICI

.....Spectacolul sesizează tonalitatea particulară a piesei *Iertarea* în contextul dramaturgiei noastre actuale ; căci ea nu se afiliază pe deplin nici orientării tradiționale spre piesa realistă, de situații și caractere, aspirînd spre „concentratul" de realitate istorică și socială ; dar nu e ispitită nici de cochetăriile — la modă în mediul dramaturgilor foarte tineri — cu teatrul vag și abstract, în care poți citi în același timp totul și nimic, joc de metafore și simboluri uneori scînteietoare, dar încă prea arareori dense. *Iertarea* încearcă un drum propriu : pe o temelie fixată într-un sistem de coordonate de timp și spațiu se înalță liber eșafodajul îndrăznet al unei experiențe a spiritului în eroare, urmărită în inevitabilul său eșec, devenirea unor cazuri de conștiință. Experiența aparține unor personaje care țin de o structură arhetipală, dar și-au găsit, în același timp, o fizionomie și o relație inedite, prin care se definesc ca aparținînd unei problematici profund contemporane."

(Teatrul, nr. 4, 1969)

C. PARASCHIVESCU

„...Vizînd, mai cu seamă, analogii şi neconcordanţe de timbru interior, scrutînd imaterialul psihic şi urmărind mişcarea imperceptibilă a firelor urzite de destin, Ion Băieşu a scris o piesă cu ecouri directe în conştiinţă, care pune pe gînduri şi tulbură mai mult decît o clipă. Transfer din proză, ea dovedeşte că în forma iniţială (povestirea *Acceleratorul*) existau serioase elemente de manifestare specific dramatice. Probă că e aşa, e faptul că piesa îşi păstrează integritatea şi rotunjimea, independenţa stării de sugestie. (...) Evoluţia intrigii şi a dialogului au accesibilitatea poveştilor spuse cu duh, cu farmec discret, cu zvon uşor de snoavă care ascunde tîlcuri profunde. Ce ar putea fi, la urma urmei, povestea celui ce şi-a descoperit putinţa accelerării timpului interior decît — aparent — o bună snoavă cu privire la reglementarea acestui domeniu? (...) Sub aparenţa snoavei însă fierb tîlcuri de alte dimensiuni, morale şi filozofice, care probează o fină pătrundere a sufletului omenesc, a mecanismului ce exercită neauzit propulsia fiinţei spre un drum anume de împlinire."

(*Teatrul*, nr. 12, XII, 1968)

CHIȚIMIA

O DRAMĂ A RATĂRII

Una dintre cele mai vechi ambiții ale umoriștilor a rămas aceea de a fi luați în serios. Cel mai ilustru în acest sens în literatura dramatică românească rămîne Caragiale care, după strălucite comedii, reușește să scrie și Năpasta, *dramă la fel de zguduitoare ca și celebra sa nuvelă :* O făclie de Paști. *Pe scurt, nu există o incompatibilitate între fiorul tragic și horbota comică a frazei. Autorii mai moderni împletesc în piesele lor, cu frecvență, hazul cu cinismul cel mai pur și efectele, poate fi spus, sînt considerabile.*

Ion Băieșu, autor gustat de comedii, cu succes la public, înotînd în unda amară a teatrului cehovian, dă, cu acest Chițimia, *un examen foarte greu pentru el. La origine, piesa mi se pare o comedie tragică, cu evidente tente ionesciene, cu o simbolistică oarecum arbitrară, dar nu nepotrivită, ci singura posibilă, cu o replică supravegheat-absurdă și cu o lovitură de teatru finală care, deși previzibilă, șochează. Pe scurt, despre ce este vorba : Chițimia este un Oblomov autohton, dosădit, perfect mediocru, lipsit de inițiative, trăind într-o ataraxie continuă, sub oblăduirea unei femei care îl întreține. Suportul moral al legăturii dintre cei doi este acela al unei reușite viitoare în materie de invenție care nu mai vine, a unui fel de perpetuum mobile, ducînd la exasperarea eroinei îmbătrînite, deși, surpriză, cum vom vedea în finalul piesei, ea a cunoscut limitele intelectuale și morale ale comparsului său. Neputința lui Chițimia este totală. El trebuie să fie împins mereu de cineva din spate, de fapt*

este un individ refuzat de inteligență, pentru că, oroare, cum aflăm din propria-i mărturie, el a moștenit identitatea, ideile și logodnica celui mai bun prieten al său. O întîmplare absurdă face ca pe front adevăratul Chițimia să moară în groapa de obuz în care se adăpostise pînă atunci impostorul din scenă. Odată cu dispariția fizică a celui care va reapare în piesă sub forma unui egregor, falsul Chițimia moștenește și inițiativele inginerești ale amicului. Mintea lui nu atinge însă sublimitatea donatorului involuntar, femeia lîngă care trăiește își dă seama de substituirea personajului, dar acceptă o viață deznădăjduită, în speranța că în imaginația falsului Chițimia se va aprinde, odată și odată, scînteia geniului. Nimic mai fals decît această judecată! Abulicul personaj se înconjură de indivizi dubioși, în frunte cu un escroc notoriu ce se autointitulează: Profesorul, *cel mai interesant personaj, după noi, din piesa lui Băieșu. Sceleratul, pentru a stimula imaginația falsului Chițimia, inventează, la rîndul său, un alt personaj, numit Japonezul, fals industriaș, sedus de invenția lui Chițimia. Escrocheria este repede denudată și o explicație violentă are loc între Profesor și victima sa. Cu o superbie demnă de o cauză mai bună, escrocul recunoaște că a vrut să-l înșele și că, de fapt, fără existența lui, Chițimia ar fi fost demult distrus de o viață fără perspectivă, lansînd, finalmente, o frază memorabilă de la care piesa ar fi trebuit să ia o turnură extraordinară: „Ce dacă japonezul nu e un japonez adevărat? Lumea e plină de japonezi pe care invenția dumitale ar putea să-i intereseze" (citatul e aproximativ). Poate că un alt autor ar fi schimbat complet macazul derulării acțiunii de-aici înainte. Profesorul ar fi putut deveni foarte bine un manager extraordinar, care să-l cravașeze pe Chițimia și să-l ducă la reușite spectaculoase, indiferent de mijloacele folosite, dar Băieșu a preferat să-l împingă pe Chițimia al său pe calea unei ratări iremediabile. Astfel, personajul mărturisește că, de la o vreme, este vizitat de adevăratul Chițimia, pe care-l și vedem, ieșind de sub scenă ca dintr-un mormînt, sub chipul spectral al lui Dan Nuțu. Ciudat este că mortul-viu, spectrul, egregorul, nu-i cere nimic. Nu-i face nici un reproș celui care i-a furat mintea, logodnica și identitatea.*

Între ei nu există decît o tandră contemplare care-l neliniștește pe impostor și-l duce pe sfătuitorul său, Profesorul, în ideea de a-l suprima definitiv cu mijloace fizice. Fostul japonez, care în realitate este un pușcăriaș, gata la orice, este tocmit pe post de ucigaș și, oroare, falsul Chițimia acceptă tîrgul. Printr-o lovitură arbitrară de teatru, cum spuneam mai înainte, dramaturgul trece în planul simbolic, și, prin ferestrele întunecatei bolgii în care locuiește Chițimia, apar reflectoarele adevărului, producînd întinerirea bruscă a soției lui Chițimia care iese biruitoare din scenă, la brațul fostului logodnic. Impostorul, cutremurat de neputință, va rămîne pedepsit să-și caute în memorie adevărata identitate pe care a uitat-o.

Expusă astfel, drama lui Chițimia poate să stîrnească nedumeriri. Dar trebuie să recunosc că autorul a reușit să stabilească contururile unei anumite plictiseli metafizice și să-și încarce personajul cu o melancolie neputincioasă, cu un oblomovism esențial. Chițimia rămîne, cred eu, cel mai bun lucru al lui Ion Băieșu, pretîndu-se la interpretări numeroase.

EUGEN BARBU

PREMIERA ABSOLUTĂ A PIESEI:
TEATRUL DE STAT DIN SIBIU
martie 1974

DISTRIBUȚIA:

Chițimia I: CONSTANTIN MĂRU; Chițimia II: ION GHIȘE; Vica: KITTY STROESCU; Profesorul: COSTEL RĂDULESCU; Japonezul: MARIUS NIȚĂ; Filozoful: TEODOR PORTĂRESCU

■

TEATRUL BULANDRA, BUCUREȘTI
martie 1974

DISTRIBUȚIA:

Chițimia I: OCTAVIAN COTESCU; Chițimia II: DAN NUȚU, DAN CONDURACHE; Vica: RODICA TAPALAGĂ; Profesorul: ȘTEFAN BĂNICĂ; Japonezul: MIHAI MEREUȚĂ; Filozoful: OVIDIU SCHUMACHER

Regia: ALEXANDRU TATOS

PERSONAJELE :

CHIŢIMIA I	— 40 de ani
CHIŢIMIA II	— 20 de ani
VICA	— soţia lui Chiţimia I — 40 de ani, iar apoi 20 de ani
PROFESORUL	— 45—50 de ani
JAPONEZUL	— 35 de ani
FILOZOFUL	— 45—50 de ani

Acţiunea se petrece în zilele noastre.

PARTEA I

O cameră oarecare, neîngrijită şi mobilată fără gust — camera-salon a familiei Chiţimia I. Un glasvand, deschis aproape tot timpul, desparte acest salon de dormitor, care va fi plasat în fundul scenei. În dormitor se află o oglindă, două noptiere şi un pat foarte larg, în care doarme, acoperită pînă peste cap cu plapuma, Vica. Chiţimia I, tip cu figură decavată, vizibil marcat de o înceată şi sigură degradare morală, îmbrăcat într-un halat de casă jerpelit, stă la masă, în salon, şi cercetează nişte hîrtii, trăgînd aprig din ţigară. În acest timp, bombăne, fluieră, geme, trînteşte scaunul. Vica se trezeşte şi scoate de sub plapumă un cap acoperit cu păr roşcat, pus pe moaţe. E slabă şi urîtă.

VICA *(cu un glas suferind)* : Eu nu am dreptul să dorm în casa asta ? *(Nu i se răspunde.)* Întreb : eu nu am dreptul să dorm în casa asta ? Există, în general, dreptul de a dormi ?

CHIŢIMIA I *(cu silă)* : Probabil că există, dar nu e scris nicăieri. Deci, nu sîntem obligaţi să-l respectăm.

VICA : Ce vrei să spui cu asta ?

CHIŢIMIA I : Nimic în plus.

VICA : De ce de nu ştiu cîte ore te foieşti prin casă şi nu mă laşi să dorm ?! *(Plînge.)* Dacă tu ai avea serviciu şi ai munci, eu nu te-aş lăsa pe tine să dormi ? Nu te-aş lăsa ?

CHIŢIMIA I : Probabil că nu.

VICA : Ba da ! Te-aş lăsa. Eu nu sînt cîine, ca tine ! Nenorocitule !

CHIȚIMIA I *(nu recepționează insulta, își vede mai departe de ale lui. Apoi i se adresează, pe un ton duios)* : Fetiță scumpă și dulce, nu vrei tu să-mi faci o cafeluță bună și aromată, așa cum numai tu știi să faci ?

VICA *(se ridică din pat ; nu mai e supărată pe el)* : Ba da. Am să-ți fac. *(Își pune un capot, vine lîngă el și-l mîngîie pe păr.)* Scumpul meu, iar te-ai sculat cu noaptea-n cap și iar te-ai îngropat în hîrtii. Ți-a venit vreo idee ? *(El nu răspunde.)* Tu, cînd n-ai somn, înseamnă că ești chinuit de idei. Nici un chin nu e mai groaznic decît chinul celui care gîndește o idee. Care o gîndește sau o pîndește — tot aia. *(E nedumerită că el nu-i răspunde.)* Mă duc să-ți fac cafeluța. *(Dar nu se duce, continuă să pălăvrăgească.)* Azi iau salariul și am să fac diferite cumpărături, deci voi întîrzia circa o oră. Vreau să-ți fac o surpriză : să-ți cumpăr o haină pentru seară. Luna viitoare am să-ți cumpăr un pantalon de seară și atunci poate că ieșim și noi, în sfîrșit, undeva, într-o seară. În viața ta n-ai ieșit seara cu mine în oraș. Ziua nu ieși pentru că muncești, noaptea nu ieși pentru că gîndești... Poate mergem și noi la un teatru. Am auzit că se joacă o comedie foarte drăguță. A văzut-o o colegă de birou și mi-a zis că a rîs o dată acolo, în sală, și-a mai rîs și a doua oară acasă, cînd și-a adus aminte. Știi ce mi-a spus tipa ? Că rîsul dezvoltă plămînii, e o descoperire științifică de ultimă oră. Apropo de colegă : ieri, o colegă de birou a venit și ne-a anunțat : „Fetelor, la colț se dă carne !“ „Ce fel de carne ?“ am întrebat noi. „De miel“, a răspuns ea. „Miel-miel ?“ „Da, miel-miel.“ Și toate au cumpărat carne de miel. Numai eu n-am cumpărat, pentru că știam foarte bine cît de mult urăști tu carnea de miel, de-atunci, dinainte de război, cînd ziarele au scris despre acel măcelar care vindea carne de miel, dar, de fapt, carnea era de... *(Se abține să spună mai departe. El o privește lung, cu ură și dispreț.)* Gata, dragul meu, știu că am spus prostii și banalități, dar am făcut-o anume ca să-ți mai alung gîndurile. În ultimul timp ești

foarte chinuit și mi-e milă de tine. Mă duc să fac cafeluța. *(Pleacă în bucătărie.)*

(Chițimia I continuă să răscolească prin hîrtii. La un moment dat găsește ceea ce caută și strigă :)

CHIȚIMIA I : Asta e !

VICA *(din bucătărie)* : Ai găsit ceva important ?

CHIȚIMIA I : Da, am găsit exact ceea ce mă interesa. Bravo ! Profesorul se va bucura nemaipomenit. E o schemă teribil de importantă. Ultima chichiță care ne ținea pe loc.

VICA *(vine cu ceașca de cafea spre el, se împiedică și varsă puțin pe covor ; întîmplarea o face să încremenească de spaimă)* : Am vărsat puțină cafea pe covor...

CHIȚIMIA I *(își iese din minți)* : Întotdeauna trebuie să verși tu cafeaua pe covor ! Întotdeauna ! Parcă ești blestemată !

VICA *(dezolată)* : M-am împiedicat...

CHIȚIMIA I : Și de ce trebuie să te împiedici ? Unde scrie că trebuie să te împiedici tocmai atunci cînd îmi aduci mie cafeaua ?

VICA *(plînge)* : Ah, Doamne, viața mea e un infern ! Toată lumea are voie să se împiedice, numai eu nu am voie ! Orice femeie de pe lume are voie să verse cafeaua, numai eu nu ! *(Indignată.)* De ce ?

CHIȚIMIA I *(sufocat de mînie)* : Îți interzic să-mi pui astfel de întrebări ! Îți interzic !

VICA : Foarte bine ! Și-așa nu ești niciodată în stare să-mi dai un răspuns ca lumea. Ca să te pedepsesc, am să beau restul cafelei.

CHIȚIMIA I : Foarte bine. Eu cafea vărsată nu beau.

VICA : Cu pretențiile astea ale tale n-ai să ajungi departe. Să-ți intre bine în cap !

(Pauză. Ea bea cafeaua. El răsfoiește hîrtiile de pe masă.)

CHIȚIMIA I *(înveselindu-se, brusc)* : Anonima pe care i-am trimis-o ieri proprietăresei și-a atins ținta.

VICA : Dar ce-ai scris în ea ?

CHIȚIMIA I : C-am văzut-o alaltăieri seara pe fiică-sa sărutîndu-se cu unul pe ploaie.

VICA : Alaltăieri seara n-a plouat.

CHIȚIMIA I : N-are importanță. Important e că maică-sa a bătut-o de-a rupt-o. Demult aveam boală pe fîțiita aia.

VICA : Dar ce ți-a făcut ?

CHIȚIMIA I : Nimic. Mă enervează faptul că e foarte blondă și că are niște picioare superbe. În general, femeile cu picioare superbe mă scot din minți, pentru că toate sînt infatuate. Mă întreb ce s-ar fi întîmplat dacă și tu ai fi avut picioare frumoase. Sau dacă ai fi fost, pur și simplu, frumoasă în general.

VICA *(gata să plîngă)* : Știi foarte bine că am fost frumoasă în general și că, dacă nu mai sînt, e din cauza ta.

CHIȚIMIA I : Dar ce ți-am făcut eu, doamne ferește ?

VICA : Mi-ai otrăvit viața ! Mi-ai otrăvit-o cu răutatea și cu plictiseala ta ! *(Ia de pe perete o fotografie înrămată și i-o aruncă pe masă.)* Uite ce frumoasă eram cînd m-ai cunoscut ! Ce picioare aveam, ce talie, ce mers ! Din cauza ta nu mai sînt frumoasă !

CHIȚIMIA I : Te-am schilodit eu ?!

VICA : Bineînțeles ! Nu mi-ai zîmbit și nu mi-ai rîs de ani de zile. Mi-ai interzis să mă fardez și să cînt în bucătărie. Am făcut riduri din cauza plictiselii.

CHIȚIMIA I : Nu te enerva, pentru că trebuie să pleci la serviciu ! Salariații nu trebuie să fie nervoși. Ei trebuie să fie calmi și harnici. *(Trecînd, brusc, la altă idee.)* Am citit în ziar una bună : doi adolescenți au mers desculți prin zăpadă, protestînd împotriva părinților care le persecutau amorul. Amîndoi sînt acum în spital pentru aprindere de plămîni. Ce părere ai de chestia asta ?

VICA : Ai decupat-o ?

CHIȚIMIA I : Bineînțeles. Am pus-o la colecție. Colecția mea de fapte anormale a sporit masiv în ultimul timp. Studiind-o, recent, am ajuns la următoarea concluzie : procentul de nenorociri a crescut în lume cu peste cincisprezece la sută față de anul trecut. *(Pauză.)*

VICA *(transfigurată)* : Trăiesc de două zile cu un sentiment acut. Cu sentimentul că azi trebuie să mi se întîmple ceva.

CHIȚIMIA I : Și de ce nu ți se întîmplă ?

VICA : Nu știu. Dar ziua nu e trecută. Mai e timp. În cîte sîntem astăzi ?

CHIȚIMIA I : Știu, dar nu mă interesează.

VICA : Precis, azi trebuie să mi se întîmple ceva. Mi-am dat seama încă din somn. Era în mine un freamăt neobișnuit.

CHIȚIMIA I : Sper că nu aștepti nimic din partea mea.

VICA : Tu nu mi-ai dăruit niciodată o întîmplare neașteptată, care să mă surprindă. Tu nu crezi în întîmplări. Tu nu știi ce rol important au întîmplările în viața omului și chiar a animalelor. Ca și cum viața n-ar fi un șir de întîmplări...

CHIȚIMIA I : Doamne, cîte prostii și banalități spui tu în fiecare dimineață, draga mea ! Fii atentă, într-o zi am să ți le număr !

VICA : Nu încerca să mă intimidezi. Adevărul e ăsta : sîntem de douăzeci de ani împreună și tu nu mi-ai dăruit nici o întîmplare mai de doamne-ajută.

CHIȚIMIA I : Dacă aveam, îți ofeream. Dar vezi bine că nu am. Așteaptă.

VICA : Acum douăzeci de ani, cînd te-ai întors atît de schimbat, emoționîndu-mă ca pe o fecioară nevinovată ce eram, mi-ai promis că peste exact douăzeci de ani ai să-mi spui ceva. Ceva ! Îmi aduc aminte ca azi : cînd mi-ai făcut promisiunea respectivă, îți străluceau ochii în cap. Erai de-a dreptul transfigurat. *(Încremenește o clipă, apoi ia poșeta de pe masă, caută în ea o agendă de buzunar, o răsfoiește cu febrilitate, după care scoate un țipăt și se prăbușește pe scaun.)*

CHIȚIMIA I *(ironic)* : Despre ce este vorba, draga mea ?

VICA *(își revine cu greu, fericită)* : Presimțirea nu m-a înșelat ! Pe mine presimțirile nu mă înșală.

CHIȚIMIA I : Te-am întrebat despre ce e vorba.

VICA *(se apropie de el și-l îmbrățișează)* : Dragul meu, azi s-au împlinit douăzeci.

CHIȚIMIA I : Douăzeci de ce ?
VICA : De ani.
CHIȚIMIA I : De cînd ?
VICA : De cînd te-ai întors tu și ne-am căsătorit. Mai ții minte ?
CHIȚIMIA I : Țin. Și ce-i cu asta ?
VICA : Nu mă feliciți ?
CHIȚIMIA I : Dacă te felicit pe tine, înseamnă că trebuie să mă felicit și pe mine, ceea ce nu e cazul.
VICA *(palidă)* : Nu e cazul ?!
CHIȚIMIA I *(în retragere)* : Nu e cazul să ne emoționăm acum, dimineața, cînd tu ești grăbită. Dacă iei leafa, diseară ieșim un ceas, două, să bem o bere, poate chiar o șampanie... Vom sărbători evenimentul... Dacă dorești, eventual, ne vom și emoționa...
VICA *(tulburată)* : Nu asta mă interesează... Azi e ziua aceea cînd ar trebui să-mi spui ceva ! Recunoști ? Recunoști că mi-ai promis ?
CHIȚIMIA I : Ce ți-am promis ?
VICA : În seara nunții, acum douăzeci de ani, cînd eram numai noi, tu te-ai tulburat grozav la un moment dat, te-ai uitat lung la mine și mi-ai spus : „Cîndva va trebui să-ți explic ceva, dar asta mai tîrziu, peste vreo douăzeci de ani... Să-mi aduci aminte..." Mi-ai spus sau nu mi-ai spus așa ?
CHIȚIMIA I : Da, recunosc. Ți-am spus.
VICA : Mă bucur că recunoști. E ceva important ?
CHIȚIMIA I : Probabil.
VICA : Îmi spui ? Hai, spune-mi !
CHIȚIMIA I : Nu-ți spun.
VICA : De ce ?
CHIȚIMIA I *(enervat)* : Pentru că nu vreau !
VICA *(disperată)* : Ah, Doamne, Dumnezeule ! Am stat cu tine douăzeci de ani, îndurînd mizerie materială și spirituală, așteptînd ziua cînd ai să-mi spui *ceva*, iar cînd vine, în sfîrșit, ziua respectivă, tu refuzi ! Spune-mi măcar dacă e vorba de o mărturisire sentimentală sau indiferent de ce gen este.
CHIȚIMIA I : Da, e vorba de o mărturisire, dar în nici un caz sentimentală. Să nu te aștepți la mărturisiri sen-

timentale din partea mea. Una : pentru că nu pot să fac așa ceva. Doi : pentru că nu meriți.

VICA : Nu merit ?

CHIȚIMIA I : După ce mi-ai vărsat cafeaua pe covor, evident că nu mai meriți.

VICA : Perfect. Ține minte cum te-ai purtat tu cu mine astăzi și fii atent cum am să mă port eu cu tine pe viitor. Fii atent !

CHIȚIMIA I : Îmi pare rău că te-ai supărat, dar azi nu pot să-ți spun nimic. *(Vica se duce în bucătărie și-i aduce altă cafea.)* Mersi. Am să-ți spun despre ce-i vorba. Fii liniștită. Dar nu acum. Nu am dispoziția necesară. Probabil diseară vom avea o discuție. Pregătește-te.

VICA : Cum ?

CHIȚIMIA I : Sufletește.

VICA : Mulțumesc pentru promisiune. Am să plec la serviciu.

CHIȚIMIA I : În curînd va sosi profesorul și ne vom apuca de treabă. Dacă afli ceva noutăți prin oraș, te rog să nu le uiți.

VICA : Nu, n-am să le uit. Mă duc să mă îmbrac.

CHIȚIMIA I *(îngîndurat)* : Ascultă ! Azi-noapte tu ai dormit adînc ?

VICA : Nu prea. De ce ?

CHITIMIA I : Eu n-am dormit aproape deloc. Am lucrat, m-am învîrtit... Ai auzit ceva zgomote care te-au deranjat ?

VICA : Nu, că glasvandul era închis.

CHIȚIMIA I : N-ai auzit nimic, nimic ?

VICA : Ba da. La un moment dat vorbeai cu cineva.

CHIȚIMIA I *(tulburat)* : Ai auzit ?

VICA : Da. A fost cineva pe la tine ?

CHIȚIMIA I : Altfel cu cine vorbeam ? Sau crezi cumva că vorbeam singur ?

VICA : Nu, vorbeai cu cineva. Îmi aduc aminte precis. Cine era ?

CHIȚIMIA I *(evaziv)* : Cineva... Un prieten vechi... A venit, pur și simplu, să mă vadă...

(Pauză. Cei doi se privesc lung, încordat.)

VICA : Dacă era un prieten vechi, de ce nu mi-ai spus nimic de el pînă acum ?
CHIȚIMIA I : Pentru că a murit.
VICA : Cum a murit ?
CHIȚIMIA I : A murit pur și simplu. Acum douăzeci de ani.
VICA *(cu un glas alb)* : Acum douăzeci de ani ?
CHIȚIMIA I : Da, acum douăzeci de ani.
VICA *(perplexă și indignată)* : Nemernicule ! Și mincinosule ! *(Plînge.)* De ce-ți bați joc de mine ? Cum ai vorbit cu el, dacă a murit ?
CHIȚIMIA I *(cu dispreț)* : Vai de capul tău ! Pui niște întrebări atît de tîmpite, că mă înfiori. Mai bine taci din gură !
VICA : De ce mă insulți ? De ce preferi să mă insulți, în loc să-mi răspunzi la întrebare ?
CHIȚIMIA I *(o privește lung și crunt ; apoi se aude soneria de la intrare)* : Vezi c-a venit profesorul !
VICA : Și dacă a venit, ce ? *(Pleacă în baie.)*

(Intră Profesorul ; alură de atlet, cu bărbiță, îmbrăcat cu o îngrijire ostentativă.)

PROFESORUL *(expansiv)* : Bună dimineața, domnule Chițimia !
CHIȚIMIA I : Bună dimineața, profesore !
PROFESORUL : Doamna Vica a plecat la serviciu ?
CHIȚIMIA I : Nu, dar e pe cale să plece.
PROFESORUL : Excelent ! *(Își freacă palmele, e foarte vesel.)* Am o poftă de muncă de-mi vine să rup pietre în două. Clocotește energia în mine ca lava într-un vulcan ! Lucrăm zece ore fără oprire ! Te simți în stare ?
CHIȚIMIA I : Nu cred. Eu nu am energia și entuziasmul dumitale. Nu mă simt prea bine. Sînt cumva palid ?
PROFESORUL : Fii calm. Arăți ca un brad. Am să-ți fac o comunicare importantă. *(Confidențial.)* M-am văzut cu japonezul aseară. Trebuie să grăbim treaba. Tipul nu mai poate aștepta.
CHIȚIMIA I : Să grăbim.
PROFESORUL : Să grăbim, desigur, dar... *(În șoaptă.)* Mai am nevoie de bani. Am nevoie de încă două mii

de lei pentru materiale. În plus, am cheltuit aseară cu japonezul două sute patruzeci și opt de lei la restaurant. Individul a mîncat două mușchiuri tartar și a băut numai whisky american, de patruzeci și șase de lei suta de grame. *(Scoate nota și i-o arată.)* Avem nevoie de bani.

VICA *(vine din baie, îmbrăcată pentru plecare)* : Nu mai dau nici un leu, domnule profesor ! Să vă fie clar !

PROFESORUL : Bună dimineața, scumpă doamnă ! Dar să știți că arătați excelent. Aveți o față odihnită și o privire plină de sănătate.

VICA : Mulțumesc, domnule profesor, dar vă rog să încetați de a ne mai cere bani. Nu mai avem de unde. Mai mult de jumătate din salariul meu se duce pentru această idee, inclusiv banii pe care i-am luat pe lucrurile vîndute din casă. Mi-am vîndut toate bijuteriile primite de la părinți, inclusiv astrahanul. Ați văzut ce frig și vînt e afară, iar eu mă duc la serviciu îmbrăcată în balonzaid. Nu mai dau nici un ban !

PROFESORUL : Doamnă, dați-mi voie să vă explic în două cuvinte.

VICA : În plus, situația soțului meu în fața locatarilor din blocul nostru și de pe strada noastră a devenit aproape insuportabilă și revoltătoare. Nu se mai poate așa.

CHIȚIMIA I : Ce vrei să spui cu asta ?

VICA : Acum o săptămînă, vicepreședintele comitetului de bloc m-a oprit din nou pe scări și m-a întrebat : „Unde lucrează soțul dumneavoastră, pentru că trebuie să specificăm aceasta în cartea de imobil". Eu i-am spus că lucrezi acasă, iar el m-a întrebat ce profesie ai, pentru că vecinii sînt intrigați de faptul că nu te văd niciodată plecînd sau venind. Eu i-am răspuns că ești inventator, iar el m-a întrebat dacă ai autorizație și dacă plătești impozit pentru această ocupație.

CHIȚIMIA I *(nervos)* : Nu trebuia să răspunzi ! Trebuia să refuzi orice dialog !

VICA : De ce să refuz ? Vecinii vor să știe ce faci. E firesc să fie curioși. Femeia de serviciu m-a întrebat

ieri : „Ce anume inventează soţul dumneavoastră, doamnă Vica, şi ce pensie o să ia pentru asta ?“ Oamenii mă întreabă de tine şi eu trebuie să răspund. Ei văd că eu plec în fiecare zi la serviciu, iar tu rămîi acasă. Ei nu ştiu că-mi iei aproape toată leafa şi că o cheltui în contul nu ştiu cărei invenţii. Dacă ar şti, sînt convinsă că s-ar revolta. De-aia nu mai ieşi din casă : ţi-e frică de privirile lor !

CHIŢIMIA I : De ce-mi spui toate astea ? Ca să-mi strici ziua ?

VICA : Dragul meu, nu vreau să-ţi stric ziua, dar asta e situaţia. Te avertizez că nu mai avem bani.

PROFESORUL : Stimată doamnă, vă rog să mă credeţi că v-am înţeles perfect frămîntările şi că pe mine m-aţi convins. Gîndiţi-vă însă că, dacă nu mai avem bani pentru investiţii, trebuie să oprim treaba exact cînd mai e ultimul pas de făcut. Mai avem un singur pas înainte de a da lovitura cea mare. Japonezul aşteaptă să-i dăm prototipul şi să încheiem contractul. Deja şi-a pierdut răbdarea. *(Ridică cearceaful care acoperă un obiect ciudat, aşezat pe o masă alăturată. E un tren în miniatură, care staţionează în faţa machetei unei gări.)* Uitaţi, doamnă. Mai avem două gări de făcut şi sîntem gata.

CHIŢIMIA I : Plus cîteva tronsoane la linia ferată.

PROFESORUL : Astea sînt un fleac. Traversele există.

VICA *(se apucă cu mîinile de cap)* : Vă cred, vă cred, dar de unde bani, domnule profesor ? De un an de zile ne tot promiteţi şi ne duceţi cu vorba că vom da lovitura, pentru că ştiţi să vorbiţi al naibii de convingător şi de abil, încît înclin să cred că sînteţi pur şi simplu un escroc. Iertaţi-mă, dar asta e impresia mea sinceră.

PROFESORUL : Doamnă, să nu vă închipuiţi cumva că mă jigniţi, făcîndu-mă escroc, pentru că acesta este adevărul. Ideea invenţiei este proprietatea domnului Chiţimia, iar eu m-am aliat cu intenţia clară de a-mi însuşi jumătate din venitul care va rezulta din vinderea ei. Sînt un escroc ! Trebuie să judecăm însă şi celălalt aspect : dacă nu eram eu ca s-o pun în circulaţie, ideea ar fi rămas idee, iar dumneavoastră să-

raci toată viața. Stimată și dragă doamnă, în curînd vom fi bogați ! L-am și anunțat pe japonez că nu acceptăm nici o centimă sub un milion de dolari. Plătim impozitul corespunzător către stat și rămînem fiecare cu cîte zece milioane de lei curați în buzunar. Sînt uimit de faptul că dumneavoastră nu realizați ce șansă imensă ne pîndește.

VICA : Nu știu, domnule profesor, nu știu. Prefer să nu mă mai gîndesc la nimic. Dumneavoastră vorbiți de milioane de lei și de dolari, iar mie îmi luați și ultimii bani din poșetă. Eu nu vreau să fiu bogată și nu vreau să fac sacrificii la nesfîrșit, pentru o idee pe care n-o înțeleg și în care nu am pic de încredere.

PROFESORUL : Vai, doamnă, zău că mă uluiți ! Atît timp ați mers cot la cot cu noi, ne-ați transmis entuziasmul dumneavoastră contagios, ne-ați susținut materialicește, ne-ați îmbărbătat sufletește, iar acum ne descurajați ? *(O ia deoparte.)* Știți foarte bine că domnul Chițimia are o fire sensibilă, șanjantă, influențabilă, plus că e și foarte leneș, pansiv, lasă-mă să te las și că atît așteaptă, o descurajare, ca să nu mai lucreze. *(Confidențial.)* Aflați că acum cîteva zile a făcut o criză teribilă de neîncredere în el.

VICA : Adică ?

PROFESORUL : A făcut o criză ! S-a enervat, a urlat... Era să arunce cu trenul după mine...

VICA : Îl înțeleg...

PROFESORUL : Și eu îl înțeleg, dar nu e cazul să ne împotmolim la mal. Dimpotrivă, trebuie să grăbim. Japonezul ne presează zilnic. Vrea să ia macheta și s-o arate trustului său. I-am dat cuvîntul de onoare că în cîteva zile vom fi gata. Vă rog să procurați niște bani, scumpă doamnă, avem nevoie pentru materiale. Poate faceți un împrumut la C.A.R., poate spuneți o minciună : o nenorocire în familie, ceva... Măcar o mie de lei...

VICA *(îngîndurată)* : Nu știu, domnule profesor. Nu știu nimic. Mă duc la serviciu, sînt în întîrziere. *(Către Chițimia I.)* Dacă ți-e foame, pentru tine e mîncare în frigider. La revedere ! *(Iese.)*

PROFESORUL *(la mult timp după ce Vica a plecat)* : La revedere, scumpă doamnă ! *(Cei doi tac îndelung și privesc macheta.)* Gara pe care am terminat-o ieri a ieșit splendid. Poate ar mai trebui un singur amănunt : să pictăm niște flori la ferestre. Și să sădim niște pomi pe peron.

CHIȚIMIA I *(grav și solemn)* : Profesore, te anunț că s-a schimbat ceva... A intervenit ceva...

PROFESORUL : Observ. E ceva neobișnuit pe fața dumitale. Se vede cu ochiul liber. Nu mai crezi în mine ?

CHIȚIMIA I : Toată noaptea n-am închis un ochi. M-am gîndit, m-am gîndit, m-am gîndit. Dumnezeu știe la ce m-am gîndit.

PROFESORUL *(cu un entuziasm forțat)* : E clar. Se apropie finalul, vine victoria, vine succesul și asta îți dă o stare de neliniște. Simți cum vei fi, în sfîrșit, bogat și celebru, cum vei intra în rîndul marilor inventatori ai lumii ! Ți se tulbură metabolismul. Ce te faci dacă iei Premiul Nobel ? Primul român care ia Premiul Nobel ! Cum vei reacționa ? Te-ai întrebat dacă sănătatea te va ajuta să reziști la un astfel de șoc ?

CHIȚIMIA I : Rezist, nu asta e problema. Mă enervează faptul că dumneata singur recunoști că ești un escroc.

PROFESORUL : Și ce importanță are asta ? Dacă eram un om cinstit, nu ți-aș fi cerut să-mi dai jumătate din venitul rezultat de pe urma unei idei care-ți aparține. Adică, te-aș fi ajutat dezinteresat și aș fi fost cinstit. Dar eu vreau bani, deci sînt escroc ! De ce atîta vorbărie pentru o chestie clară ca lumina zilei ? Sîntem oameni de afaceri, nu ortodocși !

CHIȚIMIA I : Dar nu faptul că-mi iei jumătate din venit mă interesează acum. Problema e cu japonezul.

PROFESORUL *(îngrijorat)* : Ce e cu japonezul ?

CHIȚIMIA I : Adică există sau nu ? Scuză-mă că te întreb direct.

PROFESORUL : Bineînțeles că există. Aseară am luat masa împreună la restaurantul „Ambasador". Ți-am arătat și nota de plată.

CHIȚIMIA I : Nu e suficient. Aș dori o confirmare. Adică vreau să-l văd în carne și oase.

PROFESORUL : Formidabil ! Formidabil cum am intuit eu că dorești să-l vezi în carne și oase. Aseară, la restaurant, în timp ce-și îngurgita mușchiul tartar, i-am spus japonezului, franș : „Dragul meu, e bine să treci mîine pe la domnul Chițimia, pentru a discuta unele detalii și pentru a face cunoștință. Vizita e oarecum riscantă, dar trebuie s-o faci". Iar el a fost de acord. *(Se uită la ceas.)* Bine că mi-ai adus aminte. S-ar putea să pice din moment în moment. Pune-ți un costum. Discuți cu un om de afaceri.

CHIȚIMIA I : Nu am chef să-mi pun costumul ! Sînt la mine acasă, sînt inventator și cred că pot să-l primesc și în halat.

PROFESORUL : Bineînțeles. S-ar putea să-i faci o impresie mai bună în halat. Dă-mi voie, totuși, să te pieptăn puțin. *(Scoate un pieptene și-i aranjează părul.)* Îmi pare rău că trebuie să ți-o spun, dar arăți mizerabil. Ai o figură clasică de frizer sau vînzător de zarzavaturi. Cred că n-o să-i faci o impresie prea bună. Adică n-o să-i vină să creadă că dintr-un cap mototolit ca ăsta a ieșit o idee de geniu. Apropo, nu te-am întrebat niciodată cum și de unde ți-a venit ideea. Am ținut să fiu delicat.

CHIȚIMIA I : Nu vreau să-ți dau nici un fel de explicații. Ideea mi-a venit acum douăzeci de ani, pur și simplu. Mi-a picat în cap un pietroi. *(Se aude soneria.)* A venit japonezul !

PROFESORUL : Mă duc eu să-i deschid. *(Se duce în anticameră, unde întîrzie destul de mult. Apoi se întoarce, însoțit de Japonez, tip tînăr, elegant, cu un zîmbet permanent pe față.)* Maestre Chițimia, dă-mi voie să-ți fac cunoștință cu domnul Samuki.

JAPONEZUL *(se înclină în fața lui Chițimia I)* : Încîntat.

CHIȚIMIA I : De asemenea. Dar știți deja românește ?

PROFESORUL : Știe unele cuvinte și fraze și înțelege aproape tot, inclusiv înjurăturile. Are o dexteritate la învățat limbi străine ce nu s-a pomenit. Limba română a prins-o în trei săptămîni.

CHIȚIMIA I *(către Japonez)* : Din ce oraș sînteți ?

JAPONEZUL *(speriat)* : Poftim ?

CHIȚIMIA I : Din ce localitate ?

JAPONEZUL *(derutat, face un mare efort ca să-și aducă aminte)* : Hiroșima !

CHIȚIMIA I : Unde-a căzut bomba ?

JAPONEZUL *(tresare, îngrozit)* : Care bombă ?

PROFESORUL : Atomică.

JAPONEZUL *(rîde)* : Aha ! *(Se tace. Moment penibil, cu zîmbete convenționale.)*

PROFESORUL : Domnule Samuki, deoarece știu că sînteți grăbit, ca orice om de afaceri, vă invit să studiați cîteva clipe macheta despre care v-am vorbit. *(Către Chițimia I.)* Pot să-i dau explicațiile cuvenite ?

CHIȚIMIA I : Te rog.

PROFESORUL : După cum v-am relatat ieri la restaurant, ideea domnului Chițimia, cu care va revoluționa transporturile din întreaga lume, este simplă la prima vedere, ca orice idee de geniu. El și-a imaginat — și e pe cale să realizeze — trenul care merge fără locomotivă. Adică trenul are o locomotivă, dar aceasta nu folosește nici un fel de combustibil. Ajutată de niște contragreutăți așezate pe roți, locomotiva pornește, inițial, dintr-o gară construită în vîrful unei pante. Mergînd la vale, locomotiva își ia viteza cuvenită pentru a ajunge în gara următoare, care e așezată, de asemenea, într-un vîrf de pantă. De aici, pornește din nou, își ia avîntul necesar și ajunge în gara următoare și așa mai departe. Un perpetuum mobile pe roți. Societățile de cale ferată care o vor cumpăra nu au de făcut decît să-și adapteze liniile pe care vor merge trenurile respective, adică să construiască niște pante artificiale, pe care să urce gările. Peste cîteva săptămîni vom termina de construit ultimele două gări, și atunci veți putea să faceți proba, apoi să luați macheta și să plecați cu ea în Japonia, pentru a o arăta trustului dumneavoastră.

CHIȚIMIA I : Nu înainte, însă, de a încheia contractul.

JAPONEZUL : Evident. Evident.

CHIȚIMIA I : Și de a ne da avansul corespunzător. Macheta mă costă pînă acum peste zece mii de lei. Plus munca fizică.

JAPONEZUL : Evident.

CHIȚIMIA I : Asupra prețului sper că nu există nici un fel de discuții. Nu lăsăm nimic sub un milion de dolari.

JAPONEZUL : Ben sur.

CHIȚIMIA I : Vorbiți și franțuzește ?

JAPONEZUL : Un peu.

PROFESORUL : Domnule Chițimia, vrei să vii puțin ? *(Se retrag deoparte.)* N-ai nimic să-l servești pe japonez ? Măcar pentru impresie.

CHIȚIMIA I : Niște vișinată. *(Se duce în bucătărie.)*

PROFESORUL *(către Japonez, în șoaptă)* : Vorbește cît mai puțin și cît mai stricat. Și rînjește tot timpul.

JAPONEZUL : Păi n-am rînjit ?

PROFESORUL : Dar de ce nu te-ai mirat cînd ai văzut macheta, de ce nu te-ai uluit, de ce n-ai făcut : țțț ? Fii atent, mai mult de două pahare nu bei, că pe urmă-ți dai în petec. Zici că ești grăbit și pleci. La ieșire spui ceva cu avansul. Și degajat, cît mai degajat !

CHIȚIMIA I *(vine cu o tavă pe care se află o sticlă cu vișinată și trei pahărele. Așază tava pe masă, apoi îi privește lung și sever pe cei doi)* : Va să zică...

PROFESORUL : Îmi dai voie să servesc eu ?

CHIȚIMIA I *(nervos)* : Nu servești nimic ! Va să zică așa, domnule profesor, îți bați joc de mine ?

PROFESORUL : Nu înțeleg.

CHIȚIMIA I : Ușa de la bucătărie era deschisă și am auzit tot.

PROFESORUL : Ce-ai auzit ?

CHIȚIMIA I : Tot. Dînsul e japonez cum sînt eu papuaș. *(Se îndreaptă spre Japonez și-i smulge sprîncenele și mustăcioara.)* Acum știu cine-i tipul : fiul portăresei, care s-a întors recent din pușcărie. Nu ești tu, Gicule ?

PROFESORUL : Ba da. Chiar el e !

CHIȚIMIA I : Și atunci ? Pentru ce ai înscenat această farsă ? *(Începe să plîngă.)* De ce ? De ce mă păcălești tot timpul ? De ce-ți bați joc de mine ?

JAPONEZUL *(timid)* : Domnu' Chițimia, de ce spuneți că am ieșit recent din pușcărie, cînd eu...

CHIȚIMIA I *(furios, îl apucă de piept)* : „Cînd eu...“ ce ? Ai fost sau n-ai fost în pușcărie ?

JAPONEZUL *(învins)* : Ba da, dar nu recent. Cînd eram adolescent și dintr-o eroare. Recent am fost reabilitat. Vă arăt actele...

CHIȚIMIA I : Și dacă intri din nou pentru substituire de identitate ? Știi cît se ia pentru asta ?

JAPONEZUL : Păi, domnul profesor mi-a spus că e vorba de o păcăleală. Nu e azi întîi aprilie ?

CHIȚIMIA I : Nu. Azi e întîi martie.

JAPONEZUL : Mie mi s-a spus că e întîi aprilie și că e vorba de o păcăleală. *(Fuge spre ușă, speriat.)* In fond, ce-mi reproșați mie ? Că nu mi-am jucat bine rolul ? Ce, eu sînt actor ?

PROFESORUL *(către Japonez, între patru ochi)* : Părerea mea e ca dumneata să pleci și să-ți vezi de treburi. Am să mă explic eu cu domnul Chițimia.

JAPONEZUL *(vrea să plece, dar se oprește la ușă)* : Păi nu mi-ați promis șaptezeci și cinci de lei ? *(Agresiv.)* Păi, ce ?

PROFESORUL *(îi dă banii)* : Ia-i și du-te. Du-te dracului !

JAPONEZUL *(jignit)* : Poftim ?!

PROFESORUL : Ai auzit bine. Du-te dracului de tîmpit ! N-ai fost în stare să înveți în trei zile o frază japoneză. Nici măcar „bună ziua“.

JAPONEZUL : Păi, nu v-am spus dinainte că n-am memorie din cauza oreionului ? V-am spus sau nu ?

PROFESORUL : Gata ! Du-te ! *(Japonezul pleacă.)* Domnule Chițimia, nu înțeleg de ce te-ai enervat. Toată viața dumitale ai fost chinuit de forme. În schimb, ai dat tot timpul cu piciorul conținutului. Ești de o bizarerie cu totul ieșită din comun. Pentru ce te indignezi acum ?

CHIȚIMIA I : Pentru că ești un escroc !

PROFESORUL : Asta am lămurit-o. E un fleac. Lasă-mă să-ți explic esențialul.

CHIȚIMIA I *(înghite o pastilă și se așază calm)* : Explică !

PROFESORUL : Așa după cum ai remarcat, individul care a fost aici nu era japonez autentic. Era un mic escroc, mai precis un dobitoc. Atunci de ce l-am adus ? — mă vei întreba. Răspunsul e simplu : pen-

tru ca să te conving că trebuie să lucrăm mai departe ! Că nu trebuie să-ți pierzi încrederea în succesul care ne pîndește ! Că japonezul cel adevărat există !

CHIȚIMIA I : Unde e ?

PROFESORUL : Nu știu. Dar există. Nu se poate să nu existe. Japonia e țara cea mai ahtiată după idei și invenții tehnice. Orice om de afaceri japonez, aflînd despre o astfel de idee, va fi gata să o cumpere. În orice clipă poate să apară un japonez ! Vine, vede macheta, se convinge și cumpără ideea. Totul e să fim gata. Ai înțeles ?

CHIȚIMIA I : Și atunci cum rămîne cu întîlnirile pe care le aveai cu acest japonez fictiv și cu nota de plată ?

PROFESORUL : Dă-o dracului de notă de plată ! O suport eu. Nu te lega de amănunte. Hai să ne apucăm de treabă. Insistă pe lîngă doamna Chițimia să ne mai dea niște bani. E o crimă să ne oprim tocmai cînd sîntem la final. După ce terminăm macheta și-i facem proba, mă ocup eu de lansarea ei pe piața mondială. *(Pauză. Chițimia I tace și privește în gol.)* Hai, nu te prăbuși în gînduri și în pesimism, după obiceiul dumitale. De unde-ți vine predilecția asta spre meditația inutilă ? Stai ore întregi cu privirea în gol. Dacă nu eram eu să te împing spre acțiune, ai fi stat tot timpul cu ochii pe tavan și ideea dumitale de geniu ar fi putrezit în sertar. Hai, la treabă ! Ești la doi pași de Premiul Nobel și de glorie ! Ce facem ? Lucrăm ?

CHIȚIMIA I *(îngîndurat)* : Domnule profesor, situația se complică. Nu vroiam să-ți spun, dar acum sînt obligat. Mi s-a întîmplat ceva extrem de grav.

PROFESORUL : Cînd ?

CHIȚIMIA I : Azi-noapte.

PROFESORUL : Ce ți s-a întîmplat ?

CHIȚIMIA I : E greu de explicat. Nu știu nici eu despre ce este vorba. Trebuie să mă limpezesc. Du-te și lasă-mă singur. Am nevoie de timp de gîndire.

PROFESORUL *(jignit)* : Domnule Chițimia, dacă nici în mine nu mai ai încredere, care ți-am dovedit întreaga loialitate de care sînt capabil, atunci în cine

poţi să ai ? Spune-mi despre ce e vorba şi te scap imediat de gînduri şi îndoieli.

CHIŢIMIA I : Te rog să mă laşi. Am nevoie de timp de gîndire. Trebuie să mă limpezesc, să-mi dau seama despre ce e vorba.

PROFESORUL : Bine, atunci am plecat. Ai să vezi ce greu o să-ţi fie să gîndeşti singur. O să regreţi că m-ai lăsat să plec. O să regreţi. *(Pleacă.)*

CHIŢIMIA I : Du-te la dracu ! Escrocule ! După ce mi-ai luat banii, acum vrei să-mi iei şi gîndurile ! Lasă că mă descurc şi singur. *(Se plimbă prin încăpere, îngîndurat. Vorbeşte singur.)* Va să zică dormeam. M-am trezit brusc. M-am uitat la ceas. Era ora două fix. Cineva a sunat la uşă. Sau cel puţin aşa mi s-a părut. Mi-am pus halatul şi am deschis. Era el. N-am fost surprins, ştiam sigur cine e la uşă. N-a zis nimic, a intrat.

PROFESORUL *(se reîntoarce, mergînd în vîrful picioarelor)* : Continuă. Nu te deranjez.

CHIŢIMIA I *(continuîndu-şi gîndul)* : Slab, palid, sfios, cu un zîmbet suav pe faţă. „Ce faci ?“ — mă întreabă. „Bine. Tu la fel ?“ „Da, zice, n-am probleme.“ *(Către Profesor.)* A fost vorba că mă laşi singur.

PROFESORUL : Te-am deranjat cu ceva ?

CHIŢIMIA I : Dar cel puţin stai jos ! Cum să gîndesc cu glas tare, dacă dumneata stai în picioare ?

PROFESORUL : Poftim, îţi fac şi hatîrul ăsta. Stau jos. Ai rămas acolo cînd el zicea : „Da, n-am probleme“.

CHIŢIMIA I : Exact. O să mă întrebi cine era tipul ?

PROFESORUL : Da. Cine era tipul ?

CHIŢIMIA I : Un prieten cu care am făcut războiul.

PROFESORUL : Şi ce e neobişnuit în toată povestea asta ? De ce te alarmezi ?

CHIŢIMIA I : În primul rînd, faptul c-a venit la ora două noaptea. În al doilea rînd, faptul că tipul a murit acum douăzeci de ani.

PROFESORUL : Acum douăzeci de ani ?

CHIŢIMIA I : Da. Exact acum douăzeci de ani.

PROFESORUL : Şi ?

CHIȚIMIA I : Cum „și" ? Deși de-atunci nu l-am mai văzut niciodată, azi-noapte a venit peste mine. M-a ținut de vorbă două ore.

PROFESORUL : Dar de unde știi că individul a murit ?

CHIȚIMIA I : A murit sub ochii mei.

PROFESORUL : Atunci se schimbă situația. Dacă zici că l-ai văzut cu ochii dumitale murind, se schimbă situația.

CHIȚIMIA I : Un obuz i-a scos mațele afară.

PROFESORUL : E clar. Ai halucinat.

CHIȚIMIA I : Cînd ? Atunci ?

PROFESORUL : Nu. Aseară.

CHIȚIMIA I : Cum să halucinez, cînd eram treaz ? Eram treaz-treaz. Absolut treaz. Ca să nu mai adaug și faptul că soția mea ne-a auzit vorbind de-alături.

PROFESORUL : E clar. Ai halucinat. Ai halucinat cu ochii deschiși și ai vorbit singur. Și mie mi se întîmplă.

CHIȚIMIA I *(se ridică, furios)* : Domnule, dumneata ești nebun ? Vrei să mă scoți din minți ? Nu înțelegi că n-am halucinat ? Că soția ne-a auzit vorbind ?!

PROFESORUL : E clar. Înseamnă că n-ai halucinat și că situația se complică. Înseamnă că cineva e pe urmele noastre. Continuă. Ce-a zis tipul ? Ce te-a întrebat ? Ce i-ai spus ?

CHIȚIMIA I : N-am vorbit nimic deosebit. Fleacuri. Exact ce discută niște prieteni vechi, care se întîlnesc după mult timp : ce faci, cum o duci cu sănătatea, te-ai însurat, ai copii etc.

PROFESORUL : Cum îl cheamă ?

CHIȚIMIA I : Chițimia.

PROFESORUL : La fel ca pe dumneata ? Ciudată chestie. Cînd zici că a murit ?

CHIȚIMIA I : Exact acum douăzeci de ani.

PROFESORUL : E clar, înseamnă că n-a murit și că e pe urmele noastre. Știe că lucrăm la o invenție de valoare mondială și vrea să ne șantajeze. Din clipa asta nu mai e nici o îndoială. E vorba de un șantaj.

CHIȚIMIA I : Nu cred să fie vorba de un șantaj. Nu cred. Am fost prea buni prieteni ca să se preteze la așa ceva. A fost cel mai bun prieten al meu. Dar nu asta

e problema. Problema e de altă esenţă : cum de-a apărut el după douăzeci de ani şi de ce ?

PROFESORUL : Pentru mine totul e clar. Tipul nu e mortul, ci altul, care a luat înfăţişarea lui şi vrea să ne şantajeze. E un impostor.

CHIŢIMIA I *(enervat)* : Nu e un impostor ! E chiar prietenul meu. Sînt sigur de asta. Dacă poţi, ajută-mă să ies din acest impas şi să înţeleg despre ce e vorba. *(Răspicat.)* Acest om a murit pe front, sub ochii mei, acum douăzeci de ani. De-atunci, nu l-am mai văzut. Cum de-a apărut azi-noapte la uşa mea ? Dă-mi o explicaţie rezonabilă. Ţine seama că nu am halucinat şi că soţia mea ne-a auzit vorbind timp de două ore. *(Pauză.)* Crezi că ar fi cazul să mă adresez unui medic ?

PROFESORUL : Ce să-ţi facă medicul ? Medicul o să te-asculte şi-o să-ţi spună : „Domnule, ori ai halucinat, ori eşti nebun". Medicii sînt mărginiţi, nu se ocupă decît de lucruri concrete, palpabile, n-au fantezie. Impasul dumitale e mai degrabă de ordin filozofic.

CHIŢIMIA I : Crezi ?

PROFESORUL : Bineînţeles. Adică trăieşti, ca să zic aşa, o anumită stare suprareală şi extrapersonală... raţiunea dumitale refuză o anumită realitate... realitate reală sau imaginară... este incapabilă să o încorporeze... să o digere... şi atunci apare criza de logică... spaima iraţională... simptom clasic... În sfîrşit, eu nu ştiu exact despre ce e vorba, nu mă pricep, dar cred că trebuie să te adresezi unui specialist cu un orizont ceva mai larg... unui psihanalist... unui metafizician... *(Tresare.)* Stai aşa ! Am omul care te limpezeşte imediat, un tip formidabil. Vrei să mă duc să-l chem ?

CHIŢIMIA I : Să nu fie tot un escroc.

PROFESORUL : Ce naiba, domnule ! Mă jigneşti ! E specialist cu diplomă oficială şi cu studii la Freiburg. Mă duc să-l aduc. E nemaipomenit de simpatic, o discuţie cu el te calmează, te deconectează, te fortifică. Mă duc ?

CHIȚIMIA I : Stai puțin. E om de încredere ? Adică, se poate vorbi cu el deschis ?

PROFESORUL : Bineînțeles. Tipul e de o discreție desăvîrșită.

CHIȚIMIA I : Dar cine e ?

PROFESORUL *(oarecum derutat)* : Un amic de-al meu...

CHIȚIMIA I : Asta am bănuit, dar ce meserie are ?

PROFESORUL : Filozof.

CHIȚIMIA I : Ce fel de filozof ?

PROFESORUL : Particular.

CHIȚIMIA I : Cum particular ?

PROFESORUL : Da, particular. Ce te miri ? Dacă există croitori particulari, de ce să nu existe și filozofi particulari ? Tipul dă consultații la domiciliul clienților și află că se descurcă nemaipomenit, are „Trabant" și casă la Săftica. Îl chem sau nu ?

CHIȚIMIA I : Să mai așteptăm. Să vedem dacă vine și la noapte. Dacă vine și la noapte, atunci va trebui să luăm o hotărîre. În orice caz, unui psihiatru n-am să mă adresez. Acum cîțiva ani am încăput, din întîmplare, pe mîna unuia și, după cinci minute, gata-gata să mă interneze în balamuc pentru analize. Nu-i plăcea cum arăta privirea mea.

PROFESORUL *(se plimbă prin încăpere, gînditor)* : Spune-mi o singură chestiune, cu toată exactitatea de care te simți capabil : ești convins că tipul de azinoapte nu știe absolut nimic de ideea la care lucrăm noi ?

CHIȚIMIA I *(evaziv)* : Știe de idee, dar nu cred c-a venit pentru asta. *(Pauză.)* Adică s-ar putea să fi venit și pentru asta, dar nu mi-a spus nimic. *(Speriat.)* Totuși, nu înțeleg cum de-a apărut tocmai după douăzeci de ani și cum a fost posibil. *(Iritat.)* Domnule, individul a murit în fața mea ! Ți-o declar pe cuvîntul meu de onoare și în deplină stare de sănătate mintală ! *(Întinde mîinile.)* Uite, îmi tremură mie mîinile vreun pic ?

PROFESORUL : Nu, dar o poveste ca asta e în stare să te bage în spital. Va să zică a murit și, totuși, a venit... E stupid ! Ce facem ? Trebuie să luăm o

hotărîre. Chem doctorul sau filozoful ? Sau accepți că ai halucinat și lăsăm povestea baltă ? *(Pauză.)*

CHIȚIMIA I *(după ce se gîndește)* : Bine, du-te și cheamă filozoful.

PROFESORUL *(ieșind)* : Mă întorc repede. Stă pe o stradă vecină.

CHIȚIMIA I *(singur)* : Problema e dacă discut sau nu cu nevastă-mea chestiunea. În halul în care e de nervoasă și suspicioasă, va suporta adevărul ? *(Se aude soneria de la intrare.)* Cine e ?

CHIȚIMIA II *(cu douăzeci de ani mai tînăr ca omonimul său, slab, palid, cu un zîmbet sfios și inofensiv pe față)* : Ești singur ? Nu te deranjez ?

CHIȚIMIA I *(surprins și derutat)* : Nu, dar... Tocmai trebuie să vină cineva pe la mine... Dintr-o clipă în alta...

CHITIMIA II : Atunci am să plec și poate trec la noapte...

CHIȚIMIA I : La noapte ?

CHIȚIMIA II : Am impresia că nu prea poți să dormi în ultimul timp... E adevărat ?

CHIȚIMIA I : Da. Azi-noapte, cînd ai venit, nu dormeam.

CHIȚIMIA II : Știam că nu dormi. Am văzut lumina aprinsă... Ședeai acolo unde stai acum și te gîndeai, foarte trist... La ce te gîndești noaptea, cînd ești singur ? *(Nu i se răspunde.)* În ultimul timp mi-a fost dor de tine.

CHIȚIMIA I *(surprins)* : Ce fel de dor ?

CHIȚIMIA II : Mi-a fost dor să stăm așa, cum stăm acuma, și tu să mă întrebi ce m-ai întrebat mai înainte.

CHIȚIMIA I : Iartă-mă că te mai întreb ceva. De unde vii ?

CHITIMIA II : De unde să vin ?

CHITIMIA I : Nu știu. Te întreb.

CHIȚIMIA II : Păi, ce întrebare e asta ?

CHIȚIMIA I *(începe să transpire de atîta încordare)* : Totuși, vrei ceva de la mine ? Scuză-mă că te întreb : ai nevoie de ceva ?

CHIȚIMIA II : Ceva... Adică ce înseamnă *ceva ?*

CHIȚIMIA I : Nu știu. Te întreb.

CHIȚIMIA II : Vezi...

CHIȚIMIA I *(își pierde calmul)* : De văzut, văd. Dar de de înțeles, ce să înțeleg ? Ce trebuie să înțeleg ? Explică-mi ! Nu e suficient că ai apărut deodată, nitam-nisam. Care e rațiunea ? Dacă nu am rațiunea faptului, ca om normal, nu pot să mă descurc ! Ajută-mă !

CHIȚIMIA II : Dar nu trebuie să te frămînți atîta. Tu te frămînți si te chinui tot timpul. Nu trebuie, zău !

CHIȚIMIA I : Cum nu trebuie, cînd tu intri peste mine în casă cu acest zîmbet pe față ? Explică-mi măcar acest zîmbet, dă-mi măcar un sfert din semnificația lui !

CHIȚIMIA II *(zîmbind)* : Ce ciudățenie îți trece prin cap ! *(Îl privește lung.)* Ai o privire bolnavă, speriată și plină de întrebări... Tot timpul îmi pui întrebări. *(Face cîțiva pași spre Chițimia I, dar acesta se retrage, speriat.)* Te-ai speriat ? Ți-e teamă de mine ?

CHIȚIMIA I : Nu mi-e teamă. Cum o să-mi fie teamă ? Doar am fost prieteni... *(Pauză.)* Ziceai că ți-a fost dor de mine ?

CHIȚIMIA II : Da. Mi-am amintit de tot felul de fleacuri... Cînd eram copii, de pildă, și... am salvat noi amîndoi o pasăre albă de la înec... O pasăre albă... *(Surîde, absent.)* De fapt, nu știu dacă am copilărit împreună... dar o pasăre albă am salvat... Așa mi-am amintit... Tu cum stai cu amintirile ?

CHIȚIMIA I *(tresare ; nu l-a auzit)* : Poftim ?

CHIȚIMIA II : Întrebam dacă te-ai mai gîndit la mine... Dacă...

CHIȚIMIA I : Da, m-am gîndit... Mai ales noaptea... Ziua mai rar... *(Se aude soneria de la intrare. Cei doi tresar.)* Pleacă ! Pleacă imediat !

CHIȚIMIA II *(calm)* : Pe unde ? Pe ușă ?

CHIȚIMIA I : Nu pe ușă ! Ascunde-te !

(Chițimia II se ascunde în spatele draperiei. Intră Profesorul, însoțit de Filozof, tip aiurit, boem, neglijent îmbrăcat. In acest timp, Chițimia II iese, neobservat.)

PROFESORUL : Domnule Chițimia, am plăcerea să-ți prezint persoana despre care ți-am vorbit. *(Chițimia I și Filozoful își strîng mîinile.)* Vă rog să luați loc.

FILOZOFUL *(infatuat)* : Prietenul meu, Profesorul, m-a informat că doriți să vă folosiți de serviciile mele. Tocmai plecam de-acasă, eram chemat la un caz urgent, dar el mi-a spus că dumneavoastră sînteți un caz la fel de urgent și, desigur, nu puteam să-l refuz pe prietenul meu, un om cu adevărat strălucit, care în atîtea împrejurări delicate m-a servit ireproșabil. Mai mult, dînsul a avut bunăvoința să-mi expună, pe drum, cazul dumneavoastră. În linii mari, desigur. Așadar, domnule Chițimia, dumneavoastră ați primit azi-noapte vizita unei persoane care a murit acum douăzeci de ani și pe care n-ați mai văzut-o de atunci niciodată. Ce aveți de adăugat în plus ? *(Se ridică, îi studiază cîteva clipe ochii, apoi se așază.)*

CHIȚIMIA I : Acum cîteva minute a fost din nou aici.

PROFESORUL *(uluit)* : După ce am plecat eu ?

CHIȚIMIA I : Exact.

PROFESORUL : Ceva deosebit în comportarea lui ? Te văd cam tulburat.

CHIȚIMIA I : Da. Sînt puțin șocat, dar îmi revin imediat.

PROFESORUL : Putem să stăm de vorbă ? Dacă nu, amînăm...

CHIȚIMIA I : Mă simt mai bine. *(Se duce, se uită după draperie, se convinge că Chițimia II a plecat și se întoarce.)*

FILOZOFUL : Vă rog să-mi permiteți să conduc eu discuția. Domnule Chițimia, pentru ca să vă pot fi de un real ajutor, în sensul ca să putem dezlega acest caz ieșit din comun — căci îmi permit să-l numesc așa, și am să vă explic mai tîrziu de ce — vă rog să-mi povestiți pe larg, fără nici un fel de economie de detalii, cum ați cunoscut persoana respectivă și în ce împrejurări s-a produs moartea la care ați asistat. Vă rog să nu-mi ascundeți nimic. pentru că totul, absolut totul va rămîne între noi.

CHIȚIMIA I: Am să vă spun istoria așa cum a fost, domnule, iar dumneavoastră să trageți concluziile. Ne-am cunoscut chiar în prima zi în care a izbucnit ultimul război mondial, înainte de a pleca pe front, în curtea regimentului. El era un tînăr de aceeași vîrstă cu mine, foarte palid și extrem de inteligent. Eu eram student în particular, el terminase în același an fizico-matematicile, deci eram doi tineri intelectuali loviți de aceeași nenorocire. Am schimbat cîteva fraze și ne-am dat pe loc seama că ne vom putea înțelege. „Mergem să murim — mi-a zis el, la cîteva minute după ce ne-am cunoscut — și asta mă umple de indiferență și scîrbă." Același lucru îl simțeam și eu. Faptul că mergeam la moarte din obligație mă umplea de scîrbă. Nu știam exact încotro merg, pentru ce, și nici nu am întrebat pe nimeni. El la fel. Am stat pe front aproape trei ani, nedespărțiți, îndurînd împreună spaima, foamea, noroiul, frigul, prostia, mizeria, umilința, ura, înjurăturile, bătăile, bestialitatea și toate celelalte abjecții ale războiului. Acești trei ani de suferințe ne legaseră pînă la confuzie, devenisem o singură ființă, cu o singură existență. Ne era foame la amîndoi în același timp, în același timp ne era sete, dor sau frig, dormeam în același timp, nu mai era nevoie să vorbim, ne înțelegeam prin semne și gesturi. Un deget pus pe buze, într-un moment insuportabil, însemna: „Taci, nu te văita, nu mai e mult, azi probabil vom muri". O mînă trecută peste frunte însemna: „Nu te mai gîndi, mi-ai promis că nu te mai gîndești la nimic, de ce mă păcălești ?" Două clipiri din ochi anunțau: „Îmi vine să plîng, povestește-mi ceva ca să nu plîng". Seara sau în pauzele dintre atacuri, ca să nu ne lăsăm timp pentru gînduri, pentru amintiri, pentru tristețe, ne spuneam povești. Fiecare spunea mereu aceleași povești. Eu spuneam „Povestea porcului" și „Ivan Turbincă", iar el „Scufița Roșie" și „Puiul" de Emil Gârleanu. După poveștile mele rîdeam amîndoi, după poveștile lui plîngeam. Într-o zi, eram împreună pe o cotă, unde serveam un

tun ușor și o mitralieră. Fiecare avea groapa lui. La un moment dat, l-am rugat să facem schimb de gropi, deoarece a mea era plină cu apă, iar eu voiam să mă usuc la picioare. Am schimbat gropile și, în secunda următoare, un obuz a căzut exact peste el, adică în groapa în care fusesem eu. Obuzul i-a tăiat ambele picioare și i-a desfăcut burta.

FILOZOFUL : A murit imediat ?

CHIȚIMIA I : Nu, a mai trăit un ceas. La cap nu avea nici o rană, era complet lucid, vorbea, a fumat două țigări. Între noi exista o convenție : în caz că unul sau altul avea să fie mutilat, celălalt era obligat să-l împuște. Adică am decis amîndoi să nu acceptăm să ne întoarcem acasă decît întregi.

FILOZOFUL : Și ? L-ai împușcat ?

CHIȚIMIA I : Mai întîi l-am îngropat pe jumătate în pămînt, ca să nu mai simtă durerile. Toți răniții cereau să fie îngropați în pămînt pînă veneau brancardierii, pentru că pămîntul, fiind răcoros, le lua durerile. Pe urmă, el și-a aprins o țigară și mi-a spus că, în caz că rămîn în viață, să trec pe la o cunoștință de-a lui și să-i rezolv niște treburi personale, după care au început durerile. L-am întrebat dacă e cazul să chem brancardierii, dar el mi-a spus că nu e cazul. A început să urle îngrozitor, avea niște dureri așa de mari, că lua țărînă și-și umplea gura ca să nu mai urle. Atunci i-am pus pistolul în mînă, l-am ajutat să-l ducă la tîmplă, m-am întors cu spatele și...

FILOZOFUL : Deci, cine a tras ? Dumneata sau el ?

CHIȚIMIA I : Nu mi-am dat seama exact... Adică nu-mi mai aduc aminte... Probabil amîndoi. Dar nu asta are importanță. Important e că am auzit detunătura...

FILOZOFUL : Și cine l-a îngropat ?

CHIȚIMIA I : Nu știu. Eu a trebuit să mă retrag imediat. El a rămas singur în groapă. De atunci nu l-am mai văzut.

FILOZOFUL : Aveți de declarat ceva în plus ?

CHIȚIMIA I : Nu.

FILOZOFUL : Am să vă pun o întrebare importantă : în timpul celor două vizite pe care vi le-a făcut fostul prieten, ați discutat ceva în legătură cu acele împrejurări, adică v-a pus vreo întrebare legată de perioada războiului ?

CHIȚIMIA I : Nu. Nu m-a întrebat nimic.

FILOZOFUL : Ultima întrebare, domnule. Înfățișarea lui de acum este cea pe care o avea cu douăzeci de ani în urmă ? Adică e neschimbat ?

CHIȚIMIA I : Da, este neschimbat. Doar că e îmbrăcat civil.

FILOZOFUL : Într-un cuvînt, se mișcă și arată ca un om normal și la locul lui ?!

CHIȚIMIA I : Da. Ca și cum ne-am fi întîlnit întîmplător pe stradă.

FILOZOFUL *(își notează cîteva date în carnet, apoi se gîndește preocupat)* : Mda ! În ceea ce mă privește sînt edificat. E o întîmplare tipică pentru categoria C.I.C.

CHIȚIMIA I : N-am înțeles.

FILOZOFUL : E vorba de categoria „Cazuri ieșite din comun". O categorie foarte largă, în care intră inclusiv farfuriile zburătoare, o categorie care dumneavoastră, profanilor, nu vă spune nimic, dar care pe noi, specialiștii, ne ajută să simplificăm lucrurile.

CHIȚIMIA I : Deci eu sînt un caz ieșit din comun.

FILOZOFUL : În această situație, da. Și nu văd de ce vă considerați jignit ?!

CHIȚIMIA I : Dar nu mă consider.

FILOZOFUL : Vreau să vă spun că C.I.C.-urile, adică cazurile ieșite din comun, sînt o permanență a lumii contemporane. După calcule recente, la fiecare secundă pe glob se petrec două virgulă cinci cazuri ieșite din comun, cazuri care scapă logicii obișnuite și rațiunii umane, în general. Ziarele de ieri, de pildă, au scris despre un parașutist care a căzut de la cinci mii de metri cu parașutele închise și care s-a ales doar cu o fractură. În timp ce eu sau dumneata ne împiedicăm de o piatră, cădem și murim. Sau campionul acela de înot care moare înecat în cadă... Sau acel cîine căruia stăpînul îi pleacă

cu avionul în altă țară și care cîine aleargă cale de două mii de kilometri, traversînd un pustiu, trei rîuri și o mare sărată, găsindu-l pe stăpîn. Sau o fetiță care se rătăcește în pădure și care hipnotizează cu privirea o haită flămîndă de lupi, lupi care, în loc s-o sfîșie, se lasă mîngîiați și trași de urechi și de cozi de către această ființă candidă. Sau cazul acelui general căruia i se pune în mîncare o porție dublă de arsenic și care nu simte nimic, pentru ca altă dată să facă alergie din cauza unei boabe de piper și să moară. Sau de pilotul acela german căruia, în timpul celui de-al doilea război mondial, i se opresc ambele motoare în aer, este prins de o furtună care-l duce tocmai în Africa, cade în junglă, în mijlocul unui trib de canibali, tipul rămîne acolo, devine și el canibal și se proclamă șef al tribului. După douăzeci de ani vine acolo o expediție științifică, tribul o prinde, o mănîncă, vine un regiment să-i pedepsească pe sălbatici și, cu această ocazie, fostul pilot devenit canibal, află că și-a mîncat propriul frate. Sau cazurile din ce în ce mai frecvente, în ultimul timp, de sinucideri la animale. Personal, țin la dispoziția oricui cel puțin o mie de cazuri de acest fel, pe care logica actuală nu le poate explica, fără să cadă în misticism sau ridicol. S-a simțit, firește, nevoia descoperirii unei noi științe sau discipline care să explice sau să clasifice sau cel puțin să conserve cazurile ieșite din comun. Așa se face, de pildă, că la o universitate particulară din Minesotta există o catedră C.I.C. S-a născut, cum vă spuneam, o nouă știință : știința cazurilor ieșite din comun.

PROFESORUL : Spune-mi, colega : la noi s-a făcut ceva în acest sens ?

FILOZOFUL : Da, dar nu pe cale oficială. *(Confidențial.)* Se opune Ministerul sănătății. Peste cîțiva ani, desigur, vom intra și noi în normal. Domnule Chițimia, am reținut cazul dumneavoastră, îl studiez astăzi, iar mîine vă dau un răspuns. Consultația vă costă nouăzeci și opt de lei și cincizeci de bani. *(Scoate un chitanțier din buzunar și începe să scrie.)*

CHIȚIMIA I : Dar pentru ce trebuie chitanță ?
FILOZOFUL : Eu dau consultații particulare și trebuie să plătesc impozit statului. Altfel încalc legea contra veniturilor ilicite. *(Îi întinde bonul lui Chițimia I.)* Actul e sfînt.
CHIȚIMIA I : Vă achit cînd veniți cu rezultatul.
FILOZOFUL : Obișnuiesc să primesc onorariul la început.
CHIȚIMIA I : Vă cred, dar, pînă nu vine soția, nu am nici un ban.
PROFESORUL *(către Filozof)* : Ai toată încrederea. Răspund eu.
FILOZOFUL *(decis)* : Fără bani nu plec. Mai ales c-am tăiat și chitanță.
CHIȚIMIA I : Atunci așteptați pînă vine soția mea de la serviciu.
FILOZOFUL : Da. Deși sînt grăbit, voi aștepta. *(Pauză.)*
PROFESORUL *(către Chițimia I, aluziv)* : O cafeluță, ceva...
CHIȚIMIA I *(zgîrcit)* : Nimic !

(Pauză. Se aude sunetul scurt și timid al soneriei.)

FILOZOFUL : A venit soția ?
CHIȚIMIA I : Nu. Soția are cheie...
FILOZOFUL *(speriat)* : Atunci cine ar putea fi ? Ar putea să fie el ?
CHIȚIMIA I *(îngrijorat)* : S-ar putea... Să deschid ?
FILOZOFUL *(cuprins de o panică teribilă)* : Nu ! Nu ! Nu deschideți ! Cît sînt eu aici, nu !

(Pauză. Soneria se aude din nou, la fel de scurt și timid. Cei trei își aprind cîte o țigară, tăcere lungă, apăsătoare. Filozoful transpiră abundent. E tulburat.)

PARTEA A II-a

Același decor. Aceleași personaje, în aceeași poziție. Se presupune că de la terminarea primei părți au trecut doar cîteva minute.

FILOZOFUL *(către Chițimia I)*: Vreți să vedeți dacă a plecat ?

CHIȚIMIA I *(se duce în vîrful picioarelor spre ușă și ascultă; apoi se întoarce)*: Cred c-a plecat.

PROFESORUL : I-am auzit pașii.

FILOZOFUL *(se ridică)*: Atunci eu am să plec, totuși, urmînd să revin mai tîrziu pentru onorariu. *(Precipitat.)* Mă duc. *(Se aude zgomotul unei chei care se învîrte în broască.)* Cine e ?

(Intră Vica.)

PROFESORUL *(vesel)*: A venit soția domnului Chițimia ! Bună ziua, doamnă.

VICA *(severă)* : Bună ziua.

CHIȚIMIA I *(surprins)*: De ce te-ai întors așa de devreme ? Dă-mi o explicație !

VICA : Șefa m-a văzut palidă și mi-a dat voie să vin acasă. Dealtfel, bănuiam că aici se petrece ceva. Cine e dînsul ?

CHIȚIMIA I : Un specialist care mi-a oferit o consultație de specialitate. Trebuie să-i dau nouăzeci și opt de lei și cincizeci de bani.

VICA : Și de ce nu-i dai ?

CHIȚIMIA I : Nu mă obliga să te urăsc mai mult decît sînt în stare. Scoate banii ! *(Vica scoate o sută de lei din poșetă și i-o dă.)* Mersi. *(Către Filozof.)* Poftim, domnule, și oprește restul. Cînd voi avea rezultatul ?

FILOZOFUL : Cel tîrziu mîine dimineață.

CHIȚIMIA I : Perfect.

FILOZOFUL : S-ar putea să fiu gata chiar în seara aceasta.

VICA *(către Filozof, cu ironie)* : Ai intrat și dumneata în combinație ?

FILOZOFUL : Nu înțeleg despre ce fel de combinație vorbiți, doamnă.

VICA : Sînteți cam mulți pentru o biată idee. Iar bani din partea mea n-o să mai vedeți ! *(Trece în baie.)*

FILOZOFUL *(către Chițimia I)* : Doamna a încercat să mă umilească și eu nu văd motivul. Cred că cineva ar trebui să-i explice că mă aflu aici la cererea clientului.

CHIȚIMIA I : Nu v-a umilit nimeni, domnule. Dacă e cineva umilit aici, acela sînt eu.

PROFESORUL : Dragul meu, nu-mi place cînd vorbești așa.

CHIȚIMIA I *(aproape plîngînd)* : Sînt un tip ghinionist. Exact cînd eram gata să-mi realizez ideea pentru care mă zbat de o jumătate de viață, pică peste capul meu un C.I.C. ! Nu putea să mai întîrzie măcar o lună, o săptămînă, o zi ?!

PROFESORUL : **Nu fi fatalist și nu te mai văita !** Succesul dumitale e asigurat ! Nimeni nu-l mai poate împiedica să vină ! Fii optimist ! *(Către Filozof.)* Ți-am explicat, mi se pare, în linii mari, că domnul Chițimia, ajutat de mine, este pe cale să realizeze o invenție de o valoare fabuloasă. *(Îi arată macheta.)* Trenul fără locomotivă, care merge fără combustibil, din propria lui inerție. Perpetuum mobile pe calea ferată ! Revoluție în transporturile lumii ! În cîteva zile, macheta va fi gata și ideea va fi lansată pe piața mondială ! Domnul Chițimia, aici de față, este un savant și va deveni o somitate. Crezi că ar putea să scape Premiul Nobel ?

FILOZOFUL *(după ce studiază cu multă atenție macheta)* : Exclus ! În primul rînd, pentru că se aduce o contribuție teoretică nouă în fizica mișcării. Plus uriașa importanță practică pentru umanitate. Domnule Chițimia, sînt copleșit de ceea ce văd și aud. Vă felicit călduros. Genială idee !

CHIȚIMIA I *(îngîndurat)* : Mersi.

FILOZOFUL *(pe un ton scăzut și confidențial)* : În cazul acesta, însă, după umila mea părere, lucrurile se complică serios. Cred că nu pe mine trebuia să mă chemați, ci un detectiv.

PROFESORUL : Exagerezi.

FILOZOFUL : Aș fi fericit.

CHIȚIMIA I : Credeți că ar fi posibil să... ?

FILOZOFUL : Ba bine că nu ! O idee de o astfel de valoare este oricînd un pericol. Un spion de profesie și-ar da și viața pentru ea. Nu v-ați pus această problemă pînă acum ?

PROFESORUL : Eu i-am atras de la început atenția domnului Chițimia că tipul ar putea fi un impostor. De ce tocmai acum l-a apucat pasiunea pentru vizite ? Iată o coincidență care sare imediat în ochi.

FILOZOFUL : Încă două amănunte care mă îngrijorează și pe care eu le-am subliniat deja în carnețelul meu de note : tipul face vizite numai cînd știe că domnul Chițimia e singur acasă și poartă discuții exclusiv evazive. *(Către Chițimia I.)* E cumva și ironic ?

CHIȚIMIA I : Nu am remarcat. Dimpotrivă, uneori mi s-a părut chiar duios.

FILOZOFUL : Ca să vă inducă în eroare. De ce nu anunțați miliția ?

PROFESORUL *(în șoaptă)* : Nu e cazul. Sîntem în legătură cu o firmă străină, ceea ce, evident, nu convine autorităților. Vrem să vindem ideea în Japonia, pe dolari.

FILOZOFUL : În cazul acesta, descurcați-vă singuri.

PROFESORUL : Poți să ne dai o sugestie ?

FILOZOFUL : Trebuie să meditez. Din păcate, acum sînt grăbit. Mă așteaptă un client.

VICA *(iese din baie și se îndreaptă spre bucătărie ; către Chițimia I)* : Nu vrei să iei masa, dragul meu ? Am ciuperci.

CHIȚIMIA I : Nu pot. Vezi doar că am musafiri.

VICA : Din păcate, ciupercile mele sînt limitate... *(Intră în bucătărie.)*

PROFESORUL *(către Filozof)* : Prietene, o clipă ! Mai există un detaliu foarte important de care trebuie ținut seamă. Acum mi l-am adus aminte și te rog să-l notezi : atît tipul respectiv, cît și domnul Chițimia au același nume.

FILOZOFUL : Care nume ?

PROFESORUL : Chițimia !

FILOZOFUL : Dar cum e posibil ?

PROFESORUL : Nu știu. Domnul Chițimia poate să ne explice. Poți să ne explici această coincidență, domnule Chițimia ?

CHIȚIMIA I *(după ce gîndește îndelung)* : Pot, dar cu condiția să nu afle soția mea.

PROFESORUL : Dacă dumneata nu vrei, nu va afla.

CHIȚIMIA I : Să vă explic. *(Pauză.)* Chițimia nu este de fapt, numele meu, ci numele lui.

FILOZOFUL *(tulburat)* : Dați-mi voie să mă așez. *(Se așază.)* Continuați.

CHIȚIMIA I : Deci, așa cum v-am spus mai înainte, după ce el a murit, eu am plecat de pe cota respectivă, lăsîndu-l în groapă. Nu știu ce s-a întîmplat cu trupul lui, pentru că eu am fost scos în aceeași zi de pe linia întîia și trecut în rezervă. Dar, ce-am descoperit peste cîteva zile, fiind în tren, în drum spre țară ?! Că eram îmbrăcat cu vestonul lui. Obișnuiam, dealtfel, să schimbăm hainele între noi. În veston se aflau actele prietenului meu. Iar actele mele se aflau la el. Din clipa aceea am hotărît să iau identitatea lui. Pentru toată viața.

PROFESORUL : De ce ai făcut asta ?

CHIȚIMIA I : Probabil din comoditate... Sau de frică... Cui să explici, în haosul care se crease în război, că am luat din greșeală actele unui mort ? Cine m-ar fi crezut ? Dacă eram luat drept spion sau criminal de război ?

FILOZOFUL : În ce sens criminal de război ? În sensul că l-ați sprijinit pe prietenul dumneavoastră să moară ?

CHIȚIMIA I : Nu știu la ce m-am gîndit.

PROFESORUL : Deci, în momentul de față, dumneata ai o identitate falsă ? Adică porți numele lui ?

CHIȚIMIA I : Da ! Și ce-i cu asta ?

FILOZOFUL : Nu e nimic. Nu văd cu ce v-ar incomoda acest detaliu.

PROFESORUL *(după o pauză îndelungă)* : Ar fi posibil ca tipul să fi venit pentru a-ți cere numele înapoi ?

CHIȚIMIA I : N-a făcut nici un fel de aluzie.

FILOZOFUL : Spuneați că soția nu cunoaște acest aspect ?

CHIȚIMIA I : Care aspect ?

FILOZOFUL : Chestia cu numele.

CHIȚIMIA I : Nu. Dar am de gînd să-i mărturisesc. Probabil că o voi face chiar astăzi. Pentru ea, amănuntul are o mare importanță. Probabil că va face o criză sau chiar ne vom despărți din cauza asta, dar n-am încotro, trebuie să risc.

PROFESORUL : Dacă e riscant, amînă mărturisirea. N-are rost. Mai întîi să terminăm treaba.

CHIȚIMIA I : Așa i-am promis. Că azi am să-i spun adevărul.

FILOZOFUL : Care adevăr ?

CHIȚIMIA I : Că nu eu sînt Chițimia. Sau, mai exact, că eu nu sînt Chițimia.

FILOZOFUL : Și ? Cu ce-ar afecta-o asta ?

CHIȚIMIA I : Păi, ea a fost logodnica lui Chițimia ! Adică a prietenului meu !

PROFESORUL : Nu înțeleg. Și atunci de ce v-ați căsătorit ?

CHIȚIMIA I : Foarte simplu. Cînd m-am întors de pe front, m-am dus la ea acasă și m-am dat drept Chițimia. Adică drept logodnicul ei.

FILOZOFUL : Păi, ea nu-l cunoștea ?

CHIȚIMIA I : Foarte vag. Doar din vedere. Ea era elevă, el student, își scriau, își făceau jurăminte și s-au logodit prin corespondență. Pe urmă nu s-au văzut patru ani. Iar eu, cînd am venit, purtam barbă.

FILOZOFUL : Și ea n-a bănuit nimic-nimic ?

CHIȚIMIA I : La început avea, probabil, unele suspiciuni, îmi punea întrebări stranii, dar eu i-am interzis să-mi mai aducă aminte de trecut și am reintrat în normal.

PROFESORUL *(înfiorat)* : Deci, doamna Vica nu cunoaște absolut nimic din tot ce ne-ai povestit nouă ? Adică faptul că nu ești adevăratul ei logodnic ?

CHIȚIMIA I : Nu. Dar am să-i spun chiar acum. Vreți să asistați ?

FILOZOFUL : Eu nu suport astfel de scene. Mă retrag.

PROFESORUL : Și eu.

CHIȚIMIA I : Vă rog să rămîneți. Îmi va fi mai ușor.

FILOZOFUL : Problema e prea intimă și mă jenez. *(Se ridică.)*

VICA *(ieșind din bucătărie)* : Dragul meu, nu vii să mănînci ?

CHIȚIMIA I *(solemn)* : Draga mea, ia loc. Am să-ți fac o mărturisire importantă. *(Pauză. Profesorul și Filozoful se îndreaptă spre ușă.)* Eu nu sînt Chițimia !

VICA *(așezîndu-se, calmă)* : Știam. Altceva.

(Chițimia I, Profesorul și Filozoful încremenesc.)

CHIȚIMIA I *(învins)* : Știai ?

VICA : Da.

CHIȚIMIA I : De cînd ?

VICA : Din prima noapte. *(Pauză.)* În seara aceea, cînd te-ai întors de pe front, tu ai adormit imediat, frînt de oboseală, dar eu am rămas trează toată noaptea și te-am privit. Mi-erai așa de drag, atît de groaznic de greu trecuseră anii de așteptare, încît am rămas să mă conving că exiști, că te-ai întors. Am stat și te-am privit. La un moment dat ai început să vorbești în somn. Vorbeai și plîngeai.

CHIȚIMIA I : Ce-am spus ?

VICA : Mai multe. M-a uimit, însă, această frază : „Dragul meu Chițimia, o să am eu grijă de toate !“ Care Chițimia ? — m-am întrebat. Chițimia e el ! Deci, cum poate vorbi cu el însuși ?

CHIȚIMIA I : Minți ! Dacă știai, îmi spuneai de-atunci !

VICA : N-am fost sigură, dar dacă voiam, puteam să aflu. Crezi că n-aș fi putut să te verific ? Află că știu

aproape tot despre tine. Noaptea vorbești în somn fără încetare. Trebuie să-mi pun vată în urechi ca să pot dormi. M-am astenizat din cauza vorbitului tău în somn.

CHIȚIMIA I : Ești atît de calmă, încît cred că glumești. Nu cumva joci teatru ?

VICA : Știi bine că nu mă pricep.

CHIȚIMIA I : Te întreb foarte serios, Vica, și te rog să-mi juri că vei fi sinceră : ai știut tu, din prima zi cînd m-am întors, că eu nu sînt Chițimia ?

VICA : Nu din prima zi, ci din prima noapte, cînd ai vorbit în somn.

CHIȚIMIA I *(uluit)* : Am vorbit în somn... Extraordinar ! Dacă nu vorbeam în somn, ai fi bănuit ceva ? Îl imitam așa de bine ! Și mersul, și vocea, și gesturile... Plus că aveam barbă... Tu nu-l văzuseși decît de două ori în viață.

VICA : Da.

CHIȚIMIA I : Și cum ai putut să mă suporți douăzeci de ani, știind că sînt falsul tău logodnic ? De ce mi-ai dat tot timpul impresia că nu bănuiești nimic și că ești atașată de mine ?

VICA : Există mai multe explicații. În momentul acela eram foarte singură pe lume, foarte săracă și speriată, aveam nevoie de un om lîngă mine. Și acela erai tu, pe tine mi te oferise viața, nu-mi puteam permite luxul să te refuz. Dealtfel, la început erai blînd și duios, ții minte cum te uitai în ochii mei ore în șir și cum adormeai oftînd în brațele mele ? Am ținut la tine ca la bărbatul meu, deși știam că ai intrat în viața mea printr-un fals și că la un moment dat ai început să mă urăști. De ce ai început să mă urăști la un moment dat ?

CHIȚIMIA I : Pentru că așteptam mai mult de la tine. El îmi vorbea despre tine ca despre o ființă sublimă. Îți citisem toate scrisorile și mă emoționam de fiecare dată, scriai al naibii de frumos și atunci mi-am zis că, dacă nu are el parte de tine, să am eu, care eram cel mai bun prieten al lui, te credeam o minune a lumii, o răsplată pentru toate suferințele pe care le îndurasem. Pe urmă, ce să

descopăr ? Că ești o simplă nevastă. Ca să nu-ți mai spun ceea ce știi și tu : că după cîțiva ani te-ai urîțit și te-ai făcut rea.

VICA : Dar la dezamăgirile mele nu te gîndești ? Plecase de lîngă mine un om extraordinar, o ființă sublimă, cu ochi albaștri, pe care-l văzusem doar de două ori, dar care mă fermecase pentru toată viața, și se întorsese în locul lui un om oarecare, banal, obosit, mediocru. Da, ești un mediocru ! El era un geniu ! Și, în plus, ai ochi căprui. Cum de nu ți-ai dat seama că o să te recunosc, cînd ochii lui erau cei mai frumoși ochi albaștri din lume ?

CHIȚIMIA I : Într-adevăr, avea ochi mai frumoși ca mine... În schimb, eu eram mai înalt...

PROFESORUL *(intervine timid)* : Doamnă, iertați-mă că particip — evident, fără voia mea — la această dureroasă scenă de familie și, mai ales, iertați-mă că mă amestec. Nu încercați să-l minimalizați în ochii mei pe domnul Chițimia, numindu-l mediocru, pentru că eu lucrez alături de dînsul de aproape un an și știu ce idee fantastică i-a ieșit din cap.

VICA : Care idee fantastică, domnule profesor ? Ideea cu trenurile perpetuum mobile ?

PROFESORUL : Da.

VICA : Ia întrebați-l pe soțul meu a cui este ideea aceasta. *(Către Chițimia I.)* A cui e ideea ?

CHIȚIMIA I : A lui.

VICA : Recunoști ?

CHIȚIMIA I : Da. Și care e acuzația pe care mi-o aduci ? Că am furat-o de la un mort ? Află că el mi-a dăruit-o ! El mi-a spus unde e proiectul și ce trebuie să fac cu el !

VICA : I-ai mai luat o lucrare ! Lucrarea aceea despre ecuații. De ce n-ai publicat-o pe numele lui ?

CHIȚIMIA I : Pentru că...

VICA : Pentru că ai vîndut-o pe bani unui alt escroc, care a publicat-o pe numele lui.

CHIȚIMIA I : N-am vîndut-o. Mi-a furat-o !

VICA : Era un escroc care te-a șantajat. Iar tu, pentru că te simțeai cu conștiința încărcată, ai fost slab și ai cedat. Vezi cît de multe știu despre tine ?

CHIȚIMIA I : Da. Dar cu cît știi mai multe, cu atît îmi ești mai oribilă. Puteai să-mi spui toate astea între patru ochi. Dar anume ai ales momentul, cînd avem invitați, ca să mă umilești și să mă duci la sinucidere. Ei, află că nu mă sinucid !

VICA : Nu vreau să faci asta. Nu mă interesează răzbunarea.

CHIȚIMIA I : Atunci pentru ce mă acuzi acum că i-am furat unui om numele, logodnica și ideile ? De ce mă acuzi ?

VICA : Dar toate astea le-ai recunoscut chiar tu ! Tu ai vrut să scoți adevărul la iveală ! Tu ai deschis discuția ! Eu puteam să-ți suport minciunile în continuare, puteam să trăim așa pînă la sfîrșitul vieții, fără să-ți spun nimic. De ce ai deschis discuția ? De ce ? Ce s-a întîmplat ? *(Pauză.)*

FILOZOFUL : S-a întors Chițimia, doamnă !

VICA *(uluită)* : Care Chițimia ?

FILOZOFUL : El : adevăratul !

VICA : De unde să se întoarcă ?

FILOZOFUL : Nu știu, dar e clar că s-a întors.

CHIȚIMIA I *(către Vica)* : El era azi-noapte... Cu el am vorbit...

VICA *(îngrozită)* : Trăiește ?

CHIȚIMIA I : Din moment ce-a venit... Deși eu l-am lăsat în pămînt, sfîrtecat de un obuz și cu un glonte în cap. Adică mort... Dar dînsul... *(arată spre Filozof)*... zice că e totuși posibil să se fi întors. Dînsul are o teorie care face posibilă o astfel de întoarcere.

FILOZOFUL *(panicat)* : Să fie limpede : eu nu susțin faptul ca atare, ci încerc să-l explic. Am venit aici la cererea clientului. Rog a nu fi amestecat în aspectele juridice ale chestiunii.

VICA *(către Chițimia I)* : Nu cumva l-ai omorît chiar tu ?

CHIȚIMIA I : Eu ?! De ce să-l omor ? De unde ți-a venit întrebarea ?

VICA : Mi-ai mărturisit într-o noapte, în somn, că ai ajutat pe cineva să moară. Ce înseamnă a ajuta un om să moară ?

CHIȚIMIA I : A ajuta un om să moară înseamnă să fii alături de el în ultima clipă și să-i ușurezi despărțirea de viață. Eu am fost alături de el.

VICA : Și ce ți-a spus în ultima clipă ?

CHIȚIMIA I : Să am grijă de tine.

VICA : Și ai avut tu grijă de mine ?

CHIȚIMIA I : Din moment ce stau de douăzeci de ani cu tine...

VICA : Crezi că asta e suficient ?! *(Pauză.)* Dar ce ți-a mai spus atunci ? Cum vorbea ? Cum ți-a spus să ai grijă de mine ?

CHIȚIMIA I : Să vin și să-ți spun c-a murit... și să am grijă de tine... Nu mi-a explicat cum să am grijă...

VICA : Ți-a spus el să te căsătorești cu mine ?

CHIȚIMIA I : Nu mi-a spus. Cum putea să-mi spună așa ceva ? Ideea mi-a venit după ce am descoperit că purtam vestonul lui și că aveam asupra mea actele lui. Aveam adresa ta, fotografia ta... De fapt, mă îndrăgostisem de tine din fotografie, încă înainte de a muri el.

VICA : Și nu cumva i-ai dorit moartea din cauza asta ?

CHIȚIMIA I : Poate în subconștient. Dar cum subconștientul nu ni-l putem controla, nu-mi fac nici o vină. Subconștientul e un fel de subsol igrasios al conștiinței noastre. Nu-i așa, domnule Filozof ? *(Acesta nu-i răspunde. Către Vica.)* Da, mă gîndisem dinainte ca, în cazul în care el va muri, să încerc să mă căsătoresc cu tine, exista în mine această intenție perfidă. Adică, să vin să-ți anunț moartea lui, să stau prin preajma ta, după care să încep să-ți fac curte. Pe urmă, cînd moartea lui s-a adeverit, mi s-a părut mai la îndemînă să-i iau identitatea, iar tu să-mi devii soție fără nici un efort. Crezi că dacă veneam la tine ca prietenul lui și-ți făceam curte, aproximativ cîteva luni sau un an, nu mă luai de bărbat ? Mă luai.

FILOZOFUL *(către Profesor)* : Tot ce aud e sublim și straniu. Totul pare o invenție literară de cea mai bună calitate.

PROFESORUL *(către Filozof)* : Am impresia că prietenul nostru n-a spus totul.

VICA *(frămîntată)*: Nu vreau să fac un păcat şi să te acuz pe nedrept, dar mă întreb dacă nu cumva l-ai ucis chiar tu, intenţionat.

CHIŢIMIA I: Bănuiala asta să-ţi iasă din cap! Totul s-a întîmplat aşa cum am spus. Martor mi-e Dumnezeu. *(Rău.)* Cum îţi închipui că aş fi putut să-mi omor prietenul pentru tine? Uită-te în oglindă.

VICA: Da, dar pe atunci eram frumoasă! Tu singur ai recunoscut. Mă iubeai în taină, te obsedam... Bănuiala mea e verosimilă... Sper, totuşi, că nu l-ai ucis, sper... Chiar dacă m-ai fi iubit ca un nebun, nu te-aş ierta!

CHIŢIMIA I: Nu te iubeam atunci, cînd trăia el... Îmi plăceai... Mă şi obsedai puţin... Dar nici chiar într-atît încît să mă împingi la violenţă.

VICA: Atunci e altceva la mijloc. Înseamnă că te-a obsedat gîndul celebrităţii. Te-ai gîndit să te căsătoreşti cu mine pentru a pune mîna pe lucrările lui, ştiai că el mi le-a lăsat mie în păstrare. Ştiai că lucrările lui sînt de valoare şi că el are geniu. Înseamnă că ai făcut totul din cea mai abjectă meschinărie şi că eşti un impostor sinistru! Asta eşti!

CHIŢIMIA I: Gîndul de a-i lua ideile mi-a venit mai tîrziu, iar în valoarea lor genială n-am crezut niciodată, nici chiar acum, cînd profesorul pretinde că voi lua, vrînd-nevrînd, Premiul Nobel.

PROFESORUL: O să-l iei!

FILOZOFUL: Nu-l ia!

PROFESORUL: De ce?

FILOZOFUL: Am să vă spun cînd vom rămîne singuri.

VICA: Ce înseamnă singuri? Adică fără mine?

FILOZOFUL: Vai, doamnă, n-am făcut nici o aluzie!

VICA *(teribil de tulburată)*: Ce să înţeleg din toate astea? Că s-a întors? S-a întors unde? Şi de unde? *(Către Chiţimia I.)* L-ai văzut, într-adevăr? Ai vorbit cu el? *(Acesta tace.)* Cum arată? Te-a întrebat ceva de mine?

CHIŢIMIA I: Nu!

VICA: Dar de ce nu m-ai chemat cînd a venit? Poate voiam să-i vorbesc? *(Plînge.)* Voiam să-l văd! Cum ai putut să nu mă chemi?

CHIȚIMIA I : Uite că nu mi-a venit ideea !

VICA : Dacă există cu adevărat, va trebui să-i dau o explicație... Să-i explic cum l-am trădat vreme de douăzeci de ani, cu bună-știință. Probabil că sînt vinovată... Poate că trebuia să-l aștept... Din moment ce el s-a întors, trebuia să-l aștept... *(Iese, călcînd țeapănă, ca o somnambulă și trece în camera cealaltă, închizînd glasvandul în urma ei. Ceilalți rămîn o vreme îngînduraţi.)*

PROFESORUL *(către Filozof)* : Voiai să spui ceva mai înainte.

FILOZOFUL : *Da.* Că planurile dumneavoastră de a lansa această idee pe piața mondială și de a cuceri Premiul Nobel sînt foarte aproape de prăbușire.

PROFESORUL : De ce ?

FILOZOFUL : Dacă domnul Chițimia este normal, iar eu nu mă îndoiesc de asta, și dacă ceea ce ne-a relatat este exact, tipul vă va lăsa cu buza umflată.

PROFESORUL : Dumneata crezi că, într-adevăr, persoana e Chițimia cel autentic sau...

CHIȚIMIA I : Sau ce ?

PROFESORUL : Știu și eu ? O sosie... O dublură... Nu-mi dau seama ce.

FILOZOFUL : Domnilor, nu asta are importanță, adică ce este sau ce nu este. Important e că nu mai sînteți proprietarii ideii... Că a apărut proprietarul cel adevărat... Care se mișcă și, mai ales, vorbește... Din punct de vedere juridic, ideea nu vă mai aparține. *(Pauză.)* Din fericire, cred că posed soluția cu care puteți ieși din încurcătură. Da, cred că am soluția cu care lucrurile pot fi luminate și toate confuziile lichidate.

PROFESORUL : Păi, spune-o !

FILOZOFUL : Aceasta iese, însă, din cadrul consultației și se plătește după un tarif special. Două sute de lei. *(Profesorul și Chițimia I se privesc nedumeriți.)*

PROFESORUL : Adică dorești încă două sute de lei ca să ne spui ideea ?

FILOZOFUL : Exact.

PROFESORUL *(către Chițimia I)* : Ai această sumă ?

CHIȚIMIA I : Nu. Și nici nu vreau să mai apelez la nevastă-mea. Această ființă mi-a devenit oribilă.

PROFESORUL *(scoate o sută din buzunar și i-o arată Filozofului)* : O sută e suficient ?

FILOZOFUL : Știi foarte bine că nu suport tocmeala.

PROFESORUL *(îi dă două sute)* : Poftim ! Îmi tai chitanță ?

FILOZOFUL : Bineînțeles ! *(Îi scrie o chitanță.)* Dragii mei, iată despre ce e vorba. Eu am să vă relatez un caz similar, iar voi veți trage concluziile cuvenite. Un client de-al meu — altfel avocat destul de reputat — mi s-a plîns de următoarea chestiune : se trezea în fiecare miez de noapte strigat de cineva, de o voce care semăna exact cu a lui. Se scula, se ducea în camera alăturată, și acolo peste cine credeți că dădea ? Peste el însuși ! Adică o ființă care semăna exact cu el și care-i cerea fără încetare : „Dă-mi drumul afară ! Dă-mi drumul afară !" Clientul meu, speriat de situație, a ținut, însă, ființa respectivă închisă în camera respectivă și m-a întrebat pe mine ce e de făcut. În primul rînd că nu putea dormi de grijă și de spaimă ; în al doilea rînd că ființa aceea putea să scape în lume și să-l compromită. Am avut o discuție îndelungă, din care au reieșit două ipoteze : ori că e vorba de un frate geamăn, despre care nu aflase pînă atunci, ori că e vorba de un alter ego, adică de o dedublare, de o porțiune independentă a propriei sale ființe. Cum astfel de cazuri sînt fără ieșire, i-am sugerat ceva, iar el, în noaptea următoare, s-a dus în camera alăturată și, fără nici un zgomot... *(Sugerează, printr-un gest, sugrumarea cuiva.)* Asta e tot.

(Pauză. Profesorul și Chițimia I se gîndesc îndelung.)

CHIȚIMIA I *(către Filozof, îngîndurat)* : Credeți că...

PROFESORUL : Mai încet !

CHIȚIMIA I : Credeți că ar fi cazul să încercăm o...

FILOZOFUL : Nu așteptați mură-n gură de la mine. Sper că sînteți destul de inteligenți ca să înțelegeți că, în astfel de situații, nu există decît o variantă.

PROFESORUL *(către Chițimia I)*: Din păcate, prietenul nostru are perfectă dreptate. Părerea mea este să procedezi în felul următor : la noapte, o trimiți pe doamna undeva, la o rudă, sub un anumit pretext... Deși cred că nu e cazul. *(Se răzgîndește.)* Nu, nu e cazul, pentru că ar bănui și cine știe ce i-ar trece prin cap. La ora aceea ea oricum doarme, așa că...

CHIȚIMIA I : Așa că ce ?

PROFESORUL : Poți lucra nestingherit.

CHIȚIMIA I : Ce să lucrez ?

PROFESORUL *(enervat)* : Dumneata faci pe prostul ? Îl vei lucra pe individ... *(Imită gestul strîngerii de gît.)*

CHIȚIMIA I *(decis)* : Nu !

FILOZOFUL : De ce ?

CHIȚIMIA I : Nu pot.

FILOZOFUL : Ți-e frică ?

CHIȚIMIA I : Nu sînt capabil.

PROFESORUL : Din moment ce ai mai făcut-o odată...

CHIȚIMIA I : Nu insistați ! Dacă vă spun că nu pot, înseamnă că nu pot ! Nu mă ajută nervii ! Ia duceți și voi în spinare o obsesie timp de douăzeci de ani și să vedem dacă vă mai convine să riscați încă una ! Sînt la capătul puterilor. N-am închis ochii toată noaptea. Mi-e frică !

FILOZOFUL : Ți-e frică de el ?

CHIȚIMIA I : Firește. Deși pare blînd și la locul lui, cine știe ce reacție poate avea la un moment dat. Dacă are și el aceeași intenție ?

(Profesorul și Filozoful se privesc iluminați.)

PROFESORUL : Ai dreptate. Vom proceda altfel. Așteptați-mă cîteva clipe. Mă întorc cu o soluție. *(Iese pe ușa de la intrare.)*

FILOZOFUL : Domnule Chițimia, dar care este numele dumitale adevărat ?

CHIȚIMIA I : Poate n-o să mă credeți, dar l-am uitat. Am făcut un mare efort de voință și l-am uitat.

FILOZOFUL : Era un nume frumos ?

CHIȚIMIA I : Un nume normal. N-aveți însă impresia că numele acesta — Chițimia — are o rezonanță

sumbră și apăsătoare ? Vă rog să mă credeți că îl suport foarte greu.

FILOZOFUL : Chițimia ?! Într-adevăr, e un cuvînt care și mie îmi dă fiori neplăcuți pe șira spinării. E un nume draculic, de vampir. Domnule, eu mă duc. Țineți minte ce vă spun : sînteți în pericol. Acționați rapid.

CHIȚIMIA I : Vă rog să așteptați pînă vine domnul profesor. Nu mă lăsați singur.

FILOZOFUL *(îndreptîndu-se spre ușă)* : Dar sînteți cu soția...

CHIȚIMIA I *(misterios și îngrijorat)* : Soția !? *(În șoaptă :)* Mă întreb dacă, într-adevăr, ea e străină de aceste vizite, dacă nu cumva...

FILOZOFUL : Exclus. Am privit-o atent. Nu știa nimic. Suferea sincer.

CHIȚIMIA I : Totuși, nu plecați.

PROFESORUL *(intră, însoțit de Japonez)* : Am sosit.

JAPONEZUL : Bună ziua. Domnu' Chițimia, mai sînteți supărat pe mine ?

PROFESORUL : Lasă asta. Ai înțeles ce ți-am spus pe drum ?

JAPONEZUL : Eu sînt născut la șase luni jumătate și cam redus la minte. Spuneți-mi încă o dată despre ce e vorba și cît primesc.

PROFESORUL : Vei sta ascuns după această draperie și, cînd îți va face semn domnul Chițimia, vei ieși și... *(Face semnul gîtuirii.)* Cinci sute e bine ? Uite două sute avans. *(Îi dă două sute.)*

JAPONEZUL : Îmi trebuie o pereche de mănuși.

CHIȚIMIA I *(caută în palton și-i dă o pereche de mănuși)* : Poftim.

JAPONEZUL : N-am înțeles o chestie : vreți să-l lichidați total ? Pentru că, în cazul acesta... dublez prețul...

PROFESORUL *(le face cu ochiul celorlalți)* : Nu. Doar atît cît să-l amețești și să-l sperii.

JAPONEZUL : Perfect. *(Își pune mănușile.)* Cît am de așteptat ?

PROFESORUL : Depinde. *(Către Chițimia I.)* Încearcă s-o calmezi pe doamna...

(Se aude soneria de la intrare. Cei patru încremenesc. Japonezul se ascunde, instinctiv, după draperie.)

PROFESORUL *(în șoaptă, către Chițimia I)* : Crezi că e el ?

CHIȚIMIA I *(tulburat)* : S-ar putea... Ascundeți-vă ! *(Profesorul și Filozoful se ascund după draperie, lîngă Japonez. Chițimia I se duce și deschide.)* Poftim !

CHIȚIMIA II *(intră sfios, slab, palid, foarte tînăr, cu un zîmbet dezarmant pe față)* : Te deranjez ?

CHIȚIMIA I *(încercînd să pară calm)* : Nu... Nici vorbă... Dar de ce crezi că mă deranjezi ?

CHIȚIMIA II : Am zis și eu așa...

(Pauză. Cei doi tac și se privesc stînjeniți.)

CHIȚIMIA I : Iartă-mă că revin asupra întrebărilor pe care ți le-am pus mai înainte.

CHIȚIMIA II : Te rog.

CHIȚIMIA I : Cu ce scop îmi faci tu aceste vizite în ultimul timp ?

CHIȚIMIA II : Cum cu ce scop ?

CHIȚIMIA I : Da. Cu ce scop ?

CHIȚIMIA II *(încurcat)* : Veneam să te văd... să... Dar dacă te deranjez...

CHIȚIMIA I : Nu-i vorba de deranj, deși mă incomodează oarecum aceste vizite, mai ales cînd au loc după miezul nopții. Totuși, trebuie să-mi dai o explicație. Acum ! Pe loc ! Ce semnificație și ce scop are prezența ta aici ? Vrei să-mi reproșezi ceva ?

CHIȚIMIA II : Ce să-ți reproșez ?

CHIȚIMIA I *(își iese, brusc, din minți și începe să urle)* : Știi tu foarte bine ce vrei să-mi reproșezi ! Te simți frustrat, jefuit, despuiat ? Dorești să mă acuzi ? Să mă sperii ? Să mă ucizi ? Vrei ceva înapoi ? *(Se îndreaptă spre el, violent.)* Ascultă ! Să nu îndrăznești să-mi reproșezi ceva ! Eu nu am nici o vină față de nimeni ! Nici tu, în locul meu, nu ai fi fost altfel ! Știi bine ce spun ! Iar dacă vrei numele înapoi, ia-l și du-te dracului ! Du-te cu numele tău și cu trecutul tău cu tot !

CHIȚIMIA II *(cu un zîmbet calm și superior)* : Vai, cîtă spaimă și vinovăție ! Cît de întunecată s-a făcut privirea ta ! Înseamnă că un rău mare se află în tine... Hai să ne vorbim, atunci ! Deschide-te ! Spune !

Chițimia I se retrage, înspăimîntat, și face un semn spre locul unde se află Japonezul. Acesta iese din spatele draperiei și se îndreaptă în vîrful picioarelor spre Chițimia II, care e cu spatele. Dar, în aceeași clipă, apare Vica. Japonezul se oprește, derutat.

VICA *(aeriană, cu glasul stins de emoție, către Chițimia I)* : De ce strigi la el ? *(Se apropie, îl împinge pe Chițimia I la o parte, și-l privește, fără să se mai satureze, pe Chițimia II. Se privesc îndelung, cu o nesfîrșită uimire.)* Dragul meu, cît de neschimbat ai rămas ! Mă recunoști ?

CHIȚIMIA II *(intimidat)* : Sigur că te recunosc...

VICA *(într-un extaz sublim)* : Ai același glas ca în ziua cînd ne-am cunoscut, în fața florăriei. Dar ești palid, palid... Doamne, ce palid ești și cîtă lumină ai în ochi ! Spune-mi, ți-a fost dor de mine și ai venit să mă vezi ? Ai venit să mă iei ? Te așteptam, te așteptam, în ultimul timp nu mai aveam răbdare, bine-ai venit, bine-ai venit, așteaptă-mă o clipă, voi fi gata imediat și vom pleca... *(Dispare în încăperea cealaltă. Profesorul și Filozoful ies din spatele draperiei și, împreună cu Japonezul și Chițimia I, se apropie amenințători de Chițimia II, care stă absent în mijlocul încăperii. În clipa următoare apare însă Vica și toți încremenesc de uimire : aceasta s-a transformat și a întinerit cu douăzeci de ani, e frumoasă, suavă, cu chipul iluminat de fericire. Ea îl ia de mînă pe Chițimia II și-l trage spre ușă, febrilă.)* Să mergem, dragul meu ! Trebuie să ne grăbim ! Să ne grăbim !... *(Cei doi ies.)*

Un lung moment de tăcere. Japonezul își scoate mănușile, i le întinde lui Chițimia I și se îndreaptă spre ușă.

JAPONEZUL : Cu mine sper că nu mai aveți treabă. *(Pauză.)* Cît privește avansul... rămîne avans... *(Iese.)*

FILOZOFUL : O să mă duc și eu. Am un client care mă așteaptă. Vă salut cu respect. *(Iese.)*

PROFESORUL *(într-un tîrziu)* : Și eu o să dau o fugă pînă acasă. Trebuie să tai niște lemne. Mai precis, niște buturugi. Mă scuzi. *(Iese.)*

CHIȚIMIA I *(îngîndurat)* : Va să zică ea a plecat, el a plecat, ei au plecat. C.I.C.-ul e aproape rezolvat. *(Cu un gest brusc, răstoarnă macheta, sfărîmînd-o. Apoi se așază, îngîndurat.)* Și acum voi încerca să-mi aduc aminte care este numele meu...

CORTINA

PIESA VĂZUTĂ DE:

DUMITRU RADU POPESCU

Băieşu nu scrie un teatru mimetic-absurd, el are un instinct plin de vigoare comică, ce-i dictează o înverşunată coloratură autohtonă, plină de haz: el nu vrea să fie la modă, deşi, cu un mic efort, ar putea, riscînd astfel să se şi anuleze, sau bagatelizeze; el rămîne cantonat într-o lume ce-o continuă pe-a lui Caragiale, între personaje profund marcate de mediul în care trăiesc şi de limba în care vorbesc. Aş îndrăzni astfel să spun că Băieşu este la ora actuală dramaturgul nostru cel mai „autohton", fiindcă mai pregnant decît la alţii observăm în piesele sale *limba* şi originea autohtonă, specific munteană, bineînţeles, a eroilor săi. Verva sa comică i-ar putea permite să le dea dreptul limbuţilor săi eroi să se distreze în toate consoanele lumii, ori să se poticnească grotesc într-o măcăială a necomunicării; dar Băieşu din *Chiţimia* continuă filonul bogat din *Iertarea* şi ne oferă o dramă a impostorului, dacă mi se permite să spun astfel, o piesă în care jefuitorul identităţii altuia şi altora nu face pînă la urmă altceva decît să se frustreze de propria sa identitate.

NICHITA STĂNESCU

De un deceniu şi mai bine, scrierile lui Ion Băieşu au defectul că plac şi imprudenţa de a fi iubite. La el, rîsul este o formă a dragostei. Flagrant, ne-a apărut această idee din cartea sa de proze *Sufereau împreună*, capodoperă, după gus-

tul nostru de cititor de proză, a genului atît de rar în ultima vreme, al nuvelei. [...]

Iată că avem în mijlocul nostru un nou suflet polemic, o nouă undă ironică, o nouă vedere asupra *stării de a fi*. Ea se întruchipează, în opinia noastră hămesită de dor de rîs sănătos, în spiritul strălucit al lui Ion Băieșu. Nu ne vom grăbi, ca tot proaspătul alfabetizat întru idei, să-l naștem cu de-a sila din Caragiale sau din Ionescu. Nu ne vom grăbi, ca bunul moftangiu căzut la noi în amintiri din vechile izbeliști de circ, să-i descurajăm strîmbînd din nas și să-l împingem cu umărul inimii în starea rîsului oarecare, așa cum uneori Băieșu s-a aflat, din pură descurajare.

Chițimia (ce titlu superb cehovian!) ne închipuiește a mai multa oară o nouă vedere asupra rîsului, sau, mai bine zis, asupra rîsu-plînsului, așa cum răsare el dintr-o muntenie a spiritului. Aici, rîsul lui s-a oprit pe neașteptate, ca să ne arate fața uneori stranie și plină de tulburare a existenței. Toată piesa pare, de fapt, o introducere pentru finalul superb al plecării femeii, plecare ce se cere ascultată și văzută ca un poem al setei fiecăruia de cît mai mult adevăr și curățenie a sufletului. Dealtfel, Băieșu însuși e un pudic și un curat. El este obsedat de adevărurile lucrării vieții. Din pudoare și din necredință în sfinți, suflet de popă laic ce este, ne înfățișează adevărul făcîndu-ne cu ochiul și părînd a ne spune o ispravă, o imaginație, o minciună friptă.

Rîdem ca de o minciună și ne trezim din hohot, ca sita de mălai, că ne-a rămas în plasă un bulz.

Încurajat pe drept și pe bunul simț triumfător al lumii noastre, Ion Băieșu, sînt convins, ne-ar putea arăta o nouă măreție a rîsului. El ne-o și arată. Unii dintre noi, stingheri încă, au și început să rîdă cu sfială, cum rîde copilul cu sfială cînd vede pentru prima oară un lucru al naturii.

Minciunile lui Băieșu ne merg la inimă și ne-o spală.

RADU POPESCU

În timp ce cu o comedie „grasă", de cel mai facil și mai sigur efect, Băieșu înregistrează încă, la Teatrul de Comedie, după un an și mai bine de reprezentare, un nebun succes de public, iată-l încercînd captația publicului cu o piesă dificilă,

polivalentă, ambiguă, foarte greu de catalogat: comedia dramatică, comedie simbolică, comedie-parabolă, dramă-comedie — mă rog, poate că toate la un loc [...]

Băieşu este un umorist care utilizează dramatismul, pentru servirea unei idei morale, dar nu este un dramatic care ar practica umorul, în acelaşi scop. Tocmai aci este diferenţa care îl separă structural de, să zicem, Eugen Ionescu, din a cărui familie de dramatic grotesc amestecat cu comic scrîşnit *Chiţimia* pare şi ea să facă parte. Însă comicul suculent, dar simplu şi franc al lui Băieşu, neconţinînd în el dramaticul, legătura dintre cele două categorii ale operei e cam abruptă, cam silită. Prima parte a piesei, şi cea mai masivă, îl ţine ferm pe spectator în domeniul comicului — cu scenele Chiţimia-Profesorul, Chiţimia-Profesorul-Soţia, în jurul ridicolei machete a invenţiei ce urmează a fi vîndută „Japonezului" — şi îl absoarbe cu totul în acest domeniu: aproape nimic nu îl lasă să presimtă dramatismul şi fantasticul apariţiei lui Chiţimia II. După cum în partea a doua — consultaţia comică dată de „Filozof" lui Chiţimia I, apariţia unui jegos şi vulgar pungaş, plătit de Profesor pentru a deveni, la nevoie, asasin — nu lasă să se presimtă fiorul rezolvării miraculoase a finalului. De unde, acea derută a spectatorului, la lăsarea cortinei.

Tot ceea ce e comic în *Chiţimia* e de mare efect, cu oarecari lungimi şi repetări, pe alocuri. Ansamblul operei este interesant, mai ales ca ipoteză, şi ca semn al unei înaintări a scriitorului spre maturitate, o maturitate care promite deschiderea de noi căi, în creaţia sa, şi o dezbatere morală şi psihologică din ce în ce mai complexă şi mai profundă.

(*România Liberă*, 5 aprilie 1974)

TRAIAN ŞELMARU

Există în Băieşu, pe lîngă un comentator şugubăţ, un observator grav al vieţii. Neaşteptat de grav. Dramatic. Contrastant, aproape pînă la impresia că e altul. Ca în *Iertarea*, şi acum în *Chiţimia*, după părerea mea, cea mai bună lucrare a sa, matur gîndită, mai ordonată ca dramaturgie, aproape fără cusur. De data asta a fugit de calea uşoară, ba, mai mult, atacînd o problemă dintre cele mai serioase, ca impostura sub

forma furtului de idei, de viață, de dragoste, de identitate, nu a folosit doar șfichiul poantei glumețe. Și aici mi se pare că se află originalitatea piesei și o nouă față — poate cea adevărată și proprie — a unui Băieșu, nu cu totul altul, dar mai adunat, mai dens, mai clar. Trista poveste a omului mediocru care și-a însușit, odată cu hainele prietenului mort, numele, creația, femeia lui, fără a-și putea însuși totodată și *valoarea acestuia*, pedeapsa care-i vine nu din afară, ci dinlăuntrul său, și nu doar din remușcare, ci din neputință și ratare, tocmai pentru că dacă poți face orice, oricui, nu-i poți fura și calitățile — atinge alte dimensiuni, mai înalte, ale satirei. Rîsul amuțește în fața epavei umane bătută de toate vînturile ignoranței și spaimei, pradă ușoară a escrocilor de profesie.

Aplauzele din seara premierei sînt mărturia unui categoric succes.

(*Informația*, 3.IV.1974)

CONSTANTIN ȚOIU

Mergînd odată cu trenul spre Constanța, în gara Medgidia un călător din compartiment, care tăcuse tot timpul pînă atunci, s-a ridicat repede în picioare și a anunțat vesel, coborînd vertiginos geamul: „Aici l-a cunoscut Tanța pe Costel". Ceilalți s-au săltat imediat de la locurile lor și au privit intrigați, și eu odată cu ei, peronul gării memorabile, cu una din acele mișcări de comedie ale epicii feroviare ce ne aduc aminte de lumea lui Caragiale, Bubico, Domnul Goe, Acceleratul nr. 17... Restul voiajului a fost o depănare a peripețiilor cuplului popular. Dacă ei s-ar fi urcat în tren la Medgidia cu sacoșele în mînă și cu limbajul lor al cărui secret Băieșu îl deține și s-ar fi înghesuit între noi pe bancheta tare de lemn de la a doua, faptul nu ar fi mirat pe nimeni. Am fi aflat alte și alte întîmplări și amănunte direct de la sursă. Teatrul lui Băieșu, pe care unii critici l-au judecat la început prea ușor, neavînd răbdare să aștepte *Iertarea* și celelalte, și ignorînd „solfegierile" necesare oricărui autor înainte de a se hotărî să atace partitura propriu-zisă, se confundă cu existența. I-am relatat lui Băieșu întîmplarea povestită mai sus. El n-a clipit, n-a rîs, n-a avut nici măcar zîmbetul de satisfacție al dramaturgului care „a nimerit-o". Un autor ce-și măsoară atent faima, înseamnă că

se ia foarte în serios. Mai curînd reacția sa a fost una de pudoare. [...]

Am fost și eu și am văzut pe ploaie ultima piesă a lui Ion Băieșu, la Municipal, sala de teatru cu pereții negri ca de funingine, sugerînd interiorul unui cazan care a ars mult pe foc, sporind cu gravitatea lor „acustica ideii". Plafonul acestui teatru are însușirea minunată de a recepta ca un timpan cadența ploii cerești răpăind în mijlocul acțiunii. Cîteva clipe, închisei ochii să ascult ploaia bătînd spinarea bătrînului Municipal ; pe urmă i-am deschis și l-am văzut pe Chițimia, pe enigmaticul, neliniștitorul Chițimia în paltonul său de înfrigurat, îmbrăcat peste pijama, în așteptarea celuilalt, — a lui însuși ? — a tînărului fără pată și fără reproș, visătorul, lăsatul în urmă, în urma noastră a tuturor. Lumea vine să rîdă și iese pe gînduri. E „partitura propriu-zisă" de care pomeneam. E, la acest foarte grav ironist, al cărui umor e o mască ascunzînd o față atît de frămîntată și de umană, o propunere de autoexaminare, cînd reflectoarele țîșnesc impetuos în final, din pereții de hîrtie, sfîșiind țesătura minciunii și luminînd perechea întinerită, înaintea căreia agresiunea se dă învinsă.

(România literară, 25 aprilie 1974)

NATALIA STANCU

Ultima piesă a lui Ion Băieșu, „Chițimia", este o dramă. Ea pornește (ca și cea precedentă) de la o lucrare în proză — o schiță inclusă în volumul *Sufereau împreună*. Chițimia voiește să spună — răspicat în final, mai indecis și tulbure pe parcursul piesei — că fericirea (și chiar cursul firesc al existenței) nu se poate baza pe mistificare ; impostura, furtul, crima, ipostaze ale degradării umane, determină eșecul oricăror (al tuturor) aspirațiilor omului ; că la acest eșec contribuie atît sentimentul de vinovăție al culpabilului însuși, cît și judecata la care-l supun ceilalți (care nu pot deveni aliații lui inconștienți decît pentru puțină vreme).

Pentru a exprima dramatic o asemenea idee, Băieșu recurge la tema (clasică) a asumării unei false identități (prin furt și — poate — chiar prin crimă). Chițimia I a furat iden-

titatea lui Chițimia II (colegul său de arme, prietenul nedespărțit) în împrejurări neclare, atîta vreme cît nu se știe exact dacă Chițimia I „a ajutat" să expieze un muribund sau doar un grav rănit. S-a căsătorit cu logodnica celuilalt. Și-a însușit invențiile acestuia. Cu timpul însă — au trecut două decenii — iubirea și ambițiile tehnice vor eșua lamentabil. Totul se va degrada, parcă, în jur, va deveni urît, sordid. Lucrurile înseși vor părea descompuse și agresive. Invenția, a cărei sugestie și-a însușit-o de la celălalt, va deveni o cumplită absurditate. Tainica ostilitate (disimulată de indiferență, dispreț sau dureroasă acceptare) a femeii va izbucni salvator pentru ea.

Susținătorii morali — travestiți (la propriu și la figurat) în „Profesor", „Filozof" sau în hainele unui străin interesat de invenție — se vor dovedi niște escroci, pungași mărunți și cel puțin dubioși din punctul de vedere al echilibrului mintal. Chițimia cel adevărat va reapare, fără patimă justițiară. acuzînd prin simpla lui „prezență".

(Scînteia, 22.IX.1974)

MARIUS ROBESCU

În cuprinsul generației sale, lui Ion Băieșu i-a fost repede atribuit sectorul rîsului și al satirei. El însuși a crezut în toate acestea, lucrînd insistent mai ales în direcția respectivă. Iată însă că, după *Iertarea* și *Chițimia,* comediile și scenetele sale satirice se dovedesc inferioare dramelor. [...]

Capacitatea de a face dramatic banalul mi se pare principala calitate a autorului, pe care îndrăznesc să i-o apreciez înaintea umorului. Băieșu simte o specifică atracție spre existențele mediocre, cărora știe să le găsească uneori semnificații emoționante, tot așa cum se pricepe să le zugrăvească. Recunoscînd în *Chițimia* una dintre cele mai bune lucrări originale ale stagiunii, așteptăm ca dramaturgul să-și recitească încă o dată povestirile sau, de ce nu, să inventeze de la început și pînă la sfîrșit, o nouă piesă de nivelul *Iertării* și al *Chițimiei.*

(*România literară,* 4.IV.1974)

ION COCORA

Nu este exclus ca faptele descrise în *Chiţimia*, scoase din contextul fabulei, să se înfăţişeze doar ca nişte repere ale unei demonstraţii. E adevărat că din această perspectivă interesează în prea mică măsură dacă ele sînt reale sau nu. Sigur e însă că autenticitatea lor e mai presus de orice în mecanismul armonios şi credibil al parabolei pe care o imaginează Ion Băieşu. Ceea ce în sine poate să pară, aşadar, absurd, sau o simplă născocire a fanteziei, conjugat pe fondul complex de relaţii şi stări ale întregului, receptat la nivel de situaţie şi replică, nu numai că devine posibil, dar se şi impune, ca o tulburătoare dimensiune de existenţă. Astfel că oricît de neaşteptată ar fi convenţia la Băieşu, oricît de programatic urmăreşte să situeze condiţia umană în centrul unor dezbateri morale şi filozofice, ea nu lasă cîtuşi de puţin impresia de „făcut". Căci deşi imperativele alegorice ale epicii în *Chiţimia* sînt mai mult decît evidente, conflictul nu se subordonează rigid unui deznodămînt, intenţionalitatea demersului nu este expresia unei ordonări schematice, după norme dinainte prestabilite, ci se dovedeşte în procesul unor clarificări de o mare intensitate dramatică. Aşa se explică de ce fantasticul şi ilogicul, chiar la Ion Băieşu, se asimilează structurii realiste a piesei, asigurînd metaforei, odată cu o deschidere mult mai gravă spre realitate, şi o pluralitate de sensuri. [...]

(*Tribuna*, 1974)

ILEANA POPOVICI

Ion Băieşu este printre puţinii noştri scriitori de teatru care nu s-au grăbit să-şi definească un gen şi apoi să se închidă în el ca într-o armură. Şi bine i-a prins ; căci platoşele acestea îmbrăcate de bunăvoie sînt perfide, aderă la făptura purtătorului, frînîndu-i libertatea de mişcare, înţepenindu-l încet-încet, pînă ajung ele să-l clasifice. În vreme ce, refuzîndu-le, Băieşu continuă să ne surprindă. De pildă, cu cea mai recentă piesă, *Chiţimia*, care, spre încîntarea mărturisită a autorului, ne alunecă printre degete ca un ţipar, scăpînd din chenarele categorisirilor, şi iarăşi ne ademeneşte, păstrîndu-şi pînă la urmă, in-

tacte, secretele. Situație atît de rară în contextul dramaturgiei actuale, încît se cuvine să fie elogiată în mod special. [...]

Un lucru pare unanim admis: că Băieșu scrie pentru teatre drame extrem de interesante, cu aureolă tragică *(Iertarea, Vinovatul)* și, paralel, comedii mai excentrice *(Dresoarea de fantome)*, ori mai comune *(Preșul)*, însă cu trăsnitor succes de public, acesta continuînd să caute în ele (și să găsească) ecouri ale nemuritorului serial *Tanța și Costel*. De astă dată, natura duală a talentului său s-a manifestat înlăuntrul aceleiași opere.[...]

(Teatrul, 1974)

VIORICA TĂNĂSESCU

Reușita piesei lui Băieșu pornește chiar de la titlu, excelent găsit prin concentrarea de semnificații. Chițimia, numele personajului central — tip mărunt ca dimensiuni spirituale, banal, prăbușit — nume al cadrului descris — îmbîcsit, mizer, apăsător, — și chiar al mentalității predominante — falnică, mediocră. Autorul dezvăluie treptat sensul concordanței de noțiuni, la început definitorii prin ele însele pentru cursul acțiunii, ca apoi, printr-o evoluție neașteptată, să prezinte nu atît fapte sau întîmplări ieșite din comun, cît o profundă și tulburătoare metaforă. *Chițimia* debutează în domeniul comicului, mediocritatea lamentabilă a tipurilor și a condiției lor neanunțînd din primul moment drama. Dar, ca în toate piesele grave ale lui Băieșu, comicul devine tragic cînd eroii sînt puși în fața unui destin absurd, a fatalității nonsensului, a lipsei valorilor și idealurilor înalte. Pas cu pas, în *Chițimia* umorul capătă un gust amar, ironia devine dureroasă. Comedia se dizolvă în dramă, cu antagonisme morale surprinzătoare, cu o puternică și ascendentă tensiune interioară. Efectul dramatic al piesei, nelipsită de surprize, de suspens, provine totuși mai puțin din conflicte exterioare. Cu totul captivant este conflictul interior, preferat vizibil de dramaturg în construcția acestei piese, care evoluează către o demonstrație etică, demnă de tot interesul. Tema sa, furtul de identitate, pune de fapt în evidență conflictul dintre datorie și vinovăție, una dintre ideile predilecte ale autorului, culpabilitatea, fiind reluată aici pentru o nouă și mult mai profundă analiză. [...]

(Scînteia Tineretului, 18.IV.1974)

VINOVATUL

PEDEAPSA

Băieşu s-a făcut cunoscut mai ales ca umorist, scriitor cu natură băşcălioasă, dar cu ordonată viziune morală, ceea ce dă umorului său o orientare satirică. Desigur că, uneori, satira nu apucă să se înfiripe din valul băşcăliei, după cum, alteori, intenţia satirică prea deliberată usucă hazul şi îi închide uşa în nas. O fi greu, în anumite momente, să nu scrii satiră, dar e totdeauna greu să o scrii, şi Băieşu e printre cei care au reuşit ades, şi are toate şansele să reuşească din ce în ce mai des.

Cum zic, Ion Băieşu s-a făcut cunoscut publicului mai ales în această calitate a sa de umorist, şi nu demult, el s-a bucurat de o vastă notorietate, datorită unui serial de scheciuri comice, avînd drept eroi permanenţi pe Tanţa şi Costel, cuplu dătător, la rîndul său, al unui serial de delicii pentru generosul public al televiziunii. Teatrului, însă, el i-a dat Iertarea, *operă, desigur cu public mai puţin numeros decît al „micului ecran", dar cu ecouri mai durabile în amintire. Chiar dacă Băieşu ia în băşcălie, şi în auto-băşcălie, gravitatea şi drama, el e prea inteligent ca să nu înţeleagă diferenţa, şi cînd se îndreaptă din nou spre scenă, spre adevărata scenă, îi propune nu pe Tanţa şi Costel, ci* Vinovatul — *dramă deosebit de gravă, ba chiar tragedie...*

...Dar tot a unui cuplu — această dramă —, legat, de la distanţă, şi timp de douăzeci de ani, prin firul vindictei judiciare, prin hotărîrea şi acţiunea de tenace poli-

țism și consecventă urmărire a dreptății, pe care femeia le țese în jurul bărbatului care i-a ucis iubitul, în adolescența îndepărtată a celor trei. „Ea" este, așadar, o Vitoria Lipan, încă nenuntită, iar „El", un hăituit, fără să știe, de o voință care operează în secret, și care va lovi ca trăsnetul în chiar noaptea nunții păcătosului, fixată de acesta în clipa în care, împlinindu-se termenul de prescripție legală a crimei, nădăjduiește să respire liber și liniștit. „Ea", însă, e hotărîtă numai la denunțarea criminalului, și la predarea lui în puterea justiției legale, pentru o acoperire a răzbunării individuale, cu legea, obiectivă și egală.

Întreaga dramă nu e decît confruntarea-anchetă-confesiune, între aceste două personaje, cu accentul femeii pe ideea de responsabilitate, și pe funcționarea ineluctabilă a principiului pedepsei. Ideea morală valabilă pentru societate este impecabilă, chiar dacă, în aplicarea ei, și în adaptarea ei la povestea dramatică, *s-ar putea propune o serie de rezolvări mai firești, mai simple și mai limpezi. Dar „Ea" pare să ignore, sau să fi abandonat demult, numeroase soluții directe, și aceasta nu pentru că autorul artificializează în mod naiv, ci, dimpotrivă, pentru că el caută, sub suprafețele netezi, un strat de viață secretă și autentică. Ideea dreptății și a răzbunării, durerea iubirii ucise tulbură psihologia feminină, pînă la a le întoarce, pe căi ocolite, împotriva lor. Complexul culpabilității se infiltrează și în sufletul răzbunătoarei, care începe să simtă dualitatea* la plaie et le couteau, la victime et le bourreau, *într-un singur suflet. O tandrețe ambiguă la adresa asasinului este rezultatul unor procese sufletești care nu prea mai au a face cu ideea de dreptate, cu toate că, incontestabil, această idee a fost sorgintea lor. Criminalul, la rîndul său, intuiește*

aceste tulburări, și e gata să profite, și chiar încearcă să profite de ele, pentru a se salva. Nu e deloc sigur că „Ea" și-ar fi dus mandatul justițiar pînă la capăt, după cum nu e deloc sigur că, în acest caz, nu s-ar fi sinucis, ea, pustiită de o ultimă legătură neidentificată, cu dragostea, cu viața.

Toate acestea nu înfrumusețează, desigur, figura eroinei, în raport cu ideea răspunderii, a dreptății, a justiției sociale, dar o umanizează într-un chip dramatic, depărtînd-o de o poveste cu scop exclusiv edifiant.

RADU POPESCU

PREMIERA ABSOLUTĂ A PIESEI:
TEATRUL DE STAT DIN ARAD
mai 1971

DISTRIBUȚIA

Ea: ZOE MUSCAN; El: IULIAN COPACEA

Regia: ALEXA VISARION
Scenografia: EVA GYÖRFFY

■

TEATRUL NOTTARA, BUCUREȘTI
martie 1972

DISTRIBUȚIA:

Ea: CRISTINA TACOI; El: MIRCEA ANGHELESCU

Regia: ALEXA VISARION
Scenografia: VITTORIO HOLTIER

PERSONAJELE:

Ea — 35 de ani
El — 39 de ani

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

Locuința Ei — o încăpere mobilată modern, dar modest, cu un pat pentru o persoană, aparat de radio, o masă cu patru scaune etc. La ridicarea cortinei, Ea stă încremenită în mijlocul camerei, ascultînd foarte încordată. Nu se aude nici un zgomot. Se apropie încet, în vîrful picioarelor, de noptieră, ridică receptorul telefonului, formează un număr, ascultă, apoi închide, fără să vorbească. Continuă să se plimbe îndelung prin cameră, îngîndurată. Pe noptieră se află portretul unui tînăr cu o figură de adolescent. Ea îl privește o clipă, apoi îl întoarce cu spatele. La un moment dat se aude soneria de la intrare : un sunet scurt, gest nedecis al unui om care a apăsat pe buton, parcă împotriva propriei sale voințe. Ea receptează cu aceeași maximă încordare semnalul, dar nu deschide ; așteaptă. Se sună a doua oară, de data aceasta cu mai multă decizie. Ea se duce la ușă și deschide. Intră El — 39 de ani, părul aproape alb, chipul împietrit. Rămîn cîteva clipe în picioare, față în față, în mijlocul camerei, privindu-se îndelung, fiecare încercînd să obțină de la celălalt prima reacție. Apoi încearcă să-și zîmbească, vag ironic, dar nu reușesc. Sînt prea crispați.

EA *(încet)* : Ai venit ?
EL *(sumbru)* : Da.
EA : Te-a urmărit cineva ?
EL : De ce mă întrebi ?
EA : Vroiam să știu dacă te-a văzut cineva intrînd aici.
EL : Nu m-a văzut nimeni.
EA : Dealtfel, la ora asta nici nu avea cine.

EL *(cercetează precaut, din priviri, încăperea)* : Ești singură ?

EA : Bineînțeles.

EL : Pot să scot haina ? E foarte cald.

EA : Te rog.

EL *(își cîștigă parcă o anumită siguranță în glas și în mișcări)* : Ești puțin intimidată, nu-i așa ? *(O cuprinde de umeri. Ea nu se opune.)* Nu te așteptai să vin.

EA : Ba da. Știam că ai să vii.

EL : Dumneata ai sunat la telefon și ai închis ?

EA *(se gîndește, oarecum absentă)* : Da, cred că eu.

EL *(privind-o lung)* : Poate că ar fi fost mai bine să nu fi venit astă-seară. Poate că ar fi fost mai bine să fi venit mîine seară.

EA : Mîine seară ar fi fost prea tîrziu.

EL : De ce ?

EA : În seara asta am nevoie de dumneata.

EL *(zîmbindu-i)* : De aceea am și venit. Ai, într-adevăr, nevoie de mine ?

EA : Trebuia să ne vedem în seara asta neapărat.

EL : Am venit exact la trei și un sfert, așa cum mi-ai cerut. N-ai să uiți, sper, niciodată că am venit în viața dumitale exact atunci cînd mi-ai cerut, fără să întîrzii nici o clipă.

EA : N-am să uit. *(El se așază pe pat.)* Cum ai reușit să pleci ?

EL *(își amintește fără plăcere)* : Am spus că merg să mă plimb... Că mă doare capul...

EA : Și ?

EL : Evident, m-au privit toți cu suspiciune. Ea m-a privit chiar cu spaimă. A vrut să vină cu mine. A insistat. Eu am bruscat-o.

EA : Nu trebuia.

EL : Era deja trei și paisprezece minute, nu mai aveam timp să-i explic. Trebuia să plec chiar în clipa aceea. Toți au rămas încremeniți.

EA : De ce ?

EL : Pentru că am plecat. Nu crezi că e oarecum ciudat să-ți părăsești soția în noaptea nunții, lăsînd-o fără explicații, în rochie albă și cu musafirii în casă ?
EA : Într-adevăr.
EL : Am vrut să mă țin de cuvînt. Crezi că și-au dat seama că vin aici ?
EA : De ce mă întrebi pe mine ? Eu am plecat înaintea dumitale.
EL : Te întreb pentru că dumneata ai putut să-ți dai seama, atunci cînd mi-ai șoptit să vin aici, dacă ne-a observat cineva.
EA : Chiar dacă au observat că ți-am șoptit ceva, nimeni n-a înțeles despre ce-i vorba.
EL : Dar crezi că ar fi putut bănui că sîntem înțeleși dinainte ?
EA : Nu.
EL *(frămîntat)* : Totuși, există un amănunt care i-ar fi putut pune pe gînduri : privirea dumitale.
EA : Privirea mea ?!
EL : Mă priveai tot timpul cu atîta disperare sau încredere, cu atîta ură sau dragoste, nu-mi dau seama exact, încît era limpede că ai venit anume pentru mine și nu pentru ca să te plîngi că facem prea mult zgomot și că nu te poți odihni. Te-ai apropiat de mine ca o somnambulă și mi-ai șoptit : „Te aștept la ora trei și cincisprezece minute. Am să-ți comunic ceva important. Etajul doi, apartamentul 15.“ Ai glumit ?
EA : Nu. Nu cred c-am glumit.
EL : Dar eu nu sînt ridicol ? Nu sînt beat ?
EA : Nu.
EL : Atunci pentru ce-am venit ?
EA : Pentru că te-am chemat.
EL : Ea a simțit ceva... A vrut să vină după mine... Era speriată. Parcă presimțea un pericol. Interesant e că totuși o iubesc, că-i sînt extrem de recunoscător și că totuși am plecat. E posibil să mă fi îndrăgostit de dumneata fulgerător ? Ar fi absurd. Și totuși am venit. *(Cu o veselie stranie.)* Da, am venit.
EA : Știam că ai să vii.

EL : Dar de ce am venit ? Ar trebui să plec chiar în clipa asta.

EA : Acum nu mai poţi să pleci.

EL *(face cîţiva paşi spre uşă, apoi se întoarce şi întreabă cu un glas stins)* : De ce m-ai chemat ?

EA : Nu te grăbi să mă întrebi. Am să-ţi spun. Stai jos.

EL *(se aşază, învins)* : Ştiai că sînt un om slab ?

EA : Nu eşti un om slab. Eşti curajos. Dacă erai slab, nu veneai.

EL : Sînt slab. Am venit din timiditate şi laşitate. Dacă eram curajos îţi spuneam : „Pleacă ! Nu te cunosc ! Ce vrei ? Lasă-mă-n pace !" Sau poate c-am venit dintr-o curiozitate bolnăvicioasă. Ca să aflu de ce m-ai chemat. Ai, într-adevăr, să-mi spui ceva important ?

EA : Da, ceva important.

EL : Eşti îndrăgostită de mine ?

EA *(ezitînd)* : Nu. Vroiam doar să stăm de vorbă... Eram hotărîtă dinainte să te răpesc. Adică să te chem aici. A mers mai simplu decît mă aşteptam. Ai cedat uşor. Ce se întîmplă cu dumneata ?

EL *(perplex)* : Nu ştiu. Am venit pentru că m-ai chemat. Mai bine zis, pentru că m-ai chemat într-un anumit fel. Am avut sentimentul că dacă nu vin, ţi se întîmplă o nenorocire, că trebuie neapărat să vin. M-ai chemat cu atîta disperare şi gravitate... De fapt...

EA : Spune.

EL : De fapt, ca să fiu sincer... *(Ezită.)* Cred că aş fi plecat oricum de-acasă. În noaptea asta trebuia să plec. Să mă duc aiurea. E o noapte dificilă... cumva absurdă... dacă nu chiar stupidă, pentru mine. Mi-ai făcut un bine că m-ai chemat. Îţi voi rămîne recunoscător. *(Extrem de surescitat.)* Dă-mi ceva să beau.

EA : Nu trebuie să bei nimic.

EL : Am o nelinişte pe care nu mi-o pot stăpîni. Să ieşim la aer, să ne plimbăm. *(Renunţă singur, speriat de idee.)* Nu, rămînem aici. Să stăm de vorbă.

EA : Pentru asta te-am şi chemat.

EL *(îi sărută mîinile)* : Vrei să-ţi spun un secret ?

EA : Spune-mi.

EL *(emoționat)* : Mîine am să fiu fericit.
EA : Mîine ?
EL : Da. Nu pot să-ți spun de ce, dar mîine am să fiu fericit. Dacă noaptea asta va trece cu bine... și repede... Cît e ceasul ?
EA : Trei și jumătate.
EL *(îngrozit)* : Pînă dimineață mai e o veșnicie. Îmi dai voie să te sărut ?
EA *(în panică)* : Nu, nu...
EL : Dacă ai putea să mă liniștești puțin, să-mi dai un pic de fericire... Mîine voi fi și eu fericit, și-ți voi înapoia totul. Cum te cheamă ?
EA : N-are importanță. Liniștește-te.
EL : Aș vrea să fiu vesel. *(Misterios.)* N-am mai rîs de mult. *(În șoaptă.)* Eu n-am avut voie să rîd pînă acum. De mîine o să am voie, dar nu știu dacă o să mai pot. Va trebui să învăț totul de la început. E plăcut să rîzi, nu ? *(Pauză.)* Nu cumva am reușit să te sperii ?
EA : Nu, nu ai reușit. Dar, oricum, liniștește-te. De ce te chinui ?
EL : Dar nu mă chinui. Acum mă simt bine. *(O sărută pe neașteptate.)* Ce ochi negri poți să ai, Dumnezeule ! Parcă sînt două picături de doliu.
EA *(crispată)* : Te rog să nu mă mai săruți.
EL : De ce ?
EA : Nu pentru asta te-am chemat.
EL *(tandru)* : Dar pentru ce m-ai chemat ?
EA : Ca să stăm de vorbă.
EL : Nu ești îndrăgostită de mine ?
EA : Nu.
EL : Ai o privire care îmi inspiră o încredere enormă. Și mă simt bine lîngă dumneata, îmi dai un sentiment de liniște și siguranță. *(Pauză.)* Poate c-ar fi timpul să-ți fac o mărturisire, dar din păcate nu pot. *(Regretă că nu-i poate spune.)* Îmi pare rău... Spune-mi, în seara asta m-ai văzut prima oară ?
EA : Nu. Te cunosc mai de mult.
EL : Povestește-mi ceva despre dumneata. Din păcate, eu nu pot să-ți spun nimic despre mine. *(Trist.)* Ne vom despărți și nu vei ști absolut nimic despre mine.

EA : Dar nu trebuie să-mi spui nimic. *(Solemn.)* Știu totul.

EL *(tresărind)* : Ce știi ?

EA : Totul. În afară de un amănunt. Pentru amănuntul acela te-am chemat. *(Se ridică și se plimbă prin cameră. El o urmărește buimac).* Nu ți se pare ciudat că nu m-ai întrebat pînă acum cine sînt ?

EL *(uimit)* : Nu te-am întrebat ?

EA : Nu. Și dacă mă vei întreba cine sînt, am să-ți spun tot ce știu despre dumneata. Hai, întreabă-mă cine sînt.

EL *(o privește încremenit)* : De ce să te întreb ?

EA : Pentru ca să știi cine sînt. Trebuie să știi cine e femeia care a avut curajul să te răpească în noaptea nunții și să te aducă în casa ei. E firesc. Întreabă-mă cine sînt ! *(Ea se îndreaptă spre noptieră și întoarce portretul cu fața spre El. El îl vede și încremenește o clipă, cu ochii măriți de groază.)* De ce nu vrei să mă întrebi ?

EL : Dacă vrei neapărat... te întreb mîine.

EA : Nu, trebuie să mă întrebi acum. Hai, întreabă-mă !

EL *(vrea să cîștige timp)* : Sînt foarte obosit... Lasă-mă să mă odihnesc...

EA *(necruțătoare)* : Întreabă-mă !

(El se ridică brusc și se plimbă cîteva clipe, cuprins de o stare paroxistică de spaimă, lașitate, curiozitate și speranță. Se chinuie să-și ferească privirea de portretul de pe noptieră, dar nu reușește. Ea îi urmărește chinul, fără să-l ajute cu nimic. În sfîrșit, se decide.)

EL : Atunci... cine ești ?

EA : Stai jos. *(El se așază.)* Deci, cine sînt ? Nu bănuiești ?

EL : Nu.

EA : Ba da, știi cine sînt. Dar nu vrei să recunoști.

EL : Nu știu.

EA : Sînt umbra aceea de care te-ai chinuit douăzeci de ani să te ascunzi ! Sînt omul acela cu care nu ar fi trebuit să te întîlnești în noaptea asta, de care ar fi trebuit să te ferești ca de moarte. Dar dumneata

— ca să vezi ce ciudat eşti — în loc să te fereşti, ai venit singur la mine. De ce-ai venit ?

EL *(intimidat)* : Dar m-ai chemat !

EA : Dar ai fi putut să fugi. Din păcate, nu ai bănuit nimic. Dealtfel, mi-am jucat atît de magistral rolul, încît n-aveai cum să ghiceşti. Cu o singură privire v-am încremenit pe toţi : pe dumneata, mireasa, rudele, prietenii... Aţi uitat că sînteţi la o nuntă, parcă vă prinsesem săvîrşind o faptă urîtă. Apoi m-am apropiat de dumneata, ţi-am poruncit să vii aici şi, în clipa aceea, ştiam că ai să vii. Ţi-era o frică supraomenească de mine. *(Pauză.)* Aşadar, ai căzut în capcană într-un mod cu totul şi cu totul stupid. Deşi, de fapt, nu aveai, oricum, nici o scăpare. Trebuie să te anunţ chiar acum — şi nu fac asta cu bucurie — că în următoarele ore ţi se va întîmpla o mare nenorocire. Îmi pare rău pentru dumneata, dar aşa va fi. Ţi se va întîmpla o mare nenorocire.

EL *(brusc, solemn)* : Doamnă, cred că mă confundaţi !

EA *(aspru)* : Stai jos ! Nu te confund. *(Ia portretul de pe noptieră şi i-l pune în faţă.)* Îl cunoşti ?

EL *(răspunde imediat)* : Nu.

EA : De ce te grăbeşti ? Uită-te mai atent.

EL : Nu-l cunosc.

EA *(pune portretul la loc)* : Îl cunoşti.

EL *(calm)* : Cine e ?

EA *(cu o gravitate ameninţătoare)* : Să-ţi vorbesc eu despre el, dumitale, care l-ai cunoscut atît de bine ? Dumitale, care ai fost atît de apropiat de el şi după moarte, căci nu mă îndoiesc că, în ultimii douăzeci de ani, de cînd el este mort, nu v-aţi despărţit nici o clipă, că în fiecare zi aţi călătorit împreună şi în fiecare noapte aţi visat împreună...

EL *(palid, deschide gura, dar nu poate scoate nici un sunet ; a răguşit)* : Vă rog să...

EA *(continuîndu-şi ideea)* : Ce interesante trebuie să fie legăturile dintre un asasin şi victima sa, după ce s-a comis crima ! Spune-mi, dumneata, ca asasin, ţi-ai mai putut urî victima şi după moarte ? Sau v-aţi împrietenit ?

EL *(aparent calm ; i-a revenit glasul)* : Dumneata halucinezi. Despre cine vorbești ?
EA *(arată spre portret)* : Despre el.
EL : Cine e el ?
EA *(sec)* : Cel pe care eu, acum douăzeci de ani, îl iubeam. Cel pe care dumneata, acum douăzeci de ani, l-ai ucis. Mai ții minte cum îl chema ?
EL : Pe cine ?
EA *(cu același glas scăzut surd)* : Pe el. Avea șaptesprezece ani atunci. Iar dumneata... nouăsprezece.
EL *(flegmatic și stăpîn pe el)* : N-ar fi exclus să-l fi ucis, dar am uitat. Pur și simplu am uitat.
EA : Într-adevăr ?
EL *(degajat)* : Atît de mulți am pe conștiință, încît nici nu e de mirare că mi-a obosit memoria.
EA *(crispîndu-se)* : Te invit să nu glumești cu mine.
EL : Dar dumneata ai început cu glumele.
EA : Știi bine că eu nu glumesc. *(Pauză.)* Nu ai mai omorît pe nimeni. Numai pe el l-ai omorît. *(Pauză.)* Să-ți spun și cînd l-ai omorît. În noaptea de 17 spre 18 august, acum exact douăzeci de ani. Eu și el eram pe-atunci brigadieri voluntari pe un șantier național. Eram elevi, ne iubeam și plecasem acolo fără știrea părinților, care ne persecutau. Dumneata și cu el v-ați întîlnit pe șantier întîmplător. Vă cunoșteați. Erați din același sat. Și dumneata veniseși pe șantier ca să te ascunzi, dar din alte motive. Într-o seară ați stat de vorbă în spatele barăcii cantinei. V-am urmărit. A doua zi el a fost găsit mort într-o prăpastie. S-a crezut că a fost un accident. Numai eu știam că dumneata l-ai omorît. Dar ai dispărut în aceeași noapte, iar eu nu aveam nici un fel de dovezi concrete. Poate tocmai faptul că nu aveam dovezi m-a durut atunci cel mai mult și am jurat să te găsesc și să te pedepsesc. Am pornit în căutarea dumitale, și căutarea aceasta a durat cincisprezece ani. Acum cinci ani te-am descoperit. Ți-ai dat seama că ai fost descoperit ? *(El tace.)* Te-am oprit pe stradă și te-am întrebat cît este ceasul. M-am uitat atît de lung în ochii dumitale, încît au început să-ți tremure mîinile. Ai sărit într-un tram-

vai și ai dispărut. Din clipa aceea nu mai aveai scăpare. Am rămas în preajma dumitale și te-am vegheat pas cu pas cinci ani de zile.

EL *(cu un ultim efort de a para)* : Povestea e mișcătoare. Dar ce legătură are cu mine ? *(Rîde amuzat.)*

EA *(îl lovește brusc cu palma peste față)* : Taci ! Cum îndrăznești să rîzi în fața mea ? Spuneai c-ai uitat să rîzi !

EL *(își acoperă fața cu mîinile, apoi o privește înspăimîntat și umil)* : Iertați-mă... Nu mi-am dat seama că vă jignesc.

(Plînge îndelung, cu fața acoperită de gulerul hainei. Ea așteaptă să se liniștească.)

EA : Acum te simți mai bine ?

EL *(supus și umil)* : Da, mă simt mai bine. Aveți cumva puțină cafea ?

EA *(îi aduce din bucătărie o ceașcă de cafea gata pregătită)* : Poftim !

EL : Mulțumesc. *(Bea.)*

EA *(calmă)* : În sfîrșit, acum știi cine sînt și pentru ce te-am chemat. Să începem discuția.

EL *(încă uimit)* : Despre ce să discutăm ?

EA : Povestește-mi cum l-ai omorît.

EL *(se uită o clipă spre fotografie)* : Nu l-am omorît eu.

EA : Ba da.

EL *(în șoaptă, precipitat)* : Să vă spun cum a fost : ne-am luat la bătaie și, în timpul încăierării, el a căzut în prăpastie. N-am știut c-a murit. L-am căutat toată noaptea... Dacă-l găseam... Pe urmă am fugit, evident...

EA : Căzuse într-o grotă, de aceea nu l-ai găsit. L-am descoperit eu în zori... Avea capul sfărîmat. A mai trăit cinci minute în brațele mele.

EL *(tot timpul vorbește în șoaptă)* : V-a spus ceva ?

EA : Da, dar eram atît de speriată, încît nu-l auzeam. La un moment dat și-a dat seama că nu-l ascult și a tăcut. Mă privea și zîmbea. La sfîrșit mi-a spus : „Nu te speria, n-am să mor.“ Și, imediat, a murit.

EL : Am copilărit împreună, știați ?

EA : Da, știam. Ce-ați vorbit atunci ?

EL : Cînd ?

EA : Atunci cînd l-ai aruncat în prăpastie.

EL : Dar nu l-am aruncat eu în prăpastie ! A căzut el, în timp ce ne băteam. Tot atît de bine puteam să cad şi eu... Nu aveam de gînd să-l omor. Nici prin cap nu-mi trecea. Ne-am luat la bătaie dintr-o ambiţie puştească. De fapt, el a dat primul în mine... Pe urmă, cînd l-am lovit eu, s-a împiedicat şi-a căzut în prăpastie... A fost ceva groaznic de stupid...

(Se aude un zgomot oarecare de afară. El tresare, cuprins de o panică cumplită.)

EA : Nu te speria. A urcat cineva pe scări. Ce vroiai să mai spui ?

EL : Nimic. Adică vroiam să vă întreb totuşi ceva. De ce m-aţi chemat aici ?

EA : De ce ? *(Se gîndeşte.)* Ca să vorbim despre el... Şi ca să ştii că eu cunosc adevărul. Şi că am fost tot timpul pe urmele dumitale. Vroiam, înainte de a fi arestat, să stăm de vorbă între patru ochi... Dealtfel, bănuiai ceva de aseară, nu-i aşa ? La petrecere erai cam agitat. Presimţeai că sînt pe urmele dumitale ?

EL : Nu, nu am bănuit nimic.

EA : Ştiai că azi se împlinesc douăzeci de ani de cînd ai săvîrşit crima ?

EL : Ştiam...

EA : De aceea ai şi amînat nunta atîta vreme. Ai făcut-o acum, pentru că te credeai în siguranţă... Eliberat de o povară. Spune-mi, aveai de gînd să-ţi dezvălui public adevărata identitate ? Adică să-i spui, cel puţin soţiei, că pînă acum te-ai ascuns sub un nume fals şi că ai săvîrşit o crimă ?

EL : Nu, nu i-aş fi spus niciodată nimic.

EA *(pauză)* : Te-am chemat, deci, ca să te anunţ că ştiu toate acestea şi că la ora cinci şi un sfert vei fi predat celor care trebuie să te ducă acolo unde îţi vei ispăşi pedeapsa. Ştii ce condamnare ai ?

EL : Nu.

EA : Douăzeci de ani muncă silnică. Am asistat la proces. Ca martor, bineînţeles. Tot timpul cît am vorbit m-am uitat spre boxa în care ar fi trebuit să te

afli, dar în care nu te aflai. *(Pauză.)* Deci, peste o oră te voi denunța. În această privință nu trebuie să ai nici o îndoială. Sper că vei recunoaște și în fața justiției adevărul, așa cum ai recunoscut față de mine.

EL *(speriat)* : Da, bineînțeles că voi recunoaște. *(Se gîndește îndelung, paralizat.)* Atunci, peste o oră mă veți denunța, da ?

EA : Mai exact, peste o oră și un sfert.

EL *(se ridică și se plimbă prin cameră ; o nesfîrșită oboseală s-a așternut pe chipul lui)* : Îmi dați voie să mă odihnesc puțin ? Adică să mă întind pe pat ?

EA : Desigur. *(Pune o pătură pe pat.)* Întinde-te ! *(El se întinde pe pat.)* Te simți rău ?

EL : Puțin. Alcoolul îmi dă întotdeauna dureri de cap. *(Închide ochii.)* Pot să închid ochii ?

EA : Da. O să sting lumina mare. Las numai veioza. *(Ceea ce și face imediat. Apoi se așază pe un scaun, alături de el. El continuă să stea cu ochii închiși.)*

EL *(tresare)* : A sunat cineva ?

EA : Nu. De cine te temi ?

EL : Nu mă tem de nimeni. Dar mi s-a părut că a sunat cineva. *(Pauză.)* La ce oră ați spus că... ?

EA : La cinci și un sfert. Atunci voi da un telefon. Și probabil că ei vor veni aproximativ la cinci și jumătate. Adică, fie puțin mai devreme, fie puțin mai tîrziu.

EL *(rămînînd mai departe culcat)* : Dacă o să vreau să fug... te vei opune ?

EA : N-ai să poți fugi, nu te mai gîndi la asta.

EL : De ce să nu pot fugi ?

EA : Nu știu exact de ce, dar n-ai să poți fugi. Unde să fugi ?

EL : Nu contează unde. Contează să fug.

EA : Dar nu poți. Ar fi stupid să-ți închipui că, după ce te-am căutat douăzeci de ani, te voi lăsa să-mi scapi din mînă tocmai acum. Chiar dacă fugi, te găsesc. Chiar dacă intri în pămînt, și tot te găsesc. Te supraveghez de cinci ani, zi de zi, îți cunosc fiecare gest. Dacă ai avea o mie de ascunzători, aș ghici exact pe aceea în care te-ai ascunde, atît de

bine te știu... Dovadă că te cunosc foarte bine este precizia cu care te-am intimidat și te-am adus aici.

EL : Trebuie neapărat să te răzbuni pe mine ?

EA : Să nu complicăm prea mult lucrurile. Nu e vorba de nici o răzbunare. Dumneata trebuie să plătești o crimă, o viață de om pe care ai curmat-o cu premeditare. *(Spune ultimul cuvînt cu o intonație specială.)* Crima dumitale nu a fost un accident.

EL : A fost un accident.

EA : Pot să-ți dovedesc că nu a fost accident. Dar nu asta are importanță acum. Important este că dumneata ai luat viața unui om de 17 ani. Omul acela era omul pe care îl iubeam eu, iar dumneata l-ai omorît. A sosit timpul să plătești. După douăzeci de ani. Într-un fel, ești avantajat.

EL : De ce ?

EA : În sensul că ai avut liberi anii cei mai frumoși din viață.

EL *(se ridică din pat, își aprinde o țigară și începe să se plimbe agitat)* : Nu știa au fost anii mei cei mai frumoși, dar n-are importanță. Important e că totul s-a sfîrșit exact în noaptea în care credeam că nu se va mai întîmpla nimic. De toate nopțile m-am temut, în afară de asta. Am suspectat mii de oameni, bănuindu-i că mă urmăresc. Dumneata ești singura pe care nu am bănuit-o. Mă urmăreai deci de cinci ani, mă supravegheai pas cu pas, fără ca eu să-mi dau seama. Deși, probabil, te-am văzut de atîtea ori prin preajma mea. Cum m-ai descoperit ?

EA : Groaznic de greu. Cincisprezece ani am bîjbîit peste tot, am cotrobăit prin toate ungherele, n-a fost trecător pe care să nu-l fi răscolit cu privirea. Cu alte cuvinte, mi-am fărîmițat cincisprezece ani din viață în căutarea dumitale.

EL : Erai convinsă c-o să mă găsești ?

EA : La început nu. Prin '52 m-am dus în satul dumitale, ca să-ți dau de urmă, și am aflat că ești fugit în străinătate. Atunci îmi pierdusem orice nădejde. Dar peste cîțiva ani m-am întors din nou în sat. Am locuit chiar la părinții dumitale.

EL : Dumneata ai fost învățătoarea aceea ?

EA : Da. Cu mama dumitale m-am înțeles foarte bine. Te iubea mult, suferea că ești departe de ea. Nu știa că ai săvîrșit o crimă. Dar chiar dacă ar fi știut, probabil că tot la fel te-ar fi iubit. Și mamele eroilor, și mamele criminalilor iubesc la fel. De la ea am aflat că, de fapt, nu ești fugit din țară, că te ascunzi undeva, ea nu știa unde, sub nume fals. Odată, într-o noapte, te-ai întîlnit în pădure cu tatăl dumitale. Am încercat să vă urmăresc, dar am sosit prea tîrziu. Am crezut c-o să mai revii, dar n-ai mai revenit.

EL : Venisem ca să-i dau o scrisoare cu ștampilă și timbre din străinătate, pe care s-o arate în sat ca fiind din partea mea, și să conving astfel pe toată lumea că sînt dispărut din țară.

EA : Scrisoarea e la mine. *(O scoate dintr-un sertar.)* Asta e ?

EL *(cercetînd-o)* : Da.

EA *(îngrijorată)* : Ți-e rău ?

EL : Nu, nu mi-e rău.

EA : Vrei să-ți mai dau o cafea ?

EL : Da.

EA : Îți aduc imediat. Poți să mai stai întins, dacă vrei.

(Ea iese. El se plimbă în continuare prin încăpere. Nu există nici o îndoială că se gîndește să fugă. Se duce pînă la ușă, o deschide cu precauție, se uită afară, adică în holul blocului, dar se întoarce, închizînd ușa și răsucind cheia de două ori. Continuă să se plimbe prin cameră. Se oprește lîngă noptieră, ia portretul celui ucis și-l privește îndelung. Se aude soneria de la intrare. Încremenește cu portretul în mînă. Ea intră în cameră și ascultă, nemișcată. El o privește, înspăimîntat, cerîndu-i parcă ajutorul. Ea îi face semn să treacă alături. După ce el a trecut în încăperea cealaltă, ea se apropie de ușă.)

EA : Cine e ? *(Nu i se răspunde. Deschide. Apoi discută cu cineva care nu se vede.)* Bună seara. Soțul dumneavoastră ? *(Ezită.)* Da, e aici. Asta e tot ce pot să vă spun. Bună seara. *(Închide. Peste o clipă se aud pașii cuiva care se îndepărtează, urcînd scările*

blocului. Apoi Ea strigă spre El, care e ascuns alături.) Poți să vii.

EL *(intră, călcînd cu precauție)* : A plecat ?

EA : Da.

EL : La un moment dat m-am gîndit să ies și să vorbesc cu ea, să-i explic.

EA : Nu trebuie să-i dai nici o explicație. *(Cu o stranie gelozie.)* Trebuie să ai această mîndrie.

EL : Totuși, trebuie să mă explic cumva în fața ei.

EA : De ce trebuie neapărat să te explici ? Poți foarte bine să dispari definitiv din viața ei, fără să-i spui nimic. Dacă-i spui, n-o să înțeleagă nimic și-o să ne urască pe amîndoi. E o biată femeie mărginită. S-ar speria cumplit cînd ar auzi despre ce este vorba și ne-ar face o scenă penibilă.

EL : Scuză-mă, dar nu-ți permit s-o jignești.

EA : O iubești ?

EL : Nu are importanță. E o femeie care m-a ocrotit cinci ani de zile și căreia îi sînt dator cel puțin cu o explicație. Indiferent ce se va întîmpla cu mine, ea va trebui să știe adevărul. Înainte de a pleca acolo, trebuie să trec pe la ea.

EA : În noaptea asta nu trebuie s-o vezi.

EL : De ce ?

EA *(violent)* : Pentru că nu vreau eu s-o vezi în noaptea asta !

EL : Într-adevăr, poate că e mai bine să nu-i spun nimic.

EA : Dacă nu aș fi reușit să pun mîna pe dumneata, crezi c-ai fi fost fericit cu ea ?

EL : Aș fi fost.

EA : Îți doreai mult să ai un cămin, o fericire casnică, liniștită ?

EL : Firește.

EA *(pauză)* : Să-ți spun un secret. Dacă nu ai fi vrut atît de mult să fii fericit, dacă nu te-ai fi luptat cu atîta disperare și umilință pentru mica și modesta dumitale fericire, și dacă nu te-ai fi apropiat atît de mult de această fericire, poate că nu m-aș fi decis să te pedepsesc. Poate că te-aș fi iertat. Cinci ani te-am urmărit în fiecare zi, îți cunoșteam fiecare mișcare, te vedeam muncind din greu, umilit,

chinuit de spaime, chinuit de femeia aceasta care te teroriza, ştiindu-te slab ; am aflat apoi că eşti foarte bun în meseria dumitale şi că te comporţi ireproşabil cu toată lumea şi, într-un fel, mă bucuram că eşti un om bun şi-mi făcea plăcere să constat că te urăsc din ce în ce mai puţin, eram din ce în ce mai convinsă că te voi ierta fără să ţi-o spun niciodată. Aveam de gînd să dispar din oraşul acesta, fără să ne fi cunoscut şi să te las în pace, adică să-ţi trăieşti viaţa netulburat. Şi asta pentru că te vedeam nefericit şi împovărat, ştiam că încă o nenorocire pe cap te-ar distruge definitiv. Din păcate, însă, de la o vreme, dumneata ai început să te ocupi, în modul cel mai serios şi premeditat, de fericirea dumitale. Ai început să ridici fruntea sus şi să te comporţi normal. Te-ai apropiat de o femeie cu gîndul să formezi o familie ; la serviciu făceai o carieră frumoasă, erai avansat, premiat, te-am văzut uneori pe stradă zîmbind. Ne întîlneam întîmplător, eu mă uitam lung în ochii dumitale şi dumneata zîmbeai. Deşi ştiai bine că porţi în spinare o crimă, aveai curajul să zîmbeşti şi să te lupţi pentru fericire. Şi cu cît se apropia mai mult termenul la care urma să fii absolvit de vinovăţia crimei, adică ziua în care urma să ţi se prescrie acea condamnare la muncă silnică dată în contumacie, adică ziua în care puteai să trăieşti printre oameni ca un om întrutotul normal şi cu drepturi depline, cu atît ridicai din ce în ce mai sus fruntea, cu atît sperai mai mult în fericirea personală, te simţeai tot mai îndreptăţit la viitoarea dumitale fericire. Ai avut chiar tupeul — şi asta te-a pierdut definitiv în ochii mei — să te căsătoreşti şi să sărbătoreşti acest eveniment, chiar în ultimele clipe în care mai puteai fi pedepsit, ca o sfidare la adresa mea.

EL : N-am ştiut niciodată de existenţa dumitale.

EA : Trebuia să-ţi imaginezi că exist. Că există cineva care are obligaţia să pedepsească acea supremă nedreptate care s-a făcut unui om de 17 ani. Un om frumos, tînăr, îndrăgostit, generos, loial... De fapt, l-ai cunoscut foarte bine, ştii cum era. Cum ai pu-

tut să-i sfidezi amintirea și să petreci în ultima zi, în ultima noapte, în ultimele ceasuri în care mînia lui te mai putea ajunge ?

EL *(copleșit)* : Nu m-am gîndit la asta.

EA : Minți. Doar dumneata singur ai recunoscut că ai considerat această zi de o importanță deosebită, ziua eliberării de o mare povară. Ești un mare nerușinat. Pentru că ai îndrăznit să chefuiești cu nesimțire în seara aceasta, de bucurie că te vei elibera de obsesia lui, pentru asta nu te iert !

EL : Amintirea lui am păstrat-o întotdeauna curată.

EA : Acum nimic nu mai are importanță. Peste o oră vei fi predat celor care vor trebui să te pedepsească. Nu trebuie să te îndoiești nici o clipă de ceea ce-ți spun și nu te gîndi nici măcar o clipă că aș putea să te iert. Nu-ți face nici o iluzie.

EL : Dar nu-mi fac nici o iluzie. Te întreb doar atît : de ce m-ai lăsat să ajung pînă aici ? De ce nu m-ai denunțat acum cinci ani, cînd m-ai descoperit ?

EA : Dar tocmai asta am încercat să-ți explic. Că atîta vreme cît erai nefericit, nu consideram absolut necesar să mai primești o pedeapsă în plus ; adică în acele clipe plăteai cu propria dumitale nefericire crima comisă. Numai în momentul în care am văzut că vrei să devii fericit, fără să ai acest drept, atunci m-am hotărît să te denunț.

EL : Nu puteai să suporți să fiu fericit ?

EA *(necruțătoare)* : Nu ! Omenește, nu aveai acest drept. Un om care a răpit posibilitatea de fericire sau fericirea însăși a unui semen de-al său nu mai are dreptul să fie fericit. Sînt pentru principiul ca în viață să ne plătim absolut toate obligațiile și datoriile, pînă la ultima centimă. *(Pauză.)* Apoi, ca să fiu în continuare sinceră, n-am putut suporta ideea că vei fi fericit și din alt punct de vedere. Eu — iartă-mi că-ți fac această confesiune indecentă — sînt foarte nefericită. Nefericită este poate cuvîntul cel mai nepotrivit. Sînt un om căruia faptul că trăiește în mijlocul oamenilor și că profită de această binefacere nu i-a adus încă nici o bucurie. Sînt un om care înțelege tot ceea ce este important pe lume, un

om rezonabil, capabil, harnic, cu disponibilități mult peste cele obișnuite, născut, poate, pentru a fi o excepție, dar din toate calitățile mele nu s-a ales absolut nimic. Nu m-am simțit în stare să fac nimic important în viață. De ce ? Nu știu exact. Să spun că din cauza gestului dumitale, din cauză că singurul om pe care l-am iubit a murit într-un chip stupid, nu ar fi întrutotul adevărat. Deși, de aici a izvorît indiferența mea față de viață, de la acea decepție capitală, care mi s-a oferit la vîrsta de cincisprezece ani, cînd iubeam și credeam în viață, așa cum se iubește și se crede în viață la vîrsta de cincisprezece ani. De atunci am început să îmbătrînesc, adică să nu mai cred în acea capacitate fundamentală a vieții de a fi firească, umblam năucă de colo-colo, întrebîndu-mă stupid care a fost rațiunea morții lui și nu știam ce să-mi răspund la o întrebare atît de simplă, mă dezechilibrasem prea devreme, și din pricina asta nu-mi mai găseam locul în viață, oriunde mă duceam, locul meu era ocupat. Cu alte cuvinte, deși am încercat din toate puterile, nu am reușit să mă bucur de viață, de ceea ce oferă ea tuturor oamenilor obișnuiți. Și atunci, gîndește-te : dacă eu sînt atît de nefericită, cum o să admit ca dumneata să fii fericit ?

EL *(pe un ton conspirativ)* : Să te întreb ceva : dacă eu aș reuși cumva să te fac fericită, adică, mai bine zis, să te ajut să devii fericită, atunci... m-ai ierta ?

EA : Cum ai putea dumneata să mă faci fericită ?

EL : Nu știu exact, dar...

EA : Totuși, la ce te gîndești cînd spui că ai putea să mă faci fericită ?

EL : Eventual... să rămîn lîngă dumneata...

EA : Toată viața ?

EL : Ai fi de acord ?

EA : Cum îți imaginezi că aș putea să primesc din partea dumitale chiar și o singură fărîmă de fericire ? Și asta în schimbul iertării... Adică să devin complicea dumitale, să-l ucidem încă o dată pe cel ucis, împreună, să-i ucidem și amintirea ?

EL *(își acoperă fața cu palmele)* : Iartă-mă... Trebuie să înțelegi că mi-e frică. *(Disperat.)* Mi-e frică ! Nu vreau să mor !

EA *(rece)* : Dar nu vei fi omorît. Vei fi pedepsit.

EL *(îngenunchează în fața ei)* : Nu vreau să fiu pedepsit ! Dacă eram prins și pedepsit atunci, aș fi acceptat totul ca pe o fatalitate, eram pregătit să îndur orice. Dar acum sînt bătrîn... Sînt bolnav... Nu mai suport !

EA : De ce te-ai lăsat prins dacă știai că nu suporți ?

EL : Dar m-am apărat cît a fost posibil omenește ! M-am ascuns în pivnițe, în poduri, în peșteri, în păduri, în mlaștini, în scorburi, în ierburi, iar cînd n-am mai putut să suport singurătatea, am venit printre oameni, mi-am luat alt nume, un medic mi-a scurtat nasul și mi-a modificat înfățișarea, mi-am schimbat mersul și atitudinea, repetînd fiecare gest nopți întregi, m-am purtat amabil și umil cu toată lumea, am respectat cu sfințenie toate legile, toate dispozițiile și toate regulamentele, pînă la cele din urmă inscripții din parcuri, vreme de douăzeci de ani am călcat numai în vîrful picioarelor... Ce trebuia să mai fac ca să mă apăr ? Dacă am săvîrșit totuși o crimă, o gravă greșeală față de cineva, am plătit totul cu suferință și cu frică. De ce vrei să mă pedepsești încă o dată ?

EA : Nu eu te pedepsesc. Societatea.

EL *(revoltat)* : Societatea nu are dreptul să mă distrugă. Eu i-am adus servicii ! Ani de zile ea s-a folosit de capacitățile mele intelectuale ! *(Isteric.)* Dacă voi fi lovit, cer să mi se dea totul înapoi ! *(Conciliant.)* Aș putea oare să mă întîlnesc cu o persoană care să stea de vorbă cu mine în numele societății ? Cu cine aș putea oare vorbi în acest sens ?

EA : Ce să vorbești ?

EL : Vreau să-i propun o înțelegere *(Confidențial.)* Sînt în posesia unei idei excepționale. Dacă nu se poate realiza aici, în Occident valorează cel puțin două milioane de dolari. În cîțiva ani pot deveni o glorie internațională, pot să... Ascultă ! Fac cadou socie-

tății această idee excepțională, în schimbul iertării. Crezi că va primi ?

EA *(necruțătoare)* : Societatea va prefera oricînd să piardă o idee în valoare de două milioane de dolari, pentru a nu-și călca în picioare propriile legi și principii. Iar dacă societatea va comite — prin absurd — această lașitate, această meschinărie, nu te-aș ierta eu ! Eu sînt primul și adevăratul dumitale judecător și te declar vinovat !

EL *(profund dezamăgit)* : Vinovat... Vinovat... Vinovat pentru ce ? Pentru un gest săvîrșit la vîrsta de nouăsprezece ani, într-o joacă ? *(Cuprins de o criză de nervi.)* Nu înțelegi că ne-am zbenguit, că ne-am bătut în glumă și că el a alunecat din întîmplare în prăpastie ? Era întuneric... Ce aveam eu cu el ? Eram prieteni... am copilărit împreună... Nici prin gînd nu-mi trecea să-l omor. Ne-am jucat ! Asta a fost... Un joc nenorocit...

EA *(adînc dezamăgită)* : În cei cinci ani, de cînd sînt în preajma dumitale, credeam că te cunosc... Îmi făcusem o părere bună despre caracterul dumitale. Păreai un om cu demnitate. Acum îmi dau seama că ești o nulitate morală. *(Se apropie de el amenințător.)* De ce minți ? De ce ? La acea vîrstă nevinovată de nouăsprezece ani făceai parte dintr-o bandă teroristă, care a schingiuit, cu o sălbăticie cumplită, unsprezece oameni din sat, printre care și pe tatăl lui. Toți ceilalți membri ai bandei fuseseră arestați. Dumneata singur reușiseși să fugi și ședeai ascuns pe șantier. Te-ai întîlnit însă acolo cu el, care te cunoștea și știa tot ce făcuseși în sat, și te-a apucat spaima că vei fi denunțat. L-ai chemat noaptea în spatele unei barăci și l-ai avertizat să tacă, altfel îl distrugi. Ca să bagi groaza în el, l-ai luat la bătaie. Apoi i-ai dat brînci în prăpastie. Și ai fugit. *(Feroce.)* După cum vezi, știu totul despre dumneata !

EL *(îngrozit, se „justifică" și rectifică)* : Nu i-am dat brînci în prăpastie !

EA : Dar ce i-ai făcut ?

EL : I-am pus piedică.

EA *(cu o ironie tristă)* : Scuză-mă. Asta n-am știut-o.

EL : Dar n-am vrut să-l arunc în prăpastie. Am vrut doar să-l sperii. A căzut singur, te rog să mă crezi.

EA : Te cred. Dar amănuntul nu mai are nici o importanță.

EL *(istovit și definitiv învins)* : Sînt obosit... Vreau să dorm.

EA *(se uită la ceas)* : Nu mai e timp. Peste douăzeci și cinci de minute telefonez.

EL *(resemnat)* : Douăzeci și cinci de minute... Aș putea totuși să dorm puțin... Sînt obosit...

EA : Atunci odihnește-te. Am să tac.

(El se întinde pe pat. Ea se plimbă prin cameră, îngîndurată. El prinde încet firul telefonului și-l rupe, fără ca ea să observe. Apoi se ridică, vine în spatele ei și-i imobilizează mîinile. Ea întoarce capul și-l privește calmă, fără surprindere.)

EA : Ce s-a întîmplat ?

EL : Iartă-mă. M-am răzgîndit.

EA : Observ.

EL : Am hotărît să nu-ți mai dau posibilitatea să mă denunți. Am rupt firul telefonului și te voi ține imobilizată pînă la ora șase. După ora șase legea va fi neputincioasă... *(Îi leagă mîinile cu firul telefonului și o așază într-un fotoliu.)*

EA : Nu ești, deci, un om de onoare. *(Resemnată.)* Asta e foarte bine. Dacă ai fi avut onoare, mi-ar fi fost ceva mai greu să te urăsc.

EL : Ce să fac ? Cu riscul de a-mi cîștiga pentru totdeauna disprețul dumitale, m-am hotărît, în ultima clipă, să trăiesc.

EA : Observ că te-ai înviorat dintr-o dată... Nu mai ești obosit... Ai și umor...

EL *(cinic)* : Da, mă simt mai odihnit... Mai bine dispus...

EA : Îți dau o veste proastă. Peste douăzeci de minute va veni *cineva* la mine. Dacă vrei să fugi, într-adevăr, fugi chiar acum.

EL *(precipitat)* : Am să plec. *(Se îndreaptă spre ușă.)* Vei rămîne legată, evident... Te rog să mă scuzi...

EA : Nu-ți face griji, mă descurc...

EL *(la ușă)* : Atunci, la revedere. Și... află că n-am făcut parte propriu-zis din banda aceea... N-am schingiuit pe nimeni... Am fost de față... Doar atît... În sfîrșit. Acum nimic nu mai are importanță... Adică, dacă mă înțelegi sau nu... *(În clipa aceea se aude soneria de la intrare. El se retrage de la ușă, îngrozit. Vine lîngă ea și o întreabă în șoaptă :)* Cine e ?

EA : Nu știu.

EL : Poate persoana care trebuia să vină...

EA : Nu trebuia să vină nimeni. Te-am speriat.

EL *(îngrijorat)* : Atunci e soția mea.

EA *(îngrijorată)* : Da, ea trebuie să fie.

EL : Ce fac ? Deschid ?

EA *(hotărîtă)* : Nu ! În nici un caz. Așteaptă pînă pleacă. Ai să fugi pe urmă.

EL *(se duce și ascultă la ușă. Se aud pași care se îndepărtează)* : A plecat.

EA : Acum poți să fugi.

EL : Da, am să fug. *(Deschide ușa cu precauție, se uită afară, apoi se întoarce, lăsînd ușa întredeschisă.)* Ar trebui să-ți spun adio. Poate că n-o să ne mai vedem niciodată. De astă dată n-o să mă mai găsești. Cunosc tehnica de a mă ascunde la perfecție.

EA : Și eu cunosc tehnica de a te găsi, tot la perfecție. Te voi găsi foarte repede, n-avea nici o grijă.

EL *(închide ușa, meditînd asupra unei idei)* : Știi, dacă aș vrea, aș putea să te omor. Te-aș putea spînzura. Și toată lumea ar crede că te-ai sinucis din cauza singurătății și a nefericirii.

EA : Ai dreptate.

EL : Un criminal adevărat așa ar face. Dar eu sînt un criminal amator. Nu mă pricep să fac o crimă perfectă. Eu mă pricep să mă ascund perfect.

EA : Bine, du-te și te ascunde... Fugi ! Fugi cît mai repede, ca să ajungi cît mai repede. Voi veni și eu repede.

EL *(scuzîndu-se)* : Te rog să mă înțelegi bine... Încearcă să te pui în situația mea. Chiar dacă aș ști sigur că o să mă prinzi, eu tot trebuie să încerc să fug. Am dreptul să-mi încerc această șansă, nu ?

EA : Dar fugi odată ! Încearcă-ți ultima șansă ! Nu sînt supărată din cauza asta. *(Pauză).* Hai, du-te !

EL *(se desparte cu greu de ea)* : Atunci să-ți spun totuși la revedere.

(Pleacă. Ea rămîne singură, cu mîinile legate la spate. Stă nemișcată, cu capul plecat, gîndindu-se. Peste o clipă, El se întoarce. Pare speriat.)

EL *(agitat)* : Nu pot să ies din bloc. Soția mea e la intrare. Ce să fac ?

EA : Nu știu.

EL *(se învîrte prin cameră, se duce în încăperea alăturată și se întoarce)* : Ce-ar fi să sar pe fereastra de la baie și să ies prin luminator ?

EA : E o idee. Du-te !

EL *(din nou ezită)* : Atunci... am plecat... *(Face cîțiva pași și se întoarce lîngă Ea. Încearcă să o atingă cu mîna, dar nu îndrăznește.)* Nu vreau să mă urăști. Adică poți să mă urăști, dar nu vreau să crezi că... *(Decis.)* Nu vreau să mă disprețuiești ! Sînt totuși un om de onoare. Gîndește-te, totuși, că aș putea să te omor. Înțelegi ?

EA *(netulburată)* : Înțeleg.

EL : Crezi că mi-e ușor să fug ? Să fiu laș ? *(Revoltat.)* Am suferit prea mult în viață și nu vreau ca în clipa asta să mă simt umilit !

EA : Dar cine te umilește ?

EL *(în șoaptă)* : De ce nu mă ierți ? *(Ea tace.)* Aș rămîne... N-aș mai fugi... Dacă n-ai vrea să mă vezi, m-aș muta undeva departe, într-un orășel sau într-un sat. *(Îngenunchează.)* Te rog să mă ierți ! Nu știu unde să fug și nu vreau să fug. Sînt obosit. Vreau să mă ierți ! *(Ea tace).* Mă ierți ?

EA *(neînduplecată)* : Fugi !

EL *(se ridică greoi, extrem de abătut)* : Bine. O să mă duc. N-ai să mă mai vezi... N-ai să mă mai vezi... Îți dau această veste proastă... *(Face cîțiva pași, apoi se oprește.)* Să nu uit... Vroiam să-ți mai spun un amănunt... Atunci... nu i-am dat brînci în prăpastie. L-am bătut... el a fugit... iar eu... *(Foarte abătut.)* i-am pus piedică pe la spate.

EA : Mi-ai mai spus asta.

EL *(uimit)* : Ţi-am mai spus ? *(Îşi aminteşte.)* Da, ţi-am mai spus. Scuză-mă... Atunci, ce să-ţi mai spun ?

EA : Nimic. E tîrziu. Ar trebui să te grăbeşti. Începe să se lumineze.

EL : Într-adevăr, e tîrziu.

(Soneria de la intrare sună energic. El pleacă — fără să se grăbească — ieşind pe uşa care duce spre baie. Soneria sună din nou, insistent. Ea încearcă să-şi desfacă mîinile din legătură. Se zbate cîteva clipe şi reuşeşte, apoi se duce şi deschide. Vorbeşte cu cineva care nu se vede.)

EA *(sec)* : Da. A plecat. *(Obosită.)* Unde a plecat ? Nu ştiu. *(Traversează încăperea, intră în baie, apoi se întoarce la uşă. E palidă şi împietrită, ceea ce înseamnă că acolo s-a întîmplat ceva.)* Nimeni nu ştie, de fapt, unde a plecat. *(Umilă.)* Vă rog să mă iertaţi. Dumneavoastră, de fapt, nu aveţi nici o vină... A plecat... *(Pauză.)* De fapt... *(Pauză.)* Îmi pare rău pentru această veste, dar nu vă pot ascunde adevărul... S-a spînzurat... Vă rog să-l iertaţi. Nu a făcut acest gest la întîmplare sau din laşitate. *(Cu sinceră durere şi tristeţe.)* Era vinovat... *(Se retrage brusc, închizînd uşa).* Bună seara.

Rămîne lîngă uşă, încremenită. Peste cîteva clipe se aude din spatele uşii ţipătul cumplit al unei femei. Cortina cade foarte repede.

PIESA VĂZUTĂ DE:

DINU KIVU

„...Ce i-a atras — pe alții, dar mai ales pe Alexa Visarion — în *Vinovatul ?* [...] Cred că secretul acestei atracții — insesizabil la prima vedere — îl conține, totuși, piesa lui Băieșu. Subiectul — mi se va spune — este nu departe de melodrama polițistă (un criminal, după ani de răscumpărări trudnice, este obligat să se divulge ; preferă sinuciderea) și ușor incredibil, starea-limită este forțată (cam așa cum făcea și Sartre în *Ușile închise).* Poate că sînt adevărate toate acestea. Dar, dincolo de detaliile construcției, se întrevede o demonstrație fascinantă. [...] Dacă în piesa lui Băieșu se intuiește demonstrația — vreau să spun demonstrația etică și confruntarea ei cu o umanitate (sau un umanism) foarte ușor de sensibilizat —, atunci construcția este perfectă, mai bine închegată decît în *Iertarea* (piesă premiată și unanim elogiată). Este ceva inflexibil, inexorabil, în desfășurarea acestei demonstrații. Ca într-o demonstrație matematică..."

(*Contemporanul*, 14.IV.1972)

VALENTIN SILVESTRU

„...Foarte concentrat și tensionat scrisă, cu o unitate strîngentă, în dezvăluiri zgîrcit oferite printre tăceri sincopate, de un dramatism percutant, piesa lui Băieșu mai are meritul implicării subtile a societății, ca „parte civilă" : societatea n-ar putea ierta fărădelegea, chiar dacă martorul unic l-ar cruța, din motive sentimentale, ori din oboseală, pe răufăcător.

E, în această lucrare, o limpezime tragică de tip elin și un chin al opțiunii — cu decizia funestă a redempțiunii printr-un gest ultim — amintind cele mai bune piese ale teatrului existențialist ; firește, fără ambiguitatea filozofică a soluțiilor caracteristice acestui teatru."

(*România literară*, 6.IV.1972)

ILEANA POPOVICI

„*Vinovatul* amintește de *Iertarea* în primul rînd printr-un fond comun. Cele două personaje sînt legate prin aceeași relație de culpabilitate de tip tragic ; de astă dată, bărbatul e cel ce a săvîrșit cîndva o crimă pentru care n-a fost pedepsit prin verdict social, femeia — cea direct lovită — asumîndu-și misiunea de a-l urmări și pedepsi. [...]

Această distribuire a sarcinii dramatice, dubla mișcare a polilor conflictului reprezintă, în mod special pentru o piesă scurtă, o excepțională investiție de idei. Există un nivel al înfruntării conceptelor, în absoluta lor puritate : vinovăție și ispășire, a fi liber și a răspunde, demnitate și fericire ; dar există și nivelul *existenței trăite*, la care totul e impur din cauza interferențelor dintre situații, stări, sentimente, gesturi. Ion Băieșu a gîndit subtil condiționarea reciprocă a acestor nivele. [...] În ultimă instanță, piesa pendulează între o propunere de o intransigență extremă, tăioasă — idealul fanatismului etic —, și traiectoria anevoioasă a individului prin mizeriile realității lipsite de iluzii și prin propria sa mizerie lăuntrică."

(*Teatrul*, nr. 4, IV, 1972)

VALERIA DUCEA

„...Concepută la dimensiuni restrînse (un act), confruntare-rechizitoriu de o revelatoare acuitate psihologică, lucrarea lui Băieșu, animată de un pătrunzător spirit al responsabilității, reclamă în imagini de o sfîșietoare tristețe nevoia de dreptate ; ea expune direct, violent, aproape didactic morala : «trebuie plătit pentru orice nedreptate pe care o săvîrșim împotriva altui om». *Vinovatul* e în esență «un joc al călăului cu victima», diabolic și

absurd, împins la paroxism, întreprins de o femeie care, după cincisprezece ani de căutări tenace, îl ademenește la ea în noaptea nunții lui, pe ucigașul iubitului ei din tinerețe, îl determină să-și recunoască vina și să se sinucidă, strivit de frică și de remușcări. Eroina lui Băieșu comite acest act de dreptate considerînd că «orice om care a răpit posibilitatea de fericire sau fericirea însăși a unui semen de-al său nu mai are dreptul să fie fericit». Drama celor două personaje, Ea și El, se distinge prin amestecul de cerebralitate și pasiune, printr-un puternic dramatism, susținut de o replică directă, densă, lapidară, tensionată."

(*Teatrul*, nr. 6, VI, 1971)

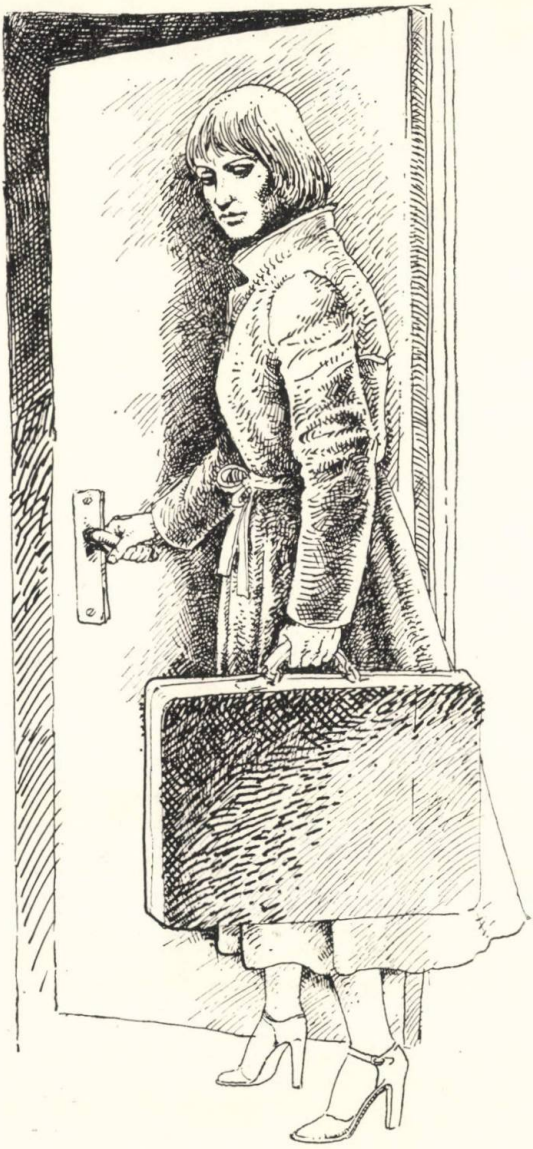

JOCUL

O POVESTE DE INIMĂ

Cîndva, această piesă în două părți, a fost o poveste într-un act, care se chema Mama s-a îndrăgostit, *conținînd toate datele pe baza cărora se desfășoară, acum, povestea mai lungă, o mică melodramă care dădea la iveală niște probleme de familie, niște cazuri, așa cum la fiecare pas viața dă la iveală tot felul de cazuri care se cer soluționate. Mica piesă era o piesă* de inimă — *adică, înțelegem prin asta că avea un fel de a privi lucrurile cu căldură și duioșie ; plutea peste ea un aer de nostalgie, de poezie, care-i dădea un tonus generos, chiar dacă la sfîrșit se dezvăluia, brusc, faptul că a fost un caz de inimă, în sensul clinic al cuvîntului.* Jocul *dezvoltă, pur și simplu, datele din mica poveste, în sensul că le prelungește și nu că le amplifică, și devine o pveste mai mare, o poveste de inimă din zilele noastre, care-i implică pe părinți și pe copii, care-i interesează pe părinți și pe copii și are darul de a ne întoarce, pentru cîteva momente, acasă, între tot felul de întrebări pe care ni le pune traiul de fiecare zi și drumul pe care încercăm să ni-l tăiem, printre ele. Cazurile au devenit probleme, autorul le expune în scene de confruntare care nu trec niciodată de anumite limite — de pragul gravității dramatice, să zicem ; e mai mult o reașezare a lucrurilor, o reechilibrare a unui raport între privirea superficială asupra unor relații statornicite, sau în curs de statornicire, și perspectiva serioasă, adevărată. Cîte nu se spun, cîte nu se întîmplă într-o familie ! Aici, e o familie cu doi copii mari, de douăzeci de ani... cîte nu se pot întîmpla !*

Nici unul, nici altul, nici băiatul, nici fata, nu par a-și contura perspectiva serioasă — parcă sînt pripiți, parcă e nițică extravaganță în gîndurile lor, parcă e multă nestatornicie. Cum să-i îndrepți ? Exact în momentul în care se pare că e mai multă nevoie de o intervenție, exact atunci se produce o extravaganță mai gravă: dispare mama, pentru mai bine de o lună, dispare în condițiile unei aparente aventuri. Cu o mașină. Cu un bărbat. Cîte nu se mai pot întîmpla ! Piesa începe într-un asemenea moment de dezechilibru ; odată cu întoarcerea mamei, începe un proces de reechilibrare, de cunoaștere mai serioasă, un ultim examen al resurselor de puritate și de noblețe morală, la care mama îi supune pe cei de acasă, pe cei dragi, înaintea unei plecări mai îndelungate, poate, pentru totdeauna, plecare al cărei motiv — o boală gravă — l-a ascuns cu bună știință.

Ion Băiești nu forțează nota, nu face din acest subiect o dramă, alarmează puțin, clevetește puțin, apoi, între glume și îngîndurări, caută omul, îl lasă să se dezvăluie, atît cît trebuie pentru a ne convinge că e făcut din material nobil, din inteligență și din poezie, și în fața acestui aluat nu avem nici de ce ne plînge și nici de ce ne speria. El nu forțează decît aparențele — cum e, de pildă, echivocul care planează asupra relațiilor dintre fiu și fosta colegă a mamei, echivoc păstrat la starea de penibil pînă după intrarea eroinei în scenă. Scrie, parcă, un gen de comedie sentimentală și, orice am zice noi, din perspectivă estetică, acest gen e, într-un fel, o creație a publicului, care-l gustă și-i place, și trebuie judecat ca atare, pentru că, dincolo de legile aspre ale dramaturgiei, mai sînt și legile, firești, ale vieții.

C. PARASCHIVESCU

PREMIERA ABSOLUTĂ:

TEATRUL NOTTARA, BUCUREȘTI

8 martie 1978

DISTRIBUȚIA:

Soția: GILDA MARINESCU; Soțul: VAL SĂNDULESCU; Fiul: VALERIU PREDA; Fiica: MIRELA GOREA, DANA DOGARU; Logodnicul: MIRCEA JIDA; Fosta colegă: MARGARETA POGONAT; Vecina: LILI NICA DUMITRESCU; Doctorul: ȘERBAN CANTACUZINO

Regia: GEORGE RAFAEL

Decoruri: SEVER FRENȚIU

Costume: LIDIA RADIAN

PERSONAJELE

SOȚIA
SOȚUL
FIUL
FIICA
LOGODNICUL
FOSTA COLEGĂ
VECINA
DOCTORUL

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

PARTEA ÎNTÎI

În prim plan, un salon ; în fund, o sufragerie, despărțite de un glasvand. Mobile obișnuite și ieftine, plus un acvariu în care înoată un singur pește. La ridicarea cortinei, scena e goală. Apoi apare Tatăl, cu o mătură în mîini. Stă o vreme pe gînduri, privind în jur, absent, după care se apucă de măturat. E un bărbat de cincizeci de ani, cu o figură comună, împovărat de o anumită tristețe, fără a fi un învins.

TATĂL *(se aude soneria de la intrare)* : Intră !

VECINA *(patruzeci de ani, cu o față sănătoasă și veselă)* : Se poate ?

TATĂL : Poftiți ! Poftiți !

VECINA : Bună ziua.

TATĂL : Bună ziua. *(Continuă să mănture.)* Luați loc.

VECINA : Dar ce faceți ?

TATĂL : Ni s-a stricat aspiratorul și dădeam un pic cu mătura.

VECINA *(se repede să-i ia mătura)* : Dați-mi voie.

TATĂL *(refuză)* : Nu, vă rog.

VECINA *(îi smulge mătura cu forța)* : Vai de mine, dar se poate ?! *(Începe să mănture.)* Adică un bărbat mătură și femeia se uită !?

TATĂL *(dezolat)* : Doamnă, zău, mă simt prost...

VECINA : Lăsați, nu-i nici o rușine. Aveți un făraș ? *(El aduce fărașul și ia gunoiul. Apoi se întoarce. Între*

timp, vecina a făcut un tur al încăperilor.) Dar de gătit, cine vă gătește ?

TATĂL : Mîncăm la cantină. E destul de comod.

VECINA : Parcă v-am văzut făcînd piața.

TATĂL : Dimineața și seara mîncăm acasă.

VECINA : Dacă vă e greu și nu vă deranjează, aș putea să vă gătesc eu. Eu oricum gătesc. Sîntem vecini, nu ne știe nimeni...

TATĂL : Nu, doamnă, lăsați, ne descurcăm. Vă mulțumesc pentru bunăvoință.

VECINA : Mîncarea de cantină și de restaurant provoacă gastrită.

TATĂL : La mine nu mai e nici un pericol : deja o am.

VECINA : Da ?! Nu păreați bolnav. Dealtfel, bolile de azi sînt așa de perfide. Nu le vezi, nu le auzi. Mai am doi băieți care mănîncă la mine. Doi elevi într-a opta. Părinții lor lucrează la o ambasadă, în străinătate. Nenorocirea e că au și un cîine care înghite de două ori cît ei. Dumneavoastră nu mai aveți cîine ?

TATĂL : Nu. Ne-a murit.

VECINA : Săracul. Mă miram că nu-l mai aud lătrînd. Asta, al băieților, e un caniș superb, alb ; îl cheamă Gioni. Grozav de inteligent. Doar că nu vorbește. Am început să-l iubesc, cît nu sufăr eu cîinii. Spuneți-mi și mie ce e cu patima asta a oamenilor pentru animale și în special pentru cîini, în ultimul timp ? Nu există o casă fără cîine. Ce fenomen e ăsta ?

TATĂL : E nevoia de tandrețe a omului. Nu vi se pare ceva normal ?

VECINA : Nu. Adică poți să crești un cîine, o găină, un purcel, dacă ai curte. Dar la bloc ?! Să dormi cu el în pat, să-ți sufle în gură ?! Plus cheltuiala. Întreținerea unui cîine costă cît întreținerea unui copil. De ce să nu crești un copil ?

TATĂL : Uneori ai mai multă bucurie de la un cîine decît de la un copil. Să vă dau un exemplu : poștașul îmi vîră în fiecare dimineață ziarul pe sub ușă. L-am rugat pe fiu-meu să fie atent cînd apare ziarul pe sub ușă și să mi-l aducă. N-a vrut. În

schimb, cîinele mi-l aducea în fiecare zi la pat. Gestul lui mă impresiona pînă la lacrimi. Așa că eu nu-i condamn pe cei care cresc cîini.

VECINA : Nici eu nu-i condamn, în principiu, pentru că fiecare om simte nevoia de un gest gratuit, din cînd în cînd. Adică să admire un apus de soare, să hrănească un guguștiuc, să crească un cîine. Totul e să existe un raport normal între gestul gratuit și cel util. Adică privește cît vrei apusul de soare, dar mai mătură și trotoarul din fața casei, plantează și un pom într-un parc... Sau, mă rog, crește un cîine, dar îngrijește-te și de un copil de la orfelinatul de pe strada noastră. Ați fost vreodată la orfelinat ?

TATĂL : Nu.

VECINA : Eu și cu soția dumneavoastră răspundem de orfelinat din partea comitetului de femei. Avem sarcina asta de patru ani. Am fost și azi pe-acolo și, de fiecare dată, plec plîngînd... *(Varsă o lacrimă.)* Săracii copii, au tot ce le trebuie, în afară de căldura părintească. Ieri, o fetiță m-a apucat strîns cu mîinile pe după gît și nu mai vroia să-mi dea drumul. „Tu ești mama mea, tu ești mama mea ?“ — mă întreba tot timpul. Nimic nu e mai groaznic pe lume decît să n-ai mamă. Eu mi-am pierdut-o de un an și-o lună și nu-mi pot reveni.

TATĂL : Dumneavoastră de ce nu înfiați unul ?

VECINA : Ce ? Un copil ?! Dar de ce să înfiez unul ? Eu mă ocup de toți. Adun bani pentru cadouri de sărbători, le cos hăinuțe, le duc dulciuri... De toți am grijă. Și soția dumneavoastră la fel.

TATĂL : Da, tot timpul le împletea cîte ceva.

VECINA : Dar ce e cu dînsa ? Unde e plecată ?

TATĂL : La băi. La Sovata.

VECINA : La Sovata ?! Păi de o lună și ceva ?

TATĂL : Da... A prelungit.

VECINA : Sînt cinci săptămîni de cînd a plecat. De-aia am și venit să vă întreb. Nu știam ce s-a întîmplat.

TATĂL : Nu s-a întîmplat nimic.

VECINA : Am avut mai multe acțiuni pe linia comitetului de femei și nu știam ce e cu dînsa... *(Pauză.)*

Am strîns opt sute de kilograme de fier vechi, cinci sute de kile de cîrpe și o sută de kile de hîrtie. Nu pot să mă ocup singură de toate acțiunile ; sînt formalități de făcut, trebuie rezolvat cu transportul... Plus problemele de propagandă, de care răspunde dînsa direct și care sînt complet descoperite. Nu pot să le fac eu pe toate, am familie, trebuie să gătesc. Mă scol în fiecare dimineață la șase să mă duc la carne... V-am văzut și pe dumneavoastră alaltăieri. Ce-ați luat : de vacă sau de porc ?

TATĂL *(se gîndește)* : De vacă.

VECINA : Ce e cu dînsa ?

TATĂL : Cu cine ? Cu soția ? V-am spus că e la băi.

VECINA : Îmi pare rău, dar să știți că circulă anumite zvonuri pe la noi, pe stradă.

TATĂL : Ce zvonuri ?

VECINA : Nimic serios... Știți cum e lumea... *(Schimbă vorba.)* Nu vă supărați că vă întreb : aveți cafea în casă ?

TATĂL : Sigur că da.

VECINA : Dacă n-aveți, aduc de la mine.

TATĂL : Doriți o cafea ?

VECINA : Nu vă deranjați, o fac eu.

TATĂL : Nu, că o am gata făcută. *(Se duce în bucătărie și-i aduce o cafea.)* Poate e cam rece.

VECINA : Tocmai că mie-mi place rece. De fapt, n-am mai băut cafea de trei ani, de cînd m-am pensionat de boală, dar acum cred că am puțin tensiunea scăzută.

TATĂL : Dar ce boală aveți ?

VECINA : Astenie nervoasă. O am de-acum zece ani. Nu puteam să dorm nici cu trei somnifere. Epuizare din cauza efortului. Munceam cîte șaisprezece și optsprezece ore pe zi. Cît muncea șeful, munceam și eu. Uneori ședeam și după ce pleca el.

TATĂL : Dar cine era șeful ?

VECINA : Un ministru. În șaptesprezece ani de serviciu am fost secretară la patru miniștri. Știți cît muncește un ministru ? Peste șaisprezece ore pe zi. Nu doresc nimănui funcția asta. În afară de pen-

sie, cu ce m-am ales din serviciul ăsta a fost faptul că am văzut foarte multă lume, am căpătat o anumită experiență politică și chiar o anumită cultură generală. Toți cei care intrau la ministru ședeau mai înainte de vorbă cu mine. Aflam tot felul de lucruri interesante, ba chiar am învățat și nițel franțuzește, cu ocazia diferitelor delegații străine. Și azi, cînd mă întîlnesc pe stradă cu diferiți demnitari, toți mă salută și mă întreabă ce mai fac. Oricum, însă...

TATĂL : Despre ce zvonuri vorbeați ?

VECINA : Care zvonuri ?

TATĂL : Parcă ați vrut să spuneți ceva mai înainte.

VECINA : Da. Despre unele zvonuri în legătură cu soția dumneavoastră.

TATĂL : Adică ce se zvonește ?

VECINA : Că n-ar fi la băi.

TATĂL : Dar unde este ?

VECINA : Se spune că e fugită de-acasă.

TATĂL : Unde să fie fugită ?

VECINA : Nu știu. Scuzați-mă, așa am auzit, așa vă spun.

TATĂL *(se crispează, brusc)* : Dacă nu v-aș cunoaște de mai multă vreme și nu aș ști că sînteți o femeie cumsecade, v-aș fi poftit afară. Nu se vine în casa unui om cu astfel de întrebări și de zvonuri.

VECINA *(se ridică, jignită și umilită)* : Îmi pare rău, dar eu v-am cerut scuze dinainte. Am să plec.

TATĂL : N-am spus să plecați.

VECINA : Ați dat de înțeles. Eu v-am întrebat ceea ce v-am întrebat în calitate de președintă a Comitetului de femei. Soția dumneavoastră e membră în comitet, avea unele sarcini și era normal să mă interesez ce e cu dînsa că nu mai activează, poate e bolnavă, poate are nevoie de ajutorul nostru, nu puteam să rămîn indiferentă la o absență atît de lungă.

TATĂL : Dar nu v-am reproșat nimic. Luați loc.

VECINA *(demnă)* : Nu, mulțumesc. Altădată nu vă mai deranjez. *(Se apropie de ușă.)*

TATĂL : Cum doriți.

VECINA *(în picioare, lîngă ușă)* : N-am vrut să fiu indis-

cretă și nici să vă jignesc. Am vrut să mă interesez, omenește, de o situație. Doar sîntem vecini.

TATĂL : Tocmai de aceea nu înțeleg de ce v-ați supărat. Mai ales că zvonurile pe care le-ați auzit s-ar putea să fie adevărate.

VECINA : Adevărate ?!

TATĂL : Da. Am și eu anumite bănuieli.

VECINA *(se întoarce și se așază)* : Ce bănuieli ?

TATĂL : Nu am discutat cu nimeni pînă acum această chestiune.

VECINA : Nici măcar cu copiii ?

TATĂL : Nu. Ei au simțit ceva, dar probabil că s-au jenat să mă întrebe. Sînteți primul om căruia mă confesez. Pot să am încredere în dumneavoastră ?

VECINA : Bineînțeles. Aproape tot cartierul îmi face confidențe. Într-o zi, m-a oprit pe stradă o persoană absolut necunoscută, mi-a făcut o mărturisire și-a plecat ușurată. Vorbiți.

TATĂL *(nu-i e ușor să facă această mărturisire)* : Soția mea a dispărut de-acasă acum exact treizeci și șase de zile.

VECINA : Cum a dispărut ?

TATĂL : Simplu. Adică eu eram la serviciu, copiii la facultate și, cînd am venit acasă, n-am mai găsit-o. Plecase.

VECINA : Fără să lase nici o vorbă ?

TATĂL : Fără. Am fost calm pînă a doua zi, cînd tocmai vroiam să dau un telefon la Miliție sau la Salvare, pentru că mă gîndeam să nu i se fi făcut cumva rău la piață. Atunci m-a sunat ea.

VECINA : Din localitate ?

TATĂL : Nu mi-am dat seama. Putea fi din localitate sau din alt oraș, nu mi-am dat seama.

VECINA : Și ce-a zis ?

TATĂL : Mi-a zis : „dragă, sper c-ai observat că lipsesc de-acasă". Zic : „da, am observat".

VECINA : Glumea sau vă ironiza ?

TATĂL : Poate și una, și alta. „Nu intra în panică, îmi zice, n-am pățit nimic, totul e în regulă.

VECINA : Înseamnă că n-a pățit nimic ?

TATĂL : Nu. Vorbea normal.

VECINA : Și ce-a mai spus ?

TATĂL : Cam atît. Ba nu, mi-a mai spus : „ai grijă de copii, eu nu știu dacă mă întorc și cînd, sau poate nu mă mai întorc deloc, totul rămîne de văzut și de făcut". După care a rîs într-un fel cam ciudat, cum n-am mai auzit-o niciodată.

VECINA : Și ?

TATĂL : Asta a fost tot.

VECINA *(uluită)* : Ce întîmplare grozavă ! Dînsa, o ființă atît de liniștită și de serioasă... Femeie de casă... Aproape un model... E de necrezut ! *(Plînge.)*

TATĂL : De ce plîngeți ?

VECINA : Pentru ceea ce ați pățit... De ce să pățiți tocmai dumneavoastră o asemenea nenorocire ? Nu-i păcat ?

TATĂL : Dar nu e vorba de nici o nenorocire.

VECINA : Deocamdată, cît nu știți despre ce e vorba, nu e, sigur că da... Dar, pînă la urmă, veți afla adevărul, nu ?

TATĂL : Firește.

VECINA : Dar doriți să aflați adevărul ?

TATĂL : Cum să nu doresc ?!

VECINA : Sînt persoane care, în anumite situații, preferă să nu știe adevărul. Preferă o minciună, o amăgire. Eu sînt de acord să fiu mințită, decît să mi se spună ceva dureros. Spuneți-mi, în această perioadă ați suferit mult sufletește ?

TATĂL : Asta este o chestiune prea personală ca să v-o spun.

VECINA : Poate n-o să mă credeți, dar și eu am pățit o întîmplare asemănătoare. Acum zece ani și ceva. Luasem la mine o nepoțică din Buzău, de șapteșpe ani, orfană, nenorocită și dezbrăcată, ca să-i fac un viitor. O dădusem la o școală de dactilografe, o îmbrăcasem, o învățasem cum să se poarte în lume, era ca și copilul meu, mă iubea, toată ziua mă pupa, nu știa ce vorbe dulci să-mi mai spună. Ca, într-o zi, cînd vin acasă, ea, nepoțica din Buzău, împreună cu bărbatu-miu — pe care tot eu îl scosesem din mizerie și-l făcusem om, pentru că fusese alcoolic — se aruncă amîndoi la picioarele

mele și-mi zic : „tanti, nu te supăra, dar noi ne iubim nemaipomenit și vrem să ne căsătorim, ajută-ne să fim fericiți". Eu — să cad jos. „Păi, cum să vă căsătoriți, cînd el e soțul meu legal ?" „Nu, zice el, că deja eu am introdus divorțul în secret."

TATĂL : Și s-au căsătorit ?

VECINA : Bineînțeles. S-au căsătorit și-au rămas tot la mine-n casă, că n-aveau unde sta. Pe urmă au făcut un copil, n-avea cine să-l boteze, l-am botezat eu, ce era să fac, mi-era milă de el. *(Începe să rîdă).* Ca să nu vă mai spun că, după botez, fostul meu soț îmi spunea cumătră. Pînă la urmă, am ajuns iar la proces. Recăsătorindu-mă și eu și aducîndu-mi noul soț în aceeași locuință, i-am scos pe ei afară. Nu vă mai spun cu cît scandal, supărări și reproșuri, tot eu fiind de vină : că nu puteam să stau așa, adică să le fiu lor slugă și să le cresc copiii, de ce m-am recăsătorit ? În sfîrșit, ce să vă mai plictisesc. Vream să vă spun că știu ce-nseamnă să fii părăsit pe neașteptate de partenerul de viață, în care ți-ai pus toată încrederea și cu care ai făcut copii, cum e cazul dumneavoastră. Apropo, copiii știu de dispariția dînsei ?

TATĂL : Bănuiesc că s-a întîmplat ceva anormal, în fiecare zi mă întreabă de ea. Adică nu chiar zilnic, dar, oricum, și-au dat seama că s-a întîmplat ceva deosebit...

VECINA : Totuși, iertați-mă că mă amestec într-o chestiune atît de delicată, dar și dumneavoastră sînteți vinovat. Un bărbat atent și serios, nu se poate să nu observe în comportarea soției ceva care să-i atragă atenția atunci cînd ea pune la cale o dispariție.

TATĂL : N-am observat nimic.

VECINA : Nimic, nimic ?

TATĂL : Ofta, uneori, în somn.

VECINA : Vedeți, ăsta era un semn. De ce ofta ? Trebuia să vă puneți întrebarea. Portăreasa mi-a spus un amănunt. Poate vă interesează. Soția dumneavoastră n-a plecat singură.

TATĂL : Unde să plece ?

VECINA : Nu știu. Atunci cînd a plecat... la băi sau în altă parte... a venit cineva și-a luat-o... Un bărbat care conducea o mașină. N-ați știut acest amănunt ?

TATĂL : Nu.

VECINA : Mă rog, s-ar putea să nu aibă nici o importanță. Bărbatul putea fi oricine : o cunoștință, o rudă...

TATĂL : Bineînțeles.

FIICA *(intră, foarte grăbită)* : Bună ziua. M-a căutat cineva ?

TATĂL : Nu.

FIICA : Mor de căldură. Mă duc să fac un duș. *(Iese pe ușa din fund.)*

VECINA : Ce fată drăguță aveți ! Arată splendid. Cîți ani are ?

TATĂL : Douăzeci.

VECINA : Și băiatul ?

TATĂL : Sînt gemeni !

VECINA : Aveți o pereche grozav de reușită. Eu n-am avut noroc de copii. Mă întreb, totuși, cum a fost posibil ca dînsa, mamă a doi copii mari, să dispară atîta vreme fără o explicație ? V-ați gîndit cumva să întreprindeți ceva ? Mă refeream la divorț...

TATĂL : Da, am stat de vorbă cu un avocat în acest sens și mi-a spus că părăsirea domiciliului e un motiv hotărîtor. Dar încă n-am introdus acțiunea. Încă nu știu despre ce-i vorba.

VECINA : Atunci de ce n-o căutați ? Sînteți obligat să faceți asta.

TATĂL : Eram hotărît s-o caut. Vroiam chiar mîine să întreprind ceva, dar astăzi am primit un telefon.

VECINA : De la cine ?

TATĂL : De la ea.

VECINA : Și ?! Ce-a zis ?

TATĂL : Că vine acasă. Cred că trebuie să sosească. De-aceea și măturam. Copiilor nici nu le-am spus.

VECINA *(nedumerită)* : Atunci... se întoarce, deci ? *(Se ridică.)* Poate că totul se rezolvă.

TATĂL : Probabil. O să vedem despre ce-i vorba.

VECINA : Da, trebuie văzut despre ce-i vorba. *(Uluită.)* Va să zică, se întoarce ? N-a spus nimic altceva, decît că se întoarce ?

TATĂL : Atît.

VECINA : Cine știe, poate că totul se va sfîrși cu bine. Soția dumneavoastră e o femeie minunată. Numai lucruri frumoase am auzit despre ea. *(Pauză.)* Atunci eu am plecat, și, dacă aveți nevoie de mine, sînt acasă.

TATĂL : Mulțumesc.

VECINA : Și eu vă mulțumesc pentru cafea și pentru confidență și vă urez să rezolvați problema și să fiți fericiți.

TATĂL : Mulțumesc. La revedere. *(Vecina iese. Intră Fiica, îmbrăcată într-o rochie ușoară.)*

FIICA : Ce vroia individa ?

TATĂL : Nimic serios.

FIICA : Am avut impresia că discutați ceva conspirativ. Vorbeați în șoaptă.

TATĂL : Ți s-a părut. *(Pauză.)* A venit să întrebe de maică-ta. Aveau o acțiune obștească. Pe urmă s-a oferit să ne ajute la gospodărie.

FIICA : Sper că n-ai acceptat.

TATĂL : Bineînțeles.

FIICA : Tipa e binevoitoare, dar cam înfigăreață. Ce vroia să știe despre mama ?

TATĂL : Unde e.

FIICA : Și tu ce i-ai spus ?

TATĂL : Că e la băi. *(Pauză.)* Mă ajuți să șterg praful ?

FIICA : Sînt obosită. Nu știu ce e cu el.

TATĂL : Care el ?

FIICA : Minunatul meu iubit. La cantină n-a venit, la bibliotecă nu era... Zici că n-a dat telefon ?

TATĂL : Nu.

FIICA : Sînt îngrijorată. Ieri, un coleg de-al meu a încercat să se sinucidă din dragoste.

TATĂL : Gestul ăsta parcă nu mai era la modă.

FIICA : A fost la ziua iubitei, ea a dansat mai mult cu alții decît cu el, el s-a enervat, s-a dus acasă și a băut o sticlă cu cerneală.

TATĂL : De ce cerneală ?

FIICA : Pentru că n-a avut altceva. Asta a şi fost norocul lui. L-a văzut maică-sa murdar la gură şi-a chemat Salvarea.
TATĂL : Nu cred că era în pericol.
FIICA : Ba da. Cerneala e foarte toxică. Ia încearcă să-ţi pui o picătură pe limbă.
TATĂL : Am să încerc.
FIICA : Vrei să-ţi mai spun încă o istorie teribilă pe bază de gelozie ?
TATĂL *(ştergînd praful de pe mobile)* : Spune.
FIICA : Săptămîna trecută o pereche se duce la primărie pentru căsătorie. Mirele se supără pe mireasă şi anulează căsătoria. Motivul ? Ea îi făcuse ochi dulci ofiţerului stării civile, un bărbat foarte bine.
TATĂL : Înseamnă că ofiţerii de stare civilă n-ar trebui aleşi dintre bărbaţii frumoşi.
FIICA : Concluzia e alta : în ultimul timp băieţii îndrăgostiţi sînt nervoşi. Iubitul meu m-a tras ieri de păr în troleibuz.
TATĂL : De ce ?
FIICA : Nu ştiu. S-a enervat.
TATĂL : Înseamnă că te iubeşte.
FIICA : Nu ştiu dacă mă iubeşte, dar e foarte autoritar. Vrea să ne căsătorim foarte repede. Ce sfat îmi dai ?
TATĂL : Nu-l cunosc decît din vedere. Oricum, ar trebui să mai aşteptaţi. Vă cunoaşteţi numai de-o lună.
FIICA : Asta i-am spus şi eu, dar el nu vrea s-aştepte. Nu suportă să-l contrazic, aşa c-am acceptat. Sînt îngrozitor de lipsită de personalitate. Nu fac decît ce spune el. Cînd l-am cunoscut, la un ceai, s-a uitat la mine lung şi mi-a zis : „Ia vino tu încoace şi urmează-mă pînă la sfîrşitul vieţii !“ Şi m-am dus. E foarte inteligent şi original. *(Oftează.)* Tată, tu eşti un tip cu experienţă de viaţă. Poţi să-mi explici şi mie care-i raţiunea ştiinţifică a acestui sentiment ?
TATĂL : Care sentiment ?
FIICA : Sentimentul dragostei.
TATĂL : Adică ce vrei să ştii ?

FIICA : Vreau să spun că înțeleg ce înseamnă mila, prietenia, egoismul, eroismul, prudența, lașitatea, mi le explic logic, dar iubirea pur și simplu nu mi-o explic. Adică cum e posibil ca eu, un om oarecare, dar normal, văd la un moment dat un bărbat care se uită lung la mine, mă place, îmi propune să merg cu el alături în viață, după două zile mă îndrăgostesc de el și accept. De ce tocmai pe el ? Care e secretul acestei revoluții grozave care s-a produs în mine ?

TATĂL : Și eu m-am îndrăgostit de mama ta la prima vedere.

FIICA : După care ați rămas toată viața împreună. Cum se explică asta ?

TATĂL : Inima cunoaște rațiuni pe care rațiunea nu le cunoaște. Asta n-am spus-o eu, a spus-o un geniu. Nu încerca să explici un sentiment atît de mare, pentru că-l micșorezi. Fii fericită că iubești.

FIICA : Ai dreptate. De cînd m-am îndrăgostit sînt fericită.

TATĂL : E adevărat că te-ai luat de fumat ?

FIICA : Da, dar am să mă las. Spune-mi, ce e cu mama ? Ce e cu dispariția ei atît de misterioasă ? De ce nu ne scrie, de ce nu ne telefonează ?

TATĂL : Nu e nimic misterios. Mi-a telefonat chiar a doua zi după plecare. *(Intră Fiul, frumos și sportiv.)*

FIUL *(grăbit)* : Despre ce-i vorba, cine-a telefonat ? Am nevoie de-o cămașă curată.

TATĂL : Du-te și caută.

FIUL : Îmi dai una de-a ta ? Mă duc la o onomastică.

TATĂL : Nu te duci nicăieri. Astă-seară stai acasă.

FIUL : De ce ?

TATĂL *(pauză)* : Se întoarce mama voastră.

FIUL : Da ?! Cînd ?

TATĂL : Astă-seară.

FIUL : Și de ce trebuie să fiu acasă ?

TATĂL : Așa dorește ea. Mi-a dat telefon și mi-a spus să vă transmit că vă roagă să fiți acasă astă-seară.

FIUL *(nedumerit)* : Mă rog... Deși nu înțeleg de ce trebuie să fiu neapărat acasă. Vrea să-i facem o primire festivă ?

FIICA : Nu fii obraznic !
FIUL : În sfîrșit, atunci să așteptăm. Va trebui să contramandez totul. *(Ia o carte și citește.)* A precizat la ce oră va veni ?
TATĂL : Nu. *(A terminat de șters praful și iese spre bucătărie.)*
FIUL : Știi ceva amănunte despre povestea asta ?
FIICA : Nu. Dar nu înțeleg de ce te enervează faptul că trebuie să o aștepți pe mama. E vorba de mama noastră.
FIUL : Știu asta și nu încerca să-mi faci acum teoria nerecunoștinței față de părinți. Află că mie mi-a fost chiar dor de ea. Și c-am visat-o de mai multe ori. *(Îngîndurat.)* Am visat c-a murit. Murise mîncată de vrăbii. Ce poate să însemne asta ?
FIICA : Nu mă pricep la descifrat vise. *(Pauză.)* Am auzit ceva urît despre tine.
FIUL : Da ?! Mersi. Și eu am auzit ceva la fel de urît despre tine.
FIICA : Anume ?
FIUL : Că... *(Intră Tatăl și continuă în șoaptă.)*
FIICA : E o măgărie. În schimb, ceea ce am auzit eu despre tine e adevărat. *(Tatăl iese din nou spre bucătărie.)* Te-au dat afară din facultate. Tata a aflat ?
FIUL : Nu, dar am să-i comunic astă-seară.
FIICA : Și mama ?
FIUL : Am să-i comunic și ei. Dealtfel, nu e vorba de o dare afară. Eu i-am trimis o scrisoare decanului prin care l-am anunțat că mă retrag de la cursuri din motive personale.
FIICA : Și care sînt motivele personale ?
FIUL : E ceva complicat, n-o să pricepi. Ce crezi c-a făcut decanul după ce-a primit cererea mea și s-a uluit suficient ? M-a chemat la el și mi-a spus : „Imaginează-ți o clipă că ești fiul meu și dă-mi voie să-ți dau două palme". „Vă rog" — i-am spus.
FIICA : Și te-a pălmuit ?
FIUL : Nu.
FIICA : Păcat.

FIUL : Mi-a rupt cererea și m-a dat afară din birou. Dar eu am făcut alta și-am lăsat-o la secretariat. Sînt decis.
FIICA : Dar ce motive ai ?
FIUL : Estetice.
FIICA : O să-ți treacă. Altceva e mai grav.
FIUL : Ce ?
FIICA : Cu mama.
FIUL : Ce e cu ea ?
FIICA : Am auzit că s-ar fi încurcat cu un bărbat și că l-a părăsit pe tata. De-aia a plecat de-acasă.
FIUL : E stupid. Cine ți-a spus ?
FIICA : Vecina, amica ei. M-a oprit aseară pe stradă și mi-a plasat amănuntul cu o satisfacție vizibilă. Individa e atît de infectă încît i-a spus și tatii. I-am surprins adineaori vorbind.
FIUL : E neverosimil. Nu cred.
FIICA : De ce nu crezi ?
FIUL : Nu o văd pe mama în stare de un asemenea gest curajos.
FIICA : Și dacă, totuși, e adevărat ?
FIUL : Ar fi stupid. Deși, dacă ne gîndim logic, fiecare om are dreptul la o rătăcire.
FIICA : De tata nu ți-e milă ? Nu te-ntrebi ce-o fi în sufletul lui ?

(Pauză.)

FIUL : Și acum de ce vine ? S-a răzgîndit ? Vrea să ne dea o explicație ?
FIICA : Nu știu. Vom vedea.
FIUL : Prefer să nu iau parte la o astfel de scenă. Nu suport ridicolul.
FIICA : Nici eu, dar sîntem obligați să rămînem. Facem parte din aceeași familie, iar familia e într-un impas. Trebuie să vedem despre ce-i vorba.
FIUL : Întîmplător, eu nu sînt curios. În plus, sînt sătul de problemele mele, nu mai am chef să mă încarc și cu crizele părinților. Te sfătuiesc și pe tine să nu te amesteci.
FIICA : Dacă nu rămîi tu, nu rămîn nici eu.
FIUL : Eu plec chiar acum.

FIICA : Nici eu n-am chef de scandal.

FIUL : Ai să-mi dai zece lei împrumut ? *(Intră Tatăl.)* Tată, eu o să plec puţin... Mă întorc. *(Se ridică să plece, dar, în aceeaşi clipă, intră Mama, călcînd rar, oarecum nesigur. E palidă şi frumoasă, o frumuseţe de patruzeci de ani, încă viguroasă, dar marcată de oboseală. E primită cu tăcere. Ea zîmbeşte suav, îşi scoate pardesiul, apoi se aşază într-un fotoliu. Îi priveşte pe toţi trei surîzînd suav. Timpul trece greu.)*

MAMA : Bună seara, dragii mei. Dar ce-i cu atmosfera asta sobră, ca să nu zic înlemnită ? *(Către copii.)* Ce-i cu voi ? *(Fiul şi Fiica tac.)* Doamne, bine e acasă ! *(Îşi cuprinde capul în palme. Pauză lungă. Nimeni nu îndrăzneşte să vorbească.)*

FIICA : Mamă, ce-i cu tine ? Eşti obosită ?

MAMA : Da, sînt puţin obosită. Daţi-mi un pic de cafea. *(Tatăl se duce în bucătărie.)* Sînt ameţită. Poate şi din cauza emoţiei. Mi-a fost tot timpul dor de voi. *(Fiica o îmbrăţişează, plîngînd.)* Ce-i cu tine ?

FIICA *(îşi revine)* : Nimic. Mi-a venit să plîng, nu ştiu de ce. *(Îşi aprinde o ţigară.)*

MAMA : Ai început să fumezi ?

FIICA : Cinci pe zi.

MAMA : Eu m-am lăsat.

FIUL : Şi tata.

MAMA : Lăsatul de fumat e la modă. *(Tatăl îi aduce cafeaua.)* Mulţumesc. Probabil din cauza campaniei care s-a făcut în presă. Parcă s-a schimbat ceva în casă.

TATĂL : Am aranjat mobila altfel.

MAMA : Copii, voi ştiţi că ieri aţi împlinit douăzeci de ani. Felicitări ! Îmi pare rău că n-am putut veni să vă sărbătoresc. *(Către Tatăl.)* Le-ai făcut o masă festivă ?

TATĂL : Am avut şedinţă.

FIUL : Eu şi uitasem că e ziua mea. Mi-a adus aminte un miliţian.

MAMA : Cum aşa ?

FIUL : Am traversat bulevardul pe roşu, m-a prins, mi-a luat patruzeci de lei, mi-a înapoiat buletinul şi mi-a

zis : „La mulți ani, tovarășe, azi ați împlinit douăzeci de ani". „Mersi, zic, dar dacă ești așa de amabil, de ce mi-ai luat banii cu care vroiam să beau și eu o bere de ziua mea ?"

MAMA : Și ? Ce-a zis ?

FIUL : Ce putea să zică ? A băgat banii în tașcă și-a plecat.

MAMA : Tu te-ai schimbat foarte mult în ultima lună : ai căpătat umor.

FIUL : Nu atît umor, cît ironie — singurul semn sigur al superiorității omului față de restul fiarelor. Te superi dacă trebuie să plec ?

MAMA : De ce ?

FIUL : Am o întîlnire. Chestiune de onoare. Nu stau mult.

MAMA : Am ceva de vorbit cu tine.

FIUL : Nu putem lăsa pe mîine ?

MAMA : Trebuie să discutăm acum. E ceva important.

FIUL : Atunci rămîn. *(Pauză.)* Ai venit definitiv ?

MAMA : Nu sînt hotărîtă. *(Se uită lung spre Tatăl, care ia ceașca goală din fața ei și iese. Pauză.)*

FIUL : Nu ne spui și nouă unde ai fost atîta timp ?

MAMA : Sînteți curioși ?

FIUL : Nu-i vorba de curiozitate. Ești obligată să ne dai o explicație.

MAMA : Obligată ? Ce expresie-i asta ? De cînd mamele sînt obligate să dea explicații copiilor pentru ceea ce fac ? *(Pauză.)* Au ieșit cumva zvonuri pe seama mea ?

FIICA : Bineînțeles.

MAMA : Ce anume ? C-am fugit cu un bărbat ?

FIICA : Exact.

MAMA *(amuzată)* : Eram sigură ! Și voi ? V-ați simțit jigniți, umiliți, ați suferit ?

FIUL : Nu din cale-afară. Oricum, gestul tău e penibil.

MAMA : Zău ?! Nu fii chiar așa de aspru cu mine. Oricui i se poate întîmpla. *(Pauză.)* Dealtfel, dragostea e un sentiment dintre cele mai nobile. Și nu văd de ce o mamă n-ar avea dreptul să se îndrăgostească. Așa că vă avertizez de la început : nu vă dau voie să mă judecați.

FIUL : Nici nu aveam de gînd.

MAMA : Perfect.
FIUL : Spuneai că ai de discutat ceva important cu mine.
MAMA : Da. Preferi s-o facem între patru ochi ?
FIUL : Mi-e indiferent. N-am nimic de ascuns.
FIICA : Dealtfel, eu știu despre ce-i vorba.
MAMA : Atunci, cu atît mai bine. Ce vroiam să te întreb : e adevărat că ești încurcat cu o femeie de vîrsta mea ?
FIUL *(enervat)* : Ce înseamnă „încurcat" ?
MAMA : Știi tu foarte bine, nu trebuie să-ți mai explic. Ești bărbat în toată firea.
FIUL : E nevoie să-ți dau socoteală ?
MAMA : Firește.
FIUL : Nu sînt dispus.
MAMA : Eu te-am născut și te-am crescut și, față de mine, nu ai dreptul să fii grosolan !
FIUL : Și noi vom crește copii, la rîndul nostru, și vom fi și noi, probabil, jigniți de către ei. Să nu facem din asta un caz.
MAMA *(calmă)* : Da, ai dreptate. Poți fi oricît de obraznic, nu mă deranjezi, dar răspunde-mi la întrebare : ești, într-adevăr, încurcat cu o femeie de vîrsta mea ? Mai precis, cu fosta mea colegă de bancă din liceu ?
FIUL : N-am știut că ați fost colege.
MAMA : Spune-i că vreau neapărat să vorbesc cu ea. Neapărat. Asta a fost tot.
FIUL : Pot să plec ?
MAMA : Du-te și cheam-o aici. Ce e cu facultatea ?
FIUL : Am să-ți explic cînd mă întorc. La revedere. *(Iese.)*
MAMA : L-au exmatriculat pentru vreo prostie ?
FIICA : Nu știu exact, dar s-a întîmplat ceva grav. Ar trebui să te duci la decanat. *(Pauză.)* Mamă, de ce-ai fugit fără să vorbești cu mine ?
MAMA : Să nu mai vorbim despre asta. Ce e cu tine ? Vrei să te căsătorești ?
FIICA : De unde știi ?
MAMA : Am aflat... Într-o lună de zile l-ai cunoscut și ai și decis să te căsătorești ?! De ce atîta grabă ?
FIICA : El se grăbește, nu eu.
MAMA : Sînteți colegi ?
FIICA : Nu. El e în ultimul an la filozofie.

MAMA : Și ține neapărat să se însoare ?
FIICA : Da. Mi-a propus asta chiar în seara cînd ne-am cunoscut.
MAMA : Nu cumva e nebun ?
FIICA : Deloc.
MAMA : Și tu vrei să te măriți ?
FIICA : Da. Sînt curioasă. E mai comod să fii căsătorită. Scapi de o sumedenie de complicații și obsesii. Toate colegele mele se mărită.
MAMA : Și cum e individul ? Simpatic ?
FIICA : E foarte deștept. Trebuie să apară din clipă în clipă. O să-ți placă precis.
MAMA : Aș vrea să stau de vorbă cu el. *(Soneria.)* Vezi cine e.
FIICA *(deschide)* : El e. *(Prezentări.)* Mama mea, logodnicul meu.
LOGODNICUL *(douăzeci și cinci de ani, păr lung)* : Bună ziua.
MAMA : Ia loc. Vă dă voie la facultate cu părul lung ?
LOGODNICUL : În principiu, nu. Eu sînt un caz special.
MAMA : Adică ?
LOGODNICUL : Am adeverință de la cinematografie că joc într-un film.
MAMA : Și chiar joci ?
LOGODNICUL : Am făcut cîteva zile figurație pe gratis, ca să primesc adeverință.
FIICA : A plătit scump escrocheria, pentru că i-au dat să țină un copil mic în brațe și copilul a făcut pipi pe el.
MAMA : De ce ții să porți plete ?
LOGODNICUL : Mă avantajează. Adică, nefiind frumos, simt nevoia să am pe mine ceva care să mă facă interesant.
MAMA : Atunci îmbracă-te mai extravagant.
LOGODNICUL : N-am bani.
MAMA : Din cîte am înțeles vreți să vă căsătoriți.
LOGODNICUL : Da. În principiu. Deocamdată mai avem de lămurit unele lucruri.
MAMA : De pildă ?
LOGODNICUL : Chestiuni strict personale.
MAMA : Mă rog, atunci nu mă amestec.

FIICA : Îmi pune condiția să mă retrag din facultate.
MAMA : De ce ?
FIICA : Ca să devin casnică.
MAMA *(către Logodnic)* : Iartă-mă că te întreb : dumneata ești tîmpit ?
LOGODNICUL : Nu, doamnă, dar de ce mă întrebați ?
MAMA : Dumneata nici nu-ți imaginezi prin ce-am trecut noi cu intrarea ei în facultate, cîte meditații a trebuit să ia, ce emoții am avut la admitere, cîte nopți n-am dormit... Și acum să renunțe din cauza dumitale ?
LOGODNICUL : Numai dacă vrea să fie soția mea. Dacă nu, n-o obligă nimeni.
MAMA *(către Tatăl, care tocmai trece prin încăpere)* : Tu ce părere ai ? Tu știai de asta ?
TATĂL : Nu. Acum aud pentru prima oară. *(Iese.)*
MAMA : Nu sînt de acord. Nici în ruptul capului. *(Către Fiică.)* Tu vrei ?
FIICA : Problema e mai complicată, mamă. O s-o discut cu tine între patru ochi. Adică el e un tip cu multă personalitate, spre deosebire de mine, care nu am aproape deloc. Sînt hărăzită, probabil, să fiu casnică, să fac copii și să-mi îngrijesc bărbatul. Ca și tine. Tu de ce te-ai căsătorit la optsprezece ani și-ai făcut doi gemeni la nouăsprezece ?
MAMA : Dintr-o întîmplare. Eram singură, fricoasă, săracă... Taică-tu m-a luat de soție fără să mă întrebe măcar. Dar cu voi e altceva, trăiți în vremuri normale. Măcar vă iubiți sincer ?
LOGODNICUL : Firește. Altfel n-ar avea nici un sens să ne căsătorim.
FIICA : Dacă susții că mă iubești, de ce mă bați ?
LOGODNICUL : Cînd te-am bătut ?
FIICA : Ieri. M-ai tras de păr în troleibuz.
LOGODNICUL : Am glumit.
MAMA *(enervată)* : Te rog să termini cu astfel de glume ! Ca să nu mă reped și eu în pletele dumitale ! *(Pauză.)*
FIICA : Mamă, te rog nu te răsti la el !
MAMA : Deci, după părerea dumitale, o femeie nu merită altceva, după căsătorie, decît să devină casnică ?

LOGODNICUL : Nu vorbesc de femei în general. Vorbesc de cazul nostru. Eu am nevoie de o soție care să se ocupe de mine.

FIICA : E orfan.

MAMA : Atunci să-și ia o menajeră.

LOGODNICUL : Nu e vorba de spălatul rufelor și de gătitul mîncării, astea le pot rezolva și singur. Am nevoie de o femeie care să trăiască numai pentru mine.

MAMA : Adică să se sacrifice pentru dumneata ?! Să-și jertfească viața și cariera ?! Cum poți cere așa ceva unui om ?

LOGODNICUL : Doamnă, să vă explic. Nu e vorba de nici un sacrificiu. Fiica dumneavoastră este, din punct de vedere intelectual, o ființă mediocră, incapabilă să facă o carieră științifică, așa cum am să fac eu. În asemenea împrejurări, unul dintre soți se pune în slujba celuilalt. Ea nu va deveni o menajeră, ci ajutoarea mea, va lucra pentru mine și alături de mine, va face fișe, extrase, traduceri... Va fi colaboratoarea mea. Cred că m-ați înțeles greșit.

MAMA *(către Fiica)* : Tu ești de acord ?

FIICA : Da, sînt de acord. Dealtfel, am uitat să-ți spun esențialul : el este geniu.

MAMA : Geniu ?! De unde știi ?

FIICA : Toată facultatea o recunoaște, inclusiv profesorii. Are deja lucrări publicate în străinătate, a fost invitat și la un congres la Berna.

MAMA : De ce nu mi-ai spus de la început că avem de-a face cu o personalitate ? Mă purtam altfel.

LOGODNICUL : Mă luați peste picior ?

MAMA : Nu. Deloc.

LOGODNICUL : Fiica dumneavoastră exagerează. Cred că e prea devreme să mă consider geniu.

MAMA : Dar, de fapt, ce este geniul ?

LOGODNICUL : Personal, nu am o definiție. Schopenhauer spunea că e un exces de inteligență. Eu cred, mai degrabă, că geniul e un vizionar.

MAMA : Și cu ce te ocupi dumneata ? Ce anume cercetezi ?

LOGODNICUL : Viitorul.

MAMA : Interesant.
FIICA : A scris o carte care-o să-i apară peste cîteva luni.
MAMA : Cum se numește ?
FIICA : „Omul viitorului și obsesia nemuririi".
MAMA : Ai aflat cum va fi acest om al viitorului ?
LOGODNICUL : Nu am aflat, ci mi-am imaginat. În primul rînd, cred că va fi o ființă perfectă.
MAMA : Din ce punct de vedere ?
LOGODNICUL : Biologic. În sensul că va fi în afară de orice pericol în privința bolilor.
MAMA : Nu va mai fi bolnav, vrei să spui ?
LOGODNICUL : Nu. Fiecare om va beneficia la naștere de un vaccin total, care-l va feri de orice microb sau virus. În același timp, hrana va fi atît de echilibrată și sintetizată, încît organismul uman nu va mai cunoaște uzura și îmbătrînirea.
MAMA : Adică vom rămîne tineri.
LOGODNICUL : Într-un fel, da. Vom fi tot timpul tineri și foarte înalți. Toți oamenii vor avea peste doi metri. Și încă un amănunt care-o să vă surprindă : omul viitorului nu va mai avea nevoie de odihnă și somn. Mai întîi pentru simplul fapt că munca fizică va dispare. Apoi pentru că organismul uman, ajuns la perfecțiune, își va recupera energiile din mers, nu va mai fi nevoie să piardă opt sau zece ore dormind.
MAMA : Păcat că se va pierde somnul.
LOGODNICUL : De ce ?
MAMA : Odată cu el se vor pierde și visele. Cele mai frumoase clipe din viața mea le-am trăit în vis.
LOGODNICUL : Nu vă fie teamă, omul va visa întotdeauna. Visul nu e legat neapărat de somn. Cel mai des visăm cu ochii deschiși.
MAMA : Deci dumneata ești convins că omul va atinge perfecțiunea.
LOGODNICUL : Îndrăznesc chiar să afirm că, în cel mult o mie de ani va deveni nemuritor.
MAMA : E absurd !
LOGODNICUL : Vă asigur. Umanitatea nu se va împăca cu sine pînă nu va atinge acest prag al progresului,

pînă nu va lichida această obsesie fundamentală. De fapt, ce e moartea ?

MAMA : Nu știu. Mă întreb și eu.

LOGODNICUL : E o lege. Or, s-a dovedit că legile pot fi învinse. Zborul în cosmos a învins legea gravitației. Teoria relativității a demonstrat că spațiul și timpul se dilată și că pot fi stăpînite și chiar dirijate, în ciuda neclintirii lor obiective. Tot așa poate fi învinsă și moartea.

MAMA : Nu cred că e posibil.

LOGODNICUL : Ba da. E posibil. În ce sens ? Nu în sensul că moartea va dispare ca fenomen biologic, ci în sensul că omul va trăi după preferință. Adică atît cît îi va face plăcere. Cînd se va plictisi — după două, trei, patru sute de ani — va muri. Dacă nu, va continua să trăiască. Înțelegeți ?

MAMA : Oarecum.

LOGODNICUL : Moartea își va schimba sensul, conținutul. Nu va veni la întîmplare, ca o catastrofă, ci atunci cînd va dori individul, cînd acesta nu va mai suporta să trăiască. Asta înțeleg eu prin nemurire.

MAMA : Și mai departe ? Ce se va întîmpla după ce vom deveni nemuritori ?

LOGODNICUL : Mai departe nu știu ce se va întîmpla. Pînă aici se întinde ideea mea de progres.

(Pauză.)

MAMA *(către Tatăl)* : Ai auzit ce lucruri extraordinare ne-a spus ? Ce păcat că noi nu vom apuca acele timpuri grozave. *(Către Logodnic.)* Dumitale ți-e frică de moarte ?

LOGODNICUL : Deloc.

MAMA : Atunci de ce te ocupi de problema nemuririi ?

LOGODNICUL : Din pură pasiune științifică.

MAMA : Mie mi-e frică de moarte. Mai ales de veșnicia ei... Și ce vei face, practic, după terminarea facultății ? Vei fi filozof ?

LOGODNICUL : Nu. Am să urmez o altă facultate. Fizico-matematici.

MAMA : De ce ?

LOGODNICUL : Ca să fiu sincer, matematica e adevărata mea speranță în viață. Matematicienii și nu filozofii vor rezolva în viitor problemele grave ale omenirii : timpul, infinitul și chiar moartea. Computerul, care e o invenție a matematicii, ne va spune totul. Cu ajutorul cifrelor și al logicii, raționalitatea noastră va atinge absolutul. Adevărul, în forma lui pură, e o cifră.

FIICA : Trebuie să-i citești cartea, mamă, neapărat.

LOGODNICUL : Idealul meu e să inventez un computer care să filozofeze cu ajutorul cifrelor și al ecuațiilor.

MAMA : Știam că gîndirea aparține numai omului.

LOGODNICUL : Dar computerul nu e o prelungire a omului ?! Dealtfel, vă asigur că într-un viitor foarte apropiat se va produce unirea filozofiei, matematicii și fizicii într-o singură știință. Nu e de conceput un matematician sau fizician care să nu fie și filozof sau un filozof care să nu stăpînească la perfecție fizica și matematica. De-abia acum, după ce termin facultatea, trebuie să mă apuc de învățat. Am de citit enorm.

MAMA : Dar cum îți explici dumneata, care ești atît de optimist în privința viitorului, faptul că în momentul de față știința e încă neputincioasă în multe probleme esențiale ale vieții ?

LOGODNICUL : La ce vă referiți ?

MAMA : La medicină, de pildă.

LOGODNICUL : Da, aici lucrurile sînt încă destul de complicate. Trupul omenesc e încă o mare necunoscută, o genune în care să orbecăie fără lumină. Numai cînd se vor inventa aparate de cercetare foarte perfecționate se vor putea face progrese spectaculoase. De pildă, cancerul. Secretul lui, după părerea mea, îl va descifra, în cele din urmă, o minte de geniu în stare să sintetizeze tot ce se știe la un moment dat despre această boală.

MAMA : Mintea aceasta ar putea fi un computer ?

LOGODNICUL : Da. De ce nu ?

MAMA : Oamenii bolnavi așteaptă din zi în zi această descoperire. Niciodată o descoperire nu a fost aș-

teptată cu atîta încordare. Cînd crezi că ar putea să se întîmple minunea ?

LOGODNICUL : Am impresia că nu mai devreme de zece ani.

MAMA : Din pricina banilor ?

LOGODNICUL : Nu. Medicina merge în pas cu alte ştiinţe, de al căror progres depinde. E legată, în primul rînd, de chimie şi de electronică. Am un prieten, cercetător în medicină, care susţine că cei care vor descoperi secretul cancerului sînt chinezii. El a fost acolo, la faţa locului. Se pare că e vorba de o plantă miraculoasă din care se scoate un extract în stare să înzecească capacitatea de apărare a organismului.

TATĂL : Am citit despre asta în presă.

(Pauză.)

LOGODNICUL : Sper că nu v-am plictisit.

FIICA *(către Logodnic)* : Am luat bilete la film.

MAMA : Crezi că fiica mea ar fi o soţie ideală pentru dumneata ?

LOGODNICUL : Da. Aşa am impresia. Seamănă cu dumneavoastră : ştie să asculte... Să se devoteze.

MAMA : Deci, devotamentul e calitatea de bază a unei soţii ?

LOGODNICUL : Bineînţeles.

MAMA : Săracele de noi !

LOGODNICUL : Nu e un motiv de compătimire, ci de admiraţie.

MAMA *(solemnă)* : Dragul meu, m-am hotărît. Vă veţi căsători după ce va termina ea facultatea.

LOGODNICUL : Sfaturile părinţilor nu sînt întotdeauna cele mai înţelepte.

MAMA : Nu e un sfat, ci o hotărîre.

LOGODNICUL : Pe care fiica dumneavoastră e obligată s-o respecte ?

MAMA : Da, e obligată.

LOGODNICUL : Atunci situaţia noastră se complică în chip neaşteptat. Soţul dumneavoastră părea a fi de acord.

MAMA : Soțul meu nu poate lua o asemenea hotărîre fără mine. *(Pauză.)* Vreți să plecați la film ?
FIICA : E devreme. Mai stăm cu tine.
MAMA : S-o fi făcut frig ?
FIICA : Nu cred.
MAMA : Atunci aș vrea să mîncăm afară, în grădină. Ați avut grijă de chioșc ?
FIICA : Da. Tata l-a îngrijit tot timpul. Tată, ești de acord să mîncăm afară ?
TATĂL : Bineînțeles. Totul e pregătit. Puteți merge.
FIICA : Mamă, vii ?
MAMA : Să-l așteptăm și pe fratele tău. *(Soneria.)* Vedeți cine e.
VECINA *(zîmbitoare)* : Bună seara. Iertați-mă că vă deranjez. *(N-o vede pe Mama.)* Mi s-au terminat chibriturile și nu am cu ce aprinde focul. Tutungeriile sînt închise, soțul e plecat, eu nu fumez... *(Tatăl îi întinde o cutie cu chibrituri.)* Mulțumesc. *(În șoaptă.)* S-a întors soția ?
MAMA : Da, m-am întors.
VECINA *(abia acum o vede)* : Vai, iartă-mă că nu te-am văzut. Bine te-ai întors, draga mea ! *(O îmbrățișează.)* Chiar azi am trecut pe aici ca să întreb de tine. Una că-mi era dor, doi că avem o groază de treburi. Mai ales cu orfelinatul. Plus darea de seamă semestrială pe care trebuie s-o facem împreună. Ai lucrat ceva pentru orfani ?
MAMA : Da. Am împletit cîteva pulovere.
VECINA : Și ? Altfel ? Ce-ai mai făcut, pe unde te-ai mai plimbat ?
MAMA : Discutăm altădată. Acum sînt obosită.
VECINA : Dar nu te-ai odihnit la băi ?
MAMA : N-am fost la băi. *(Către Tatăl.)* Ne ducem în grădină.

(Iese. Fiica și Logodnicul o urmează.)

VECINA *(conspirativ)* : Deci a venit ?
TATA : Da.
VECINA : Vi se pare oarecum schimbată ?
TATĂL : Oarecum, da. De ce mă întrebați ?

VECINA : Ce vroiam să vă spun ? *(În secret.)* Dînsa a venit cu o maşină. Maşina era condusă de un bărbat îmbrăcat cu o haină albă. Blond. A lăsat-o după colţ.

TATĂL : Şi ce-i cu asta ?

VECINA : Nu v-am spus esenţialul : la despărţire, ea i-a făcut un semn care însemna „pe curînd, dragă !"

TATĂL : Da ?!

VECINA : Precis. I-a văzut cineva.

TATĂL : Mulţumesc.

VECINA : Vă e rău ?

TATĂL : Nu. Mă simt foarte bine.

VECINA : Eu ştiu ce simte un om în asemenea situaţii, pentru că am trecut şi eu prin asta. Închipuiţi-vă, vin acasă de la serviciu şi nepoţica mea cu soţul meu mă anunţă că vor să se căsătorească, iar eu să le dau concursul... Vă imaginaţi.

TATĂL : Mă iertaţi, dar trebuie să pregătesc masa.

VECINA : Mă duc şi eu. Trebuie să trec pe la orfelinat. Mulţumesc pentru chibrituri.

TATĂL : Cu plăcere.

VECINA : Îmi place că vă ţineţi tare. Încercaţi să fiţi cît mai demn. La revedere ! *(Iese.)*

CORTINA

PARTEA A DOUA

În chioșcul din grădină. O seară blîndă și senină. În jurul mesei se află Mama, Fiica, Logodnicul. Tatăl servește cafelele. De la terminarea primei părți au trecut aproximativ treizeci de minute.

MAMA : Voi simțiți mirosul de pîine ?

LOGODNICUL : Nu știam ce miroase atît de plăcut.

MAMA : Aici, lîngă noi, e o fabrică de pîine. De cînd m-am născut, mi-a mirosit tot timpul a pîine. Cea mai sfîntă mireasmă din lume. Ai fost vreodată într-o astfel de fabrică ?

LOGODNICUL : Nu.

MAMA : Eu am fost de multe ori. Tatăl meu a lucrat în fabrica asta și mă duceam zilnic, la prînz, să-i duc sufertașul cu mîncarea gătită de mama. Mă lăsau să iau aluat, să-mi fac singură o pîinică, s-o coc și s-o mănînc. Înainte de asta mi-o frîngeau în creștet, ca să le aduc noroc. Fabrica a rămas neschimbată și acum. E o fabrică solidă. După ce a fost naționalizată, proprietarul ei a lucrat ca maistru, pînă la pensie. Dar dumneata de ce ești orfan ? Ți-au murit părinții ?

LOGODNICUL : Da. Acum un an. Amîndoi erau medici. Tocmai împliniseră douăzeci și cinci de ani de căsătorie și au plecat la Predeal cu mașina ca să sărbătorească evenimentul în doi. Conducea mama, era noapte, ningea, le-a apărut un iepure în față, ea a vrut să-l evite — iubea extraordinar animalele —

s-au răsturnat, tata şi-a revenit, a încercat s-o ducă pe mama la un spital, dar nu i-a mai putut face nimic, a murit în braţele lui. După înmormîntare, adică a treia zi, a venit acasă, s-a întins pe pat şi a murit şi el în timp ce vroia să-mi spună ceva.

MAMA : Ce vroia să-ţi spună ?

LOGODNICUL : Era o frază pe care n-a terminat-o. „Vezi, dragul meu, moartea, ca şi viaţa, e o întîmplare. Dar care este diferenţa ?" Restul n-a mai apucat să spună. Era un om extraordinar de serios, citea enorm, scria, picta. Specialiştii îl considerau cel mai bun pediatru din ţară. Mama, şi ea, era un medic excelent. Aveau aceeaşi vîrstă, abia împliniseră patruzeci şi cinci de ani.

MAMA *(îngîndurată)* : Ce ziceai că ţi-a spus tatăl dumitale în ultima clipă ?

LOGODNICUL : Că moartea, ca şi viaţa, e o întîmplare. O concluzie oarecum înţeleaptă, dar incompletă.

MAMA : Poate că totul e o întîmplare. Totul în general, vreau să spun. Te întreb o naivitate şi te rog să nu rîzi de mine : filozofii cum se comportă în ultimele lor clipe de viaţă ? Mor şi ei la fel ca noi ?

LOGODNICUL : Am citit o carte care avea un capitol cu această întrebare. Majoritatea au fost demni în faţa morţii. Adică panica nu i-a desfigurat psihic. Socrate a murit vorbind, Pascal lucrînd, iar Descartes glumind cu prietenii. Firește, amănuntele astea sînt fleacuri. Nu trebuie să ne speriem de moarte. E inutil. Totul e aici, nimic nu e dincolo. *(Pauză.)* Am văzut acum o săptămînă o piesă în care un personaj are nişte gînduri despre viitor cumplit de naive, dar adevărate : „O să zboare lumea cu aerostatele, spune el. Hainele îşi vor schimba croiala... Se va descoperi, poate, al şaselea simţ... Viaţa, însă, va rămîne aceeaşi. Plină de taine şi fericire... Chiar peste o mie de ani, omul tot la fel o să se tînguiască, zicînd : „Vai, ce grea e viaţa !" Şi tot aşa, ca şi acum, o să se teamă de moarte şi n-o să vrea să moară". Cît e ceasul ?

FIICA : Cred c-am pierdut filmul.

LOGODNICUL : Atunci mă duc să lucrez. Azi n-am muncit decît opt ore. Sînt un criminal. Trebuie să plec. De obicei, muncesc paisprezece.

MAMA : Nu oboseşti ?

LOGODNICUL : Nu, pentru că tot ce fac îmi place.

MAMA : Şi cum te distrezi ?

LOGODNICUL : Rîzînd. O dată pe săptămînă mă duc la o comedie — fie la teatru, fie la cinema — şi rîd de mă prăpădesc. Rîsul e nemaipomenit de reconfortant pentru organism. Am un coleg care, în fiecare dimineaţă, în loc să facă gimnastică, stă un sfert de oră în faţa oglinzii şi rîde. Am să încerc şi eu.

MAMA : Bună idee.

LOGODNICUL : În rest, dacă vă interesează, nu agreez lirismul şi patetismul, prefer gravitatea şi sobrietatea, nu-mi plac bancurile şi glumele.

MAMA : Sper ca fiica mea să-ţi semene în privinţa seriozităţii.

FIICA : Nu cred, dar am să încerc.

MAMA : Dacă nu-ţi place lirismul, înseamnă că nu-ţi place nici poezia ?

LOGODNICUL : Poezia, doamnă, are valoare doar cînd e scrisă de poeţi. Cînd o încercăm noi, civilii, e penibilă.

FIICA: Într-o seară, în parc, cînd i-am spus că stelele de pe cer ne fac cu ochiul, s-a enervat şi mi-a interzis pentru totdeauna să mai folosesc metaforele.

LOGODNICUL: Dar recunoşti că ai spus o tîmpenie ?

FIICA : Recunosc. Dar cum pot să trăiesc fără să fac măcar o singură figură de stil pe zi ?

LOGODNICUL : Dacă nu ştii s-o faci ca lumea, te lipseşti. *(Către Mama.)* Doamnă, vă avertizez că fiica dumneavoastră citeşte exagerat. Abuzul de literatură — mă refer la literatura de ficţiune — e nociv, îţi alterează obiectivitatea spiritului. În fiecare zi înghite un roman.

FIICA : Ce vrei să fac în timpul celor şaisprezece ore cît tu lucrezi şi taci ? *(Către Mama.)* Nu-mi dă voie să ies singură în oraş nici două minute.

LOGODNICUL : Știi foarte bine cît ești de influențabilă și superficială. Te vede unul mai îndrăzneț ca mine, te ia de mînă și pleacă cu tine.

(Apare Fiul, grăbit și încrîncenat.)

FIUL : Mamă, o aduc aici cu o singură condiție : să n-o jignești.

MAMA : Adu-o fără grijă. *(Fiul pleacă spre poartă.)* Voi mai rămîneți ?

LOGODNICUL : Mă duc să-i dau un telefon bunicii. Pe urmă am să merg acasă.

MAMA : De ce n-ați mîncat ?

FIICA : Mie nu mi-e foame. *(Către Logodnic.)* Vii la telefon ?

LOGODNICUL : Da. *(Cei doi pleacă în casă. Apare Fiul cu Fosta colegă.)*

FOSTA COLEGĂ : Bună seara, draga mea. Iată ce surpriză îmi oferă fiul tău. M-a adus aici cu forța. Nu știam că ești mama unui băiat atît de mare, atît de frumos și deștept.

MAMA : Nu-l lăuda prea mult. Nu merită. Ia loc. *(Către Fiul.)* Adu-i ceva : o cafea, o citronadă...

FOSTA COLEGĂ : O citronadă.

FIUL : Imediat. *(Pleacă în casă.)*

MAMA : Ce mai faci ? Nu te-am mai văzut de mai bine de zece ani. Te-ai schimbat foarte puțin.

FOSTA COLEGĂ : Nici tu nu te-ai schimbat prea mult. Doar că ai mai slăbit.

(Pauză. Discuția nu se încheagă.)

MAMA : Cîndva, adică în liceu, parcă eram prietene...

FOSTA COLEGĂ : Da, am fost și colege de bancă. Ne făceam confidențe. Pe urmă ne-am văzut foarte rar.

MAMA : Poate și pentru că ne-am căsătorit imediat după terminarea liceului.

FOSTA COLEGĂ *(cu ironie subțire)* : Tu chiar mai înainte, mi se pare.

MAMA : Nu. M-am căsătorit chiar în ziua examenului de bacalaureat. Dar tu mi se pare c-ai rămas foarte repede văduvă. Ce diferență era între tine și fostul tău soț ?

FOSTA COLEGĂ : Te referi la vîrstă ? Douăzeci de ani.
MAMA : Lumea vorbea de treizeci. Era academician plin sau membru corespondent ?
FOSTA COLEGĂ : Plin.
MAMA : Şi ?
FOSTA COLEGĂ : Poftim ?
MAMA : Vroiam să te întreb cum a murit.
FOSTA COLEGĂ *(enervată)* : De ce te interesează ?
MAMA : Fără nici un motiv. Auzisem că a murit în împrejurări ciudate şi că ai avut dificultăţi cu autorităţile din cauza asta. E adevărat ?
FIUL *(intră pe replica precedentă)* : Mamă, te-am rugat foarte mult să n-o jigneşti !
FOSTA COLEGĂ : Dar nu m-a jignit. Pur şi simplu depănam nişte amintiri.
MAMA : Nu intra în panică, nu ne certam. O întrebam pe fosta mea colegă despre fostul ei soţ, care a murit pe vremea cînd tu nu erai încă născut.
FIUL : Ştiu la ce te referi. E o calomnie.
FOSTA COLEGĂ : Dă-mi voie să mă explic eu. Deşi nu-mi face nici o plăcere, am să-ţi spun totul. Draga mea, într-adevăr, am avut dificultăţi în legătură cu moartea soţului meu. Soţul meu, probabil că ştii, a fost un mare bio-speolog, elev al lui Racoviţă, iar eu i-am fost nu numai soţie, ci şi cea mai apropiată colaboratoare. Acum zece ani, în timp ce coboram împreună într-o peşteră, el a alunecat şi s-a accidentat grav. Nu-l puteam scoate la suprafaţă, aşa că am rămas lîngă el şi l-am îngrijit pînă la cea din ultimă clipă de viaţă. Adică am rămas acolo, cu un muribund în braţe, o zi şi-o noapte, într-o beznă totală — ni se terminaseră şi bateriile — am vorbit cu el, am încercat să-i dau curaj, i-am jurat c-o să-i respect memoria şi c-o să-i continui opera. Mi-a cerut cu limbă de moarte să fie înmormîntat acolo, în peşteră, şi i-am îndeplinit dorinţa. Dar poate-ţi închipui că nu aveam destui duşmani şi că ei n-au profitat de împrejurare ca să mă doboare, mai ales neamurile lui, care-şi imaginau că bătrînul savant a lăsat în urmă o moşte-

nire grozavă, că a găsit prin peşteri nu ştiu cîte comori şi că de ce să le iau eu pe toate, de ce să nu profite şi ei ? Medicul legist care a coborît în peşteră pentru formalităţi s-a dovedit şi el un infect, a încercat să mă şantajeze, era şi el convins că bătrînul mi-a lăsat un morman de aur, m-a trimis în faţa procuraturii, care m-a anchetat vreme de cîteva luni ; între timp, fusesem scoasă din învăţămînt şi aşa mai departe. Într-un cuvînt, toată lumea ştia — şi văd că şi tu ai auzit — că sînt o criminală de drept comun, nu-mi mai vorbea nimeni, pierdusem totul. De ce ? Din pricina urii unor oameni răi şi meschini, care nu aveau absolut nici o dovadă, nici o singură faptă, nici un singur adevăr împotriva mea. Totul nu era decît calomnie.

MAMA : Şi ? Cum ai rezolvat ?

FOSTA COLEGĂ : Greu. Foarte greu. Am cerut o audienţă ministrului de justiţie, acesta nu vroia să mă primească, mă trimitea pe la diverşi consilieri, care mă purtau cu vorba, pînă cînd l-am ameninţat cu sinuciderea — ceea ce şi intenţionam —, în sfîrşit, m-a primit, s-a făcut o comisie de anchetă, s-au lămurit lucrurile şi am fost repusă în drepturi. Adică am revenit la catedra fostului meu soţ — pe care o şi conduc acum — şi unde încerc să formez o nouă şcoală de bio-speologi.

MAMA : Dacă nu mă înşel, s-a scris şi un articol în presă despre cazul tău.

FOSTA COLEGĂ : Da, un articol intitulat : „Calomnia are picioare scurte“ şi care era fals de la un cap la altul.

MAMA : De ce ?

FOSTA COLEGĂ : Pentru că în el se demonstra forţa, bărbăţia şi demnitatea cu care colectivul catedrei s-a luptat pentru cauza mea. În timp ce adevărul era invers. Indivizii lăudaţi erau chiar cei care au vrut să mă distrugă. Doi dintre ei, dealtfel, au şi rămas dincolo, după ce mi-au furat o lucrare la care muncisem cîţiva ani. În sfîrşit, cel mai trist e că majoritatea celor care m-au cunoscut au rămas cu impresia că sînt o aventurieră dubioasă,

dacă nu chiar o escroacă. Nimeni n-a putut să creadă, nici măcar mama mea, că m-am căsătorit cu un bărbat mai în vîrstă decît mine cu douăzeci de ani pentru că-l stimam enorm și pentru că mă îndrăgostisem pînă la fanatism de meseria lui.

MAMA : L-ai iubit ?

FOSTA COLEGĂ : La început, nu, dar pe urmă îl adoram. Era cel mai tandru și mai blînd om de pe lume. Zîmbea tot timpul, chiar și atunci cînd cineva îi făcea un rău. Îmi purta atît de mult de grijă și mă ocrotea cu atîta discreție, încît îmi dăduse o încredere oarbă în viață, eram convinsă că legătura noastră nu avea sfîrșit. Probabil că nu mai există acum pe lume un bărbat atît de minunat ca el. Și ce savant extraordinar a fost ! Dacă ar fi trăit...

(Pauză.)

MAMA : Și pe fiul meu unde l-ai cunoscut ?

FIUL : La onamastica unui prieten.

FOSTA COLEGĂ : Eu vorbeam despre o peșteră nouă pe care o descoperisem în Apuseni și, peste cîteva minute, mi-am dat seama că toți plecaseră la dans și că numai el mă asculta, profund emoționat. Peste o săptămînă l-am luat în grupul meu într-o expediție și l-am contaminat pentru totdeauna.

MAMA *(către Fiul)* : Bine, dar tu ești student la regie de teatru, ești deja în anul doi, vrei să pierzi totul și s-o iei de la început ?

FIUL : Bineînțeles. Nu are importanță cînd îți descoperi vocația. Totul e să ți-o descoperi.

MAMA : Dar pînă acum spuneai că-ți place teatrul la nebunie.

FIUL : Am suferit o dezamăgire.

MAMA : Ce s-a întîmplat ?

FIUL : Nu s-a întîmplat nimic, propriu-zis. Nu mai cred în teatru. Ca formă. E prea naiv și prea convențional. Prea neschimbat de atîta vreme. Mă enervează, de pildă, faptul că oamenii sînt obligați să vină ei la teatru.

FOSTA COLEGĂ : Crezi că e posibil și invers ?

FIUL : Bineînțeles. Adică să meargă teatrul la spectator acasă. Așa ar fi mai firesc.

MAMA : Practic, cum s-ar putea realiza așa ceva ?

FIUL : Foarte simplu : trupa merge la om acasă și joacă. Am încercat formula la ultimul meu examen.

MAMA : Adică ce-ai făcut ?

FIUL : Am pus în scenă o piesă într-un act cu patru colegi și am plecat cu ea într-un cartier. Am intrat într-un bloc și-am sunat la o ușă : „Nu vă supărați — am spus — ne puteți primi la dumneavoastră să vă jucăm o piesă de teatru ?“ Primele patru tentative au eșuat, oamenii ne luau ori drept pungași, ori drept nebuni. A cincea familie ne-a primit și spectacolul a fost extraordinar. În total, șase spectatori care ședeau înșirați pe pat, pentru că restul camerei îl ocupam noi, spectatori dintre care unii vedeau pentru prima oară teatru pe viu și care atingeau pentru prima oară un artist. Pe urmă, am mai fost și în alte case și reacția a fost extraordinară. Teatrul trebuie democratizat, înțelegi ? Trebuie scos din sală, trebuie să se termine cu așa-zisa vrajă a actorului distanțat pe scenă, învăluit în lumini speciale, în decoruri și costume fastuoase, machiat și mascat. Ce e cu tîmpenia asta de prost gust, ce e cu convențiile astea împuțite ? Iar la institut, profesorii tocmai asta vor să ne învețe : convenții. Adică formele pe care trebuie să le respecți : cum să mergi, cum să vorbești. În loc să-l lase pe actor să vorbească și să meargă așa cum merge el, ei vor să-l învețe să vorbească și să meargă ca ei. Nu mai suport ! *(Pauză.)* Știți ce e stupid ? Că după ce am făcut trupa aceea de teatru la domiciliu, care a avut un ecou grozav printre colegi, profesorul meu, minunatul meu profesor, a vrut să mă lase repetent. La urmă, de frică să nu i se spună că e prost și anacronic, s-a răzgîndit și mi-a dat zece. „Mersi, i-am zis, acum nu mă mai interesează nici nota doișpe. Dacă nu mă lăsați dumneavoastră repetent, mă las eu !“ Am vrut să repet anul voluntar, ei nu mi-au dat voie și așa am ajuns să mă retrag din institut.

MAMA : O veste mai groaznică nu puteai să-mi dai. *(Își ia capul în mîini.)*

FIUL : Mamă, te rog să nu-mi faci scene ! Sînt destul de matur ca să hotărăsc singur ce e bine să fac în viață. Totul e pe răspunderea mea.

MAMA : Dar ce ai de gînd să faci ?

FIUL : Vreau să umblu o vreme pe sub pămînt, să văd ce-i pe acolo. Aventura cosmică e un mare eșec. S-au cheltuit inutil averi cu care se putea face din Pămînt o grădină. Sub pămînt, acolo trebuie mers, acolo e tot ceea ce avem nevoie ca să trăim. Omenirea și-a dat seama, în sfîrșit, de acest mare adevăr, și-a început înnebunită călătoria în jos ! Începe o altă epocă, mamă.

MAMA : Crezi ?

FIUL : Dar e limpede.

MAMA : Și ce legătură are tot ce-mi spui tu cu peșterile ?

FIUL : Cum poți să întrebi așa ceva ?

FOSTA COLEGĂ : Tu crezi că noi căutăm acolo doar insecte și oase de animale preistorice ? Speologia va deveni în curînd o știință foarte rentabilă. Acum cîteva săptămîni am descoperit un rîu subteran care va putea fi adus foarte ușor la suprafață, doar prin săparea unui tunel de un kilometru și care va fi folosit pentru irigații. O altă peșteră descoperită de răposatul meu soț a devenit acum o mină de metale neferoase. Eu am descoperit un zăcămînt de aur.

FIUL : Acum o lună a primit Ordinul Muncii.

MAMA : Într-adevăr ?

FOSTA COLEGĂ : Da, dar nu contează. În curînd vom da o altă lovitură... Nu-ți spun despre ce-i vorba, e secret.

MAMA : Ești fericită...

FOSTA COLEGĂ : Da, sînt fericită. Ce zici ? Lași băiatul să vină cu mine ? Mai am încă patru băieți și două fete, îi iubesc pe toți la fel, mă ocup de ei ca de copiii mei. Cu toate că...

MAMA : Ce vroiai să spui ?

FOSTA COLEGĂ : A existat un binevoitor care, văzîndu-i în jurul meu, m-a bănuit de imoralitate, drept pentru care au fost chemaţi pe rînd şi puşi să dea declaraţii. Ceva în genul în care ai încercat şi tu : întrebări în doi peri, insinuări...

MAMA : Scuză-mă. N-am vrut să te jignesc. Auzisem nişte zvonuri. Trebuie să mă înţelegi, sînt mamă.

FOSTA COLEGĂ : Te înţeleg. Eu îi înţeleg pe toţi. Doar pe mine uneori, nu mă mai înţeleg... *(Către Fiul.)* Îmi mai dai o citronadă ?

FIUL : Cu plăcere. *(Pleacă.)*

FOSTA COLEGĂ : E adevărat ce-am auzit ? Că ţi-ai părăsit bărbatul ?

MAMA : Nu bărbatul. Familia.

FOSTA COLEGĂ : Dar ce s-a întîmplat ? Eşti îndrăgostită ?

MAMA : De ce crezi asta ?

FOSTA COLEGĂ : Altfel ce rost ar avea să fugi de-acasă ? *(Mama tace.)* Cine e ?

MAMA *(tresare)* : Poftim ?

FOSTA COLEGĂ : Cine e bărbatul ? Nu te feri de mine.

MAMA *(misterioasă)* : Cineva... Care m-a răpit într-o zi...

FOSTA COLEGĂ : Te-a răpit ?

MAMA : Da. Fără voia mea... N-am putut să-i rezist...

FOSTA COLEGĂ : E un bărbat frumos ?

MAMA : Încă n-am avut curajul să-l privesc în faţă.

FOSTA COLEGĂ : Şi nu ştii cum arată ?

MAMA *(stranie)* : E înalt... îmbrăcat în negru... şi foarte palid...

FOSTA COLEGĂ *(vrăjită)* : Ca un cavaler...

MAMA : Da, ca un cavaler... Ca un zburător... Nu-l văd decît noaptea, cînd îmi vorbeşte despre lumea lui, în care vrea să mă ia... O lume albă, în care ninge cu stele şi nu bate vîntul niciodată, iar frigul e cald şi caldul e frig... *(Îi zîmbeşte ciudat.)*

FOSTA COLEGĂ *(tristă)* : Eu n-am mai fost îndrăgostită din adolescenţă. Mi-e tare dor să iubesc un bărbat, să sufăr şi să mă chinui... Dulcele chin al dragostei... Mai ţii minte că în liceu eram îndrăgostită amîndouă de preotul care ne preda religia ? Ne ui-

tam în ochii lui pînă-l făceam să roşească. *(Pauză.)* Prostii !

MAMA : Nu lua în serios ce ţi-am spus. Am glumit. Ai grijă de fiul meu. Eu o să plec, probabil, din nou.

FOSTA COLEGĂ : Pleci ?

MAMA : Nu m-am hotărît.

FOSTA COLEGĂ : N-avea nici o grijă cu băiatul. Eu răspund de el.

MAMA : Îţi mulţumesc. *(Apare Fiul.)*

FOSTA COLEGĂ : Eu trebuie să plec. *(Către Fiul.)* Mă conduci ?

FIUL : Da.

FOSTA COLEGĂ *(se ridică)* : Draga mea, mă bucur sincer că te-am revăzut. Îţi urez multă fericire.

MAMA : Nu vreau multă. Vreau numai un pic, dar s-o am în fiecare zi.

(Se îmbrăţişează. Fosta colegă pleacă împreună cu Fiul. Mama rămîne cîteva clipe singură. Îşi cuprinde capul în mîini, îngîndurată. Apare Fiica.)

FIICA : S-a terminat întrevederea ? Ce e cu tine ? Ţi-e rău ?

MAMA : Nu. Sînt puţin obosită. Mă bucur de voi. *(O îmbrăţişează.)* Sînteţi nişte copii buni. Fratele tău e un băiat serios, să nu te iei după ce spun alţii. Iar tu să-ţi termini facultatea.

FIICA : Bineînţeles.

MAMA : Şi să ai grijă de viitorul tău soţ. Pare un băiat foarte deştept. Ai avut noroc.

FIICA : Vreau să-ţi spun un secret : eu sînt mai deşteaptă decît el, dar nu vreau să afle asta decît după căsătorie.

MAMA : Tu ai fost totdeauna un copil docil. Te-am crescut uşor... Te rog să nu mai fumezi. Ai plămînii şubrezi. *(Tatăl aduce un platou cu prăjituri.)*

TATĂL : Prăjituri făcute de mine. *(Se întoarce şi Fiul.)*

FIUL : Tata şi-a descoperit vocaţia de bucătar. *(Mănîncă cu poftă.)*

MAMA : Şi-a descoperit-o la timp.

TATĂL : Bine-ai zis. Mai ales dacă rămîn şomer...
MAMA : De ce ?
TATĂL : N-aţi auzit de marele nostru scandal ?
FIICA : Nu.
TATĂL : Să vi-l spun. Vine în ţară un mahăr american şi trage la nu ştiu care mare hotel. Prima noapte nu poate să doarmă. A doua noapte nu poate, a treia nu. Cheamă un doctor. „Dom-le, zice el, nu pot să dorm, am o stare de nelinişte, mi se face pielea găină, de parc-ar umbla cineva pe sub mine." Doctorul psihiatru, crede că tipul e astenic, îi face consultul corespunzător, îi dă calmante, milionarul tot nu poate dormi, se vaită că-i umblă cineva prin saltea, face scandal. Directorul hotelului se enervează, sfîşie salteaua şi peste ce credeţi că dă ? Peste un şoarece.
FIUL : Formidabil !
TATĂL : Cînd s-a făcut salteaua, şoarecele s-a ascuns în zegras şi-a rămas acolo. Noaptea îşi făcea plimbările. Chestia a ajuns pînă la urechile ministrului, care a zis : „Să vină la mine directorul fabricii în care s-au făcut saltelele !" Mîine la opt sînt la el. Să vedem ce-mi face.
MAMA : Dacă are simţul umorului, nu-ţi face nimic.
TATĂL : Şi dacă n-are ? Dacă mă dă afară ?
FIICA : Pun pariu că te-a chemat ca să te ironizeze. Nu se dă afară un om pentru un şoarece.
FIUL : Nici măcar pentru o pisică.
MAMA : N-o să păţeşti nimic. Şi chiar dacă păţeşti, nu-i nici o nenorocire. Eşti de douăzeci de ani director, meriţi să fii schimbat. S-o fi plictisit lumea de tine.
FIICA : E deja nouă ? Mă duc să învăţ. *(Pleacă.)*
FIUL : Eu mă culc. Noapte bună ! *(Pleacă.)*
TATĂL : Pot să strîng ?
MAMA : Lasă că fac eu curat.
TATĂL : Nu-i nevoie. Mă descurc singur.
MAMA : Nu trebuie să faci pe victima. Sau vrei să-mi provoci mustrări de conştiinţă ?!
TATĂL : Nici una, nici alta. *(Duce tacîmurile în casă şi se întoarce.)* Poţi să-mi spui unde ai fost ?

MAMA : Pot, dar nu acum. Trebuie să mă mai gîndesc. Dar de ce vrei să știi unde-am fost ?
TATĂL : Nu e normal să știu ?
MAMA : Ești gelos ? Sau e vorba, mai degrabă, de orgoliu ? Te-ai simțit jignit ?
TATĂL : Da, cred că se poate vorbi de toate trei deodată. Adică sînt și gelos, și orgolios, mă simt și jignit. Dar mai ales orgolios. Noi, bărbații, sîntem atît de orgolioși în relațiile cu femeile încît nu le putem ierta, din această pricină, nici un fel de greșeli.
MAMA : Nu te știam atît de intransigent. Tu, care păreai atît de supus și fără personalitate în fața mea, acum îmi dai de înțeles că nu mă poți ierta. Mă uimești.
TATĂL : Nu asta am urmărit.
MAMA : Dar pentru ce nu poți să mă ierți ?
TATĂL : Pentru că nu pot.
MAMA : Și ce-ai de gînd să faci ? Să divorțezi ?
TATĂL : Probabil. Deocamdată n-am luat o hotărîre.
MAMA : Dar ce dovezi ai împotriva mea ?
TATĂL : Una singură.
MAMA : Care ?
TATĂL : Ce mi-ai spus tu la telefon.
MAMA : Ce ți-am spus ?
TATĂL : Că ai plecat de-acasă și nu știi dacă și cînd te mai întorci.
MAMA : Poate că am glumit.
TATĂL : Totuși, unde ai fost mai bine de o lună de zile ?
MAMA : Am vrut să fiu singură. După douăzeci de ani de căsnicie am simțit nevoia să fiu singură.
TATĂL : Dar puteai să-mi spui unde ești.
MAMA : Dacă-ți spuneam unde sînt nu m-aș mai fi simțit singură.
TATĂL : Și ce e cu bărbatul care te-a adus pînă acasă ?
MAMA : Cînd ?
TATĂL : Acum două ore, cînd ai venit. Te-a adus pînă la colțul străzii. Ai fost văzută.
MAMA *(evită răspunsul)* : Asta înseamnă că nu am avut nimic de ascuns. Dar cine m-a văzut ?
TATĂL : Vecina.
MAMA : Da, m-a adus un bărbat acasă, cu mașina. Și ce-i cu asta ?

TATĂL : Nimic. Vroiam să subliniez faptul că nu ai plecat să-ţi cauţi singurătatea. Dealtfel, şi eu aş fi simţit nevoia de singurătate, dar nu mi-am putut permite luxul. Şi eu sînt obosit de viaţă, de familie, de căsnicie.

MAMA : Te cred.

TATĂL : Ce se întîmpla dacă plecam şi eu de-acasă ? Cine se ocupa de copii ?

MAMA : Copiii au douăzeci de ani. Se descurcă singuri.

TATĂL : Se descurcă ?! Află că nici batistele nu ştiu să şi le spele. I-ai obişnuit să le faci tu totul, să le duci mîncarea la pat.

MAMA : Aşa sînt toate mamele.

TATĂL : Dar întreabă-mă cum m-am descurcat singur.

MAMA : Bănuiesc că nu ţi-a fost uşor. Dar trebuia să treci şi tu printr-o încercare. Şi eu am fost singură cu ei timp de trei luni.

TATĂL : Cînd ?

MAMA : Acum aproape douăzeci de ani. Nu mai ţii minte ? Atunci cînd ai dispărut tu timp de trei luni. N-aveam bani, era iarnă, copiii trebuiau alăptaţi, n-aveam lapte, n-aveam bani, era frig în casă. Nici nu ţi-am spus că furam lemne de prin garduri.

TATĂL : Ştiu că nu ţi-a fost uşor, dar eu n-am avut nici o vină.

MAMA : Nu ţi-am reproşat nimic şi nici nu m-am văitat. Dar parcă spuneai mai înainte că eşti obosit de familie şi de căsnicie. Chiar e adevărat ce spui ?

TATĂL : Cred că e o oboseală de moment. Sau poate pentru că mă apropii de bătrîneţe. Nu-mi vine să cred că voi împlini în curînd cincizeci de ani. Mă consideram un bărbat tînăr şi, deodată, sînt obligat să recunosc că am îmbătrînit. Mă apucă desperarea. Bătrîneţea e insuportabilă. Tata, care era un cochet iremediabil, s-a sinucis la şaizeci de ani.

MAMA : Mie-mi place bătrîneţea. E o vîrstă calmă şi senină, care-ţi dă răgazul să te gîndeşti cu adevărat la viaţă şi la lume. De fapt, orice vîrstă e frumoasă, cu condiţia să fii sănătos.

TATĂL : Într-adevăr. *(Pauză.)* Sînt cam obosit şi mîine trebuie să mă scol la cinci. Mă duc să mă culc. Tu ce faci ?

MAMA : Eu mai rămîn.

TATĂL *(se ridică şi pleacă, dar se întoarce imediat)* : Nu-mi spui unde ai fost ?

MAMA : Ţii neapărat ?

TATĂL : Da, vreau să ştiu unde-ai fost. Unde-ai putut să te duci tu, care n-ai lipsit de-acasă, în douăzeci şi doi de ani, mai mult de o oră. Ce s-a întîmplat cu tine ? E vorba, într-adevăr, de un bărbat ?

MAMA *(se gîndeşte)* : Îţi spun adevărul, dar cu o condiţie : să-mi spui şi tu unde-ai fost atunci cînd ai lipsit trei luni de-acasă.

TATĂL : Nu ţi-am spus unde-am fost ?!

MAMA : Unde-ai fost ?

TATĂL : Am fost reţinut pentru cercetări.

MAMA : Ce fel de cercetări ?

TATĂL : Ţi-am spus de-atîtea ori.

MAMA : Mai spune-mi o dată.

TATĂL : Un fost coleg de facultate m-a denunţat ca sabotor. Mai precis, m-a acuzat că, în timpul practicii de student, am încercat să defectez, intenţionat, o maşină.

MAMA : Şi ?

TATĂL : Pentru asta am fost cercetat trei luni, s-a dovedit că totul era o aberaţie şi mi s-au cerut scuze. Recent, m-am întîlnit cu ofiţerul care m-a anchetat şi-am băut un şpriţ împreună.

MAMA : Ciudat.

TATĂL : Ce e ciudat ?

MAMA : La vreun an de zile după ce s-a petrecut această absenţă a ta, m-am dus — fără să-ţi spun — într-o audienţă.

TATĂL : La cine ?

MAMA : La un şef de la securitate. Vroiam să ştiu totuşi pentru ce ai fost reţinut atunci. Aveam o bănuială stupidă. Şi ştii ce mi-a spus ?

TATĂL : Ce ?

MAMA : Că nu ai fost reţinut. Că totul e o invenţie.

TATĂL : Fii serioasă !

MAMA : Pe cuvînt. Aşa mi-a spus.

TATĂL : Înseamnă că nu ştia despre ce-i vorba... Nu s-a interesat...

MAMA : Ba da. S-a interesat şi mi-a spus foarte precis că nu ai fost reţinut nici măcar un minut. *(Pauză.)* Înseamnă că m-ai minţit.

TATĂL : Cum să te mint ?!

MAMA : Atunci, unde-ai fost timp de trei luni ?

TATĂL : Acolo unde ţi-am spus.

MAMA : Am fost pe urmele tale şi-am aflat adevărul. Ai fost fugit cu o femeie. Erai îndrăgostit de o ingineră blondă şi înaltă, foarte frumoasă. Vroiai să te căsătoreşti cu ea, să mă părăseşti pe mine, să-ţi părăseşti copiii. După trei luni te-ai răzgîndit, nu ştiu din ce motive. Oricum, m-ai lăsat atîta vreme singură, cu doi copii mici, pradă celei mai crîncene îngrijorări. Voi, bărbaţii, aveţi această capacitate de a fi, cîteodată, canalii, în cel mai înalt înţeles al cuvîntului, pentru ca apoi să deveniţi sublimi din nou. După ce te-ai întors şi pînă acum te-ai purtat absolut ireproşabil. M-ai făcut să te iert şi să te iubesc. *(Îl mîngîie pe păr.)* Nemernicule ! *(El îşi ascunde capul la pieptul ei, emoţionat.)* Sper să nu te-apuce plînsul. *(Rămîn mult timp îmbrăţişaţi.)* Ştii că, în timpul cît ai fost tu fugit, cineva mi-a propus să mă căsătoresc cu el ?

TATĂL : Cine ?

MAMA : N-ai să ghiceşti niciodată. Vărul tău, prietenul tău cel mai bun. Era îndrăgostit mort de mine. Dar eu l-am refuzat şi te-am aşteptat pe tine. Nu pentru că te iubeam. Pentru copii.

TATĂL : Dar adineaori spuneai că mă iubeşti.

MAMA : Da, cred că te iubesc.

TATĂL : Şi eu te iubesc. Vreau să fiu cu tine pînă la sfîrşitul vieţii.

MAMA : Nu fii atît de patetic, mă emoţionezi.

TATĂL : Nu-mi pot imagina viaţa fără tine. Dacă nu te simt lîngă mine, în pat, nu pot să dorm.

MAMA : Şi eu ţi-am simţit lipsa... Cînd mi se răceau picioarele simţeam nevoia să mă lipesc de călcîiele tale calde. Şi să te învelesc în somn. Între doi soţi

se nasc tot felul de intimități ridicole și sublime în același timp. Sublime tocmai prin faptul că sînt atît de intime. *(Pauză.)* Dacă mă uit bine, văd că ai trei fire albe în plus. Hai, du-te și te culcă. Ți se închid ochii de somn.

TATĂL *(se îndepărtează cîțiva pași)* : Și atunci cum rămîne ?

MAMA : Ce să rămînă ?

TATĂL : Rămîi acasă ?

MAMA : Nu știu... O să văd... Oricum, fii calm, n-am făcut nimic care să-ți jignească orgoliul.

TATĂL : Noapte bună !

(Tatăl pleacă din casă. Mama rămîne singură. Se întinde într-un șezlong și aține. Într-un tîrziu, intră Doctorul — înalt, patruzeci și cinci de ani ; nu știe dacă s-o trezească sau să plece.)

DOCTORUL : Bună seara !

MAMA : Bună seara, doctore. Iertați-mă, am aținit. Luați loc.

DOCTORUL *(se așază)* : Dumneavoastră vă rog să mă iertați. Am întîrziat zece minute. Am avut o urgență. Cum vă simțiți ?

MAMA : Mă simt bine. Sufletește. Am găsit acasă o situație bună. M-am alarmat degeaba cu copiii. N-au făcut nici o prostie, totul e aproape normal în viața lor.

DOCTORUL : Și soțul e bine ?

MAMA : Da. Și el e bine. *(Pauză.)*

DOCTORUL : Atunci, v-ați decis ?

MAMA : Nu încă. Am să mă decid acum.

DOCTORUL : Acum ?

MAMA : Da, acum. *(Pauză.)* Dacă dumneavoastră considerați că merită să încerc, merg.

DOCTORUL : Atîta vreme cît există o speranță, totul merită încercat. Firește, așa cum v-am mai spus, nu vă pot oferi garanții.

MAMA *(decisă)* : Da, am să vin. Mă operați mîine ?

DOCTORUL : Mîine la prînz. L-am chemat și pe profesorul meu să mă asiste. Întotdeauna, cînd am o

operație grea, el stă lîngă mine. Ne iubim foarte mult.

MAMA : Deși...

DOCTORUL : Ce vroiați să spuneți ?

MAMA : Deși simt că e tîrziu, doctore. Trupul meu îmi spune că e tîrziu. Simt o alarmă în mine. Ceva țipă înăuntru asurzitor. Faceți un efort inutil. Nu mai pot fi salvată.

DOCTORUL : În spital erați mai curajoasă.

MAMA : Nici acum nu sînt descurajată. Nu mi-e frică de moarte. Mă îngrozește doar gîndul că nu știu ce e dincolo. Ce credeți că poate fi dincolo de moarte ?

DOCTORUL : Nimic.

MAMA : Dar ce înseamnă nimic ? Nimic înseamnă totuși ceva.

DOCTORUL : Mă feresc să răspund la astfel de întrebări, ca să nu intru eu însumi în panică.

MAMA : Cum e posibil ca de atîtea mii de ani filozofii să nu fi dezlegat acest mister ? Atîtea genii n-au fost în stare să ne spună ceva concret și adevărat despre lumea cealaltă... Dacă există o lume sau nu...

DOCTORUL : Și savanților le e frică de moarte, fiți sigură. Și eroilor. Toți sîntem egali în fața sfîrșitului.

MAMA : Știți de ce cred eu că le e frică oamenilor de moarte ? Din cauza infinitului. Viața are un sfîrșit foarte exact, în timp ce moartea nu are nici unul. E veșnică. Știți ce mi-a spus logodnicul fiicei mele, care e student în ultimul an la filozofie ? Că în viitor, adică peste o mie sau două mii de ani, omul va deveni nemuritor. Adică va atinge perfecțiunea biologică. E posibil ?

DOCTORUL : Cine poate ști ? Dealtfel, chiar și acum, dacă am sta numai la orizontal și ne-am hrăni artificial, am putea trăi peste două sute de ani.

MAMA : Dar ce rost ar avea o astfel de viață ?

DOCTORUL : E numai o ipoteză teoretică. După mine, problema esențială este să dai vieții un sens foarte precis, un sens care să te mulțumească.

MAMA : Dumneavoastră aveți o meserie atît de frumoasă !

DOCTORUL : Da. E sublimă. Nimic mai frumos pe lume decît să dai speranţe celor din jur. Speranţe şi alinare. Asta e suficient ca să mă scape de orice crize filozofice. Pe altul poate să-l mulţumească faptul că lasă ceva în urmă : o casă, o carte, o idee, un cîntec. Dumneavoastră lăsaţi doi copii.

MAMA : Da, am doi copii minunaţi. Dar ei deja trăiesc o viaţă a lor, îşi aduc aminte de mine numai întîmplător. Destinul părinţilor e să fie uitaţi.

DOCTORUL : Să mergem. Trebuie să vă odihniţi.

MAMA : Mai e timp. Nu e nici zece. Plecaţi înainte. Nu vreau să vă vadă ai mei.

DOCTORUL : De ce ?

MAMA : Ei nu ştiu nimic. Nu le-am spus c-am fost în spital.

DOCTORUL : Dar ce le-aţi spus ?

MAMA : Le-am spus că m-a răpit un bărbat înalt şi palid, de care m-am îndrăgostit. Nu credeţi că moartea ar putea fi de sex masculin ? Cruzimea ei nu are nimic feminin...

DOCTORUL : Într-adevăr.

MAMA : O femeie nu poate răpi o altă femeie de lîngă copiii şi bărbatul ei. Sau copilul de la sînul mamei. Sau fecioara din braţele logodnicului. Vă spun sigur : moartea nu e femeie ! E bărbat.

DOCTORUL : Rămîne de văzut. Oricum, ipoteza e îndrăzneaţă. Mergem ? *(Fac cîţiva paşi.)* Nici soţului nu-i spuneţi nimic ?

MAMA : Nu. Nici lui, nici copiilor. Să nu le daţi telefon după operaţie. Numai atunci cînd totul se va sfîrşi. Vreau să mă retrag fără să le provoc mari suferinţe. Trebuie să avem această decenţă elementară de a dispărea fără să-i chinuim pe cei dragi, fără să le provocăm coşmaruri şi remuşcări. Ca într-un joc de-a v-aţi ascunselea. Vă mai amintiţi cum spune poetul ? „Puii mei, bobocii mei, copiii mei ! Aşa e jocul !“

DOCTORUL : „Arde-l-ar focul !“

(Ies amîndoi, rîzînd. Multă vreme scena rămîne goală. Apoi apare Tatăl, în pijama. O caută pe Mama prin chioşc şi prin împrejurimi, îngrijorat. Deodată îi apare în faţă Vecina, îmbrăcată în capot.)

VECINA : Bună seara ! V-am adus chibritul înapoi. Mulţumesc.

TATĂL *(absent)* : Cu plăcere.

VECINA : Soţia a plecat.

TATĂL : Da ?!

VECINA : Nu ştiaţi ? A plecat. Acum cinci minute. Tot cu bărbatul acela... O ducea de braţ. *(Pauză.)*

TATĂ *(copleşit)* : Deci a plecat...

VECINA : Da, s-au urcat în maşină şi-au plecat. El îi spunea ceva foarte serios şi ea zîmbea. Eu eram la fereastră. *(Tatăl ascultă îngîndurat.)* Ce greu trebuie să vă fie, Doamne !... *(Brusc.)* Să ştiţi că eu vă iubesc !

TATĂL *(stupefiat)* : Poftim ?

VECINA *(grăbită)* : Eu vă iubesc demult... Acum s-a ivit ocazia să v-o spun... Luaţi-mi-o în nume de bine...

TATĂL *(speriat)* : O să discutăm mîine... Acum sînt obosit... Vă rog să mă scuzaţi...

VECINA *(se retrage)* : Şi eu vă rog să mă scuzaţi. Noapte bună ! *(Pleacă.)*

TATĂL *(într-un tîrziu, stupefiat)* : Ce stupid ! *(Pleacă, grăbit, în casă.)*

SFÎRŞIT

PIESA VĂZUTĂ DE:

AUREL BĂDESCU

Jocul de Ion Băieşu. Cine se aşteaptă la o comedie, văzînd pe afişe numele lui Ion Băieşu, se va înşela de data aceasta. Fiindcă Băieşu aduce aminte din nou că este capabil să scrie nu numai comedii irezistibile — a rezistat cineva la *Preşul ?* — ci şi drame originale. *Iertarea* şi *Vinovatul* au fost la timpul lor asemenea drame. Li se adaugă acum acest *Jocul* pe care ni-l prezintă în premieră absolută Teatrul „Nottara".

O piesă al cărui subiect nu vreau să-l relatez (şi văzînd spectacolul mă veţi înţelege şi îmi veţi da dreptate), o piesă despre care, totuşi, fără a-i dezvălui „secretul" (pentru că ea are un „secret" al ei) aş spune că putea lesne deveni o melodramă, însă dramaturgul a ştiut să evite împrejurarea. Lucrarea se încarcă cu o tensiune surdă pe măsură ce înaintează, întreţinînd mereu o atmosferă de mister (chiar, dacă, prea des „spartă" de o sumă de facilităţi tipice lui Băieşu), misterul acela care, odată dezlegat, luminează ideea că nu întotdeauna faptele, gîndurile şi structura interioară ale unui om trebuie judecate la prima vedere, după cea dintîi impresie : acel mister, să-i zicem, prin care se poate găsi o explicaţie pentru ceea ce se pare în primul moment inexplicabil şi prin care aparenţele sînt reduse la condiţia lor reală, adică de simple aparenţe.

RADU POPESCU

Băieşu are hazul dialogului, care este mereu susţinut viol, plăcut, are „ochiul cîmpului" pentru mişcarea dramatică, are

— cînd vrea să se oprească, o clipă, la adevărul mai profund al sufletului omenesc — simţire vie şi sinceră, ceea ce s-a văzut de pildă, în sobra dar convingătoarea scenă de autenticitate dintre cei doi soţi, spre finalul piesei. Toate acestea atenuează sau acoperă multe, iar spectatorul urmăreşte piesa fără nici un fel de dificultăţi.

BOGDAN ULMU

Textul, unul din cele mai bune pe care le-am văzut în ultimii ani, conţine o exemplară lecţie de demnitate, de calm superior, de ignorare a morţii într-un nobil efort de reabilitare a condiţiei umane. Soţia din *Jocul* nu vrea să destăinuie nici soţului, nici copiilor, secretul maladiei ei, preferînd să plutească asupra ciudatului ei comportament acuzaţia adulterului — salvatoare, din punct de vedere afectiv (pentru familie), după dispariţia-i definitivă. Excelent construit, cu mare talent, cu abilitate (evitîndu-se orice ipotetic accent *melo*), personajul mi se pare unul din cele mai profunde din dramaturgia românească a ultimelor decenii.

TRAIAN ŞELMARU

Jocul e cea mai bine construită scriere dramatică a lui Băieşu. Se desfăşoară atît de ingenios, încît ai impresia că orice se poate întîmpla, numai ceea ce se întîmplă nu-ţi trece prin cap. Mă grăbesc să adaug că nu e vorba de o tehnică formală, nici de una poliţistă. În jurul unui enigmatic personaj feminin se ţese, din lumini şi umbre, din bucurii şi drame, din îngrijorări, bănuieli şi nădejdi, un joc de-a viaţa, amintind arghezianul „De-a v-aţi ascuns", ale cărui versuri finale încheie dealtfel piesa. Un zîmbet puţin trist învinge frumos şi lucid, împreună cu personajele, împrejurări grele prin care oricare dintre noi poate să treacă. Băieşu nu a pierdut nimic din vivacitate, ci a cîştigat, maturizîndu-se. Tot ce se petrece, deşi plin de neprevăzut, e motivat şi închegat dramaturgic.

PREȘUL

RÎSUL ȘI BOBUL DE DURERE

Ion Băieșu e unul dintre „frumoșii nebuni ai marilor orașe" — erou în cartea mea cu același titlu pe care n-o mai termin, pentru că nu ninge. Lui Băieșu îi place să rîdă. Sîntem vecini de județ : el din Buzău, eu din Brăila. Rîzînd, cu douăzeci de ani în urmă, m-a adus în București ca să scriu reportaje agrare. M-a rupt dintr-un sat unde predam limba română și beam vin roșu, lacrimă de buturugă, și și-a legat un bolovan de picioare. În doi ani ne-au dat afară și pe el și pe mine — pe el l-au rechemat, pe mine m-au uitat. Dar ne era scris să stăm mereu pe aproape.

Într-o zi ne-am adunat din nou și am scos revista „Amfiteatru". El șef, eu adjunct (căci bolnav de adjunctivită am fost toată viața !). După doi ani el a fost demis, iar eu, în spirit de sfîntă cîrdășie, l-am urmat. Rîzînd. Și pe urmă, fiindcă el m-a adus în București, eu l-am dus în Europa. Și mi-am legat și eu un bolovan de picioare. Odată, la Viena, n-a vrut să se aplece să-și ridice valiza, susținînd că e prea grea, și a trebuit să mă transform în catîr de povară ; la München s-a pilit c-un cal (părul blond ca șampania) și eu am suportat cheltuiala. În tinerețe am făcut amîndoi foame (oribilă expresie, nu-i așa ?), mai tîrziu am traversat Italia, Franța și R. F. Germania, bînd vin de Rin. Bînd și rîzînd. Pentru că Băieșu rîde mereu. Eu sînt convins că el va rîde și în clipa morții. Fără glumă, aproape toți umoriștii români de astăzi umblă cu mîinile prin buzunarele lui. Și el nu vrea să-i prindă : „Ai să vezi, zice, într-o zi, unul dintre ei o să

se cureţe pe glume proaste !" Băieşu rîde în hohote, mai ales cînd întîlneşte prostia, boală care, uneori, sare gardul şi-n grădina cui nu-ţi vine să crezi. Unii cred că gluma care, la Băieşu, ia forme bulversante, mergînd de la tragerea pe sfoară pînă la tragerea, iluzorie, pe roată, merită a fi practicată numai pe spinarea adversarilor. Băieşu ştie, însă, că omul nu-i născut numai să rîdă de alţii, ci de multe ori şi de el însuşi. Glumind, cu toţii trecem mai înalţi prin viaţă, inclusiv Băieşu, care se uită spre un om de 1,90 m ca spre Vîrful Omul. Ceea ce mă încurcă la Băieşu — trăsătură întîlnită la toţi dramaturgii cu pecete de ceară curată — e faptul că în dedesubtul fiecărei glume, simt distilîndu-se o tristeţe fină. Rîsul se împleteşte cu un bob de durere — şi nu-i aceasta, oare, masca teatrului din toate vremurile ?

FĂNUŞ NEAGU

PREMIERA ABSOLUTĂ:

TEATRUL DE COMEDIE, BUCUREȘTI

octombrie 1972

DISTRIBUȚIA:

Pamfil: DEM SAVU, AUREL GIURUMIA; Filofteia: STELA POPESCU; Avocatul: MIRCEA ȘEPTILICI; Fotograful: CORNEL VULPE; George: VLADIMIR GĂITAN; Ana: MIHAELA BUTA, MARIA PLOAE; Gigel: CONSTANTIN BĂLTĂREȚU; Getuța: VASILICA TASTAMAN; Gicu: ȘTEFAN TAPALAGĂ, GHEORGHE CRÎȘMARU; Gica: IARINA DEMIAN, ANCA PANDREA; Italianul: GEORGE ȘIMONCA; Popescu: COSTEL CONSTANTINESCU

Regia: ION COJAR

Decoruri și costume: SANDA MUȘATESCU

PERSONAJELE:

PAMFIL — chiriaș principal, vicepreședinte al comitetului de bloc, 45 de ani

FILOFTEIA — femeie de serviciu, membră a comitetului de bloc, 45—50 de ani

AVOCATUL — 60 ani

FOTOGRAFUL — salariat la cooperativa „Prestarea în imagini", 35 de ani, eventual șchiop

GEORGE — student, 23 de ani

ANA — studentă, fiica Filofteii, 20 de ani

GIGEL — chiriaș și mandatar, 30—35 de ani

GETUȚA — soția lui, 30 de ani

GICU — salariat la ADAS, 40 de ani

GICA — fără profesie, 21 de ani

ITALIANUL — 20 de ani

POPESCU — inginer la „Institutul pentru cercetarea viitorului", 45 de ani

Acțiunea s-a petrecut ieri sau alaltăieri, nu se știe precis și nu contează.

PARTEA ÎNTÎI

Decor unic : curticica unui bloc, într-un cartier mărginaș al Bucureștiului, un fel de părculeț improvizat de către locatari. Blocul acoperă partea stîngă și fundalul scenei. În dreapta trece o stradă, mai mult sau mai puțin imaginară, după necesitățile regizorului. Mai multe uși indică tot atîtea locuințe, la parter. La ridicarea cortinei, Filofteia, femeia de serviciu — mărunțică, slăbuță, energică, cu o figură care indică sigur patima alcoolului și a tutunului — își desfășoară munca de curățenie, înarmată cu ustensilele necesare : mături, găleți, perii, cîrpe. Cuprinsă de acea voie bună specifică omului căruia îi place munca prestată, ea cîntă de mama focului, trîntește gălețile și măturile, producînd un zgomot care nu-i poate lăsa indiferenți pe locatari. Dovadă că Getuța, unul din personajele nervoase ale piesei, scoate capul pe fereastră, scandalizată.

FILOFTEIA *(cîntă cu avînt)* : „Măi Ionele, tu erai aseară cînd *(fluieră scurt)* fluierai ? Măi Ionele, tu erai aseară cînd *(fluieră scurt)* fluierai ?“

GETUȚA : Madam Filofteia, începuși cu concertul, dom-le, de la ora aceasta nespus de matinală ?

FILOFTEIA : Da' ce, coană Getuțo, oi fi vrînd să plîng fără nici un prealabil sufletesc, ca să-ți fac dumitale plăcere ?

GETUȚA : Doamne ferește, zic numai că, la un somn dulce, dis-de-dimineață, poate-i prieșe și locatarului un picușor de liniște.

FILOFTEIA : Locatarul, dacă vrea somn dulce și liniște, n-are decît să se mute în sînul naturii sau la cimitir. *(Scapă o găleată pe jos.)* Blocu' de-aia-i bloc, ca să trăiască omu-n comun și să împartă cu vecinu' și întreținerea și zgomotu' ! *(Se ambalează.)* Ia uite, dom-le, nu poate Filofteia să-și presteze serviciu' cu entuziasm și voie bună, că se deranjează locataru' ! *(Getuța se retrage prudentă.)* Da' mata cînd ai făcut bairamu' ăla onomastic, de-ați sculat tot cartieru' și-au venit pompierii voluntari să vă potolească cu tulumbele ? Ia s-o notez eu pe coana Getuța ! *(Scoate din ciorap un carnețel și un pix și scrie cu destul efort.)* „Coana Getuța, insultat în serviciu, chestie voce.“ Păi adică eu am aici o răspundere și vine ea de mă scoate din mînă ?! *(Se așază pe găleată, scoate din buzunar o sticluță de rom, trage un gît, cade de pe găleată cu zgomot, se așază din nou și aprinde o țigară, din care trage cu nădejde.)* Gata, am prins-o în carnețel ! Am notat-o. A venit aseară cineva de la *trei* și-a scuipat pe scară, l-am notat, că poate se interpretează. A aruncat ieri un fumător de la *patru* o țigară pe fereastră, se notează, că nu se știe cînd iese un incendiu. Aoleu, iaurtu'. *(Iese în stradă și se întoarce cu două borcănele cu iaurt. Bate la ușa lui Pamfil.)* Tov Pamfil ! Iaurtu', dom-le ! *(Apare în ușă Pamfil, tip rotofei, mărunțel, neapărat cu mustață, îmbrăcat în pijama.)* Tov vicepreședinte al comitetului de bloc, v-adusei iaurtu', dom-le.

PAMFIL : Mersi, coană Filofteio.

FILOFTEIA : Zi-mi „tovarășă“, că sînt în timpul serviciului.

PAMFIL : Care-i mișcarea ? Pe cine ai mai notat ?

FILOFTEIA : Am notat-o pe coana Getuța. Auzi, dom-le, abia-mi începusem o rodnică activitate, că apare momental și bruscă la fereastră și-mi face un scandal monstru. Așa, din senin, din iarbă verde. Mi-a tăiat complet entuziasmu' ! M-a scos din mînă. Păi, cum pică o ședință, cum o interpretez !

PAMFIL *(se așază în fața ușii și începe să mănînce iaurtul)* : Pe mine nu mă interesează să notezi ce zice

coana Getuța. Ți-am spus să-i notezi pe cei care se șterg pe preșul meu. Ai observat ceva ?

FILOFTEIA : Nu, tovarășe vicepreședinte, deși am un ochi ce nu se închide nici în somn de vigilent ce e. Preșu' matale e curat ca lacrima de copil din flori.

PAMFIL : A fost vorba că te scoli noaptea din oră-n oră și că stai la pîndă. Eu o oră, dumneata o oră.

FILOFTEIA : Păi, da.

PAMFIL : Păi, eu m-am sculat, dar dumneata nu erai.

FILOFTEIA : Nu se poate ! Imposibil !

PAMFIL : Nu erai la post. Dormeai.

FILOFTEIA : Tov vice, se poate, pentru că eram frîntă, am făcut eforturi... Cînd mă prinde somnul, parcă mă trăsnește.

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, dumneata nu mă apreciezi pe mine suficient !

FILOFTEIA : Vai de mine ! Ieri nu v-am apreciat cu două kile de carne și două de portocale „Java" de la „Unic" ?

PAMFIL : Vorbesc din punct de vedere moral.

FILOFTEIA : Păi, asta zic și eu. Plus... ce să mai vorbim...

PAMFIL : Te-am rugat să colaborăm împreună, pentru a pune mîna pe individul care se șterge pe preșul meu.

FILOFTEIA : Nu se șterge nimeni, tov vice, că l-aș vedea eu și l-aș nota. Păi, dacă-l prind, nu ți-l cocoșez ca pe-o cămilă ?

PAMFIL *(pune borcanul cu iaurt de-o parte, ia preșul din fața ușii și-l studiază cu atenție)* : Îmi pare rău pentru dumneata, tovarășă Filofteia, dar nu-ți faci datoria ! Preșul meu a fost din nou călcat în picioare de către o brută nesimțită ! *(Se enervează și urlă.)* Există pe el urme incontestabile ! Urme de noroi mizerabil, adus din cine știe ce fundătură, anume ca să mă scoată din minți ! De o săptămînă încoace, cineva se șterge din nou pe preșul meu, sistematic și premeditat, știind că asta mă scoate din minți. Tovarășă Filofteia, îți aduc oficial la cunoștință că printre locatarii noștri există o bestie, care trebuie pedepsită în chip exemplar ! Există un individ care mă sfidează și vrea să mă ducă la balamuc ! Ei bine, din această clipă, notează, am devenit fiară !

FILOFTEIA *(notează)* : „Tov Pamfil face ca fiara." Am notat.

PAMFIL : Gata, mi-am ieșit din pepeni ! Nu mai suport ! Mușc !

FILOFTEIA : Am notat. *(Scrie în carnețel.)* „Mușcă."

PAMFIL : Dacă dumneata nu ești capabilă, stau eu la pîndă zi și noapte ! Cum îl prind, cum îl lichidez !

FILOFTEIA : Aveți aprobare ?

PAMFIL *(montat)* : Te anunț oficial că-l lichidez. Notează : îl lichidez în mod exemplar. Păi ce înseamnă asta ? În fiecare dimineață îmi găsesc prețul murdar ! Seara îl las curat, dimineața îl găsesc murdar ! Dar pînă cînd ? *(I se face rău.)*

FILOFTEIA : Tov vice, nu striga, dom-le, c-am notat chestia, e clar. Cum îl prind, îl cocoșez !

PAMFIL *(îi vine să plîngă)* : Ah, cum m-am enervat ! Mi s-a pus un nod în gît ! Un nod cît pumnul. Poate mor. *(Intră în casă.)*

FILOFTEIA : S-a enervat tovarășul vicepreședinte al comitetului de bloc și nu e bine : iar se saltă întreținerea... Om cumsecade, bine așezat, dar are o boală : dacă se șterge cineva pe prețul lui, turbează. Acum mi-a dat sarcina să nu mai dorm noaptea și să-i notez pe-ăia care se șterg pe preș. Să-i surprind și să-i notez. Păi, de notat i-am notat, dar dacă nu i-am surprins pe nici unul ? Că dacă-i surprind, cămilă-i fac. *(Reia lucrul și cîntă. Gigel, soțul Getuței, iese din casă, grăbit. Filofteia se oprește din cîntat.)*

GIGEL : Bună dimineața, coană Filofteio !

FILOFTEIA : Bună dimineața, tov. Gigel. Dar ce fu, dom-le, azi noapte la mata ?

GIGEL : Ce fu ?

FILOFTEIA : Păi, tocmai ștergeam praful pe la ușă și tocmai auzeam pe gaura cheii cum o trăgeai la răspundere pe coana Getuța cu două palme și una de mamă.

GIGEL : A, nimic serios, coană Filofteia ! Jucam fripta. *(Iese.)*

FILOFTEIA : Fripta ? Peste dantură ?! *(Scoate carnețelul și pixul.)* Să-l notăm și pe tov Gigel : „Lovit și

bruscat în contradictor soția, mamă de copilași blonzi." *(Indignată.)* Nenorocitul ! Să-și lovească soția ! Altfel n-o scoate din „puișor" și „scumpițo". Puișor în sus, scumpițo-n jos și — buf, buf ! Ei, fir-ați ai dracului de bărbați, nu vine el iar matriarhatul ?! *(Continuă treaba, cîntînd. După cîteva minute își aduce aminte de ceva și ciocănește la o fereastră.)* Anuța ! Anișoara ! Ani ! Scoală, mamă, că se făcu tardiv.

(Peste cîteva clipe se deschide fereastra și apare capul somnoros și ciufulit al Anei, ființă gingașă, copilăroasă, blondă și frumoasă.)

ANA : Mamă, ce te-a apucat cu cîntatu' ăsta ? Visam așa frumos... Se făcea că...

FILOFTEIA : ...te căuta italianul, că dacă-l mai prind, îi rup Fiatu-n două ! Avem un tineret așa de reușit, dragă, și tu umbli cu un străin de peste hotare, de ne vorbește și ne interpretează blocu' !

ANA : Ce să fac, mamă, dacă se ține după mine, că eu nici nu mă uit la el. Al naibii, mă pîndește cînd ies de la facultate, ragața-n sus, ragața-n jos...

FILOFTEIA : Și te pomenești că vrea să te măriți cu el și să te duci în cizma lui italiană ? Ei, să mai apară el pe-aici, că-l răgățesc eu de nu se vede ! Sînt ei buni de gură, dar nici cu mahalaua noastră nu mi-e rușine. Îmbracă-te, dragă, să nu întîrzii la cursuri.

ANA : Mamă, mai lasă-mă nițel. Mai am ceva de visat cinci minute. Poate-mi calci tu rochița... *(Închide fereastra și dispare.)*

FILOFTEIA : Bravo ! Lasă, Filofteio, serviciu', și du-te de-i calcă rochia, că fata are ceva de visat ! Ce-o fi visînd atîta, dom'le, ăștia tinerii de azi, că pe vremea mea ne bombardau anglo-americanii și eu dormeam ca tunul. *(Se deschide o ușă și iese George ; înalt, palid, cu un zîmbet blînd și binevoitor pe față. Filofteia îl abordează frontal.)* Tovarășu', că nu-ți notai numele, am sarcina să discut cu dumneata oficial, dom-le, din partea comitetului de bloc.

GEORGE *(o privește absent)* : Vă rog.

FILOFTEIA : Păi, trebuie să-mi daţi nişte date pentru cartea de imobil, dom-le. Cine sînteţi, de unde proveniţi şi cu ce vă ocupaţi, plus etîcî.

GEORGE : Care, „etîcî" ?

FILOFTEIA : Ştii matale care. Adică vii acu' o săptămînă, brusc, şi ocupi garsonera care se cuvenea lui tov Pamfil, că poseda şi dînsul dreptul la o extindere, avînd muncă de răspundere, plus că şi eu eram pe listă, fiind salariată, că atunci cînd trăia bunica dumitale, s-o ierte Ăldesus, eu şi cu tov Pamfil îi dădeam îngrijirea şi asistenţa sufletească necesară, ca să vii mata, nepot, tam-nesam, şi să ne iei garsonera. Şi-acu te faci că nu ştii care-i etîcîul !

GEORGE : Păi, care e ?

FILOFTEIA : Hai, lasă vorbăria, că ştiu eu ce fel de aiureli şi suspecţii faci dumneata înăuntru. Spune tot, ca să te prind aici, în carneţel.

GEORGE *(derutat)* : Ce să spun ?

FILOFTEIA : Cine eşti, de unde provii, pe ce bază şi etîcî.

GEORGE : Păi... De unde să provin ?

FILOFTEIA : De unde ? Aici e chestia !

GEORGE : Nu ştiu... N-am înţeles întrebarea.

FILOFTEIA : Uite, domnule, intelectual şi nu-nţelege ! Ia-o, frate, pe rubrici : mamă, tată, unchi şi mătuşi...

GEORGE : Orfan.

FILOFTEIA : Aoleu ! *(Scoate carneţelul şi notează.)* „Orfan". Mai departe. Zi etîcîul, nu face pe mutul.

ANA *(apare la fereastră)* : Mamă, am terminat de visat. *(Îl vede pe George şi tresare. O vede şi el, în aceeaşi clipă, şi rămîne încremenit. Se privesc îndelung, copleşiţi de o teribilă revelaţie.)*

FILOFTEIA *(către Ana)* : Un moment, că tocmai aveam o problemă de servici cu tovarăşu' proaspăt locatar. *(Către George.)* Du-te mata, că discutăm altă dată. Şi gîndeşte-te bine, că la mine nu merge cu „păi" şi cu „etîcî". Mie să-mi vorbeşti franş.

(Filofteia intră în casă. Cei doi rămîn cîteva clipe încremeniţi, privindu-se cu o uimire nespus de candidă.)

GEORGE *(face cîțiva pași spre ea)*: Domnișoară, te rog să mă ierți, azi noapte te-am visat...

ANA *(atît de emoționată, încît i-a pierit glasul)*: Dar de ce? De ce v-ați permis să mă visați, cînd nu mă cunoașteți decît din vedere?

GEORGE: Dar dumneata de ce mă visezi?

ANA: Eu?

GEORGE: Știu sigur că mă visezi. Ți-am văzut privirea...

ANA *(învinsă)*: Adevărat... Cînd ai venit aici, în prima zi, m-ai privit așa de frumos, că mi s-a făcut rău. Așa, deodată, am avut febră, pe urmă m-am culcat și te-am visat. Se făcea că...

GEORGE: ... Eram împreună...

ANA *(uimită)*: Exact! De unde știi?

GEORGE: Și eu am visat la fel. Nu cumva eram pe malul unui lac?

ANA: Nu. Era un rîu curgător, cu sălcii... Și eu ascultam, și dumneata vorbeai... și eu ascultam. Dar fără să ne privim... Ne uitam tot timpul în apă... Și pe apă curgeau stele... curgea luna... Pe urmă se făcea că ne-am privit... ne-am privit mult, mult de tot.

GEORGE *(fermecat)*: Nu vrei să ne mai privim puțin?

ANA: Da, dar să nu vină mama. *(Cei doi se privesc îndelung.)*

FILOFTEIA *(dinăuntru)*: Servește lăpticu', dragă!

ANA *(revine la normal)*: Mama nu mă lasă niciodată să visez ca lumea. Întotdeauna îmi strică sfîrșiturile.

GEORGE: Îți place-așa de mult să visezi?

ANA: Grozav!

GEORGE: Nu vrei să visăm odată împreună? Mergem pe malul unui rîu, ne uităm în apă și visăm. Am eu ceva foarte interesant de visat...

ANA: Ce?

GEORGE: Un vis. Un vis pe care nu l-a mai visat nimeni. O să ți-l povestesc.

ANA: Mama nu mă lasă să vorbesc cu dumneata. Mi-a spus să mă feresc.

GEORGE: De ce?

ANA: Zice că ești suspect.

GEORGE: Suspect?!

ANA : Zice că a auzit zgomote în camera dumitale. Că ea are un obicei tare urît : se uită pe gaura cheii.
GEORGE : Probabil că m-a văzut lucrînd... Şi-a auzit aparatul.
ANA : Ce aparat ?
GEORGE : Un aparat... Nu pot să-ţi spun...
ANA : De ce ? Ţi-e frică de mine ?
GEORGE : Da. N-ai să înţelegi şi-ai să te sperii.
ANA : Eu ?! Nici nu ştii ce curajoasă sînt ! Odată, cînd m-a insultat un huligan, l-am pus la punct de nu s-a văzut. Ştii cum i-am zis ? „Mă !"
GEORGE : Îţi place liniştea ?
ANA : Grozav.
GEORGE : Într-o zi, cînd ai să vii la mine, o să ascultăm linişte. Am o bandă întreagă imprimată cu linişte.
FILOFTEIA *(dinăuntru)* : Serveşte, dragă, lăpticu' !
ANA : Dumneata rîzi de mine. De unde-ai imprimat liniştea asta ?
GEORGE : De undeva, de departe. Nu e o linişte de azi ; e o linişte veche, de demult. Pe urmă ai să asculţi nişte glasuri pe care nu le-ai mai auzit niciodată.
ANA : Dar ce e cu aparatul acela ? Mama mi-a spus că e aşa... ca un monstru... Ce faci cu el ?
GEORGE : Păi nu ţi-am spus ? Ascult linişte.
ANA : Şi de ce nu mi-l arăţi şi mie ?
GEORGE : Încă nu l-am arătat la nimeni.
ANA : Spune-mi de ce stai toată ziua închis în casă ?
GEORGE : Mă gîndesc... Visez...
ANA : Pe mine ?
GEORGE : Seara. Dimineaţa visez altceva.
FILOFTEIA *(dinăuntru)* : Ana !
ANA : Pleacă ! Să nu ne vadă mama.
GEORGE : Mai stai.
ANA : Mă duc. *(Se răzgîndeşte.)* Şi te rog să nu mă mai visezi... Că nici eu n-o să te mai visez.
GEORGE : De ce ?
ANA : Aşa... Cine ştie cum mă visezi dumneata...
GEORGE : Aşa cum eşti.
ANA *(naivă)* : Îmbrăcată ?
FILOFTEIA *(a apărut între timp la fereastră şi a auzit ultimele replici ; către George)* : Auzi ? Dumneata vezi-ţi de treabă !

GEORGE : Doamnă, dar...

FILOFTEIA : Nici o „doamnă", nici un „dar" ! Nu mă interesează „darurile" dumitale. Cu ce drept îmi visezi dumneata fata ? N-ai ce visa ? Ei, fir-ai să fii de visător !

GEORGE *(dezolat)* : Doamnă, vă rog să...

FILOFTEIA : Hai, hai ! *(Către Ana, blînd.)* Și tu vino, dragă, să-ți bei lăpticu'.

(Se deschide ușa de la apartamentul lui Pamfil și acesta apare ducînd în mîini o rangă de fier. Cînd îl vede pe George, ascunde ranga la spate.)

PAMFIL : Bună dimineața, tovarășe locatar.

GEORGE : Bună dimineața.

PAMFIL *(ironic)* : Vreau să vă felicit, în numele comitetului de bloc, cu ocazia neașteptatei mutări în garsoniera de la parter. O garsonieră foarte reușită și dublă, pe care noi, cei care o prețuiam și îngrijeam pe bunicuța dumitale, o apreciam foarte mult.

GEORGE *(ofensiv-ironic)* : Pe cine : pe bunicuța sau garsoniera ?

PAMFIL : Ambele. Repartiția dumneavoastră e legală ?

GEORGE : Din moment ce e ștampilată...

PAMFIL : Nu toate ștampilele sînt legale.

GEORGE : Toate nu, dar majoritatea.

PAMFIL : Nu credeți că ar fi fost cazul să luați contact cu mine, în calitate de vicepreședinte al comitetului de bloc ? Mi-ar fi necesare unele date despre dumneata.

GEORGE : Prefer să stau de vorbă cu președintele.

PAMFIL : Dînsul a decedat recent.

GEORGE : Îmi pare rău. Eu n-am nici o vină.

PAMFIL *(jignit)* : Tinere, te rog să nu mă sfidezi ! Nu uita că stai de vorbă cu o persoană oficială !

GEORGE : Și eu sînt persoană oficială !

PAMFIL : În ce calitate ?

GEORGE : În calitate de cetățean. Orice cetățean e o persoană oficială. Așa că, între noi, oficialii, ce dorești dumneata de la mine ?

PAMFIL *(încurcat)* : Păi...

GEORGE : Păi ce ? *(Se apropie de el.)* Nu-mi place cum arăți. Oficial vorbind, ai privirea cam galbenă. Îngrijește-te ! *(Pleacă.)*

PAMFIL *(uitîndu-se lung în urma lui)* : Nu cumva acest tînăr locatar o fi chiar elementul care mă sfidează și se șterge pe preșul meu ? Că prea e obraznic. *(Plîngînd de indignare.)* Dacă e așa, îl zdrobesc ! Îl pîndesc, îl surprind, și-l zdrobesc ! *(Face o probă cu ranga.)* Îi rup șira spinării ! *(Intră în casă și se întoarce cu o ghioagă uriașă, ceva în genul celor imaginate de caricaturiști, atunci cînd își propun să-i demaște cu orice preț pe agenții electorali din trecut. Probează și ghioaga.)* Îi zdrobesc țeasta ! *(Intră din nou în casă și se întoarce cu o pușcă de vînătoare.)* Sau mai bine îl împușc. Îl pîndesc, îl surprind ștergîndu-se pe preș și-i zic : stai așa, vecinule ! Și poc ! Îl împușc !

(Se ascunde în spatele boschetului. Ana trece ca o furtună prin curte, dispărînd în stradă. Apoi apare Filofteia, ostenită. Cască.)

FILOFTEIA *(își vorbește singură)* : Oare, după atîta muncă particulară și obștească, trupușorul tău, dragă Filofteio, n-o fi avînd și el dreptul la nițică odihnă ? Du-te și tu în cuibușorul tău și-ți refă fizicul, că doar nu ești salariata lui Pamfil, ca să-i păzești preșul zi și noapte. Că n-o fi preșul lui nestemat și aurifer ?! Să și-l păzească singur ! *(Se îndeamnă.)* Hai, Filofteio, du-te ! Du-te, draga mea, și te odihnește, că prea muncești ca o fiară. *(Pauză.)* Și uite că mă duc. *(Își ia ustensilele și intră în casă. Pamfil iese din ascunzătoare, de unde a ascultat-o pe Filofteia.)*

PAMFIL *(feroce)* : Gata ! Am trecut la acțiune ! Pîndesc, surprind și zdrobesc !

(Se ascunde din nou în spatele boschetului. Peste cîteva clipe, în curte intră un tip de aproximativ 60 de ani, masiv și greoi, cu o îmbrăcăminte soioasă și uzată. Ascuns în spatele boschetului, Pamfil îndreaptă țeava puștii spre musafirul necunoscut și-l urmărește, **încordat.** *Acesta cercetează inscripțiile de pe mai*

multe uși, apoi se îndreaptă spre ușa lui Pamfil, în fața căreia se află un superb preș de lînă, de culoare roz. O clipă, musafirul e tentat să se șteargă pe respectivul preș, dar renunță și apasă pe butonul soneriei. În aceeași clipă, Pamfil răcnește din spatele boschetului.)

PAMFIL : Hei !

AVOCATUL *(tresare, se întoarce, vede țeava puștii îndreptată spre el și ridică mîinile, îngrozit)* : Domnule, fiți amabil și nu trageți fără avertisment și fără o verificare prealabilă. Am oroare să fiu împușcat din confuzie.

PAMFIL : Fiți calm, că și eu urăsc confuziile de moarte. Ce căutați, pe cine și de ce ?

AVOCATUL : Îmi permiteți ? *(Îi întinde mîna.)* Maestrul M.N.C., avocat, fost șef de barou.

PAMFIL *(iese din spatele boschetului ; edificat)* : Maestre M.N.C., vă rog foarte mult să mă scuzați. *(Îi întinde mîna, respectuos.)* Dar vă rog foarte mult să mă scuzați. Permiteți să mă recomand : Pamfil P. Pamfil, chiriaș principal și vicepreședinte al comitetului de bloc.

AVOCATUL : Iertați-mă, domnule chiriaș principal, dacă am să vă declar că, în lunga mea carieră de om al barei, am vizitat numeroși clienți la domiciliu, dar nici unul nu m-a așteptat înarmat pînă-n dinți, ca dumneata.

PAMFIL *(îi arată o bancă instalată chiar în fața boschetului)* : Vă rog să luați loc, domnule maestru. N-aș vrea să vă faceți o impresie necorespunzătoare despre mine. N-aș vrea cîtuși de puțin.

AVOCATUL : Dar nici nu mă gîndesc, domnule vicepreședinte al comitetului de bloc, să-mi fac o impresie necorespunzătoare despre dumneata. Intenția mea sinceră este să-mi fac o impresie corespunzătoare.

PAMFIL : Să știți că v-am somat din prudență și n-aș fi tras fără un prealabil. Plus că arma era împiedicată.

AVOCATUL : În sfîrșit, atîta vreme cît sînt în viață, nu am nimic să-ți reproșez. Fii amabil și spune-mi pentru ce m-ai chemat, domnule Pamfil, atît de urgent și atît de matinal ?

PAMFIL : V-am chemat, scumpe maestre, ca să mă apărați într-un proces de crimă.

AVOCATUL *(foarte plăcut surprins)* : Crimă ?! Excelent ! E vorba de crimă — crimă ?

PAMFIL : Exact. Crimă — crimă. Cu sînge și cadavru.

AVOCATUL *(emoționat)* : Excelent ! Stimate domnule Pamfil ! Datorită fatalității vîrstei, eu îmi voi încheia în curînd cariera. O carieră strălucită, domnule chiriaș principal, pe care nu aș fi vrut în nici un chip, domnule vice, s-o sfîrșesc cu un proces stupid de delapidare sau insultă de mamă. Vroiam un proces final grandios, un proces de crimă de omor, care să zguduie Bucureștiul. N-am mai avut o crimă de omor din '39, cînd lucram împreună cu maestrul Haneș. Ai auzit, desigur, de marele maestru Haneș, strălucitul Haneș.

PAMFIL : Desigur, domnule, că am auzit de strălucitul Haneș, am fost chiar clientul lui de cîteva ori, căci încă din copilărie mă pasionau procesele. Fugeam de la școală ca să mă duc la tribunal.

AVOCATUL : Ei bine, scumpul meu chiriaș principal, eu am fost elevul maestrului Haneș. Tocmai primise, în '39, o crimă fantastică, pe care, generos cum îl știți, maestrul mi-a încredințat-o mie. Poate vă mai aduceți aminte : un copil precoce, în vîrstă de cinci anișori și jumătate, și-a asasinat mama cu cuțitul de bucătărie, deoarece a prins-o cu amantul în dormitor.

PAMFIL : Cunosc cazul. Am luat parte la proces.

AVOCATUL *(patetic)* : După care asasinul infantil și-a pus olița pe cap și a plecat prin Cișmigiu, fluierînd voios. Pentru ca, apoi, eu să-l salvez de la o condamnare sigură la muncă silnică, printr-o strălucită și celebră pledoarie pe tema complexului lui Oedip în societatea dintre cele două războaie. Le-am pus complexul în față și n-au avut încotro : l-au achitat, nenorociții ! *(Cei doi rîd cu satisfacție.)*

Domnule Pamfil, contează pe mine. Chiar dacă ai săvîrșit un masacru, te salvez. Ce crimă ai făcut ? Premeditată ?

PAMFIL : Încă nu am făcut-o. Acum o fac.

AVOCATUL : Acum ?!

PAMFIL *(arată spre colecția de arme din spatele boschetului)* : Sînt pregătit. Să vină victima și trec la acțiune.

AVOCATUL : Și cine e victima ?

PAMFIL : Nu știu precis. Știu doar că, din clipa în care va fi aici, va deveni imediat cadavru. Nu mai are, practic, nici o scăpare. Din victimă — direct cadavru.

AVOCATUL *(fremătînd)* : Care e mobilul crimei ?

PAMFIL : Jignirea personalității.

AVOCATUL : A cui personalitate ?

PAMFIL : A mea. Căci, așa cum mă vedeți, cu o figură de om simplu, îmbrăcat modest, sînt și eu o personalitate. Tatăl meu, cunoscutul și celebrul Pamfil P. Pamfil, a fost proprietar. Eu sînt vicepreședinte al comitetului de bloc și pot candida oricînd la funcția de președinte.

AVOCATUL : Domnule Pamfil, fiți un pic mai concret, ca să pot intra profund în chestiune. Ce-a făcut victima și în ce mod v-a călcat personalitatea în picioare ?

PAMFIL *(sec)* : S-a șters pe prețul meu. E vorba de prețul acesta.

AVOCATUL *(studiază cu atenție prețul de la ușa lui Pamfil)* : Acesta este prețul dumitale personal ?

PAMFIL : De lînă pură.

AVOCATUL : Se vede, căci e foarte moleuț și plăcut la pipăit.

PAMFIL : Poate vi se pare un lux exagerat că mă șterg pe un preș de lînă pură, în acest secol al sinteticului ?

AVOCATUL : Da, dar n-are importanță.

PAMFIL : Domnule maestru, eu am puține principii în viață, dar unul e acesta : mă șterg mai rar, dar pe ceva de bună calitate. Mai puțin, mai rar, dar pe ceva de bună calitate.

AVOCATUL : Dar cine e vinovatul și care sînt probele ?

PAMFIL : Vinovatul nu-l știu, dar îl urmăresc, pînă-mi pică în mînă. Probele ? *(Începe să plîngă, ia prețul și-l arată.)* Uite, domnule maestru, probele ! Noroiul acesta nu e noroiul meu ! Eu știu pe unde calc, eu am un principiu : merg numai pe asfalt. Ocolesc oricît, dar merg pe asfalt. Eu nu-mi bat joc de prețul meu. El de ce-și bate joc ? N-are și el prețul lui ? De ce se șterge pe al meu ? De ce ? *(Nu se poate opri din plîns.)*

AVOCATUL *(îl consolează)* : Domnule Pamfil, te înțeleg, treci printr-un greu moment, un dureros moment, dar trebuie să fii bărbat. Calmează-te, pentru că și eu sînt sensibil. Așa cum mă vezi, sînt un sensibil.

PAMFIL *(se calmează)* : Vă mulțumesc. Acum sper că ați înțeles ce suferință mă chinuie și cum am ajuns la concluzia că nu există altă soluție decît să comit o crimă de drept comun, pentru a-mi face dreptate. Domnule avocat, am avut o copilărie tristă, o adolescență chinuită și o tinerețe umilită. Nu mai suport ! Credeți că legea va fi de partea mea ?

AVOCATUL : Desigur, domnule Pamfil. Din moment ce sînt eu de față, legea te va ocroti ca propria dumitale mamă.

PAMFIL *(jalnic)* : Sînt orfan.

AVOCATUL : De-acum nu mai ești. Legea te va lua la piept și te va legăna cu dragostea și înțelegerea ei. Deci să continuăm.

PAMFIL *(aude niște pași)* : Un moment. Cred că vine monstrul. Ascundeți-vă ! Cum se șterge pe preș, cum îl fac cadavru.

(Cei doi se ascund în spatele boschetului.)

AVOCATUL : Domnule Pamfil, vei trage oare cu pușca ?

PAMFIL : Încă nu m-am hotărît. Depinde de el. Dacă se șterge în mod grosolan, îl deșel cu ghioaga asta.

AVOCATUL *(o studiază)* : Stejar ?

PAMFIL : Lemn de pipă. Alun altoit cu cireș. O am de la bunicul meu, cunoscut și fost agent electoral. Altfel, simpatiza cu democrații în intimitate. Dacă

victima se șterge brutal și-mi rupe preșul, îi sparg țeasta cu buzduganul. *(Îi arată obiectul.)* Piesă unică, secolul XVI, închiriată de la muzeu. O singură lovitură și victima e făcută terci.

AVOCATUL *(înfiorat)* : Domnule chiriaș principal, poate că totuși...

PAMFIL : Dacă se șterge blînd, delicat, mă port și eu blînd și delicat. Adică îl împușc. Atenție că vine ! Fiți calm !

(Apare un tînăr înalt și slab, cu o pălărie fistichie pe cap și cu un aparat de fotografiat agățat de gît. Acesta cercetează mai multe uși, apoi se oprește la ușa lui Pamfil. O clipă, simte pornirea instinctivă de a se șterge pe preșul din fața ușii, dar Avocatul nu se poate abține și strigă.)

AVOCATUL : Nu te șterge ! Nu te șterge !

FOTOGRAFUL *(nu știe de unde s-a strigat)* : Poftim ?

AVOCATUL : Tinere, nu te șterge pe preș ! Ar fi păcat de dumneata !

FOTOGRAFUL : Dar eu vreau să intru în casa clientului meu curat pe picioare.

PAMFIL : Dumneata nu ești cumva de la cooperativa „Prestarea în imagini" ?

FOTOGRAFUL : Ba da. Dar nu cumva am onoarea să stau față-n față cu clientul meu, domnul Pamfil P. Pamfil ? Pentru că, în cazul acesta, vă salut.

PAMFIL : Exact. Treci aici, în spatele boschetului, și pregătește-ți instrumentele. Aș vrea să-ți alegi un loc cît mai potrivit, ca să poți fotografia o scenă ce se va petrece cam acolo, unde ești dumneata.

FOTOGRAFUL : Nu cumva e vorba de-un instantaneu ? Pentru că dacă este vorba de un instantaneu, eu sînt exact omul de care aveți nevoie : specialist în instantanee. E vorba de un flagrant delict ? Pentru că sînt specialist și în flagrante.

PAMFIL : Da, domnule, este vorba de un flagrant delict.

FOTOGRAFUL : Colosal ! Am presimțit că e vorba de un flagrant delict. Vă avertizez : sînt maestru în materie de flagrante. Soția ?

PAMFIL : Nu, că sînt burlac. Tocmai din această pricină nu m-am căsătorit : de frica flagrantului. Căci dacă o prindeam în flagrant delict, ce făceam ? O omoram !

FOTOGRAFUL : Mie-mi spuneți ? ! La cîte cazuri am asistat personal ! Mă chema clientul și-mi spunea : „Fii atent, dumneata o fotografiezi în flagrant și eu o lichidez". Totul dura cîteva minute. Țac-pac ! Acum, despre ce flagrant e vorba, domnule client ?

PAMFIL : E vorba de un individ, probabil un vecin, pe care dumneata îl vei fotografia în clipa în care se va șterge pe prețul meu, în clipa în care eu îl voi zdrobi fie cu ghioaga, fie cu arma, și în clipa în care el va cădea mort. În total, trei poziții.

FOTOGRAFUL : Doriți color ?

PAMFIL : Desigur. Ca să se vadă sînge. Cît mai mult sînge.

FOTOGRAFUL *(fericit)* : Excelent, domnule, excelent. Iată o comandă pe care o execut cu plăcere, plus îndemnizația specială pentru muncă periculoasă. Să fac și cîteva prim-planuri de rezervă. *(Îl fotografiază pe Pamfil.)* Asasinul înainte de crimă. *(Îl fotografiază pe Avocat.)* Martorul înainte de crimă.

AVOCATUL : Domnule, pe mine nu mă fotografia, că eu nu sînt martor. Eu sînt avocat. În timpul crimei mă voi întoarce cu spatele.

PAMFIL : Domnule avocat, eu nu te plătesc ca să fii laș.

AVOCATUL : Tocmai pentru că mă plătești, îți atrag atenția că vei fi autorul unui omor premeditat și bestial, iar sarcina mea, în aceste condiții, devine dintre cele mai dificile.

PAMFIL : Poftim ?

AVOCATUL : Vroiam să spun... mai bine zis să te sfătuiesc, că ar fi mai bine să te oprești la intenție, pentru ca să-ți pot obține o achitare sigură. Mă gîndesc că poate nu-i nevoie să-l omori. Poate că ar fi suficient să-l sperii.

PAMFIL : Adică, cum să-l sperii, domnule avocat ?

AVOCATUL : Adică să te faci că tragi. Să fii clement.

PAMFIL *(indignat)* : Domnule avocat, nu știu unde bați dumneata cu insinuarea. Va să zică el se șterge

ca un nemernic și un grosier pe prețul meu personal, umilindu-mă de moarte, iar eu să fiu clement ! Clement în numele cui ?

AVOCATUL : Domnule, dar e o chestie de onoare la mijloc ! Nu poți trage într-un om fără să-l avertizezi și fără să-i acorzi dreptul elementar la apărare. Nu se poate trage într-un om ca într-un copac.

FOTOGRAFUL : Într-un om — nu, dar într-un vecin — da. Ce te bagi dumneata în intențiile clientului ? Vrea el să omoare, lasă-l să omoare, că de-aia ne-a chemat aici !

AVOCATUL : Domnule, dumneata ești un sadic. Ți se citește acest viciu pe figură.

FOTOGRAFUL *(indignat)* : Da, domnule, sînt sadic, dar nu din naștere. Pînă la un moment dat eram un om pașnic și milos. Pînă atunci nu știam ce e acela un vecin. Acuma știu și am devenit astenic. Se vede pe figura mea că sînt astenic ?

AVOCATUL : Nu prea.

FOTOGRAFUL : Aflați că sînt foarte astenic. Noaptea vorbesc în somn. Plus că uit îngrozitor. De pildă, acum nu mai știu ce trebuie să spun.

PAMFIL : Nu-i nevoie să vorbești. Treabă să faci.

FOTOGRAFUL : Mi-am adus aminte. Să vă spun ce-am pățit. Fiți atenți, că e ceva groaznic !

AVOCATUL : Tinere, iartă-ne, dar n-avem timp de povești. Ne-am adunat aici ca să rezolvăm o afacere.

FOTOGRAFUL : Domnule avocat, un moment. Fiți atent puțin, că e ceva groaznic.

AVOCATUL : Groaznic ?!

FOTOGRAFUL : Absolut groaznic. Ca-n filme. Fiți atenți. Într-o zi, s-a mutat alături de mine, în același apartament, o vecină.

PAMFIL : Ce fel de vecină ?

FOTOGRAFUL : O croitoreasă. Mai precis, o femeie, în jur de circa patruzeci de ani, cam văduvă și cam nostimă a naibii.

AVOCATUL : Și ? Ce-i cu asta ?

FOTOGRAFUL : Fiți atenți, să vedeți cazul dracului. Cum se mută, vine, se uită prin camera mea și

zice : „Îmi place încăperea dumitale ; în două luni te fac să te muți, că vreau să mă extind".

PAMFIL : Exact așa a pățit un unchi de-al meu dinspre mamă...

FOTOGRAFUL : Un moment. Fiți atenți. „Ei bine — i-am zis, că sînt și ambițios — nu mă mut !" „Ba da, am să te fac să te muți !" a zis ea. Și cum credeți că a procedat ? Ia să vedem dacă știți.

PAMFIL : Ți-a propus un schimb de locuință.

FOTOGRAFUL : N-ai ghicit ! Nu mă lăsa să dorm. Pur și simplu. Avea un cățel pe care îl bătea numai după miezul nopții, ca să urle. Era un cățel cît pumnul, dar urla cît unul ciobănesc. Cred că era dresat. Ca să scap de el, ce-am făcut ? Într-o zi l-am aruncat în WC și-am tras apa.

PAMFIL : Și ea ce-a făcut ?

FOTOGRAFUL : Păi, uite ce-a făcut bestia : avea urletele lui înregistrate pe bandă de magnetofon și le punea la maximum după miezul nopții, ca să mă înnebunească. Am intrat peste ea, i-am rupt banda, ea mi-a rupt o ureche, dar nu contează, două nopți am avut liniște.

AVOCATUL : Și de ce n-ai dat-o în judecată pentru vătămare corporală ?

FOTOGRAFUL : Nu, că nu mă pretez. Dar fiți atenți ce idee i-a venit pe urmă bestiei. S-a dus în parc, a adunat un pumn de greieri și i-a împrăștiat prin camera mea.

PAMFIL : Și ?

FOTOGRAFUL : Cum „și" ? Păi, cum venea noaptea, greierii începeau să cînte de mama focului și nu mă lăsau să dorm. Îi căutam prin toate crăpăturile, pînă dimineața, îi jucam în picioare, dar ea aducea a doua zi alții. Pînă cînd am devenit astenic. Și atunci, vă întreb pe dumneavoastră, dacă un astfel de vecin poate fi numit om și dacă merită să ai față de el onoare sau milă.

AVOCATUL : Și te-ai răzbunat într-un fel pe acea femeie barbară, pentru că, din punct de vedere legal, erai în legitimă apărare ?

FOTOGRAFUL : Desigur, domnule avocat, că m-am răzbunat, și încă într-un mod la fel de barbar. *(Feroce.)* M-am însurat cu ea.

AVOCATUL *(sadic)* : Bine i-ai făcut.

FOTOGRAFUL *(trist)* : Da, dar nici ea nu s-a lăsat. Mi-a făcut imediat două fete gemene. Sînt așa de blonduțe și de nostime ! Din păcate plîng totdeauna împreună. Niciodată separat.

PAMFIL : Domnilor, în chestiunea pe care o discutăm, eu am teoria mea. Oamenii au trăit în cele mai excelente relații, atîta vreme cît nu au locuit alături. Din clipa în care s-au mutat unii lîngă alții, au devenit fiare. Geme lumea de cazuri în acest sens.

AVOCATUL : Mie-mi spui ? Am pledat recent într-un proces cu un vecin care și-a mușcat vecinul și-au turbat amîndoi.

FILOFTEIA *(apare, tîrîndu-și ustensilele)* : Am dormit eu ce-am dormit, am visat... Ce-am visat ? Se făcea că... Se făcea că ce ? Se făcea că nu știu ce și m-am trezit brusc, țipînd. Uite-așa am făcut. *(Țipă scurt. Către cei trei.)* Dom-le, eliberați incinta, că trebuie să fac curat, eu sînt în serviciu, am o răspundere aici. Păi, ce ?

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, te rog să ne lași puțin. Avem o treabă oficială.

FILOFTEIA : Și eu de ce nu am fost anunțată în prealabil ?

PAMFIL : E ceva care a survenit. Du-te și te odihnește, că prea te zbați și dumneata.

FILOFTEIA : Păi ce să fac, tov vice, dacă sînt salariată ? *(Vede armele lui Pamfil.)* Aoleu, da' ce-i cu armamentul ăsta ? A început mondialul ?

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, du-te, că sîntem în misiune.

FILOFTEIA : Păi eu nu sînt în misiune ?

AVOCATUL *(către Pamfil)* : Domnule, nu pot să discut în prezența acestei ființe agresive. Să ne lase în pace !

PAMFIL : Un moment, că o conving eu să plece. Coană Fifi, nu-mi place deloc cum arăți azi.

FILOFTEIA *(cochetă)* : Să-mi pun rochița aia pepită sau aia cu buline ?

PAMFIL : Nu-mi place cum arăți la față. Ești palidă.

FILOFTEIA *(îngrijorată)* : Palidă ? Păi dacă toată ziua fac eforturi, tov vice, cum să nu mă palidizez ? Fă curățenie, păzește prețul, notează... Uitați, carnețelul e doldora. Muncă intelectuală... Ce, e ușor ?

PAMFIL : De-aia zic, să te mai odihnești și dumneata. Uite, ai un concediu plătit de o oră. Ești liberă.

FILOFTEIA : Păi cum ? ! Concediu plătit în timpul serviciului ? Dacă se interpretează ?

PAMFIL : Eu răspund.

FILOFTEIA : Bine, accept concediul, dar stau aici, pe bancă, la aer. Nu mă duc la munte, nu mă duc la mare, stau aici. *(Se retrage pe o bancă și scoate carnețelul de la ciorap.)* Vor să scape de mine, dar lasă că și eu sînt inteligentă. Îi ascult și-i notez, că poate-ntr-o zi îi interpretez. *(Peste cîteva clipe începe să moțăie.)*

PAMFIL *(către cei doi)* : Putem să discutăm în liniște. Ne-a lăsat în pace. Domnule avocat...

FOTOGRAFUL : Un moment ! Să vă povestesc ce-am pățit eu cu o bestie de vecină care avea un cîine...

AVOCATUL : Și cu care pînă la urmă te-ai căsătorit...

FOTOGRAFUL *(uluit)* : De unde știți ?

PAMFIL : Ne-ai povestit chiar adineauri.

FOTOGRAFUL *(perplex)* : V-am povestit ? ! Extraordinar ! Ca să vedeți, domnule avocat, cît de astenic sînt, că ziceați că nu se vede asta pe figura mea.

AVOCATUL *(concesiv)* : Se vede.

PAMFIL : Dar pe figura mea se vede ce-am pățit acum un an cu un vecin ? Ei bine, l-am prins cu mîna mea ștergîndu-se pe prețul meu și l-am dat în judecată. Ședea la etajul șapte, dar venea special pînă la parter, ca să se șteargă pe prețul meu. L-am reclamat la ziar, la radio, la televiziune, la I.G.L., la I.L.L., la T.G.L., la B.B.L., la B.G.L., etc. Nimic...

FOTOGRAFUL : La O.N.U. l-ați reclamat ?

PAMFIL : Bine-nțeles. Nimic. Atunci am început să mă șterg și eu pe prețul lui. Dimineața, seara și la

prînz, eu urcam pînă la etajul șapte, el cobora pînă la parter. Ca să-l scot din minți, mă duceam și călcam prin toate șanțurile, prin toate noroaiele, dădeam chiar și cîte o fugă la țară și veneam cu bocancii plini de cernoziom de-ăla gras, de Bărăgan, și mă ștergeam pe prețul lui pînă-l nenoroceam. Atunci, năucit de furie, tipul a schimbat tactica. Mă pîndea cînd mă ștergeam pe prețul lui, venea după mine și mă scuipa.

FOTOGRAFUL : Unde ?

PAMFIL : În cap. L-am întrebat de ce face chestia asta nedemnă, dar n-a vrut să-mi spună. Mă scuipa și tăcea. Bestia ! La tribunal mi-au spus că nu au ce să-i facă, nu există articol care să condamne un individ care te scuipă. Avocatul mi-a spus : „Fă-l să-ți dea cu ceva în cap". Dar el nu vroia să mă lovească. Mă scuipa și tăcea. Din cauza asta m-am îmbolnăvit și m-am pensionat. Am făcut o boală curioasă, că și doctorii se miră. Cînd mă enervez, mi se bate o ureche. Uitați, că și acum sînt nervos. *(Cei doi îl studiază.)* Bate ca o pendulă.

FOTOGRAFUL : Și pînă la urmă ?

PAMFIL : Pînă la urmă a decedat și ne-am împăcat. Altfel, avea un fond sufletesc pozitiv. M-a trecut și pe mine în testament. Mi-a dat prețul lui.

AVOCATUL : Dar cel care se șterge acum cine e ?

PAMFIL : Nu știu, că de-aia v-am chemat. Stăm la pîndă și-l prindem. Bănuiesc cine e : un locatar. Ah, de-abia aștept să-l prind și să-i strig : „Vecinule !" și — poc, să-i dau la mir ! Să se-nvețe minte !

FOTOGRAFUL : Bine, bine, dar unde e victima ? Stăm aici de-o oră și pierdem timpul. Pînă acum scoteam o sută în Cișmigiu.

PAMFIL : Aveți răbdare. V-am angajat pentru toată ziua. Stați aici pînă vine bestia și pînă cînd o asasinez. Cum se șterge pe preș, cum o lichidez.

FILOFTEIA *(a prins-o somnul)* : Tov vice, eu îmi fac restul de concediu în casă, că m-a prins somnul.

PAMFIL : Bine. *(Ascultă.)* Atenție ! Cred că vine ! Ascundeți-vă și fiți gata !

(Cei trei se ascund în spatele boschetului. Fotograful își pregătește aparatul. În curte intră Ana, foarte grăbită. Se uită în jur, apoi intră în casă. Cei trei ies din ascunzătoare)

PAMFIL : Nu e dînsa.

FOTOGRAFUL : Se vede. E prea drăguță ca să fie bestie.

PAMFIL : Am bănuit-o și pe ea într-o vreme. Am și pîndit-o. În cele din urmă, vă rog să mă iertați, m-am îndrăgostit de ea.

AVOCATUL : I-ați făcut cunoscut acest lucru ?

PAMFIL : Nu, că sînt și timid. I-am spus mamei sale, care este o harnică femeie de serviciu în cadrul blocului nostru, drept pentru care mi-a propus să ne căsătorim.

FOTOGRAFUL : Și de ce n-o faceți ?

PAMFIL : Nu, că nu mi-a propus să mă căsătoresc cu fi-sa, ci cu ea.

AVOCATUL : Păcat !

PAMFIL : Nu, că între timp am discutat cu dînsa, adică cu mama ei, i-am făcut cîteva atenții personale, am cooptat-o în comitetul de bloc și mi-a promis-o de logodnică la toamnă, cum se-ntoarce de la mare.

FOTOGRAFUL : Felicitări. Sper că n-o să uitați. Vă fac color.

PAMFIL : Mulțumesc. Dar mai apuc eu toamna ? Dacă bestia se șterge în continuare pe preșul meu și nu-l prind, mă îmbolnăvesc de hepatită. *(Către Avocat.)* N-am cumva privirea galbenă ? Așa mi-a spus cineva.

AVOCATUL *(îl privește atent în ochi)* : Nu, domnule Pamfil, ești sănătos tun. Și nu-ți face griji, că-l prindem.

PAMFIL : Trebuie să-l prindem, că n-o fi el mai parșiv decît noi. *(Ascultă.)* Atenție ! Se aud pași ! S-ar putea să fie bestia ! Treceți la posturi ! *(Cei trei se ascund în spatele boschetului. Intră în fugă un tînăr cu plete și perciuni bogați și cu o valijoară în mînă. Dezorientat, el umblă de la ușă la ușă și, fără să vrea, calcă pe preșul lui Pamfil. Acesta*

scoate imediat un urlet de fiară.) Àsta e ! Fotografiază-l ! Imortalizează-l !

(Cei trei ies din spatele boschetului. Fotograful aleargă după tînăr și-l fotografiază de zor. Pamfil îl fugărește prin curte cu pușca. „Victima", îngrozită, ridică mîinile.)

ITALIANUL : Signore, vi prego ! Io sono innocente !

PAMFIL *(dezlănțuit)* : Bestie ! Am pus mîna pe tine ! Te ucid ! Te fac cadavru ! Te lichidez ! Ce preferi — pușca sau ghioaga ?

ITALIANUL *(cade în genunchi)* : Signore ! Momento... Vi prego.

PAMFIL *(plîngînd de furie)* : De ce te ștergi, mă, pe prețul meu ? Mă șterg eu pe prețul tău ? Măi, individule ! Măi, dacă te împușc ?

ITALIANUL : Signore ! Un momento ! Mi permetta di spiegarmi !

AVOCATUL : Domnule Pamfil, fii blînd. Cred că sîntem în fața unei confuzii. Tînărul acesta vorbește o limbă aproape străină.

PAMFIL : Nu contează ! L-am surprins, îl lichidez ! *(Către Italian.)* Stai așa, să bag glonțul pe țeavă !

FOTOGRAFUL : S-ar putea să fie spion. Să-i fac un prim-plan. *(Îl fotografiază.)*

ITALIANUL *(îngrozit)* : Mamma mia ! Signore, aspetto ! Non sparare ! Voglio spiegare ! Io voglio bene ad una ragazza !

PAMFIL : Gura, că nu mai scapi ! Te-am prins, te ucid !

FILOFTEIA *(apare din casă, somnoroasă)* : Ce e, dom-le, scandalu-ăsta, că mi-ați stricat concediul.

ITALIANUL *(se repede spre ea, cerîndu-i protecție)* : Signora, questo uomo vuole uccidermi ! Péro sono innocente ! Perché uccidermi se amo ?

FILOFTEIA *(nedumerită, către ceilalți)* : Ce vrea, dom-le, individu ?

AVOCATUL : Nu știu precis, dar cred că e italian. După cămașă și după limbă, precis e italian.

FILOFTEIA *(iluminată)* : Italian ? ! *(Către Italian.)* Italian ?

ITALIANUL : Si. Italiano.

FILOFTEIA : Bravo ! *(Către ceilalți.)* E ăla care umblă după Ana ! *(Scuipă în palme.)* Lăsați-l pe mîna mea, tovarăși, că vi-l fac eu arșice. *(Către Italian.)* Ehei, bine-ai venit, fir-ai tu să fii de ragațin, că te-nvăț eu minte ! *(Îl apucă vîrtos de piept.)* Măi... *(Către ceilalți, încurcată.)* Cum se zice, dom-le, în italiană : „japiță" ?

FOTOGRAFUL : Nu te complica. Zi-i pe românește.

ITALIANUL *(umil)* : Signora...

FILOFTEIA : Gura ! Ah, de cînd te-aștept și ce boală am pe tine !

ITALIANUL *(foarte repede)* : Signora, un momento. Mi permetta di spiegarmi. Un bel giorno, per caso, o conosciuto una bellissima ragazza. Affascinate, bionda, esuberànte. Subito, mi sono innamorato di lei perdutamente. Le o fatto dichiarazioni e lei mi ha sorriso. E da quel momento que la cerco disperatamente. Non posso più vivere senze lei. Voglio sposarla. Aiutatemi, sono infelice.

FILOFTEIA *(către Italian)* : Auzi, stai așa, nu mă lua cu vorba, că nu mă duci pe mine cu preșu...

PAMFIL *(sare ca ars)* : Preșul ! S-a șters pe preș ! Îl împușc !

FILOFTEIA *(către Pamfil)* : Tov vice, stai blînd, că e pe mîna mea și ți-l lichidez eu ce nu s-a pomenit. *(Către Italian.)* Auzi mă, fi-ți-ar Vezuviul al dracului să-ți fie, de ce nu-mi lași tu fata în pace ? Măi... *(Către ceilalți, în dificultate.)* Cum se zice, dom'le, „măi" în italiană, că vreau să-l jignesc ?

ITALIANUL : Signora, vi prego, voglio spiegare...

PAMFIL *(care între timp și-a încărcat pușca)* : Dați-vă la o parte c-am încărcat-o ! *(Trage. Pușca nu ia foc.)* Are noroc, bestia !

ITALIANUL *(îngrozit)* : Aiuto ! Mi uccide !

AVOCATUL : Domnule Pamfil, un moment ! Nu folosi violența pînă nu epuizăm toate mijloacele pașnice ! Un moment, că discut eu cu dînsul. Cunosc limba. *(Către Italian, infatuat.)* Signore, permetta ? *(Îi întinde mîna.)* Maestro M.N.C., avocato.

ITALIANUL *(încîntat)* : Mario.

AVOCATUL *(care de fapt nu știe nici o boabă italiană)* : Italiano, si ?

ITALIANUL : Si.

AVOCATUL : Bravissimo. *(Către ceilalți.)* Dom-le, aflați că e un băiat minunat. Era să comitem o confuzie regretabilă, cu implicații internaționale. Discut eu cu dînsul. Cunosc limba. *(Către Italian.)* Roma, si ?

ITALIANUL : Roma, si.

AVOCATUL *(face eforturi intense ca să-și aducă aminte un cuvînt italian)* : Napoli !

ITALIANUL *(năuc)* : Napoli...

AVOCATUL : Vedi Napoli și-apoi mori...

ITALIANUL : Si.

AVOCATUL *(se lansează)* : Veneția... Calabria... Vatican... Mafia... Iulius Caesar...

FILOFTEIA *(încîntată)* : Ai naibii, ce frumoasă limbă au... Și ce curgător o vorbiți, domnu' avocat... Ca un rîu de munte...

AVOCATUL *(grandoman)* : Mi-am făcut o parte din studii la Pisa.

FILOFTEIA : Se vede de la o poștă.

ITALIANUL : Pisa, si...

AVOCATUL *(încurajat)* : Nero... Traian...

FOTOGRAFUL *(îl ajută)* : Decebal...

AVOCATUL *(îl pune la punct)* : Ăsta era român, dom-le, nu te băga, dacă nu știi limba. *(Către Italian.)* „Corriere de la sera".

ITALIANUL *(perplex)* : Si...

AVOCATUL *(se gîndește insistent, nu-și mai aduce aminte nimic, după care continuă, lucrînd mult cu mîinile)* : Cu ce ocazione pe la noi ? *(Către ceilalți, cărora le „traduce".)* L-am întrebat : cu ce ocaziune pe la noi.

ITALIANUL *(face eforturi să vorbească pe românește)* : Com si dice... Io... iubesc... una signorina... una ragazza... bionda.

AVOCATUL *(către ceilalți)* : E clar. Cică iubește sincer o signorină. Chemați-o pe domnișoara Ana.

FILOFTEIA : Domnu' avocat, eu o chem, dar nu i-o dau. Nu i-o dau. Că eu ce fac singură, singurică ? Plus că avem și noi tineretu' nostru, băieții noștri...

AVOCATUL *(îi „traduce" Italianului)* : Signora zice că nu-ţi dă pe signorina. No se poate. E deja logodita.
ITALIANUL : Capisco.
FOTOGRAFUL : Ce zice ?
AVOCATUL : Ce să zică ? Îi pare aşa de rău, că-i vine să se dea cu capul de pereţi. Zice că suferă ca un cîine. Ca un cane.
FOTOGRAFUL *(intră şi el în vorbă)* : Mondo Cane.
AVOCATUL *(către Italian)* : Signore, molto regreto din tuto sufleto. *(Către Filofteia.)* Totuşi, cheam-o pe domnişoara, măcar să-i dea o explicaţie.
FILOFTEIA : Eu o chem, dar n-o dau. *(Strigă spre fereastră.)* Ana !
AVOCATUL *(către Italian)* : Un momento, signore, că vene signorina. Veni, vidi, vici.
ANA *(apare la fereastră)* : Ce e, mamă ?
FILOFTEIA : Uite, dragă, a venit italianul.
ANA : Care italian ?
ITALIANUL *(o priveşte perplex)* : No, non è questa la ragazza che amo. C'è una confusione !
ANA : Mamă, nu e ăsta !
FILOFTEIA : Nu e ăsta ? Aoleu, şi eu l-am jignit ! *(Către Italian.)* Scuză-mă, puiule, că ţi-am zis ce ţi-am zis şi că te-am confuzionat, că... asta e. Domnu' avocat, tradu-i mata, că te pricepi. Zi-i să mă ierte, dom-le.
AVOCATUL *(îi „traduce" Italianului)* : Signora zice că vi cere molto molto scuze. Scuzati, este una femina molto populare, molto temperamentale e molto sincere...
ITALIANUL *(amabil şi fericit)* : Grazie. Molte grazie.
FILOFTEIA : Să trăieşti, mamă, şi să fii sănătos.
AVOCATUL *(traduce)* : Signora zice că voi este un giovano molto simpatico e molto sanatoso...
ITALIANUL : Si... si... *(Caută în valijoară şi-i dă Filofteii o pereche de ciorapi. Aceasta e plăcut surprinsă şi se chinuie să refuze.)*
FILOFTEIA : Ciorapi ? ! Vai, lăsaţi... Mersi... Nu era cazul, dom-le, că producem şi noi... Mersi... *(Către Fotograf.)* E din ăia cu figuri...

ITALIANUL *(guraliv)*: Signori, a rivederci ! Siete molto simpatici, brava gente ! Felice din conoscerla. Sarà per me un bel ricordo. Non la scordero piu. Addio ! Ciao ! Addio !

AVOCATUL : La rivederci ! Tanti auguri ! *(Italianul pleacă.)*

PAMFIL *(fuge după el)* : Signore ! Signore ! Scuze ! Mii de scuze ! *(Se întoarce.)* Domnule avocat, ai avut dreptate. Dacă trăgeam fără un prealabil ieșea scandal diplomatic. Mai ales că era și latin veritabil.

FILOFTEIA *(cu admirație)* : Și îmbrăcat numai cu lucruri străine.

FOTOGRAFUL *(către Pamfil)* : Oricum, eu am făcut trei poziții și ți le pun la socoteală. Dumneata mi-ai zis.

PAMFIL : Nici o grijă. Plătesc tot.

FOTOGRAFUL : Păi plătește ! S-a făcut prînzul și eu n-am tăiat nici un bon. Dă-mi un avans.

PAMFIL : Păi de ce să-ți dau avans ? L-am prins pe individ ?

FOTOGRAFUL : Care individ ?

PAMFIL : Care se șterge pe preș. Aveți răbdare. Îl prindem, îl lichidez și vă dau banii. Trebuie să pice. *(Apare George, venind dinspre stradă.)* Fraților, atenție, cred că ăsta e. Fiți atenți.

FILOFTEIA : Ia stai mata nițel, că vreau să te abordez. *(Către Pamfil.)* Tov vice, individul acesta s-a legat de fata mea, dom-le.

PAMFIL : Și ?

FILOFTEIA : Cum și ? Păi nu ziceai că la toamnă nu știu ce și nu știu cum, că te logodești cu ea ?

PAMFIL : Păi da.

FILOFTEIA : Păi știi ce i-a zis ? Să viseze cu el ! Cică *(imitîndu-l)* „Vino pe la mine să visăm un vis". Păi ce facem ? Te ocupi dumneata de el sau mă ocup eu ?

PAMFIL : Lasă-l pe mîna mea.

FILOFTEIA : Eu l-am notat, dumneata vezi ce faci. *(Pleacă și se oprește lîngă George, căruia îi șoptește conspirativ.)* Vezi ce faci, că tov vice Pamfil

e logodit cu fiică-mea și ăsta nu știe multe, te ia în duele, e înarmat pînă-n dinți. Fugi, că te-a filat !

GEORGE : Doamnă, dar...

FILOFTEIA : Taci, că te-aude. *(Pleacă.)*

PAMFIL *(către cei doi)* : Domnilor, uitați-vă bine la acest individ. Nu vi se pare suspect ?

FOTOGRAFUL *(după ce îl studiază pe George din față și din profil)* : După figură, cred că el e victima, că sînt specialist și-n fizionomii. Să-i fac un prim-plan. *(Îl fotografiază. George îl privește calm.)*

AVOCATUL : Și eu cred că ne aflăm în fața infractorului. Dacă ședeam la pîndă, precis îl prindeam în flagrant delict.

PAMFIL : Din clipa asta nu mai am nici o îndoială. Pantofii lui sînt plini de noroi !

FOTOGRAFUL : Să luăm o probă și să facem expertiza. *(Se apropie de George.)* Vi s-a dezlegat un șiret. Îmi dați voie ? *(Se apleacă și ia puțin noroi de pe pantofi. Apoi se duce la preș și mai ia o probă. Cei trei studiază cu gravitate „eșantioanele".)*

PAMFIL : E clar. El e ! Cernoziom.

AVOCATUL : Din punct de vedere științific, individul e în culpă. Totul e să-l prindem în flagrant delict. Altfel nu-i putem face nimic.

FOTOGRAFUL : Îl prindem. Nu ne lăsăm. *(Către George.)* Și așa, copile, faci pe nevinovatul ?

GEORGE : Poftiți ?

FOTOGRAFUL *(către ceilalți)* : Individul e căzut din lună. Am să-l ironizez puțin. Fiți atenți cum îl ironizez. *(Către George.)* Ziceam că-ți bați joc de încălțăminte, calci prin toate noroaiele, nu-ți pasă. Industria noastră de pielărie se dezvoltă... Noroc că unii mai au cîte un preș în fața ușii.

GEORGE *(nevinovat)* : Da...

FOTOGRAFUL *(arătînd spre ușa lui George)* : În timp ce alții nu au și se șterg pe ale altora... Înțelegi ?

GEORGE : Nu, nu înțeleg nimic.

FOTOGRAFUL : Hai, că băiatu' e-n pom ! A intrat groaza-n el și-ncepe să recunoască.

PAMFIL *(către cei doi colaboratori)* : Poate-l convingem să se mute, să-mi lase mie garsoniera, și-atunci îl

iert. Aș vrea să-mi aduc o mătușă orfană lîngă mine.

AVOCATUL : Lăsați-l pe mîna mea, să-l sperii puțin cu legea. *(Către George.)* Tinere, să stăm puțin de vorbă între patru ochi. Așa, ca de la om la om.

GEORGE : Despre ce să vorbim ?

AVOCATUL : Despre situația dumitale. Pentru că ai, într-adevăr, o situație foarte confuză. Sincer să fiu, nu te văd bine. Ciudat ! Atît de tînăr și cu o situație atît de confuză. Atît de tînăr și autor al unor fapte atît de ignobile. Nu vrei să simplificăm lucrurile ?

GEORGE : Adică ?

AVOCATUL : În sensul că, dacă recunoști de la început, aș putea să fac ceva pentru dumneata, dintr-o pură simpatie personală. Părinți ai ?

PAMFIL *(cu satisfacție)* : Nu. E orfan.

AVOCATUL *(dezolat)* : Vai de mine ! După toate astea, mai ești și orfan. Păi bine, măi băiete, orfan în București ? Oraș mare, capitală, plin de tentații și bulevarde... Ce cauți aici ?

GEORGE : Nu-nțeleg.

FOTOGRAFUL *(nu-l lasă să vorbească)* : Ce să mai vorbim, asta e ! Ai dat fuga-n București, crezînd c-aici umblă caninii cu covrigi în coadă. Măcar ai vreo meserie ?

PAMFIL : Mi-a spus femeia de serviciu că l-a văzut noaptea scriind versuri.

AVOCATUL *(cu reproș)* : Scrii și versuri ?

GEORGE *(scuzîndu-se)* : Așa... ca amator...

AVOCATUL : Păi, măi tovarășe, aici în Capitală se scrie marea și adevărata poezie ? De ce nu te duci să cunoști viața în miezul ei, undeva prin Maramureș, Oaș, Suceava, Dorohoi, Ilva Mică, Ilva Mare, Odorhei... Eminescu cum a procedat ? A luat-o de mic pe jos, a văzut una, a văzut alta, și uite ce carieră frumoasă a făcut. De ce nu te retragi undeva la țară, la aer curat ? Nu vezi ce palid ești ?

GEORGE *(calm)* : Nu vă supărați că vă întreb. Cine sînteți și ce doriți ?

AVOCATUL *(sever)* : Domnule, te rog să fii decent ! Fără insinuări și fără întrebări jignitoare ! Sîntem aici persoane oficiale, care discutăm cu dumneata în numele unor instituții. Eu, ca reprezentant al legii, dînsul *(arată spre Fotograf)* din partea cooperației meșteșugărești, și dînsul *(arată spre Pamfil)* din partea comitetului de bloc. Care e situația dumitale ? Ce cauți aici ?

FOTOGRAFUL : Lăsați-mă pe mine să-l mai ironizez puțin. Fiți atenți cum îl ironizez. *(Către George.)* Auzi, tăticu' ? Cu ce te ocupi ? Că dacă n-ai cu ce te ocupa, poate ne ocupăm noi nițel de dumneata. Zi repede : cu ce te ocupi, de unde provii ?

GEORGE : Dar voi de unde proveniți ?

AVOCATUL *(surprins)* : Cine ? Noi ?

GEORGE : Exact. Ce faceți aici ? Cine v-a trimis ? Și de ce ? *(Cei trei sînt derutați.)* În numele cui îmi puneți voi întrebări ? *(Către Fotograf.)* În numele cooperației meșteșugărești ? Parcă vă ocupați cu altceva pînă acum ! ? *(Către Avocat.)* Care lege te-a trimis pe dumneata aici, care articol și care paragraf ? *(Către Pamfil.)* Și dumneata ce fel de bloc reprezinți ? Un bloc de gheață, un blocnotes... Ia fiți atenți cu cuvintele... Nu vă jucați cu ele !

PAMFIL *(bîlbîindu-se)* : Dom-le, dumneata crezi că poți să ne intimidezi pe noi... persoane oficiale ? Dumneata care...

GEORGE : Care ce ?

PAMFIL : Care știm noi ce ! Păi ce... ? Ia vezi !

GEORGE *(nedumerit)* : Scuzați-mă. Am de lucru. *(Pleacă și intră în casă.)*

AVOCATUL : Domnule Pamfil, băiatul e-n mîinile noastre. Dacă am avea cîțiva martori, plus noroiul de pe pantofii lui, ca corp delict, am putea deschide imediat acțiunea la tribunal.

PAMFIL : Și credeți că obținem o condamnare ?

AVOCATUL : Evident. Articolul trei, paragraful cinci. Opt luni corecțională.

PAMFIL : Excelent ! Înseamnă că-i iau și garsoniera.

AVOCATUL : Dar ai martori ?

PAMFIL : Păi, Filofteia ?!

AVOCATUL : Dă o declarație scrisă ?
PAMFIL : Păi, sigur că dă.
AVOCATUL : Perfect !
FOTOGRAFUL : Perfect !
AVOCATUL *(se uită lung spre Gicu, care a intrat de mai mult timp în scenă și se plimbă cu o hîrtiuță în mînă)* : Domnilor, dar ce e cu tipul acesta suspect și ce dorește ? Îl văd de vreo cinci minute bîjbîind pe-aici. E din cadrul blocului ?
PAMFIL : Nu. *(Către Gicu.)* Alo ! Tovarășu !
GICU *(politicos)* : Vă rog ?
FOTOGRAFUL : Lăsați-mă pe mine să-l iau puțin la întrebări. Fiți atenți cum îl iau la întrebări. *(Către Gicu.)* Maestre, cu ce ocazie consumați aerul pe-aici ?
GICU : Cine ? Eu ?
AVOCATUL : Exact.
GICU *(ezitînd)* : Bună ziua. Vă rog să primiți stima și considerația mea. Dacă nu vă supărați, ce număr poartă acest minunat bloc nou construit ?
FOTOGRAFUL *(către cei doi)* : Fiți atenți, tipul ne ia peste picior. *(Pamfil se duce în spatele boschetului și scoate arma. Gicu încremenește de spaimă.)*
PAMFIL : Ia zi, prietene, ce dorești și cu ce ocazie ?
GICU *(bîlbîindu-se)* : Vă rog să mă scuzați... Am să vă explic succint... Cît se poate de succint...
AVOCATUL *(către Fotograf)* : Ia-i o probă de noroi.
FOTOGRAFUL *(se apleacă și-i ia o mostră de noroi de pe pantofi)* : E clar. Tipul e-n combinație cu individul. *(Arată către George.)* Lucrează mînă-n mînă.
GICU *(total derutat)* : Să vă explic succint...
PAMFIL *(mînuind pușca demonstrativ)* : Explică.
GICU *(speriat și incoerent)* : Un moment. Să mă recomand : Gicu G. Ionete, din partea ADAS-ului. *(Scoate din servietă niște prospecte și le înmînează celor trei.)*
FOTOGRAFUL : Bine, bine, ești de la ADAS, dar ce cauți aici ?
GICU : Tocmai în acest sens doream să vă explic... Am venit personal ca să vă propun o asigurare pentru viața personală sau pentru bunuri personale. Ocazie unică : o singură rată lunară și zece avantaje

anuale. *(Se lansează.)* Viaţa, stimaţi prieteni, cum spune poetul, e trecătoare şi pieritoare, ca fulgu-n zbor. Viaţa este minunată, dacă este asigurată ! Bunurile, cum spunea poetul, sînt trecătoare şi pieritoare, ca fulgu-n zbor. Orice bun e minunat, dacă e asigurat ! Nu fă, nu fă nici un pas, făr' să treci pe la ADAS ! *(Cei trei îl ascultă perplecşi.)* O asigurare, o asigurare este şansa cea mai mare ! Dumneavoastră sînteţi acum aici, dar poate că în clipa aceasta pompierii sînt pe casa dumneavoastră, familia şi bunurile dumneavoastră sînt în pericol, dacă nu sînt asigurate. Să luăm un caz concret...

PAMFIL : Domnule, nu mă lua pe mine cu pompierii şi cu focul. Ce cauţi aici şi de ce te-ai şters pe preşul meu ?

GICU : Care preş ? Preşul ! Da, şi un preş se poate asigura ! O asigurare simplă pentru preş ! Orice preş e minunat, dacă e asigurat !

FOTOGRAFUL *(către Pamfil şi Avocat)* : Fiţi atenţi, tipul ne ia peste picior şi ne duce cu vorba. *(Către Pamfil.)* Ia încarcă puşca şi să vezi cum îi piere hazul imediat.

GICU *(îngrozit)* : Desigur... Şi o puşcă se poate asigura... O, ce puşcă minunată, la ADAS asigu... *(Brusc, o ia la fugă pe scara blocului. Fotograful şi Pamfil aleargă după el. Între timp, intră Gigel.)*

GIGEL : Domnule avocat, dar ce plăcere !

AVOCATUL *(plăcut surprins)* : Salut, scumpe şi iubite domnule Gigel !

GIGEL : Cu ce ocazie pe la noi, domnule avocat !

AVOCATUL : Mă aflu la dispoziţia clientului meu, domnul Pamfil, într-o chestiune delicată. Nu ne-am mai văzut de cînd cu... Cît ?

GIGEL *(discret)* : Am intrat în amnistie.

AVOCATUL : Dragul meu, eu ţi-am spus de-atunci, ca la fiul meu : orice afacere cu statul e născută moartă. Statul nu lucrează decît cu acte şi, unde sînt prea multe acte, negustorul particular n-are drag de lucru.

GIGEL : Acum conduc un chioşc cu covrigi şi răcoritoare. Merge ca uns !

AVOCATUL : Cred și eu. Pe zădufu-ăsta...
GIGEL : Am o treabă cu dumneavoastră, tocmai voiam să vă caut.
AVOCATUL : Cu ilicitul ?
GIGEL : Nu, e vorba de Getuța.
AVOCATUL : Care Getuța ?
GIGEL : Getuța... Cu care am consumat împreună, la recurs, mici și bere...
AVOCATUL : Exact. Getuța... Blonduța aceea delicată și nervoasă... Ce-i cu ea ?
GIGEL : Vrem să divorțăm și să ne refacem viața separat.
AVOCATUL : Copii aveți ?
GIGEL : Avem, da' numai trei. Unul l-a adus ea din prima căsătorie, unul l-am adus eu din cea de-a doua căsătorie, iar unul l-am făcut împreună.
AVOCATUL : Să vă trăiască ! Și ce motive aveți ?
GIGEL : Păi, nu știți dumneavoastră care-i moartea căsătoriei ? Nepotrivirea de caracter.
AVOCATUL : Motivul e imbatabil, într-adevăr, dar aveți copii. Se complică.
GETUȚA *(apare la fereastră, cu părul vîlvoi și urlă)* : Gigele !
GIGEL : Ce e, dom-le, ce strigi ?
GETUȚA : Vino repede, că copilul tău s-a unit cu-al meu și-l bat pe-al nostru !
GIGEL : Lasă-i să se călească ! Și vino-ncoace să vorbim cu domnu' avocat chestia aia care ne presează pe suflet, că tocmai îl prinsei întîmplător.
GETUȚA *(vine repede afară, îmbrăcată în capot)* : Bună ziua, domnu' avocat. Ce bine că picarăți, că mă aflam cu Gigel într-o situație de nu s-a mai pomenit de-a naibii.
PAMFIL *(intră, împreună cu Fotograful, obosit)* : Ne-a scăpat, bestia !
GIGEL : Domnu' avocat, problema e așa, că v-o spun franș, ca la un tată personal : eu mi-am găsit o persoană cu care vreau să-mi refac viața, iar Getuța și-a găsit și ea o persoană cu care vrea să-și refacă viața. Adică să nu ne lase legea să ne re-

facem și noi viața, acum, cît sîntem în floarea vîrstei ?

PAMFIL : Tov Gigel, dumneata nu te băga, dom-le, peste domnu' avocat, că dînsul e angajatul meu și dumneata, dacă vrei să-ți refaci viața anual, așa cum obișnuiești, îl angajezi separat. Scutește-ne cu bișnițăriile și imoralitățile dumitale, cu care compromiți prestigiul blocului !

GIGEL *(lezat)* : Măi, tov Pamfile, mata nu-mi da, dom-le, mie sfaturi ce avocat să-mi angajez, că eu am cu ce, am și bani, am și posibilități, că te îmbrac în sute dacă mă enervezi.

FILOFTEIA *(intră, scoate repede carnețelul și notează)* : „Tov Gigel face costume din sute, care oare de unde provine ele" ? *(Către Gigel, țîfnoasă.)* Tov Gigel, nu te lega de tov Pamfil, că e în funcție de vice și intri la lezaj de serviciu. Ia vezi !

AVOCATUL *(împăciuitor)* : Dom' Gigel, acum sînt ocupat. Discutăm mai tîrziu și rezolvăm problema, că nu te las eu în dificultate. Te caut eu pe dumneata.

GETUȚA *(nervoasă, către Gigel)* : Și vino, dom-le, odată și desparte copiii ăia, că iar se bat ca turcii de altădată !

(Gigel și Getuța intră în casă.)

PAMFIL *(grav)* : Tovarășă Filofteia, stai aici, că vrem să discutăm cu dumneata o problemă urgentă.

FILOFTEIA : Da, tovarășu vice.

FOTOGRAFUL : Concentrează-te puțin.

FILOFTEIA : M-am concentrat.

PAMFIL *(către Filofteia)* : După cum te-am înștiințat oficial, în blocul nostru acționează un element dușmănos și suspect, că eu nu mă tem de cuvinte...

FOTOGRAFUL : E bine zis dușmănos.

PAMFIL : ...care dorește să producă în mijlocul nostru confuzie și ură... derută și spaimă... astenie și haos... Un element care merge din abuz în abuz. După cum au dovedit probele, el e tipul care se șterge ca un bandit pe preșul meu. Vrem să-l dăm pe mîna justiției. Știi despre cine e vorba ?

FILOFTEIA : Mie-mi spui ? Tov Gigel.
PAMFIL : Nu. Altcineva. Individul care s-a mutat aici, de curînd, în chip abuziv...
FILOFTEIA : Cine ? Visătorul ? Păi de el vorbeam și eu. L-am notat. I-am și făcut documentul.
PAMFIL : O notă informativă ?
FILOFTEIA : L-am prins în patru puncte.
PAMFIL : Care ?
FILOFTEIA : Dînșii sînt persoane oficiale ?
PAMFIL : Evident.
FILOFTEIA : Punctu' unu : nu se știe de unde provine. Punctu' doi : e visător ; azi ne visează pe unul, mîine pe altul, și pînă la urmă ne trezim că ne-a visat pe toți. Păi cu ce drept ? Punctu' trei : nu spune ce-nvîrtește, de unde și cu ce trăiește. Punctu' patru — și aici e bombița. *(În șoaptă.)* Individul are în garsonieră o mașină, de pui pariu că ne aruncă blocu-n aer ! E ceva că ți-e frică să te uiți la ea.
AVOCATUL *(vizibil surprins)* : Are un aparat în cameră ?
FILOFTEIA : Nu un aparat, o mașinărie întreagă ! Toată noaptea o șurubărește.
PAMFIL : Cum arată ?
FILOFTEIA *(cu un gest confuz)* : Uite-așa...
AVOCATUL *(către Pamfil și Fotograf)* : Domnilor, situația se complică. Tovarășă Filofteia, te întreb o chestiune foarte gravă, la care să-mi răspunzi cu precizia care te caracterizează. Ce rost ar avea mașina aceea în camera lui ?
FILOFTEIA *(misterioasă)* : Eu știu, dar nu-mi vine să spun.
PAMFIL : Tovarășă Filofteia, te rog să ai toată încrederea. Sîntem persoane oficiale.
FOTOGRAFUL : Spune tot, că noi oricum îl lichidăm.
FILOFTEIA *(confidențial)* : Cînd i-am cerut ieri întreținerea individului... că altfel nu pot să-i zic... am vrut să dau puțin buzna peste el în interior, dar mi-a ținut ușa cu piciorul. Zice : „Da' de ce să dau întreținerea de-acuma, că e prea devreme, că nu prea am bani momental". Zic : „Lasă, că ai mata".

„Stai să caut." Și-l văd că umblă prin buzunare, nu găsește, apoi se duce în spatele mașinii, că e așa de înaltă, și vine cu o sută nouă-nouță, că frigea de proaspătă ce era.

(Pamfil, Avocatul și Fotograful se privesc încremeniți.)

AVOCATUL : Și ?

FILOFTEIA : Și ce ? Asta e.

PAMFIL : Adică ce ?

FILOFTEIA : Adică ce ? *(În șoaptă.)* Băiatul face sute ! Credeți că degeaba arde el curentul ?

AVOCATUL : Tovarășă Filofteia, gîndește-te bine și concentrează-te. Ești sigură ?

PAMFIL *(care o cunoaște)* : Are un ochi ce nu s-a pomenit.

FILOFTEIA : Pot să bag mîna-n foc. C-a mai fost la noi în cartier unul care ținea toată noaptea curentu-aprins și, pînă la urmă, cînd l-au ridicat, avea o sacoșă plină cu bani pictați.

FOTOGRAFUL : Unde e suta ?

FILOFTEIA : Care sută ?

FOTOGRAFUL : Suta...

FILOFTEIA : Am schimbat-o la ouă. Că tocmai se dădeau la colț. Că dacă nu se dădeau ouă, o păstram.

AVOCATUL *(consternat)* : Păcat. L-am fi avut la mînă.

PAMFIL : Să anunțăm Miliția.

AVOCATUL : Un moment. Să nu ne pripim. Să ne gîndim. Să nu ratăm.

FOTOGRAFUL : Da, să nu ratăm. Aici se poate da o lovitură...

PAMFIL : Adică ce lovitură ?

FOTOGRAFUL : Atît vă spun : se poate da o lovitură. Am o gură aurită.

AVOCATUL *(către Fotograf)* : Vorbește mai încet, domnule, mai clar și nu fă pe inteligentul. Asta e treaba mea. *(Către ceilalți.)* Desigur că vom proceda la demascarea lui. *(Către Pamfil.)* Domnule, dacă-i obțin arestarea, onorariul va fi dublu !

PAMFIL : Bineînțeles. Nu încape discuție.

AVOCATUL : Ca om al legii, trebuie să am, însă, o certitudine. Fără certitudini legea e ciungă, oarbă

și oloagă. Cum putem descinde înăuntru, fără să-i violăm domiciliul ? Adică să vedem mașina și să luăm probe.

FILOFTEIA : Eu am încercat, dar s-a opus.

PAMFIL : Ar exista o posibilitate. *(Către Filofteia.)* Mă gîndesc la fiica dumitale și la viitoarea mea logodnică.

FILOFTEIA *(oripilată)* : Vai de mine ! Adică ea să-i violeze domiciliul și pe urmă... invers ?

PAMFIL : Mă gîndesc că domnișoara Ana, cu candoarea și puritatea specifice vîrstei, nu va da nimic de bănuit. Se duce, vede, notează, ia dovezi și vine.

FILOFTEIA *(convinsă pe jumătate)* : Că tot îi zicea el să viseze împreună... Fata mi-a spus tot.

PAMFIL : Exact. Să-i facă o vizită, sub un pretext oarecare și să ia cîteva hîrtiuțe din alea pictate.

FOTOGRAFUL : Domnule Pamfil, am o idee care face pe puțin două sute. Îi dau aparatul... Să fotografieze mașina.

AVOCATUL : Excelent ! *(Către Filofteia.)* Doamnă, chemați fata.

FILOFTEIA *(ezită)* : Domnule, și cine răspunde dacă e caz de doamne ferește ?

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, eu răspund. Ia-o ca o sarcină din partea comitetului de bloc.

FILOFTEIA : Tovarășe vice, sarcina-i sarcină, dar să știți că la noi în cartier a mai fost un caz.

FOTOGRAFUL : Ce caz ?

FILOFTEIA : Păi, tot așa, cineva a trimis-o pe fii-sa la unul, pe care avea el boală, ca să-l spioneze.

PAMFIL : Și ?

FILOFTEIA : Și a spionat ea ce-a spionat și, cînd s-a întors, avea un copilaș de mînă, brunet foc și cu ochișorii așa de căprui !

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, nu e cazul aici.

FILOFTEIA *(sentimentală, îi vine să plîngă)* : Poate nu e cazul, dar eu am o singură fată pe lume, și e orfană, că tăticul ei, săracul, Dumnezeu să-l ierte, era pompier. Pompier voluntar. S-a dus la un incendiu și mi l-au adus cum aduci cenușa pe făraș. Că tot așa i-am zis : „Dragă, pompier, pompier, dar

ce cauți tu la foc, dacă ești voluntar ?" Și el a zis : „Păi, tocmai de-aia". Ei, de-aia s-a dus, de-aia nu s-a mai întors. Așa că asta e : mie mi-e frică.

AVOCATUL : Tovarășă Filofteia, te asigur eu personal că nu e nici un pericol. Noi vom fi aici și vom veghea. Atît : se duce, vede, notează și vine.

FILOFTEIA *(acceptă cu greu)* : Bine, dar dacă e caz de doamne ferește, eu vă blestem. Că am o gură... Ce blestem, se usucă.

PAMFIL : Hai, cheamă fata !

FILOFTEIA : Mă rog, dacă e sarcină... *(Strigă spre fereastră.)* Ana ! Anuțo ! Vino, dragă, puțin încoace !

PAMFIL : Lăsați-mă să-i vorbesc eu.

ANA *(vine în curte)* : Ce e, mamă ?

PAMFIL *(către Ana)* : Domnișoară Ana, noi, cei de față, în numele comitetului de bloc, te însărcinăm...

FILOFTEIA : Bateți în lemn...

PAMFIL *(către Filofteia)* : Vă rog ! *(Către Ana.)* Să-i faci o vizită noului locatar... O vizită pur și simplu întîmplătoare... *(Fotograful îi agață fetei aparatul de gît. Ana e speriată.)* Discuți cu el una, alta...

FILOFTEIA *(grijulie)* : Pe chestia aia cu visu', că nu e periculoasă.

AVOCATUL : Și între timp te uiți cu atenție prin cameră... Observi... Poate faci și o poză... Să ai o amintire... Eventual iei o probă... Una de-aia albastră...

PAMFIL : Că dînsul are multe lucruri interesante prin casă...

FOTOGRAFUL *(îi arată aparatul)* : Pe-aici te uiți, pe-aici apeși.

PAMFIL : Și pe urmă gata !

ANA : Gata ce ?

PAMFIL : Gata ! Ți-ai îndeplinit misiunea. Hai, du-te !

(Ana se împotrivește, dar ceilalți o împing cu forța spre ușa lui George.)

FILOFTEIA *(plîngînd)* : Du-te, mamă... Du-te...

ANA *(perplexă)* : Mamă, dar cum să intru așa, nechemată ? Nu spuneai dumneata că e suspect ?

FILOFTEIA : E, dar nu-i periculos... Că te duci oficial... Du-te... Du-te...

PAMFIL : Nici o grijă, domnișoară... E un băiat pașnic, delicat, simpatic... Bunica lui era așa de cumsecade... o femeie minunată... Du-te... *(O împinge spre ușă.)*

AVOCATUL : Acum s-o lăsăm singură.

(Avocatul, Pamfil, Fotograful și Filofteia se ascund în spatele unui boschet. Ana ezită o clipă, apoi ciocănește la ușă. Apare George. Cei doi se privesc cîteva clipe stupefiați.)

ANA *(năucită de întîmplare)* : Eu sînt... Am venit... Adică m-au trimis... Să iau o amintire albastră...

GEORGE *(derutat)* : Poftim !

ANA *(se uită spre Filofteia, nedumerită)* : Mamă ! *(Apoi intră în camera lui George.)*

FILOFTEIA *(strigă, disperată, spre ușa lui George)* : Ana ! Să te întorci sănătoasă, dragă !

CORTINA

PARTEA A DOUA

Același decor. La ridicarea cortinei, în scenă se află aceleași personaje, adică Avocatul, Pamfil, Fotograful și Filofteia. Ultima pare supusă unei acute stări de îngrijorare. Se plimbă prin curte și-și frînge mîinile, în timp ce ceilalți stau calm pe bănci și fumează. De la terminarea primei părți și pînă acum nu a trecut mai mult de o oră.

FILOFTEIA : Ca mamă și salariată, nu am strop de liniște în suflet. Ce spionează ea acolo de o oră, că în timpu' ăsta eu aș fi întors pe dos un minister de război ?

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, fii calmă, căci nici misiunea ei nu e ușoară. Mai așteptăm ce așteptăm și, dacă nu iese, intrăm cu forța și-o salvăm.

FILOFTEIA : Mai așteptăm, dar eu vă spun că la noi în cartier a mai fost un caz. *(Pauză.)*

FOTOGRAFUL *(chinuit de o idee)* : Fraților, nu știu ce simțiți voi cînd vă vine o idee, dar eu sînt distrus. Uite-aici o simt. Parcă aș fi înghițit o grenadă.

PAMFIL : Dă-i drumul și liniștește-te.

FOTOGRAFUL *(important)* : Nu e chiar așa de simplu. O idee nu se naște chiar așa de ușor. Au fost cazuri cînd oameni de valoare au murit în timp ce năsteau o idee.

AVOCATUL : Domnule, ai un dar nefericit de a plictisi și agasa oamenii...

FOTOGRAFUL : Domnule avocat, constat cu mîhnire că nu sînt apreciat. Deși sînt în posesia unei idei valoroase, nu sînt apreciat.

PAMFIL : Spune, domnule, ideea, nu ne fierbe !

FOTOGRAFUL : Dacă nu sînt apreciat, n-o spun.

AVOCATUL : Bine, îți ofer aprecierea mea personală. Ți-ajunge ?

FOTOGRAFUL *(după ce meditează)* : Domnule avocat, calc peste toate jignirile ce mi-au fost aduse și vă invit să discutăm ceva între patru ochi. Am o idee care va face bum-bum.

AVOCATUL : Vă rog ! *(Cei doi se retrag și discută confidențial. Avocatul e indignat.)* Domnule, consideră că nu am auzit ideea ! Consideră că am fost surd la bum-bumul dumitale.

FOTOGRAFUL : Dar vă rog să meditați...

AVOCATUL : Nu meditez nimic... Cum îndrăznești să propui așa ceva unui om al legii ? Ideea e idee, dar nici chiar așa... Domnule, eu am fost șef de barou, trecutul meu e o marmoră !

PAMFIL *(jignit)* : Domnule fotograf, oare eu nu prezint, în calitate de client și vicepreședinte al comitetului de bloc, suficientă încredere pentru dumneata ?

FOTOGRAFUL : Domnule Pamfil, întrucît domnul avocat m-a jignit de moarte, am ajuns la trista concluzie că trebuie să-mi exploatez singur ideile.

AVOCATUL *(hotărît)* : Îți interzic !

FOTOGRAFUL : În ce calitate ? Vreau să știu în ce calitate îmi interzici dumneata să-mi pun ideile în aplicare ?

AVOCATUL : În calitate de om al legii.

FOTOGRAFUL : Lasă că știu eu ce fel de om al legii ești ! Știm și noi cîte ceva despre trecutul ăla al dumitale în Ruschița. Că ai avut un mișmaș și te-au zburat din barou de ți-au mers fulgii !

AVOCATUL : Nu-ți permit ! Retrage insinuarea !

FOTOGRAFUL : Nu vreau !

AVOCATUL : Te dau în judecată ! *(Către ceilalți.)* Vă iau martori !

PAMFIL : Eu n-am auzit nimic.

FILOFTEIA : Dumneavoastră vă certați, dar la sufletul meu de mamă nu vă gîndiți ? Oare ce-o fi în sufletul meu de mamă ? !

PAMFIL *(împăciuitor)* : Domnule avocat, ar fi păcat să știrbim unitatea grupului nostru de acțiune. Să nu disprețuim și să nu bruscăm oamenii care au idei, că și-așa sînt puțini. Să le discutăm în chip constructiv. Dacă, totuși, acest tînăr fotograf are ceva în cap ?

(Se aude un zgomot bizar dinspre ușa lui George. Toți tresar, apoi încremenesc.)

FILOFTEIA *(încearcă să se uite pe gaura cheii de la ușa lui George)* : Nu se vede nimic. E o liniște de mormînt. *(Plînge.)* Ce-o fi făcînd fata mea ? Ce-o fi în sufletelul ei ?

PAMFIL : Tovarășă Filofteia, te rog, în numele comitetului de bloc, să fii demnă. Te înțeleg, ești mamă, sînteți din aceeași carne, aveți un sînge comun...

FILOFTEIA *(oripilată)* : Vai !

FOTOGRAFUL *(revoltat)* : Nu pronunța, domnule, asemenea cuvinte în fața unei mame îngrijorate.

PAMFIL : Am vrut să spun că, dacă tipul atentează la puritatea logodnicei mele, îl muşc de beregată ca un vampir de altădată ! Asta am vrut să spun. Tovarășă Filofteia, fii demnă ! Și ai un pic de răbdare, pînă luăm o hotărîre.

FILOFTEIA : Măcar s-o zăresc nițel. Să-i văd un ochișor. *(Ia o găleată și vrea să se urce pe ea, ca să privească pe o ferestruică. Către Pamfil.)* Dă-mi o mînă de ajutor, că e și-n interesul dumitale. *(Pamfil o ajută, dar Filofteia se prăbușește, însoțită de un zgomot infernal, antrenîndu-l și pe Pamfil în busculadă.)*

FOTOGRAFUL : Liniște !

AVOCATUL : Domnilor, dacă faceți zgomot, se duce dracului acțiunea noastră. Individul devine prudent.

FILOFTEIA : Scuzați-mă, domnule avocat, dar sînt și eu o biată mamă și mă usucă dorul de copil.

AVOCATUL : Doamnă, aveți un pic de răbdare. Duceți-vă în casă, liniștiți-vă, citiți o carte...

FILOFTEIA : Ca s-adorm și să nu știu ce se întîmplă cu fetița mea, da ?

AVOCATUL : Stăm noi de veghe. Îi mai lăsăm nițel și gata. Înseamnă că fata n-a terminat misiunea.

FOTOGRAFUL *(către Pamfil)* : N-ați fi de acord să-mi oferiți, pînă una alta, o bere în colț ?

PAMFIL : Nu plec de-aici nici o secundă. Și te somez să-mi spui imediat ideea dumitale. Ești angajatul meu și-mi aparții cu idei cu tot.

FOTOGRAFUL : Fii serios, domnule. Nici statul, care dă pensie, nu poate obliga un salariat să-i cedeze ideile. Dacă domnul avocat mă respinge cu dispreț, acționez singur.

PAMFIL : Aici ? Pe teritoriul meu ? Dacă ai idei, le aplici în blocul dumitale, nu în blocul meu !

FILOFTEIA : Doamne, tare s-a înrăit lumea. Cum are unul o idee, cum încep toți să-l urască. Mă duc să iau un bulin. Poate-mi liniștesc sufletul. *(Pleacă. Pauză. Cei trei tac și fumează.)*

AVOCATUL : Domnilor, neavînd de lucru, îi voi face o vizită clientului meu, domnul Gigel, care m-a solicitat într-o sensibilă chestiune sufletească.

PAMFIL *(îngrijorat)* : Domnule avocat, nu pleca. Să luăm, totuși, o hotărîre pozitivă și rațională în legătură cu ideea domnului fotograf. *(Către Fotograf.)* Tinere, spune despre ce-i vorba și-ți dublez onorariul.

FOTOGRAFUL : Așa, da, mai vii de-acasă.

AVOCATUL : Am spus : eu sînt surd. *(Se îndepărtează.)*

FOTOGRAFUL *(către Pamfil)* : Vezi cum se poartă cu mine acest falit al barei ? Am să-l fac să mă roage în genunchi ca să-l iert. *(Către Avocat.)* Domnule, cu genunchii jupuiți ai să mă rogi !

AVOCATUL *(neclintit)* : Am spus : nu mă interesează ideile dumitale !

(Gigel vine dinspre stradă, însoțit de Gica, o tînără excentrică. Văzîndu-l pe Avocat, o părăsește o clipă pe Gica.)

GIGEL : Domnule avocat, aveți cîteva clipe pentru mine ? Pentru că m-am gîndit să facem o treabă adîncă și sănătoasă.

PAMFIL *(către Fotograf)* : Iar a venit imoralul.

AVOCATUL *(către Gigel)* : Adică ?

GIGEL : Adică Getuța s-a dus să cheme persoana cu care dorește să-și refacă viața, iar eu am chemat persoana cu care doresc să-mi refac viața. Nu e mai bine așa ?

AVOCATUL : Adică să facem o înțelegere în prealabil ?

GIGEL : Exact. Ca să fie clar, și pe urmă pornim procesul.

AVOCATUL : Mă rog. Și unde sînt persoanele ?

GIGEL : Un moment.

PAMFIL *(care a șușotit cu Fotograful)* : Domnule avocat, fii amabil.

AVOCATUL : Domnilor, nu mă deranjați. Am clienți. Scoteți-mă din combinație.

GIGEL *(vine și Gica)* : Vă recomand pe duduia Gica, persoana cu care doresc să-mi refac viața.

PAMFIL *(către Avocat)* : Domnule, dar nu știi despre ce-i vorba !

AVOCATUL *(curtenitor, către Gica)* : Sărut mîinile, domniță. *(Către Pamfil.)* Știu despre ce-i vorba. *(Către Gica.)* Dar cum faceți de arătați atît de minunat ?

GICA *(flegmatic)* : Nu fac nimic.

AVOCATUL : Nimic ?

GICA : Deocamdată. Că n-am servici. Dar Gigel a zis că-mi face și mie rost de un chioșc cu răcoritoare, după ce ne căsătorim. Mă rog, dacă se grăbește, că eu n-am timp s-aștept.

AVOCATUL : Ar fi și păcat. Sînteți prea superbă ca să mai așteptați.

GIGEL : Domnu' avocat, vă spun mai mult decît sincer, ca la un tată personal : duduia Gica e o persoană foarte... că nu mă jenez... propice. În sensul că ne potrivim ce nu s-a pomenit la felul de a fi și a trăi, de parcă ne-ar fi făcut aceeași mamă. Am simțit asta din prima clipă cînd am cunoscut-o, într-o zi, acum o săptămînă, în parcul Herăstrău, la coadă la înghețată.

GICA *(nervoasă și autoritară)* : La floricele...
GIGEL *(blînd)* : La înghețată, iubi.
GICA *(își iese din fire)* : Bine, atunci eu am plecat !
GIGEL *(cedează)* : La floricele. *(Către Avocat.)* Știți, acele floricele care se fac din boabe albe de porumb și care sînt delicioase prin mirosul, gustul și felul lor popular de a pocni între măsele. Ei bine, e formidabil cum am simțit eu încă din clipa aceea că ea e ființa vieții mele ! Am mers la restaurantul „Miorița", am consumat mici și bere și ea a zis „da". Cum ai zis, dragă ?... Că ai zis tu „da" într-un fel al tău extraordinar de simplu și de adînc, care m-a impresionat pînă-n suflet.
GICA *(sec)* : Am zis : „da, divorțează și ne căsătorim".
AVOCATUL *(către Gica)* : Dumneata ai mai fost căsătorită ?
GICA : Da, de două ori, dar nu cu același bărbat, și ne-am despărțit pe motiv că el era contabil, dar n-avea buletin de București. Altfel n-am nimic să le reproșez, mă iubea ca dementii, îmi scria numele peste tot. Pe unde mă duceam, vedeam pe ziduri : „Gica, Gica, Gica..." Dar eu în spațiu nu puteam să-i iau, pentru că ședeam cu celălalt fost soț al meu, în același apartament, eu o cameră, el o cameră, și apartamentul era pe numele fostei lui soții de-a-ntîia, care m-a acceptat acolo din motiv că mă stima prea mult, mai ales de cînd am păruit-o. Așa că acum mă căsătoresc cu Gigel.
AVOCATUL : Mă rog, cazul dumitale nu mă interesează profesionalmente. Pe mine mă interesează domnul Gigel. *(Către Gigel.)* Unde e soția dumitale legală ?
FOTOGRAFUL : Domnule avocat, pierdem timpul. Avem propuneri concrete. *(Acesta nu-i acordă atenție.)*
GIGEL : Uitați că vine și Getuța.

(Intră Getuța, însoțită de Gicu. Cînd îl vede pe Gicu, Pamfil tresare și-l face atent pe Fotograf.)

PAMFIL : Domnule fotograf, fii atent c-a apărut iar suspectul de la ADAS. *(Îl apucă de umăr pe Gicu.)* Maestre, cu ce ocazie pe la noi, că demult voiam să te găbjesc.

GIGU *(speriat)* : Domnilor, vă rog foarte mult, eu sînt cu doamna.

PAMFIL : Și de ce te-ai șters pe preșul meu ?

GICU : Domnule, vă rog foarte mult, eu sînt de la ADAS...

GETUȚA *(către Pamfil)* : Dom-le, ia mîna de pe dînsul, că eu nu știu multe ! Ce te bagi dumneata în viața mea ?

AVOCATUL : Domnule Pamfil, te rog să ne lași în pace ! Avem treabă ! *(Pamfil se retrage. Către Getuța.)* Doamnă, cine e domnul ?

GETUȚA *(către Avocat)* : Domnul este domnul Gicu de la ADAS, cu care am hotărît să-mi refac viața. *(Către Gica, ironică.)* Auzi ? Și dumneata tot cu refacerea vieții ?

GICA : Da, eu refac ce-ai stricat dumneata, adică viața acestui om minunat *(arată spre Gigel)*, de care m-am atașat pînă la mormînt.

GETUȚA : Zău ? Unde ai citit mata cuvintele astea, că-ți ies dintre dinți ca semințele.

GICA : Gigele, fii atent, că dînsa mă insultă și eu nu știu multe, că nu m-a crescut mama cu guvernantă.

GETUȚA *(către Gica)* : Pe ce bază îți permiți dumneata să spui că am deteriorat eu viața lui, care a venit la mine de-l bătea vîntul, iar acum are optzeci de kile îmbrăcat de vară ?

GICA : Nu-i vorba de fizic, doamnă dragă, că cu asta se descurcă bărbații și singuri, ci de situația lui sufletească personală. *(Către ceilalți.)* Ah, dacă ați ști ce melancolic era în seara cînd l-am cunoscut și ce nevoie groaznică avea de-o mîngîiere ! *(Către Getuța.)* Dacă i-ai fi acordat asistența sufletească cuvenită, n-ar fi ajuns singur în parc !

GETUȚA : Ce vorbești, fetițo ? Cunoști dumneata marfa mai bine ca mine ? Că acuma știu de unde venea el la domiciliul conjugal cu firele alea de păr brunet contractate pe costum !

GICA : Pardon, doamnă, că eu pînă ieri am fost roșcată. Și mîine mă fac verde dacă vreau, că am posibilități.

GETUȚA *(agresivă)* : Auzi, poate-ncapi pe mîinile mele, că te fac eu bleumarin cu picățele...

GIGEL : Getuțo, fii blîndă, că aici am venit să discutăm interese și nu să ne interpretăm unul pe altul din punct de vedere ! Că așa, dacă ne luăm după expresii, fir-ar ele ale naibii, stricăm situația, ne continuăm menajul conjugal și atunci nu-mi refac nici eu viața alături de dînsa, și nici tu nu-ți refaci viața alături de dînsul. *(Către Gicu.)* Domnule, vă salut. *(Cei doi își strîng mîna cu deferență ; către Getuța.)* Adică nu te da în stambă, cum ai tu obiceiul.

GETUȚA : Gicule, uite cum mă jignește dînsul și uite cum stai tu de indiferent !

(Pamfil și Fotograful fac, între timp, tot felul de investigații la ușa lui George : ascultă, se uită pe fereastră.)

GICU *(cu morgă, către Gigel)* : Domnule, te rog foarte mult să mă scuzi, nu te cunosc, nu mă cunoști, dar nu-ți permit s-o jignești pe viitoarea mea soție. Doamna nu merită să fie jignită.

GIGEL : Domnule, îmi pare rău, dar eu știu mai bine că actuala mea și viitoarea dumitale soție e o doamnă și că nu merită să fie jignită. Află că e o femeie minunată și o soție strălucită și te felicit pentru alegerea pe care ai făcut-o. Eu am luat-o plină de defecte și ți-o dau doldora de calități.

AVOCATUL : Domnule Gigel, nu înțeleg de ce vrei să te desparți de dînsa, dacă e așa de minunată ?

GIGEL : Dar v-am explicat, domnule avocat, că doresc să-mi refac viața alături de această persoană *(arată spre Gica)* care este și mai minunată.

GICA *(melancolică)* : Așa-mi spunea și primul meu bărbat, cînd ne-am despărțit : „Du-te, minunato !"

GICU *(către Gigel, solemn)* : Domnule, te rog să primești recunoștința mea pentru felul excelent în care viitoarea mea soție s-a format alături de dumneata. Am cunoscut-o succint și din întîmplare, căci întîmplările, stimați prieteni...

AVOCATUL *(îl întrerupe)* : Domnule, scuză-mă, dar n-am timp.

PAMFIL *(e teribil de nerăbdător)* : Domnule, noi avem treburi, lăsați-ne în pace !

GICU *(nu se poate opri)* : Un moment. Voi fi succint. Într-o zi, recent, mă plimbam prin parc, dînsa se plimba prin parc, deci amîndoi simțeam o nevoie acută de aer liber ; intrăm în vorbă, iar eu, ca adasist, nu mă pot abține și încep s-o conving să facă o asigurare simplă pentru viață. Iar ea mi-a răspuns formidabil, a avut o replică pe care nu o întîlnești nici în piesele de teatru de altădată. Cică : „Domnule, a răspuns ea melancolic, eu aș asigura dacă aș avea ce, dar asta pe care o trăiesc eu e viață ?“ „Cum, zic, cum de puteți să vă exprimați într-un chip atît de brutal la adresa vieții, care e baza activității umane pe pămînt ?“ „Păi da, zice ea, că ce viață mai e asta, dacă nu mă înțeleg cu Gigel, că de la o vreme eu sînt hăis și el e cea ?“

GETUȚA *(ca să mai scurteze)* : Ei, și de-aici ne-am luat cu vorba, ne-am plimbat cu barca pe Herăstrău, pe urmă el m-a cerut de soție, eu am ezitat ce-am ezitat...

GICU : Getuța, nu simplifica. E păcat.

AVOCATUL : Vă rog, de-ajuns !

GICU : Un moment, că acuma vine poanta. Ce credeți că-mi zice ea la un moment dat ? „Sînt de acord să mă căsătoresc cu dumneata, zice, dar trebuie să-i cerem consimțămîntul soțului meu.“

GIGEL : De ce te miri, domnule ? Nu e normal ca, între doi oameni civilizați, soțul să știe ce face soția și invers ? Află că și eu am procedat la fel : am anunțat-o pe Getuța din timp că am de gînd să-mi refac viața și ea a fost de acord. Cunosc pe unul care a fost și mai cavaler, în sensul că a anunțat-o dinainte pe soție că vrea s-o asasineze. „Fii atentă, i-a zis, am de gînd să-ți viu de hac.“

PAMFIL *(către Fotograf)* : Indivizii ăștia gălăgioși și vulgari ne strică toată combinația. Eu nu mai am răbdare. Domnule avocat, ești angajatul meu și te somez să ne apucăm de treabă. S-a depășit orice limită. *(Către Gigel, agresiv.)* Domnule, dumneata fo-

loseşti curtea blocului în interese personale şi imorale, şi-ţi interzic.

GIGEL : Domnule, nu te lega de mine ! Eu aici îmi refac viaţa !

AVOCATUL : Domnilor, să trecem la motive. Dar mai scurt. *(Confidenţial, către Pamfil.)* Care mai e situaţia dincolo ?

PAMFIL : În afară de nişte zgomote ciudate, nu se aude nimic. Dar grăbiţi !

AVOCATUL : Un minut şi sînt gata !

GIGEL *(către Getuţa)* : Începi tu sau încep eu ?

GETUŢA : Începe tu, că ai mai multe pe conştiinţă.

GIGEL : Getuţo, te legi de conştiinţa mea, care e tot ce am eu mai drag şi mai curat în viaţă ?

GETUŢA : Gigele, tu nu m-ai înţeles. Dînşii — da, tu — nu !

AVOCATUL *(nervos)* : Vă rog. Foarte scurt.

GIGEL : Domnu' avocat, pornim tare de la început pe nepotrivirea de caracter.

AVOCATUL : De acord. Să vedem cum nu vă potriviţi la caracter.

GETUŢA : Domnu' avocat, mie ce mi-e-n guşă şi-n căpuşă. Eu habar n-am ce-i ăla caracter şi dacă mă întreabă cumva judecătorul, pierdem procesul. Ce e caracterul ?

AVOCATUL *(încurcat)* : Ce e caracterul ? Păi, caracterul e... cum să zic...

GICA *(intervine energică)* : Adică cum e omul de felul lui, domnule ! Ce dracu !

GICU *(se ridică în picioare, solemn, e un vorbitor fanatic)* : Îmi permiteţi ? Întrucît eu sînt de meserie, în sensul că toată viaţa am lucrat în societăţi de asigurare, unde era nevoie să existe cineva care să arunce o privire asupra clientului şi să stabilească ce caracter are, figurînd pe schemă cu funcţia de „caracterolog", aş putea să fac aici o succintă expunere despre caracter. Caracterul, dragi prieteni, a existat la om din cele mai vechi timpuri. Şi nu numai la om. Există şi animale de caracter. De pildă, un cîine poate fi ceea ce se cheamă o javră sau un cîine credincios. Or, ce înseamnă credinţa,

fidelitatea, cinstea și devoțiunea decît caracter ? Ce spune dicționarul Academiei, litera Cî ?

AVOCATUL : Ca să lichidăm chestiunea : caracterul este ceea ce unii oameni au, iar alții nu au și se comportă ca atare.

GICU : Dați-mi voie !

FOTOGRAFUL *(îi pune mîna pe gură)* : Domnule, dacă nu taci, te fac arșice ! Terminați odată cu refacerea vieții, fi-v-ar viața-n pușcărie !

GIGEL : Bate-n lemn !

GICU : Domnule, dar n-am epuizat ideea !

GICA *(către Gicu, care o interesează)* : Sînteți amabil să mi-o expozați mie, domnule, pentru că pe mine mă impresionează nespus orice teorie modernă, inclusiv farfuriile zburătoare. Sînt o impresionistă ce nu s-a pomenit !

GICU : Cu mare plăcere, duduiță. Mai ales că doresc sincer să vă cunosc îndeaproape, întrucît vom fi oarecum rude în viitor. În sensul că eu mă voi căsători cu soția soțului dumneavoastră, iar dumneavoastră cu soțul soției mele. Deci, vom fi cumnați.

GICA *(cochetă)* : Mersi.

FILOFTEIA *(apare legată la cap cu un prosop)* : Cine m-a pus pe mine să mă leg la cap dacă nu mă doare ?

PAMFIL : Păi, de ce te-ai legat ?

FILOFTEIA : Nu, că acum mă doare. Uite-așa-mi vîjîie capul : ca viscolul.

GIGEL : Deci, cum spuneam, domnule avocat, între noi doi există o gravă nepotrivire de caracter. Căci cu un caracter am luat-o și cu altul se manifestă ea acum. Dau exemple.

AVOCATUL *(grăbit)* : Exact. Dă exemple.

GETUȚA *(amenințătoare)* : Bine, Gigele, dă tu exemple, c-o să dau și eu !

GIGEL : Getuțo, fii blîndă, că altfel nu mai ajungem la capăt. Domnule avocat, cînd am cunoscut-o eu pe Getuța, ea era o ființă foarte veselă și populară, în sensul că rîdea din te miri ce și făcea și gropițe în obraji. Dar ce s-a întîmplat pe parcursul căsătoriei ? *(Cu o satisfacție răutăcioasă.)* Getuța s-a schimbat !

GETUȚA *(nervoasă)* : Păi cum să nu mă schimb, dragă, că la început mă făceai să rîd din orice, ca după ce-am întocmit actele să te schimbi integral și să nu mai zîmbești cîte un trimestru întreg !

GIGEL *(n-o ascultă)* : Da, domnule avocat, s-a schimbat. Imediat cum am ieșit de la ofițerul stării civile și s-a văzut soție legală, Getuța s-a transformat într-o fiară. *(Către Getuța, în șoaptă.)* Fă ca fiara ! *(Getuța începe să plîngă, Gigel se enervează.)* Ți-am spus să faci ca fiara, nu ca nevasta !

GETUȚA *(distrusă)* : Bine, Gigele, va să zică am ajuns să mă faci și fiară ! Oare crezi tu că eu nu am nimic de spus animalic despre tine ? Oare nu crezi tu că aș putea deveni fiară cu adevărat și să mă reped cu ghiarele în trecutul tău suspect ?

GIGEL *(disperat)* : Getuțo, eu nu vreau să te insult și să te acuz, că, slavă Domnului, ți-am dovedit suficient cît de mult te stimez și te prețuiesc reciproc. Dar zic și eu acum ce zic, ca să vadă domnu' avocat că avem motive de divorț și ca să putem apoi să ne refacem viața separat. Cum naiba de nu înțelegi tactica ?

GETUȚA : De acord cu tactica, dar să nu mă faci fiară, că pe urmă spun și eu chestia aia cu...

GIGEL : Cu ce ?

GETUȚA : Știi tu cu ce... Cu covrigii și cu susanul ăla de plastic... Și cu CEC-ul din căptușală... și cu siropul care face gura pungă... Știi tu...

GIGEL *(speriat)* : Getuțo, ți-am spus că nu e cazul să ne dăm în stambă, aici, de față cu domnu' avocat și cu dînșii.

FILOFTEIA *(începe să plîngă)* : Oare ce face fetița mea scumpă și dragă și prin ce momente ale vieții o fi trecînd ea, săraca ? Și cine m-a pus s-o trimit în misiune, c-au mai fost cazuri.

PAMFIL : Madam Filofteia, fii calmă. Scăpăm de ăștia și intrăm imediat în acțiune.

FOTOGRAFUL : Dar cum scăpăm, domnule, că eu nu mai suport. Au dat buzna peste noi ca niște muște.

PAMFIL : Am o idee. Tovarășă Filofteia, du-te la Gigel în casă, pune-i copiii în stare de război și le spargem gașca.

FILOFTEIA : Un moment, că-l fac eu pe ăla mic să urle ca din gură de reptilă. *(Pleacă.)*

AVOCATUL : Vă rog să continuați.

GIGEL : Am spus : Getuța și-a schimbat brusc caracterul, dovedind că acele calități pentru care eu o luasem de soție erau false. Am spus : nu mai era veselă. La film nu rîdea, la teatru nu rîdea...

GETUȚA : Păi cum să rîd, dragă, dacă scria pe ele drame ?

GIGEL : Nu contează. Dacă ai bunăvoință, rîzi de orice. Fiind o fire optimistă din naștere, am început să-mi schimb și eu caracterul, să devin pesimist, să nu-mi mai placă viața, adică rîsul, fotbalul, fericirea, șprițul și distracțiile serale, să mă gîndesc la moarte și la infinit. Iată cum, domnule avocat, o nepotrivire de caracter putea să mă ducă, doamne ferește, pînă în pragul sinuciderii.

GICU *(către Gica, cu care discută confidențial și cu care a devenit din ce în ce mai intim)* : Domnișoară, îmi pare nespus de bine și de favorabil că avem aceeași concepție despre caracter, pentru că, orice s-ar spune, caracterul este baza activității umane pe pămînt.

GICA *(încîntată)* : Vai, domnule Gicu, dar spui niște fraze atît de date naibii și de culte, că mă înfior de plăcere și extaz. Insistă.

GICU : Bine, insist. Dar faci o asigurare la ADAS ? Una simplă.

GICA : Fac.

GIGEL : În plus, dragă Getuțo, tu știi bine că ți-ai schimbat caracterul și din alt punct de vedere. În sensul că nu mai faci gropițe în obraji.

AVOCATUL : Asta ai mai spus-o. Dar ce faceți cu copiii ?

GETUȚA *(tresare)* : Copiii ! *(Se aud țipetele copiilor.)* Gigele, iar se bat copiii ăia ca turcii de altădată ! Vino repede să-i despărțim ! Scuzați-ne, domnule avocat, dar cu copiii ăștia se petrece ceva groaznic

și zilnic : băiatul lui se unește cu-al meu și-l bat pe-al nostru. *(Plînge.)* Și numa-n cap îi dau, mititelul. *(Gigel și Getuța fug în casă. Între timp relațiile între Gica și Gicu au avansat.)*

GICU *(către Gica, confidențial)* : Atunci așa rămîne : tu pleci înainte, eu plec pe urmă, și ne vedem mîine la Wasserman.

GICA : Bine, dar să nu mă-ncurci, că eu, oricum, într-o săptămînă, maximum, sînt decisă să mă căsătoresc.

GICU : Dragă, îți dau cuvîntul de onoare și buletinul garanție.

GICA : Lasă cuvîntul, dă buletinul ! *(Ia buletinul lui Gicu și-l pune în geantă.)* Auzi, că uitai să te-ntreb, cît ai netto ?

GICU : O mie nouă sute, plus prime ocazionale, că sînt și apreciat.

GICA : Apartament ?

GICU : Două camere, cu mama.

GICA : O trimiți în provincie, că și eu sînt orfană. Atunci pe mîine, la Wasserman. Și să nu întîrzii, că-ți rup buletinul ! Pa ! La revedere, domnule avocat, mi-a părut bine de impresie.

AVOCATUL : La revedere, domniță !

FILOFTEIA *(apare victorioasă)* : Hai, că v-am scăpat de ei !

PAMFIL : Acum la treabă, că e tîrziu !

GICU : Domnilor, n-aș vrea, desigur, să vă inoportunez, dar vă rog să-mi permiteți să mă recomand : Gicu G. Ionete, din partea ADAS-ului. Aș dori să vă explic succint avantajele unei asigurări simple pentru viață. Cum spune poetul : viața-i minunată, dacă este-asigurată. Sau bunurile...

AVOCATUL : Dom-le, ăsta e o pacoste ! Ce facem cu el ?

FOTOGRAFUL : Lăsați-mă pe mine, că-l zburătăcesc eu imediat. Fiți atenți cum îl zburătăcesc. *(Către Gicu.)* Dom-le, vrei să te fac om ?

GICU : Om ?

FOTOGRAFUL : Exact. Te fac om. Am un unchi care vrea să se asigure la ADAS. M-a rugat pe mine să-i fac serviciul.

GICU : Unde e ?

FOTOGRAFUL : Fii atent. A treia stradă la stînga, la numărul nouă, în curte, în fund, a treia uşă. La poartă scrie „cîine rău", dar n-are decît o pisică. Te duci şi spui că vii din partea mea.

GICU *(fericit)* : Domnule, vă mulţumesc cordial şi vă asigur că...

FOTOGRAFUL : Gata. Du-te, că-l pierzi. *(Gicu pleacă în grabă.)* Hai, că l-am aranjat : unchiul a fost boxer. Dacă-l nimereşte nervos...

GICU *(se întoarce)* : Domnule avocat, am o rugăminte la dumneavoastră : s-o anunţaţi pe simpatica şi inestimabila Getuţa că-mi retrag momental sentimentele ce i le-am avansat cu atîta sinceritate. Din motive personale, bineînţeles.

AVOCATUL : Foarte bine faci, mai ales că e şi mamă de copii.

GICU : Exact. Copiii sînt viitorul patriei. Vă salut. *(Pleacă.)*

GIGEL *(apare la fereastră şi strigă)* : Gica, iubi !

AVOCATUL : Domnule Gigel, îţi dau o veste nefavorabilă. Iubi a dumitale s-a încurcat cu iubi al doamnei Getuţa.

GIGEL : Poftim ?

AVOCATUL : Exact. I-am auzit vorbind de un randevu, mîine, la Wasserman. Ghici, ce înseamnă asta ?

GIGEL : Extraordinar, dom-le ! *(Către Getuţa, care se vede.)* Păi, bine, măi, Getuţo... *(Dispare în interior.)*

FILOFTEIA : Fraţilor, dar la fetiţa mea nu vă gîndiţi ? Vreţi să nu mai rămîn cu nimic din ea ?

AVOCATUL : Fii calmă, tovarăşă Filofteia. Imediat vom trece cu hotărîre la acţiune. Cred că este exact momentul să luăm o hotărîre energică. Am folosit destule metode paşnice, am dovedit destulă patienţă şi bunăvoinţă, ca să putem trece acum, cu inima împăcată, la metode mai viguroase. Dat fiind faptul că o persoană inocentă şi lipsită de apărare se află în pericol, legea ne dă dreptul să folosim violenţa. Intrăm, ne convingem, şi-l dăm pe mîna organelor.

PAMFIL : Foarte bine. Spargem ușa ! *(Efervescent.)* Hai ! La fapte, la fapte, condițiile sînt coapte !

AVOCATUL : Aveți un topor ?

FILOFTEIA : Nu e nevoie de topor. Gigel cînd vine făcut, scoate ușa din țîțîni dintr-un șut, că blocul e nou. Ne repezim cu umerii, în colectiv.

(Filofteia, Avocatul și Pamfil se apropie de ușa lui George.)

PAMFIL : Intrînd buzna, cred că-l vom prinde și asupra faptului.

FILOFTEIA : Doamne ferește !

AVOCATUL : Atenție ! Dau comanda. La „trei" ne repezim în ușă. Unu ! Doi !

FOTOGRAFUL *(care a rămas deoparte)* : Prieteni ! *(Cei trei se opresc.)* Pe mine nu mă consultați cînd luați o hotărîre ? Era să comiteți o gafă imensă. Veniți înapoi ! *(Cei trei se supun.)* Domnule Pamfil, ce-am vorbit noi, în timp ce domnu' avocat își pierdea timpul cu acele persoane vulgare și gălăgioase ?

PAMFIL : Ce ?

FOTOGRAFUL : Adu-ți aminte. E vorba despre acea idee despre care dumneata ai zis că e genială și că-mi dai acel onorariu preferențial, fost bacșiș.

PAMFIL *(iluminat)* : Exact. *(Către Avocat.)* Domnule, un moment, avem ceva de discutat înainte de intervenție. O chestie de principiu. Eu sînt de acord cu domnul fotograf. Cred că avem la îndemînă și o altă variantă decît cea a demascării.

AVOCATUL *(care știe despre ce e vorba)* : Vă privește. Eu, ca om al legii, nu știu nimic.

PAMFIL *(către Fotograf)* : Să discutăm și cu madam Filofteia. Asentimentul ei ne-ar fi de mare ajutor. Atît din punct de vedere moral, cît și juridic.

FOTOGRAFUL : Tovarășă Filofteia, fii calmă, concentrează-te și ascultă-mă cu toată răspunderea. Dumneata, cu perspicacitatea care te caracterizează, ne-ai sugerat la un moment dat că acest tînăr, cu toată înfățișarea lui nevinovată, ar putea să ascundă o afacere colosală. E vorba de...

FILOFTEIA *(îl întrerupe)* : Sute.

FOTOGRAFUL : Mai încet. Din punct de vedere legal, nenorocitul e în pom ! Eu și tovarășul Pamfil, ca oameni între două vîrste ce sîntem, am gîndit problema și din punct de vedere uman. Nu e oare păcat să putrezească în pușcărie un om tînăr, o ființă care mai poate fi încă folositoare societății și blocului ?

FILOFTEIA : Gata, știu unde bateți. Sînt de acord.

FOTOGRAFUL : De unde știi ?

FILOFTEIA : Ce naiba, bre, unde mă vezi așa, mai populară, crezi că mie nu-mi sfîrîie mintea ?

FOTOGRAFUL : Tovarășă Filofteia, dă-mi voie să-ți explic aspectele mai delicate ale chestiunii. Eu, împreună cu tovarășul Pamfil...

PAMFIL *(prudent)* : Ideea a fost a dumitale...

FOTOGRAFUL : Bineînțeles... Ne-am gîndit că...

FILOFTEIA : E clar, dom-le, sînt de acord. Cît ?

FOTOGRAFUL : Cît — ce ?

FILOFTEIA : Cît îmi dați partea mea ?

FOTOGRAFUL : Păi știi despre ce e vorba ?

FILOFTEIA : Păi cum să nu știu ? Păi, ce, mie nu-mi venise ideea ? Da' m-am jenat...

AVOCATUL *(prudent)* : Eu nu aud nimic, nu contați pe mine.

FILOFTEIA : Da' ce, dom-le, te-a tras cineva de mînecă ?

FOTOGRAFUL : Chiar așa, lasă-ne în pace !

AVOCATUL : Vă rog. Faceți ce vreți ! *(Se retrage într-o parte, dar ascultă totul cu atenție.)*

FOTOGRAFUL *(către Filofteia)* : Problema se pune în felul următor : dumneata ești sigură ?

FILOFTEIA : Sigură de ce ?

PAMFIL : De situație. Ca să nu ne ambalăm inutil.

FILOFTEIA : Păi, nu v-am spus că l-am mirosit ?

FOTOGRAFUL : Adică e ceva sigur sau probabil ?

PAMFIL : Probabil e puțin. Nu-mi place.

FOTOGRAFUL : Dom-le, eu cred în probabil ca în mama mea. Madam Filofteia, dacă e probabil, eu intru singur în acțiune.

PAMFIL : Cum singur, dom-le ? Păi eu ce fac ?

FOTOGRAFUL : Te privește. Îți vezi de prețul dumitale.

PAMFIL *(amenințător)* : Dom-le, fii atent, că mă enervez ! Și eu cînd mă enervez, sînt fiară !
FOTOGRAFUL : Bine, dom-le. Lucrăm în trei.
FILOFTEIA : Dar el ? Pe el nu-l luăm părtaș ?
FOTOGRAFUL : Care el ?
FILOFTEIA *(arată spre ușa lui George)* : Falsificatorul...
FOTOGRAFUL : Depinde ce pretenții are.
PAMFIL : Crezi că acceptă la paritate ? Adică un sfert ?
FOTOGRAFUL : N-o să aibă încotro. Altfel înfundă pușcăria. Problema e cum împărțim noi cei 75 la sută care ne rămîn. Adică eu, ca autor al ideii...
PAMFIL *(nervos)* : Adică ?
FOTOGRAFUL : Adică o să iau jumătate. E clar. N-am ce să vă fac.
PAMFIL : Jumătate ? ! Domnule, ești de-o lăcomie înfiorătoare ! Nicăieri în lume nu se dă mai mult de zece la sută pentru o idee. Nici măcar în America, unde se cumpără idei cu vagonul.
FILOFTEIA : Dar eu cît primesc ?
FOTOGRAFUL *(după ce se gîndește)* : Zece la sută.
FILOFTEIA : Cît ?
FOTOGRAFUL : Păi, va să zică cincizeci de procente eu, treizeci și cinci domnul Pamfil, cinci le păstrăm pentru un doamne ferește, și zece dumneata. *(Cu regret.)* N-ai studii.
FILOFTEIA : Dar faptul că mi-am sacrificat fata ?
FOTOGRAFUL : Bine, îți mai dau cinci procente de la mine.
GETUȚA *(care a apărut între timp la fereastră și a ascultat totul, către Gigel, care e înăuntru)* : Gigele, tu stai în casă și dormi ca un buștean nefasonat și ăștia împart procente afară ! Du-te repede și vezi despre ce-i vorba, că poate te lipești și tu.
PAMFIL *(către Fotograf)* : Și cine tratează cu el ?
FOTOGRAFUL : Eu, că știu cum să-l iau.
AVOCATUL : Domnilor, dar nu vă gîndiți la consecințe ?
PAMFIL : Ce vreți să spuneți cu asta, domnule avocat ?
AVOCATUL : Exact ceea ce am spus : consecințele. Consecințele pot fi nefaste. Eu v-am avertizat și am

plecat. Nu spuneți la nimeni că m-ați cunoscut. *(Se face că pleacă.)*

FOTOGRAFUL *(către Pamfil și Filofteia)* : E clar, n-avem încotro, trebuie să punem mînă de la mînă și să-i facem și lui parte. *(Către Avocat.)* Un sfert vă convine, dom-le ?

AVOCATUL *(se întoarce)* : Adică mai puțin decît dumneata ? Va să zică eu îmi fac studiile la Roma... *(Iar se face că pleacă.)*

PAMFIL : Parcă spuneați că la Pisa...

AVOCATUL *(către Fotograf, fără să dea atenție ironiei)* : Și vrei să fiu egal cu dumneata, care ai învățat meseria la domiciliu ?

FOTOGRAFUL : Lasă, domnule, că ies proști destui și de la Oxford. Uite, eu cu șapte clase elementare, plus de două ori repetent, am o idee care ne poate îmbogăți pe toți, fără să facem altceva decît să-nvîrtim de-o manivelă.

AVOCATUL *(se întoarce)* : Nu te mai umfla cu ideea dumitale genială, că mie mi-a venit mai înainte, dar am fost modest și am tăcut.

PAMFIL : Parcă mie nu-mi mișuna ideea prin cap ca o furnică ?

FILOFTEIA : Și mie la fel. Uite, aici o simțeam, ca un junghi.

FOTOGRAFUL *(ofensat)* : Bine, domnilor, atunci eu mă retrag. Dacă nu mi se mai recunoaște nici un merit, mă retrag și lucrați singuri. Eu plec. *(Amenințător.)* Și știți unde mă duc ? *(Face cîțiva pași, dar Pamfil îl oprește.)*

PAMFIL : Dumneata ești nebun ?

FOTOGRAFUL : Nu, dar pot să devin. C-am mai fost.

AVOCATUL *(către Fotograf, concesiv)* : Domnule, îmi dați patruzeci la sută și n-am văzut nimic, nu știu nimic, îmi puneți obiectele aici *(arată servieta)*, fără să observ.

FOTOGRAFUL : N-ai vrea să ți-i pun la CEC ?

AVOCATUL : Domnule, nu fii obraznic, că plec și...

FOTOGRAFUL *(ambițios)* : Și ce ?

AVOCATUL : Știi dumneata !

FOTOGRAFUL : Domnule, mai mult de treizeci și cinci la sută nu-ți dau nici dacă mă amenințI cu Interpolul. Și-așa ai luat prea mult. În fond, de ce să nu fim cu toții egali ? De ce dumneata, ca intelectual, să iei mai mult decît această simplă și harnică femeie de servici ?

AVOCATUL *(cu dispreț)* : Domnule, dar ai o pregătire teoretică absolut mizerabilă ! Habar n-ai de repartiția bunurilor și diviziunea muncii într-o societate modernă. Te crezi în comuna primitivă, unde ciolanul se împărțea cu metrul ?

FILOFTEIA *(modestă)* : Lăsați, dați-mi mie cît vreți, numai să nu vă certați. Să intrăm odată înăuntru, că nu mai pot de dorul fetiței. *(Plînge.)* Ana, ce faci tu acum ?

PAMFIL *(ca s-o liniștească)* : Ce să facă ? E în misiune...

FILOFTEIA : Da, dar a mai fost un caz... Cu aia care s-a dus să spioneze și s-a întors mamă naturală...

AVOCATUL : Hai să acționăm.

FOTOGRAFUL *(care, între timp, și-a făcut niște socoteli pe degete)* : Domnilor, stați un moment, că situația se-ncurcă. M-ați luat cu vorba și m-ați păcălit !

PAMFIL : Domnule, nu striga !

FOTOGRAFUL : Dați-mi un creion și-o hîrtie, că v-arăt cum m-ați păcălit.

PAMFIL : N-avem.

FILOFTEIA *(scoate o bucată de cretă din buzunar)* : Ia tibișirul ăsta.

FOTOGRAFUL *(ia creta și începe să facă socoteli pe caldarîm. Ceilalți se apleacă și-l urmăresc)* : Va să zică, domnu' avocat, ca intelectual cu studii la Capri, ia treizeci și cinci de procente. Domnu' Pamfil, ca vicepreședinte de bloc și coautor, ia și el treizeci și cinci de procente. Madam Filofteia, ca mamă sacrificată și fără studii, ia cincisprezece procente. Cincisprezece procente trebuie să-i dăm și individului, ca proprietar al mașinii și hîrtiei ? Trebuie ! Tragem linie și adunăm : o sută de procente. Și-atunci eu cu ce rămîn ? Cu nimic.

AVOCATUL *(șmecher)* : Dar gloria ? ! Ca autor al ideii îți revine toată gloria, sută la sută.

FOTOGRAFUL : Gloria ? ! Domnule, află că gloria fără bani e ca... Era să spun eu ca ce...

AVOCATUL : Dar sînt persoane care-şi dau şi cămaşa de pe ele pentru o bucată de celebritate.

FOTOGRAFUL : Să fie clar, nu accept ! Adică, dumneata te duci acasă cu servieta doldora de sute, şi eu să duc nevestei gloria ?! Păi nu-mi dă cu ea în cap ?

AVOCATUL : Bine, domnule, recalculăm procentele. Dă-mi voie. *(Ia creta şi începe să socotească.)* O dată eu douăzeci şi cinci... Mi-am redus zece, sînt de acord cu echitatea. O dată şapte virgulă cincizeci pentru madam Filofteia. Te-am tăiat la jumătate, stimată doamnă, că tot eşti pusă dumneata pe sacrificii. Pe urmă, iar douăzeci şi cinci pentru domnul Pamfil...

(Apare Gigel, călcînd agale.)

PAMFIL : Psst ! Vine bişniţarul !

FOTOGRAFUL : Să nu vadă socotelile. *(Se aşază peste cifrele scrise pe caldarîm.)*

GIGEL : Da' ce faceţi, dom-le, aici, jucaţi şotron ?

FOTOGRAFUL *(începe să şteargă cu dosul socotelile)* : Ne priveşte, dom-le, ce te bagi ?

AVOCATUL *(către ceilalţi, în şoaptă)* : În nici un caz nu-l luăm în combinaţie. *(Către Gigel.)* Domnule Gigel, o să discutăm altădată chestiunea dumitale, că acum sînt ocupat cu domnul Pamfil.

GIGEL : Nu, că am ieşit să iau pur şi simplu nişte aer. Că mă împăcai cu Getuţa, îmi liniştii conştiinţa şi trăsei un pui de somn ce nu s-a pomenit de profund. *(Se aşază pe o bancă şi cască.)* Dom-le, după cîte simt eu cu ochiul liber, aici se face o mişculaţie.

PAMFIL *(nervos)* : Domnule, te-a întrebat cineva ceva ? Mă introduc eu vreodată peste mişculaţiile dumitale personale ?

GIGEL : Nu, dar Getuţa tocmai trase adineauri cu urechea şi-mi zise să vin aici din partea ei, personal, ca observator. Cică „Du-te, observă, că poate te lipeşti

și tu". Eu nu vă deranjez, nu zic nimic, dar observ. Dați-i înainte ! *(Ceilalți au o clipă de derută.)*

AVOCATUL *(către Fotograf, confidențial)* : S-a prins escrocul ! Ce facem ?

FOTOGRAFUL : Îi dăm două procente și să tacă.

PAMFIL *(revoltat)* : De ce, domnule, să-i dăm ? Ce merit are el ? Plus că e plin de bani iliciți.

FOTOGRAFUL : Vrei să ne toarne ?

PAMFIL : Păi nu-l turnăm și noi ?

AVOCATUL *(către Gigel, nervos)* : Domnule, ai două procente, dar nu te bagi, nu întrebi despre ce-i vorba, îți vezi de treaba dumitale, stai în casă.

GIGEL *(„nevinovat")* : Adică n-am voie să iau aer ?

FOTOGRAFUL : Ascultă ! După ce că te facem rentier, mai ai și pretenție la aer curat ?

GIGEL *(îl joacă tare)* : Cum să n-am pretenție, domnule, cînd aerul curat îți dă sănătate în trup ? Dumneata știi ce recomandabil e aerul curat ?

AVOCATUL *(își pierde răbdarea)* : Bine, domnule, ai cinci procente și du-te ! *(Îl îmbrîncește, împreună cu Fotograful, spre ușă.)*

GIGEL : Nu mă împingeți, că fără șase nu plec.

PAMFIL *(face ultima concesie)* : Cinci și jumătate și du-te dracului ! *(Îl împing în casă și-i închid ușa în nas.)*

GIGEL *(apare la fereastră)* : Domnilor, dacă nu sînt în cunoștință de cauză, nu primesc fără zece la sută.

PAMFIL *(se repede furios și-i închide fereastra)* : Îți dau eu cunoștință de cauză, imoralule !

GETUȚA *(deschide fereastra)* : Gigele, nu te lăsa, dragă, tras în plămîni !

GIGEL *(tot de la fereastră)* : De ce mă jignești, tov Pamfile ? Păi, dacă anunț organele... *(Cei patru se privesc consternați.)*

FOTOGRAFUL : N-avem încotro. Îi dăm zece și-l punem să tragă la manivelă. *(Către Gigel.)* Bine, domnule, ai zece, dar închide fereastra, că e curent.

GIGEL *(către Getuța)* : Nu știu despre ce-i vorba, dar le scot cinșpe pînă la urmă. *(Închide fereastra.)*

PAMFIL : Acum ce facem ?

FOTOGRAFUL : Domnilor, daţi-mi cuvîntul de onoare că împărţim procentele „fifti-fifti" şi dăm buzna peste ei. Cine intră primul ?

AVOCATUL : Intră dumneata, că eşti mai tînăr.

FOTOGRAFUL *(îşi face cruce)* : Doamne-ajută !

(Se îndreaptă spre uşa lui George, dar, în aceeaşi clipă, apare Gicu, bandajat la cap şi cu hainele sfîşiate.)

GIGU *(către Fotograf)* : Domnule, am avut o discuţie fructuoasă cu unchiul dumitale şi a rămas să continuăm mîine...

FOTOGRAFUL *(scos din minţi)* : Iar ai venit ! Daţi-mi puşca să-l omor !

GICU *(îngrozit)* : Domnule, un moment ! Nu vreau să vă inoportunez ! *(Fuge pe scări şi dispare.)*

AVOCATUL *(către Fotograf)* : Hai, domnule, intră odată !

FILOFTEIA : Dacă nu intri dumneata, intru eu, că nu mai pot. Să nu fie caz de doamne fereşte !...

FOTOGRAFUL *(îşi face curaj)* : Gata ! Intru în acţiune ! *(Ciocăneşte discret la uşa lui George. Nici un răspuns.)*

PAMFIL : Insistă !

FOTOGRAFUL *(ciocăneşte mai tare. Nici un răspuns)* : Ce fac, domnule avocat ? Forţez situaţia ?

AVOCATUL : Ai dreptul. E caz de forţă majoră.

FOTOGRAFUL : Ce-o fi, o fi ! *(Se repede cu umărul spre uşă, dar, în aceeaşi clipă, aceasta se deschide, şi Fotograful se prăbuşeşte înăuntru, cu zgomot. Iese Ana, cuprinsă de o evidentă stare de extaz.)*

FILOFTEIA *(se repede spre ea, îngrijorată)* : Fetiţa mea scumpă, n-ai păţit nimic ? Eşti integrală ?

PAMFIL : Cum merge maşina ?

AVOCATUL : Cîte bucăţi face pe minut ?

FOTOGRAFUL *(iese şchiopătînd dinăuntru şi-i ia Aneî aparatul de după gît)* : Ai făcut poze ?

ANA *(care nu înţelege nimic)* : Mamă, ce băiat extraordinar ! Ce frumos vorbeşte ! Şi ce maşină minunată a inventat !

PAMFIL : Minunată ! *(Către ceilalţi, fericit.)* E minunată ! Am dat lovitura ! Ne-am lipit !

ANA : Mamă, e un geniu ! Mi-a spus niște lucruri extraordinare !

FILOFTEIA : Lasă, dragă, ce ți-a spus. Mașina... Cum merge, cîte face ?

FOTOGRAFUL : E cu manivelă sau automată ?

PAMFIL : Face și de douăzeci și cinci ? *(Apare George cu un zîmbet fericit pe față.)* Ssst ! Domnule fotograf, vezi cum îl iei și ce pretenții are !

AVOCATUL : Nu cedezi nimic peste un sfert !

FOTOGRAFUL *(îi iese în întîmpinare, emoționat)* : Stimate prietene, primește salutul nostru călduros. *(Îi strînge mîna puternic. George e nedumerit.)* Și totodată admirația noastră călduroasă. Dumneata, cu modestia care te caracterizează... *(Face semn către ceilalți să-l ajute cu o idee...)* Ai pus la punct o mașină minunată... Noi... colectivul nostru... am decis să-ți dăm o mînă de ajutor... Dumneata cu îndrăzneala și concepția... noi cu organizarea și valorificarea... Dumneata cu ideea, noi cu practica... *(Pauză. George nu pricepe nimic.)* Ce zici, colaborăm ?

GEORGE *(uluit)* : Să colaborăm ? Eu cu voi ?!

PAMFIL *(către ceilalți)* : V-am spus că tipul o să ne facă dificultăți ? Nu-i convine să-mpartă. *(Către Fotograf.)* Dă-i de înțeles că altfel îl turnăm.

FOTOGRAFUL *(către George, insinuant)* : Că noi știam de la început ce lucrezi dumneata și puteam să ne adresăm imediat organelor competente. Ne-am gîndit, totuși, că o colaborare strînsă ar fi mai utilă și mai... Dumneata ești tînăr, ai nevoie de ajutor și îndrumare... Înțelegi ?

GEORGE : Nu. *(Către Ana.)* Tu înțelegi ?

ANA : George, ei nu știu despre ce e vorba. Trebuie să le explici.

PAMFIL : Știm despre ce e vorba.

ANA : N-aveți de unde să știți. Are o idee absolut unică. Mașina lui va uimi omenirea. O să rămîneți cu toții paf ! Cînd se va afla, el va deveni un erou.

FOTOGRAFUL : Un erou ?!

PAMFIL : Cu statuie ?

ANA : Da, pentru că ideea lui va face pur și simplu o revoluție în știință. Lumea va încremeni, pur și simplu. George, explică-le teoria ta.

GEORGE *(modest)* : N-are rost. Deocamdată e o ipoteză.

ANA : Da, dar e așa de frumoasă... Mi-a vorbit timp de două ore și am crezut că visez. *(Exaltată.)* Mamă, știi ce teorie are el ?

FILOFTEIA *(gravă)* : Spune, dragă, că eu pricep repede.

ANA : Că de cînd există această lume, toate sunetele care s-au emis pe pămînt se păstrează în atmosferă. De mii și mii de ani, tot ce s-a vorbit plutește în jurul nostru ca o zăpadă nevăzută, toate cuvintele zboară prin atmosferă ca niște fulgi. Mamă, el a inventat un aparat cu care o să capteze toate aceste sunete, toate cuvintele care s-au spus de la începutul acestei lumi... Îți dai seama ce lucru extraordinar a descoperit ? Și Newton ar fi mîndru de el... *(George e emoționat. Ea vine lîngă el și-i strînge mîna, duioasă și încurajatoare.)* Tu nici nu știi că el e un savant...

FILOFTEIA : **Săracu...**

(Ceilalți sînt consternați. Se privesc unii pe alții și realizează că sînt victimele unei erori.)

AVOCATUL *(dărîmat)* : Prieteni ! Am impresia că ne-am păcălit groaznic și că ne-am făcut iluzii sterile.

FOTOGRAFUL : Fraților, parcă m-a lovit o măciucă în cap.

PAMFIL : E clar. Am luat plasă ! Individul ne-a tras pe sfoară. Noi credeam că se ține de ceva serios, că face sute și, cînd colo, el culege vorbe din aer. Domnișoara pleacă într-o misiune concretă și se întoarce cu un savant...

FOTOGRAFUL *(către ceilalți)* : Ne-a ruinat ! Ne-a ruinat !

AVOCATUL *(rîde isteric)* : Formidabil ! Formidabil cum ne-a păcălit tipul ! Ce bănuiam noi și ce aiureală face el ! Colecționează vorbele care s-au depus în atmosferă... Ce inepție !...

ANA *(se repede spre el, furibundă)* : Cum puteți spune o asemenea calomnie ? Cum puteți jigni un savant ?

PAMFIL : Ei, asta-i bună ! *(Batjocoritor.)* Îngenuncheați, domnilor, marele savant e printre noi ! *(Rîde batjocoritor.)*

ANA *(se repede și-l prinde de piept, revoltată la culme)* : De ce rîzi ? Ar trebui să te cutremuri și să plîngi de emoție ! Aici, lîngă dumneata, s-a născut o idee de geniu.

FOTOGRAFUL : Ei da ! După ce ne-a lăsat fără sute, să mai și plîngem de emoție ! Să se ducă naibii cu ideea lui cu tot ! Fraților, dați-mi un perete, mă doare capul, trebuie să mă lovesc de ceva ! Unde-i aparatul, să-l joc în picioare !?

ANA *(către Filofteia, disperată)* : Mamă, ei nu înțeleg nimic ! Ei nu știu ce eveniment grozav trăiesc ! De-acum înainte vom reconstitui trecutul pînă în cele mai mici amănunte, vom dezlega mistere... Mamă, vor dispare misterele trecutului, înțelegi ? *(Dezamăgită.)* Nu înțelegi... Nu vreți sau nu puteți. Ori sînteți răi, ori sînteți incapabili să vă ridicați pînă la el.

AVOCATUL *(cu dispreț)* : Ei, da ! El — excepția, și noi, ceilalți — oamenii comuni, incapabili de înțelegerea lucrurilor înalte. Ia lasă-mă-n pace, domnișoară, cu aiurelile astea !

PAMFIL : Chiar așa ! Ce mă interesează pe mine, simplu locatar, că el adună vorbe din văzduh ?! Să facă ceva care să-mi fie și mie de folos !

FOTOGRAFUL : Dacă e așa de deștept, de ce nu face sute ? Ah, și ce planuri îndrăznețe îmi făcusem ! Mă duceam într-o excursie la Varna... Îi luam o blăniță sintetică soției... *(Către Pamfil.)* Oare nu poate modifica mașina ? S-o adapteze...

PAMFIL : Cum s-o modifice, domnule ? Cum să adaptezi o mașină care face sunete să fabrice bani ?!

FOTOGRAFUL *(către George, disperat)* : Domnule, de ce nu vrei să faci sute ? Ce e mai frumos pe lume decît banii ?

GEORGE *(uluit)*: Banii ?! Dar ce nevoie are lumea de bani ? Cu o singură idee frumoasă se poate trăi o viață...

FOTOGRAFUL : Aoleu, doamne, ce prost e !

ANA *(către Fotograf)*: Tu ești prost ! El e geniu ! *(Către George, cu o superbă naivitate.)* George, nu te enerva. Sînt niște ignoranți.

FILOFTEIA *(către Ana)*: Nu te aprinde, dragă, că tu n-ai nimic de cîștigat.

ANA : Mamă, dar eu am văzut aparatul... Am făcut o probă și am auzit la început o liniște imensă, imensă, liniștea de la începutul lumii... Apoi niște sunete divine... ceva care venea de pe altă lume...

FOTOGRAFUL : Și n-ai gustat din sunetele acelea ? Sînt hrănitoare ?

(Avocatul și Pamfil rîd.)

ANA *(indignată)*: Sînteți niște ignoranți și niște răi !

PAMFIL : Dumneata să nu ne jignești pe noi ! Dumneata, care ai dat buzna peste un bărbat în propria sa locuință ! *(Către George.)* Și dumneata, care te-ai șters pe prețul meu ca o brută ! Păi ce, crezi că scapi ? Pe mîna justiției te dau !

FOTOGRAFUL *(insinuant)*: Știm noi ce fel de liniște ascultați voi înăuntru, că am ascultat și noi !

AVOCATUL *(către Ana)*: De-abia așteptai să te trimitem acolo ! Nici n-am apucat să-ți spunem, și-ai și dat buzna.

GEORGE *(indignat peste măsură)*: Domnilor, nu vă permit ! Nu mă obligați să vă spun părerea mea sinceră despre voi ! Voi nu aveți dreptul să judecați această ființă minunată ! Cine sînteți voi ?

GICU *(apare și intră și el în discuție)*: Domnilor, un moment ! Aici se discută despre o idee. Ei bine, și o idee se poate asigura. O idee asigurată este ca și consacrată !

PAMFIL : Domnule, pleacă de-aici, că te împușc !

GICU : Vă rog, nu vă enervați ! Am emis o simplă sugestie... *(Pleacă.)*

GETUȚA *(apare la fereastră)*: Ce e, dom-le, scandalu' ăsta, de nu se mai poate odihni omul în domi-

ciliul lui ? *(Către Gigel, care e înăuntru.)* Gigele, du-te dragă și tu afară, că poate te lipești cu ceva !

(În aceeași clipă, intră în curte venind dinspre stradă un tip între două vîrste, îmbrăcat într-un balonzaid închis și cu pălărie pe cap. Pamfil, Fotograful și și Avocatul îl privesc îngrijorați.)

FOTOGRAFUL *(către ceilalți doi)* : Atenție, e de la Miliție. Îl cunosc după mers.

PAMFIL : Ne-a turnat cineva. Hai să fugim !

AVOCATUL : Nimeni nu vorbește nimic. Lăsați-mă pe mine.

POPESCU : Bună ziua.

AVOCATUL : Bună ziua.

POPESCU : Aici e numărul doisprezece ?

FILOFTEIA : Da.

POPESCU : Fiți amabilă, apartamentul cinci unde este ?

FILOFTEIA *(îngrijorată)* : Pe el îl caută. *(Către Popescu.)* Dar pe cine căutați, că eu sînt salariată aici și membră în comitetul de bloc și pot să vă dau orișice informație doriți.

POPESCU : Îl caut pe tînărul George Ionescu.

ANA : Dînsul este. *(Îl trage pe George spre Popescu.)* Nu cumva sînteți de la Institutul pentru cercetarea viitorului ?

POPESCU : Ba da.

ANA *(către George, fericită)* : Ți-am spus eu c-o să primești imediat răspunsul ? *(Către Popescu.)* Dînsul este.

POPESCU *(emoționat)* : Îmi pare bine. *(Îi strînge mîna lui George.)* Vin din partea academicianului profesor Rădulescu, directorul institutului nostru... Mi-a încredințat o sarcină deosebit de importantă. Dar să mă recomand. Inginerul Popescu. Profesorul a citit lucrarea dumneavoastră, a studiat schema aparatului pe care l-ați conceput și... *(face o pauză)* a apreciat ca deosebit de interesant ceea ce ați făcut pînă acum. A fost chiar încîntat. M-a trimis să vă invit de îndată la dînsul.

GEORGE *(fără glas)* : Mulțumesc.

POPESCU : Dînsul dorește să vă continuați cercetările la noi.

GEORGE : Da, dar eu sînt încă student.

POPESCU : Știm. În ultimul an la electronică. Deocamdată veți fi colaborator, apoi veți deveni salariatul institutului nostru, dealtfel, unul din cele mai reputate din lume...

PAMFIL *(către Fotograf, îngrijorat)* : Ai auzit ?

AVOCATUL *(către Popescu)* : Domnule, fii drăguț. Ai mata vreo legitimație ?

POPESCU : Desigur. *(Îi arată avocatului legitimația. Avocatul îi privește pe aliații lui îngrijorat.)*

AVOCATUL : Și chiar a zis academicianul că ideea e valoroasă din punct de vedere...

POPESCU : E încîntat. A sărit în sus de bucurie. Iată un copil minune, a zis, iată o idee care, luminînd trecutul, ne va ajuta să vedem viitorul în adevărata lui strălucire. *(Către George.)* Tinere, simt nevoia să mă plec în fața dumitale. Ideea pe care ai descoperit-o nu e doar îndrăzneață... E emoționantă... Fascinantă... Bravo ! Felicitări ! *(Către ceilalți.)* Dar dumneavoastră cine sînteți ?

GIGEL *(care a apărut între timp)* : Noi sîntem locatari.

FILOFTEIA : Sîntem vecini cu dînsul... cu savantul... E de-al nostru...

POPESCU : Vă felicit... Aveți un vecin care vă face cinste. Nu am nici o îndoială că în scurt timp va deveni celebru. Are în față un viitor strălucit.

AVOCATUL *(infatuat)* : Stimate tovarășe inginer, îmi permit să mă recomand : maestrul M.N.C., avocat, fost șef de barou. Aș vrea să subliniez, în numele meu și al celor de față, bucuria noastră pentru vestea pe care ne-ați adus-o. Pentru că bucuria acestui tînăr este și bucuria noastră. De la început noi am văzut în dînsul o speranță a științei românești și l-am încurajat ca atare, după posibilitățile noastre, creîndu-i un climat favorabil, care...

PAMFIL : E pur și simplu mîndria blocului nostru...

FOTOGRAFUL : Să-i fac repede un prim plan. *(Îl fotografiază pe George.)*

POPESCU : Vă mulțumesc. Într-adevăr nimic nu este mai important pentru un creator decît climatul propice, atmosfera caldă, înțelegerea și grija pe care trebuie să i-o acordăm noi, cei din jurul lui. Vă mulțumesc că ați avut grijă de el.

FILOFTEIA : Eu, de-acum încolo, o să-i aduc iaurt în fiecare dimineața.

FOTOGRAFUL *(către Popescu, servil)* : Să știți că toți îl simpatizăm... E ca și copilul nostru...

POPESCU : Tinere, iartă-mă dacă nu-mi pot stăpîni curiozitatea. Cum ți-a venit această idee strălucită ?

GEORGE *(modest)* : Totul a fost foarte simplu.

AVOCATUL *(solemn)* : Stimate tinere savant ! Te rog, în numele celor de față, să ne vorbești puțin. Vrem să te auzim, să te sorbim. Prieteni, avem în fața noastră un savant, un inventator, un autor de idei. Vă propun să ne emoționăm împreună, căci trăim un moment istoric, aș putea spune un moment care colcăie de semnificații. *(Către George.)* Tinere savant, vorbește-ne !

POPESCU : Măcar cîteva cuvinte...

GEORGE *(emoționat)* : Dar nu știu ce să vă spun, pentru că totul a fost, realmente, foarte simplu. M-am luat după principiul că în natură nimic nu se pierde, inclusiv sunetele, și am ajuns la concluzia că atmosfera din jurul nostru e o imensă arhivă sonoră, care a adunat în ea totul, cu o imensă devoțiune, și că trebuie s-o folosim, ar fi păcat să pierdem asemenea documente teribile. Răscolind această arhivă, vom afla adevăruri neașteptate despre noi, despre om, despre natură, vom face descoperiri copleșitoare, alta va fi imaginea noastră despre timp. Dar, desigur, deocamdată, totul nu e decît o idee.

POPESCU : Dar o idee teribilă, tinere, cu care vei face senzație. Din păcate, nu mai poți continua destăinuirea, trebuie să plecăm imediat. Profesorul ne așteaptă chiar acum. Mi-a spus să nu mă întorc fără dumneata.

GEORGE : Da, să mergem.

ANA *(către George, grijulie)* : N-ar trebui să-ți pui un costum închis ? Vei sta de vorbă cu un academician...

POPESCU : Nu e nevoie, domnișoară. Șeful nostru lucrează în cămașă.

ANA *(către George)* : Atunci, să mergem, dragul meu. Să-mi schimb rochia ?

FILOFTEIA *(către Ana, uimită)* : Dar ce ? Te duci și tu ?

ANA : Mamă, dar cum să-l las singur ? Trebuie să fiu cu el. Sînt obligată.

FILOFTEIA : Obligată ?

ANA *(încurcată)* : Păi... Am uitat să-ți spun, mamă : l-am cerut de soț.

FILOFTEIA *(năucă)* : Cui ?

ANA : Lui... Adică... Dacă mi-am dat seama că mă iubește și că-l iubesc și eu... i-am spus pur și simplu să ne căsătorim... Și el a dat din cap, așa... Adică a fost de acord... Mamă, el e savant, trebuie să am grijă, nu pot să-l las singur... *(Consternare generală.)*

AVOCATUL *(îl îmbrățișează pe George)* : Tinere, felicitări ! Calde felicitări !

GEORGE : Mulțumesc.

FILOFTEIA *(începe să plîngă)* : Vedeți... Mi-ați trimis-o în misiune... Nu v-am spus eu c-a mai fost un caz ?! Domnule Pamfil, dumneata n-ai nimic de zis ?

PAMFIL *(demn, către George)* : S-o porți cu cinste !

FOTOGRAFUL *(către George)* : Prietene, felicitări și urări călduroase. *(Confidențial.)* Visător, visător, dar lucrezi al naibii de repede...

POPESCU : La revedere !

GEORGE : La revedere !

ANA *(o îmbrățișează pe Filofteia)* : La revedere, mamă, și să te găsesc sănătoasă !

(Popescu, George și Ana pleacă. Ceilalți le fac semne cu mîna.)

AVOCATUL : La revedere, prieteni ! Succes !

FOTOGRAFUL : Domnule, să te întorci celebru ! *(Pauză.)* Fraților, eu am o presimțire : tipul ajunge mare. Coană Filofteio, ți-a pus dumnezeu mîna-n cap. Asta ia Premiul Nobel în dolari.

FILOFTEIA *(care între timp a început să realizeze noua ei poziție socială)* : Să-l ia și-n dolari, numai să-l ia.

AVOCATUL *(curtenitor)* : Stimată doamnă. vă rog respectuos să-mi puneți și mie o vorbă favorabilă pe lîngă ginerele dumneavoastră. E vorba de un nepot din provincie... Dar nu acum, desigur. Mai tîrziu, cînd va ajunge somitate...

FOTOGRAFUL *(curtenitor)* : Coană Fifi, nu mă uitați pentru nuntă și pentru alte ocazii... Vă fac color...

PAMFIL *(vrea și el un „favor")* : Coană Fifi, te rog să...

GIGEL *(îl întrerupe)* : Madam Filofteia, vorbește, dom-le, cu savantul să-mi aranejze și mie un chioșc mai central, că n-o fi degeaba... Eu știu să corespund.

FILOFTEIA : Ei, acum, dac-o ajunge mare, ne ajută el pe toți, că și noi l-am ajutat destul.

FOTOGRAFUL : Domnule avocat, hai să mergem, că s-a făcut tîrziu.

AVOCATUL : Dar onorariul ?!

FOTOGRAFUL : Exact ! Onorariul ! Domnule Pamfil, banii !

PAMFIL *(cîrpănos)* : Care bani ?

FOTOGRAFUL : Adică noi am muncit de pomană ?

PAMFIL : Păi, dacă n-am prins individul care se șterge pe preș ?

AVOCATUL : Ce mă interesează pe mine ? Onorariul e onorariu !

FOTOGRAFUL : Exact. Onorariul e onorariu.

PAMFIL *(zgîrcit)* : Păi...

AVOCATUL : Nici un păi, că te dau în judecată !

FOTOGRAFUL : Domnule Pamfil, dă-mi, dom-le, măcar o sută. Am și eu greutăți... Plus c-am stricat zece clișee color...

AVOCATUL : Dă-ne două sute la amîndoi, și gata.

PAMFIL : Domnilor, nu insistați, că nu dau nimic. Nu v-ați făcut datoria, n-ați rezolvat situația prețului, nu dau !

FILOFTEIA : Auzi, tov Pamfile ? Mai lasă naibii preșu' ăla, că mi-ai făcut capul calendar. Vrei să-ți spun eu cine se șterge pe el ?

PAMFIL : Cine ?

FILOFTEIA *(agresivă)* : Eu !

PAMFIL *(uluit)* : Va să zică dumneata ?! Dumneata ?! Ai îndrăznit ?

FILOFTEIA *(stăpînă pe situație, în noua ei calitate de soacră)* : Auzi, dumneata să nu strigi la mine ! Că dumneata ești cine ești, și eu sînt cine sînt... Că dacă te spun lui gineri-miu... lu' savantu'... ăsta te zboară din funcție de-ți merg fulgii... Ia vezi !

PAMFIL *(realizează situația și devine, brusc, umil)* : Tovarășă Filofteia, vă rog să mă... N-am vrut să vă...

FILOFTEIA *(infatuată)* : Și dacă vrei să știi, eu de azi îmi dau și dimisia din servici... Că acuma, dacă savantul ia premiu' ăla nobil, nu mai am timp. O să voiajez prin străinătate... O să mă duc cu el la congrese... O să văd capitale... aeroporturi... oceane... *(Cască, plictisită.)* La revedere, dragilor ! Mă duc să-mi refac fizicul !

(Intră în casă, călcînd maiestuoasă și trîntind ușa. Cei trei rămîn cîteva clipe uluiți, timp în care înțeleg că situația lor e pe muche de cuțit. Pamfil simte primul că trebuie să facă un gest de bunăvoință față de Filofteia și față de „savant", ia prețul din fața ușii sale și-l depune, ca pe un trofeu, în fața ușii lui George. Apoi se adresează acestuia, ca și cînd ar fi de față, înclinîndu-se respectuos :)

PAMFIL : Stimate președinte al comitetului de bloc, vă salut !

CORTINA

PIESA VĂZUTĂ DE:

DINU SĂRARU

Băieşu e, azi, se poate spune, scriitorul din generaţia de mijloc învestit de cine îi învesteşte pe scriitorii cu har, învestit, zic, cu umorul cel mai gras şi cel mai autentic, cu umorul cel mai spontan, adică nechinuit, nefăcut, netrucat, născut iar nu făcut, cum se mai spune. Hazul lui Băieşu e contaminant, e seducător, uneori îl fură şi pe el, dar atunci nu e chiar atît de fericit, hazul lui Băieşu, repet, e de o rară savoare şi în aceeaşi vreme de o rară ascuţime de spirit usturătoare la care se adaugă sinceritatea observaţiei şi catifelarea cinismului. Spre deosebire de Mazilu, al cărui umor este mai ales uscat şi construit, prin excelenţă cerebral, umorul lui Băieşu este expresia unui talent robust, gîlgîitor, respirînd într-un univers de optimism funciar. „Răutatea" satirei lui Băieşu izvorăşte dintr-o mare dragoste şi e, tot timpul, nu amendată, dar susţinută de robusteţea căldurii unei naturi generoase. Aşa este şi Băieşu omul, un personaj generos şi cald, un generator continuu de umor, un pamfletar în continuă vervă, natura umorului lui Băieşu este, poate, cea mai profund românească din literatura noastră actuală. Revin şi zic : atunci cînd plăcerea umorului de dragul umorului îl fură pe el însuşi, Băieşu ratează mari şanse de a trimite vîrful peniţei sale spre centrul marii literaturi.

Ce este însă ciudat este că acest remarcabil şi atît de popular comediograf a scris cele mai bune pagini ale sale nu în domeniul comediei, ci în acela al dramei şi, din acest punct de vedere, surpriza marii comedii rămîne să se producă.

DINU KIVU

Capricios acest drum al lui Ion Băieşu. După ce a debutat în teatru acum vreo şapte ani, dacă nu mă-nşel, cu o comedie (*Ariciul de la Dopul Perfect*, la fostul Teatru Regional), a continuat să existe, pe diferite scene din Bucureşti, şi din ţară, prin drame de cea mai gravă accepţie a noţiunii. În timp ce prin tot felul de alte canale (TV, ziare, cărţi) se afirma spectaculos ca umorist sau specialist în fotbal, teatrele continuau să-l creadă, cu obstinaţie, un dramaturg grav, criticii să-l claseze între obsedaţii culpelor şi penitenţelor, iar publicul să fie tot mai deconcertat — „*Ce se întîmplă cu Băieşu ?*" „*De ce* Iertarea *şi nu* Tanţa şi Costel ?"

MARIUS ROBESCU

Ion Băieşu e de părere că rîsul este „cea mai frumoasă însuşire omenească" şi ar fi mare păcat dacă s-ar pierde. Comedia *Preşul*, mărturiseşte el, tocmai de aceea a fost scrisă : ca să-i facă pe oameni să rîdă.

RADU POPESCU

Totul e verbal în comedia lui Băieşu, sursa absolută a comicului este limbajul, cu denaturările, utilizările şi asociaţiile absurde ale „radicalilor" epocii, pe linia unui procedeu cu vechi tradiţii în umorul nostru. „Poste-restante" şi „cărţile poştale" ale lui Tudorică Muşatescu palpită în comedia lui Băieşu, şi aceasta nu explică deloc o rezervă faţă de cel din urmă, ci un elogiu, pentru că ele sînt continuate cu forţe proprii, şi nu e deloc uşor, tocmai pentru că procedeul e vechi, să-l faci să trăiască din nou, şi să stîrneşti rîsul, prin el, timp de două ore şi jumătate.

MIHAI UNGHEANU

Autenticul dar pe care îl are Ion Băieşu de a sesiza comicul este probat şi de spectacolul Teatrului de Comedie cu noua sa piesă *Preşul*. O cascadă de situaţii şi replici hazlii în care spec-

tatorul „recunoaște" aspecte frecvente sau „se recunoaște" face din *Prețul* o piesă ce dă sentimentul actualității. Dramaturgul și actorii vorbesc oamenilor din stal despre comedia, mai mult sau mai puțin plăcută, a vieții lor zilnice și asta face ca *Prețul* să aibă un spontan succes de public. Ion Băieșu n-a apelat însă doar la inserarea unor aspecte rizibile ori condamnabile într-un montaj mai mult sau mai puțin vertebrat, ci a încercat să dea o construcție dramatică în care situațiile să se nască pe o satisfăcătoare motivație psihologică. Umbra lui Caragiale plutește în chip inspirator dar și strivitor peste improvizația dramatică semnată de Ion Băieșu. Motorul acțiunii îl dă și aici vanitatea. Dacă în comedia românească este cunoscută vanitatea cherestegiului burghez Titircă, Ion Băieșu ne face cunoscută aici vanitatea vicepreședintelui de bloc Pamfil, a cărei expresie concretă este prețul din fața ușii, pe care nu trebuie să-l calce nimeni.

Miza propusă de Ion Băieșu este destul de mică. „Onoarea" noului Titircă este dată de starea imaculată a prețului și cum cineva, nu se știe încă cine, are grijă să-l murdărească zilnic, Pamfil P. Pamfil e hotărît să-și salveze onoarea pedepsind mortal pe vinovat. Piesa intră aici în alt registru comic : caricatura devine preponderentă. Gestul lui Pamfil de a pregăti meticulos instrumentele crimei, de a chema un fotograf și un avocat, țin de desenul exagerat conștient, de ieșirea autorului din presupusa lui neutralitate și trecerea lui alături de spectatorul din stal, împreună cu care se amuză copios de ipochimenii săi. Echipa nemaipomenitei răzbunări uită însă la un moment dat sîngeroasele-i țeluri și devine, insuficient motivat, o mică bandă de aranjori de afaceri necurate.

Ion Băieșu apelează pentru finalul piesei la schema păcălitorilor păcăliți. Deloc neglijabilă este și satira limbajului, a șablonanelor curente, duse uneori pînă la exces. Cu un simț deosebit, dar nu întotdeauna șlefuit, al improvizației comice, înnăscut, Ion Băieșu a compus o piesă în care arsenalul genului este folosit integral, deși nu într-un desăvîrșit echilibru al mijloacelor. Cu o construcție mai strînsă și mai supravegheată, cu un mai mic accent pe farsă și situația groasă, și fără excesiva satiră a limbajului, *Prețul* ar fi putut deveni o piesă memorabilă, deoarece are un punct de plecare propice comediei autentice, din păcate insuficient exploatat și urmărit. Atît vicepreședintele de bloc, cît și

femeia de serviciu, cît și fotograful, ori avocatul, ori gestionarul cu consoarta lui sînt sugestiv conturați de autor, deși neunitar ca tratament : unii sînt caracterizați din interior, alții cu mijloace exterioare.

MARGARETA BĂRBUȚĂ

Prețul poate fi considerat o antologie a umorului lui Băieșu, comedia adunînd laolaltă tipuri și situații, teme pentru care autorul manifestă o preferință constantă, de vreme ce le reia din cînd în cînd în noi variațiuni.

ALIBI

O COMEDIE SUBSTANȚIALĂ

Cîțiva confrați se miră că Ion Băieșu e prezent, într-o stagiune bucureșteană, cu patru piese „deodată". Dacă mirarea aceasta s-ar însoți cu aceea că dramaturgul n-a fost prezent, în stagiunea bucureșteană, trei ani „la rînd", atunci s-ar putea întocmi un cont fără semne de exclamare. Ultima premieră e Alibi, comedie suculentă și substanțială.

Ce ar însemna deci o comedie substanțială — cum e aceasta de la Teatrul „Bulandra" — spre deosebire, să zicem, de o comedie superficială ? Comedia substanțială rîde, în virtutea comică a unei idei satirice, producînd anticorpi pentru leziunile organismului social. Ea nu poate fi judecată comparativ cu tragedia pentru a se descoperi dacă e mai serioasă sau mai puțin serioasă, tot astfel cum pictura de gen nu poate fi comparată eficace și finalizat cu baletul academic, pentru a se cîntări avantajele uneia în raport cu celălalt. Comedia își are genul ei, legile ei de acțiune și un univers autonom, urmează a se vedea cum acționează specific asupra conștiințelor și cît contribuie la bunăstarea noastră morală.

Alibi, plină de haz, cu un farmec particular al replicii și situației vesele neașteptate, aducînd mereu o împrejurare nouă, ori un personaj nou care alimentează tensiunea comică, e și o predică sentimentală, ca toate comediile substanțiale, pentru cinste și omenie. Ea infamează poltroneria, pînă în zona unde și-a găsit, într-o perioadă istorică revolută, argumente legalizate și o metodologie. Cine citește piesa (publicată în revista Teatrul — într-o

versiune oarecum diferită, adică mai bogată și mai mușcătoare decît e în spectacol, unde apare ceva mai sfioasă, chiar pocăită pe alocuri) observă cum sînt puse abil în contradicție dorința omului prob de a-și asuma responsabilitățile faptelor sale și obișnuința de a acoperi dereglările cu false motivări; dragostea fabricată ori ușuratică și simțirile adevărate; prietenia dezinteresată și bunăvoința mistificatoare, tăinuind felonii. Valoarea de comediograf a lui Ion Băieșu nu stă în alcătuirea cortegiului de proști, apucați, demoni domestici, zevzeci mai mult sau mai puțin simpatici, pramatii cu pantaloni sau cu fuste, aiuriți florali și delatori paraponisiți — deși schițele sale de portret au contururi viguroase — ci în ridiculizarea unui mod de viață contravenient față de cel normal în care noțiunile sînt răstălmăcite, *uneori cu o convingere atît de autentică încît denunțătorii de profesie, de pildă, sînt vexați că această condiție etică execrabilă a lor nu e percepută și acceptată ca firească. O întîmplare oarecare (accidentul) funcționează ca un revelator, scoțînd la lumină, în nuditate hazoasă, cusururi mari și mici de latență perpetuă (starea anormală) care, prin efectul unei decizii personale eroice, sînt batjocorite și răvășite. Aspirația e spre autenticitate. Faptul că accidentul era fals, iar unele dintre metehne imaginare, și bravura eroului fără obiect, nu face decît să potențeze comicul, fără să elimine substratul amărui în realitatea lui efectivă.*

Să remarcăm încă o dată că Ion Băieșu scrie comedii veritabile, nu povești întîi fabricate și apoi asezonate cu umor. Organizarea subiectului e comică, satira e chiar sistemul nervos al piesei, iar anumite hipertrofii verbale sau atonii cauzate de explicarea insistentă a cazului și confecționarea concluziilor benefice, sînt afecțiuni ale musculaturii și articulațiilor de natură asimptomatică.

VALENTIN SILVESTRU

PREMIERA ABSOLUTĂ:
TEATRUL DE STAT ORADEA
13 aprilie 1978

DISTRIBUȚIA:

Gicu Crucescu: JEAN SĂNDULESCU; Eleonora: SIMONA CONSTANTINESCU; Gabi: MARIANA NEAGU; Bubulac: NICOLAE TOMA; Femeia: OLIMPIA MÎINEA; Gripcă: MARCEL SEGĂRCEANU; Valentina: ANCA MIERE-CHIRILĂ; Popovici, Poștașul: GRIG SCHITCU; Bebe: RADU VAIDA; Milițianul: ION MARTIN; Necunoscutul: DIMITRIOS STEFANIDIS

Regia artistică: AL. G. CROITORU
Scenografia: MARIA HAȚEGANU

TEATRUL BULANDRA, BUCUREȘTI

DISTRIBUȚIA:

Eleonora: TAMARA BUCIUCEANU; Gicu Crucescu: AUREL CIORANU; Bubulac: OVIDIU SCHUMACHER; Valentina: AURELIA SORESCU, MARIELA PETRESCU; Popovici: GHEORGHE OPRINA; Gripcă: MIHAI MEREUȚĂ, DAN DAMIAN; Gabi: CĂTĂLINA PINTILIE, LIANA CETERCHI; Bebe: GELU COLCEAG

Regia: CORNEL TODEA
Scenografia: DAN JITIANU

PERSONAJELE:

GICU CRUCESCU — şeful secţiei parcuri şi lacuri, 50—55 ani
ELEONORA — soţia lui, 45 de ani
GABI — fiica lor, studentă, 21 de ani
BUBULAC — adjunct de şef la ICRAL, doctor în ştiinţe juridice, burlac, 44 de ani, neapărat chel
FEMEIA — 40 ani
GRIPCĂ — şeful sectorului cadre şi personal, 50—55 de ani
VALENTINA — şefa sectorului părculeţe, 28 de ani
POPOVICI — soţul Valentinei, 30 de ani
BEBE — 25 de ani
MILIŢIANUL — 40 de ani
POŞTĂRIŢA — 30 de ani

Acţiunea se petrece în zilele noastre.

PARTEA ÎNTÎI

Sufrageria și holul apartamentului în care locuiește familia lui Gheorghe Crucescu (Gicu), personajul principal, într-un bloc nou, la parter. Facem această precizare deoarece unele dintre personaje nu se vor sfii să intre în casă direct pe fereastră. Dealtfel, decorul va fi construit astfel încît să se vadă și o parte din curticica blocului în care diferiți locatari și-au făcut parcele pentru cultivarea legumelor și a florilor. Deci, acțiunea se va desfășura pe ambele planuri: înăuntru și afară.

La ridicarea cortinei, Eleonora scutură ceva la fereastră. Afară, Bubulac prășește pe mica lui parcelă din fața blocului.

BUBULAC : Bună dimineața, stimată vecină.

ELEONORA : Bună dimineața. Ce prășești acolo ?

BUBULAC : Dovleacul.

ELEONORA : Păi și ieri prășeai tot dovleacul.

BUBULAC : Da, îl prășesc zilnic. Asta e a cincisprezecea prașilă.

ELEONORA : De-aia e așa de frumos.

BUBULAC : I-am pus îngrășăminte chimice. La fiecare săptămînă cîte cinci kilograme. Plus biostimulatori.

ELEONORA : Ce vorbești ?

BUBULAC : Pe cuvînt. De import. M-au costat o groază de bani. Aproape o mie de lei. Vin în plicuri mici, ca piperul.

ELEONORA : Păi merită ?

BUBULAC : Sigur că merită. Știți cît crește un dovleac biostimulat ? Cît un purcel. Și e mai gustos ca pepenele.

ELEONORA : Apropo, parcă acum un an cultivai pepeni.
BUBULAC : Nu pepeni, ci pepene. Unul singur am cultivat.
ELEONORA : Îl știu. Era grozav.
BUBULAC *(melancolic)* : Da, era o splendoare. L-am semănat încă din luna martie.
ELEONORA : N-a fost prea devreme ?
BUBULAC : Ba da, dar i-am făcut o instalație de încălzire specială, un fel de rețou subteran... Cu termostat... Mi l-a făcut un prieten, specialist. M-a costat o mie.
ELEONORA : Și-i mergea bine ?
BUBULAC : Cui ? Pepenelui ?! Excelent. Într-o lună era de patru kile. În două, de opt kile... L-am fotografiat, l-am filmat... Era un fenomen...
ELEONORA : Și ?
BUBULAC : Și ce ?
ELEONORA : A fost gustos ?
BUBULAC : De unde vreți să știu eu ? Am apucat să gust din el ? Mi l-au furat. *(Îi vine să plîngă.)* Avea opt kile și două sute de grame... Mă costa peste două mii... Acum cultiv un dovleac... Știți ce plantă sensibilă e dovleacul ? Dimineața, cînd vin să-l stropesc cu apă proaspătă și să-i pun îngrășăminte la rădăcină, îl simt cum își ridică frunzele spre mine, cu recunoștință. Îmi dau lacrimile de emoție.
ELEONORA : Dar de cînd a dat peste dumneata patima asta a agriculturii ?
BUBULAC : De cînd am constatat că un om sau un animal te poate înșela, dar o plantă nu. Știți că și cîinii pot fi lipsiți de caracter ?
ELEONORA : Nu, nu știam. Îi credeam un monument de fidelitate.
BUBULAC : Ei bine, eu am avut un cîine pe care îl iubeam ca pe ochii din cap, care dormea cu mine în același pat și care îmi aducea în fiecare dimineață ziarul pe care poștașul mi-l vîra pe sub ușă — singurul serviciu pe care i-l pretindeam. Ei bine, de la un moment dat a refuzat să-mi mai facă acest serviciu. Mai mult, cînd vedea ziarul, mîrîia și scotea colții la mine.

ELEONORA : Despre ce ziar e vorba ?
BUBULAC : Nu contează.
ELEONORA : Vorbind în principiu, dumneata crezi că plantele sînt superioare animalelor ?
BUBULAC : Indiscutabil. Un exemplu : în timp ce animalele sînt insensibile la muzică, florile sînt ahtiate după simfonii. În plus, ele nu latră, miros frumos, sînt colorate, sînt...
ELEONORA : În schimb, nu se gudură, nu dau lapte și carne...
BUBULAC : Ei bine, dacă o luăm așa, nici omul nu e lipsit de defecte.
GABI *(apare din camera ei, îmbrăcată de plecare ; va fi cît mai frumoasă cu putință)* : Mamă, eu am plecat la facultate.
ELEONORA *(o îmbrățișează)* : La revedere, draga mea ! Fii atentă cum treci strada, cum te urci în autobuz, cum... *(Gabi a plecat.)*
BUBULAC : Superbă fată aveți ! Mă uit la ea și nu-mi vine să cred. Ce repede a crescut. Parcă ieri era pionieră și alaltăieri la grădiniță.
ELEONORA : Da, copiii cresc exact cu aceeași viteză cu care îmbătrînim noi, părinții ! *(Ezitînd.)* Spune-mi, mai ai mult de prășit ?
BUBULAC : De ce mă întrebați ?
ELEONORA : Aș fi vrut să stau un pic de vorbă cu dumneata. Cîteva minute.
BUBULAC : Cu mare plăcere. Să vin înăuntru ?
ELEONORA : Dacă ești amabil.
BUBULAC *(vine cu sapa)* : Vă stau la dispoziție.
ELEONORA : O cafeluță ?
BUBULAC : Mulțumesc, am băut. Spuneți-mi despre ce e vorba.
ELEONORA *(în dificultate)* : Nu-i chiar așa de ușor. E vorba de un sfat. Adică vreau să-mi dai o părere. Sîntem vecini de atîția ani și ne-am înțeles bine, nu am avut conflicte...
BUBULAC : Îmi place să fiu corect, amabil și să nu cer împrumut.
ELEONORA : În plus, după cîte știu, dumneata ai făcut dreptul.

BUBULAC : La fără frecvență. Adică l-am început și l-am terminat la maturitate. Vă mărturisesc că am făcut-o din pură plăcere. La serviciu, la noi, la ICRAL, nu mi se cer decît studii medii. Dar eu ce mi-am zis ? Dacă am posibilitate, de ce nu ? Vă ascult.

ELEONORA *(ezitînd)* : Dumneata o cunoști pe Gabi ?

BUBULAC : Fiica dumneavoastră ?! Cum să n-o cunosc ? De cînd era la creșă.

ELEONORA : Știi cît de mult o iubim, eu și soțul meu, fiind unicul nostru copil.

BUBULAC : Îmi imaginez.

ELEONORA : Ei, află că sîntem pe cale să primim o grea lovitură în privința ei.

BUBULAC : Se căsătorește ?

ELEONORA : Nu. E cuminte ca un copil din poveste. Nu-i vorba de așa ceva. Ea nu are nici un amestec, nici o vină. *(Varsă o lacrimă.)* A apărut mama ei !

BUBULAC : Care mama ei ? ! Nu sînteți dumneavoastră mama ei ?

ELEONORA : Nu. În ziua în care s-a născut ea, am născut și eu o fetiță, care s-a pierdut după cîteva ore. Mama ei, adică a lui Gabi, care era necăsătorită și născuse acest copil fără știrea părinților, m-a întrebat dacă nu vreau să iau eu fetița ei, fără să știe nimeni. Și am luat-o.

BUBULAC : Și ?

ELEONORA : Douăzeci de ani această femeie nu a dat nici un semn de viață. Acum a apărut.

BUBULAC : Și ce vrea ?

ELEONORA : Nu știu. Eu n-am văzut-o. A venit la facultate și s-a repezit, plîngînd, s-o îmbrățișeze pe Gabi : „Fetița mea, fetița mea !“ Numai ea poate fi. Dacă mi-o cere înapoi ?

BUBULAC : Exclus, doamnă. Gabi e majoră.

ELEONORA : Într-adevăr, e majoră. Dar n-aș fi vrut ca ea să afle tocmai acum că nu e fiica mea. I-aș fi spus eu însumi în ziua căsătoriei. Așa mi-am propus. Dar altceva e mai grav : soțul meu. Dacă află, s-ar putea să se întîmple o nenorocire. Ești și dumneata bărbat și știi cît de orgolioși sînt băr-

baţii în astfel de situaţii. E în stare să mă părăsească sau să mă ucidă. Mă înţelegi ?

BUBULAC : Mie-mi spuneţi, doamnă ? Am fost şi eu odată căsătorit, cînd eram foarte tînăr şi naiv, aveam o soţie drăguţă, cu care mă înţelegeam perfect şi pe care, într-o zi — imaginaţi-vă — am surprins-o cu unul — n-are importanţă cine. I-am surprins în casa mea, proprietate personală, fără nimic pe ei.

ELEONORA : Şi ?

BUBULAC : Am luat un cuţit de bucătărie şi m-am repezit să-i ucid. La care ei mi-au spus : „Domnule, fii serios, nu umbla cu prostii, că nu e ceea ce crezi dumneata. Noi ne iubim şi vrem să ne căsătorim." Adică tipul respectiv venise să-mi ceară soţia în căsătorie şi faptul că-i găsisem goi puşcă nu avea nici o importanţă. În fine, zic : „domnule, dacă vreţi să vă căsătoriţi, eu nu stau în calea fericirii voastre, aveţi consimţămîntul meu". „Stai, zice tipul, că nu e chiar aşa de simplu : ne dai nouă apartamentul." „Bine, zic, vă dau apartamentul." „Da, dar ne dai şi maşina..." Într-un cuvînt, mi-au luat tot — chiar şi ţigările din buzunar — şi m-au dat afară din casă. Nici nu vă imaginaţi cît a avut de suferit orgoliul meu masculin. Mă trezeam noaptea plîngînd. Cum să nu vă înţeleg ?

ELEONORA : Ce mă sfătuiţi să fac ?

BUBULAC : Din ce punct de vedere ? Legal sau personal ?

ELEONORA : Din punct de vedere... *(Intră Gicu, figură întunecată şi aspră.)* A venit soţul... *(Fistîcită.)* Tocmai vorbeam cu vecinul Bubulac despre legumicultură... Ai văzut ce dovleac minunat are ?

GICU : Nu. *(Către Bubulac.)* Ai un dovleac minunat ?

BUBULAC *(vrea să plece ; e teribil de speriat)* : Da. E superb, puteţi să-l vedeţi. Ce e drept, îi acord o îngrijire specială.

GICU : Dar de ce pleci ?

BUBULAC *(e agitat, nu cumva Gicu şi-o fi închipuit ceva ?)* : Mă duc să prăşesc. *(Către Eleonora.)* În chestiunea respectivă mai stăm de vorbă. Nu intraţi în panică.

GICU : Aveţi de vorbit ceva confidenţial ? Mă retrag.

BUBULAC : Nu, vai de mine ! Vroiam doar să-i dau cîteva sfaturi legumicole.

GICU : Atunci ia loc. *(Către Eleonora.)* Nu ne faci cîte o cafea ?

BUBULAC : Mulţumesc, eu am băut deja la mine acasă.

ELEONORA : Dragul meu, nu-mi povesteşti şi mie cum te-au avansat ?

BUBULAC : V-au avansat ?

ELEONORA : Da. Ieri a fost numit şef de secţie.

BUBULAC : Ce fel de secţie ?

ELEONORA : Şeful secţiei parcuri şi lacuri pe tot oraşul.

BUBULAC : Extraordinar ! Felicitări.

GICU : Mulţumesc.

ELEONORA : Spune-ne cum a fost.

GICU : Simplu : ne trezim, brusc, cu primarul, ne convoacă într-o şedinţă şi ne anunţă că s-au discutat în comitetul executiv al Consiliului popular propunerile mele privind noua organizare a parcurilor şi lacurilor şi că acestea au fost găsite excelente... Le-a plăcut şi ideea cu flota istorică şi chestia cu submarinul...

ELEONORA : Şi de muzeul subacvatic ce-au zis ?

GICU : Că e grozav. Se face... Şi teatrul lacustru... Primarul m-a pupat în faţa salariaţilor...

ELEONORA *(cu lacrimi în ochi)* : În sfîrşit, ţi se recunoaşte şi ţie odată geniul. Credeam că ieşi la pensie şi nu mai apuci să-ţi vezi ideile realizate. De cîte ori te vedeam, în ultima vreme, aplecat asupra lor sau vorbind despre ele, mi-era frică să nu te ratezi... Acum trebuie să te pui pe treabă.

GICU *(tulburat)* : Da, o să mă pun pe treabă...

ELEONORA *(vine lîngă el)* : Ce-i cu tine ? Nu te simţi bine ?

GICU *(se stăpîneşte)* : Nimic... Sînt obosit... Nu mă mai ţin nervii... Am trăit prea multe azi.

ELEONORA : Într-adevăr. Mă duc să-ţi fac o cafea. *(Pleacă în bucătărie.)*

BUBULAC *(ar vrea să dispară)* : Mă bucur realmente de numirea dumneavoastră... Realmente... Deşi sîntem vecini de atîţia ani, n-am fost prieteni, dar, oricum,

eu mă bucur sincer... ca vecini... ca... Mă duc să prăsesc. Am un dovleac așa de minunat... Mă duc...

GICU : Mai stai...

BUBULAC *(speriat)* : Mai stau.

GICU : Mai schimbăm și noi o vorbă... Demult vroiam să stau de vorbă cu dumneata. Ai dreptate : sîntem vecini de atîția ani și n-am devenit prieteni. Poate și pentru că eu sînt atît de ocupat... *(Pauză.)* Spune-mi, e adevărat că dumneata ești doctor în științe juridice ?

BUBULAC : Da. Dar de ce vă miraţi ? Credeţi că n-aș fi capabil ?

GICU : Ba da. De ce nu ? Tocmai în acest sens vroiam să-ți cer o consultație prietenească.

BUBULAC : Cu plăcere. În măsura în care mă pricep. Dacă nu e ceva prea complicat.

GICU : Păi zici că ești doctor ?

BUBULAC : Da, dar... Nu sînt practicant. Am făcut totul la fără frecvență. Știți cum e la fără frecvență : nu se învață mare lucru.

GICU : Într-adevăr, pentru mine a fost totdeauna un mister cum ai ajuns dumneata doctor în drept. Iartă-mă că ți-o spun, dar te vedeam venind acasă numai după miezul nopții. Să nu-mi spui că veneai de la bibliotecă la ora aia.

BUBULAC : Dumneavoastră uitați unde lucrez eu de doișpe ani ?

GICU : La ICRAL.

BUBULAC : De șapte ani sînt adjunct de șef de centru. Păi e cineva din orașu-ăsta care să nu fi trecut prin mîna mea ? Care să nu fi avut nevoie de mine ? Căruia să nu-i fi făcut eu un serviciu ? Păi nu era o crimă să nu fi profitat și eu de-o facultate și de-un doctorat ? Adică fac fotbaliștii dreptul și eu să nu-l fac ? Știți cum am luat „Penalul" ? Pe un perete ! Profesorul vroia să despartă o cameră mare în două, pentru doi copii. Îi trebuia aprobare, îi trebuia lucrare. A venit la mine, i-am rezolvat treaba și-am luat șapte. El a vrut să-mi dea nouă — peretele era cu calcio vecchio — dar eu, nu, modest : șapte mi-ajunge. „Civilul" l-am luat pe-un

raşchetat, „romanul“ pe-o faianţă. Lucrarea de stat m-a costat o masă la „Pescăruş“, pe din două cu responsabilul, că o folosise şi el. Pe urmă, ce mi-am zis : hai să-mi iau şi doctoratul, deşi, la noi, la ICRAL, e bine şi cu studii medii, dar nu se ştie ce vremuri vin. Şi l-am luat : pe un schimb de locuinţă şi un horn... Lucrarea de doctorat a fost mai scumpă : am dat un pont de plecare combinat cu schimb, apartament lux, ultracentral, uşi glisante...

GICU : Cum poţi fi atît de sincer ? ! Mă uluieşti.

BUBULAC : Eu nu mă laud, ca alţii, c-aş fi vreun învăţat. M-am învîrtit. Ştiţi care-i nenorocirea ? Acum nu mai ţine. Gata ! S-a dus pomana. Aţi auzit că Răducanu n-a intrat la ICEF ? Nici Dobrin n-a trecut a noua. Teaşcă, cu două facultăţi, şomează. Eu am prins ultima cursă. Dar de ce m-aţi întrebat de studii !

GICU : Vroiam să-ţi cer o consultaţie.

BUBULAC : Şi dumneavoastră ?

GICU : Dar cine ţi-a mai cerut ?

BUBULAC : Îl ştiţi pe Stănică de la patru ? Preconizează o căsătorie cu Velceasca, vecină-sa. În ce sens ? În sensul să spargă peretele dintre garsoniere şi să facă un apartament cu şemineu. Care e problema ? Că dacă ICRAL-ul nu le aprobă să spargă zidul, nu se mai căsătoresc.

GICU : Şi ? Le aprobă ?

BUBULAC : Le-am spus să vină la mine c-o cerere scurtă, un timbru şi un calup de Kent. Timbrul poate fi şi poştal, Kentul să nu fie scurt. Apropo, cu cît v-a mărit leafa după avansare ?

GICU : Nu m-am interesat.

BUBULAC : Ce consultaţie vroiaţi să-mi cereţi ?

GICU : Nu e ceva important...

BUBULAC : Atunci mă duc să trag un pui de somn. Vă spun din proprie experienţă : dacă cumpătarea e mama sănătăţii, somnul de după-masă e tatăl ei. *(Se ridică.)* La revedere. Mai prăşesc un pic şi mă culc. *(Iese afară şi începe din nou să prăşească. Gicu e vizibil îngîndurat şi frămîntat.)*

GICU : Bubulac ! Totuși, dacă ești amabil, vino să vorbim un pic.
BUBULAC : Cu plăcere. *(Vine înăuntru.)* Vă ascult.
GICU *(se decide cu greu)* : Dragă Bubulac, e o chestiune strict confidențială. Știi să păstrezi un secret ?
BUBULAC : Vai de mine ! Dacă ați ști cîte știu eu...
GICU : Dragă, mi s-a întîmplat ceva îngrozitor ! Absolut îngrozitor !
BUBULAC : Cînd ?
GICU : Aseară... *(Îi șoptește ceva la ureche.)*
BUBULAC *(uluit)* : Nu se poate !
GICU : Pe cuvînt ! *(Impresionat, Bubulac îi pune o mînă pe umăr.)* Într-adevăr, e groaznic. *(Eleonora intră cu cafeaua.)*
ELEONORA : Dar ce s-a întîmplat ? Ce e groaznic ?
BUBULAC : Îi povesteam ce-am pățit cu pepenele acela... Cum mi l-au furat, criminalii ! *(Eleonora se întoarce în bucătărie ; către Gicu.)* Dar cum s-a întîmplat ?
GICU : Am să-ți spun imediat. Știi, deci, că am fost promovat, ridicat în muncă etc. Cu prilejul respectiv, colegii au adus cîteva sticle de șampanie, ca să sărbătorim evenimentul. N-am băut mai mult de două pahare. Mie nu-mi plac băuturile dulci. După care...

(Pe ușă intră Gabi.)

GABI *(solemnă)* : Tati, aș vrea să vorbesc ceva cu tine. Ceva extrem de important. *(Bubulac se retrage, prudent, spre fereastră.)*
GICU : Ai pățit ceva ?
GABI : Propriu-zis, nu, dar trebuie să discutăm. E foarte grav.
GICU : Bine. Ceva mai tîrziu. Acum sînt ocupat.

(Gabi intră în camera ei, adică în stînga.)

BUBULAC : Să reluăm discuția. Mi-ați relatat despre o crimă.
GICU *(îngrozit)* : Mai încet.
BUBULAC *(pe un ton scăzut)* : Ați rămas la șampanie...
GICU : Da, la mica festivitate pe care colegii au organizat-o în cinstea mea.
BUBULAC : Și ?

GICU : Pe urmă am plecat. Trebuia să trec din fugă pe la parcul „Privighetoarea", să controlez ceva și să vin apoi acasă. M-am urcat la volan și am plecat. Mă duc în parc, rezolv problema, ies, plec și, la prima curbă, s-a întîmplat nenorocirea. *(Pauză.)* Îmi apare un tip în față, nu mai am cum să-l evit și-l lovesc.

BUBULAC : A murit pe loc ?

GICU : Nu știu.

BUBULAC : De ce ?

GICU : Pentru că n-am oprit ! Am mers mai departe.

BUBULAC *(oripilat)* : Dar asta e foarte grav !

GICU : Știu. E foarte grav. Dar n-am putut să opresc. Îmi pierdusem mințile... Mergeam înainte ca un desperat, fără să fiu în stare să pun piciorul pe frînă. M-am oprit abia peste un kilometru, după ce făcusem o pană de cauciuc.

BUBULAC : Și ?

GICU : Am înlocuit roata, mi-am revenit, mi-am dat seama de gravitatea faptului și m-am întors la locul crimei. *(Suspans.)* Victima nu mai era acolo.

BUBULAC : Bineînțeles. Fusese ridicată. *(Pauză.)* V-a văzut cineva cînd l-ați lovit pe individ ?

GICU : Nu știu. Nu-mi dau seama.

BUBULAC : L-ați lovit puternic ?

GICU : Da. Din plin. Cu aripa. A zburat în șanț.

BUBULAC *(sincer afectat)* : Ce chestie îngrozitoare ! Ați anunțat miliția ?

GICU *(dezolat)* : Nu. Încă nu.

BUBULAC : Vă înțeleg. *(Pauză.)* Dar poate că victima a scăpat, totuși.

GICU : N-a scăpat.

BUBULAC : De unde știți ?

GICU : Scrie-n ziar. *(Scoate un ziar din buzunar și i-l dă.)*

BUBULAC *(citește)* : „Aseară, în jurul orei douăzeci și treizeci de minute... *(sare peste cuvinte)*... a fost lovit... Cine poate da relații să telefoneze la..." Da, e clar. Trebuia să vă duceți imediat. Aveați circumstanțe atenuante...

GICU : Nu aveam nici o circumstanță atenuantă. Băusem alcool.
BUBULAC : Două pahare de șampanie.
GICU : Nu contează cît. Contează că băusem.
BUBULAC : Și faptul că ați fugit de la locul accidentului e la fel de grav.
GICU : Da, e grav. Din punct de vedere moral, mai ales.
BUBULAC : Ar trebui să consultați un avocat. Eu nu sînt practician, nu mă pricep la chichițe.
GICU : Nu, nu vreau să discut cu nimeni. Voi hotărî eu singur ce e de făcut.
BUBULAC : Mașina are vreun semn ?
GICU : Nimic. Absolut nimic. Nici măcar o zgîrietură. Asta e curios.
BUBULAC : Atunci s-ar putea să fiți salvat.
GICU : Cum să fiu salvat ?
BUBULAC : N-au cum să vă descopere.
GICU : Crezi ?
BUBULAC : Din moment ce nu v-a văzut nimeni și nu există urme pe mașină, practic nu au cum să dovedească nimic.
GICU *(cu glasul stins)* : Fii serios. Au ei sistemele lor. Un fir de stofă dacă a rămas pe mașină e suficient. Nu se poate scăpa. Cunosc cazul unui fost coleg de liceu care a fost prins după șase luni de zile.
BUBULAC : Da, și eu cunosc un caz asemănător. Tipul s-a autodemascat : a vorbit în somn. Dar să discutăm chestiunea la rece și pe toate fețele. Am să vă ajut să luați o hotărîre bună. Doriți ?
GICU : Firește.
BUBULAC : Să ne întoarcem la împrejurările concrete. Cînd ați săvîrșit cri... *(Se oprește la timp, tocmai intră Eleonora și schimbă vorba.)* Cînd ați săvîrșit... criteriul ?
ELEONORA : Despre ce criteriu e vorba ?
BUBULAC : Vorbeam în general...
ELEONORA : Eu sînt gata cu masa. A venit Gabi ?
GICU : Da. Spune că are de discutat o problemă foarte importantă. Du-te și vezi despre ce-i vorba.
ELEONORA : Doamne ferește !

(Intră la Gabi.)

GICU : Te rog vorbește mai încet. Nu vreau să afle soția. Mai ales soția.

BUBULAC : Dacă veți fi prins, oricum va afla.

GICU : Atunci, da. Dar acum, nu. Vreau s-o ocrotesc cît mai mult cu putință. Suferă cu inima.

BUBULAC : Să revenim la problemă.

GICU : Cred c-ar fi mai prudent să discutăm în altă parte.

BUBULAC : Veniți la mine. Putem discuta în liniște. Poate găsim și o soluție onorabilă. Nu se poate să nu existe o soluție onorabilă.

GICU : Din păcate, nu există. N-are cum să existe ! Chiar dacă ei nu mă prind, nu pot să scap de mine însumi. *(În șoaptă, patetic.)* Dumneata nu mă cunoști. Eu sînt un om cinstit și corect pînă-n măduva oaselor. Eu n-am furat un leu în viața mea, n-am mințit pe nimeni, nu am pîrît pe nimeni, nu mi-am înșelat nevasta, n-am făcut nimic nedemn. Conștiința mea e atît de curată încît nu poate suporta o asemenea pată de noroi... O asemenea mocirlă... Nu poate !

BUBULAC : Și atunci ?

GICU : Trebuie să mă predau.

BUBULAC : Cînd ?

GICU : Chiar acum.

BUBULAC : Nu. Nu vă grăbiți. Nu mai contează dacă întîrziați o zi sau două în plus. Cred că putem găsi o idee salvatoare. Am deja una în cap, dar nu știu cum s-o formulez.

GICU : Nu mă poate salva nimic. *(Desperat.)* Am să-mi anunț familia și mă predau. O zi poate fi scuzabilă — pînă mi-am revenit, pînă m-am dezmeticit etc. Dar dacă întîrzii mai mult, ticăloșia devine abjectă. *(Strigă.)* Eleonora !

ELEONORA *(apare de alături)* : Dragă, spune că nu are nici o problemă... Sau se ascunde de mine.

GICU *(hotărît)* : Draga mea, te rog fă-mi bagajele ! Pune-mi două pijamale, cinci cămăși și ciorapi groși. Cît mai mulți ciorapi groși.

ELEONORA : Dar unde vrei să pleci ?

BUBULAC *(ca să evite inevitabilul)* : E chemat undeva... Ceva urgent și important... O deplasare în străinătate... Peru... Paraguay...

ELEONORA : Pentru cît timp ?

GICU : Nu se știe. *(Către Bubulac* :) S-ar putea să fie mai mult de patru ani ?

BUBULAC *(confidențial)* : Nu cred. Intră la imprudență.

ELEONORA : Dar despre ce-i vorba ?

GICU *(decis)* : Draga mea ! Eu am comis o...

BUBULAC *(în ultima clipă)* : Un moment, să nu ne grăbim cu vorbe mari. Vreau să vă explic mai întîi ideea despre care v-am pomenit. *(Către Eleonora.)* Vreți să ne lăsați niței singuri ? Vă rog foarte mult. E o problemă strict bărbătească.

(Eleonora iese spre bucătărie, profund nedumerită.)

GICU *(resemnat și fără speranță)* : Despre ce idee e vorba ?

BUBULAC : L-ați citit pe Dostoievski ?

GICU : Da. În tinerețe, am citit *Crimă și pedeapsă*. La ideea asta te referi ?

BUBULAC : Nu. La ansamblul operei lui. *(Derutat.)* Sau s-ar putea să fie vorba de Balzac... Nu-mi aduc bine aminte. Sau de Dickens... În orice caz, într-unul din acești mari autori există următoarea idee : un om bun, care a făcut din imprudență un mare rău, se poate considera eliberat de povara sufletească în fața semenilor săi dacă își spală acest păcat cu o faptă excepțională, deosebit de pozitivă, în favoarea umanității. De pildă, dacă descoperă un vaccin, un medicament, dacă salvează viața unui om aflat în primejdie... *(Patetic.)* Salvați viața unui om și veți avea conștiința eliberată și curată !

GICU : Pe cine să salvez ?

BUBULAC : Nu știu. Găsiți pe cineva.

GICU : Mă rog, de găsit nu e greu, mă duc prin spitale și sanatorii, găsesc un muribund, dar *cum* să-l salvez ?

BUBULAC : Știu și eu ? Vă dăruiți un organ : un rinichi, un ochi, un deget, ceva disponibil care poate salva viața cuiva...

GICU : Fii serios. În primul rînd că la noi nu se fac transplanturi. În al doilea rînd, nu se iau organe decît de la oameni morți. Îmi propui să mă sinucid ?

BUBULAC *(plin de idei)* : Dar dacă, să zicem, vedeți un tip care se înecă într-un lac și-l salvați ?!

GICU : Înot foarte prost. Nu rezist mai mult de zece metri.

BUBULAC : Folosiți o barcă. *(Salvator.)* Stați așa ! Am găsit soluția : vă duceți la mare și vă angajați la „Salvamar".

GICU : E stupid !

BUBULAC : E, dar nu contează. Renunțați la serviciu pe timpul verii. Adică, nu ! Vă luați concediul legal și vă angajați temporar, eventual voluntar, la Salvamar.

GICU : Ți-am spus că nu știu să înot !

BUBULAC : Și ce, n-aveți o pilă ? Dacă n-aveți, am eu. Pe șeful trustului. I-am făcut un beci și-o cămară. Vă angajează imediat.

GICU *(frămîntat)* : Cum, dom-le, la Salvamar, om bătrîn ?! Voi produce stupoare !

BUBULAC : N-are importanță. Stați în barcă și urmăriți oamenii în apă. Cînd vedeți că unul nu mai poate, îi aruncați colacul, îl salvați și gata, vă dați demisia în aceeași zi. Nimeni nu știe nimic, în afară de noi doi. Veniți acasă cu conștiința eliberată de orice povară.

GICU : Dragă Bubulac, îți mulțumesc pentru asistența sufletească pe care mi-ai acordat-o. Simțeam o nevoie acută să mă confesez cuiva. Mi-am dat seama că ai participat sincer la zbuciumul și nenorocirea mea și că ai încercat să faci totul pentru mine. Îți mulțumesc. Ești un om de suflet. Din păcate, nu pot accepta un astfel de compromis. La revedere !

BUBULAC *(se ridică)* : Am impresia că nu ați luat în serios ideea pe care v-am propus-o. Poate că nu am știut cum să mă exprim și cum să v-o demonstrez.

Departe de a fi un sistem creştinesc de autopurificare, este o metodă foarte veche — indiană, chineză sau arabă, nu ştiu exact — de restabilire a echilibrului şi echităţii morale. Rău contra rău, bine contra bine, cui pe cui. Gîndiţi-vă.

GICU : Mulţumesc. *(Sună telefonul. Răspunde.)* Da. Eu. Cine ? *(Sever.)* Da, ce doriţi ? Acum nu. Nu pot. Trebuie să plec. Oricît ar fi de urgent, nu pot. Plec chiar în clipa asta. Bună ziua. *(Închide. Între timp, Bubulac a ieşit. A apărut Eleonora.)*

ELEONORA : Cine a sunat ?

GICU : Valentina.

ELEONORA : Care Valentina ?

GICU : Valentina Popovici. Lucrează la noi. Şefa sectorului părculeţe. N-o ştii.

ELEONORA : Cum să n-o ştiu ?! N-am făcut acum un an revelionul cu ei ?!

GICU : Exact.

ELEONORA : Cînd ai reuşit tu să-mi strici seara şi să mă faci să plîng.

GICU : De ce ?

ELEONORA : Ai uitat că la „Periniţă" te-ai lăsat sărutat după ureche ? De-abia m-am abţinut să nu-i zic ceva...

GICU : Eu nu-mi aduc aminte.

ELEONORA : Eu mi-aduc. Aşa ceva nu se uită. Şi ce vrea ?

GICU : Să discute o problemă de serviciu cu mine. Ceva urgent.

ELEONORA : Şi ?

GICU : I-am spus că n-am timp.

ELEONORA *(rea)* : Acum, că eşti şeful ei, ai obligaţia s-o asculţi. Vroia să vină aici, acasă ?

GICU : Da.

ELEONORA : Ce nerușinată !

GICU : Mi-ai făcut bagajul ? Trebuie să plec imediat.

ELEONORA : Cum să pleci imediat şi unde ?

GICU : Stai jos. Am să-ţi explic despre ce e vorba. *(Se gîndeşte cîteva clipe.)* Ca să scurtez şi să nu mai lungesc povestea : cum stai cu inima ?

ELEONORA : Mă înțeapă.

GICU : Atunci am s-o iau mai pe departe.

ELEONORA : E clar. Știu despre ce-i vorba. Te-ai încurcat cu una, ești la mare ananghie, probabil îți face un copil și trebuie să pleci de-acasă, să ne părăsești. Ești șantajat ? *(Varsă fulgerător o lacrimă.)* Este exact vîrsta la care bărbații fac cele mai teribile tîmpenii. Bine, dragul meu, dacă meritam eu asta din partea ta...

(Se sună la ușă. Eleonora se duce, deschide și vine însoțită de Valentina.)

VALENTINA *(cu tupeu)* : Vă rog să mă iertați că totuși am îndrăznit, dar eram la doi pași și am contat că mai întîrziați un pic. Nu vă reținem decît cinci minute. *(Către Eleonora.)* Tovarășă, nu vă supărați, dar vă rog să ne lăsați singuri, e o chestiune de serviciu.

ELEONORA *(se uită lung spre Gicu, dă de înțeles că a priceput despre ce e vorba și pleacă, demnă)* : Da, desigur, n-am să vă stînjenesc. Dacă doriți, vă fac și cafele. Mai dulci, mai amare ? *(Iese.)*

GICU *(către Valentina, antipatic)* : Vă ascult.

VALENTINA : Întîi trebuie să mă așez. Sînt obosită. A trebuit să fug. *(Se așază într-un fotoliu și oftează.)* Vă imaginați că nu făceam imprudența să vă vizitez și să vă creez probleme în familie, dacă nu era ceva foarte grav. Știu că soția dumneavoastră mă antipatizează fățiș. Își imaginează că noi doi am avut sau că avem ceva împreună. Toate soțiile salariaților noștri își închipuie că le fur bărbații. Ele își imaginează că orice femeie frumoasă trebuie să fie neapărat și imorală, în timp ce toate urîtele și balabustele sînt cinstite. Apropo, dumneavoastră, ca șef, ce părere aveți despre mine ?

GICU *(sobru)* : Nu e momentul acum să ne facem confesiuni. V-am spus că sînt grăbit.

VALENTINA : Mă luați cu pluralul. Trebuie să înțeleg că-mi vorbiți oficial. Credeam că pot conta pe dumneavoastră și ca amic.

GICU : Spuneți-mi despre ce e vorba.

VALENTINA : Soțul meu a înnebunit.
GICU : Da ?! Mă mir. Părea un om la locul lui. Ați chemat un medic ?
VALENTINA : Nu e vorba de nebunie propriu-zisă. Are o criză de furie. Vrea să mă ucidă. M-a amenințat.
GICU : De ce ?
VALENTINA : E gelos. Groaznic de gelos. Cineva i-a spus că m-am sărutat aseară în parc cu cineva. În parcul „Privighetoarea".
GICU : Și care-i adevărul ?
VALENTINA : Adevărul e că mă aflam în parc, dar în interes de serviciu. Eram în inspecție.
GICU : Și eu am trecut aseară prin parcul „Privighetoarea", dar nu v-am văzut.
VALENTINA : Eu v-am văzut. Erați grăbit.
GICU : Și cum vă pot ajuta ?
VALENTINA : Foarte mult și foarte simplu. Să spuneți că ați fost cu mine. În interes de serviciu, desigur.
GICU : Dar parcă ziceați că soțul v-a văzut sărutîndu-vă cu cineva.
VALENTINA : Nu el, un văr de-al lui.
GICU : Și atunci ce să spun ? Că vă sărutați cu mine ?
VALENTINA : Da... Ceva în genul acesta... Că eram împreună...
GICU *(sever)* : Tovarășă Valentina, dumneata nu ești la prima abatere de acest gen. *(Între timp, Bubulac a ieșit afară și își reia prășitul, trăgînd cu urechea la ce se discută în casă.)* Eu cunosc prin ce mijloace ai urcat dumneata pînă la postul de șefă a sectorului pârculețe.
VALENTINA *(fără indignare)* : Ce vreți să insinuați?
GICU : Știi dumneata ce vreau să insinuez. Știi dumneata cîte voturi de blam ai pe conștiință... Cîte cariere ai distrus... Nu mai departe cariera tovarășului acela adjunct de la ICAB... Blond cu ochi albaștri...
VALENTINA: El s-a legat de mine...
GICU : Bineînțeles. Dar dumneata trebuia să-i răspunzi la avansuri ?
VALENTINA *(varsă o lacrimă aproape sinceră)* : Tovarășe Crucescu, recunosc că am avut și rătăciri uneori, dar în cazul acesta... vă mărturisesc ca la un

tată... *(Rectifică.)* Nu, ca la un frate.. E ceva sincer.. Sînt îndrăgostită de un bărbat. E un om minunat... Floricultor... Și el mă iubește ca un nebun. Cînd e lîngă mine vibrează ca un arc. Ca să-i dau voie să mă sărute, a mers în genunchi aproape un kilometru pe aleile parcului, în urma mea. Mi-a adus lalele negre... Și cu picățele. Plus o petunie exemplar unic, creația lui personală, premiu european. N-am avut încotro, i-am dat voie să mă sărute. Ghinionul a fost că tocmai atunci a trecut prin parc un văr de-al soțului meu și ne-a văzut îmbrățișați. Un văr care mă urăște. Vă rog dați-i un telefon soțului meu și spuneți-i că am fost împreună.

GICU : Păi dacă e vorba de o iubire atît de sinceră și frumoasă, divorțează și căsătorește-te cu acest floricultor.

VALENTINA *(dezolată)* : E căsătorit și el. Pînă divorțăm — și eu, și el — se duce dracului iubirea. Am experiență, am mai încercat de cîteva ori. Marile iubiri, cum dau de tribunal, se ofilesc. În plus, nici nu doresc să mă despart de soțul meu. Un bărbat atît de înțelegător nu mai găsesc. Întotdeauna m-a înțeles și m-a crezut. Chiar cînd am mințit grosolan.

GICU : Și de ce nu te-ar crede și de data asta ?

VALENTINA : N-am alibi.

(Bubulac ciulește urechile, atent.)

GICU : Cum adică ?

VALENTINA : N-am acoperire. Vă rog frumos, liniștiți-l pe soțul meu : dați-i un telefon și spuneți-i c-am fost împreună.

GICU : Și că ne sărutam !

VALENTINA : Nu contează. În dumneavoastră are încredere. Îmi sînteți șef... O să-i spun că glumeam... Ne jucam... Ne hîrjoneam...

GICU *(indignat)* : Tovarășă Valentina !

BUBULAC *(vine discret, la fereastră)* : Pst — pst !

GICU *(vine la fereastră)* : Ce s-a-ntîmplat ?

BUBULAC *(confidențial)* : Excelent ! Excelent !

GICU : Ce ?
BUBULAC : Alibiul. Marşaţi imediat. Aţi fost împreună... V-aţi sărutat... Exact între opt jumate şi nouă jumate... Sînteţi salvat... Ăsta e alibiul ! Perfect ! Aur ! *(Se retrage în grădină şi continuă să sape.)*
GICU : Nu înţeleg nimic. Care alibi ? *(Se întoarce către fotoliul în care s-a aşezat Valentina.)*
BUBULAC *(desperat)* : E singura lui şansă de salvare şi nu pricepe !
ELEONORA *(vine pînă afară lîngă Bubulac)* : Despre ce-aţi vorbit ?
BUBULAC : Nimic... Fleacuri...
ELEONORA : E vorba de o femeie ?
BUBULAC : Nu. Nu cred... E o problemă oarecum de ordin filozofic... moral... Ceva destul de elevat, în orice caz...
ELEONORA : Bărbaţii între ei se acoperă. Altceva vreau să te rog. Problema de care ţi-am vorbit.
BUBULAC : Care problemă ?
ELEONORA : Cu persoana... Femeia...
BUBULAC : Aha ! Femeia mamă.
ELEONORA : Totul să rămînă între noi. Te rog foarte mult. Poate că a fost o confuzie.
BUBULAC : Bineînţeles. *(Eleonora intră înăuntru.)* Ce-mi trebuiau mie încurcăturile astea ? Eu am ieşit să prăşesc, să mă deconectez şi, cînd colo, dau peste complicaţii. Ce-mi trebuie mie complicaţii ? După ce că sînt astenic...
GICU : Tovarăşă Valentina... Noi ne cunoaştem demult, nu-i aşa ?
VALENTINA : De doi ani. De la angajare. În prima lună am lucrat chiar în acelaşi birou... Dacă vă mai aduceţi aminte, în a doua săptămînă m-aţi invitat la cofetărie... Nu mi-aţi spus că sînteţi căsătorit... Mă cam plăceaţi... Vă simţeam cum vibraţi ca un arc...
GICU *(jenat)* : Nu despre asta-i vorba.
VALENTINA : Bineînţeles.
GICU : Vream să spun că eu apreciez multe dintre calităţile dumitale de salariată, ca şi pe cele de om. Dumneata eşti o femeie cu un fond sufletesc sănătos, bun... Şi soţul dumitale mi-a făcut o impresie

bună atunci, la revelionul acela... Mi-a vorbit despre preocupările lui, despre... căsnicie. E, într-adevăr, foarte gelos ?

VALENTINA : Groaznic. Devine violent.

GICU : Mi-am dat seama. Deci, dumneata cu un fond sufletesc sănătos, el cu un fond sufletesc sănătos — ar fi păcat să vă rataţi căsnicia dintr-un fleac.

VALENTINA : Bineînţeles. Eu, de fapt, ţin la el din punct de vedere omenesc... Chiar şi ca soţ... Faptul că sînt îndrăgostită nu are nimic de-a face cu căsnicia... Căsnicia e mai presus de orice...

GICU : Tocmai... Tocmai de aceea am să-mi calc peste principii şi am să comit această mică minciună pentru a te proteja în faţa soţului. O fac din motive umanitare. Rămîne între noi doi. Cu condiţia să-mi promiţi că nu se va mai repeta. Ce telefon are ?

VALENTINA : Lăsaţi că-l formez eu. *(Formează un număr de telefon, apoi îi întinde receptorul.)*

GICU *(la telefon)* : Tovarăşu' Popovici ? Noroc ! La telefon e Crucescu, şeful soţiei dumitale. Da, eu sînt. Vream să-ţi spun că aseară am reţinut-o puţin în parc... Da, pe dînsa... Am avut unele probleme... Da, cu mine a fost... Să stăm de vorbă ? Da, desigur, cu plăcere... O să-mi fac timp... La revedere...

VALENTINA : Tovarăşe Crucescu, vă mulţumesc din suflet ! Puţini şefi din lume ar fi făcut un astfel de gest în ziua de azi pentru o subalternă. Vă mulţumesc.

(Se repede plină de avînt şi-l sărută pe obraz. Coincidenţă fatală : Eleonora intră în aceeaşi clipă cu cafelele, vede scena, tuşeşte, le anunţă prezenţa şi pune cafelele pe masă.)

ELEONORA *(cu un glas stins)* : Sînt amărui.

VALENTINA : Mulţumesc foarte mult, dar eu mă grăbesc. Bună ziua. *(Iese.)*

GICU *(profund tulburat, încearcă să-şi redobîndească calmul)* : Tocmai începusem, draga mea, să-ţi povestesc ceva, înainte de a veni această individă...

ELEONORA : Dar de ce vorbeşti aşa de urît despre ea ?

GICU : Mă rog, această subalternă... *(Apare Gabi.)*
GABI : Tati, pot să-ți vorbesc și eu două minute ? Am nevoie de tine.
ELEONORA *(solemnă)* : Gabi, ia loc, te rog. Tatăl tău are să ne comunice ceva foarte important.
GABI : Ceva important ?!
GICU *(către Gabi)* : Deocamdată discut numai cu mama ta. Tu du-te la tine.
ELEONORA : De ce să nu asculte și ea ? Avem un singur copil și l-am obișnuit să nu-i ascundem nimic. Vorbește.
GICU : Da, e vorba despre ceva extrem de important. *(I se pune un nod în gît.)* Atît de important încît ar trebui să dispar fără să vă spun nimic.
ELEONORA : Vrei să nu mai fii atît de misterios ? Spune ce ți s-a întîmplat. Te-ai îndrăgostit ? Ai vîndut un secret de stat ? Ai devenit spion ? Ai trecut la o sectă religioasă ? Spune !
GICU *(solemn)* : Dragele mele... *(Sonerie la ușă.)* Vezi cine e.
ELEONORA *(se duce, deschide și se întoarce urmată de un milițian)* : Pe tine te caută.
GICU *(se ridică, palid, cu glasul sugrumat)* : Da, tovarășe plutonier major, la dispoziția dumneavoastră. *(Către Eleonora și Gabi.)* Lăsați-ne cîteva clipe singuri. *(Cele două femei dispar în bucătărie, nedumerite.)* De fapt, nici nu merita să vă mai deranjați, în maximum o oră veneam eu la dumneavoastră...
MILIȚIANUL : Ați fost anunțat ?
GICU : Nu, veneam din proprie inițiativă. Poate e greu să mă înțelegeți, dar vă dau cuvîntul meu de onoare că nici acum nu mi-am revenit din întîmplare și nu am fost capabil să iau o hotărîre responsibilă... Nu aveam de gînd să ascund absolut nimic... Actul... sau actele mele... întotdeauna am răspuns de ele...
MILIȚIANUL : Desigur, dumneavoastră păreți un om serios și nu mai este cazul să vă explic eu ce importanță are un act sau un document, așa că vă rog să aveți grijă pe viitor... *(Scoate un portofel și i-l înmînează.)*
GICU : Ce e ăsta ?

MILIȚIANUL : Actele dumneavoastră. Probabil v-ați aplecat și v-au căzut din buzunar. Din fericire, le-a găsit un pionier fruntaș la învățătură și în comportare, care le-a adus imediat la noi. Peste cinci minute a început o ploaie care vi le-ar fi distrus. Doriți să cunoașteți numele pionierului pentru a-i mulțumi personal ?

GICU *(năucit de întorsătura lucrurilor)* : Da, desigur... Îi sînt foarte îndatorat.

MILIȚIANUL : Se numește Popescu Ionel. Școala generală 99, clasa a cincea B.

GICU : Mulțumesc. Știți, am avut o pană de cauciuc, m-am aplecat și... Vă mulțumesc foarte mult.

MILIȚIANUL : Vă salut. *(Iese. Gicu rămîne îngîndurat.)*

ELEONORA *(apare cu un geamantan)* : Ți-am făcut bagajele. Poți să pleci.

GICU : Trebuie să-ți dau niște explicații.

ELEONORA : Nu-i nevoie. Am atîta imaginație încît să bănuiesc despre ce e vorba.

GICU : Nu poți să bănuiești. N-ai cum.

(Eleonora dispare în bucătărie. Gicu rămîne cîteva clipe îngîndurat, apoi își ia geamantanul și pleacă. În fața blocului se întîlnește cu Bubulac, pregătit și el de plecare în oraș.)

BUBULAC : Ce s-a întîmplat ? Unde plecați ?

GICU *(abătut)* : Mă duc...

BUBULAC : V-au descoperit ? Am văzut adineaori un milițian...

GICU : A fost pentru altceva. Nu m-au descoperit. Mă predau de bună voie.

BUBULAC : Dar de ce ? Dacă nu v-au descoperit, dacă nu v-au chemat, de ce să vă predați ? E stupid.

GICU : Nu mai pot să suport vinovăția. Mă apasă conștiința.

BUBULAC *(uluit)* : Conștiința ?

GICU : Da. Simt că nu mai pot duce o asemenea povară în spinare... Să știu că am ucis un om și să trăiesc liniștit ?! Aș înnebuni... Dumneata nu mă cunoști : eu am avut o viață curată ca o coală de hîrtie, n-am săvîrșit nimic urît niciodată, în nici o împrejurare.

Am fost un exemplu de cinste și corectitudine. Și de onoare. Nu vreau să-mi pierd tocmai acum onoarea. Măcar atît să-mi rămînă.

BUBULAC : Eu nu vă înțeleg. Dar deloc nu vă înțeleg, pe cuvîntul meu. Din moment ce aveți un alibi atît de grozav, stați liniștit.

GICU : Care alibi ?

BUBULAC : Alibiul cu tipa... Tipa din parc... Cu care v-ați sărutat. În caz că sînteți luat la întrebări, spuneți : pardon, eu eram cu o persoană în parc, mă sărutam cu dînsa, am acoperire... Știe chiar și soțul ei personal. Sînteți acoperit sută la sută.

GICU *(năucit)* : Dumneata ești un geniu al răului și al perfidiei ! Cum de ți-a trecut prin cap așa ceva ?

BUBULAC *(jignit)* : Va să zică, după ce îmi storc mintea ca să vă scot din rahat, mă faceți și geniu al perfidiei ?! Atunci descurcați-vă singur. *(Dă să plece, dar se răzgîndește.)* Gîndiți-vă cel puțin la familie. Soția n-are serviciu, fata e studentă. Din ce-or să trăiască ? Dumneavoastră vă convine să vă duceți la pușcărie pentru trei-patru ani, masă și casă pe gratis, eventual cînd ieșiți soția a și terminat divorțul, începeți o viață nouă cu una tînără etc. Dar la aceste două ființe singure și lipsite de apărare nu vă gîndiți deloc ?

GICU : Te rog încetează ! Regret foarte mult că ți-am acordat atîta încredere ! Nu te amesteca în viața mea !

BUBULAC : Asta nu vă promit cu certitudine... Pentru că deja sînt amestecat... Și nu eu am vrut-o, ci dumneavoastră ! Acum e tîrziu să-mi spuneți : nu te băga !

GICU : La revedere. *(Pleacă.)*

BUBULAC : Sau adio ! *(Îngîndurat.)* Complicată situație. Cred că trebuie să iau o atitudine. Eu vreau binele și mi se răspunde cu jigniri ! Așa ceva n-am să admit !

(Peste o clipă, în fața blocului apare Bebe — mărunțel, sprinten, agil, slăbuț, simpatic. Poartă în spi-

nare un rucksak neverosimil de mare. Se uită pe o hîrtiuță. Bubulac e intrigat și-l abordează direct.)

BUBULAC : Tinere, încotro ?
BEBE : Spre nord-vest.
BUBULAC : Vream să zic pe cine cauți ?
BEBE : Am impresia că nu pe dumneata. *(Intră în bloc.)*
BUBULAC *(pansiv)* : Am o zi ciudată. Vreau să fac bine și mi se răspunde cu rău. *(Apare Femeia, oarecum dezorientată.)*
FEMEIA : Bună ziua. *(Bubulac tace și prășește.)* Bună ziua. Nu-mi răspundeți ?
BUBULAC : Nu, pentru că sînt pățit.
FEMEIA : Dacă sînteți amabil, locuiește cumva aici o tînără brunetă, studentă la filologie ?
BUBULAC : În blocul nostru sînt două studente brunete, ambele la filologie. Dar de ce mă întrebați ?
FEMEIA *(încurcată)* : Uitați despre ce e vorba...
BUBULAC : Căutați cumva o fiică ce vă aparține pe cale naturală ?
FEMEIA : De unde știți ?
BUBULAC : Asta nu e o problemă pentru mine. Mă numesc Bubulac și sînt doctor în drept. Cred că aș putea să vă ajut să limpeziți această situație. Vreți să intrăm puțin ?

(Intră amîndoi în bloc. Eleonora și Gabi apar din bucătărie.)

GABI : Mami, vrei să mă asculți ?
ELEONORA : Da, draga mea.
GABI : Tata n-a vrut, deși sfatul lui m-ar fi ajutat mai mult. Se spune că tații își înțeleg mai bine fiicele. Uite despre ce e vorba : un coleg de-al meu, un băiat minunat din toate punctele de vedere, s-a îndrăgostit de mine încă de acum doi ani. Dar eu nu știam nimic și nici el nu mi-a spus nimic. Apoi, brusc, a venit, mi-a mărturisit totul și m-a cerut în căsătorie.
ELEONORA : Și ?
GABI : Nu asta e important. Important e altceva. *(Plînge.)* Mamă, cu acest prilej mi-am dat seama de un lu-

cru groaznic : că eu n-am iubit pînă acum niciodată, deşi am douăzeci de ani, trei luni şi patru zile. Eu nu ştiu, efectiv, ce e acest sentiment ! Ştii ce-am făcut de cîteva zile ? Am văzut toate filmele şi piesele despre dragoste : „Secretul dragostei", „Elixirul dragostei", „Feriţi-vă de dragoste", „Nu vă feriţi de dragoste", „Marele iubiri", „Micile iubiri" etc., etc. N-am înţeles nimic ! Nimic !

ELEONORA *(depăşită total)* : Draga mea, nici eu n-am iubit decît o singură dată în viaţă. Pe tatăl tău. Ne-am îndrăgostit la prima vedere şi n-am înţeles nimic. Dar ţin minte că era extraordinar.

GABI : Aveai impresia că înfloresc cireşii în ianuarie ?

ELEONORA : Nu. De ce ?

GABI : Aşa pretinde un poet. Că atunci eşti cu adevărat îndrăgostit, cînd ţi se pare că înfloresc cireşii în ianuarie şi că iarba izbucneşte brusc de sub asfalt.

ELEONORA : Eu m-am îndrăgostit în august. Era o căldură groaznică. Şi ce i-ai spus băiatului ?

GABI : Nimic. L-am privit şi el a înţeles că nu pot să-i spun nimic. Şi-a început să plîngă. Şi pe urmă am început şi eu să plîng. Mamă, ştii ce groaznic e să nu poţi iubi ? Nu cumva sînt anormală ? Du-mă la un medic.

ELEONORA : Ce prostie ! Medicii habar n-au de sufletul omenesc. Ei ne caută numai pe dinafară.

GABI : Tata unde a plecat ?

ELEONORA : Nu ştiu. *(Desperată.)* Cred că ne-a părăsit. La cincizeci de ani toţi bărbaţii îşi iau cîmpii. Nu mai ţin cont de nimic, calcă orice sentiment în picioare. *(Plînge.)* Cred că m-a părăsit pentru alta.

GABI *(patetică)* : Tatăl meu e cel mai bun din lume ! El nu e în stare de o asemenea mîrşăvie !

ELEONORA : Şi eu credeam aşa despre tatăl meu, la vîrsta ta. Pînă cînd am ieşit cu logodnicul meu, adică cu taică-tu, la un restaurant. Acolo, cu cine crezi că dau nas în nas ? Cu tăticuţul meu drag şi adorat, bunicul tău. Cu cine era el la o masă, *tête-à-tête* ? Cu colega mea de bancă, prietena mea

cea mai bună, cu care-mi făceam lecțiile. Trăiau de un an împreună. Dacă i-aș fi spus maică-mi, ar fi murit pe loc.

GABI : Și nu i-ai spus ?

ELEONORA : Nu. A aflat singură. Și s-a resemnat. Orice femeie după patruzeci și cinci de ani trebuie să se apuce de tricotat, de crescut nepoți sau să intre în comitetul de stradă...

GABI *(îngîndurată)* : Și chiar crezi că tata ne-a părăsit ?

ELEONORA : Da. Definitiv. Și-a luat și bagajele.

GABI *(plîngînd)* : Mamă, nu pot să cred ! Tata e un om atît de minunat...

ELEONORA : Da, și eu eram convinsă că e un om minunat. Ce e ciudat pentru noi, femeile, e că și cei minunați ne înșeală.

BUBULAC *(iese împreună cu Femeia)* : Vă rog să fiți calmă. Vom lămuri lucrurile pînă la capăt. Veniți cu mine. *(Pleacă amîndoi spre stradă)*

GABI : Mamă, e groaznic tot ce-mi spui. *(Sonerie. Se duce, deschide și se întoarce cu Popovici, soțul Valentinei, tip tînăr, grăsan.)* Mamă, te caută cineva. *(Intră în camera ei.)*

POPOVICI : Bună ziua. Sper că mă țineți minte... *(Eleonora face eforturi.)* De la revelion... Sînt soțul tovarășei Valentina, subalterna soțului dumneavoastră...

ELEONORA : Exact. V-am recunoscut. Luați loc.

POPOVICI : Mulțumesc. Nu am venit să stau. Am venit să vorbesc cu soțul dumneavoastră.

ELEONORA : A plecat de cîteva minute.

POPOVICI : Mulțumesc. Știu unde-l găsesc. *(Vrea să plece.)*

ELEONORA : Unde ?

POPOVICI : Veți afla mîine din presa cotidiană.

ELEONORA *(îi iese înainte și-l reține)* : Sînt soția lui și simt nevoia de mai multe detalii. Explică-te o clipă.

POPOVICI *(se așază)* : Ați observat cumva ceva între soția mea și soțul dumneavoastră ?

ELEONORA *(decisă)* : Da. Dînsa a fost aici acum o jumătate de ceas. I-am surprins îmbrățișați.

POPOVICI *(fericit)* : I-aţi surprins ?!
ELEONORA : Da. I-am văzut cu ochii mei.
POPOVICI : Bravo. Mă bucur.
ELEONORA : De ce te bucuri ?
POPOVICI : Că nu m-am înşelat. Am presimţit că el e. Dealtfel, a şi recunoscut. Poate nu ştiaţi că mi-a dat azi un telefon prin care a recunoscut că a fost aseară în parcul „Privighetoarea" cu soţia mea. Cineva i-a văzut cum se sărutau pe o bancă.
ELEONORA : Pe o bancă ?!
POPOVICI : Da. Acum au întîlnire din nou pe aceeaşi bancă. Am pus mîna pe o scrisoare nesemnată. Cu scrisul aplecat spre dreapta. M-am interesat. E al soţului dumneavoastră. Mă duc să-i surprind.
ELEONORA *(decisă)* : Un moment. Merg şi eu.
POPOVICI : Cu atît mai bine.
ELEONORA *(în timp ce se piaptănă)* : Aveţi de gînd să divorţaţi ?
POPOVICI : Nu. Nici nu mă gîndesc. Ar vrea ea să scape de mine şi să-şi facă de cap ! *(Plînge.)* Dacă aţi şti ce încredere oarbă am avut pînă acum în soţia mea ?! Deşi părea oarecum frivolă, îmi era profund devotată. Ştia că sînt gelos şi-mi respecta slăbiciunea. Acum nu-mi pot da seama ce s-a întîmplat, cum a putut s-o ademenească soţul dumneavoastră. Probabil că a şantajat-o, altfel nu-mi explic.
ELEONORA *(jignită)* : Te rog să-ţi măsori cuvintele ! Cum îţi imaginezi că soţul meu ar fi capabil de un şantaj ?! Îl cunosc de douăzeci şi cinci de ani. Mai degrabă soţia dumitale este gata oricînd să se agaţe de gîtul bărbaţilor. Adu-ţi aminte de scandalul de la revelion.
POPOVICI : Eu am recunoscut că soţia mea avea porniri frivole, dar nu a trecut niciodată la fapte.
ELEONORA : De unde ştii dumneata ?
POPOVICI : Mi-a jurat solemn. Mi-a spus : „Puiule, îmi place să cochetez, dar nu merg mai departe, stai liniştit". Şi eu am stat liniştit.

ELEONORA : Foarte rău ai făcut. Cînd o femeie își înșeală bărbatul, numai bărbatul e de vină. Înseamnă că nu e bărbat. Că n-a știut s-o strunească.

POPOVICI : E adevărat. Eu n-am atins-o nici măcar cu o floare.

ELEONORA : Dar de adus, i-ai adus vreo floare ?

POPOVICI *(sincer)* : O dată pe an. La onomastică. Eu îi aduceam de ziua ei o floare, ea îmi aducea de ziua mea o cravată. Alte gingășii nu ne-am permis, strîngeam bani de mașină și apartament. Acum s-a ales praful.

ELEONORA *(e gata de plecare)* : Deci, n-ai de gînd să divorțezi ?

POPOVICI : Nu. O ucid. *(Scoate de sub haină un satîr.)*

ELEONORA : Vai de mine !

POPOVICI : Pe cuvînt. Cu satîrul. În moalele capului. Mergem ?

ELEONORA : Mergem.

POPOVICI : Dumneavoastră ce aveți de gînd ?

ELEONORA : Eu am să mă descurc manual. *(Își pune pe cap, demonstrativ, o perucă.)* Între o nevastă și o amantă — ambele romînce — o păruială e suficientă și hotărîtoare. Lasă satîrul. Rezolv eu lucrurile. Hai ! *(Cei doi ies călcînd cu decizie. Pauză. Sonerie. Gabi nu aude din camera ei, de unde apare într-un tîrziu.)*

GABI : Mami ! Unde ești ?

(Globtrotteristul intră pe fereastră, trăgîndu-și cu greu rania după el. Gabi îi remarcă apariția fără să se mire.)

BEBE : Aveți soneria defectă ? Am sunat și nu mi s-a răspuns. În plus. cineva m-a indus în eroare : mi-a spus că în bloc nu există o familie Crucescu, ci una Prucescu, care s-a mutat.

GABI : Noi sîntem familia Crucescu.

BEBE : Acum m-am lămurit. *(Se așază pe fotoliu, cu rucksakul în spinare.)* Unde e tatăl dumneavoastră ?

GABI : Nu e acasă.
BEBE : Atunci am să-l aştept.
GABI : Va întîrzia, probabil...
BEBE : Nu mă grăbesc. *(Pauză. Între timp, adoarme brusc şi începe să sforăie.)*
GABI *(stupefiată, formează un număr de telefon)* : Alo ! Miliția !

CORTINA

PARTEA A DOUA

Același decor și aceleași personaje. Acțiunea se reia exact din momentul în care s-a întrerupt.

GABI *(la telefon)*: Alo ! Miliția ? Bună ziua. Vreau să vă relatez următoarea situație : eu sînt singură acasă, tata e plecat, mama e plecată și mi-a intrat un tînăr pe fereastră, a zis nu știu ce și nu știu cum, s-a așezat pe un scaun, după care a adormit brusc și a început să sforăie... Eu ce să fac cu el ? Zău, pe cuvînt că nu glumesc ! *(Rîde, i s-a spus, probabil, o glumă.)* Da, pare o glumă, dar... Nu, nu e deloc agresiv... E și simpatic, da. *(Îl privește cu vădită satisfacție.)* Da, e foarte simpatic... Atunci lăsați că mă descurc... Mă scuzați... Îl trezesc... Da... *(Închide telefonul. Apoi se apropie cu prudență de Bebe și-l atinge cu un deget.)* Alo ! Fiți amabil... Vă rog frumos să vă treziți ! *(Îl scutură de umeri, indignată.)* Dar ce înseamnă asta ? Dați buzna într-o casă străină — nechemat, neinvitat — vă instalați comod pe scaun și începeți să dormiți și să sforăiți ?! Asta e curată... *(Nu îndrăznește să spună cuvîntul.)* Curată obrăznicie. Vreți să chem vecinii ? Să chem Miliția ?! Pompierii ?! *(Nici o reacție din partea lui Bebe. Acesta doarme profund.)* Nu-i nimic. Lasă că vine mama, vine tata, îți arată ei... Te aruncă ei pe fereastră înapoi... *(Apare Bubulac, care se în-*

toarce din oraș. Gabi îl vede și-i cere ajutorul.) Dacă sînteți amabil, aș vrea să vă rog ceva.

BUBULAC : Desigur, cu plăcere.

GABI : Uitați despre ce e vorba : dînsul a intrat pe fereastră, cu bagaje cu tot, a întrebat nu știu ce, după care s-a așezat pe scaun și-a adormit. Acum nu vrea să se trezească și să plece. Puteți să mă ajutați ?

BUBULAC : Da, bineînțeles. Lăsați că vi-l zburătăcesc eu imediat. *(Vine înăuntru și-l bate pe Bebe pe umăr, energic.)* Vă rog să fiți amabil să vă treziți. *(Nici un semn. Bubulac insistă.)* Vă rog frumos, ca să nu chemăm organele.

BEBE *(se trezește, satisfăcut)* : Hei, ce somn zdravăn am tras ! Cît am dormit ? *(Se uită la ceas.)* Doar unsprezece minute. Mă simt excelent.

BUBULAC *(sever)* : Tinere, am nevoie de o explicație.

BEBE : Ce explicație ?

BUBULAC : Ce cauți aici, cum ți-ai permis și cine ești ?

BEBE : Dar dumneata cine ești ?

BUBULAC : Bubulac, doctor în drept.

BEBE : Bebe, globtrotter. *(Îi strînge mîna lui Bubulac, care scoate un urlet de durere și fuge afară, îngrozit.)*

BUBULAC *(apare la fereastră, plîngînd)* : Domnule, acum știu cine ești : ești un monstru ! Pentru ceea ce ai făcut poți să primești o groază de ani de pușcărie.

BEBE : Dar ce v-am făcut ? M-am recomandat, pur și simplu.

BUBULAC : Dumneata nu ai voie să dai mîna cu oamenii ! Dumneata ar trebui să umbli cu mîinile legate, așa cum umblă cîinii cu botniță. *(Către Gabi.)* Dumneata nu-ți imaginezi cum mi-au trosnit oasele ! Parcă erau niște vreascuri. Mă duc să chem organele ! *Pleacă.)*

GABI *(către Bebe)* : Cred că nu e bine să mai rămîi aici. Bubulac e în stare să vină cu miliția. Mai bine pleacă !

BEBE : Ți-am spus, domnișoară, că am ceva de vorbit cu tatăl dumitale. Îl aștept pînă vine. Te deranjez

dacă-mi beau cafeaua aici ? *(Ia bastonul și-i deșurubează capacul. Capacul devine pahar. Din baston își toarnă cafea.)* E fierbinte. Dorești ? În partea cealaltă, am apă rece, de la gheață. La mijloc am sucuri și alte chestii gustoase. Este un baston de construcție specială, anume pentru cei care călătoresc pe jos. Ce crezi că am aici, în rucksak ? Un cort, un pat, o masă, un scaun, veselă, un costum de zi, un costum de seară, rufărie de corp, rufărie de pat, două kile de cartofi, un kil de ceapă, două de roșii, unul de păstîrnac, unul de... *(Sonerie la ușă.)*

GABI : A venit Bubulac cu miliția ! Treci alături ! Nu vreau scandal. *(Îl îmbrîncește în camera ei cu bagaje cu tot. Apoi deschide și se întoarce urmată de Eleonora.)*

ELEONORA *(surescitată)* : Închipuie-ți că nu i-am prins. Plecaseră de cinci minute.

GABI : Despre cine vorbești ?

ELEONORA : Tu nu știi... E mai bine... A venit un tip... l-ai văzut... care zicea că nevastă-sa și cu taică-tu... *(Istovită.)* În sfîrșit, nu i-am prins... Aș fi vrut să am o explicație cu ea, ca de la femeie la femeie. *(Își scoate peruca. Sonerie la ușă.)* Vezi cine e.

(Gabi se duce, deschide și se întoarce urmată de Gripcă, tip gras, greoi, apropiat de șaizeci de ani. Poartă cu el o servietă jerpelită, doldora de hîrtoage.)

GRIPCĂ : Bună seara, tovarășa Crucescu. Vă rog să mă scuzați că vă deranjez la această oră și în acest moment dificil, nu-i așa ? *(Insinuant.)* Numai de mine nu aveați nevoie dumneavoastră în aceste clipe de răscruce în viața personală. Dînsa este fiica dumneavoastră, Gabriela, nu ? Studentă la Facultatea de limbă și literatură română, instituție foarte prestigioasă dealtfel. Dacă dînsa dorește să asiste la discuția noastră, cu atît mai bine, dacă nu, poate să se retragă...

GABI : Prefer să mă retrag. Am o problemă... *(Dispare în camera ei.)*

GRIPCĂ : Îmi pare rău că nu m-am recomandat, dar am impresia, dacă nu cumva certitudinea, că mă cunoașteți, am participat la o reuniune tovărășească la care erați și dumneavoastră cu soțul, iar soțul dumneavoastră îmi este vechi prieten și coleg de serviciu, lucrăm împreună de aproape treizeci de ani, de cînd eram tineri și utemiști... Deci, mă cunoașteți sau e nevoie să mă recomand ? Sînt tovarășul Gripcă de la serviciul cadre. Acum îi spune personal, dar e același lucru, n-are nici o importanță, sînt etape cînd un anumit conținut cere o anumită formă și invers, n-o să mă apuc eu acum să fac cu dumneavoastră lecție de învățămînt politic... *(O privește fix pe Eleonora, care este uluită de elocința neașteptatului musafir.)* Ca să fiu mai precis, lucrez în probleme de cadre de exact douăzeci și opt de ani și sînt efectiv un bun prieten și un vechi coleg al soțului dumneavoastră. *(Între timp a scos din servietă un dosar voluminos.)* Pentru ce v-am deranjat la această oră ?

ELEONORA *(grăbită să facă precizarea)* : Soțul meu nu este acasă.

GRIPCĂ : Nu-i nimic, asta nu are prea mare importanță. Doream, de fapt, să discut cu dumneavoastră. La modul cel mai prietenesc cu putință. Nu oficial, ci personal. Ca de la om la om.

ELEONORA *(impresionată de bunăvoința care i se arată)* : Iertați-mă că nu v-am întrebat dacă doriți o cafea.

GRIPCĂ : Mulțumesc, nu beau cafea seara niciodată.

ELEONORA : Atunci un păhărel de vișinată...

GRIPCĂ : Mulțumesc. Vișinată primesc. Îmi plac băuturile dulci. Prima dovadă că nu sînt beți. *(Eleonora scoate o sticlă cu vișinată din bufet și-i toarnă într-un păhărel.)* Nu, nu admit să gust dacă nu gustați și dumneavoastră. *(Eleonora își toarnă și ei un păhărel, ciocnesc și beau, bine dispuși, zîmbitori, amabili.)* Iertați-mă, dumneavoastră ați făcut-o ? Este excelentă. N-am băut așa ceva în viața mea. Ce parfum ! E delicioasă. Să te lingi pe buze. Sînteți o gospodină cu vocație. Felicitări. *(Răsfoiește,*

brusc, dosarul.) Uitați, tovarășa Crucescu, despre ce este vorba : noi am primit recent, mai precis astăzi, o sesizare în legătură cu o anumită faptă săvîrșită de soțul dumneavoastră. Știți despre ce e vorba ?

ELEONORA : Știu.

GRIPCĂ : Deci, v-a spus ?

ELEONORA : Mi-a dat de înțeles. După aceea am aflat eu pe alte căi.

(Va trebui ca spectatorii să priceapă că cele două personaje merg pe piste paralele.)

GRIPCĂ : Ce fel de căi ?

ELEONORA : Adică a venit o persoană implicată care mi-a spus tot. Între timp, însă, soțul meu a dispărut. Probabil știți.

GRIPCĂ : Nu, dar nu ne miră. *(Începe să noteze.)* La ce oră a dispărut ?

ELEONORA : Acum aproximativ treizeci, patruzeci de minute.

GRIPCĂ : Exact cum am fost informați și noi. *(Bea încă un păhărel de vișinată.)* Excelentă vișinată. Ați făcut-o personal ?

ELEONORA : Bineînțeles. *(Îi mai toarnă încă un păhărel. Gripcă îl bea imediat.)*

GRIPCĂ : Iertați-mă, eu nu sînt băutor, sufăr cu ficatul, dar o asemenea vișinată n-am băut în viața mea. Este absolut formidabilă... *(Vișinata și-a făcut un anume efect asupra lui, ochii încep să-i strălucească, iar sinceritatea lui sporește.)* Dar chiar așa ! Dumneavoastră nu vă mai amintiți de mine deloc ? Noi am stat de vorbă amîndoi cu circa... un moment că vă spun exact... *(Răsfoiește dosarul și face un calcul mintal.)* Acum exact cincisprezece ani și patru luni noi am avut o discuție împreună în locuința pe care o aveați pe strada Dobrogeanu Gherea numărul șase, etajul trei, apartamentul patru. E adevărat ?

ELEONORA : Da, acum îmi amintesc. Aveați mustață ?

GRIPCĂ : Exact. În furculiță. *(Rîde de se prăpădește. Ea îi mai toarnă un pahar, el îl bea imediat.)* To-

varăşa Crucescu, să revenim la ale noastre, nu vreau să vă reţin prea mult. Soţul dumitale... pot să-ţi zic aşa ?

ELEONORA : Vă rog.

GRIPCĂ *(luat de vişinată)* : Prevăd c-o să ne şi tutuim pînă la urmă, dat fiind vechimea cunoştinţei noastre... Deci, tovarăşul Crucescu nu e acasă ?

ELEONORA : Nu.

GRIPCĂ : Precis ?

ELEONORA *(varsă repede o lacrimă)* : Precis. Ne-a părăsit...

GRIPCĂ : Vă rog să fiţi calmă. Niciodată lucrurile nu sînt atît de grave pe cît ne imaginăm noi. Deci, v-a părăsit...

ELEONORA : Nu, ne-a fost luat !

GRIPCĂ *(edificat)* : Firește, luat. Ce vreţi, e vorba de o viaţă de om la mijloc...

ELEONORA *(nu-şi poate stăpîni lacrimile)* : Şi viaţa mea ?! Eu ce mă fac cu viaţa mea, dacă am rămas singură ?

GRIPCĂ : Tovarăşa Crucescu, fiţi calmă şi înţelegătoare. Noi, materialiştii, ştim să acordăm întîmplării rolul care i se cuvine. A fost o întîmplare care i se poate întîmpla oricui. Sigur că orice întîmplare poate fi stăpînită şi dirijată de către un om conştient, bine înarmat ideologic şi ştiinţific, dar asta e cu totul altceva. Atîţia oameni sînt călcaţi zilnic pe glob...

ELEONORA : Şi atîtea suflete ! Atîtea suflete curate şi nevinovate, călcate în picioare şi strivite fără milă.

GRIPCĂ *(filozof)* : Da, firește. Un trup, de fapt, e egal cu un suflet. Ele nu pot fi niciodată despărţite în mod mecanic. Călcînd un trup, călcăm, implicit, şi un suflet. Şi invers : călcăm un suflet, călcăm un trup. Aici aveţi mare dreptate. S-ar putea, totuşi, ca dînsul să aibă unele circumstanţe atenuante. Deşi, fiind vorba de o persoană cu muncă de răspundere, lucrurile se complică oarecum, dar ce putem face ? Fapta e faptă. Să vedem cum putem să-l ajutăm.

ELEONORA : Eu nu sînt dispusă să-l ajut.

GRIPCĂ : Nu sînteți dispusă ?

ELEONORA : Nu. Și nici să-l iert. Nici dacă-mi cade la picioare. Nici dacă va merge în genunchi după mine.

GRIPCĂ : Nu pot să nu apreciez intransigența dumitale față de o greșeală morală. Într-adevăr, o femeie poate ierta multe unui bărbat, deși bărbații nu sînt dispuși să ierte nimic femeilor. Totul, însă, pînă la un anumit punct.

ELEONORA : Viața mea de soție este curată ca o lacrimă. Eu nu i-am greșit cu nimic.

GRIPCĂ : Da, știm asta. Știm chiar mai mult : că ești o femeie minunată. În ultimul timp, dealtfel, noi avem foarte multe femei minunate. Vei divorța ?

ELEONORA : De ce mă întrebați ?

GRIPCĂ : De ce să-ți ascund ? Eu trebuie să fac pînă mîine o informare pentru conducerea consiliului popular. Deci trebuie să cunosc cazul sub toate aspectele lui, inclusiv intențiile dumitale. De obicei, în astfel de împrejurări, cînd soții sînt luați pentru un timp mai îndelungat, soțiile îi părăsesc. Nimic nefiresc în asta, nimeni nu poate să aștepte un an, doi, trei, patru — nu e uman, deși, teoretic, e foarte nobil. În cazul că divorțezi, noi vom avea obligația să ne interesăm de soarta dumitale. Poate vei avea nevoie de o pensie... deși nu e cazul, din cauza vîrstei... Sau un serviciu... *(Se uită în dosar.)* Deși, s-avem iertare, nu prea posedăm studii... Azi, fără studii, nu poți fi decît femeie de serviciu.

ELEONORA : Am făcut nouă clase, dar m-am căsătorit...

GRIPCĂ : N-au valoare. Numai de la liceu în sus contează. Societatea a progresat, cine n-a învățat a pierdut căruța ! S-a dus vremea directorilor cu patru clase primare. Chiar și miniștrii au studii superioare, iar adjuncții sînt docenți în majoritate. Eu, personal, mi-am completat liceul la bătrînețe. O chestie absolut comică : fiu-miu era într-a noua și eu într-a șaptea. Mă medita, îmi făcea compunerile, eram la mîna lui. Te supăr dacă te mai deranjez cu un păhărel de vișinată ? *(I se toarnă res-*

pectivul păhărel de vișinată.) Ia spune-mi, dragă Eleonora... *(Îi ia mîna și i-o sărută.)* Iartă-mă că-ți spun pe nume, dar sper că mă consideri prieten începînd de astăzi. Spune-mi : ce s-a întîmplat cu el ? Cum de-a ajuns Crucescu, acest om de valoare, acest tovarăș admirabil, în situația în care a ajuns ? Se luase cumva de băutură ?

ELEONORA : Nu. Nu am observat nimic schimbat la el. Nu lipsea noaptea de acasă, venea devreme, lucra pînă la unu, două, ca de obicei, citea, era calm, liniștit... Nu se luase de băutură, precis.

GRIPCĂ : Draga mea, îmi pare rău că te contrazic. *(Apăsat.)* Atunci, el era băut !

ELEONORA : Băut ?!

GRIPCĂ : Da ! Atunci, cînd a săvîrșit fapta, era troscăit. Băuse masiv. Avem dovezi. *(Oftează.)* N-are salvare. E pierdut.

ELEONORA : Pierdut ?!

GRIPCĂ : Mîine va fi deja exclus. Și destituit. În lipsă. Păcat că nu a venit să ne anunțe și pe noi imediat. Puteam aranja să fie luat după ședință. Adică să ne dea mai întîi nouă niște explicații. Era obligat. Mai ai o vișinată ? *(O bea și pe-a șasea. Se îmbată.)* Dacă ai ști ce rău îmi pare de el, draga mea ! Ca de un frate ! Ce om minunat ! Și ce faptă mîrșavă a comis ! S-a distrus ! E pierdut... *(Îi ia o mînă.)* Ai de gînd să-ți refaci viața personală ? Ai merita. *(Insistă cu avansurile, îi mîngîie mîna pînă la cot, o sărută pe umăr.)* Ești o femeie bine încă, ai dreptul la bucurii. Ce piele îngrijită, ce privire tînără și clocotind de viață... Poate-ți închipui că eu sînt fericit în viața personală, cu o soție operată și cu două cezariene ?! Sînt așa de singur și de nefericit, încît uneori mă întreb de ce nu am și eu dreptul la o femeie pe care s-o ador și să mă adore. De cînd ai alunița asta ?

ELEONORA *(a băut și ea două pahare.)* : Din naștere.

GRIPCĂ : Din naștere ?! Ce ciudat ! *(Brusc.)* O să-ți pun ultima întrebare oficială : soțul tău... Gicu, ca să fiu mai direct... și-a cunoscut cumva victima dinainte ? Te rog să te gîndești bine. Asta e extrem

de important.

ELEONORA : Bineînțeles că a cunoscut-o. S-au întîlnit și aici, în casă.

GRIPCĂ *(notînd, înfrigurat)* : E îngrozitor ce-mi spui. Inimaginabil ! Înseamnă că gestul lui a fost premeditat ? Înseamnă că victima a fost lovită anume.

ELEONORA *(înțelegînd altceva)* : Nu știu cum a fost lovită victima, știu cum am fost lovită eu. Lovită din plin.

GRIPCĂ *(închide dosarul și-l vîră în servietă)* : Mulțumesc. De fapt, asta vroiam să știu. *(Suferind.)* Nefericitul ! Nu mai e nimic de făcut pentru el. Nimic.

(În fața blocului apar Bubulac și un milițian — același din prima parte. Bubulac vine la fereastră.)

BUBULAC : Vă rog, unde e persoana, c-a venit miliția !

GRIPCĂ *(crede că-i vorba despre Gicu)* : E plecată persoana... *(Către milițian.)* Lăsați că ne ocupăm noi de problemă. E în mîinile noastre.

MILIȚIANUL : Ca să fiu sincer, eu nu pricep despre ce e vorba.

BUBULAC *(către Gripcă)* : Vreau să vă relatez că am fost pur și simplu mutilat. Mîna asta n-o mai simt. Parcă n-ar fi a mea. Parcă ar fi de plastic.

GRIPCĂ : Vă rog să nu ne rețineți. Adresați-vă unui medic.

MILIȚIANUL : Mergeți la circumscripție și luați un certificat.

BUBULAC : Ai dreptate. Să am întîi ceva la mînă.

(Pleacă amîndoi)

GRIPCĂ *(familiar)* : Eleonora, draga mea, iartă-mă că insist : îmi mai dai o picătură de vișinată ? *(Eleonora se conformează.)* Spune-mi : pot să fac ceva pentru tine ? Vreau să te ajut din tot sufletul. *(Ea plînge.)* Nu te sfii de mine. Sîntem doi nefericiți. *(Îi sărută mîinile, devine insistent.)* Poate ne unim singurătățile... Fiica ta mai e aici ? *(Ea nu-i răspunde, e tulburată.)* Apropo de fiică-ta... Am aflat ceva teribil : că nu e copilul tău. De ce nu ne-ai

spus şi nouă ? Chiar dacă soţului i-ai ascuns acest amănunt, nouă, cadrelor, trebuia să ne comunici... Azi a fost la noi mama ei şi ne-a dat o declaraţie în acest sens.

ELEONORA : Dar ce importanţă are asta ? Fata e majoră.

GRIPCĂ : Tocmai pentru că e majoră trebuie să ştie adevărul. Şi soţul tău trebuie să ştie adevărul. Noi luptăm pentru adevăr. *(Eleonora pare dărîmată.)* Hai, nu fii aşa de deprimată. Hai să ne mişcăm puţin, să discutăm în aer liber. Uite, te invit la un local. *(În şoaptă.)* Un mic restaurant ţinut de un semimandatar, prieten al meu... Are ficăţei de pasăre la grătar şi ciupercuţe. Vii ?

ELEONORA *(privindu-l lung şi nedumerită)* : Nu.

GRIPCĂ : De ce ? Ţi-e frică de cineva ? Nu fii proastă. O să fim în siguranţă... Are separeuri... *(În aceeaşi clipă, pe uşă intră Gicu, fără să fi făcut vreun zgomot care să-l pună în gardă pe Gripcă.)* De cine ţi-e frică ?

ELEONORA *(l-a văzut pe Gicu)* : De el. *(Către Gicu.)* Dragul meu, eşti căutat de la cadre. Ţi se cer anumite explicaţii. *(Iese spre bucătărie.)*

GICU *(needificat)* : Gripcă, ce e cu tine ?

GRIPCĂ *(deja beat)* : Dragul meu... *(Vrea să-l îmbrăţişeze, dar se reţine.)* Am trecut întîmplător... Mi-era dor de tine... *(Îl sărută pe obraji.)* Dragul meu... Mai ţii minte cînd eram utemişti şi lipeam afişe cu „Votaţi soarele" ? *(Gicu continuă să fie uimit.)* Unde ai toaleta ?

(Gicu îl conduce spre toaletă. La fereastră apare Bubulac.)

BUBULAC *(uluit)* : V-aţi întors ?

GICU *(alb)* : Da.

BUBULAC : Cum aşa ?

GICU : De ce te miri ?

BUBULAC : Păi cum să nu mă mir ?

GICU : M-am dus la miliţie să mă predau şi ofiţerul de serviciu m-a jignit.

BUBULAC : De ce ?

GICU : Mi-a zis că sînt beat.
BUBULAC : Nu se poate !
GICU : Pe cuvîntul meu. I-am spus : „Tovarăşe, eu sînt cel cu crima despre care s-a scris în ziar. Eu l-am călcat pe respectivul". Ofiţerul s-a uitat la mine chiorîş : „Du-te, dom-le, şi te culcă, nu vezi că eşti beat ?" „Eu, beat ?" „Da, dumneata eşti beat !" „Eu am omorît un om, am venit să mă predau şi nu accept să fiu insultat !" La care tipul, ofiţerul, mi-a zis : „Atunci înseamnă că te ţii de glume. Ia o amendă, ca să te înveţi minte." Ce părere ai ?
BUBULAC : Şi anunţul din ziar ?
GICU : Asta l-am întrebat şi eu.
BUBULAC : Şi ce v-a spus ?
GICU : Că s-a rezolvat. Adică vinovatul s-a predat singur. După care au mai apărut trei vinovaţi voluntari. Eu eram al patrulea.
BUBULAC : Înseamnă că ofiţerul nu era în cunoştinţă de cauză. Lăsaţi că vorbesc eu cu sectoristul. Sîntem prieteni, i-am făcut o sobă, aranjez eu cu el să vă aresteze.
GICU : Nu, deocamdată nu mă grăbesc. Aştept pînă mîine. Mulţumesc.

(Gicu se îndreaptă spre toaletă şi revine cu Gripcă, acesta pare oarecum înviorat, dar extrem de sentimental.)

GRIPCĂ : Dragul meu, ce mult mă bucur că te văd !
GICU *(cumsecade)* : Ia loc.
GRIPCĂ : Iartă-mă, mai iau un pahar cu vişinată. Ce nevastă minunată ai ! A făcut o vişinată divină !
GICU *(sobru)* : Într-adevăr. Dar cu ce ocazie pe la mine ?
GRIPCĂ *(îi cade pe umăr)* : Nenorocitule ! Cît de mult am ţinut la tine ! Eşti pierdut !
GICU : De unde-ai aflat ?
GRIPCĂ : Asta nu e o problemă pentru mine, tu ştii foarte bine că eu aflu totul la timp. Acum *(se uită la ceas)* patruzeci şi două de minute am fost sesizat şi peste nouă minute eram la uşa ta.
GICU : Vrei să mă salvezi ?

GRIPCĂ : Am venit să mă informez. Eu nu pot să te salvez. Sînt prea mic. Eu informez mai departe.
GICU : Ce informezi ?
GRIPCĂ : Adevărul.
GICU : Și dacă acest adevăr mă distruge pe mine, prietenul tău, nu faci o excepție ?
GRIPCĂ *(sincer)* : Nu. Îmi fac datoria. Spun adevărul și-mi văd de treabă. Eu nu-mi pot permite să fac excepții. Nu-mi permite funcția. Excepții și derogări fac și dau numai șefii. Te rog să nu ceri așa ceva și să nu insiști.
GICU : Ții mai mult la un principiu decît la viața mea ?
GRIPCĂ : Nu țin la principiu, țin la mine. Și la familia mea.
GICU : Ascultă, Gripcă, tu mai ții minte cînd aveai douăzeci de ani, cînd eram amîndoi foarte buni prieteni și iubeam aceeași fată ?
GRIPCA : Da, pe Margareta.
GICU : Soția ta actuală. Tu știi că ea mă iubea pe mine și eu pe ea ?
GRIPCĂ : Știu.
GICU : Și că eu am renunțat la ea pentru tine, din considerente de prietenie ?!
GRIPCĂ : Mersi. Dacă regreți, ți-o dau înapoi. Facem schimb.
GICU : Nu fii murdar ! Atunci o iubeai și erai în stare să mori pentru ea. Îmi plăcea și mie, dar pentru că tu erai desperat, am avut atîta tărie încît să cedez în numele prieteniei. Tu poți să faci ceva pentru mine în numele prieteniei ?
GRIPCĂ : Ascultă, Crucescule ! Tu ai săvîrșit o crimă !
GICU : Pe care o recunosc.
GRIPCĂ : Și vrei să-ți acopăr eu această crimă pentru o femeie cedată cu nu știu cîte decenii în urmă ?
GICU : Nu vreau să mi-o acoperi. Să mă ajuți.
GRIPCĂ : Cum ?
GICU : Să nu te amesteci... Să spui că nu m-ai găsit... Adică să-mi dai un răgaz de-o zi sau două, pînă lămuresc eu lucrurile cu miliția. Deocamdată, șefii mei nu știu nimic. Nu te grăbi să-i informezi. Așteaptă încă o zi.

GRIPCĂ : Să aștept încă o zi... *(Îngîndurat.)* Și ce să fac în această zi ?

GICU : Dormi, te plimbi... Eventual te îmbeți... Pur și simplu n-ai știut... Sau ai știut și-ai uitat.

GRIPCĂ : Am făcut, odată, cuiva, un asemenea serviciu. L-am păsuit. Între timp, individul, luat la întrebări, m-a demascat. Am fost retrogradat pe linie de serviciu și am luat un avertisment pe linie de partid. Te rog să nu mă corupi ! Nu-mi mînji dosarul cu doi ani înainte de pensie !

GICU *(edificat)* : Gripcă, fii calm, nu-ți cer nimic. De fapt, dacă vrei să știi adevărul, te-am pus la încercare. Nu vroiam nimic de la tine. Sînt conștient de ceea ce am făcut și cît trebuie să plătesc. Vreau să știu un singur lucru : de ce îi sărutai umărul soției mele cînd am intrat pe ușă ? Și unde vroiai s-o inviți ? Răspunde la aceste întrebări.

(Pauză. Cei doi se privesc în ochi. Gripcă nu rezistă.)

GRIPCĂ : Ceea ce spui e o minciună sfruntată ! O provocare !

GICU *(calm)* : Gripcă ! Vrei să te bat ? ! Dacă ești porc, te bat de te desfigurez ! Mai ții minte cînd ți-am tras o pereche de palme, acum optsprezece ani, pentru o anumită măgărie ? De fapt, nu măgărie, ci lașitate. Recunoaște adevărul, ca să nu fii bătut.

GRIPCĂ *(speriat)* : Crucescule, tu nu vezi că sînt beat ? Ai putea să dai într-un om beat ?

GICU : Nu te speria. S-ar putea să nu te bat. Dar cel puțin recunoaște că ești o secătură. Vii la mine în casă pentru o anchetă oficială și te legi de nevastămea ! În asemenea hal ai decăzut ?

GRIPCĂ : Eu ?

GICU : Da. Crezi că nu știu că acum un an mi-ai făcut un referat către consiliu în care m-ai calomniat ?

GRIPCĂ : Eu ?!

GICU : Tu.

GRIPCĂ : Cum te-am calomniat ?

GICU : Ai spus că m-am întors din ultima călătorie în Franța și Elveția cu o mașină cumpărată din diurnă.

Recunoşti ? Am văzut chiar eu informarea, mi-a arătat-o primarul.

GRIPCĂ : Recunosc.

GICU : Te informez că nu am călătorit niciodată în Franţa şi Elveţia. Călătoria respectivă a fost anulată. Drept recompensă, am fost trimis la Ruse. De ce ai făcut această mîrşăvie ?

GRIPCĂ : Am primit o anonimă.

GICU : Şi de ce n-ai verificat-o ?

GRIPCĂ : Nu am acest drept. Eu întîi informez şi apoi, dacă mi se dă indicaţia, verific.

GICU : Măgarule ! Dar era vorba de bunul tău prieten de treizeci de ani ! Nu cumva mă invidiai ? Gîndeşte-te bine.

GRIPCĂ *(se gîndeşte)* : Da, bineînţeles că te invidiam. Era şi normal, nu ?

GICU : De ce ?

GRIPCĂ : Erai prea capabil. Prea deştept. Uneori, strălucit. Eminent. Tot timpul cu idei. Şi ce idei ! Spune-mi şi mie cum ţi-a venit schepsisul cu flota istorică, de l-ai lăsat ţuţ pe primar ?

GICU : Ţi se pare aşa de grozavă ?

GRIPCĂ : Nu face pe modestul. Îţi dai seama ce senzaţie o să facă pe lacul „Privighetoarea" flota venetiană, flota otomană, flota lui Nelson sau cuirasatele moderne ?

GICU : Imitaţii...

GRIPCĂ : Imitaţii, bineînţeles, dar ce bucurie pe copii ! Şi pe oamenii mari. Dintr-o dată, toate lacurile noastre ies din banalitate şi devin de un pitoresc extraordinar. Orice municipalitate occidentală ţi-ar fi dat milioane pentru o astfel de idee.

GICU : Nu m-au interesat niciodată banii...

GRIPCĂ : Sau ideea cu teatrul lacustru... Un teatru în mijlocul lacului... Un teatru a cărui scenă e pe apă... Parcă văd un „Lacul lebedelor" jucat într-o astfel de ambianţă sublimă... Sau ideea cu muzeul subacvatic... Hai, du-te naibii, că eşti genial. Demult mi-am dat seama de asta. Meritai să fii promovat. E un act de dreptate. Păcat c-ai distrus totul dintr-o prostie. Eşti un mare ghinionist.

GICU : Ascultă, de ce mă urai tu pe mine ?
GRIPCĂ : Eu ?
GICU : Bineînțeles.
GRIPCĂ : Îți mai aduci aminte că într-o ședință cu toți salariații m-ai făcut intrigant ?
GICU : Da. Îmi aduc aminte. Am fost cam aspru, dar adevărul nu era departe. Te amestecai nepoftit în viața oamenilor, făceai trafic de informații, deveneai arbitru în conflicte care nu te priveau și altele. Ți-am spus asta într-o ședință de partid, cînd candidai pentru biroul organizației și-ai căzut la vot.
GRIPCĂ : Din cauza ta.
GICU : Probabil.
GRIPCĂ : Altădată, între patru ochi, m-ai făcut tîmpit.
GICU : Recunosc. Mai ții minte de ce ? Ai spus în fața primarului un banc cu cancerul, deși știai că-i murise mama cu o săptămînă înainte de aceeași boală și că tu însuți fuseseși să-i exprimi condoleanțe în numele colectivului.
GRIPCĂ : A fost o gafă, firește. Dar să nu-ți închipui cumva că nu ți-am plătit această grosolănie. Ți-am plătit-o cu vîrf și îndesat !
GICU : Chiar așa ?
GRIPCĂ : Peste cîteva zile mi s-a cerut un referat de cadre despre tine. M-am interesat prin filiera mea secretă despre ce e vorba și am aflat că urma să fii numit vice-primar. Eu te-am dărîmat în ultima clipă ! Cum ?
GICU : Cum ?
GRIPCĂ : Poți să te gîndești un an și nu descoperi ! *(Pauză.)* Ți-am descoperit un unchi moșier !
GICU : Mie ?! Un unchi moșier ?! Ești nebun !
GRIPCĂ : Nu știai ?
GICU : Nu.
GRIPCĂ : Sînt convins. Numai eu puteam să-l descopăr. Aveai un dosar atît de curat, încît mi-ai devenit suspect : „Ia să-l iau eu pe Crucescu din nou la mînă", mi-am zis... Și-am plecat pe urmele tale, cu optspe lei diurnă pe zi, mîncam numai biscuiți și bomboane, dar nu-mi păsa. Pînă la urmă te-am

prins. Aveai un unchi moşier ! Nenorocitule ! *(Rîde de se prăpădeşte.)*

GICU : Fii serios !

GRIPCĂ *(scoate dosarul din servietă)* : Să lucrăm cu documente. *(Răsfoieşte.)* Barbu Stamatescu, frate cu mama vitregă !

GICU : Frate *vitreg* cu mama mea *vitregă !*

GRIPCĂ : Nu mă interesează. Frate ! Vitreg, dulce, nu mă interesează. Ţi-era unchi, de ce nu l-ai pomenit în dosar ?

GICU : Dealtfel, tipul era un mare boem, un mare democrat, adept al poporaniştilor, şi-a împărţit moşia dijmaşilor, iar în 1907 a mers în fruntea ţăranilor răsculaţi, drept pentru care a fost expulzat din ţară. Tipul ar fi meritat o mică statuie.

GRIPCĂ : Ai declarat asta în autobiografie ?

GICU : Nu. Prima oară am uitat, pe urmă am neglijat.

GRIPCĂ : Şi atunci, ce pretenţie ai ? Eu mi-am făcut datoria. Ca meseriaş, am fost genial. Recunoşti ?

GICU *(învins)* : Recunosc. La un moment dat, să fiu sincer, uitasem de el. Îţi declar pe onoarea mea.

GRIPCĂ : Te cred. Dar eu ţi l-am descoperit şi te-am demascat. Pe chestia asta cariera ta a fost stopată pentru cîţiva ani. Acum n-am mai avut ce-ţi face... *(Amărît.)* S-au schimbat timpurile. „Cadrele“ nu mai au puterea pe care o aveau altădată. Piesele de dosar şi-au pierdut valoarea. Îl ştii pe Ionescu de la secţia internaţională ? Are un dosar infect. Mizerabil. Şi, totuşi, umblă prin toată Europa. E capabil, vorbeşte cinci limbi. M-am muncit degeaba, el tot a fost promovat. Primarul mi-a aruncat cu dosarul în nas : „Dă-mi altul mai capabil ca el !“

GICU *(învins)* : Gripcă, ştii ce cred eu despre tine, în mod foarte sincer ? Tu eşti un mutilat.

GRIPCĂ : Poftim ?

GICU : Un mutilat al războiului rece. Tu n-ai făcut decît rău în viaţa ta. Tu n-ai răscolit decît în gunoaie. Tu nu ştii decît ceea ce e rău în noi. Dă-mi dosarul meu ! *(I-l smulge din mînă şi începe să-l răsfoiască.)* Numai turnătorii şi abjecţii ! Dar ce-i asta ? O

declarație a soției ? *(O citește.)* Cum i-ai smuls această declarație, ticălosule !

GRIPCĂ *(se ridică, demn)* : Eu, personal, nu accept ca o persoană care a comis o crimă să mă insulte ! *(Urlă.)* Nu accept !

GICU : Ieși afară ! Ieși, pînă nu te iau în șuturi ! *(Apare Eleonora.)* Ai uitat că ți-am salvat cariera ?

GRIPCĂ : Mie ?

GICU : Cînd eram secretarul organizației de partid și te-au reclamat mai multe salariate că nu le angajai pînă nu te culcai cu ele ? *(Îl ia de gît.)* De ce, mă, voi ăștia de la serviciul personal vreți să vă culcați cu toate salariatele pe care le angajați ? De ce ?

GRIPCĂ : Tovarășe Gicu, dumneata, care ești un criminal de drept comun, te rog ia mîna de pe mine ! Ca să nu chem organele ! *(Pleacă spre ușă, indignat.)* Organe care vor veni în următoarele cincisprezece minute. În cinci minute voi fi cu informarea în fața primarului și vei fi destituit ! După care mă voi duce chiar eu personal să anunț miliția ! *(Pleacă spre ușă, dar, cînd să iasă, își revine, brusc, se întoarce, îl îmbrățișează pe Gicu și începe să-i plîngă pe umăr în hohote.)* Dragul meu prieten, iartă-mă ! Dacă poți... Sînt un monstru... M-ai caracterizat bine : idealul meu în viață a fost să descopăr răul din oameni... Sînt un individ bolnav... *(În secret.)* Mai am puțin pînă la pensie... După care vreau să mă fac poștaș. Mă angajez la PTT să transport voluntar toate telegramele fericite. Adică cele care anunță vești bune. Numai vești bune ! Voluntar ! *(Pleacă.)*

GICU *(se așază)* : Ai văzut cum arată prietenul meu din tinerețe ? Cum de i-ai permis să-ți sărute mîna ?

ELEONORA : Adică umărul...

GICU : Antebrațul, ca să fim mai precișii.

ELEONORA : E al doilea bărbat în viață care-mi face curte.

GICU : Primul am fost eu ?

ELEONORA : Nu. Tu m-ai luat fără să-mi faci curte. M-ai dus direct la sfat. Acum o să mă duci direct la balamuc.

GICU *(răsfoiește propriul dosar)* : Va să zică, tu, soția mea, omul cel mai apropiat de mine de pe lume, de care am jurat să nu mă despart pînă la moarte, m-ai turnat la cadre ? Lui Gripcă !

ELEONORA : Da. Ca să te salvez !

GICU : Cum ?

ELEONORA : Am spus că eu te-am oprit să declari că ai un unchi vitreg fost moșier. Ca să te scot cu fața curată.

GICU : A cui a fost ideea ?

ELEONORA : A lui.

GICU : Înseamnă că totuși a avut remușcări, ticălosul, și-a vrut s-o dreagă. Ia să vedem mai departe. *(Uluit.)* Bubulac !

BUBULAC *(de la fereastră)* : Da.

GICU : Bubulac ! Vino imediat înăuntru ! *(Bubulac apare peste cîteva secunde.)* Asta e declarația dumitale ?

BUBULAC *(citește atent)* : Da, e a mea.

GICU *(i-o ia și o repune în dosar)* : Deci, dumneata ai declarat tot ce-am discutat noi acum o oră în intimitate ?!

BUBULAC : Da. Am fugit la dumneavoastră la serviciu și le-am spus totul.

GICU : Cum e posibil ?

BUBULAC : Dar de ce să nu fie posibil ?

GICU : Adică eu îți fac dumitale o confidență și dumneata dai fuga la cadre și informezi ?!

BUBULAC : Iertați-mă, dar dumneavoastră poate nu știți cu cine aveți de-a face ?! Eu sînt doctor în științe juridice.

GICU : Cu diplomă cumpărată !

BUBULAC : Mă rog. La ultimul examen de drept penal am luat cinci. Îi făcusem profesorului un șemineu care a crăpat, din păcate. După discuția cu dumneavoastră am luat cursul și l-am recitit. Știți cît se ia pentru complicitate la omor ?

GICU : Cît ?

BUBULAC : N-o să vă vină să credeți : la fel ca făptașul. Adică eu să iau tot patru ani, ca și dumneavoastră ?! De ce ? Așa că ne iubim noi din vedere, ca vecini ! Să fim serioși !

GICU : Da, da, am înțeles ! Ești liber, domnule Bubulac ! Liber !

BUBULAC : La revedere ! *(Rău.)* Pușcărie plăcută !

GICU : Mulțumesc, asemenea ! *(Bubulac iese. Eleonora îl privește nedumerită.)* Nu mă privi prea insistent, că nu mă intimidezi. Soarta mea e pecetluită. Mă duc la serviciu să-mi predau dosarul. Dosarul de criminal.

ELEONORA *(îi sare în față)* : Gicule !

GICU : Una erai pînă acum, alta ești după ce te-am văzut pupată pe cot de către un imbecil. Cum ai putut să mă jignești în asemenea hal ?

ELEONORA : Tu vorbești ? Tu, care ești încurcat cu Valentina Popovici și vrei să ne părăsești pentru ea ? Tu, care-ai fost prins de bărbat-su și care ai ajuns pe mîna lui Gripcă din cauza ei ? Tu vorbești ?!

GICU : Fleacuri ! Nu despre asta e vorba. I-ai spus și fetei prostia asta ?

ELEONORA : Da. Și te detestă. *(Strigă.)* Gabi !

GABI *(apare din camera ei)* : Tată, pleacă repede ! A venit cineva care vrea să-ți strîngă mîna. Pleacă !

GICU *(nu înțelege)* : Ce să-mi facă ?!

BEBE *(iese din camera lui Gabi)* : Bună ziua. Noi doi avem ceva de vorbit.

GICU : Dumneata cine ești și ce cauți în casa mea și în camera fiicei mele ?

BEBE : Să folosim un ton cuviincios. Dumneavoastră, fiind mai în vîrstă, îmi luați orice posibilitate de a răspunde la jigniri. În general, vîrstnicii consideră că anii pe care îi au în plus sînt o calitate morală, o virtute, ceea ce nu e adevărat.

GICU *(către Gabi)* : Cine e tipul și ce căuta în camera ta ?

GABI *(excedată)* : A intrat pe fereastră...

GICU *(către Bebe)* : Ieși pe unde-ai intrat !

BEBE *(la limita răbdării)* : Pot să mă recomand ?

GICU : Nu mă interesează.

BEBE : Vă propun să fim calmi. Luați loc. Să stăm de vorbă. *(Se așază.)* Aseară, în jurul orei opt și treizeci de minute...

GICU : Dumneata în ce calitate îmi vorbești ?

BEBE : Dumneata ascultă și pe urmă ai să pui întrebări. Îți dau dreptul la circa trei sau patru întrebări...

BUBULAC *(apare la fereastră)* : Criminalule ! Chem miliția ! M-ai mutilat !

GICU *(sever)* : Bubulac ! Dispari din ochii mei !

BUBULAC *(umilit)* : Mi-a fracturat brațul. *(Confidențial.)* Nu dați mîna cu el. E un provocator. Face pe amabilul și — crac ! îți rupe osul. *(Pleacă.)*

GICU *(către Bebe)* : Da, te ascult, tinere.

BEBE : Deci, aseară, în jurul orei opt și treizeci și două de minute, dumneavoastră ați lovit un om cu mașina personală, 8 B 4611. E adevărat ?

GICU : Da. E adevărat. Persoana a fost ucisă, iar eu am recunoscut asta în fața organelor.

BEBE : Care persoană a fost ucisă ?

GICU : Persoana pe care am călcat-o.

BEBE : Persoana călcată sînt eu.

GICU : Dumneata ?!

BEBE : Da. Eu.

GICU : Și ești în viață ?

BEBE : Nu se vede ?

GICU : Sănătos ?

BEBE : Perfect.

GICU : Nu se poate !

BEBE *(către Eleonora)* : Doamnă, aveți o piatră sau o cărămidă în casă ?

ELEONORA : Avem o cărămidă. Vă trebuie ?

BEBE : Fiți amabilă. *(Eleonora aduce din bucătărie cărămida care-i servește ca suport la mașina de călcat. Bebe o așază pe masă, îi aplică un pumn și o sfărîmă. Cei de față rămîn muți.)* Doamnă, vă rog să luați resturile. *(Către Gicu.)* Sînt sănătos. Deși călcat de mașina dumneavoastră, adică lovit din plin cu capota, trăiesc ! Sînt perfect sănătos. Primesc felicitări !

GICU : Vorbiți serios ?

BEBE : Desigur. Dar de ce ați dispărut ?

GICU : Chiar acum vin de la miliție, unde m-am prezentat de bunăvoie...
BEBE : Vă întrebam de ce m-ați părăsit în șanț, lovit ?
GICU : Nu mi-am dat seama. Eram tulburat...
BEBE : Credeați că sînt mort ? V-am așteptat cinci minute. De-abia după aceea m-am sculat.
GICU : N-ați pățit nimic ?
BEBE : O mică zgîrietură.
GICU : Unde ?
BEBE *(vag)* : La nord de cîlcîi...
GICU : Aveai un rucksak în spinare, nu ?
BEBE : Exact.
GICU *(cu o enormă ușurare)* : Deci dumneata ești victima mea ?
BEBE *(sobru)* : Eu.
GICU : Ce căutai pe șosea ?
BEBE : Cum ce căutam pe șosea ? Pe-acolo era drumul meu.
GICU : Și unde te duceai ?
GABI *(entuziasmată)* : Tată, el înconjură pămîntul !
GICU : Ce înconjură ?
GABI : Pămîntul. Pe jos. E globtrotter. A mai făcut-o odată. Acum e a doua oară. Ai văzut ce musculatură are ? E ceva fantastic.
BEBE : Vă întrebați, desigur, cum de nu m-ați omorît, deși m-ați lovit din plin cu mașina. Am să vă dau explicația : în decursul celor zece mii două sute optzeci și cinci de kilometri pe care i-am parcurs în prima mea călătorie în jurul globului pămîntesc am fost lovit de optzeci și două de autoturisme, nouăsprezece autocamioane și două cămile. Am scăpat teafăr de fiecare dată, condiția mea fizică fiind cu desăvîrșire perfectă. Cred că sînt în stare să mă înfrunt și cu o locomotivă. Adică în clipa în care simt un pericol în spate, la circa cinci centimetri, mă autocatapultez automat. Ca un pilot de încercare. Dar aș minți dacă nu v-aș spune și un alt amănunt : de pe urma acestor accidente am primit uneori despăgubiri grase și foarte grase, care mi-au acoperit cheltuielile de drum.
GICU : Fii fără grijă, și eu te voi despăgubi.

BEBE : Nu pentru asta am venit. Am venit să vă atrag atenţia că aţi dispărut fără să-mi daţi primul ajutor.
GICU : Regret profund. M-am întors imediat.
BEBE : Nu-i nimic. Acum v-am iertat.
GICU : Îmi pare teribil de bine că eşti sănătos.
BEBE : Am o zgîrietură mică, v-am spus. Cînd m-am aruncat în şanţ, m-am înţepat într-un mărăcine. În rest sînt perfect.
GICU : Extraordinar ! Ce şansă imensă am avut ! Eleonora ! *(O îmbrăţişează, cuprins de o bucurie demen tă.)* Sînt salvat ! Tu încă nu ştii nimic, dar acest tînăr, pe care-l credeam mort, m-a readus la viaţă. *(îl sărută pe Bebe.)* Prietene, îţi mulţumesc !
ELEONORA : Nu înţeleg nimic.
GABI : Mamă, am să-ţi explic eu mai tîrziu. Eu ştiu despre ce-i vorba.
ELEONORA : De unde ştii ?
GABI : Mi-a explicat el. *(Arată spre Bebe.)*
ELEONORA : Apropo, ce căuta el în camera ta ?
GABI : Eu l-am invitat, ca să se odihnească. Pe urmă şi-a revenit şi-am stat de vorbă. Mi-a povestit cum a făcut înconjurul pămîntului pe jos. Doamne, ce aventură ! *(Cu tandreţe.)* Povesteşte-le cum te-ai bătut cu un vultur în Caracas. Sau cum ai dormit, fără să ştii, cu un şarpe în braţe, în Sumatra. Sau cum ai devenit, temporar, căpetenia unui trib de canibali în Borneo.
ELEONORA : Ai mîncat şi dumneata carne de om ?
BEBE : Dimpotrivă, i-am transformat pe ei în vegetarieni. Făcuseră o adevărată pasiune pentru salata de lăptuci.
ELEONORA : Dar pentru ce faci dumneata aceste călătorii ? Ce vrei să demonstrezi cu ele ?
BEBE : Într-adevăr, vreau să fac o demonstraţie. O pledoarie pentru întoarcerea omului la mersul pe jos. Pentru apropierea de natură, de animale şi de celelalte vieţuitoare. Aţi dormit vreodată o noapte în iarbă, udat de rouă şi îngînat de greieri ? Înseamnă că n-aţi cunoscut una dintre cele mai curate bucurii ale vieţii. Aţi fost vreodată prieten pe viaţă şi pe moarte cu un animal ? În Sahara am

găsit un leu muribund, bătrîn. Am asistat la delirul și agonia lui, i-am dat apă și hrană. Iar el mi-a dăruit în schimb cea mai blîndă și curată privire, o privire pe care n-am s-o pot uita niciodată.

GABI : Ce n-aș da să pot mîngîia și eu un leu !

BEBE : Merg pe jos pentru că vreau să cunosc bine pămîntul. E o planetă minunată, tînără, plină de vigoare și efervescență, cu o incomensurabilă cantitate de viață în ea.

GABI *(în culmea entuziasmului)* : Vrea să scrie o carte, „Pămîntul măsurat cu pasul".

BEBE *(avîntat și fanatic)* : Merg pe jos pentru ca lumea să-și aducă aminte de propriile ei picioare. Că e obligată să și le folosească pentru a nu rămîne, într-o zi, oloagă ! Asta e demonstrația mea !

ELEONORA : Și cînd ai să te întorci ?

BEBE : Peste patru ani și ceva.

ELEONORA : Atît de mult durează ?

GABI : Eu am să te aștept, dragul meu !

BEBE : Într-adevăr ?

ELEONORA : Pe cine să aștepți ?

GABI : Pe el. Peste patru ani, după ce va înconjura pentru a doua oară pămîntul, vom fi împreună. Așa ne-am decis. Dacă aș avea putere, aș pleca și eu cu el. Dar am să-l aștept. *(În șoaptă.)* Mamă, cred că am înțeles ce e fiorul dragostei. E altceva decît ceea ce se spune în literatură. *(Către Bebe.)* Nici nu-ți închipui cît de mult am să mă gîndesc la tine și ce demonstrație grozavă am să fac în favoarea fidelității feminine.

BEBE : O viață, dacă nu e o demonstrație în slujba unui adevăr frumos, nu are rost să fie trăită.

GABI : Te rog să-mi scrii în fiecare zi.

BEBE : Firește. Am să-ți povestesc tot ce trăiesc, clipă de clipă. *(Își ia bagajele în spinare.)* Eu am să plec. Am pierdut aproape o oră din drum. Cu bine ! La revedere peste patru ani, trei luni și zece zile !

GABI : La revedere, dragul meu ! Să te întorci sănătos.

(Bebe întinde mîna pentru a-și lua la revedere. Nimeni nu are curajul să-i răspundă la gest, în afară de Gabi. Bebe pleacă. Toți îl urmăresc în tăcere.)

ELEONORA : Ai să-l aștepți atîta vreme ?

GABI : Bineînțeles, mamă. Din moment ce vreau să fac o demonstrație. Dacă e nevoie, pot să-l aștept și mai mult. În timpul Cruciadelor, logodnicele își așteptau vitejii și cîte douăzeci de ani. Am să-l aștept oricît. E cel mai minunat om pe care l-am cunoscut pînă acum. Îl iubesc.

ELEONORA *(îngrijorată)* : Tu nu ești normală.

GABI : Ba da, mamă. Starea noastră normală e doar atunci cînd sîntem îndrăgostiți. În restul timpului trăim amorțiți... *(Sună telefonul.)*

GICU : Da, eu sînt. De unde ? De la televiziune ? Și ce doriți ? Un interviu ?! *(Către Eleonora.)* Vor un interviu. *(În telefon.)* În ce problemă ? Cu flota istorică... Da, și cu teatrul lacustru... Și cu muzeul subacvatic. Desigur, am toate schemele și toate planurile... Deși poate că ar trebui să păstrăm secretul... Să nu avem probleme cu străinătatea. Mă rog, dacă aveți aprobare... Vă aștept. *(Închide. Apoi se așază.)* Grozavă răsturnare de situație. *(Către Eleonora.)* Dă-mi ceva să mănînc. Mi s-a făcut foame.

(Eleonora și Gabi ies spre bucătărie. Intră Popovici.)

POPOVICI *(furtunos)* : Eu nu mai înțeleg nimic. Soția mea a declarat tovarășului Gripcă de la cadre că n-a fost cu dumneavoastră. Că totul n-a fost decît un alibi. Ce înseamnă asta ?

GICU : Alibiul e o acoperire.

POPOVICI : Asta știu. Nu știu adevărul. Cu cine a fost în parc ? *(Plîngăcios.)* Mi-a spus că dacă insist să aflu adevărul, divorțează de mine. Or, eu nu doresc să mă despart de ea.

GICU : Cred că e bine să vă descurcați singuri. Nu e bine să implicați atîta lume într-o afacere atît de intimă.

POPOVICI : Aveți dreptate. Bună ziua. *(Iese. În curte apare Bubulac, urmat de Femeie.)*

BUBULAC : Deci ne-am înțeles : intrați și-i dați drumul. Fără nici un fel de introducere. Eu sînt aici.

(Femeia intră fără să mai sune.)

FEMEIA : Bună ziua.
GICU : Bună ziua.
FEMEIA : Nu mă cunoașteți, nu vă cunosc, am venit să vă declar că fiica dumneavoastră este fiica mea.
BUBULAC *(afară, de unde ascultă)* : Hai că l-a dărîmat cu asta ! Face apoplexie.
GICU *(calm)* : Vă referiți la fiica mea, Gabi ?
FEMEIA : Da. Dumneavoastră nu știați, desigur, dar soția dumneavoastră a luat acest copil de la mine.
GICU : Cum să nu știu ?! Știu din prima zi. Ea nu mi-a spus nimic, a vrut să mă cruțe, dar eu știam totul.
FEMEIA : Știați ?!
BUBULAC *(uluit)* : Știa ! Extraordinar !
GICU : La rîndul meu nu i-am spus nimic soției. Am cruțat-o. Amîndoi iubim acest copil mai mult decît dacă ar fi fost al nostru. Dar dumneavoastră ce doriți ? De ce ați apărut tocmai acum, după douăzeci de ani ? V-a apucat dorul de ea ?
FEMEIA *(tulburată)* : Să vă spun : eu n-am mai avut alți copii. Și atunci am înfiat și eu un copil. Un băiat care acum are aproape optsprezece ani și care e puțin cam ștrengar. Eu, ca femeie singură, nu mă pot ocupa de educația lui, nu mă ascultă, e foarte obraznic.
GICU : Și ?
FEMEIA : Nu vreți să mi-o dați pe Gabi înapoi și să vă dau acest băiat în schimb ?
GICU : Dumneavoastră uitați un amănunt : că acești copii sînt majori acum și că nu mai decidem noi în locul lor.
FEMEIA : Desigur, aveți dreptate. Propunerea mea poate vi se pare absurdă și chiar așa și e... Vă rog să mă scuzați. N-am să vă mai deranjez. Pot s-o văd pe Gabi o clipă ? În prezența dumneavoastră. N-am să-i spun nimic.
GICU : Bineînțeles. *(Strigă spre bucătărie.)* Gabi !
GABI : De ce m-ai strigat, tati ?

GICU : Gabi, uite, dînsa spune că e mama ta adevărată.
GABI : A venit și la facultate, s-a repezit și m-a sărutat. N-am înțeles nimic.
FEMEIA *(către Gabi)* : Spune-mi : ai sub cotul stîng o aluniță ? O măslinuță ?
GABI *(îi arată)* : Nu. Și nici la dreapta.
FEMEIA *(descumpănită)* : Atunci s-ar putea să fie o confuzie. *(Către Gicu.)* Unde a fost născută fata ? La „Polizu" ?
GICU : Nu, la „Filantropia".
FEMEIA : Atunci vă rog să mă scuzați. Vă urez sănătate. *(Pleacă. Afară o așteaptă Bubulac.)* Dom-le, e o confuzie. *(Pleacă.)*
BUBULAC : Ce păcat. Aș fi vrut să-i distrug.
GICU *(vine la fereastră)* : Bubulac, de ce ești așa de trist ?
BUBULAC : Mă gîndeam.
GICU : Știi că problema cu accidentul s-a rezolvat ?
BUBULAC : Știu.
GICU : Dar nu mai fi trist.
BUBULAC : Știți la ce mă gîndeam ? Eu sînt ceea ce se cheamă un om rău. Adică nu propriu-zis rău. Sînt un om mărunt și meschin, plin de defecte. Adică imoral și amoral. Dar nimeni nu știe cît de sincer aspir eu spre puritate. Cît de mult doresc eu să devin bun. Odată, cînd am luat mită un calup de Kent, am plîns de rușine pînă după miezul nopții. Fumam, plîngeam și mă întrebam : de ce ? de ce ? de ce ? Tare mult aș vrea să mă îndrept. Mă puteți ajuta ?
GICU : Da, dar nu știu cum.
BUBULAC : Eventual aș vrea să urmez un exemplu. Nu știți, de pildă, un film, o carte, o piesă de teatru în care un ticălos se transformă în bine, ca să mi-o recomandați și mie ? Eu sînt cam incult.
GICU : Am să mă interesez.
BUBULAC *(cu lacrimi în ochi)* : Mulțumesc. *(Intră în casă tulburat. Apare Gripcă, vizibil năucit.)*
GRIPCĂ *(către Gicu)* : Dragă, tu ți-ai bătut joc de mine ? Mi-ai jucat o farsă ?

GICU : De ce ?

GRIPCĂ : La primărie m-au luat peste picior, iar la miliție m-au amendat pentru informație falsă. Nu mai înțeleg nimic. *(Supărat.)* Te rog dă-mi dosarul înapoi.

GICU : Da. Imediat. Nu înainte însă de a da o declarație. *(Scrie pe o foaie de hîrtie)* : „Subsemnatul Gheorghe Crucescu declar că azi, trei a patra, anul curent, am săvîrșit o faptă detestabilă, încercînd să-mi găsesc un alibi... Nimic mai josnic pentru un om..." Cum să zic aici ?

BUBULAC *(specialist)* : Conștient.

GICU : Exact. „Conștient... decît să-și caute o falsă acoperire pentru o faptă rea". Gripcă, asta e o piesă excelentă pentru dosar. *(Îi dă dosarul.)*

GRIPCĂ *(strînge dosarul la piept ca pe un copil)* : Mulțumesc. În sfîrșit, o să aflu eu exact despre ce e vorba. Sper că nu lipsește nimic ?

GICU : Ai cuvîntul meu de onoare.

GRIPCĂ : Perfect. La revedere ! *(Vrea să plece.)*

GICU : Cînd ziceai că vrei să te faci poștaș voluntar ?

GRIPCĂ : Peste doi ani.

GICU : Promite-mi că prima telegramă fericită ai să mi-o aduci mie.

GRIPCĂ : Îți promit. *(Iese în curte, unde se întîlnește cu o poștăriță.)* Pe cine căutați ?

POȘTĂRIȚA : Crucescu. O telegramă.

GRIPCĂ *(i-o smulge din mînă)* : Ia să vedem. *(O citește înfrigurat, apoi strigă)* : Crucescule, o veste bună ! *(Îi dă telegrama pe fereastră.)*

GICU *(citește)* : „Cu fiecare pas te iubesc mai mult". Nu e pentru mine. E pentru fiica mea. Gabi ! Ai o telegramă.

GABI *(o citește și strigă fericită)* : Mamă, mă anunță că a făcut deja primii o mie de pași și că deja mă iubește de o mie de ori mai mult !

MAMA *(apare din bucătărie, speriată)* : Ce s-a întîmplat ?

GICU : Nimic. Totul e în regulă.

SFÎRȘIT

PIESA VĂZUTĂ DE:

MARGARETA BĂRBUȚĂ

Pentru a treia oară în această stagiune, Ion Băieșu ne invită la o premieră. De data aceasta e vorba, într-adevăr, de o piesă nouă. E o comedie ? E o dramă ? Comedie, desigur, dar cu unele momente asupra cărora aripa dramei fîlfîie ușor o adiere rece care-ți dă fiori. Unul dintre acestea este „momentul Gripcă", un moment aproape de-sine-stătător, conturînd veridic portretul unui tip de o absolută abjecție, adăpostit sub cea mai benignă înfățișare [...] Un altul care, de fapt, e mai mult decît un moment, ne relevă adevărata esență a aparent insignifiantului Bubulac, un tip la rîndul său periculos prin capacitatea disimulării [...] Însăși tema principală — dacă se poate vorbi de o temă principală la această piesă-mozaic, în care cel puțin trei teme se împletesc cu alte cîteva subteme și motive, fiecare cerîndu-și dreptul la o tratare de-sine-stătătoare — ar fi putut da naștere unei drame de profundă rezonanță...

(*Informația Bucureștiului*, 6 mai 1978)

PAUL TUTUNGIU

Ambițiile dramaturgului sînt, așadar, mult mai mari : el nu vrea să ne arate, pur și simplu, structura reală a unor fenomene sociale, ci ne oferă, implicit, și o soluție, un remediu, procedeu care — stilistic, cel puțin — ne trimite, iarăși, la modalități bine fixate în istoria literaturii. Ceea ce nu i se poate

contesta, nici de data aceasta, dramaturgului, în condițiile în care firescul a devenit ceva rar în literatura dramatică — ai zice, ca salata din grădina ursului ! — este virtuozitatea dialogului, calitatea lor de a exprima viu, într-o plastică limbă românească, ideile și sentimentele, configurația psihică a personajelor.

(*Teatrul*, nr. 5, 1978)

VALENTIN DUMITRESCU

Ceea ce surprinde în noua comedie a lui Ion Băieșu este enorma aglomerare de poncife, uneori dramatice alteori simplu teatrale, într-o convenție la care actorii par să participe în calitate de coautori. Satira este, ca să spunem așa, totală, vizînd nu numai nivelul lingvistic-existențial al personajelor ci și un anumit mod al creației dramaturgice, caracterizat prin obsesia problematicului și a actualității cu orice preț. Desfășurarea tramei va deraia constant de la traseul impus ori abia regăsit, fără ca noile determinări să ajute să detalieze nucleul evenimențial, dar, prin inflație, îi acordă tot mai puțină realitate. O banală intrigă domestică este intersectată de povestea unui accident stupid, stimulator al crizelor de conștiință și retrospecției, după care, personajele — oameni „de azi", marcați de interese „vitale" și greșelile momentului — sînt confruntate cu agresivitatea nesemnificativului. Nimicul se dovedește a fi invulnerabil precum Anteu, avînd în același timp o nebănuită disponibilitate proteică...

(*Luceafărul*, nr. 19, 13 mai 1978)

DRESOAREA DE FANTOME

SEVERA LUCIDITATE

Toată bufonada implicațiilor metaforice, de obicei stranii, ale comediilor lui Ion Băieșu este dominată de o severă luciditate care, în cele din urmă, te înspăimîntă și face să-ți înghețe zîmbetul pe buze. Iată, nu mai departe, Dresoarea de fantome.

Undeva în lume — poate în Scoția, sugerează autorul — într-un vechi și depărtat castel populat cu fantome, apare pe neașteptate, echipată cu toate cele de trebuință („cîngi, bice, cravașe, lassouri etc."), o dresoare nu tocmai tînără dar foarte zeloasă în a-și face meseria ca angajată a unei organizații de turism ce închiriase edificiul pentru week-end-ul eventualilor amatori de senzații tari. Ea nu este însă o oarecare ci, evident, o expertă în dresura de fantome. Astfel, fără prea multe preparative, trece la alcătuirea programului de varietăți ce trebuie să asigure buna dispoziție a vilegiaturiștilor, terorizînd cele cinci blajine umbre ale foștilor castelani, obligîndu-i a deprinde cîntece, dansuri etc., în care scop utilizează cu dezinvoltură toate armele pe care le are la dispoziție.

Piesa se încheagă în aceste condiții din elementele generoase ale unei farse fantastice. Replicile absurde au savoare și, neîndoielnic, un umor insinuant.

Dresoarea nu se formalizează de restricțiile birocratice ale Paznicului, ci se instalează autoritară în castel, aducînd la ordine, cu pișcături de bici și croieli de ciomege pe spinare, fantomele aiurite, adunate de prin te miri ce unghere întunecate. Exercițiile caraghioase, stupide și grotești, stîrnesc hazul total dar, treptat, abuzul

de violență al dresoarei crește (îl bate și pe Paznicul care încearcă la un moment dat să ia apărarea fantomelor, apoi se lamentează demagogic: „Ce să fac? Credeți-mă că nu mă folosesc de forță cu plăcere"), *ceea ce face ca șarja fantezistă, aparent nevinovată pînă aici, să primească o turnură nouă, de profunzime și gravitate, atingînd accentele acute ale unor implicații vitale tragice — totul rămînînd, evident, fixat în continuare pe coordonatele specifice ale metaforei și simbolului —; zîmbetul devine deodată crispat, înghețat în fața ideii (atît de limpede etalată) de posibilă dominare a teroarei și violenței dezumanizante. Paznicul, îngenunchiat în final, cu lacrimile șiroindu-i pe față, rostește ca într-o disperată rugăciune:* „Doamne, nu lăsa lumea să încapă pe mîna dresorilor! Ar fi sfîrșitul ei, Doamne! Nu ne-am mai putea deosebi de animale și am muri cu toții de rușine. Ajută-ne, Doamne!" *O clipă calmul pare a se restabili — Dresoarea este ucisă într-un gest disperat de îndreptățită revoltă; echilibrul rațional caută a-și redobîndi supremația în vreme ce Paznicul repetă neputincios mereu aceeași întrebare ce pare a-și găsi acum o noimă, un sens, o relație autentică:* „De ce să le dreseze? De ce?" *Înainte însă de a cădea cortina definitiv, Ion Băieșu aduce adevărata lovitură de teatru. În scenă intră energică Dresoarea:* „E aceeași — *menționează dramaturgul* — sau alta, n-are importanță. E îmbrăcată în uniformă de dresoare și poartă în spinare foarte multe bagaje în care se află diferite instrumente de dresură: bice, cîngi, cravașe, lassouri etc."

Alegoria din Dresoarea de fantome *este cît se poate de transparentă. Plasată într-un univers absurd, ireal și fantastic, ideea dominării teroriste își evidențiază astfel și mai mult caracterul odios, viciat.*

CONSTANTIN CUBLEȘAN

PREMIERA ABSOLUTĂ

THE LITTLE THEATRE-LONDRA

ianuarie 1971

DISTRIBUȚIA:

Dresoarea: SUSAN HIRSCH

Paznicul: GABOR VERNON

Regia: JOHNATHAN GULLY

PERSONAJELE:

DRESOAREA
PAZNICUL

MOTO

O organizație de turism americană a închiriat, cu o sumă fabuloasă, un castel populat cu fantome din Scoția.

Salonul de recepție al unui foarte vechi și neîngrijit castel medieval. Stampe scorojite, mobile prăfuite, candelabre sparte, perdele zdrențuite, lumină săracă și murdară. Lîngă ușă, întins pe o sofa deteriorată, doarme un bătrîn. Se aud bătăi în ușă, apoi intră Dresoarea, femeie cu vîrstă incertă, părul roșu, tuns scurt, energică în mișcări. E îmbrăcată într-un costum de dresoare și poartă în spinare foarte multe bagaje și diferite instrumente de dresură : cîngi, bice, cravașe, lassouri etc.

DRESOAREA *(aruncînd bagajele jos)* : Nu e nimeni pe-aici ?

PAZNICUL *(ridicîndu-se cu greu în capul oaselor)* : Nimeni.

DRESOAREA *(energică)* : Cum te cheamă, prietene ?

PAZNICUL *(coboară de pe sofa ; cu acest prilej se va observa că este incredibil de bătrîn și de înalt și că poartă uniformă de valet)* : Alfons, doamnă. Sînt paznicul castelului. Nimic în plus, nimic în minus. *(Aparte.)* Acum ce urmează ? Urmează să trag. *(Scoate de sub sofa o archebuză, tip evul mediu. Apasă pe trăgaci. Arma nu ia foc.)* Ce se întîmplă însă ? Arma nu trage. De ce nu trage ? Pentru că nu are pulbere. S-a terminat pulberea.

DRESOAREA *(calmă)* : Domnule dragă, nu te complica. Important e că ai încercat să-ți faci datoria. Nimeni nu poate să-ți reproșeze că n-ai încercat să-ți faci datoria. Vreau să văd și eu pe cineva care ar putea

să-ți reproșeze că pușca n-a luat foc atîta vreme cît nu ai praf de pușcă.

PAZNICUL : Bineînțeles. De fapt, din punct de vedere al serviciului, pușca ar fi trebuit să ia foc. Serviciu-i serviciu.

DRESOAREA : Și asta e adevărat, dar pînă la o limită.

PAZNICUL : De fapt, trebuia să procedez invers. Să vă întreb mai întîi dacă sînteți venită pe cale oficială. În caz că sînteți venită pe cale oficială, vă fac un bon de intrare și nu mai e nevoie să trag.

DRESOAREA : Sînt venită pe cale oficială. Am ordin de serviciu. *(Îi întinde o hîrtie.)* Poftim !

PAZNICUL : Nu știu să citesc. Sînt analfabet.

DRESOAREA : Și eu.

PAZNICUL : Atunci cum aflăm ce scrie aici ?

DRESOAREA : Nu cred să fie mare lucru. Toate hîrtiile astea — albe sau scrise — sînt niște tîmpenii. Îmi faci bon de intrare ?

PAZNICUL : Păi dacă nu știu carte ! Cînd castelul a trecut în proprietatea statului eu am fost preluat și salarizat, mi s-a dat un inventar, un bonier și o pușcă. Inventarul ca să-l păzesc, bonierul pentru persoane oficiale, iar pușca pentru persoane neoficiale. Pe urmă n-a mai venit nimeni să-mi dea nici un fel de instrucțiuni. Și atunci vă întreb : eu cum procedez ? *(Amărît.)* Fir-ar al dracului de serviciu !

DRESOAREA : Adevărul e, domnule Paznic, că nu există serviciu fără dificultăți. Ca să simplificăm lucrurile, chestiunea e următoarea : eu vin din partea Societății de turism internațional : „Omul cît trăiește vede, că cu asta se alege".

PAZNICUL *(solemn)* : Vă rog.

DRESOAREA : Societatea a închiriat castelul de la stat pentru un an de zile și a decis să-l dea imediat în exploatare turistică. Mîine vine probabil primul grup de turiști. *(Confidențial.)* Turiști străini.

PAZNICUL : Mă rog.

DRESOAREA : Societatea cunoaște că în acest castel există niște fantome.

PAZNICUL : Există.

DRESOAREA : Am fost trimisă să dresez aceste fantome. Cîte fantome aveți ?

PAZNICUL : Scrie în inventar. Eu nu știu să număr.

DRESOAREA : Deloc ?

PAZNICUL : Deloc. Cînd eram tînăr număram pînă la unu cu ochii închiși. Pe urmă mi-a slăbit memoria.

DRESOAREA : De unde și proverbul : nimic nu-l înșeală pe om mai al dracului ca nevasta și memoria. Nu-i nici o nenorocire, domnule, că nu știți cîte fantome aveți. O să le număr eu de-o să le meargă fulgii.

PAZNICUL : Doamnă, poate că eu o să par acuma nu știu cum dacă vă pun o întrebare de om simplu. Scuzați-mă. Dumneavoastră știți să dresați fantome ?

DRESOAREA : Da, pentru că meseria mea este aceea de dresoare.

PAZNICUL : Și cum o să le dresați ?

DRESOAREA : În primul rînd le domesticesc. Adică le fac să asculte de cuvîntul meu. Apoi trebuie să le învăț să servească turiștii la masă ; pe urmă, le învăț limbi străine, le învăț să cînte, să danseze, să spună glume etc. Mi se pare că v-am mai spus, deși e un secret : castelul va fi rezervat exclusiv turiștilor străini, care plătesc prețuri speciale, anume pentru a fi serviți de fantome. Oameni care nu mai știu ce să facă cu banii, domnule, puși pe distracții și aiureli.

PAZNICUL : Eu mă întreb, totuși, doamnă, o chestiune : dumneavoastră, femeie, puteți să dresați niște fantome ?

DRESOAREA : Păi nu v-am spus că sînt specialistă ? *(Începe să-și pregătească uneltele.)* Specialistă cu diplomă. Plus experiența. Am o asemenea experiență că dacă mi-l dai și pe dracu pe mînă, în cinci minute fac înger din el. Adevărul e că orice se poate dresa în ziua de astăzi. A progresat lumea formidabil.

PAZNICUL : Era și normal, doamnă. Acuma, iertați-mă, dar am impresia că meseria dumneavoastră este și foarte frumoasă.

DRESOAREA : Într-adevăr, nu există o meserie care să-ți dea atîtea satisfacții sufletești ca meseria de

dresor. Iei, să zicem, în primire o fiară sălbatică, violentă și crudă, adusă direct din junglă, și începi să-ți impui voința asupra ei. Ce satisfacție mai mare decît să determini respectiva fiară să te mîngîie cu aceeași labă cu care altădată te-ar fi sfîșiat fără milă? În plus, nu vreau să vă ascund, există și destule satisfacții materiale. Dresorul e considerat artist și plătit ca atare.

PAZNICUL : Ei, bine, dar probabil că dresați și de multă vreme.

DRESOAREA : Bineînțeles. Provin, dealtfel, dintr-o familie de dresori get-beget. Bunicul meu a fost o figură celebră în materie. Avea o dresură unică în lume de vaci cu lapte. *(Melancolică.)* Avea, de pildă, o vacă de rasă care cînta la pian. Cînta după ureche, e drept, dar gemea de talent. Tatăl meu avea, de asemenea, un număr de mare senzație : dresură de găini. Găinile dresate de el ouau în fața publicului cîte cinci-șase ouă fiecare.

PAZNICUL : Probabil le hipnotiza.

DRESOAREA : Nu. Le convingea. Metoda lui era munca de convingere. Vă asigur că și dumneavoastră, dacă v-aș supune unei serioase munci de convingere, ați ajunge să faceți cinci-șase ouă pe zi.

PAZNICUL : Normal.

DRESOAREA : Dacă doriți, putem să încercăm.

PAZNICUL : Nu, vă cred.

DRESOAREA : Domnule, aveți cuvîntul meu de onoare că dresura este singura profesie în care imposibilul nu are ce căuta. Fiind o meserie care se bazează pe răbdare și știință, eșecurile sînt excluse. Pentru că dresura — de ce să ne mai ascundem după degete — e o știință. În primul rînd o știință și abia apoi o artă. Tatăl meu, de pildă, era pur și simplu un savant. Ajunsese membru al Academiei. Poate o să mă întrebați ce căuta un dresor în Academie. Sau n-aveți curajul?

PAZNICUL : Ba da. Ce căuta un dresor în Academie?

DRESOAREA : Păi pentru că merita. Dacă vreți să știți, el e autorul teoriei primatului oului asupra găinii. *(Paznicul e oarecum nedumerit.)* Cunoașteți proba-

bil celebra dilemă : ce-a fost la început — oul sau găina ? Ei bine, tatăl meu a descoperit, după serioase cercetări logice asupra găinilor și ouălelor, că la începutul începuturilor a fost oul. Găina a apărut mai tîrziu.

PAZNICUL : Dar cum a făcut această descoperire ?

DRESOAREA : Nu se știe, că n-a spus la nimeni nimic. Nici măcar mie. Atîta a făcut : s-a sculat într-o dimineață foarte devreme, și-a pus fracul, s-a dus la ăia de la Academie și le-a comunicat scurt : „Domnilor, am aflat ce-a fost la început. La început a fost oul ; găina a apărut după aceea." Apoi a plecat fără să le dea nici o explicație.

PAZNICUL : Și l-au primit, totuși, în Academie, deși n-a dat nici o explicație ?

DRESOAREA : Păi n-aveau încotro. Era prea tare în materia respectivă, ca să nu-l primească. L-au votat în unanimitate. *(Rîd amîndoi cu poftă.)* Nenorociții !

PAZNICUL : Sînteți salariată la un circ de stat ?

DRESOAREA : Nu, lucrez particular.

PAZNICUL : Foarte bine faceți. Aveți libertate.

DRESOAREA : Da, în sensul că lucrez la domiciliul clientului, fiind totuși încadrată într-o cooperativă. E vorba de cooperativa „Dresajul la domiciliu". Clientul dă telefon și zice că are de dresat un cîine, o rață, un copil sau o bunică. Cooperativa mă anunță și eu mă deplasez la domiciliul clientului și execut dresura.

PAZNICUL : Dresați și oameni ?

DRESOAREA : Evident. Ultima oară am dresat un client care nu mai avea poftă de viață. Poate o să mă întrebați cum l-am dresat. Simplu. L-am bătut cu biciul pînă i-a revenit pofta de viață. Este de necrezut cum le revine oamenilor pofta de viață după ce primesc o bătaie soră cu moartea. *(A terminat de aranjat uneltele de dresaj.)* Domnule Paznic, cred că pot să mă apuc, în sfîrșit, de treabă. Am pălăvrăgit destul și mărturisesc că mi-a făcut plăcere să discut cu o persoană atît de drăguță ca dumneavoastră. Unde sînt fantomele ?

PAZNICUL : Trebuie să fie pe-aici.

DRESOAREA : Persoane la locul lor ?

PAZNICUL : Da. Foarte binescrescute. O să vă convingeți.

DRESOAREA : M-ar interesa să-mi vorbiți, totuși, în cîteva cuvinte despre personalitatea acestor fantome. Eu pornesc întotdeauna la treabă cunoscînd foarte bine personalitatea mediului cu care lucrez.

PAZNICUL : Doamnă, eu le cunosc pe fiecare de cînd s-au născut, deoarece vîrsta mea înaintată mi-a creat această posibilitate.

DRESOAREA : Scuzați-mă, dar ce vîrstă aveți ?

PAZNICUL : Aproximativ o sută optzeci de ani.

DRESOAREA *(încîntată)* : Sînteți un om fericit. Ați fost contemporan cu împăratul !

PAZNICUL : Desigur. L-am servit personal la masă, căci pe vremea aceea aveam altă funcție : eram valetul castelului. Întorcîndu-se dintr-o luptă pe care o cîștigase de departe, împăratul a făcut un popas de două zile la castelul nostru. Cu acest prilej a încins un chef pe cinste. În plus — dar v-aș ruga ca asta să rămînă între noi — s-a îndrăgostit cobză de fiica serenissimului meu stăpîn.

DRESOAREA : Măcar era o fată frumoasă ?

PAZNICUL : Nu. Era șchioapă. Curios ! Defectul nu a fost observat de nimeni pînă la vîrsta de un an și două luni. Ne-am dat seama că e șchioapă abia în clipa cînd a început să meargă.

DRESOAREA : Extraordinar.

PAZNICUL : Sărăcuța, a murit dintr-o sinucidere. Tatăl ei, prințul, s-a dus la vînătoare și, din greșeală sau nu, l-a lovit cu glonțul în cap pe logodnicul ei, prințul, cu care urma să se căsătorească și să dea apoi naștere prințului moștenitor. Ei bine, logodnicul s-a întors acasă cu o gaură în cap — atîta. Putea să intre și un șoarece în ea. Prințesa, văzîndu-l în halul în care era, s-a enervat — că era foarte sensibilă — s-a dus în turn și și-a supt inelul.

DRESOAREA *(impresionată)* : Și logodnicul ?

PAZNICUL : Logodnicul ? N-a avut nici pe dracu ! A trăit cu gaura în cap mult și bine. Doar cînd era curent îmi zicea : „Alfons, închide ușa că-mi face vîjjj prin cap". După ce-a murit prințul ăl bătrîn,

logodnicul s-a căsătorit cu prinţesa a bătrînă, adică cu mama şchioapei. Dar ce folos ?! Ea nu mai rămînea gravidă. Se ţinea bine, făcea tot felul de nebunii, dar nu rămînea. După ce-au murit şi ei — dar fără să sufere de nimic, erau sănătoşi tun — s-a stins şi stirpea. Vrînd, nevrînd, micul nostru regat a devenit republică, iar castelul a trecut în mîna statului. Blestemul strămoşilor.

DRESOAREA : Atunci, domnule Paznic, deci cîte fantome ar fi ? Prinţul ăl bătrîn, prinţesa a bătrînă, prinţesa şchioapă şi logodnicul.

PAZNICUL : **Dar bastardul ?**

DRESOAREA : Care bastard ?

PAZNICUL : Păi n-a făcut ăl bătrîn un bastard ? Ghiciţi cu cine ? Cu nevastă-mea. A fost un amor între ei extraordinar. *(Cu emoţie.)* Doamne, ce amor ! Cînd i-am prins în camera mea în pielea goală, serenissimul mi-a spus : „Alfons, iartă-mă că ţi-am făcut această porcărie tocmai ţie, care mi-ai fost atît de devotat. Fă-mi şi tu o porcărie la fel de mare şi n-am să mă supăr.“ De fapt, eu i-o şi făcusem, pentru că trăiam deja de zece ani cu nevastă-sa, prinţesa, care era moartă după mine şi pe care, vă rog să mă scuzaţi, uneori, cînd mă scotea din sărite, o băteam de-i mergeau fulgii. Toată ziua mă striga, una-două : „Alfons, adu-mi o cafeluţă simplă şi fără zahăr“. Ăsta era semnalul nostru.

DRESOAREA *(care e grăbită)* : Deci, în total ar fi cinci fantome. Cred că sînt suficiente pentru ca să asigure turiştilor o bună deservire şi să încropească un plăcut program artistic. Fii drăguţ, te rog, şi cheamă fantomele.

PAZNICUL : Să vedem dacă vor să vină. Că dacă sînt persoane străine în incintă se ascund. *(Fluieră din degete. Pauză.)* V-am spus : dacă sînt persoane străine nu vin. Se ascund.

DRESOAREA : Mai fluieră o dată. *(Paznicul fluieră.)* Nici măcar prinţesa a bătrînă, care zici că te iubea nebuneşte, nu te ascultă ?

PAZNICUL : Nu, că-n ultima perioadă a vieții, cînd se ținea cu logodnicul șchioapei, mă ura. *(Confidențial.)* Cred că e acolo, pe șemineu, la căldurică. Ălelalte trebuie să fie pe sub mobile.

DRESOAREA : Păi dacă nu vor să vină de bunăvoie, vom proceda în consecință. *(Ia un bici și o cange și se apropie de șemineu cu prudență.)* Poftiți jos, vă rog... *(Lovește brusc cu biciul.)* Vă rog să poftiți. Vă rog cu frumosul. *(Lovește fantoma cu biciul și cu cangea, apoi aleargă după ea prin salon, lovind-o crîncen.)*

PAZNICUL *(revoltat de cruzimea tratamentului)* : Doamnă ! N-o loviți așa ! E o fantomă bătrînă !

DRESOAREA *(după ce-a adus fantoma în mijlocul salonului)* : Ce să fac, domnule Paznic, trebuie să mă impun într-un fel sau altul. Un dresor care nu se impune de la început în fața mediului cu care lucrează are apoi foarte multe dificultăți. Unde spuneai că sînt celelalte ?

PAZNICUL *(fără bunăvoință)* : Nu știu.

DRESOAREA *(montată)* : Lasă că le găsesc eu. *(Pornește în vîrful picioarelor pe lîngă perete. Cînd ajunge în dreptul unui fotoliu, pocnește din bici.)* Hopa ! Hopa ! *(Lovește cu biciul, aleargă, se împiedică, gîfîie, strigă, fluieră. După o luptă acerbă, aduce încă o fantomă în mijlocul salonului, alături de prințesă. Dresoarea e istovită.)* Ei, fir-ar să fie ! E mai complicat decît îmi închipuiam. Cine era aia care m-a făcut să mă împiedic ? Șchioapa ?

PAZNICUL : Ea.

DRESOAREA : Închipuiți-vă că eram în arenă și că mi se întîmpla chestia asta. Ratam spectacolul. Dați-mi, vă rog, un pahar cu apă. Trebuie să iau o pastilă, ca să mă calmez. Trebuie să fiu calmă. *(Paznicul îi aduce un pahar cu apă. Dresoarea înghite o pastilă. Către fantomele aduse în centrul salonului.)* Stați cuminți ! *(Urlă.)* Am zis : nu mișcă nimeni ! *(Pornește în căutarea celorlalte fantome. Lovește cu biciul, cu cravașa, cu cangea, aruncă cu lassoul, strigă, se zbate, se împiedică, cade, înjură, se vîră pe sub mobile și, în cele din urmă, le aliniază lîngă*

celelalte.) În sfîrșit... Dar unde e bastardul ? Lipsește bastardul.

PAZNICUL : S-o fi dus pe-afară să se joace. Cînd era mic îi plăcea foarte mult să se scalde în ocean. Sărea din turn direct în valuri.

DRESOAREA : Așa-s copiii. Lasă că se întoarce el. Buuun. *(Către fantome, solemnă.)* Doamnelor și domnilor, bine v-am găsit ! Începînd din această clipă vom lucra împreună, încercînd să răspundem cu tot entuziasmul la o acțiune care este în folosul statului. Sigur că nu va fi prea simplu la început, dar totul depinde de bunăvoința dumneavoastră. Cu puțină bunăvoință din partea dumneavoastră și cu puțină străduință din partea mea, cred că treaba noastră va fi dusă la bun sfîrșit. Vom începe cu unele chestiuni elementare, dar strict necesare. De pildă, vom învăța cum să stăm frumos pe două rînduri, cum să ne întoarcem, cum să mergem în șir indian și așa mai departe. Deci : alinierea pe două rînduri. *(Pocnește din bici.)* Nu, nu e bine așa. Prințesa a bătrînă în față ! Prințul în spatele ei ! Șchioapa, treci în față ! Tu treci în spatele ei ! Și capul sus, prieteni ! Capul sus ! Așa... *(Pocnește din bici.)* Nu mișcă nimeni ! Vreau s-aud musca ! Acum vom defila în șir indian. Unul după altul. Eu merg înainte, voi veniți după mine. Atențiune ! Și ! Unu, doi ! Unu, doi ! Capul sus, ținuta dreaptă, se calcă ușor, în vîrful picioarelor și nu se tropăie, că nu sîntem soldați. Unu, doi ! Unu, doi ! După mine. *(Defilează cu fantomele după ea prin mijlocul încăperii.)* Stop. Foarte bine. Foarte bine, domnilor și doamnelor. *(Către paznic.)* Domnule, sînt foarte mulțumită de felul cum merge treaba.

PAZNICUL : Nu uitați, doamnă, că toate sînt persoane cu educație.

DRESOAREA : Într-adevăr, este incomparabil mai facil să dresezi o persoană evoluată decît un neștiutor de carte sau un om lipsit de educație. Nu fac aluzie la dumneavoastră, vai de mine, care în ciuda situației școlare incomplete, aveți totuși o experiență de viață foarte întinsă. Dar mi se pare că a

venit şi bastardul. Mi se pare mie sau chiar a venit ? *(Se apropie de fereastră în vîrful picioarelor.)* Hai, vino, puişorule, bobocelule, cocoşelule ! Vino la mama ta ! *(Îl loveşte cu biciul şi cu picioarele pînă îl aduce lîngă ceilalţi.)* Aşa, drăguţule ! Treci în faţă. Mai... mai... aşa... *(Către Paznic.)* Domnule Paznic, mă gîndesc la o chestiune şi te rog să-mi spui sincer dacă greşesc sau nu. Cred că ar fi bine ca una dintre fantome să primească titlul de şef al personalului de serviciu. *(Confidenţial.)* Mă gîndesc la prinţul cel bătrîn, care mi se pare persoana cea mai prezentabilă şi prestigioasă.

PAZNICUL : Doamnă, cred că este oarecum exagerat. Din prinţ să ajungi chelner...

DRESOAREA : Crezi că ar fi primul caz ? Marile capitale gem de prinţi care muncesc cu braţele şi sînt membri de sindicat. Ce părere ai că unul s-a făcut poliţist ? De unde la dumneavoastră acest dispreţ faţă de meseriile populare !? Poate consideri dezonorantă chiar şi meseria de dresoare ?

PAZNICUL : Nu e vorba de asta, doamnă, dar mă iertaţi că v-o spun franş : mie nu-mi place deloc cum vă purtaţi dumneavoastră cu fantomele noastre. Le loviţi ca pe nişte animale, le schingiuiţi, le daţi picioare în spate, le vorbiţi urît... Gîndiţi-vă totuşi că nu sînt nişte fantome oarecare, persoanele acestea au fost cîndva personalităţi, au fost prinţi şi prinţese, stăpîneau un regat, iar serenissimul era doctor în două ştiinţe şi o artă. Situaţia lor acum este foarte nenorocită, dar nu vă puteţi bate joc de ele.

DRESOAREA : Domnule Paznic, scuză-mă, dar aşa se face dresura. Eu trebuie să-mi duc serviciul la bun sfîrşit, nu pot să-mi pierd timpul cu menajamente. Dacă nu vor să asculte de cuvînt, sînt obligată să recurg la bici. Ce să fac ? Credeţi-mă că nu mă folosesc de forţă cu plăcere. Nu am satisfacţie profesională mai mare decît atunci cînd pot să-mi fac treaba cu ajutorul cuvîntului. O dată mi-a reuşit de minune o dresură de bibilici pe cale absolut paşnică. De ce ? Pentru că exista bunăvoinţă. Dar aici

nu există bunăvoință. Deși între o formație de prinți și una de bibilici există suficiente diferențe. Dar să trecem la treabă. *(Către fantome.)* Domnilor și doamnelor, acum vom învăța împreună cum se servește masa. Veți intra cu toții în salon pe ușa aceasta, în șir indian, fiecare purtînd cîte un platou în mîini. Veți trece fiecare în spatele unui turist, desigur, imaginar, și veți proceda la servirea lui cuviincioasă. Bineînțeles că tot timpul veți zîmbi. Nu cu gura pînă la urechi, ci discret. Voi exemplifica personal. *(Dresoarea arată cum se intră pe ușă, cum se servește și cum se zîmbește.)* Așa se procedează : cu foarte multă decență, cu foarte multă demnitate. Acum e rîndul dumneavoastră. Unu, doi, trei ! Și ! Ușor... Se calcă în vîrful picioarelor... Toată lumea zîmbește discret... *(Stupefiată.)* Vai de mine și de mine ! Vai de mine și de mine ! Șchioapa a vărsat sosul.

PAZNICUL : Doamnă, ce vreți, e șchioapă !

DRESOAREA *(severă)* : Domnule, scutește-mă ! Te rog foarte mult să mă scutești ! Nu am nevoie de explicațiile dumitale ! Și ce dacă e șchioapă ? Să fie și oloagă, dar mie să-mi servească frumos la masă, să nu-mi verse sosul pe turistul care plătește ! Păi ce, servește la bodegă, sau într-un castel ? *(Către fantoma șchioapă.)* Ascultă, domnișoară ! Repetăm, și-ți atrag atenția încă o dată : se calcă în vîrful picioarelor, se merge cu capul sus, ținuta dreaptă, se zîmbește discret și se servește prin partea stîngă a clientului. Cu grijă, cu foarte multă grijă, aplecîndu-te deasupra farfuriei atît cît este nevoie. Începem ! Și ! Capul sus ! În vîrful picioarelor ! Zîmbește ! Apleacă-te ! *(Disperat.)* Iar a vărsat sosul ! *(Urlînd.)* Am spus să te apleci atît cît este nevoie ! Așa am spus ! Ei, bine, te învăț eu minte ! *(Se repede spre ea și o bate cu o sălbăticie cumplită, lovind-o cu biciul, cu picioarele și cu pumnii.)*

PAZNICUL *(nu mai poate suporta spectacolul și urlă)* : Doamnă ! Așa ceva nu este admisibil ! Așa ceva nu este omenesc ! E insuportabil ! Opriți-vă !

DRESOAREA *(oprindu-se)* : Poftim ?

PAZNICUL : Ajunge ! *(Ia arma în mîini.)* E prea mult. Nu vă îngădui să le schingiuiți ! Nu vă dau voie să vă bateți joc de ele !

DRESOAREA *(zîmbind ironic)* : Ia te uită ! Există aici cineva care îmi dă lecții... Există aici cineva care se amestecă în meseria mea... Care mă deranjează în timpul serviciului... *(Se repede asupra Paznicului cu biciul și începe să-l lovească, fugărindu-l prin salon. În cele din urmă, Paznicul se prăbușește zdrobit.)* Ei, drăcie ! Ai reușit să mă enervezi. Ai reușit să mă enervezi pe mine, care nu mă enervez decît foarte rar. *(Către fantome.)* Scuzați-mă, domnilor și doamnelor, pentru acest incident nedorit. Dar ce s-a întîmplat ? Am impresia că lipsește cineva. Mă înșel eu sau lipsește într-adevăr cineva ? Am impresia că zburdalnicul logodnic a șters putina. *(Către Paznic.)* Domnule Paznic, fantoma domnului prinț logodnic a binevoit să dispară. Te rog, du-te imediat și ad-o aici, pentru că altfel voi trece la represalii. Dacă în două minute nu e aici s-ar putea să mă enervez îngrozitor. Hai ! *(Paznicul se ridică anevoie și iese.)* Domnilor și doamnelor, între timp mergem mai departe. Vom încerca să încropim acum un scurt program artistic. După ce turiștii au servit masa, adică după ce le-ați oferit înghețata și cafeluțele, le veți prezenta un scurt, dar foarte agreabil, program artistic. Programul va cuprinde cîteva dansuri și cîteva cîntece. Desigur că programul va avea loc în această parte a salonului, pentru ca toți turiștii să poată să vă vizioneze în bune condițiuni. Să începem cu cîntecul. Vă voi cînta primul cîntec. *(Aparte.)* Te pomenești c-am mai uitat textul. A, da. Mi-amintesc. *(Cîntă fals, pe o melodie stupidă.)*

Ce frumos e pe la noi,
Fie miercuri, fie joi.
Ca la noi nu-i nicăieri,
Fie marți sau fie ieri.
Că la noi e formidabil,
E grozav, incomparabil.
Toată lumea e voioasă,

Grasă și politicoasă.
Nu există să existe
Cetățeni cu fețe triste.
Mai veniți la noi în viz'te
Voi, turiști, și voi, turiste !

Cîntecul e simplu ca bună ziua și ușor de ținut minte ca bună dimineața. Acum vom cînta cu toții. *(Ridică mîinile pentru a dirija. Între timp a intrat Paznicul cu un ciomag în mîini. Se apropie tiptil, în vîrful picioarelor, cu intenția de a lovi pe Dresoare în cap. Aceasta îl lasă să se apropie, apoi îi spune fără să se întoarcă.)* Lasă ciomagul acela, domnule Paznic, căci va fi vai de pielea ta. L-ai adus pe fugar ? *(Paznicul nu răspunde. Aruncă ciomagul și se așază pe sofa, înfrînt. Dresoarea se adresează fantomei fugare.)* Prințișorule, ai vrut să te eschivezi de la program ? De ce, zburdalnicule ? Vrei să te pedepsesc și să nu-ți mai dau bomboane ? Vrei ? *(Îl lovește cu biciul și cu picioarele.)* Așa. Acum stai cuminte în rînd. *(Urlă.)* Am spus să stai cuminte în rînd ! Atenție ! Cîntăm cu toții ! *(Dirijează și cîntă împreună cu fantomele.)* Mai cu viață, mai cu suflet ! *(Enervată.)* Fals ! Fals ! Fals ! Vreau cu suflet ! Vreau cu candoare ! Nu, „la, la, la", ci „la, la, la" ! N-aveți voce nici cît un cîrd de găini. Dar, în fond, nu asta contează. Contează să cîntați sincer și cu plăcere. Încă o dată, domnilor și doamnelor, dar sincer și cu plăcere. Să citească străinul plăcerea pe vocea voastră, să simtă și el nevoia să cînte cu voi. Vreau să iasă puțin în evidență și conținutul cîntecului. Apăsați pe rime. Hai ! Repetăm ! Unu ! Doi ! Și ! *(Cîntă împreună cu fantomele, dirijînd cu biciul.)*

Ce frumos e pe la noi,
Fie miercuri, fie joi...

(Oprește repetiția.) Stop ! Cineva a denaturat textul. Cineva a spus în loc de „joi" cuvîntul „șoi". E cineva aici șișiit ? E cineva care poate să-mi explice cuvîntul „șoi" ? E cineva care are interesul

să nu ne iasă nouă cîntecul cum trebuie ? E cineva care face băşcălie ? Aştept ! *(Pauză.)* Dacă nu e nimeni, mergem mai departe ! Unu ! Doi ! Trei ! Şi ! *(Cîntă şi dirijează cu biciul.)*

Nu există să existe
Cetăţeni cu...

(Opreşte repetiţia.) Stop ! Nu merge ! Să ne odihnim puţin. Dar nimeni nu părăseşte incinta. *(Către Paznic.)* Domnule Paznic, un pahar cu apă. Trebuie să iau o pilulă. *(Paznicul îi aduce un pahar cu apă. Dresoarea înghite o pilulă.)* M-am enervat şi a trebuit să iau o pilulă. Altfel încep să fac urît. E de necrezut cît pot să mă consume aceste elemente încăpăţînate ! Ca să finisez cu ele un cîntec şi să-i scot puţin ideea în evidenţă, trebuie să-mi sparg pieptul. Dacă nu mi-aş stima meseria aş putea foarte bine să fac o treabă de mîntuială. Dar mi-o stimez. În plus, e vorba de un program care se prezintă în faţa unor străini şi care trebuie să facă o impresie corespunzătoare. Nu, domnule Paznic ?

PAZNICUL : Da, doamnă.

DRESOAREA : Am eu o impresie sau eşti, într-adevăr, supărat pe mine ?

PAZNICUL *(fără bunăvoinţă)* : Cît mai durează, vă rog ?

DRESOAREA : Păi nu depinde de mine. Dacă materialul cu care lucrez e de calitate, termin repede. Dacă am de-a face cu elemente încăpăţînate, durează. *(Către fantome.)* Domnilor şi doamnelor ! Alinierea ! Continuăm programul ! Linişte ! Domnilor şi doamnelor, ni s-a recomandat cu multă insistenţă ca personalul care-i va servi pe turişti să fie nu numai un personal harnic şi talentat, dar şi un personal bine dispus, capabil să întreţină o atmosferă veselă. Căci e şi normal. Oamenii dau un ban nu numai ca să mănînce bine, dar şi ca să se distreze bine. De aceea, v-aş ruga să căutăm o soluţie împreună, pentru ca programul nostru, reuşit dealtfel, să fie puţin mai vesel, mai distractiv şi mai antrenant. În acest sens, v-aş recomanda să fiţi cît mai spirituali cu putinţă, că nu strică, iar doam-

nele, din momentul în care atmosfera se încinge puțin, pot foarte bine să se apropie cu mai multă îndrăzneală de oaspeții bărbați, se pot lăsa pipăite, bineînțeles fără să accepte diferite propuneri, în cazul în care nu le avantajează. Esențial, în fond, e ca turiștii să se convingă că sîntem o națiune simpatică și cu simțul umorului. Domnilor, între noi fie vorba, puține națiuni de pe lume au avut fericirea să se nască înzestrate cu simțul umorului. Noi am avut această fericire. Noi avem umor. Atunci, dați-o dracului de treabă, dacă avem, să se vadă că avem ! Pentru asta, însă, nu e suficient să zîmbim. Trebuie să fim hazoși, să fim spirituali, să facem glume. Dar cum se face o glumă ? Să vedem acum cum se face o glumă. În primul rînd, ce este o glumă ? O glumă, dacă ne gîndim bine, este o propoziție, o frază sau mai multe, scrise sau vorbite, la care se rîde. La o glumă se rîde fie de felul cum e spusă, fie de poantă. De exemplu, cînd spui o glumă despre un bîlbîit, se poate rîde din cauza felului în care e imitat bîlbîitul. Cînd spui o glumă de felul acesta : „Domnule, scuzați-mă, dumneavoastră v-a căzut părul sau v-a crescut pielea peste el ?“ se rîde de poantă. Adică e foarte simplu. Să facem un pic de exercițiu. Să presupunem că un turist spiritual vă întreabă : „Această friptură provine dintr-o pasăre zburătoare ?“ Voi ce răspundeți ? Răspundeți, desigur, cu o poantă. Care e poanta ? Ia să vedem dacă sînteți în stare să spuneți o poantă. *(Pauză.)* Hai ! Cine știe să spună o poantă la întrebarea asta ? *(Pauză.) Nimeni nu spune poanta.)* Păi poanta, dragii mei, trebuie să fie spontană, altfel nu mai e poantă, e rahat. Nu spune nimeni o poantă ? Nu e nimeni atît de inteligent ? *(Se enervează.)* Scuzați-mă, dar dacă nu sînteți în stare să faceți o poantă, se duce dracului programul nostru, se duce dracului prestigiul nostru de națiune cu simțul umorului, se duce dracului totul. Ia să vă stimulez eu puțin simțul umorului. *(Biciuiește toate fantomele, bulucindu-le într-un colț al salonului.)* Hai ! Poanta ! Poanta, că

vă deşel ! Poanta ! Poanta ! *(Istovită.)* Vai, dar sînteţi de un cretinism înspăimîntător ! Fantome de intelectuali şi nobili şi nu sînteţi în stare să spuneţi o poantă ! Vai de capul vostru ! *(Urlă ca scoasă din minţi.)* Poanta e asta, imbecililor : „Domnule, dar nu orice zboară se mănîncă ! Avioanele nu se mănîncă ! Helicopterele nu se mănîncă ! Paraşutele nu se mănîncă ! Muştele nu se mănîncă !" Cretinilor şi cretinelor ! *(Către Paznic.)* Domnule Paznic, aceste fantome n-au pic de simţ al umorului !

PAZNICUL : N-au !

DRESOAREA : Văd că n-au, dar te întreb : de ce ?

PAZNICUL : Pentru că n-au.

DRESOAREA : A, eşti şi obraznic. Bine. Trecem mai departe. Să vedem cum merge cu dansul. *(Către Paznic.)* Domnule Paznic, ce dansuri specifice există prin părţile voastre ?

PAZNICUL : Unul singur.

DRESOAREA : Cum se numeşte ?

PAZNICUL : „Hopa-hopa" !

DRESOAREA : „Hopa-hopa" şi mai cum ?

PAZNICUL : „Hopa-hopa, vine popa".

DRESOAREA : Dă-i drumul.

PAZNICUL : Să-l dansez eu ?

DRESOAREA : Păi da' cine ! Mama ? Hai ! Treci la mijloc şi dansează. *(Paznicul ezită.)* Vrei să recurg la bici ? Dacă vrei, recurg la bici.

PAZNICUL : Doamnă, păi la vîrsta mea ?! Şi cine îmi cîntă ?

DRESOAREA : Îţi cînţi singur. Unu. Doi. Trei. Şi ! *(Paznicul dansează, îngînînd singur o melodie, dar fără entuziasm. Dresoarea nu e mulţumită.)* Auzi, bătrîne, ăsta nu e dans, e şotron. N-are ritm, n-are mişcare. Turistu' trebuie să vadă un temperament specific, o vioiciune specifică, un chiot specific. *(Pocneşte din bici şi urlă.)* Hai ! Mai cu viaţă ! Mai cu ritm ! Pasul sus !

PAZNICUL : Doamnă, dansu-ăsta se joacă în doi. Îmi trebuie partener.

DRESOAREA : Perfect. Dansăm împreună. *(Către fantome.)* Toată lumea privește aici și reține mișcarea, că pe urmă repetăm.

(Dresoarea și Paznicul dansează „Hopa-hopa, vine popa", îngînînd împreună melodia. Dresoarea, temperamentoasă, îl tîrăște pe bătrîn prin tot salonul cu forța, căci acesta este total epuizat. La un moment dat se face o liniște desăvîrșită. Cei doi încremenesc. Cinci cuțite se implîntă cu sete în spinarea Dresoarei, care se prăbușește, moartă).

PAZNICUL *(urlă ca scos din minți)* : Au ucis-o ! Au ucis-o ! *(Către cadavrul Dresoarei.)* Bestie, ai plătit cu viața ! Ai plătit cu viața ! S-au răzbunat. Ți-am spus c-or să se răzbune. C-o să te ia mama dracului. *(În timp ce tîrăște cadavrul Dresoarei afară.)* Nu se poate să fii dresor, să chinuiești ba fiare, ba oameni și într-o zi una din ele să nu-ți sfărîme oasele. Nu există ființe pe această lume mai urîte decît dresorii și dresoarele. *(A dus cadavrul afară și se așază istovit pe sofa. Către fantome.)* Duceți-vă, dragele mele, și vedeți-vă de-ale voastre. Sînteți libere. Uitați această întîmplare groaznică. Bucurați-vă de libertate. *(Singur.)* Vai, vai, cum ne-a chinuit, bestia ! *(Plînge.)* Cum ne-a bătut, cum ne-a înjurat, cum ne-a uimilit ! *(Îngenunchează.)* Doamne, nu lăsa lumea să încapă pe mîna dresorilor ! Ar fi sfîrșitul ei, Doamne ! Nu ne-am mai deosebi de animale și am muri cu toții de rușine. Ajută-ne, Doamne ! *(Se închină și se așază pe sofa. E istovit. Se culcă, acoperindu-se cu mantaua.)* Ce-or fi avut cu fantomele ?! Ce-or fi avut ? De ce să le dreseze ? De ce ? *(Adoarme bombănind. Pauză lungă. Într-un tîrziu, ușa se deschide. Intră Dresoarea. E aceeași sau alta, n-are importanță. E îmbrăcată în uniformă de dresoare și poartă în spinare foarte multe bagaje în care se află diferite instrumente de dresură : bice, cîngi, cravașe, lassouri etc.)*

DRESOAREA *(aruncîndu-și bagajele jos)* : Nu e nimeni pe-aici ?

SFÎȘIT

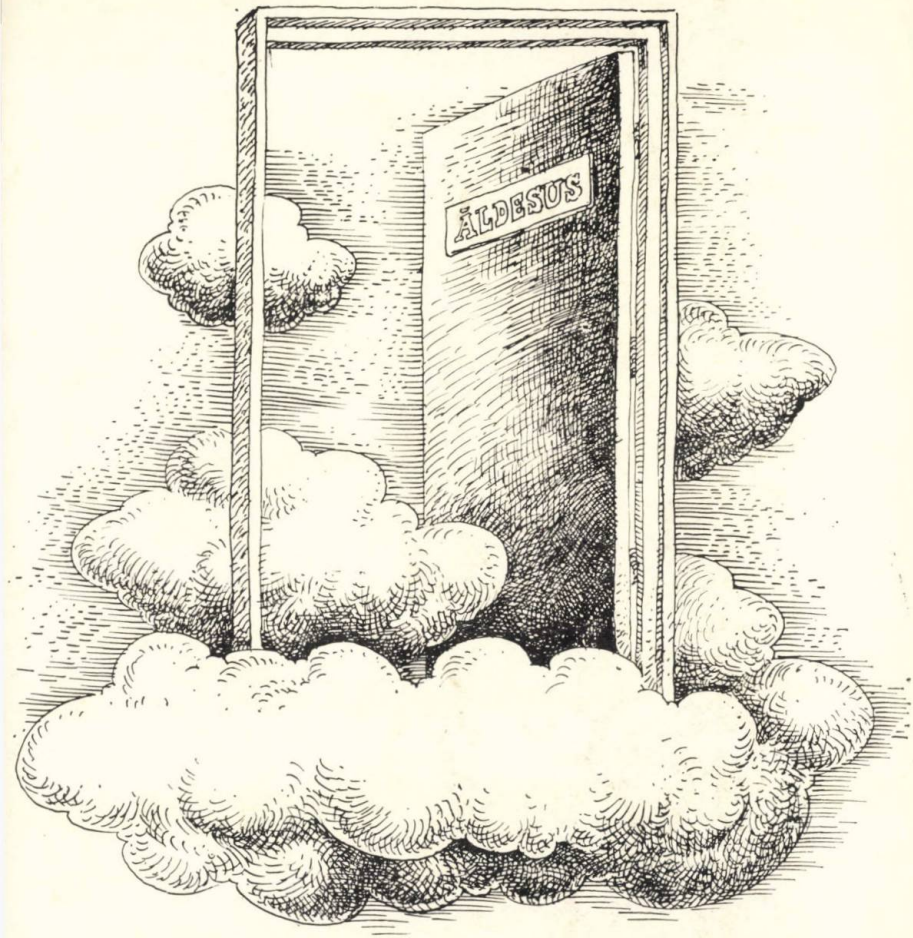

ÎN CĂUTAREA SENSULUI PIERDUT

COMEDIE APARENTĂ

Titlul piesei e doar aparent parodic. Fiindcă, dacă se poate merge (prin intermediul memoriei, voluntare sau involuntare) în căutarea unui timp pierdut (citiți : trecut), nu văd — așa cum nici Băieșu nu a văzut, ceea ce constituie o „orbire" care ne onorează pe amîndoi și ne aduce măcar odată aproape de consens — nu văd, zic, de ce nu s-ar putea merge decis și în căutarea unui sens, a unor sensuri pierdute. Piesa într-o parte a dramaturgului (tipărită întîia oară în nr. 52/1969 al România literare) *este, în fond, ipostaza parabolică a unor frustrări și, în logică și legică urmare, expresia unei nevoi de recuperare și compensație.*

Efortul acesta de recuperare desfășurat de personaje (dacă personaje propriu-zise pot fi ele numite aici) dă, în formă, un puternic, paradoxal efect hilar (și intenționat folosesc termenul „hilar", iar nu „comic", deoarece piesa nu e o comedie și nu apare astfel decît la o privire superficială). Textul lui Băieșu poate fi citit (și, eventual montat) urmînd litera sa — ceea ce ar sugera ideea că ne aflăm în fața unei opere savuroase, reconfortantă în absurdele, aiuritoarele sale scene și dialoguri. Înțeleasă însă la un al doilea nivel, cel „ascuns", al substanței, piesa — ca orice operă care spune ce are de spus cu voce de bas „trucată" în intonații de soprană — are un efect neliniștitor. A recupera — cum spuneam — sensurile pierdute va să zică, aici, a recupera o pierdută (cum? de ce?) logică și coerență a faptelor și ideilor. Iar efortul în această direcție capătă dimensiuni neașteptate în

sensul unui dramatic hazos, al unui rîsu'-plînsu' specific literaturii lui Băieşu. Micro- (sau macro-?) universul imaginat de dramaturg funcţionează aberant, aş spune chiar delicios aberant. Dacă el nu ar fi decît o pură ficţiune...

În căutarea sensului pierdut *are ceva sau, poate, chiar foarte mult dintr-o „moralitate". Oricît de ciudat ar părea, ea e în felul ei o operă didactică, închisă într-o construcţie dramatică unde absurdul nu constituie decît un argument al demonstraţiei. Un didacticism „à la Băieşu". Un Băieşu căruia — eu cel puţin — nu-i iert cîteva facilităţi, dar căruia nimeni nu îi poate contesta în acest* În căutarea sensului pierdut *formula originală a unui amuzament de mare tristeţe şi substanţa unei pledoarii pentru morală individuală şi moralitate publică (prin ele înţelegîndu-se aproape acelaşi lucru...): „la căutaţi: poate găsiţi prăpastia în voi... Şi dacă sînteţi dezbrăcaţi pe dinăuntru, degeaba vă căzniţi: nici în afară nu veţi putea găsi decît o prăpastie". În sfîrşit, interesant mai este faptul că putem recunoaşte în această piesă a lui Băieşu, în unele pasaje, „motive" din alte opere ale sale (de pildă „sîmburii" unor schiţe sau ai unor* Preşul, Chiţimia *etc.).*

În căutarea sensului pierdut *este, ca şi alte piese ale dramaturgului, o „sotie" care pune pe gînduri.*

AUREL BĂDESCU

PREMIERA ABSOLUTĂ

TEATRUL „RADNÓTI MIKLÓS" DIN BUDAPESTA.

aprilie 1978

DISTRIBUȚIA:

Șefa de cabinet: SÓLYOM ILDIKÓ; Omul de serviciu: FENYÓ ERVIN; Boxerul: HUSZÁR LÁSZLÓ; Spionul: JOÓS LÁSZLÓ; Infirmul: SIMON PÉTER; Fecioara: THIRRING VIOLA

Traducerea textului: LÁZÁR GYŐRGY

Regia: GOSTZTONYI JÁNOS

PERSONAJELE:

ȘEFA DE CABINET
OMUL DE SERVICIU
BOXERUL
FECIOARA
INFIRMUL
SPIONUL

Decor unic : anticamera lui Åldesus, încăpere simplă și inexpresivă. În stînga, ușa pe care vor intra solicitanții. În dreapta, altă ușă. De jur împrejurul anticamerei, bănci de lemn. La ridicarea cortinei, Șefa de cabinet, persoană încă tînără și prezentabilă, îmbrăcată într-un capot alb în dungi, își îngrijește unghiile. Omul de serviciu — mic, urît și șchiop — șterge praful de pe birou cu o cîrpă.

ȘEFA DE CABINET : Crezi că ar trebui să-mi pun uniforma, sau e încă prea devreme ?

OMUL DE SERVICIU : În chestiunea îmbrăcatului, pentru o femeie nu e niciodată prea devreme.

ȘEFA DE CABINET *(îi aplică brusc două palme peste față)* : Ori ștergi praful, ori faci ironii. Să nu amestecăm treburile. *(Omul de serviciu începe să plîngă. Se aud bătăi în ușa de la intrare.)*

OMUL DE SERVICIU *(bucuros)* : Bate cineva la ușă ! A venit un solicitant !

ȘEFA DE CABINET *(meditativă)* : Astăzi solicitanții vin mai devreme decît oricînd. *(Spre ușă.)* Intră !

BOXERUL *(tip bătrîn, dar cu o ținută foarte viguroasă ; intră decis)* : Bună dimineața ! Vă rog să mă iertați, dar sînt istovit ca un călător.

ȘEFA DE CABINET : Luați loc.

BOXERUL *(se așază pe una din bănci)* : Nu e ușor de ajuns pînă aici. Muntele acesta e tot ceea ce am văzut mai înalt în decursul vieții mele. Și eu sînt

înalt, dar muntele acesta a întrecut orice măsură. *(Rîde.)*

ȘEFA DE CABINET : Mă iertați că nu mi-am pus încă uniforma. De obicei, solicitanții vin ceva mai tîrziu.

BOXERUL : Am vrut să fiu primul. Aș... *(Se oprește.)*

OMUL DE SERVICIU : Poftiți !

BOXERUL : Tocmai asta vroiam să vă întreb, dacă am nimerit bine.

ȘEFA DE CABINET : Din moment ce ați ajuns...

BOXERUL : În sensul dacă aici este... ?

ȘEFA DE CABINET : Într-adevăr. Fiți calm și relaxați-vă. Încercați să respirați pe nas. Bineînțeles, dacă aveți această posibilitate.

BOXERUL : Mulțumesc. Am un nas cu care respir de minune. *(Respiră pe nas. Bătăi în ușă. Intră Fecioara, ființă blondă, pură, îmbrăcată în zdrențe și cu picioarele desculțe. Rămîne sfioasă lîngă ușă.)*

BOXERUL : Luați loc lîngă mine, domnișoară. Sînteți a doua venită. *(Fecioara ia loc lîngă Boxer.)* Vorbesc la figurat.

FECIOARA : Din păcate, eu iau uneori lucrurile la modul propriu.

BOXERUL : E ceva ereditar ?

FECIOARA : Da, se pare că e ceva ereditar, deoarece mama mi-a spus că și tata, că și bunicul, că și unchiul... Dar medicul pediatru care m-a văzut spunea că nu e o boală complicată sau rușinoasă. Doar că nu pricepeam metaforele. De pildă, dacă mi se spunea să-l trag pe cineva de limbă... eu... „Ia trage-l pe frate-tău de limbă — îmi spunea mama — și află ce măgării a mai făcut azi «măgarul»...“ eu îl apucam cu degetele de limbă și trăgeam. Doamne, și ce scandal ieșea. Altă dată, mama m-a rugat să mă bag sub pielea cuiva, nu știu ce interes avea, iar eu încercam, într-adevăr, să mă bag la modul propriu sub pielea persoanei respective, ceea ce era teribil, teribil de dureros. Pe urmă, altă dată, mi-a cerut să mă bag în sufletul cuiva. Dar pentru asta mi-ar fi trebuit o anumită pregătire filozofică ; ori, nouă, la școală, nu ni se preda nimic în acest sens. L-am întrebat pe profesorul meu cel mai drag, pro-

fesorul de literatură, ce este sufletul, iar el mi-a spus a doua zi că nu are un răspuns rezonabil și s-a sinucis. În schimb, mama insista morțiș : „Bagă-te în sufletul lui unchi-tu, bagă-te în sufletul lui unchi-tu, bagă-te în sufletul lui unchi-tu...“

BOXERUL : Ceea ce-mi spuneți este pur și simplu înfiorător.

FECIOARA : Pe urmă l-am cunoscut pe iubitul meu și m-am îndrăgostit de el într-o zi de toamnă, supranumită și ziua tebeciștilor, la ora cinci fix. Și el lua lucrurile la modul propriu, dar numai din cînd în cînd. Pe mine, de pildă, m-a luat de brat și mi-a spus : „Doamne, cît de vertical te iubesc.“ Pentru că el, într-adevăr, trăia totul pe vertical. Poate pentru alții asta să fi fost un defect ; pentru el era o calitate. Umbla vertical, dormea vertical, visa vertical, glumea vertical, filozofa vertical, pescuia vertical, strănuta vertical și a murit vertical...

BOXERUL : Ca un erou...

FECIOARA : Nu. A căzut pur și simplu într-o groapă.

BOXERUL : Mă rog, nu contează. Esențial e c-a murit vertical. Avusese cumva înaintea lui un exemplu ?

FECIOARA : Nu. Dar de ce mă întrebați ?

BOXERUL : Pentru că mi-ați adus aminte de cea mai cumplită nenorocire a vieții mele.

FECIOARA : Ați suferit din cauza exemplelor ?

BOXERUL : Da, fir-ar ele ale dracului de exemple să fie ! Dar așa-mi trebuie. Cine m-a pus să mă iau după exemple ! Mama mea nu s-a luat după exemple, tatăl meu nu s-a luat după exemple, unchii mei nu, bunicii mei nu. Numai eu... Dimineața, după ce mă sculam, nici n-apucam să beau ceaiul, că fugeam la fereastră... Mă uitam după exemple cu gura căscată. La teatru, la fel... La cinematograf... Toată ziua căutam exemple. Mai ales pe stradă, căci nu știu dacă știți, străzile sînt pline de exemple. Deși de-atîtea ori m-am jurat, de-atîtea ori... Dumneavoastră v-ați luat vreodată după exemple ?

FECIOARA : Nu m-a lăsat mama. „Să nu te prind cu exemple în casa mea, mi-a zis, că-ți rup picioarele.“

BOXERUL : Eu nu puteam să fac absolut nimic dacă nu aveam un exemplu. Tot ce făceam, făceam din exemplu. Într-o zi, tata mi-a spus : „Bine, bine, o să dai tu de dracu odată și-odată !“ Și-așa a fost. Într-o zi, n-am putut să mai rezist și m-am luat după un exemplu.

FECIOARA : Din domeniul dragostei ?

BOXERUL : Firește. Acestea sînt cele mai ale dracului și mai irezistibile.

FECIOARA : Puteți vorbi fără perdea. Deși sînt fecioară, cunosc sentimentul pe toate fețele.

BOXERUL : Pentru că sîntem între noi : m-am îndrăgostit de o actriță în turneu. *(Își șterge o lacrimă.)* Eram burlac, în vîrstă de nouăzeci și nouă de ani și boxer în retragere. Făceam totuși meciuri demonstrative cu un alt boxer în vîrstă de 6 ani, care se pretindea fiul meu. Cîștigam în fiecare seară cîte o friptură în sînge, fără garnitură, și eram mulțumit. Într-o zi, a venit în orășelul nostru o actriță celebră, care prezenta programul unui circ particular în limba natală. De fapt, ea s-a legat de mine. Exact în seara cînd am împlinit nouăzeci și nouă de ani ne-am întîlnit lîngă cușca cu lei. Mi-a zis : „Hei ! Ce-ar fi să dai tu o fripturică, fir-ai al dracului de strengar !“ *(Duios.)* Mi-a plăcut felul ei particular de a fi și m-am îndrăgostit. M-am îndrăgostit ca o lulea.

FECIOARA : De ce ca o lulea ?

BOXERUL : Nu știu. Arătam probabil ca o lulea. Adică fumegam.

FECIOARA : Probabil.

BOXERUL : Da, probabil, pentru că nu sînt sigur. De fapt, nu-mi mai ardea de nimic. *(Groaznic.)* Nu știu dacă vă imaginați, dar nici lemnele din sobă nu-mi luau foc !

FECIOARA : Erau ude ?

BOXERUL : Vorbesc la figurat.

FECIOARA *(cu complexe)* : Mă iertați. Din păcate, eu iau încă uneori lucrurile la modul propriu.

BOXERUL : Mă rog.

FECIOARA : Treceți la exemplu, că sînt nerăbdătoare.

BOXERUL : Pe scurt, i-am declarat dragoste în cîteva cuvinte simple și deschise, după care am invitat-o în casă în vederea încheierii unui contract ferm. Dar să vezi : nu intră bine pe ușă, că dă cu ochii de fiul meu, îl privește fix în pupile și se îndrăgostește cobză de el. De fiul meu !

FECIOARA : Care avea șase ani.

BOXERUL : Fix.

FECIOARA : Și actrița ?

BOXERUL : Șaptezeci și nouă. Dar nu-i dădeai nici șaptezeci și opt. Se ținea foarte bine într-un baston de bambus.

FECIOARA : Fiul dumneavoastră o iubea și el, desigur.

BOXERUL : Bănuiesc, deoarece ori de cîte ori o vedea, făcea pipi pe el. Apoi s-au căsătorit pe furiș. Dar nu asta e tragic. Tragic e că și-au bătut joc de mine într-un hal fără de hal.

FECIOARA : Într-adevăr ?

BOXERUL *(plîngînd)* : Au dat la analiza Wasserman sînge din sîngele meu ! Imaginați-vă : din comoditate, din sfînta comoditate au luat pe furiș, în timp ce dormeam, sînge din venele mele și l-au dat la analiza Wasserman ! Nenorociții ! Văzuseră undeva un astfel de exemplu stupid și s-au luat după el. Sau poate că au citit undeva, nu știu... Spuneți-mi : de ce nu se interzic o dată pentru totdeauna exemplele ?

FECIOARA : Lăsați, domnule boxer, că și eu am suferit suficient din cauza dragostei. Iubitul meu era gelos. Nu-mi dădea voie nici afișele de pe garduri să le citesc singură. Odată, în timpul unui film tîmpit despre orfani, s-a luat la harță cu un pompier. Pompierul — știți probabil cît de ușor se aprinde la mînie un pompier — l-a așteptat afară cu alți doi pompieri, l-a fugărit cu alți trei pompieri și l-a bătut măr cu alți patru pompieri. I-am reclamat, dar ce folos : erau pompieri voluntari. „Ce pot să le fac — ne-a spus comandantul — sînt oameni simpli, atîta bucurie au și ei."

BOXERUL : În sfîrșit, să terminăm cu amintirile.

FECIOARA : Toți oamenii au dreptul la amintiri.

BOXERUL : Din păcate, unii au prea multe, alții deloc.
FECIOARA : Dumneavoastră aveți ?
BOXERUL : Ca să fiu sincer, domnișoară — căci vă văd cu roșu în obraji — eu am trăit toată viața din amintirile altora. Noaptea visam visele altora, ziua îmi aminteam amintirile altora. E drept că am avut o dată scandal cu unul pentru că-i furasem cea mai frumoasă amintire a vieții, dar mă descurcam.

(Bătăi în ușă. Apoi intră Spionul, purtîndu-l în spinare pe Infirm. Spionul este istovit.)

SPIONUL : Am sosit.
INFIRMUL *(sare sprinten din spinarea Spionului)* : Am făcut o călătorie excelentă.
ȘEFA DE CABINET : Domnilor, făceți-ne plăcerea și luați loc.
OMUL DE SERVICIU *(către Spion și Infirm)* : Domnilor, vă rog să luați loc !
INFIRMUL : Al dracului munte ! Are o altitudine dată naibii ! Urci, urci... *(Către Șefa de cabinet.)* Scuzați-mă, doamnă, Åldesus și-a instalat cabinetul aici din simplul motiv ca să fie cît mai sus ?
ȘEFA DE CABINET : Domnule, vă vom răspunde la toate întrebările la momentul corespunzător. Obișnuiți-vă, odată pentru totdeauna, să puneți întrebările la momentul corespunzător.
INFIRMUL : Mulțumesc. *(Scoate din buzunar un sandvici și începe să mănînce cu poftă. Boxerul îl privește semnificativ, așteptînd o invitație. Neprimind-o, vîră o mînă în buzunarul Infirmului și scoate o piatră.)*
BOXERUL : Ce-i asta ?
INFIRMUL : O piatră. Am crezut c-o să găsesc o baltă pe drum, ca s-o arunc. Dar n-am întîlnit nici o baltă. Vă întreb : unde sînt bălțile de altădată ?
BOXERUL : Sînteți prost ? Pentru că numai proștii...
INFIRMUL : Nu. Sînt infirm. Pot să mă recomand. *(Întinde mîna spre Boxer.)*
BOXERUL *(cu repulsie)* : Din păcate, eu nu pot să vă întind decît un singur deget.

INFIRMUL : Uneori, un deget poate face aceeași puternică impresie ca și o mînă cu șase degete.
SPIONUL : În ce sens ?
INFIRMUL : În sensul că uneori anormalii se descurcă la fel de bine ca și normalii. Uneori, anormalii îi compătimesc ei înșiși pe normali. Cunoașteți, de pildă, cazul orbului din naștere, care a refuzat să i se dea vederea, doarece nu suporta să-i vadă în ochi pe normali ?
BOXERUL : Nu.
INFIRMUL : Păcat. *(Continuă să mănînce cu poftă.)*
SPIONUL *(plîngînd de ciudă, către Infirm)* : Domnule, îmi vine să plîng de ciudă. M-ai rugat să te iau în spinare pentru că ești infirm.
INFIRMUL : Da. Sînt infirm.
SPIONUL : Dar de ce-a trebuit să port eu în spinare și pietroiul acela pe care-l țineai ascuns în buzunar ?
INFIRMUL : Dar poate că pietroiul acesta *(îl scoate din buzunar și-l arată)* face parte din însăși ființa mea. Poate că pietroiul acesta este punctul meu de echilibru. Dealtfel, nu v-aș recomanda să vă legați de mine și dintr-un alt punct de vedere. Sînt donator de sînge.
BOXERUL *(extrem de nervos)* : Să văd legitimația.
INFIRMUL : I-am lăsat-o soției acasă pentru pensie. Pentru că, de fapt, nu donam niciodată sîngele meu. Donam sîngele ei.
BOXERUL *(indignat)* : Nemernicule !
FECIOARA *(îl pune la punct)* : Cunosc o țară în care derîderea infirmilor este interzisă prin lege.
SPIONUL : Chiar și în opere literare și artistice ?
FECIOARA : Inclusiv. În schimb, despre normali se poate spune orice.
SPIONUL : La mine în țară e interzis rîsul.
BOXERUL : Dar plînsul ?
SPIONUL : De plîns e voie, dar fără lacrimi. Actorii, cînd au nevoie de lacrimi pentru diferite spectacole tragice, le procură prin contrabandă din străinătate.
INFIRMUL : La noi mișună farfuriile zburătoare ca muștele.
SPIONUL : Ființe din alte planete vin ?

INFIRMUL : Numai sîmbăta şi duminica. Vin, stau la iarbă verde, se iscălesc pe oameni cu bricegele, ca pe copaci, specificînd şi data, şi pe urmă pleacă. Cică la ei nu mai e iarbă verde. E numai roşie.

BOXERUL : Ei şi ?

INFIRMUL : Păi cum vrei să se ducă sîmbăta la iarbă roşie ?

BOXERUL *(brusc, către spion)* : Domnule, dumneata mă cercetezi tot timpul cu privirea ! Pot să ştiu şi eu în ce scop mă cercetezi tot timpul cu privirea ?

SPIONUL : Domnule, te rog să mă ierţi. E o deformaţie profesională. *(Jenat.)* Sînt spion.

BOXERUL *(calm)* : Pardon. Iertaţi-mă. Eu sînt boxer profesionist şi înţeleg să respect orice altă profesie.

INFIRMUL : Meserie comodă. Toată ziua n-ai altă treabă decît să tragi cu ochiul.

SPIONUL : Şi dacă ai un ochi de sticlă ca mine ?! Ca să nu mai spun că o dată am primit sarcina să păzesc un cimitir suspect din care dispărea în fiecare noapte cîte un mort.

FECIOARA : Îi fura cineva ?

SPIONUL : Probabil. Apoi mi-am dat demisia de la stat. M-am făcut spion particular.

BOXERUL : Şi ţi-a mers mai bine ?

SPIONUL : Pe dracu ! Primul meu client mi-a dat sarcina să-i urmăresc nevasta. Am urmărit-o o lună, două, pentru ca în cele din urmă să fiu obligat să mă însor cu ea. Totul era un aranjament murdar.

BOXERUL : Dumneata ai avut o viaţă mai bogată ca o bancă elveţiană.

SPIONUL : Ei şi ? Toată existenţa mea n-a fost decît un şir de întîmplări. Întîmplări, întîmplări, mormane şi maldăre de întîmplări. Şi care a fost sensul lor ? Şedeam uneori, în nopţi senine, cu lună plină, şi mă întrebam : de ce ?

INFIRMUL : Ah, nu-mi aduce aminte de „de ce"-uri că înnebunesc. De ce ? De ce ? De cîte ori nu m-am întrebat şi eu seara, înainte de a adormi : de ce ? *(Urlă.)* De ce ? De ce ? De ce ?

BOXERUL : Domnule, aici e de faţă o femeie. Să ferim măcar femeile şi copiii de întrebări.

FECIOARA *(înțeleaptă)*: Omul e o ființă veșnic înfometată de răspunsuri. Copiii se nasc întrebînd și mor, bătrîni, întrebînd.

BOXERUL : Într-adevăr, e înfiorător. Înfiorător. Viața mea a fost un cazan de rufe în care au fiert cele mai jalnice și cele mai jegoase întîmplări. Eram obligat să mă bat ca un chior în fiecare seară — uneori cu o singură mînă, pentru că pe cealaltă o țineam de rezervă — ca să cîștig o friptură în sînge fără garnitură și o bucată de pîine intermediară. Unii profesioniști spun că existența omului este punctul de intersecție dintre infinit și limită. Dar eu pur și simplu nu aveam nici o limită. Adesea îmi venea pur și simplu să scuip.

INFIRMUL : Așa cum am pățit eu cu un individ care avea boală pe mine și care nu făcea altceva decît să mă scuipe.

BOXERUL : Unde ?

INFIRMUL : În cap. Se apropia de mine pe furiș, uneori chiar pe la spate, și mă scuipa. L-am întrebat cu frumosul de ce face asta, dar n-a vrut să-mi spună. Mă scuipa și tăcea. Ca să nu mai adaug faptul, la fel de oribil, că la mine în bloc, deoarece locuiam la parter, toți locatarii se ștergeau — și la venire și la plecare — pe preșul meu, ceea ce mă scotea din minți.

SPIONUL : Și eu pățeam la fel. Erau unii care locuiau la parter și care veneau special pînă la ultimul etaj ca să se șteargă pe preșul meu, pentru că era de lînă. Ca să vedeți pînă unde merge ura omului față de om.

BOXERUL : Înfiorător !

INFIRMUL : Din cauza spaimei față de infinit, oamenii ajung de o violență extraordinară. Iată un exemplu clasic din cartierul meu. Un copilaș în vîrstă de trei săptămîni, născut dealtfel din flori, și-a asasinat mama cu un cuțit de bucătărie, deoarece a prins-o cu amantul în casă : „În loc să mă alăptezi la timp — i-a zis monstrul — tu îți faci de cap", după care și-a pus olița pe creștet și s-a dus la plimbare.

SPIONUL *(înfiorat)*: Și mama ?

INFIRMUL : Mama ?! Mama, ca orice mamă, i-a strigat cu ultimele puteri : „Prostuțule, cel de sub pat e tăticul tău". După care a murit în chinuri groaznice. O crimă lipsită de orice sens.

BOXERUL : Într-adevăr, este o criză de sensuri îngrozitoare. Dai cu pușca și nu găsești un sens.

INFIRMUL : Păi eu o viață întreagă n-am făcut altceva decît am umblat după sensuri. Într-o vreme am strîns ban peste ban ca să mă duc la un filozof pentru o consultație. Era un filozof foarte cunoscut și apreciat : știa ce e timpul și infinitul, ce e profitul și rata profitului, ce e materia și antimateria, știa aproape tot.

BOXERUL : Era un filozof de stat sau particular ?

INFIRMUL : Particular.

SPIONUL : Înseamnă că era idealist.

INFIRMUL : Depindea de client.

BOXERUL : Îi mergea bine ?

INFIRMUL : Oho ! Am stat o noapte întreagă la rînd. Dimineața am ajuns în fața lui și l-am întrebat : „Domnule filozof, dau cît oi da, spuneți-mi și mie care e sensul existenței mele".

SPIONUL : Și ?

INFIRMUL : Și ce ?

BOXERUL : Ce ți-a răspuns ?

INFIRMUL : Să vedeți ce mi-a răspuns. Mi-a zis : „Îți voi spune o parabolă. Dacă o înțelegi, bine, dacă nu, te ia mama dracului. E vorba de povestea cu înțeleptul Achile și broasca cea zburdalnică. Fii atent ! Achile avea o broască dresată, cu care adesea obișnuia să se ia la întrecere în fața unui numeros public, încasînd sume fabuloase. Întrecerea se desfășura în modul următor : broasca făcea un pas, Achile un pas, broasca un pas, Achile un pas, broasca un pas, Achile un pas. Și așa, la infinit. «Și cine a ajuns primul ?» — am întrebat eu. Nu se știe, mi-a răspuns înțeleptul, pentru că ei continuă să alerge. Ai înțeles ? «Nu», am răspuns. Atunci ieși afară, tîmpitule !" mi-a spus. Și, după

ce mi-a luat banii, m-a aruncat pe scară cu picioare în spate.

BOXERUL : Cel puțin ți-a dat recipisă ?

INFIRMUL : N-a avut încotro.

BOXERUL : Nemernicul !

INFIRMUL : Aș vrea să mai dau un singur exemplu cutremurător : într-o anumită perioadă confuză a vieții mele, profesam meseria de dresor. Lucram direct la domiciliul clientului și dresam îndeosebi animale domestice, copii domestici și bătrîni domestici. Într-o zi, în timp ce mergeam pe stradă, îndreptîndu-mă spre o familie pentru a-i dresa doi copii gemeni, care deprinseseră prostul obicei de a-și rupe zilnic cîte o mînă, mi-a apărut în față un elefant scăpat de la circ. Era foarte multă lume pe stradă, dar elefantul a venit direct la mine și — nici una, nici două — m-a călcat în picioare pînă m-a schilodit.

BOXERUL : Nu degeaba se spune că elefantul este o ființă mai feroce și mai răzbunătoare chiar și decît omul.

INFIRMUL : Dar de ce s-a răzbunat tocmai pe mine ? Eu n-am dresat niciodată elefanți. Care-i explicația ?

BOXERUL : Dar care-i explicația că mie într-o zi mi-a căzut o vacă în cap ? Cineva avea un astfel de animal în apartamentul lui de la etajul trei și, într-o zi, vaca s-a aruncat din motive necunoscute de la etaj. Dar de ce tocmai în capul meu ?

INFIRMUL : Cel puțin vaca era o ființă vie și domestică, dar ce facem cu acea clasică și sinistră cărămidă care cade în capul pietonului cînd i-e lumea mai dragă ? Cine îmi explică mie ce e cu această filozofică cărămidă care terorizează omenirea de mii de ani ?!

BOXERUL : Nu se știe nimic.

INFIRMUL : Bineînțeles că nu se știe nimic, dovadă că filozofii i-au obligat pe constructori să recurgă la prefabricate. Dar e asta o soluție onorabilă ?

SPIONUL *(către Fecioară)* : Dar dumneata, domnișoară ? Și dumneata ești ciuruită de întrebări ?

FECIOARA : Oho ! Și încă cum ! În localitatea în care trăiesc eu, cetățenii erau celebri prin longevitatea lor. Trăiau foarte mult : cu zilele, cu lunile, cu anii, cu deceniile și cu secolele. Le plăcea să trăiască. Nu bine, dar mult. Trăiau cu o plăcere nemaipomenită. Te uitai la ei și le citeai pe față plăcerea de a trăi. La un moment dat, unuia dintre cetățeni i-a venit ideea tîmpită de a face o vizită într-o altă localitate. Ce-o fi văzut sau ce-o fi mîncat pe-acolo nu se știe, fapt e că s-a întors complet schimbat. A început să bolească. „Ce ai ?" l-au întrebat concetățenii. „Nimic — a răspuns el —, mă plictisesc". În curînd boala lui a început să devină molipsitoare. Toți cetățenii se plictiseau. Nu le mai plăcea să trăiască. Din plictiseală au devenit superficiali, făceau toate lucrurile pe jumătate : mîncau pe jumătate, beau pe jumătate, gîndeau pe jumătate, iubeau pe jumătate, mergeau pe jumătate, dormeau pe jumătate, visau pe jumătate, glumeau pe jumătate, clipeau pe jumătate, zîmbeau pe jumătate...

SPIONUL *(o completează)* : ... rîdeau pe jumătate...

FECIOARA *(în continuare)* :... fluierau pe jumătate, sforăiau pe jumătate, respirau pe jumătate, admirau pe jumătate, interpretau pe jumătate...

BOXERUL : ... și trăiau pe jumătate.

FECIOARA : Bineînțeles. Era o boală îngrozitoare, care apoi s-a complicat. Concetățenii mei au început să-și pună întrebări. Nimeni nu mai făcea nimic, toată ziua își puneau întrebări. Fratele meu, de pildă, a murit din cauza întrebărilor. Seara n-a avut nimic, s-a culcat sănătos, pentru ca a doua zi să-l găsim mort, cu următoarea scrisoare pe piept : „Eu întreb, dar cine-mi răspunde ?"

INFIRMUL : Primiți condoleanțele mele.

FECIOARA : Mulțumesc. Bineînțeles că toată povestea s-a auzit la centru și au început persecuțiile asupra localității noastre. Poetul nostru oficial, de pildă, a scris o poezie în care exista și această strofă :

Zilnic îmi pun întrebări
Pe gură, pe ochi și pe nări.

Dar nimeni nu știe unde e sensul
Marele, bunul și densul.

A doua zi, un delegat al guvernului i-a făcut o vizită și i-a sugerat ideea de a se sinucide. „Să fii și decorat — i-a zis — și să-ți pui și întrebări, e prea mult. Nu ține !"

SPIONUL : Groaznic !

FECIOARA : Imediat sfatul bătrînilor s-a adunat sub salcîmul din centrul orașului, denumit „Salcîmul libertății", și au luat hotărîrea de a mă trimite în audiență la Åldesus. „Tu ești fecioară — mi-a zis șeful sfatului —, ai studii medii, ești blondă naturală și vei face impresie. Spune-i că localitatea noastră e în pericol de moarte. Loviți de boala grea a lipsei de sens, cetățenii noștri au început să facă toate lucrurile pe jumătate și există semne că în curînd ei vor începe să facă toate lucrurile pe sfert. Roagă-l să fie atît de bun și amabil și să ne dea și nouă Sensul, să ne ajute și să ieșim din impas, drept pentru care îi vom rămîne recunoscători și i te vom dărui fie de soție, fie de amantă, fie de fiică, în caz de, după obiceiul strămoșilor noștri. Iar dacă te vei prăpădi pe drum, te vom face sfîntă și-ți vom crea un mit !"

INFIRMUL : Dar credeți, domnișoară, că eu am venit aici pentru altceva decît pentru sens ?

FECIOARA : Vă chinuie și pe dumneavoastră lipsa de sens ?

INFIRMUL : Nu atît pe mine, cît pe nevastă-mea. E o femeie foarte cumsecade, foarte gospodină, bine făcută și profundă. Puțin cam isterică, dar profundă. Într-o zi s-a dus la piață, a cumpărat ceva legume și fructe și, după ce s-a întors, a căzut pe gînduri. Apoi m-a întrebat pe un ton aparent neutru : „Iubițoiule, care e sensul vieții mele ?". Bineînțeles că prima oară i-am dat două palme preventive. Pe urmă am luat-o cu binișorul. Ea — nimic. A făcut o criză de isterie, s-a aruncat pe jos, și-a dat poalele peste cap de s-au adunat și vecinii. „Du-te — mi-a urlat — și să nu te întorci la mine fără sens, că te ia mama dracului." Și-am plecat, ce era să fac ?

BOXERUL : Eu nu vreau decît un sens pentru mine. Vreau sensul meu personal. Vreau să-l simt în mine și apoi să mă privesc în oglindă și să mă admir. Uneori mă întreb înnebunit de curiozitate : doamne, oare cum poate arăta o ființă care are propriul său sens ?

INFIRMUL *(către Spion)* : Dar dumneata, domnule, cu meseria pe care o ai, de ce-ți trebuie sens ?

SPIONUL *(precaut)* : Pot să am încredere în voi ?

BOXERUL : Dacă vrei, poți.

SPIONUL : Ultimul meu patron e un tip dat dracului de inteligent și comercial. Specialitatea lui, de fapt, sînt invențiile. Inventează tot felul de aparate extraordinare. Din păcate, nu le poate folosi, pentru că nu ajunge la butoane. E cam mărunțel. Acum i-a venit o altă idee. Zice : „Am auzit vorbindu-se prin tîrg că există un tip care se numește Âldesus, stăpînul întîmplărilor și proprietarul sensurilor, înțeleptul înțelepților, zmeul zmeilor, dumnezeul dumnezeilor. Du-te la el și ciupește-i cîteva sensuri. Pe urmă deschid un magazin și încep să le vînd ca pîinea caldă."

INFIRMUL : Și dumitale ce-ți iese la afacerea asta ?

SPIONUL : Devin asociat și mă însor cu fiică-sa sau cu nevastă-sa. Mi-a zis să aleg. Cică : „Te-nsori cu care vrei, numai să le iei pe amîndouă". Tipul e dat dracului de deștept.

FECIOARA : Prieteni, cred că discuția noastră a fost și sclipitoare și suficientă. Ar fi timpul să întrebăm cînd ne primește Âldesus.

INFIRMUL : **Într-adevăr.**

(Cei patru își îndreaptă privirile spre Omul de serviciu și Șefa de cabinet. Aceștia discută aprins între ei, folosind un limbaj cifrat.)

OMUL DE SERVICIU *(calm)* : Xlbrz 3.

ȘEFA DE CABINET *(mirată)* : Ylbrz 3? !

OMUL DE SERVICIU : *(ironic)* : Zlbrz 3 !

ȘEFA DE CABINET *(nervoasă)* : Vz + 1 !

OMUL DE SERVICIU *(îndoindu-se)* : Vz + 1? !

ȘEFA DE CABINET *(amenințătoare)*: X + 1 + 3—1 !
OMUL DE SERVICIU *(cu scîrbă)*: Vax !
ȘEFA DE CABINET *(îl lovește)*: Idiotule !
SPIONUL : Extraordinar ! Ăștia gîndesc în litere și vorbesc în cifre.
BOXERUL : Doamnă Șefă de cabinet și Domnule Om de serviciu ! Vă rugăm să ne iertați că vă întrerupem din discuția pe care o purtați, desigur, în interes de serviciu.
ȘEFA DE CABINET *(agresivă)*: Da, domnilor, ce doriți ?
INFIRMUL : Vrem să intrăm la Ăldesus.
OMUL DE SERVICIU : Ați fost invitați ?
SPIONUL : Nu. Dorim o audiență.
ȘEFA DE CABINET : În ce problemă ?
FECIOARA : Într-o problemă fundamentală.
ȘEFA DE CABINET *(ironică)* : Desigur.
BOXERUL *(inimos)*: E vorba de problema sensului, doamnă.
ȘEFA DE CABINET : Sensul cui ?
SPIONUL : Sensul existenței.
ȘEFA DE CABINET : Existența cui ?
BOXERUL : Existenței noastre. În special. Și existenței celorlalți. În general.
ȘEFA DE CABINET : Aha !
INFIRMUL : Putem să intrăm la dînsul ?
ȘEFA DE CABINET : Un moment. *(Îngenunchează în fața ușii din dreapta și se uită prin gaura cheii.)* Acum nu se poate. Fumează.
BOXERUL : Dacă fumează nu-l deranjăm. Așteptăm.
ȘEFA DE CABINET : Așteptați. *(Pauză)*
INFIRMUL : Poate că a terminat de fumat.
ȘEFA DE CABINET *(se uită prin gaura cheii)* : A terminat, dar strănută.
BOXERUL : Dacă strănută nu-l deranjăm. Așteptăm.
ȘEFA DE CABINET : Așteptați.
SPIONUL : Trebuie să îndeplinim ceva formalități ?
ȘEFA DE CABINET : Trebuie să completați acest formular. *(Scoate de pe ea capotul, care nu e altceva decît un formular de hîrtie de proporții uriașe : aproximativ doi metri pe doi.)* Completați-l.

BOXERUL *(trist)* : Asta-i soarta tuturor formularelor. Rar care scapă.

SPIONUL *(luînd formularul)* : Ne veți da unele explicații ?

ȘEFA DE CABINET : Vă voi da unele explicații inexplicative. Cine nu înțelege prima oară, a doua oară nu mai explic. Ca să simplificăm lucrurile, vă explic direct a treia oară. Veți completa absolut toate rubricile formularului. Acolo unde nu e cazul, spuneți : „Nu e cazul, nu iese hazul, schimbăm macazul" și treceți mai departe.

BOXERUL : Se poate răspunde cu „da" și „nu" ?

ȘEFA DE CABINET : În cazul în care sînteți călare pe situație. *(Boxerul, Spionul, Infirmul și Fecioara întind pe jos uriașul formular, se aruncă cu burta pe el și încep să completeze fiecare cîte o bucată.)*

BOXERUL *(citind pe formular)* : „Numele, pronumele și renumele". „Dacă are frați sau surori siameze". *(Către Spion.)* Ai mai întîlnit vreodată un formular așa de dat dracului de subtil ?

SPIONUL N-are rost să-ți faci probleme de conștiință. Tatăl meu, un celebru birocrat, avea o vorbă sfîntă : „Formularu-i formular".

INFIRMUL *(citește de pe formular)* : „Cîte degete are la picioare ?" *(Către Boxer.)* Poți să-mi numeri și mie degetele de la picioare ?

BOXERUL *(isteric)* : Dar de ce nu ți le numeri singur ? Pentru că ești laș ?

INFIRMUL *(sincer)* : Da.

FECIOARA : Domnilor, să ne grăbim cu completatul. Dacă Aldesus adoarme, așteptăm aici pînă ne cresc zece rînduri de unghii. *(Către Șefa de cabinet.)* Doamnă, poate că a terminat de strănutat ?

ȘEFA DE CABINET *(se uită pe gaura cheii)* : Acum se scobește în dinți. Nu se poate intra.

BOXERUL *(oftind resemnat)* : Dacă se scobește, nu-l deranjăm. Așteptăm.

SPIONUL *(cercetînd formularul)* : Între timp eu am să răspund la rubrica cea mai dată dracului : „Care e culoarea preferată ?" Culoarea mea preferată este

movul. *(Către Șefa de cabinet.)* Pot să răspund cu o fabulă ?

ȘEFA DE CABINET : Desigur.

SPIONUL *(liric)* : A fost o dată ca niciodată, căci dacă n-ar fi, nu s-ar vopsi. A fost o dată o culoare mov, care în fiecare seară ieșea pe stradă îmbrăcată în mov. Azi în mov, mîine în mov, pînă cînd i s-a movit. Căci într-o zi, un tip, tot în mov, dar ceva mai închis, o vede și-i zice perfid : „Noi doi, nu-i așa, semănăm ?“ „Ce semănăm ?“ — întreabă ea, dată dracului de insinuantă. „În nici un caz agricol“, îi răspunde el rîzînd complice, și o pupă drept în vîrful movului. Și acum poanta : mov la mov nu-și scoate ochii.

INFIRMUL : Minunat.

BOXERUL : Doamnă, vreți să mai încercați ?

ȘEFA DE CABINET : Cu plăcere. *(Se uită pe gaura cheii)* Ăldesus visează.

BOXERUL : Dacă visează nu-l deranjăm. Așteptăm.

INFIRMUL *(confidențial)* : Eu săr peste rubrica „Diverse și perverse“.

BOXERUL *(predă formularul)* : Doamnă, am completat formularul. Putem să intrăm la Ăldesus ?

ȘEFA DE CABINET : Un moment. *(Se uită pe gaura cheii.)* Acum nu se poate. Cască.

BOXERUL : Dacă cască, nu-l deranjăm. Așteptăm.

ȘEFA DE CABINET : Așteptați.

BOXERUL : Noi am trăit enorm de multe întîmplări fără explicații. doamnă, și vrem să mergem neapărat la Ăldesus. Am auzit că Ăldesus poate răspunde la toate întrebările, pentru că el este ultimul Dumnezeu al lumii, atotștiutorul, atotobservatorul, atotinformatorul și atotlucrătorul, e depozitarul sensurilor și ține firele tuturor întîmplărilor în propria sa mînă. Lăsați-ne la dînsul.

SPIONUL : Eu simt că nu mai pot să mă abțin și încep să urlu.

ȘEFA DE CABINET : Și de ce nu urlați ?

BOXERUL : Doamnă, scuzați-ne că insistăm. Putem intra sau nu ?

ȘEFA DE CABINET : Un moment. *(Se uită pe gaura cheii.)* Acum nu se poate. Ăldesus se scobește în nas.

BOXERUL : Dacă se scobește în nas, nu-l deranjăm. Așteptăm.

INFIRMUL : Iertați-mi indiscreția, doamnă. Ăldesus este în încăperea alăturată ?

ȘEFA DE CABINET : Desigur.

INFIRMUL : Atît de aproape ?! *(Emoționat.)* Vorbiți-ne despre el, doamnă, dați-ne amănunte. Cum arată, cum merge, cum vorbește, cum stă, cum mănîncă, cum doarme, cum...

ȘEFA DE CABINET : Domnule Om de serviciu, vorbește-le puțin despre Ăldesus.

OMUL DE SERVICIU *(cît mai evaziv cu putință)* : Domnilor, ca să vă satisfac curiozitatea, am să vă prezint pe scurt personalitatea lui Ăldesus. Ăldesus este, ca să zic așa, o persoană foarte... *(Face un gest ambiguu cu mîinile.)* El se comportă, ca să zic așa, foarte... *(Același gest.)* Arată, ca să zic așa, foarte... *(Același gest.)* Cînd merge este foarte... *(Același gest.)* Iar cînd doarme, de asemenea. În general și în concluzie, se poate afirma cu tărie că este... ca să zic așa... foarte... cum să spun... Asta e. *(Iese, misterios.)*

SPIONUL : Vă mulțumim foarte mult.

BOXERUL *(se apropie de Șefa de cabinet, care e în fund, pregătindu-se să-și pună uniforma)* : Stimată doamnă, vă rog să primiți omagiile mele particulare. *(Curtenitor.)* Mărturisesc că de la început m-am simțit atras de dumneavoastră ca un fluture de un bec electric.

ȘEFA DE CABINET : Domnule, sînteți extrem de amabil.

BOXERUL : Doamnă, vă rog să vă îmbrăcați cît mai încet, pentru ca să pot privi și eu în tihnă corpul dumneavoastră perfect. Aș vrea să știu dacă este și pietros.

ȘEFA DE CABINET : Probabil. Nu sînt sigură.

BOXERUL : Îmi dați voie să verific ?

ȘEFA DE CABINET : Vă rog.

BOXERUL *(o pipăie timid)* : Da, este cît se poate de pietros. Probabil că faceți mult sport.

ȘEFA DE CABINET : Nu. Pur și simplu așa m-am născut : pietroasă.

BOXERUL : Excelent ! *(Tulburat)* Deși nu am fost niciodată frivol, acum simt că am febră și-mi vine să cînt.

ȘEFA DE CABINET : Și de ce nu cîntați ?

BOXERUL *(năuc)* : Cred că sînt îndrăgostit. Cunosc simptomele de la fiul meu, care avea un talent nativ de amorez.

ȘEFA DE CABINET : Dar, de fapt, ce înseamnă să fii îndrăgostit ?

BOXERUL : Nu știți ?

ȘEFA DE CABINET : Nu. Serviciul m-a obligat să am o ținută corespunzătoare. În plus — și vă rog să rămînă între noi — sînt analfabetă. Deci n-am putut să studiez nimic în această privință.

BOXERUL : Dacă doriți, aș putea să fac cîteva divagații pe marginea acestui subiect generos.

ȘEFA DE CABINET : Vă rog.

BOXERUL : Dragostea, stimată doamnă, este la început un sentiment, care apoi se transformă în plăcere fizică.

ȘEFA DE CABINET : Invers nu e posibil ?

BOXERUL : Adică întîi plăcerea fizică și apoi sentimentul ?

ȘEFA DE CABINET : Exact.

BOXERUL : Nu, dialectic așa e : de la sentiment la plăcere și pe urmă înapoi, de la plăcere la sentiment.

ȘEFA DE CABINET : Ați putea să mă învățați și pe mine cum se obține un sentiment și o plăcere fizică ?

BOXERUL : Le vreți pe amîndouă deodată ?

ȘEFA DE CABINET : Dacă tot pierdem vremea !

BOXERUL : Din păcate, nu pot să vă servesc decît după ce obțin sensul. Căci dragostea — o să vi se pară bizar — se bazează foarte mult pe sens. A iubi fără sens e o tîmpenie.

ȘEFA DE CABINET *(care între timp și-a îmbrăcat uniforma)* : Mă rog.

OMUL DE SERVICIU *(intră grav)* : Domnilor, am să vă fac o comunicare din partea lui Åldesus.

BOXERUL *(către ceilalți)* : Domnilor, domnul Om de serviciu are să ne facă o comunicare din partea lui Åldesus. Poftim, domnule Om de serviciu.

OMUL DE SERVICIU *(solemn)* : Domnilor, am să vă fac din partea lui Åldesus o comunicare pentru care trebuie să fiți mîndri. *(Pauză.)* Aștept să fiți mîndri.

ȘEFA DE CABINET : Domnilor, vă rog să fiți mîndri, pentru ca domnul Om de serviciu să poată face comunicarea. *(Se așteaptă ca cei patru să devină mîndri.)* Domnule Om de serviciu, cred că se poate începe. În această clipă citesc pe chipurile lor că sînt mîndri.

BOXERUL : Parcă spuneați că sînteți analfabetă.

ȘEFA DE CABINET : Liniște !

OMUL DE SERVICIU : Domnilor, Åldesus vă transmite salutul lui călduros ! *(Aplaudă singur. Apoi tace.)*

SPIONUL : Asta e tot, domnule Om de serviciu ?

OMUL DE SERVICIU : Da, asta e tot.

INFIRMUL : Numai atît v-a rugat să ne comunicați ?

OMUL DE SERVICIU : Numai atît.

BOXERUL : Dar de primit ne primește ?

OMUL DE SERVICIU : Nu.

BOXERUL : De ce ?

OMUL DE SERVICIU : Pentru că pînă acum nu a primit pe nimeni.

SPIONUL : Pe nimeni ?

OMUL DE SERVICIU : Pe nimeni. Cu alte cuvinte, nu există un precedent.

SPIONUL : Și ?

OMUL DE SERVICIU : Păi cum vreți să vă primească dacă nu există un precedent ? Pe ce bază ? Exact așa mi-a răspuns : „eu i-aș primi, dar pe ce bază ?“ De altfel, în această privință, eu și doamna Șefă de cabinet avem instrucțiuni foarte severe.

ȘEFA DE CABINET : Chestiunea precedentului este inatacabilă și vă rog să nu insistați.

BOXERUL : Și atunci ce e de făcut ?

ȘEFA DE CABINET : Nu e nimic de făcut.

(Fecioara, Boxerul, Spionul și Infirmul se privesc îndelung, încercînd să ajungă la un consens.)

BOXERUL *(revoltat)* : Domnilor, dar este inadmisibil ce se întîmplă aici ! Este inadmisibil ! Protestez !

SPIONUL : Nu se poate ca Ăldesus să ne salute călduros și în același timp să nu ne primească ! Este datoria lui să ne primească !

INFIRMUL : Asta e pur și simplu bătaie de joc !

SPIONUL : Nu sîntem decît niște bieți solicitanți, e adevărat, dar cine vă dă dreptul să vă bateți joc de niște bieți solicitanți ? Niciodată de-a lungul secolelor solicitanții nu au fost batjocoriți într-un asemenea hal. Toate legile lumii acordă solicitanților clauza individului celui mai favorizat.

INFIRMUL : Chiar și atunci cînd nu este respectat, solicitantul trebuie să primească un răspuns care să-i dea o speranță. De ce nu ne dați măcar o speranță ?

ȘEFA DE CABINET : Domnilor, fiți o clipă lucizi și rezonabili. Ăldesus nu primește. Aseară, de pildă, înainte de a căsca, adormi și visa, ne-a spus : „Nu intră nimeni la mine. Altfel vă cotonogesc." Că are obiceiul.

OMUL DE SERVICIU : În al doilea rînd, noi pentru ce sîntem aici funcționari plătiți ? Dacă s-ar putea intra oricînd și oricum la Ăldesus, pentru ce-ar mai fi fost nevoie de un cabinet, de o șefă de cabinet și de un om de serviciu ? E o logică la mijloc. De ce nu vreți să fiți puțin logici ? E așa de greu să fiți puțin logici ?

FECIOARA : Domnule Om de serviciu, noi am venit aici pentru a afla care e sensul. Eu nu mă pot întoarce în localitatea mea fără sens. Pentru concetățenii mei sensul e o chestie de viață și de moarte.

BOXERUL : Doamnă, nici eu nu plec de-aici fără sens. Plus că fac și un scandal monstru și dau buzna peste Ăldesus, cît e el de Ăldesus !

INFIRMUL : Cum își permite să fie atît de sus și atît de nedemocrat ! *(Agresiv.)* Să ne dea sensul !

SPIONUL : Vrem sensul !

FECIOARA : El cu toate sensurile și noi cu nici unul ? Rușine !

BOXERUL : Liniște ! *(Solemn.)* Domnule Om de serviciu și doamnă Șefă de cabinet ! Vă este cunoscut, pro-

babil, că în decursul vremurilor, solicitanții au suferit multe, dar s-au comportat întotdeauna cuviincioși și răbdători, folosind metode pacifiste. Se ivesc însă momente cînd solicitantul își iese din pepeni și se vede obligat să recurgă la forță. Cu alte cuvinte, vă anunț cu toată neplăcerea că vom recurge la luptă pentru a ajunge la Åldesus.

ȘEFA DE CABINET *(în panică)* : Luptă ?!

BOXERUL : Da ! Obligați de situație și presați de interese, vom lupta, vom învinge și vom intra la Åldesus !

ȘEFA DE CABINET : Sînt uimită ! *(Către omul de serviciu, stupefiată.)* Asta-mi mai lipsea, să fiu și uimită !

OMUL DE SERVICIU *(speriat)* : Bine, dar... Nu uitați unde vă aflați... Sînteți totuși într-un cabinet...

SPIONUL : Vă spun eu, că sînt specialist. Un război se poate desfășura chiar și într-o gaură de șarpe. Combatanți să fie !

ȘEFA DE CABINET : Cu alte cuvinte, doriți un război ?

INFIRMUL : Exact. Un război, doamnă ! În disperarea noastră și pentru atingerea țelului propus, vom recurge la război.

OMUL DE SERVICIU : Cu ce arme ne vom lupta ?

BOXERUL : Un moment. *(Se sfătuiește confidențial cu Spionul, Fecioara și Infirmul, apoi anunță solemn.)* Doamnă și domnule ! Ne-am ales arma. Este cea mai nobilă și cea mai temută, arma cu care omul și-a învins specia : cuvîntul !

OMUL DE SERVICIU *(neplăcut surprins)* : Cuvîntul ! *(Către Șefa de cabinet.)* Ai mai auzit pînă acum de o astfel de armă ?

ȘEFA DE CABINET : Am auzit.

OMUL DE SERVICIU : Cine a descoperit-o ?

ȘEFA DE CABINET : Probabil că intelectualii.

OMUL DE SERVICIU *(cu silă)* : Nenorociții ! *(Către ceî patru.)* Domnilor, dacă doriți, vom recurge la război. V-aș ruga totuși să ne luptăm cu decență și în liniște, ca să nu-l deranjăm pe Åldesus.

ȘEFA DE CABINET : Eventual să stabilim un protocol de război. De pildă, să nu strigăm „ura", să nu răcnim, să nu înjurăm de mamă, să nu ne văităm.

SPIONUL : De acord.

OMUL DE SERVICIU : Atunci să începem pregătirile.

BOXERUL *(cu aliații în jurul său)* : Domnilor, dată fiind condiția mea fizică adecvată, mă autoproclam comandantul vostru.

INFIRMUL : Domnule comandant, admir îndrăzneala dumneavoastră, dar țin totuși să vă atrag atenția că războiul care urmează să-l susținem este un război al cuvintelor. Oare stați dumneavoastră, un fost boxer, atît de bine cu dicția ?

BOXERUL : N-aveți decît să mă puneți la încercare.

SPIONUL : Spuneți repede după mine : Tîrlîbîczîfgzrlatfrusht.

BOXERUL *(pe nerăsuflate)* : Tîrlîbîczîfgzrlatfrusht !

INFIRMUL : Bravo !

BOXERUL : Mulțumesc. Acum dați-mi voie să depun jurămîntul. *(Solemn.)* Jur să mă ia mama dracului dacă nu vă duc la victorie ! Să vă duc la victorie sau să-mi sară ochii din cap ! E bine ? *(Aplauze.)* Tatăl meu, care era un războinic profesionist, obișnuia să zică la început de război, în loc de rugăciune, următoarele maxime : Unu — „Dacă nu învingem noi, înving ei" ; doi — „Decît să plîngă mamele noastre, mai bine să se dea cu capul de pereți mamele lor" ; și trei — „Decît să ajungă ei să se culce cu nevestele noastre, mai bine să ne culcăm noi cu nevestele lor și, în cazul în care nu ne alegem cu un sifilis de tip nou, ne fortificăm rasa".

INFIRMUL *(îl aplaudă)* : Bravo !

BOXERUL *(înfierbîntat)* : Atențiune ! Iau comanda ! Alinierea ! De la stînga la dreapta, de la dreapta la stînga, de jos în sus și de sus în jos — înnumărați-vă ! *(Cei trei „ostași" se înnumără alandala.)*

ȘEFA DE CABINET *(neașteptat de militărească și severă)* : Drepți ! Alinierea ! *(Omul de serviciu ia poziție de front.)* Înnumără-te !

OMUL DE SERVICIU *(înnumărîndu-se)* : Unu !

BOXERUL *(către ai săi)* : Atențiune la mine ! Vă voi re-

cita acum textul integral al marşului nostru de luptă. Textul a fost compus de mine. Atenţiune ! *(Recită cu patos.)*

Refren :

Cuvîntul este arma mea
Şi voi lupta voios cu ea !

Şi :

Ei sînt mai mulţi,
Dar noi mai culţi.
Nu avem cisme,
Ci neologisme.
În lupte acerbe
Tragem cu verbe.
Ne facem un nume
Lovind cu pronume
Şi cu substantive
Foarte agresive.

Refren :

Cuvîntul este arma mea
Şi voi lupta voios cu ea !

Ce părere aveţi ? Vă place ?

FECIOARA *(copleşită)* : Aţi fost magnific, domnule general ! Ce versuri minunate aţi creat şi ce desăvîrşit le-aţi recitat !

BOXERUL *(infatuat)* : Nu mi-a scîrţîit rima deloc ?

FECIOARA : Deloc.

BOXERUL : Nici măcar cît o cumpănă de fîntînă ?

FECIOARA : Nici.

BOXERUL : Atunci să vă desfăşor planul de bătaie. El este un plan simplu şi, ca să nu ni-l poată fura duşmanul, îl veţi copia fiecare pe talpa piciorului. În caz că unul dintre voi cade prizonier, îşi taie piciorul pe care e scris planul, îl ia la subsuoară şi fuge cu celălalt. Planul nostru este următorul : Unu : atacăm primii şi învingem ultimii. Doi : fiecare îşi va îndeplini misiunea în dublu exemplar. Copia o opriţi pentru voi, ca amintire !

OMUL DE SERVICIU *(jalnic, către Șefa de cabinet)* : Dar ei sînt patru...

ȘEFA DE CABINET : Gura !

OMUL DE SERVICIU : Păi...

ȘEFA DE CABINET : Nici un „păi" și nici un „hăi". Mergi în linia întîi și luptă ca un erou.

OMUL DE SERVICIU : Și dacă mor ?

ȘEFA DE CABINET : Păi de-aia ești erou, ca să mori. Toți eroii, mai devreme sau mai tîrziu, trebuie să moară.

OMUL DE SERVICIU *(resemnat)* : Dă-mi tactica.

ȘEFA DE CABINET : Tactica noastră este următoarea : la orice cuvînt cu care trag inamicii, noi răspundem cu antinomii. De pildă, trag ei cu „bine", noi le răspundem cu „rău". Trag ei cu „gras", noi le răspundem cu „slab". Trag ei cu „iubire", noi le răspundem cu „ură". Trag ei cu „tare", noi le răspundem cu „moale". Ai înțeles ?

OMUL DE SERVICIU : Pot să folosesc și neologisme ?

ȘEFA DE CABINET : Dar cu grijă, să nu te infectezi. Și acum la luptă, înainte marș ! *(Omul de serviciu face cîțiva pași înainte spre inamici. Moralul lui se arată a fi dintre cele mai scăzute.)*

BOXERUL *(către ostașii lui)* : Combatanți ! Cu fluierul pe buze, înainte spre victorie și glorie — marș ! *(Fecioara, Spionul și Infirmul fac un pas înainte, fluierînd, și se opresc la un metru de Omul de serviciu.)*

BOXERUL *(răcnind fanatic)* : Fooooooc !

FECIOARA *(deschide focul cu un gest eroic)* : „Ardoare" ! *(Urmează o bubuitură care îl clatină serios pe Omul de serviciu)*

OMUL DE SERVICIU *(derutat, către Șefa de cabinet)* : Dă-mi muniția !

ȘEFA DE CABINET : Care muniție, incapabilule ?

OMUL DE SERVICIU : Mi-ai zis să răspund cu antinomii ? Spune-mi care e inversul cuvîntului „ardoare" ?!

ȘEFA DE CABINET *(în șoaptă)* : Trage cu „blegeală" !

OMUL DE SERVICIU *(trage)* : „Blegeală" ! *(Bubuitură slabă. Fecioara primește lovitura cu demnitate și calm.)*

BOXERUL : Fooooooooc !

SPIONUL *(trage o salvă frenetică)* : „Bucurie" ! „Colaborare" ! „Dedublare" ! *(Omul de serviciu se clatină.)* „Experiment" ! „Figurînd" ! „Gîlgîind" !

ȘEFA DE CABINET *(către tabăra adversă)* : Taimaut ! *(Îl ajută pe Omul de serviciu să se retragă în spatele frontului pentru îngrijiri. Apoi, revoltată, către adversari.)* Domnilor, să vă fie rușine ! De ce trageți cu verbe ? Verbele sînt sfinte !

BOXERUL : Doamnă, tragem cu ce ne convine.

ȘEFA DE CABINET : Și dacă o să tragem și noi cu interjecții !? O să vă placă ?

SPIONUL : N-aveți decît !

ȘEFA DE CABINET *(nervoasă, către Omul de serviciu)* : De ce n-ai ripostat mai vehement, incapabilule ? Incultule ! Unde ți-e vocabularul ? Te lăudai că ai studii superioare.

OMUL DE SERVICIU *(jalnic)* : Ei și ? Tu nu vezi ce perfid lucrează ? Care e inversul cuvîntului „gîlgîind" ? Cu ce să ripostez ?

ȘEFA DE CABINET *(speriată)* : Nenorociții ! Încearcă să te strecori în tabăra lor și fură-le consoanele. Fără consoane nu le mai iau foc cuvintele.

OMUL DE SERVICIU *(lipsit de entuziasm)* : Bine ! Mă duc. *(Încearcă să se apropie de adversari pe furiș, dar Spionul trage în el o rafală de vocale.)*

SPIONUL *(trage)* : „U, a, ă, î, o, e, i !!"

OMUL DE SERVICIU *(se întoarce rănit pe pozițiile sale)* : M-au ciuruit cu vocale. Nu-i chip să te apropii de ei. *(Cu ură.)* Vigilenții !

ȘEFA DE CABINET *(cu o ură fără margini)* : Trage !

OMUL DE SERVICIU *(trage în Fecioară)* : „Abjecție" ! „Bubă" ! „Cimitir" ! „Diaree" ! „Eczemă" ! „Fitil" ! „Gîjîială" ! „Hasna" !

FECIOARA *(răspunde cu îndîrjire)* : „Idiosincrazie" ! „Japiță" ! „Kilogram" ! „Lisistrata" ! *(Către aliați, înfierbîntată.)* Dați-mi cuvinte si-i distrug ! *(Ceilalți îi șoptesc și ea trage dezlănțuită.)* „Madrigal" ! „Nabucodonosor" ! „Onassis" ! „Revizionism" ! „Securitate" ! „Tuberculoză" ! „Uniune" ! „Vizigoți" ! „Zărzărică-zărzărea" ! „Yoga" ! *(După fiecare cuvînt, ex-*

plozii puternice. Omul de serviciu și Șefa de cabinet sînt la pămînt.) Mai dați-mi cuvinte, prieteni !

BOXERUL : S-a terminat alfabetul !

INFIRMUL : Nu mai e nevoie. Inamicul e la pămînt.

BOXERUL *(dă comanda)* : Cu strigăte de „ura", înainte spre teritoriul dușmanului, marș ! *(Boxerul, Spionul, Infirmul și Fecioara cuceresc teritoriul inamicului strigînd : „Ura !".)*

ȘEFA DE CABINET : N-aș fi bănuit niciodată ca niște sunete articulate să aibă o asemenea forță de distrugere. Blestemat să fie cuvîntul scris sau vorbit !

BOXERUL *(solemn)* : Camarazi, dați-mi voie să vă felicit și să vă sărut pe frunțile voastre capabile pentru victoria obținută. Vă propun să păstrăm un moment de reculegere în memoria cuvintelor căzute în luptă. *(Se păstrează un moment de reculegere.)* Niciodată o ființă nu i-a fost mai credincioasă omului decît cuvîntul. Mai credincios decît cîinele, boul sau calul. Cuvîntul să rămînă, prieteni, veșnic viu în inimile noastre. Chiar dacă sîntem neștiutori de carte.

INFIRMUL : Propun să ridicăm un monument în memoria cuvîntului necunoscut căzut în luptă.

SPIONUL : Propun ca monumentul să înfățișeze o gură urlînd, căci cuvîntul cu care ne-am luptat noi a fost cel vorbit.

BOXERUL : De acord.

FECIOARA : Acum drumul nostru spre Ăldesus este deschis. Faptul incontestabil că ființa lui sublimă e atît de aproape mă înfioară nespus și cred că și pe voi la fel. Propun ca, în semn de omagiu și bucurie, să parcurgem distanța care ne-a mai rămas în genunchi.

BOXERUL : Fără îndoială că el va vedea, va nota și va aprecia gestul nostru.

(Cei patru pornesc în genunchi spre ușa lui Ăldesus, în fața căreia se opresc, înfiorați.)

BOXERUL *(în șoaptă, către Fecioară)* : Ce facem ? Batem la ușă sau îl strigăm pe nume ?

INFIRMUL : Nu putem da buzna. Să-l strigăm.

FECIOARA *(cu jenă)*: Ăldesus ! *(Către ceilalți.)* Nu m-a auzit ! Să strigăm cu toții !

TOȚI PATRU *(în cor)*: Ăl-de-suuuuuus ! *(Nici un răspuns. Șefa de cabinet și Omul de serviciu șușotesc și rîd în pumni.)*

BOXERUL : Ce facem ? Dăm sau nu dăm buzna ?

SPIONUL : Mă gîndesc totuși la faptul că e Ăldesus și că deține o funcție care nu permite să se dea buzna peste el.

INFIRMUL : Putem să-i spunem ceea ce avem de spus și de aici. Fiind atotvăzător și atotascultător, el ne va vedea și ne va auzi.

FECIOARA : Atunci să-i dăm drumul.

BOXERUL *(își drege glasul, apoi solemn)* : Stimate, iubite și prețuite Ăldesus ! Poate o să ne ierți vreodată, poate n-o să ne ierți niciodată, poate o să te surprindă, poate n-o să te surprindă, dar noi, cei aici de față, chinuiți de o insuportabilă sete de cunoaștere, exasperați de angoase seculare, intimidați de infinit, robi ai întîmplărilor și cavaleri ai absolutului, am luat în chip spontan și neorganizat inițiativa de a-ți face o vizită și iată că am venit. Fii binegăsit de noi ! *(Nici o reacție.)*

SPIONUL *(îngenunchează umil)* : Prea luminatule și clarfăcătorule ! Eu sînt umilul cerșetor care a îndrăznit să-ți calce pragul, să te salute și să-ți ceară milă. Dacă te-am deranjat, pedepsește-mă cum numai tu știi să pedepsești, dacă nu te-am deranjat, iartă-mă cum numai tu știi să ierți !

INFIRMUL *(stînd în cap, cu picioarele în sus)* : Iartă-mă, stăpîne, că-ți vorbesc într-o poziție atît de ciudată, dar dacă o fac este ca să-ți dovedesc de ce sînt în stare pentru tine și cum știu eu să mă chinuiesc ca să-ți fac ție plăcere. Dacă gestul meu îți spune ceva și te impresionează, primește-mă în cabinetul tău și acordă-mi bunăvoința ta, revarsă asupra mea o picătură din Sensul care-ți prisosește. Pa ! Te sărut !

FECIOARA *(emoționată și îndîrjită)* : Iată-mă, în sfîrșit, în fața ta. Iată-mă, în sfîrșit, dinaintea ta. În sfîrșit, am să-ți vorbesc. Nu, n-am să evoc acum lunga și de nedescrisa călătorie pînă aici, nădejdile și dez-

nădejdile oarbe pe care mi le-am pus clipă de clipă în întrevederea cu tine și cu care mi-am hrănit pașii obosiți, ca să pot ajunge. Aș putea să-ți povestesc acum biografia mea sau a concetățenilor mei, să-ți vorbesc despre cumplitele lor suferințe, ca să te impresionez. Sau despre evlavia cu care-mi vorbeau ei de răspunderea cu care stai tu la cîrma întîmplărilor omenești și cum toate firele au capătul în mîna ta sigură, iar tu, ca un mare și unic păpușar, le mînuiești pe toate și deții toate sensurile. O, dar ce deziluzie ! Căci, venind aici, am avut revelația mediului vulgar în care exiști, din cauza acestor elemente iresponsabile care se află în anticamera cabinetului tău și care ne-au umilit fără rușine. Iartă-mă, dar a fost groaznic. Tu dincolo, fumînd, strănutînd, tușind, scobindu-te în nas sau în măsele, fluierînd și căscînd, iar ei făcîndu-și de cap aici, cu îngăduința nepăsării tale. N-aș vrea să-ți aduc prea multe imputări, dar e de neîngăduit ca tu, care ai meritele pe care le ai, să permiți ca în jurul tău să mișune impostorii, să-și facă de cap leprele, să se destrăbălează ticăloșii, ca sub acoperișul numelui tău prestigios ei să comită tot felul de mîrșăvii. În naivitatea, ignoranța și nepăsarea ta, credeai că ei sînt simpli funcționari și subalterni, salariați cumsecade și onești. Află că în ura lor fără margini și fără de sens față de oameni au făcut din cabinetul tău o metereză de netrecut, un zid de minciuni și abjecții cu care vroiau să te izoleze și să te îndepărteze pentru totdeauna de noi. Nemernicii ! Iartă-ne dacă ne-am îngăduit să ne facem singuri dreptate, dar pur și simplu n-am mai putut suporta obrăznicia și reaua lor voință. Să-ți spunem acum pentru ce am venit, dacă mai e cumva nevoie să-ți spunem, ca și cum n-ai ști tu dinainte pentru ce am alergat la tine cu buzele crăpate de setea cunoașterii absolute.

BOXERUL *(o întrerupe)* : Iartă-mă că te întrerup, draga mea.

FECIOARA : **Ce s-a întîmplat ?**

BOXERUL *(în șoaptă)* : Am observat următorul amănunt suspect : în timp ce tu vorbești, aceste două

ființe obraznice *(arată spre Șefa de cabinet și spre Omul de serviciu)* rîd de se prăpădesc. *(Către cei doi.)* De ce rîdeți ?

ȘEFA DE CABINET *(sufocată de rîs)* : Vai, ce nostim ! Ce nostim !

OMUL DE SERVICIU : Credeam că mor de rîs !

BOXERUL *(vine spre ei amenințător)* : De ce rîdeți, nenorociților ?

ȘEFA DE CABINET : Păi cum să nu rîdem ? Ia deschideți ușa... Deschideți !

(Boxerul deschide ușa cu precauție. Stupoare : dincolo nu e nimic. Mai exact : o prăpastie prin care urlă un viscol cumplit.)

BOXERUL : Ce-i asta ?

OMUL DE SERVICIU : Ce să fie ? Nimic.

SPIONUL : Ce e dincolo ?

ȘEFA DE CABINET : Nimic. Ați auzit de „Prăpastia absolută" ? De „Prăpastia absolută", monument al naturii ? Asta e dincolo !

FECIOARA : Și Âldesus ?

OMUL DE SERVICIU : Care Âldesus ?

INFIRMUL : Âldesus.

ȘEFA DE CABINET : Habar n-avem. De unde să știm noi ?

SPIONUL : Dar voi cine sînteți ?

OMUL DE SERVICIU : Niște simpli solicitanți ca și voi. Auzisem și noi de el și-am venit aici. Bineînțeles că n-am găsit pe nimeni.

INFIRMUL *(încremenit de spaimă)* : Âldesus nu există ?

OMUL DE SERVICIU : Bineînțeles că nu există. Unele legende spun că a existat. Cică ședea în biroul lui călare pe cal. Și cică la un moment dat i-a venit ideea să se distreze și s-a prefăcut în iarbă. Calul, care nu știa de glumă, l-a mîncat. Pe urmă a murit și calul.

BOXERUL : De necrezut !

ȘEFA DE CABINET : Bineînțeles că e de necrezut, ca orice legendă.

SPIONUL : Și voi ce faceți aici ?

ȘEFA DE CABINET : Ce să facem ? Ne jucăm. La început ne-am întîlnit aici ca simpli solicitanți. Pe urmă ne-am căsătorit. Și-am rămas în cabinet. Ne-a fost lene să ne mai întoarcem acasă. Că și noi venisem aici tot pentru sens.

OMUL DE SERVICIU : Pe urmă am început să ne plictisim și ne-a venit ideea să ne jucăm de-a cabinetul lui Åldesus. Eu m-am făcut om de serviciu și ea șefă de cabinet. Pe urmă au început să vină solicitanții. Ne distrăm nemaipomenit cu ei ! Ce să facem și noi ! *(Cei patru rămîn încremeniți și înfrînți.)*

SPIONUL : Sînt eroii unei sinistre farse. Åldesus nu există. Secătura ! Pur și simplu nu există ! Acolo unde ar fi trebuit să existe el, e „Prăpastia absolută", monument al naturii. Dați-mi voie să scuip. *(Deschide ușa și scuipă în prăpastie.)*

FECIOARA : Cum mă întorc eu acum în localitate ? Concetățenii mă așteaptă cu sensul. De unde să le duc eu sensul ?!

INFIRMUL : Dar eu cum mă întorc la nevastă-mea ? Că mi-a zis : „Să nu te întorci la mine fără sens, că te ia mama dracului".

SPIONUL : Pe mine mă dă patronul afară. Rămîn fără serviciu, fără fi-sa...

BOXERUL : Dar eu ? La vîrsta mea... Boxer profesionist, singur și fără sens... Iar să mă bat pentru o friptură în sînge ?

ȘEFA DE CABINET : Dar de ce trebuie neapărat să vă întoarceți ? De ce ?

SPIONUL : Nu înțeleg.

OMUL DE SERVICIU : Soția mea întreabă de ce trebuie neapărat să vă întoarceți ? De ce n-ați rămîne aici ?!

FECIOARA : Ce să facem aici ?

ȘEFA DE CABINET : Să ne jucăm. Ne jucăm împreună de-a Åldesus. Ne-am putea juca minunat. Fiecare ar putea lua o funcție : unul secretar, unul portar, unul bucătar, unul pompier, unul... zău că ne-am distra de minune !

OMUL DE SERVICIU *(cei patru se gîndesc)* : Dacă vrea careva dintre voi să fie om de serviciu, eu renunț.

Mă fac femeie de serviciu. Poate vrei dumneata, domnule Boxer, postul meu ? Mă gîndesc că fizicul dumitale...

INFIRMUL : Ar fi totuși stupid. O, atît de stupid...

OMUL DE SERVICIU : La început. Dar pe urmă va fi foarte distractiv. În fiecare zi vin alți solicitanți, alți solicitanți și alți solicitanți... E așa de nostim să-i vezi cum speră, cum se zbat să intre la Åldesus, cum suferă, cum se indignează și cum pleacă apoi cu coada între picioare. *(Rîde)* Pe unii i-am adus într-un asemenea hal că s-au aruncat în „Prăpastia absolută". De fapt, domnilor, vă întreb simplu și de-a dreptul omenește : nu cumva purtați fiecare în voi o prăpastie absolută, voi, căutătorilor de sens ?

ȘEFA DE CABINET : Hai să nu intrăm în chestiuni atît de intime, acum cînd timpul este atît de presant.

OMUL DE SERVICIU : Exact. Ce facem, domnilor ? Începem jocul ? Vă asigur că toată chestia va avea un haz nebun. O să ne distrăm de-o să ne tăvălim pe jos și-o să rîdem de-o să ne îngrășăm văzînd cu ochii. *(Pauză.)* Ce faceți ?

(Cei patru continuă să se gîndească. Pauză. Se aud bătăi în ușa de la intrare.)

ȘEFA DE CABINET *(rîzînd în pumni)* : Ssst ! Vin !

CORTINA

ESCROCII ÎN AER LIBER

UN JOC SERIOS

Operă minoră? În nici un caz, căci — asemeni tuturor „pieselor mici" ale marilor compozitori — Escrocii în aer liber *înglobează în ea și germenii caracteristici ai bucăților de mai mare anvergură. Se recunosc ușor, de pildă, motive existente și în* În căutarea sensului pierdut *(„bolile" protagoniștilor) sau chiar în* Iertarea *(cadrul tenebros al întîlnirii din parc, tratat aici în registru parodic). Există, apoi, o aceeași tehnică — omniprezentă în scrisul lui Băieșu — a deriziunii clișeului verbal, obținută prin alăturarea neașteptată, de mare efect comic, a unor atribute ce aparțin în mod normal unor alte serii de antinomii sau sinonimii (de tipul „o lacrimă bărbătească, dar sinceră"). Dar există, mai ales, un mod inconfundabil, specific acestui dramaturg, de „decorticare" a aparențelor personajelor sale; procedeu care — la Băieșu — se întemeiază pe articularea acestor aparențe conform unei logici perfecte (mecanismul bolii „modului propriu" este exemplar în această privință). Găunoșenia, impostura, inconsistența morală a eroilor pe care-i animă, Băieșu o demonstrează nu prin inadvertența sau inconsecvența de comportament, ci, dimpotrivă, strivindu-i sub uriașa povară și soliditate a propriilor lor construcții, pe care pauperitatea lor sufletească nu le poate susține în nici un caz.*

„Escrocii" aceștia nu sînt deplorabili doar pentru că mărunta potlogărie de care sînt învinuiți este, la rîndul ei, deplorabilă, ci pentru că argumentația lor — „existen-

țială", aș zice — atît de complicat și laborios eșafodată, are la bază un nimic absolut.

„Miticii" lui Caragiale inventau, se agitau, se înverșunau de dragul „șuetei", al conversației benigne de cafenea. „Escrocii" lui Băieșu au trecut de această stare, iar nocivitatea lor este cu atît mai primejdioasă cu cît amenință să contamineze structuri sociale (familia, în primul rînd).

O notă tragică se strecoară subtil în finalul acestui act (iarăși o modalitate predilectă dramaturgiei lui Băieșu): paznicul a prins între timp adevărații escroci, ale căror semnalmente corespund, însă, în chip ciudat, cu cele ale „eroilor" noștri. Echivocul voit al situației reverberează dintr-o dată primejdia, ca într-un joc cu oglinzi paralele. Numai că, de data asta, jocul a devenit serios, iar gluma se transformă într-un avertisment de o netăgăduită gravitate.

DINU KIVU

PREMIERA ABSOLUTĂ:

TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI

octombrie 1978

DISTRIBUȚIA:

Femeia: RODICA POPESCU; Bărbatul: DAMIAN CRÎȘMARU; Paznicul: CONSTANTIN DIPLAN

Regia: SANDA MANU

Scenografia: PAUL BORTNOVSCHI

PERSONAJELE:

FEMEIA
BĂRBATUL
PAZNICUL

În parc, noaptea. Aleile sînt pustii. Se aude glasul păsărelelor. Departe, latră un cîine și se retrage un tramvai. Într-un tîrziu, adică atunci cînd regizorul va considera că spectatorii s-au înfiorat destul de misterul atmosferei, pe alee apare o femeie tînără. În liniștea cumplită, pașii ei scîrțîie pe pardoseala de pietriș într-un chip dureros. Se așază pe o bancă, își încrucișează mîinile pe piept și oftează. Fața fixă, privirea fixă, corpul nemișcat, doar oftatul care vine din tumultul nevăzut al sufletului. Apoi se aud iar pași pe alee. Sînt pașii unui bărbat. Bărbatul e tînăr, cu figură distinsă, se apropie misterios de banca pe care se află femeia și întreabă pe un ton uimitor de firesc :

BĂRBATUL : Dacă nu vă supărați, pot să mă așez lîngă dumneavoastră ?

FEMEIA *(pe un ton neașteptat de omenesc și blînd)* : Desigur.

BĂRBATUL *(își încrucișează mîinile pe piept)* : Alături este o bancă complet liberă și ați putea, fără îndoială, să mă întrebați de ce nu mă așez pe acea bancă. Dealtfel, în această noapte și la această oră, toate băncile sînt libere și ați putea, tot atît de bine, să mă întrebați de ce nu mă așez pe una din ele.

FEMEIA *(se întoarce spre el, îl privește și-i zîmbește fugar, cu destulă gravitate)* : Domnule, fiți serios, nici prin cap nu mi-a trecut să vă pun o astfel de întrebare. Nici prin cap nu mi-a trecut.

BĂRBATUL : Vă mulțumesc și vă rog să mă iertați, dar

mi s-a întîmplat nu odată ca, cerînd voie cuiva să stau alături pe bancă, să mi se pună o astfel de întrebare : „De ce, domnule, nu te așezi pe o altă bancă, din moment ce există atîtea bănci libere ?“ Alții nu zic nimic, dar, după ce te așezi alături de ei, se ridică cu ostentație și se așază pe altă bancă, ceea ce este, de fapt, egal cu un refuz. Vi s-a întîmplat și dumneavoastră așa ceva ?

FEMEIA : Nu, dar cunosc situația.

BĂRBATUL : Or, faptul că o persoană îți dăruiește posibilitatea de a sta alături pe o bancă, într-un parc pustiu, într-o seară tîrzie, într-o situație sufletească specială, contează, doamnă, atît de mult, atît de mult ! E ca și cum te-ar invita în propria sa casă, e ca și cum ți-ar spune : „Prietene, dacă ești obosit sau îngîndurat, încovoiat de grija și angoasa vieții, vino lîngă mine, odihnește-te și însenineză-te, umărul meu și veselia mea sînt ale tale, folosește-le ca și cum ar fi ale tale, înfruptă-te din ele și simte-te bine.“ De aceea, doamnă, vă mulțumesc încă o dată pentru gestul dumneavoastră atît de simplu, dar atît de bogat în semnificații umane.

FEMEIA *(chipul i se transfigurează brusc și pe obraz începe să-i alunece o lacrimă delicată)* : Domnule dragă, ce frumos vorbiți, ce curgător și ce convingător ! Sînteți poet, orator, artist, sau pur și simplu vorbitor, nu mă interesează. Important este că ați venit pe această bancă, în această seară și că mi-ați vorbit așa cum mi-ați vorbit. N-ați rostit decît cîteva fraze, dar a fost o deosebită plăcere pentru mine să le ascult. Vă rog să vă așezați cît mai comod și să vă simțiți cu adevărat bine.

(Cei doi se privesc și-și zîmbesc cu satisfacție reciprocă. Pe chipul lor se poate citi, cu ochiul liber, acea fericire care îl cuprinde pe orice om simplu și normal atunci cînd viața îi scoate în cale o ființă care-i produce satisfacție. Căci satisfacție este cuvîntul care numește starea ce-i cuprinde pe cei doi eroi. După o scurtă dar intensă pauză, el o privește pătrunzător și devine oarecum grav.)

BĂRBATUL : Veniți des în acest parc ?

FEMEIA : Vin în fiecare seară. Și cînd spun „în fiecare seară" trebuie înțeles exact ceea ce spun : adică vin în fiecare seară, aceasta fiind pentru mine o necesitate sufletească.

BĂRBATUL : Nu mi se pare nimic ieșit din comun, doamnă, și nu văd de ce spuneți totul pe un ton atît de tragic. Sînt mii și mii de oameni care simt nevoia de aer liber și ies în fiecare seară în parc. În așa fel încît putem spune, fără să ne sfiim, că aerul liber e pasiunea secolului.

FEMEIA : Domnule, să nu confundăm situațiile. Eu nu ies în fiecare seară, ci în fiecare noapte, și nu pentru că aș avea nevoie de aer liber, căci aer liber se găsește peste tot, pămîntul nu este încă în criză de aer.

BĂRBATUL : Doamnă, aveți dreptate, există o deosebire fundamentală între cei care vin seara în parc și cei care vin noaptea în parc. Întotdeauna, cînd am văzut o ființă omenească într-un parc, noaptea, am avut convingerea că respectiva persoană poartă în ea un motiv misterios și superior. Am fost chiar tentat să cred că toți cei care umblă noaptea prin parcuri sînt niște mari sau mici cugetători. Iertați-mă că vă întreb : sînteți cugetătoare ?

FEMEIA : Domnule, am să vă pun și eu o întrebare la fel de dură, la care va trebui să-mi răspundeți sincer.

BĂRBATUL : Vă ascult, doamnă.

FEMEIA *(după ce-l fixează îndelung cu privirea)* : Pot să-mi permit să am încredere în dumneavoastră ?

BĂRBATUL : Doamnă, vă mulțumesc că-mi puneți această întrebare, pentru că am astfel posibilitatea să fac următoarea declarație : aveți de-a face cu un om de mare încredere. În sensul că enorm de multă lume are încredere în mine. Nu numai caracterul meu integru, dar și figura mea deschisă inspiră tuturor o mare încredere. Uneori, persoane necunoscute mă opresc pe stradă, mi se confesează cinci minute, apoi pleacă mai departe, împăcate sufletește.

FEMEIA : Atunci, domnule, sînteți exact persoana de care aveam nevoie în aceste clipe. Adică o ființă căreia să mă destăinui. Vai, doamne, dacă nu aveam cui să mă destăinui în seara aceasta simțeam că înnebunesc. Eram ca o pajiște însetată care așteaptă ploaie. Nu v-a comparat nimeni niciodată cu omul care aduce ploaie ?

BĂRBATUL : Da da. O verișoară.

FEMEIA : Și n-a greșit deloc. Aveți figura omului care aduce ploaie sufletelor însetate, omul care aduce senin, destindere, încredere și liniște. Nu cumva aduceți și fericire ?

BĂRBATUL *(îngîndurat)* : Fericire ? Nu știu, dar mi s-a întîmplat de cîteva ori să fac fericite femeile. Deși nu e deloc ușor să faci o femeie fericită ; numai noi bărbații știm asta. Dar parcă spuneați că doriți să vă destăinuiți, doamnă.

FEMEIA : Da, domnule, vroiam să vă mărturisesc de ce vin în fiecare noapte în parc. Pentru asta vă cer însă permisiunea să fac o mică incursiune în copilăria mea.

BĂRBATUL : Iertați-mă că vă întrerup, și vă promit că n-o să mai fac acest gest incalificabil, căci nimic nu e mai neplăcut pentru cineva care se confesează decît să fie întrerupt, iar eu nu am, în mod curent, acest obicei. Totuși, nu mă pot abține să nu vă întreb dacă este vorba de o copilărie nefericită.

FEMEIA : Da, domnule, ați intuit perfect. Este vorba de o copilărie nefericită. Eram nefericită nu pentru că n-aș fi fost iubită de părinții mei, pentru că mă iubeau ca niște fanatici și mă pupau ca niște nebuni. Dar sufeream de o boală îngrozitoare.

BĂRBATUL : Îngrozitoare ?! Ce vreți să spuneți cu acest cuvînt sinistru ?

FEMEIA : Domnule, acesta este cuvîntul și nu mi-e rușine să-l pronunț. E vorba de o boală care mi-a pricinuit chinuri imense și suferințe fără seamăn.

BĂRBATUL : Doamnă, vă rog să nu vă jenați de mine. Spuneți totul fără ocoliș, descărcați-vă sufletul de povara care-l încovoaie.

FEMEIA : Sufeream de următoarea boală, domnule : luam lucrurile la modul propriu.

BĂRBATUL *(îngrozit)* : La modul propriu ?!

FEMEIA : Da, la modul propriu. Nu știu dacă vă imaginați, dar era ceva cumplit. În sensul că...

BĂRBATUL : Iertați-mă că vă întrerup din nou. E ceva ereditar ?

FEMEIA : Probabil, pentru că și tata, și mama, și bunicul, și bunica luau lucrurile la modul propriu, dar nu atît de consecvent ca mine. În sensul că ei, fiind oameni simpli, nu simțeau nevoia zilnică de a interpreta lucrurile și fenomenele și deci suportau într-un chip mai puțin dureros această boală.

BĂRBATUL : Dar cum se manifesta boala ?

FEMEIA : Simplu și groaznic : nu înțelegeam metaforele. Nu le realizam. Să vă dau un exemplu. Dacă mama îmi spunea : „Ia trage-l pe frate-tău de limbă și află ce măgării a mai făcut azi, măgarul", eu îl apucam, într-adevăr, cu degetele de limbă și trăgeam. Doamne, și ce scandal ieșea ! Dumneavoastră să fi fost în locul lui și să vă fi tras cineva de limbă...

BĂRBATUL : Evident.

FEMEIA : Altădată, mama mi-a spus să mă vîr pe sub pielea cuiva, nu știu de ce, probabil că avea vreun interes dar zilnic îmi spunea : „Bagă-te pe sub pielea lui unchi-tu, bagă-te pe sub pielea lui unchi-tu..." Vă întreb : credeți că e așa de simplu să te bagi pe sub pielea cuiva la modul propriu ? Vă puteți cel puțin imagina ce dureros e să te bagi la modul propriu pe sub pielea cuiva ?

BĂRBATUL : Doamnă, vă rog să credeți că asta fac în aceste clipe și-mi vine să plîng de durere.

FEMEIA : Dar stați, că nu am terminat cu exemplele. Ce părere aveți că într-o zi mama mi-a spus să mă bag în sufletul cuiva ? Am stat nopți întregi și m-am gîndit cum să fac asta, deoarece îmi iubeam nespus de mult mama și nu vroiam s-o refuz. Fiți sincer și spuneți-mi : credeți că e simplu să te vîri în sufletul cuiva la modul propriu ?

BĂRBATUL : Nu, de ce să mint, nu e deloc simplu.

FEMEIA : Totuși, spuneți-mi cum ați fi procedat dumneavoastră ? Cum ați fi intrat, de pildă, dumneavoastră la modul propriu, în sufletul cuiva ?

BĂRBATUL : Doamnă, iertați-mă, dar aici cred că lucrurile se complică nițel. În sensul că problema se pune oarecum și din punct de vedere filozofic. Adică, vrînd-nevrînd, mai întîi trebuie să te întrebi ce e sufletul.

FEMEIA : Evident. Asta m-am întrebat și eu : ce e sufletul ? Dumneavoastră știți ce e sufletul ?

BĂRBATUL : Din păcate, pregătirea mea teoretică nu-mi permite să răspund la o astfel de întrebare. Deși am studii suficiente și sînt o fire meditativă din naștere, n-am avut niciodată curajul să-mi pun o astfel de întrebare. Poate o să vă surprind spunînd că eu nu sînt în clar nici cu infinitul.

FEMEIA : În privința infinitului, pentru mine lucrurile sînt simple : infinitul e infinit. Dar cu sufletul am avut destule bătăi de cap. În ultimă instanță, m-am dus la profesorul de literatură, profesorul meu cel mai drag, și l-am întrebat ce e cu sufletul. El mi-a zîmbit, m-a mîngîiat pe creștet, mi-a spus că nu are un răspuns precis și a doua zi s-a sinucis.

BĂRBATUL : Tristă situație.

FEMEIA : Cred și eu. Dar, scumpe domn, suferințele mele adevărate de-abia pe urmă au început. Crescusem, devenisem o fetișcană nostimă și cîrnă, bărbații întorceau capul după mine, apoi au început să-mi facă curte, iar eu aveam deja complexe de inferioritate. Ceea ce era și firesc, căci bărbaților, în simplitatea și buna lor credință, în apriga lor ambiție de a face impresie, le place să vorbească femeilor în imagini, sînt ahtiați după metafore, se dau în vînt după comparații. Într-o zi, un tînăr minunat — căci sînt încă destui tineri minunați pe lume — mi-a propus să mă logodesc cu el, în ciuda defectului ereditar pe care-l aveam. Mă iubea nespus, îmi săruta ca un nebun pistruii de pe nas, eu îl iubeam la fel de nespus, mergeam amîndoi în mijlocul naturii și, ținîndu-ne copilărește de mînă, vorbeam despre univers, despre filme, despre mira-

colul firului de iarbă, despre fotbal şi despre om în general, dar totul la cel mai propriu mod cu putinţă. Apoi brusc, m-a părăsit. Asta s-a întîmplat într-o seară, în aer liber, cînd, atingîndu-mi obrazul cu vîrful degetelor, mi-a spus : „Nu ne putem căsători, draga mea, în ciuda faptului că te iubesc de vibrează carnea pe mine ca frunza de arţar bătută de vîntul toamnei. Îmi pare rău, dar nu pot vorbi cu tine toată viaţa la modul propriu. Oricîtă bunăvoinţă aş avea, nu pot trăi cu soţia mea o viaţă întreagă fără să vorbesc cu ea, măcar o dată pe săptămînă, la figurat. Căci, draga mea, ce este oare viaţa fără metafore ? Fără posibilitatea de a transfigura un obiect, o întîmplare, o stare sufletească sau de lucruri, fără putinţa de a decanta o idee, punînd în ea flacăra miraculoasă a figuraţiei ?“ Avea dreptate, sărmanul ! Pe cît de minunat era ca om, pe-atît de trist s-a despărţit de mine. El a plecat plîngînd, eu am rămas plîngînd. Poate o să vă mire coincidenţa, dar ne-am despărţit chiar pe această bancă.

BĂRBATUL *(zguduit)* : Doamnă, dacă aţi şti cît sînt de zguduit ! Dacă aţi şti ! Iertaţi-mă dacă îmi stăpînesc cu greu lacrimile.

FEMEIA : Groaznic este că părinţii au început să mă urască şi să-mi spună : „Du-te, blestemato, du-te, pacoste, că din cauza ta casa ne e plină de scîrbă, şi ploşniţe, numai ghinioane şi buboaie ne-ai pricinuit.“ Şi atunci, bineînţeles, am plecat de-acasă, fără să ştiu încotro, căutînd buimacă un spaţiu în care să pot respira şi gîndi. Ziua merg pe străzi şi dorm de-a-mpicioarelea, iar noaptea stau prin parcuri, vorbesc cu frunzele şi iarba şi număr stelele căzătoare. Tot gîndindu-mă şi gîndindu-mă zi şi noapte, am ajuns la concluzia că lumea a devenit teribil de strîmtă şi neîncăpătoare, dacă o fiinţă paşnică, suferind de o boală atît de nevinovată, nu-şi găseşte bucata ei de linişte şi împlinire.

BĂRBATUL : Doamnă, credeţi ce vreţi, schimbaţi-vă părerea despre mine, dar eu trebuie să vărs o lacrimă.

FEMEIA : Mulțumesc, domnule, sînteți foarte amabil. De mult n-a mai vărsat cineva o lacrimă pentru mine, mai ales un bărbat.

BĂRBATUL : Într-adevăr, doamnă, este o lacrimă bărbătească, dar sinceră. Căci plîng nu numai pentru dumneavoastră, plîng și pentru mine. Am să vă fac o mărturisire rușinoasă, scumpă doamnă : și eu sînt nefericit.

FEMEIA *(oripilată)* : Vai !

BĂRBATUL : V-ați exprimat corect. „Vai" este singurul cuvînt care mi se cuvine. Sînt nefericit pentru că și eu sufăr de o boală incurabilă, încă de cînd eram copil mic și dolofan.

FEMEIA : Dacă-mi permiteți, domnule, ce fel de boală ?

BĂRBATUL : O boală ciudată, doamnă. Pe cît de ciudată, pe atît de neplăcută. La început am crezut că e un simplu obicei, dar pe urmă mi-am dat seama că e vorba de o cumplită maladie. Suferința mea consta în aceea, doamnă, că mă luam după exemple. Nu știu de unde mă căptușisem cu această boală, pentru că mama mea nu se lua după exemple, tatăl meu nu se lua după exemple, unchiul meu nu se lua după exemple, bunicul meu — nu, bunica mea — nu. Dimineața, cum mă sculam, nici nu apucam să beau ceaiul, că și fugeam la fereastră. Mă uitam după exemple. La teatru, la fel... La cinematograf, la fel... Toată ziua căutam exemple. Mai ales pe stradă, căci probabil știți : străzile sînt pline de exemple. Groaznic era că nu puteam să fac absolut nimic dacă nu aveam un exemplu. Ca să zîmbesc, trebuia să am un exemplu ; ca să dorm, trebuia să am un exemplu ; ca să privesc, trebuia să am un exemplu ; ca să admir, trebuia să am un exemplu ; ca să interpretez, trebuia să am un exemplu ; ca să ironizez, trebuia să am un exemplu ; ca să minimalizez, trebuia să am un exemplu ; ca să... În sfîrșit, și așa mai departe. Ca să mă dezbare de acest groaznic și urît obicei, părinții m-au izolat de restul lumii. Ședeam singur într-o cameră fără ferestre și înnebuneam că nu aveam după cine să mă iau. Închipuiți-vă, doamnă,

că ajunsesem să imit lucrurile din jurul meu, deveneam cînd scaun, cînd ușă, cînd sobă de gătit, bec de 120 de volți și fier de călcat. În cele din urmă, de teamă să nu contaminez cu boala mea pe frații și surorile mele, care urmau cu toții o școală de ambliopi, m-au alungat de acasă. Devenind liber și singur, am început să mă tîrăsc după tot felul de exemple care-mi ieșeau în cale, ajungînd la această vîrstă matură o ființă care a trăit toate experiențele lumii, dragă doamnă, cu excepția, desigur, a experiențelor atomice. Probabil că, dacă aș fi avut un atom de uraniu în mine, aș fi fusionat și aș fi devenit o ciupercă de fum, ceea ce numai plăcut nu ar fi fost pentru mine și localitatea în care mă aflam.

FEMEIA : Domnule, sînt îngrozită pînă în viscere de tot ce mi-ați spus, pentru că mă tem să nu contractați cumva și tristul meu exemplu și să începeți să luați și dumneavoastră lucrurile la modul propriu.

BĂRBATUL : Neprețuită și nobilă doamnă, îngrijorarea dumneavoastră vine prea tîrziu, pentru că deja am început să iau lucrurile la modul propriu. Ca să vă dau cel mai la îndemînă exemplu, în această clipă v-aș lua pur și simplu de soție. În condiții normale aș fi înfășurat propunerea într-o delicată figură de stil, dar acum nu mai sînt în stare de așa ceva, v-o spun direct și verde.

FEMEIA : Domnule, îmi pare rău că nu pot să opun nici măcar o rezistență formală în fața propunerii dumneavoastră atît de ferme, deoarece ora este destul de înaintată și n-aș vrea să vă reții prea mult. Cu alte cuvinte, voi fi soția dumneavoastră, cu toate consecințele care decurg din aceasta.

BĂRBATUL *(solemn)* : Doamnă, permiteți-mi să vă felicit cu ocazia căsătoriei dumneavoastră cu mine !

FEMEIA *(la fel de solemnă)* : Mulțumesc.

BĂRBATUL : Îngăduiți-mi, de asemenea, să vă ofer această verighetă pe care este încrustat un singur cuvînt : „Fii fericită", căci o aveam de mult pregătită. *(Îi introduce verigheta pe deget.)* Subconști-

entul meu neliniştit mă avertizase încă de ieri că o să vă întîlnesc în seara aceasta.

FEMEIA : Mulţumesc. *(Solemnă.)* Domnule, primeşte asigurarea fermă că, în calitatea mea de soţie, voi face totul pentru succesul deplin al căsniciei noastre.

(Cei doi îşi strîng mîinile cu căldură şi se îmbrăţişează. În aceeaşi clipă, pe alee apare un bărbat în uniformă de paznic.)

PAZNICUL : Bună seara, doamnă. Vă rog să mă scuzaţi că vă deranjez la această oră, dar nu o fac decît în interes de serviciu. În acest sens, aş dori să vă întreb dacă nu cumva aţi întîlnit sau văzut un bărbat de profesiune escroc sentimental, care acţionează în acest parc, în sensul că acostează femei singure şi nevinovate, le debitează un text livresc şi incoerent despre o anumită boală a exemplelor de care, chipurile, ar suferi, le cere în căsătorie, oferindu-le chiar o verighetă, căci are buzunarul plin de astfel de obiecte, pentru ca în scurt timp să le decaveze micile economii şi să dispară. Odiosul individ nu a găsit un alt loc unde să acţioneze decît acest parc de care răspund, ştirbindu-i frumosul prestigiu de care se bucură în rîndul cetăţenilor localităţii.

FEMEIA : Domnule paznic, îmi pare rău, dar nu am întîlnit un astfel de individ.

PAZNICUL : Atunci poate aţi întîlnit dumneavoastră, domnule, o individă de profesie escroacă sentimentală, care acostează bărbaţi singuri şi nevinovaţi, le debitează un text livresc şi incoerent despre o anumită boală a sensului propriu de care, chipurile, ar suferi, îi aduce în situaţia de a o cere în căsătorie, pentru ca în scurt timp să le lichideze micile economii şi să dispară. Odioasa individă nu a găsit alt loc unde să acţioneze decît acest parc de care răspund, ştirbindu-i frumosul prestigiu de care se bucură în rîndul cetăţenilor.

BĂRBATUL : Domnule paznic, îmi pare rău, dar nu am întîlnit o astfel de individă.

PAZNICUL : Atunci și mie îmi pare rău de deranj și vă urez noapte bună. *(Paznicul pleacă. Cei doi se cufundă într-o tăcere adîncă.)*

FEMEIA : Domnule, este pur și simplu de necrezut cu cît tupeu lucrează în ultimul timp escrocii în aer liber. Ca să nu mai vorbesc de fantezia lor de-a dreptul debordantă.

BĂRBATUL : Într-adevăr, doamnă, a devenit pur și simplu riscant pentru un bărbat serios și cinstit să iasă într-un parc și să se așeze pe o bancă, alături de o femeie, precum la fel de riscant a devenit pentru o femeie să se așeze alături de un bărbat și să încropească o mică comunicare între ei. Cred că ar trebui să plecăm din acest parc înfiorător.

FEMEIA : Într-adevăr, simt nevoia să mă aflu cît mai repede în siguranță. Acest parc a devenit o oroare. Sper, totuși, ca organele de resort să pună mîna pe cei doi escroci cît mai repede și să-i anihileze. Nu putem lăsa parcurile noastre la discreția escrocilor. *(Apare paznicul.)* Domnule paznic, ați reușit să puneți mîna pe cei doi escroci ? Pentru că atît eu, cît și soțul meu, am dori realmente să vă dăm o mînă de ajutor.

PAZNICUL : Mulțumesc, doamnă, dar atît eu, cît și colegii mei din organele de resort, sîntem pe urmele lor. Avem toate datele la îndemînă, toate semnalmentele, inclusiv fotografiile lor color, bust, din față și din profil, astfel încît prinderea respectivilor nu este decît o formalitate. În noaptea asta vor fi arestați cu siguranță.

FEMEIA : Aveți fotografiile lor ?

PAZNICUL : Desigur. *(Le arată cîteva fotografii.)*

FEMEIA *(uluită)* : Extraordinar ce seamănă ea cu mine !

BĂRBATUL : Dar parcă el nu seamănă la fel de extraordinar cu mine ?

PAZNICUL *(se uită la fotografii, apoi la cei doi)* : Într-adevăr, semănați în chip izbitor.

FEMEIA : Ce chestie nemaipomenită !

PAZNICUL : Ce vă mai mirați, doamnă ? Geme lumea de coincidențe.

FEMEIA : Dar ce vîrstă are ea ?

PAZNICUL *(se uită într-un carneţel)* : Treizeci de ani.
FEMEIA : Nu cumva e născută pe paişpe-a treia ?
PAZNICUL *(se uită în carneţel)* : Exact.
FEMEIA : Ca şi mine ! O coincidenţă sinistră.
BĂRBATUL : Dar el nu cumva e născut pe cinşpe-a patra ?
PAZNICUL *(se uită în carnet)* : Exact.
BĂRBATUL : Ca şi mine. Dealtfel, nu trebuie să ne mirăm, pentru că toţi escrocii au semnalmente de oameni normali. Arată ca noi, merg ca noi, au aceleaşi pasiuni şi slăbiciuni ca şi noi, se nasc în aceleaşi zile ca şi noi. Contemporanii lui Casanova declară că celebrul corupător de femei arăta perfect normal, atît din punct de vedere fizic, cît şi din punct de vedere al datei naşterii.
FEMEIA *(către Paznic)* : Ştii ce e bizar, domnule paznic ? Că dumneata ai putea acum să ne confunzi cu cei doi escroci ?!
PAZNICUL : Exclus.
BĂRBATUL : De ce ?
PAZNICUL : Pentru că ei nu lucrează împreună. Lucrează separat. Nici nu se cunosc.
FEMEIA : Aha !
PAZNICUL : Că dacă s-ar întîlni întîmplător ar încerca să se agaţe unul pe altul şi ar fi rîsul de pe lume. Ea încercînd să-l păcălească pe el şi el pe ea. *(Rîde.)* Mamă, ce nostim ar fi ! Ce, n-au mai fost cazuri ?
BĂRBATUL : Într-adevăr, chestia ar avea un haz nebun.
PAZNICUL : Ştiţi ce mai e, de asemenea, demn de reţinut ? Textele pe care le debitează, domnule.
BĂRBATUL : Asta spunea şi recenta mea soţie cu cinci minute în urmă : tipii au o fantezie debordantă.
PAZNICUL : Ai naibii, de unde scot ei toate ideile astea, nu ştiu. Un coleg de-al meu s-a ascuns sub o bancă şi i-a ascultat în timp ce încercau să-şi inducă victimele în eroare, chiar aici, în parcul acesta. Ei bine, a rămas pur şi simplu perplex cît de firesc şi convingător vorbeau. Îşi joacă rolurile la perfecţie, ca nişte actori profesionişti. Amîndoi fac pe nefericiţii şi însinguraţii, şi cine nu e sensibil în ziua de azi la nefericire şi singurătate ? Fiecare femeie singură îşi

doreşte să facă fericit un bărbat singur, şi fiecare bărbat singur doreşte să aibe alături o femeie singură şi care n-a cunoscut fericirea. Colegul meu spunea, pe cuvînt de onoare, că, ascultîndu-i pe cei doi escroci, i-au dat lacrimile de emoţie, atît de convingător vorbeau. Eu mă întreb ceva : de unde i-a venit ei, de pildă, ideea cu boala modului propriu, iar lui ideea cu maladia exemplelor ? Nu cumva ciupesc ei toate astea din literatură, film sau teatru ? Nu cumva numeroasele cărţi, piese şi filme care tratează problema escrocilor dau, de fapt, apă la moară escrocilor ? Dar, în acelaşi timp, se poate foarte bine ca escrocii să ia aceste idei chiar direct din viaţă, căci şi viaţa are contradicţiile ei, slavă domnului. În sfîrşit, în seara asta escrocii nu mai au cum să ne scape, toate ieşirile sînt păzite. Bună seară ! Şi scuzaţi-mă de deranj ! *(Pleacă, fluierînd.)*

FEMEIA : Acest paznic mi-a făcut o excelentă impresie, datorită isteţimii lui intelectuale şi optimismului său popular.

BĂRBATUL : Într-adevăr, a fost reconfortant să-l auzim cît de sigur era că va pune mîna pe cei doi escroci. În sfîrşit, stimată doamnă, întrucît sînt realmente obosit, va trebui să ne despărţim. Vă propun să ne revedem mîine, pentru a relua discuţiile privind căsătoria noastră. Bineînţeles, dacă nu v-aţi schimbat între timp hotărîrea şi părerea despre mine.

FEMEIA : Domnule, nici prin cap nu-mi trece să-mi schimb hotărîrea şi părerea despre dumneata. Ca să nu mai lungim mult formalităţile, eu propun să ne vedem mîine, direct la analiza Wasserman, o analiză pe cît de neplăcută, pe atît de indispensabilă unei căsătorii.

BĂRBATUL : De acord. Atunci, pe mîine, la zece, la Wasserman.

PAZNICUL *(apare de pe alee, bine dispus)* : Doamnă şi domnule, am plăcerea să vă dau o veste excelentă. Cei doi escroci au fost prinşi !

FEMEIA : Într-adevăr ? Felicitări !

PAZNICUL : Mulţumesc. I-am prins chiar asupra faptului. Dar ştiţi ce este nemaipomenit de interesant şi

hazos ? Că cei doi escroci se întîlniseră întîmplător și încercau să se păcălească unul pe altul. *(Rîde de se prăpădește.)* Ca să vedeți ce farse le joacă viața uneori escrocilor ! Ședeau amîndoi pe aceeași bancă și se confesau : ea cu suferința la modul propriu, el cu boala exemplelor. I-am luat ca din oală. „Pardon, zice el, pardon, zice ea, poate ne confundați.“ Și — harști — i-am umflat. De-acum înainte parcul nostru se va bucura din nou de un binemeritat prestigiu în rîndul cetățenilor orașului. Noapte bună !

BĂRBATUL : Noapte bună, domnule paznic !

FEMEIA : Noapte bună ! *(Către el.)* Ce paznic minunat ! *(Oftînd, ușurată.)* Doamne, mai sînt încă destui paznici minunați pe lumea asta !

CORTINA

PIESA VĂZUTĂ DE...

VALENTIN SILVESTRU

„Ion Băieşu e, cu *Escrocii în aer liber*, din aceeaşi familie spirituală, cu un umor mai păstos, divulgînd zeflemitor disimulările, în special umflarea cu suficienţă semidoctă a celor mai plate potlogării. El şi-a subintitulat hazoasa-i piesă „parodie comică" indicînd, mereu, pentru cititor şi pentru actorii care l-ar citi, că personajele Femeia, Bărbatul şi Paznicul vorbesc „pe un ton uimitor de firesc" sau „pe un ton neaşteptat de blînd." Printr-un climax dibaci, escrocii sentimentali se mistifică unul pe altul, îl mistifică şi pe paznicul parcului şi se trezesc surprinşi într-o realitate ea însăşi mistificată, unde mistificatorii proliferează. Procedeul vine din comedia antică, frecvent apoi în anecdotele şi farsele franceze, aici însă original interceptat de comediograful nostru, din unghi parodistic, cu o simetrie compoziţională de triunghi isoscel şi cu plasare a poantelor în meşteşug deplin stăpînit."

România literară, an XI, nr. 45, 9 XI, 1978.

RADU POPESCU

„Cu *Escrocii în aer liber* şi *Puterea dragostei*, Ion Băieşu ocupă întreaga parte a doua a spectacolului, dîndu-i-se, astfel, partea leului. Scriitor cu mult mai al „vieţii" decît precedenţii, jovial, vorbăreţ, glumeţ, hazliu, humorist, dar scriitor care, în acelaşi timp, ne-a putut dovedi că poate fi mişcat de fiorii dramei, el

se arată, în cele două mici comedii sus numite, îndreptățit să invoce o rubedenie cu familia precedenților. Plecînd, de asemeni, de la situații absurde, cu personaje absolut neverosimile, dominate de preocupări absolut anapoda, el încheagă un nucleu pe care îl face să se dezvolte, proporționat, armonic și cu mult haz. Epuizarea se produce curînd, dar cu inventivitate și umor."

România liberă, 1978

PUTEREA DRAGOSTEI

UN ESEU COMIC

Îmi amintesc perfect reacțiile avute la prima lectură a piesei lui Băieșu Puterea dragostei. *Am început prin a zîmbi complice, apoi am rîs în plin, apoi m-am oprit, am reluat cîteva pagini... și la urmă m-am întrebat de ce am rîs, sau de cine.*

A rîs maturitatea mea ușor cinică și suficientă, sau superioritatea stupidă a celui care se știe infailibil și, ca orice grădinar, nu cumpără castraveții altuia? Probabil.

În orice caz, piesa a devenit pentru mine o sursă de neliniște, ca o provocare puternică față de care nu știam ce fel de arme să adopt. Am ales calea dezarmării, a apropierii atente și respectuoase față de sclipirea de grație și poezie pe care textul, abundînd în poante și replici-șoc, o posedă. Cred chiar că face parte din categoria pieselor grave (a Chițimiei *sau a* Iertării*). Subiectul e simplu ca o figură geometrică perfect echilibrată:*

Un biet tată care n-a inventat chiar praful de pușcă, dar e plin de bune intenții, intră în panică pentru că fiica lui s-a îndrăgostit, brusc, la cinema, de un tînăr cu care vrea să se căsătorească, deși știe că e un extraterestru. Tatăl rezistă în opoziție, apoi cedează, dar, vai, băiatul pleacă promițînd că se va întoarce peste o sută de ani. Tatăl, obosit, va merge să se culce, fata îndrăgostită se pregătește să-l aștepte... o sută de ani!... Da, o sută de ani.

Simplu! Textul poate fi citit cu haz de scheci sau cu adîncime de parabolă, cu firescul cotidian sau cu respectul datorat unui miracol... sau... sau cu toate la un loc.

Pentru mine textul are fascinația axiomei — a adevărului care nu trebuie demonstrat, pentru că este ADEVĂR.

Fata va aștepta o sută de ani pentru că iubirea ei e adevăr.

Desfășurarea de argumente a tatălui e amplă, suculentă, credibilă, ripostele extraterestrului sînt neliniștitoare sau absurde, amîndoi sînt dăruiți cu replici logico-comice nimicitoare, iar fata cîștigă lupta cu cotidianul pragmatism aproape prin monoreplică. Piesa sună uneori ca Tanța și Costel, *dar răsunetul ei e din* Tristan și Isolda.

Azi ne place să credem că Shakespeare și-a omorît eroii din Verona și din teama de a nu-i lăsa să devină ridicoli. Băieșu o lasă pe fată să supraviețuiască într-o dragoste eternă, ridicînd ridicolul unei asemenea situații chiar pînă la posibilitatea sublimului.

Limbajul nostru în repetiții la Teatrul Național, limbajul declanșator de soluții, nuanțe, stări, oscila de la jargonul bișnițăresc la sunetele unui preludiu de Bach.

Evident, judecățile mele asupra unei piese au fost întotdeauna subiective și de multe ori pătimașe, ca și în cazul de față.

Cred, cu respect și bucurie, că Puterea dragostei *este un sclipitor eseu comic, pe o tematică gravă, aceea a autodepășirii în căutarea atingerii absolutului.*

Puține sînt piesele contemporane, în special comediile, care, pentru a putea fi interpretate, cer actorilor o stare de grație și puritate interioară. Băieșu a reușit acest lucru. Și sînt seri cînd și actorii reușesc să declanșeze același fenomen în public. Evident, depinde și de public.

Ne-a spus de mult Shakespeare că soarta unei comedii depinde în mare măsură nu de gura care o rostește, ci de urechile care o aud.

SANDA MANU

PREMIERA ABSOLUTĂ:
TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI,
octombrie 1978

DISTRIBUȚIA:

Mama (Tatăl): EVA PĂTRĂȘCANU; Fiica: RODICA POPESCU;
Tînărul: RADU GHEORGHE

Regia: SANDA MANU
Scenografia: PAUL BORTNOVSCHI

PERSONAJELE :

TATĂL — 40—50 ani
FATA — 16 ani
EL — fără vîrstă

O încăpere oarecare. Tatăl se plimbă îngîndurat. Apoi devine neliniştit. Îşi frînge mîinile.

TATĂL : De ce întîrzie fiica mea ? De ce ? I-am dat voie să meargă la un film despre orfani, întrucît ea însăşi este orfană de mamă. De cînd a plecat au trecut patru ore şi un sfert. Este posibil ca un film despre orfani să dureze patru ore şi un sfert ? *(Pauză.)* S-ar putea să fie posibil. Pe vremea cînd eram eu tînăr, adică între prima şi a doua conflagraţie mondială, filmele durau obligatoriu mai puţin de o oră, fie că erau drame, fie că erau comedii. Pe-atunci toate filmele erau scurte. Fie că erau cu Stan şi Bran sau cu Greta Garbo, nu durau mai mult de o oră. Astăzi nu mai există, practic, nici un fel de îngrădiri pentru regizori. Cel puţin în ceea ce priveşte durata filmelor. În America s-a şi stabilit un record în acest sens. În sensul că un regizor a făcut un film de opt ore şi jumătate. Nici publicul nu s-a lăsat mai prejos : un spectator a vizionat într-o săptămînă şaptezeci şi două de filme, fără să adoarmă la nici unul. Bineînţeles, avea hrană rece la el. *(Pauză.)* De ce întîrzie fiica mea ? E pentru prima oară cînd o las în oraş singură. Singură şi lipsită de experienţă. De obicei mergeam eu cu ea la filme, pentru a-i explica conţinutul lor, dar astăzi mi-a zis : „Tată, lasă-mă să ies singură în

viață !" *(Pauză.)* De ce ? Probabil simțea nevoia de independență. La un moment dat, copiii simt nevoia să ia viața în piept. Eu însumi, la cinci ani și jumătate, am plecat de-acasă pentru a-mi cîștiga singur pîinea. La zece ani, deja, eram brutar. *(Pauză.)* Nimic mai cumplit pentru un tată, decît să-și aștepte o fiică întîrziată. Gînduri dintre cele mai crunte îl pot fulgera din toate direcțiile : dacă a călcat-o o mașină, dacă a asasinat-o un asasin, dacă a ademenit-o un escroc sentimental, dacă a... Există o sumedenie de ipoteze, care de care mai tragice.

FATA *(intră, gîfîind)* : Tată, iartă-mă ! Am întîrziat !

TATĂL : Dar ce s-a întîmplat, draga mea ?

FATA : Tată, am fost la cinema și acolo, în timpul filmului, s-a așezat lîngă mine o persoană... Adică un tînăr... un băiat...

TATĂL : Și ?

FATA : M-am îndrăgostit de el.

TATĂL : Dumnezeule ! Presimțirile nu m-au înșelat ! Cum te-ai îndrăgostit ? Pe întuneric ?

FATA : Nu. Pe întuneric l-am cunoscut. Apoi, după film, ne-am plimbat prin parc, iar în timpul plimbării m-am îndrăgostit.

TATĂL : Atît de brusc ?

FATA : Da, atît de brusc, că nici nu mi-am dat seama. Adică, la un moment dat, în timp ce-i vorbeam și mă uitam la el, am simțit cum mi se îngreuiază întreaga ființă de atîta fericire cîtă era în mine. Eram atît de îndrăgostită și de fericită încît abia îmi mai puteam tîrî picioarele. „Doamne, ce sentiment cumplit este dragostea !", îmi șoptea o voce interioară. Pe urmă... Tată, să nu te sperii : ne căsătorim !

TATĂL : Vă căsătoriți ?

FATA : Da. Bineînțeles.

TATĂL : Dumnezeule ! Dar cum a fost posibil ?

FATA : Tată, nu pot să-ți spun mai mult. Tu știi foarte bine că sentimentul e inefabil și că nici poeții nu au curajul să-l descrie în amănunt.

TATĂL : Da, da, te înțeleg. Dar cine este tipul ? Cum arată ? Pot să-l văd și eu ?

FATA : Bineînțeles. E aici, la ușă. A venit cu mine *(Tatăl se așază pe un scaun. Evenimentul l-a istovit. Fata iese și se întoarce imediat cu El. E o ființă care arată cît se poate de ciudat : atît de ciudat încît nici nu poate fi descrisă).* Tată, el e !

TATĂL *(după ce-l studiază cu privirea, îndelung)* : El e ?

FATA : Da, el e. Cum ți se pare ? Nu-i așa că e nostim ?

TATĂL *(vizibil deranjat)* : Da, s-ar putea să fie nostim. Cîți ani are ?

FATA : Cîți ani are ? Nu știu. Nu l-am întrebat. (Către El.) Cîți ani ai ?

EL *(înainte de a vorbi, are un tic : bîțîie o mînă, închide un ochi, înalță o sprînceană, își mișcă o ureche)* : Nu știu.

TATĂL *(uluit)* : Nu știe ?! Nu știe cîți ani are ? Extraordinar !

FATA : Tată, dar ce contează vîrsta ?! De ce te formalizezi ?

TATĂL *(continuînd să-l studieze pe tînăr)* : Ai dreptate, vîrsta nu contează. Dar sînt atîtea altele care contează. Contează dacă are o meserie, dacă are un serviciu. Tu nu-ți cîștigi încă pîinea singură, va trebui să te întrețină. Iartă-mă că te aduc cu picioarele pe pămînt și întreabă-l dacă-ți poate asigura o pîine zilnică. Întreabă-l.

FATA : Întrebarea e penibilă, tată. Eu nici nu mănînc pîine.

TATĂL : Nu-i vorba de pîine ca pîine concretă, ci de pîinea existențială !

FATA *(către EL)* : Tata te întreabă dacă poți să-mi asiguri pîinea existențială.

EL *(după ce-și îndeplinește ticul)* : Ce e aceea pîine ?

TATĂL *(consternat)* : Dacă nu știe ce e aceea pîine, este limpede că nu știe nici cum se cîștigă.

FATA : Tată, dar ce importanță are asta din moment ce ne iubim ? De ce cobori acest sentiment sublim pînă la pîine ? Crezi că Romeo și Julieta, în clipele lor sublime, se gîndeau la pîine ?

TATĂL : Te rog, fără exemple din literatură ! Dacă vrei să lucrăm cu exemple, ia-le din viață ! Ca să nu mai spun că părinții lui Romeo și ai Julietei erau

putrezi de bogați ! Dar tu ? Tu nu ai o situație, el nu are o situație. Tu nu ți-ai terminat școala. El și-a terminat-o ? *(Către El.)* Ți-ai terminat școala ?

EL : Ce este aceea școală ?

TATĂL : Școala este acel loc unde copiii și tinerii merg să învețe tot felul de lucruri folositoare pentru viață. *(Către fată).* Fii atentă, nu știe nici ce este aceea școală. Te-ai pricopsit cu cel mai mare derbedeu din lume. Nu sînt de acord cu această căsătorie nici dacă mă tai în bucăți. Dă-i de înțeles că doresc să plece imediat din casa mea. Imediat !

FATA : Tată, de atîtea ori mi-ai vorbit cu ură și indignare despre cei ce, în decursul vremurilor, au persecutat sentimentele nobile, cum ar fi, de pildă, sentimentul de dragoste, încît acum nu te mai recunosc. De ce ne persecuți ? Ne iubim și vrem să ne căsătorim.

TATĂL *(desperat)* : Să vă căsătoriți ?! Dar cum v-a venit această crîncenă idee ?

FATA : Simplu. Mi-am dat seama de la prima privire că m-am îndrăgostit de el lulea...

TATĂL : Cum adică lulea ?

FATA : Nu știu. Există o astfel de expresie. Vine, probabil, de la faptul că atunci cînd te aprinzi de dragoste începi să scoți fum ca o lulea.

TATĂL : Și tu scoteai fum ?

FATA : Nu, tată, nu scoteam nimic, dă-o naibii de expresie ! Ascultă mai departe.

TATĂL : Ascult. Ard și scot fum de curiozitate.

FATA : Deci, cînd mi-am dat seama că m-am îndrăgostit de el ca o... îndrăgostită, l-am întrebat dacă n-ar fi de acord să ne căsătorim.

TATĂL : Tu i-ai făcut propunerea ?

FATA : Eu.

TATĂL : Dar e scandalos ! O fată să ceară un băiat în căsătorie ! E sfîrșitul lumii !

FATA : Hai, tată, nu te formaliza ! Ce importanță are cine pe cine cere ! Doar nu sîntem în Evul Mediu.

TATĂL *(oripilat)* : Abia acum observ că e îmbrăcat în pantaloni scurți. Extraordinar ! Să vii în casa vii-

toarei soții ca să ceri asentimentul părinților în pantaloni scurți ! Individul e nebun !

FATA : Tată, dar ce contează cum e îmbrăcat ? O colegă a mea de la școala de cultură generală a fost cerută în căsătorie de unul în frac, și ce folos ! S-au despărțit după două zile din pricina unor defecțiuni fizice și de caracter. Dă-mi voie să continui.

TATĂL : Poftim. Din clipa asta mă aștept la orice.

FATA : Deci l-am întrebat dacă n-ar fi de acord să ne căsătorim, iar el a dat din cap așa. *(Către El.)* Dă din cap ! *(El dă din cap, aprobator.)* Așa a făcut. Adică a fost de acord.

TATĂL *(interzis)* : Bravo !

FATA : Atunci ce faci ? Ne dai consimțămîntul sau nu ne dai ?

TATĂL : Și dacă nu vi-l dau ce se întîmplă ?

FATA : Nu se întîmplă nimic, pentru că noi tot ne căsătorim. Din moment ce ne iubim, nimic nu ne mai poate sta în cale. Nici chiar tu.

TATĂL : Nici chiar eu ?

FATA : Nici chiar tu. De-abia acum îmi dau seama că orice femeie îndrăgostită devine o fiară, capabilă de orice. Tată, împacă-te cu ideea că acest om va fi soțul meu.

TATĂL *(îngîndurat)* : Om... Dar acest tînăr nu mi se pare a fi un om ! Scuză-mă că ți-o spun, draga mea.

FATA : În ce sens ?

TATĂL : În sensul că nu arată și nu se comportă ca un om. Nu știe ce vîrstă are, nu știe ce e aceea o pîine, o școală... L-ai întrebat dacă are părinți ? Să nu fie și el orfan.

FATA : Tată, cînd era să-l întreb atîtea lucruri ? Abia ne-am cunoscut ! O să-l întreb mai tîrziu.

TATĂL : În afară de asta, nici nu mi se pare prea normal. Uite, partea stîngă e mai sus decît partea dreaptă, iar partea dreaptă e mai jos decît partea stîngă.

FATA : Așa stă el... E o chestie de obișnuință, nu e un defect. Iar mie mi-e drag chiar și cu acest defect. Cîte femei superbe nu au iubit, pătimașe, bărbați fără o mînă, un picior, o ureche, un nas sau o gură.

Crezi că Napoleon era mai frumos decît el ? Nu era. Iar Josefina a murit de dorul lui.

TATĂL : Nu știu, nu știu ce să mai cred, draga mea. Mi-e foarte greu să-ți dau consimțămîntul. Aș fi preferat să stau de vorbă cu el un anumit timp între patru ochi. Deși nu știu ce se poate vorbi cu un astfel de individ picat din cer. *(Către El.)* Cum te cheamă ? *(Acesta nu răspunde.)* De unde ești ? Din ce localitate ? *(Nici un răspuns.)* Din ce țară ? De pe ce continent ?

FATA : Tată, de ce strigi așa la el ?

TATĂL : Cum să nu strig cînd nici nu știu măcar de unde e ?! L-ai întrebat de unde e ?

FATA : Nu.

TATĂL : De ce ?

FATA : Pentru că știu de unde e. Nu e de aici.

TATĂL : Dar de unde e ?

FATA : De departe. De sus.

TATĂL : De unde de sus ? Din cer ?

FATA : Exact. A venit de pe altă lume. *(Confidențial.)* De pe altă planetă.

TATĂL *(se sperie îngrozitor)* : Dumnezeule ! E un... extraterestru ?

FATA : Da.

TATĂL *(în panică)* : Mi s-au înmuiat picioarele. Mi-e o frică de-a dreptul animalică. Scoate-l repede afară din casă ! Fac infarct ! Ție nu ți-e frică ?

FATA : Nu. E așa de blînd, că n-ai de ce să te sperii. Eu l-am și mîngîiat.

TATĂL *(oripilat)* : L-ai mîngîiat ?!

FATA : Da, i-am mîngîiat o mînă, în treacăt, și-am simțit cum vibrează de emoție și cum i se umplu ochii de lacrimi. Faptul că știe să plîngă de emoție m-a copleșit. Înseamnă că au o calitate comună cu noi : sînt umani. Adică buni și duioși. Uite ce ochi superbi are și cum strălucesc ca niște licurici. Au o lumină atît de curată și diafană, o lumină pură și saturată de liniștea eternă a spațiilor infinite... Tată, în aceste clipe simt o nevoie nebună să-i sărut lumina ochilor.

TATĂL : Dragă, stăpînește-te !

FATA : Plus că e grozav de inteligent. În cinci minute l-am învăţat o sută de cuvinte şi peste douăzeci de obiceiuri pămîntene. Ca să nu-ţi mai spun că are şi umor.

TATĂL *(perplex)* : Umor ?!

FATA : Da. Cînd a văzut cum se sărutau doi inşi pe ecran şi alţi doi în faţa noastră, adică doi spectatori, mi-a spus, melancolic : „Chiar atît de rapidă este influenţa pe care o au asupra voastră arta şi cultura ?"

TATĂL : Nu văd unde este umorul. *(Concesiv şi speriat.)* Oricum, înseamnă că e cît de cît inteligent dacă a făcut o astfel de remarcă. Dar nu l-ai întrebat de pe ce planetă vine ?

FATA : De pe o planetă care nu are încă un nume. Are numai un număr.

TATĂL : Aha !

FATA : Nici el nu are nume. Are tot un număr. Treizeci şi cinci de mii patru sute douăzeci şi trei.

TATĂL : Şi tu aşa o să-l strigi ?

FATA : Bineînţeles. O să-mi fie greu la început, dar o să mă obişnuiesc. Cînd o să-l mîngîi, am să-i spun numai ultimele două cifre.

TATĂL *(către El, prudent)* : Ia loc, tinere ! Ia loc ! *(Acesta se aşază timid.)* Poate i-o fi foame. Dar ce-am putea să-i oferim de mîncare ? La ei poate mănîncă altceva, au altfel de alimente.

FATA : Mi-a spus că mîncarea lor preferată este mercurul.

TATĂL : Atunci sparge termometrul.

FATA : Mai tîrziu. Încă nu e ora mesei. Acum să mai stăm de vorbă.

TATĂL *(se aşază)* : Da, să mai stăm de vorbă. *(Timid.)* Cum e pe la voi ?

EL *(sec)* : Normal.

TATĂL : Ca şi la noi. *(Face un efort vizibil ca să închege o conversaţie.)* Oamenii... vreau să spun fiinţele de la voi... ce ocupaţii principale au ? Adică în timpul serviciului şi în timpul liber. Ce fac ?

EL : Depinde.

TATĂL : Exact ca la noi. *(Pauză.)* Din punct de vedere fizic observ că arătaţi aproximativ ca şi noi. Dar sîn-

teți tot mamiferi ? Adică copiii cine-i naște : femeia sau bărbatul ?

EL : Depinde cine are timp.

TATĂL : Înseamnă că sînteți mult mai emancipați decît noi. La noi numai femeile sînt obligate să nască. Ele au mai mult timp liber, mai mult... *(Pauză jenantă.)* Probabil că și în materie de distracții sînteți mai evoluați ca noi. Am citit undeva că pe o anumită planetă ființele respective au pastile pentru toate cele șapte arte. Dacă vor să vadă un film, iau o pastilă, închid ochii și văd filmul în ei înșiși. Dacă vor să vadă o piesă de teatru sau să citească o carte, iau o pastilă. La fel și cu muzica, artele plastice etc. Și la voi e tot cu pastile ?

EI : Nu. La noi e cu prafuri.

TATĂL : Același lucru. Dar care sînt relațiile dintre părinți și copii ? Ascultă copiii sfaturile părinților, au respect față de cei care i-au născut și crescut ? Te întreb aceste lucruri deoarece tot în cartea de care am pomenit scria că pe respectiva planetă copiii se nasc mai inteligenți și mai înțelepți decît părinții lor și că, pe măsură ce îmbătrînesc, părinții primesc educație din partea copiilor. De pildă, cînd vor să se căsătorească, copiii, la voi, cer și ei consimțămîntul părinților ?

EL : Nu. Invers.

TATĂL *(uluit)* : Invers ?! Adică părinții cer consimțămîntul copiilor ? Foarte interesant. Foarte interesant. Totuși, aș vrea să te întreb ceva : ce se întîmplă în cazul în care părinții se decid să se căsătorească înainte de a se naște copiii ?

EL : Nimic.

TATĂL : Adică nu se întîmplă nimic ? Perfect. Totuși, care trăiesc mai mult : părinții sau copiii ?

EL : La fel.

TATĂL : Perfect. Dar dacă, după cîte am înțeles, nu aveți școli, de unde acumulați învățătura necesară pentru viață ?

EL : Ne naștem cu ea.

TATĂL : Perfect ! Excelent ! Asta ar trebui să facem și noi.

FATA : Tată, exagerezi cu întrebările. O să creadă că îi iei pur și simplu un interogatoriu.

TATĂL : Bine, dar doresc să-l cunosc și eu cît de cît înainte de a vă da consimțămîntul. Ți-am spus că sînt extrem de îngrijorat de intenția ta de a te căsători cu acest tînăr de pe altă planetă. Ce știm noi despre el ? Nu știm nimic. Va rămîne el aici sau vei pleca tu cu el ?

FATA : Cred că o să stăm acolo și o să ne facem vacanțele aici. Adică vom avea cetățenie dublă.

TATĂL : Totuși, după părerea mea, nu vă va fi ușor să conviețuiți. Tu pămînteană, adică cu o anumită construcție biologică, și el avînd cu totul alta... Tu ai băut lapte, el a băut mercur... Ce fel de copii veți naște ?

FATA : Niște copii mai speciali.

TATĂL : Întrebarea este cît vor fi de speciali. Adică nu vor fi anormali ?

FATA : Anormali din punctul cui de vedere ?

TATĂL : Din punctul nostru. Închipuie-ți ce va spune lumea, ce bîrfe se vor scorni prin tot cartierul. Că te-ai căsătorit cu primul venit de pe o altă lume. Ce explicație le voi da eu vecinilor ?

FATA : O explicație foarte simplă și normală : că m-am căsătorit cu el pentru că îl iubesc.

TATĂL : Dar de ce nu iubești unul de aici, de la noi, de ce te-ai îndrăgostit de el ?

FATA : Tu știi foarte bine că încă din copilărie eu purtam în mine un sentiment cosmic, o vocație de universalitate. La doi ani m-am urcat pe acoperiș, la patru ani citeam în stele, iar la zece am luat lecții de levitație, simțeam permanent nevoia să zbor, am fost parașutistă și planoristă, deci am destule antecedente. În afară de asta, trebuia ca, odată și-odată cineva de aici de la noi să se căsătorească cu cineva de acolo, de la ei. Tată, voi fi pioniera căsătoriilor interplanetare, a înfrățirii cosmice, voi naște o nouă specie umană, voi intra în manuale și dicționare, de ce să pierd ocazia ? Mai ales că totul are la bază un sentiment sincer și spontan ?

TATĂL : Draga mea, chiar dacă aş fi de acord, mă gîndesc la complicaţiile care se vor naşte cînd veţi face formalităţile, din cauză că el nu are nume. Unora le va fi foarte greu să priceapă că te căsătoreşti cu o fiinţă care în loc de nume are un număr. Nu i-am putea pune un nume ?

FATA : Cred că s-ar simţi jignit. *(Către EL.)* Pentru a deveni soţia ta trebuie să faci o cerere. Să ştii că nu e o rea-voinţă din partea mea, ci o formalitate strict necesară.

EL : Ce este aceea o cerere ?

TATĂL : O cerere e ceva foarte simplu. Se ia o bucată de hîrtie şi se scrie pe ea ceva pe care îl ceri de la cineva în mod oficial.

EL : Dar nu se poate lua direct, fără să ceri ?

TATĂL : Nu.

EL : De ce ?

TATĂL : E niţel cam complicat, dar am să-ţi explic. Oamenii, adică noi, au uneori un obicei rău...

EL : Ce e acela rău ?

TATĂL : Rău este ceea ce nu e bine şi invers. Deci noi avem, uneori, un obicei rău : luăm mai mult decît ne trebuie sau ce nu ni se cuvine şi atunci trebuie să fie cineva care să aprobe ce trebuie să se ia şi cît să se ia. Adică trebuie o aprobare.

EL : Ce e aceea aprobare ?

TATĂL : Adică o viză... un consimţămînt de la altcineva...

EL : Ce înseamnă altcineva ?

TATĂL : Adică o altă persoană. Ai înţeles ?

EL : NU.

TATĂL : Ce n-ai înţeles ?

EL : De ce trebuie să dea aprobare altă persoană şi de ce nu ţi-o dai singur ?

TATĂL : Păi... cum să-ţi explic. Dacă-ţi dai singur aprobarea n-are rost să mai faci cererea.

EL : Păi n-o mai faci !

TATĂL : Păi trebuie s-o faci ! Că dacă n-o faci, nu iei aprobarea. *(Către FATĂ.)* Probabil că la ei lucrurile astea s-au simplificat demult. Adică s-au sintetizat şi au intrat în categoria necesităţilor care au devenit

pastile sau prafuri : vrei o aprobare, iei o cașetă. Explică-i că noi n-am ajuns la acest stadiu.

FATA *(către EL)* : Dragul meu, fenomenul acesta cu cererea, oferta, repartiția produselor și aprobările e ceva specific nouă, atît de specific încît nici nu merită explicat. Și copilul mic, cînd se naște, ca să primească mîncare, trebuie să plîngă.

EL : Și dacă e mut ?

FATA : Dacă e mut, îl privește.

TATĂL : Hai, că cererea e simplă : „Subsemnatul cutare, venit de pe planeta cutare, doresc să mă căsătoresc cu cutare...". Pe urmă vă faceți vizitele medicale : analiza plămînilor, analiza sîngelui...

EL : Ce e acela sînge ?

TATĂL : Sînge ?! Ce, voi n-aveți sînge ?

EL : Nu.

TATĂL : Atunci e complicat. Fără analiza Wasserman nu se poate face căsătoria.

FATA : Nici dacă cerem o aprobare specială ?

TATĂL : S-ar putea. Deși asta e o analiză de bază.

FATA : Atunci dau eu sînge de două ori.

TATĂL : Poate-așa. În sfîrșit, după analize mergeți la ofițerul stării civile ca să semnați contractul de căsătorie.

EL : Contract ?!

TATĂL : Da, da, contract ! Poate la voi căsătoria înseamnă o singură clipire din ochi și o simplă strîngere de mînă. La noi e treabă de-o viață. Semnezi pe hîrtie și răspunzi. *(Către FATĂ :)* Crezi că a înțeles ?

FATA : Nu știu, dar văd c-a rămas pe gînduri.

TATĂL : Foarte bine. Deci, dragul meu, veți merge la ofițerul stării civile și veți declara solemn că vă uniți pe viață.

EL : Ce e aceea viață ?

TATĂL : Viață este ceea ce se trăiește. Adică de cînd te naști și pînă mori. Sau voi nu muriți ?

EL : Nu.

TATĂL : Dacă nu mori, atunci te unești cu ea pînă la infinit... Pentru totdeauna...

FATA *(în șoaptă către TATĂL)* : Tată, dar eu sînt muritoare !

TATĂL : Nu-i nimic. Lasă-l să afle asta după căsătorie. *(Către EL.)* Pe urmă o să facem, bineînțeles, nunta. Nu știi ce-i aceea o nuntă ? Nunta este o petrecere de bucurie, un obicei foarte străvechi al oamenilor, un banchet cam lung și cam gălăgios, oarecum formal și stupid, dar strict necesar pentru a face evenimentul cît mai memorabil. Tu o să te îmbraci în negru, ea în alb, va fi dans, muzică și chef o zi și-o noapte. Ce vreau să-ți mai spun ? Căsătoria presupune un devotament reciproc și desăvîrșit, care să meargă pînă la sacrificiu. La noi a intrat în legendă gestul unei femei care s-a lăsat zidită de vie, pentru a apăra reputația soțului ei. Un gest asemănător săvîrșit de către un bărbat nu este încă cunoscut, dar teoretic e posibil. Deci întrebarea e aceasta : te vei lăsa, la nevoie, zidit de viu pentru ea ?

FATA : Tată, nu încerca să bagi groaza în el cu exemple din Evul Mediu. Poate că nu va fi cazul.

TATĂL : Sigur că nu va fi cazul, dar el trebuie să știe, teoretic, ce-l așteaptă ! Nu vezi că e complet neinstruit ?! Lasă-mă să-l instruiesc. *(Către EL.)* Tinere, îți atrag, de asemenea, atenția asupra îndatoririlor pe care le vei avea ca tată, căci veți face, desigur, copii. *(Îngîndurat.)* Ce fel de copii veți face. Dumnezeu știe...

FATA : Tată, ți-am mai spus : vom avea niște copii oarecum speciali.

TATĂL : Speciali-speciali, dar să nu fie niște hibrizi. Să arate frumoși și să fie deștepți !

FATA : Bineînțeles !

TATĂL *(către EL)* : Ca tată, vei avea obligații esențiale în creșterea și educarea copiilor. Mai întîi, în creșterea lor, căci atît timp cît vor fi mici și foarte mici va trebui să le acorzi o îngrijire specială : să le dai hrană cu biberonul, să-i plimbi cu cărucior-ul, să le faci baie...

FATA : Dar eu, ca mamă ?!

TATĂL : Mă refer la perioada în care vei fi lehuză. *(Către EL.)* Cînd le faci baie... și zic le faci, pentru că s-ar putea să fie gemeni... ții copilul cu palma stîngă așezată pe fund și-i sprijini ceafa cu antebrațul, ca să nu cadă în apă. Pe urmă îi faci masaj cu ulei cald și-i dai cu praf de talc între picioruțe, altfel se irită. Și dacă plînge, nu-l legeni, nu-i cînți, nu-i dai nici o atenție, îl lași să plîngă, că dacă plîngi cît ești mic, nu mai plîngi cînd ești mare și invers. Pe urmă, cînd se ridică în picioare, începi să te ocupi de formarea lui intelectuală, vorbești cu el cît mai mult și cît mai explicit, dar fără să stîlcești cuvintele, fără „păpicuță", „pîinicuță", „lăptic" și alte tîmpenii de genul acesta ! *(Se montează din ce în ce.)* Nu e bine ! Copilul trebuie să învețe să vorbească normal de la cea mai fragedă vîrstă ! De ce „pîinicuță" și nu „pîine" pur și simplu ? De ce să ne batem joc de limbă și de gramatică ? Toate astea trebuie să-ți fie foarte clare ; pentru că, fiind longevital, vei deveni bunic, străbunic, străstrăbunic și așa mai departe. În plus, ca tată, vei supraveghea lecțiile copiilor, vei merge la ședințele cu părinții, și-i vei duce la lecțiile de patinaj, lecțiile de înot, lecțiile de tenis, de popice, de bună cuviință și la celelalte lecții care le vor fi necesare. Ți-aș recomanda, de asemenea, să fii sever cu ei, chiar aspru dacă e cazul, la nevoie folosind chiar și bătaia, căci pe copil, dacă nu-l bați tu cît e mic, îl bate viața cînd e mare sau, și mai rău, își dă el singur cu pumnii în cap. În același timp...

EL *(îl întrerupe)* : Mă scuzați, dar eu trebuie să plec.

FATA : Unde să pleci ?

EL : Mă așteaptă familia.

TATĂL : Care familie ?

EL : Familia mea. Mama, tata și cei cincisprezece mii de frați și surori. Trebuie să plecăm către o altă planetă.

TATĂL : Dar ce căutați acolo ?

EL : Sîntem în *week-end*. Aici am făcut doar un popas.

TATĂL : Sînteți în *week-end* ?

EL : Da.

TATĂL *(către FATĂ)* : Vezi, dragă, sînt în *week-end*. *(Către El.)* Dar de ce nu vă faceţi voi *week-end*-ul pe planeta voastră ? De ce vă duceţi la alţii ?

FATA : Tată, dar aşa e obiceiul : ca în *week-end* să pleci în altă parte.

TATĂL : Adică la iarbă verde ? *(Către EL.)* Dar ce, la voi nu e iarbă verde ?

EL : Nu. La noi e numai iarbă albastră.

TATĂL : Atunci e clar. Un *week-end*, dacă nu-l faci la iarbă verde, nu mai are nici un haz. Deci plecaţi, zici ? Şi cînd vă întoarceţi ?

EL : Peste o sută de ani.

TATĂL : O sută de ani ?!

EL : Atît durează drumul dus-şi-ntors.

TATĂL : De fapt, ce înseamnă pentru un nemuritor o sută de ani ? Un fleac.

FATA : Probabil că planeta aceea e în altă galaxie.

EL : Da. În altă galaxie.

TATĂL *(tresare)* : Dar cu căsătoria cum rămîne ?

EL : Ne căsătorim la întoarcere. Nici o problemă.

FATA : Dragul meu, trebuie neapărat să pleci ?

EL : Desigur. Familia mă aşteaptă. *(I se aprinde un beculeţ în frunte.)* Deja mă cheamă. Sînt alarmaţi. Eu sînt pilotul principal al astronavei.

TATĂL : Dragul meu, pe mine nu mă interesează ce eşti acolo şi ce nu eşti. Anunţă-i că nu poţi să mai pleci, că ai contractat o căsătorie aici şi că ai o obligaţie ! Sper că eşti om de onoare ! Sau nu ştii ce-i aceea onoare !?

EL : Nu ştiu.

TATĂL : Atunci te învăţ eu.

EL : Dar mă întorc peste o sută de ani. Nu voi întîrzia nici o secundă.

FATA : Tată, dacă pleacă, înseamnă că n-are încotro. *(Către EL.)* Dragul meu, dacă trebuie să pleci, du-te. Eu am să te aştept.

TATĂL : O sută de ani ?!

FATA : Da, o sută de ani ! Voi învinge toate graniţele biologice şi-l voi aştepta. Tată, vreau să le dau un exemplu care să-i emoţioneze şi să-i uimească. Să ştie şi ei că au trecut pe o planetă unde sentimentul

dragostei produce în oameni energii supranaturale, că fidelitatea unei pământene îndrăgostite nu cunoaşte limite şi că demnitatea ei a intrat în legendă. *(Către EL.)* La revedere, dragul meu ! Te aştept peste o sută de ani ! Drum bun ! Ai grijă de tine ! *(Îl sărută pe frunte. În clipa următoare, EL dispare brusc, lăsînd în locul lui un nor de fum multicolor. TATĂL şi FATA rămîn îngînduraţi şi trişti. Tac îndelung.)*

TATĂL : Iată, draga mea, ce înseamnă dragoste la prima vedere. Totul s-a sfîrşit extrem de brusc.

FATA : Nu s-a sfîrşit nimic, tată ! Îl voi aştepta şi vom fi din nou împreună.

TATĂL : Sper că nu voi fi obligat să-l aştept şi eu.

FATA : Nu, tu poţi să te culci.

TATĂL *(căscînd)* : Adevărul e că s-a făcut tîrziu şi că mi-e somn. Apropo, cum se numea filmul la care ai fost ?

FATA : „Puterea dragostei".

TATĂL : E clar. Titlul acesta ţi-a fost fatal.

FATA : Într-adevăr, s-ar putea ca filmul să fi avut asupra mea o influenţă însemnată. Era un film minunat.

TATĂL : Altă dată n-am să te mai las singură la cinema. Merg eu cu tine şi-ţi explic ce trebuie şi ce nu trebuie înţeles. Acum, iată, ai devenit o martiră. O martiră a Aşteptării ! A Fidelităţii ! A Dragostei ! Asta-ţi trebuia ţie ? Să intri în legendă ? Fir-ar ea a naibii de artă !

FATA *(cu un calm desăvîrşit)* : Tată, du-te şi te culcă.

TATĂL *(calm)* : Mă duc să mă culc. *(Pleacă.)*

FATA : *(stă cîteva clipe îngîndurată, apoi se îndreaptă spre fereastră şi strigă cu avînt)* : Să te întorci sănătos, dragul meu !

CORTINA

PIESA VĂZUTĂ DE...

VALENTIN SILVESTRU

„*Puterea dragostei* e savuroasa istorioară a unei fete care s-a îndrăgostit fulgerător, în obscuritatea sălii de cinematograf, de un tînăr extraterestru. Trecînd cu uşurinţă din verosimil în fantasticul pur, Băieşu alertează, într-un scherzo comic, asupra superficialităţii extreme în materie erotică, dar meditează maliţios şi asupra pedagogiilor părinteşti sumare. Mama priveşte şi ascultă meduzată flecăreala radioasei fiice şi întrebările sincopate, ingenuu insidioase, ale mamelucului astral, care o asigură că va reveni peste un secol pentru desăvîrşirea proiectatei căsătorii. Rococo-ul alegaţiilor, de toate trei părţile, e de mare voioşie...“

România literară, an XI. nr. 45, 9 XI 1978

MARGARETA BĂRBUŢĂ

„O dramă a limbajului pare să-i apropie pe cei doi «escroci» din sceneta lui Băieşu, în timp ce cecitatea gardianului readuce în prim plan raportul iluzie-realitate. Cît despre *Puterea dragostei*, ea deschide apetitul pentru reconsiderarea deprinderilor noastre de viaţă civică sau personală din perspectivă... planetară. Absurdul, ca dimensiune a vieţii cotidiene, e prezent, atît în scenete (un absurd datorat adesea oamenilor înşişi, înclinaţiei lor spre simulare şi disimulare), cît şi în hazoasele citate «din viaţă».“

Informaţia Bucureştiului an XXVI, nr. 7806, 25 oct. 1978

ILEANA LUCACIU

„Sub un titlu care explică clar intențiile realizatorilor, s-au grupat patru piese plus fragmente din «Caietul grefierului» [...]. Băieșu figurează cu un text, *Puterea dragostei*, o absurdă poveste de iubire dintre un extraterestru și o fată de pe la noi, ceva între dramă și comedie prin care se vrea a ni se demonstra că iubirea dintre Romeo și Julieta e posibilă și în era cuceririi spațiului cosmic. Frumoasă intenție dar slabă realizare dramatică".

Săptămîna, serie nouă, nr. 412, 27 oct. 1978.

CINE SAPĂ GROAPA ALTUIA

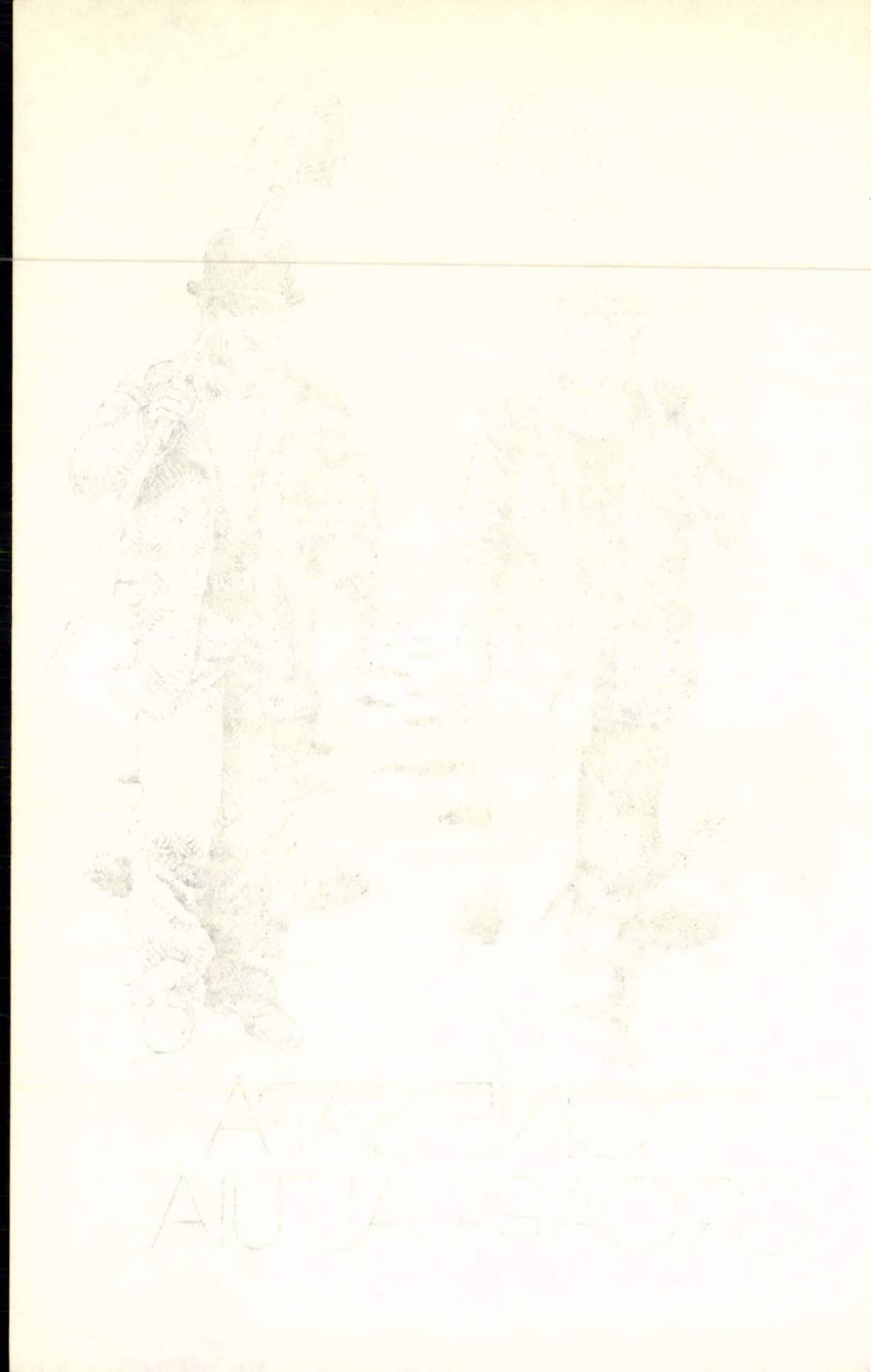

DOGMĂ ȘI PARABOLĂ

Apărută în revista România literară, *dînd apoi titlul volumului de* Teatru *din 1974, editat de Editura Eminescu,* Cine sapă groapa altuia *este una dintre cele mai reprezentative piese de teatru scurt ale lui Ion Băieșu. Piesa are mai multe planuri sau trepte de semnificație. Dincolo de aparența de teatru absurd — cu care autorul se află de fapt în polemică implicită, modificînd atît sensul particular cît și semnificația globală a folosirii mijloacelor proprii acestuia — la un prim nivel de semnificație satira socială este evidentă și are o adresă precisă. Ea nu privește nici un moment tradiționala breaslă profesională a groparilor, ci are în vedere categoria morală a „groparilor", adică „a* tuturor *celor care sapă groapa altuia" (s.n.) și care „habar n-au că cine sapă groapa altuia cade singur în ea".*

Deschiderea satirei se lărgește de la arivismul și parvenitismul social, gata oricînd să treacă peste cadavre, cărora le sapă groapa din timp, cu destinație precisă, la categoria celor care și-au făcut din săparea gropilor o a doua natură, ajungînd la un modus vivendi *al săpării gropilor, „în sine", piesa constituindu-se treptat într-o parabolă dramatică a consecințelor dogmatismului absolutizat, care favorizează apariția unor astfel de categorii.*

Pentru dogmă este ales proverbul. El sintetizează o experiență de viață milenară, într-o formulă imuabilă, adevărul lui neîngăduind nici o îndoială, nici o abatere

sau excepție de la regulă. („Ferește-mă, doamne, de excepții, că de reguli mă apăr singur" zice autorul eretic, intervenind tocmai în ceea ce devenise loc comun și părea dat odată pentru totdeauna.) Schimbarea unui termen al proverbului determină, în afara aspectului parodic, o actualizare de sensuri, a cărei direcție satirică nu poate trece neobservată. („Nu-i util ce-ți place ție, e util ce-mi place mie".)

Umorul insinuant e prezent aproape în fiece replică, vizînd expresii stereotipice, locuri comune, banalități de simțire peste care de obicei trecem fără să le observăm. Aici, și nu numai aici, Băieșu descinde din schițele lui nenea Iancu: știe să asculte, să reproducă expresiile cu fidelitate, într-un context propriu, care le subliniază precaritatea în ordine morală și valoarea semnificantă în ordine artistică. În construcție, în finalitatea procedeelor tehnice utilizate (cei doi gropari își sapă gropile în scenă, pînă la dispariția lor înlăuntrul acestora), piesa are o factură postionesciană, fără ca influențele semnalate să afecteze puternica originalitate a lucrării.

De la primele replici proverbul nu e „crezut", ci „cercetat", întors pe toate fețele, cu o plăcere nedisimulată, scormonitoare de sens și de sensuri, care nu pot să nu ne privească, tocmai pentru că străvechea înțelepciune a proverbului pare să se refere de fiecare dată la situații noi, tinzînd să-și dilate aplicativitatea la orice situație. Este „punctul vulnerabil" al proverbului, în care înțelepciunea lui riscă să se transforme în dogmă, consecințele acesteia devenind, la rîndul lor, nefaste. Nu numai pentru ereticii de ocazie, ci și pentru excesul de zel al slujitorilor dogmei, care ajung astfel, paradoxal, să se îndepărteze de ea. Aparatul represiv al acesteia nu îngăduie însă nici un fel de erezie, în nici un sens.

Din „carnețelul" de sarcini al Jenicăi, „controloarea proverbelor", răsfoit spre final, aflăm că personajul a „soluționat" în piesă doar abaterile de la un singur proverb, Cine sapă groapa altuia. *Lista abaterilor de la*

„proverbe" este însă mult mai numeroasă și ea rămîne practic deschisă în finalul piesei.

În afara unei tentative de spectacol experimental la Teatrul „Bacovia" din Bacău, în regia lui Gheorghe Miletineanu, piesa nu a cunoscut pînă acum întruchipările scenice la care ar fi fost de așteptat să incite valoarea ei.

VICTOR PARHON

PERSONAJELE:

GROPAR I
GROPAR II
JENICA

Un cîmp și un cer, nimic mai mult. Poate și un pom, cu nițică umbră pentru interpreți, atunci cînd vor obosi de atîta vorbărie. La început, cîmpul va fi pustiu. Soarele va dogorî pămîntul arid, lipsit de orice verdeață. Se aude de departe fluieratul cuiva care merge pe cîmp. După un timp, apare un tip de vîrstă incertă, cu o cazma pe umăr. Îl vom numi Gropar I. El va studia locul cu atenție, pipăind pămîntul cu piciorul desculț și se va declara mulțumit.

GROPAR I : Ei bine, acesta este locul potrivit. Binecuvîntează-l, Doamne ! Omul potrivit la locul potrivit. *(Meditativ.)* Există, însă, aici, o chestiune care n-a fost suficient discutată și limpezită. De fapt, ca să fim sinceri, cine și pentru cine trebuie să fie potrivit : locul pentru om sau omul pentru loc ? Locul e așa cum e, el nu se poate transforma în așa fel încît să placă omului. Dar omul, oare, se poate și are el chef să se transforme după plăcerea locului, adică pentru a-i fi acestuia pe plac ? Iată o problemă. *(Se așază, fumează, se gîndește, se scarpină în cap, cercetează tăișul cazmalei.)* În natură există foarte multe locuri care ni se par potrivite, care ne dau impresia că ne-am născut anume pentru ele, căci ce este fericirea, fraților, decît găsirea locului care ți se potrivește ? Loc poate fi, în ultimă instanță, chiar femeia ; trupul și sufletul ei nu sînt altceva decît un spațiu în

care te instalezi pentru o bucată de timp sau de viață. Dovadă că sinucigașii și nefericiții sînt considerați oameni care nu și-au găsit locul în viață. Problema, pusă așa, s-ar putea să pară vulgară la prima vedere, dar e realmente reală, ruptă din viață. Cu alte cuvinte, ne putem permite întrebarea : omul face locul sau locul face omul ? Răspunsul e delicat și cu dublu aspect. Un loc blînd și însorit creează un om blînd și însorit. Un loc aspru și violent creează un om aspru și violent, care nu cunoaște duioșia și încrederea în femeie. Și invers : un om frumos și delicat face locul din jurul său frumos și delicat, natura îl urmează ca un cîine credincios. De aici diferența aceea bizară indescifrabilă dintre popoare și rase. Adică Polul Nord își creează omul care îi trebuie — și invers, în așa fel încît este greu de spus dacă Polul Nord a creat eschimosul sau eschimosul a creat Polul Nord. În fine, problema e așa de complexă, că numai simpla ei enunțare te face să transpiri. *(Stinge țigara și meditează îndelung.)* O țigară fumată la timpul potrivit face cît iubirea unei femei ocazionale. Slavă celui care a inventat fumul de țigară, efemerul și albastrul fum de țigară ! Ce păcat ; omul viitorului nu va mai fuma ! Nu pentru că asta i-ar dăuna, că s-ar obișnui, ci pentru că el nu va cunoaște plăcerea noastră de a lenevi cu o țigară în gură, amețiți de bucuria meditației inutile. El va fi tot timpul ocupat cu treburi utile. Vorba proverbului : „nu-i util ce-ți place ție, e util ce-mi place mie". Asta e. Dar să trecem la treabă. La muncă ! Munca l-a făcut pe om — om. În sfîrșit, să ne apucăm de lucru.

(Începe să sape o groapă, aruncînd felii de pămînt. Muncește cu plăcere evidentă, fluierînd. La un moment dat se oprește. De undeva, din apropiere, se aude cineva fluierînd. Peste cîteva clipe apare un individ care poartă pe umăr o cazma și pe care îl vom numi Gropar II. Acesta nu-i acordă nici o

atenție lui Gropar I și se apucă de săpat. O vreme, cei doi sapă și fluieră; apoi se opresc din lucru și se privesc îndelung.)

GROPAR II : Groapa aceea pe care o sapi este groapa dumitale ?

GROPAR I : Da, este groapa mea. Dar groapa pe care o sapi dumneata a cui e ?

GROPAR II : E groapa mea.

GROPAR I : După părerea mea, e bine și e firesc ca fiecare să-și sape groapa lui. Nu știu dacă părerea dumitale coincide cu părerea mea.

GROPAR II : Coincide.

GROPAR I : Dar îți face oare plăcere să-ți sapi singur groapa ?

GROPAR II : Da, deoarece o sap spre folosința mea personală și nu ca s-o valorific.

GROPAR I : Reiese că nu ești gropar profesionist.

GROPAR II : Nu, și disprețuiesc această profesiune, deși este poate meseria cea mai profundă și mai filozofică. Adică meseria e de așa natură, că în timpul exercitării ei simți nevoia să filozofezi. Un agricultor, un măturător sau un negustor aflați în timpul serviciului simt mai puțin nevoia să filozofeze asupra vieții și morții decît un gropar. Sînt puține meseriile care te îndeamnă la meditație și e păcat că acestea nu sînt suficient prețuite și stimulate. De pildă, meseria de chelner...

GROPAR I : Deși...

GROPAR II : Ce vrei să spui ?

GROPAR I : Că există, totuși, chelneri care au adus frumoase contribuții la dezvoltarea culturii omenirii. În secolul...

GROPAR II : Vă referiți la...

GROPAR I : Exact.

GROPAR II : Mă rog. Era o excepție. Ferește-mă, Doamne, de excepții, că de reguli mă apăr singur. *(Cei doi reiau săpăturile.)* Domnule, află că nu pot să-i sufăr pe groparii profesioniști. Am auzit despre ei o chestie înfiorătoare.

GROPAR I : Ce anume ?

GROPAR II : Că lucrează mînă-n mînă cu clopotarii.
GROPAR I : Păi, eu știam asta de mult.
GROPAR II : Și cu dricarii.
GROPAR I : Bineînțeles.
GROPAR II : Sînt o adevărată mafie. Nu e mort să nu le treacă prin mînă. Moartea e meseria lor. O meserie sinistră, dar bănoasă ; tipii fac afaceri fabuloase. Și nici măcar nu plătesc impozite. Statele încă nu au reușit să controleze veniturile groparilor. Groparii nu fac parte nici din tribunalul de la Haga. Sînt stat în stat. Imaginează-ți o grevă a groparilor !
GROPAR I : Ar fi groaznic.
GROPAR II : De ce ? Oamenii ar fi obligați să-și sape singuri gropile și atunci și-ar da seama că pot scăpa de gropari, că se poate trăi și fără gropari, că se poate muri și fără gropari. Dar groparii știu asta și de-aia nu fac grevă. Ai înțeles ?
GROPAR I *(a căzut pe gînduri)* : Într-adevăr, dacă toți oamenii și-ar săpa singuri gropile, lumea ar fi plină de filozofi. Este extraordinar cum te predispune spre meditație acest fapt. Iată, mă gîndesc, de pildă, că în această clipă nu sîntem singurele ființe care sapă o groapă. Pe partea cealaltă a Pămîntului, alți doi oameni sapă, probabil, cîte o groapă. Săpînd în același timp, ne-am putea întîlni cu ei la mijlocul Pămîntului. Dacă toți oamenii de pe o parte a Pămîntului ar săpa cîte o groapă, ei s-ar întîlni cu ceilalți oameni de pe cealaltă parte a Pămîntului, adică ar comunica direct prin gropi. Ce părere ai, domnule ? Aștept o părere deschisă din partea dumitale.
GROPAR II *(se oprește din săpat, se așază pe mormanul de pămînt reavăn și-și aprinde o țigară)* : Poate dumneata crezi că lucrurile sînt simple, dar nu sînt simple. O să mă scuzi că aprofundez puțin problema. E adevărat că avem cu toții oroare de aceste profesiuni care se bazează pe speculare nevoilor omenești cele mai intime. Iată, de pildă, groparii. N-a trecut mult timp de cînd oamenii au început să moară, că au și apărut groparii. Ce

se întîmpla dacă oamenii aveau chef să fie înmormîntați în apă sau în aer ? Aș vrea să știu ce-ar fi făcut în acest caz groparii.

GROPAR I : Domnule, după părerea mea, toți groparii profesioniști se află pe o pistă falsă. Există o mare eroare în gîndirea lor. Ei se cred nemuritori. Tot îngropînd pe alții, ei nu-și imaginează că va veni o zi cînd vor fi și ei îngropați, că ceea ce li se întîmplă altora li se va întîmpla și lor. Nenorociții de gropari habar n-au că cine sapă groapa altuia cade singur în ea.

GROPAR II : Păi, de ce crezi că eu îmi sap personal groapa ?

GROPAR I : De ce ?

GROPAR II : Ca să nu cad în ea.

GROPAR I : Și eu m-am decis să-mi sap singur această groapă, din același motiv, dar fără să fiu conștient. Adică din instinct. Auzisem de acest proverb încă din copilărie, dar niciodată nu l-am luat în serios. Auzisem mai multe proverbe, le foloseam chiar în vorbirea mea curentă, dar îmi imaginam că proverbul e proverb și că viața mea e viața mea. Aproape că nici nu-mi pasă de ele, așa cum nu-ți pasă dumitale de legea crimei, atîta vreme cît n-ai de gînd să faci o crimă. Dar ce crezi, domnule, că mi se întîmplă într-o zi ? Mă trimite nevastă-mea la piață ca să cumpăr niște ouă. În timp ce cumpăram ouăle de la o babă, fur un ou. Din neatenție, din automatism, din viciu sau din prostie, nu știu, cert este că l-am furat. Cum ajung acasă, îmi dau seama de ce-am făcut și simt brusc că mă apucă o emoție și o spaimă de-mi tremura buza ca frunza-n vînt. Nevastă-mea îmi spune a doua zi : „Nenorocitule, ai dat de dracu, du-te repede și fură un bou, acuma nu mai ai încotro, musai să-l furi azi, că intri în belea.“ „De ce ?“ întreb. „Păi, tu nu știi proverbul ? Cine fură azi un ou, mîine va fura un bou !“ Mi-am dat seama că așa era. Trebuia să fur un bou. Dar de unde boi în oraș ? Plec la țară, mă opresc într-un sat, intru în prima ogradă în care văd un bou rume-

gînd și încerc să-l fur, deși știam sigur că voi fi prins și deșelat în bătăi. Exact așa s-a și întîmplat : m-au prins țăranii, m-au bătut zdravăn, adică în acel stil groaznic în care bat ei de obicei hoții de boi sau de cai, iar eu am tăcut din gură, n-aveam cum să explic unor țărani că fapta mea nu e aceea a unui hoț oarecare, ci consecința unui proverb, o urmare a faptului că noi, intelectualii, resimțim unele obsesii mult mai acut decît ei. În sfîrșit, sînt dat pe mîna justiției, dar, cînd ajung la tribunal, îmi sare țandăra și fac un scandal monstru. „Vreți să mă condamnați pentru ou ? Da, de acord. Dar pentru bou de ce ? Eu am făcut proverbul care m-a obligat să fur animalul ? Eu ?"

GROPAR II : Și ?

GROPAR I : Judecătorii au înghițit gălușca. M-au pedepsit numai pentru ou. Pentru bou nu mi-au făcut nimic. Acum fii sincer și spune și dumneata : ce vină aveam eu că proverbul îl obligă, în mod absurd și arbitrar, pe cel care fură un ou, să fure și un bou ? Atunci să ducem lucrurile și mai departe și să spunem așa : „cine fură azi o meșă, mîine va fura o creșă", „cine fură azi un breloc, mîine va fura un bloc" sau „cine fură azi o andivă, mîine va fura o locomotivă", pentru ca toți micii pungași să fie obligați să devină gangsteri la drumul mare și să-și facă cu toții de cap la adăpostul proverbelor ! Domnule, vreau să te întreb : proverbele astea n-au și ele o logică, o limită, nu le controlează nimeni ?

GROPAR II : *(înfiorat)* : Din păcate, domnule, ăsta e adevărul : sîntem robii proverbelor. Toată viața nu facem altceva decît să îndeplinim ceea ce spun proverbele, pentru asta trăim. Nu poți să faci un pas fără să te lovești de un proverb care te pune la punct, vîrîndu-ți groaza în suflet. Ca să nu mai vorbim că tot proverbele dau mînă liberă secăturilor, descreierașilor și perverșilor să-și facă de cap. Cineva, de pildă, om serios, farmacist, în vîrstă de 43 de ani, s-a căsătorit cu o capră. Cu o capră ?! Toată lumea s-a scandalizat și unii l-au luat chiar

de guler. „De ce, domnule, cu o capră, de ce tocmai cu o capră ?“ Farmacistul, bineînțeles, putea să aducă tot felul de argumente : că o capră e mai comodă și mai nepretențioasă, că nu trebuie îmbrăcată, parfumată și rujată, că produce lapte, că e ierbivoră etc. Farmacistul, de-al dracului, nu le-a adus însă nici un argument. Le-a închis gura pur și simplu cu un proverb : „Nu-i frumos ce-ți place ție, e frumos ce-mi place mie“. Nici estetica, ca știință, nu putea să-l combată, pentru că orice poate fi explicat pe această lume în afară de plăcere. Sau vine unul într-o seară și-ți dă cu o scîndură în cap. Îl întrebi omenește de ce a făcut chestia respectivă, iar el îți poate răspunde, rînjind bestial, fără pic de jenă, cu următorul proverb : „Decît să plîngă mama, mai bine să plîngă mă-ta“.

GROPAR I : Dar cîte drame nu s-au născut la adăpostul proverbului „Dragoste cu sila nu se poate“ ! Femeia în care ai investit totul, cu care ai înjghebat un sentiment, ai născut copii și ai întemeiat un menaj reușit te poate părăsi într-o zi, declarîndu-ți sec și cinic : „Dragoste cu sila nu se poate“. Proverbe, proverbe, proverbe ! Peste tot proverbe. „Nu lăsa pe mîine ce poți face azi“. Dar de ce așa și nu invers ? Sau iată un proverb care împarte definitiv oamenii în două pături distincte și arbitrare : „Cine poate, oase roade, cine nu, nici carne macră“. Sau : „Cine sapă groapa altuia, cade singur în ea“. Dumneata, de pildă, mă rogi frumos să-ți sap o groapă. Poate vrei să pui în ea un pom, o pungă cu bani, niște cartofi sau propriul dumitale trup, te privește. Eu îți fac acest serviciu cu bunăvoință ; de ce trebuie să cad în groapă ? Pentru că ți-am făcut un serviciu cu bunăvoință ?

GROPAR II : În privința acestui proverb cred că nu trebuie să mai discutăm. Ăsta e singurul proverb care are o rațiune precisă și justă. E un proverb care se îndreaptă anume împotriva groparilor profesioniști, și eu îl aprob întru totul. Pînă cînd nu-i voi vedea pe toți groparii căzuți în gropile pe care

le sapă pentru alții, n-am să ridic nici măcar un deget împotriva proverbului.

GROPARUL I : Fii serios, domnule, proverbul n-a fost făcut special împotriva groparilor. A fost făcut împotriva tuturor celor care sapă gropi. Nu-mi place fanatismul dumitale.

GROPAR II : Pe ce bază mă contrazici dumneata pe mine ? De unde deții dumneata informația că proverbul n-a fost făcut special împotriva groparilor profesioniști ? Ești dumneata autorul proverbului ? Sau ai fost coleg de bancă cu el la școala medie ? *(Se ridică brusc și-l prinde de guler, nervos din cale afară.)* Spune !

GROPAR I *(sufocat)* : Sînt autor de proverbe.

GROPAR II *(îl lasă liber ; e uluit)* : Într-adevăr ?

GROPAR I *(modest, dar ferm)* : Într-adevăr. Sînt autor de proverbe, cunoscut ca atare. Nu știu dacă e vorba de o vocație sau de o simplă îndemînare. Încă din copilărie, în timp ce alți copii spuneau poezii, eu spuneam proverbe. Pot să fac proverbe pe loc și în orice cantități.

GROPAR II : Ia fă acum cîteva !

GROPAR I : Pe ce temă ?

GROPAR II : Indiferent.

GROPAR I : De pildă : „Nu tot ce mușcă e cîine". „Cînd nu-ți mai cîntă cocoșul, caută-l în supă". „Cine rîde la urmă, rîde ultimul". „Cine are talent, cîntă și din buric". Și așa mai departe. Tehnica e simplă : iei un adevăr oarecare și-l bagi într-o metaforă.

GROPAR II *(impresionat)* : Domnule, ești o persoană demnă de tot respectul meu. Este pentru prima oară în viața mea cînd văd un autor de proverbe în carne și oase. Mă întrebam de multe ori cine face proverbele, dar nu mi-am imaginat niciodată că autorii de proverbe sînt oameni ca toți oamenii, că trăiesc printre noi și arată ca noi. Acum dă-mi voie să te întreb : de ce sapi dumneata — un autor de proverbe, deci o personalitate de primă mînă — această groapă ? Cu alte cuvinte, de ce ?

GROPAR I : Prietene, am să-ți fac o mărturisire zguduitoare. Nu te cunosc, nu mă cunoști, spune dacă suporți.

GROPAR II : Suport.

GROPAR I : M-am născut în anul cutare, luna cutare, ziua cutare, dintr-o mamă oarecare și un tată oarecare, ambii normali.

GROPAR II (dezamăgit) : Domnule, ce înseamnă o mamă oarecare, ce înseamnă un tată oarecare, ce înseamnă acest stil ambiguu de a face o mărturisire ?

GROPAR I : Scuză-mă, n-am vrut să fiu ambiguu, îți jur pe amintirea bunicii mele dinspre tată. *(Tace îndelung, acuzînd o situație interioară încordată.)* Domnule, trebuie să te anunț, cu jena cuvenită, o chestie gravă : tatăl meu a fost gropar. Gropar de meserie.

GROPAR II : Din ce an pînă-n ce an ?

GROPAR I : Din anul cutare pînă-n anul cutare.

GROPAR II *(edificat)* : Și mama ?

GROPAR I : Mama, așișderea. Adică gropăriță. Ea săpa partea superioară a gropii, iar tata partea inferioară. Se specializaseră fiecare pe partea lui.

GROPAR II : Alcoolici ?

GROPAR I : Bineînțeles. Amîndoi beau îngrozitor și foloseau un limbaj dintre cele mai grosolane la adresa morților. Eram copil, mă născusem sensibil, aveam o înclinație bolnăvicioasă către meditația filozofică, în special către proverbe, auzeam tot ce vorbeau noaptea și o silă imensă față de gropari creștea în mine ca un aluat. Am început să-mi disprețuiesc părinții. Cînd se întorceau de la o înmormîntare, beți criță, și începeau să profereze tot felul de grosolănii la adresa mortului, simțeam cum fierbe în mine un vulcan de ură. Cum e posibil, mă întrebam, scrîșnind din măsele, ca nimeni să nu-i pedepsească pe acești oameni pentru mizerabila și abjecta lor îndeletnicire ? Singura mea dorință era să-i văd morți, să le sap groapa și să-i îngrop cu mîna mea. Atît de mult

îi uram, încît eram în stare chiar şi de o crimă de drept comun.

GROPAR II : Şi ?

GROPAR I : Aşa am şi procedat. Am aşteptat pînă cînd au murit — într-un şanţ, beţi morţi, bineînţeles — iar a doua zi i-am îngropat cu mîna mea. În timp ce le săpam groapa simţeam o satisfacţie uriaşă, simţeam că îndeplinesc o dreptate sfîntă, simţeam că mă despart de trecutul meu. de părinţii şi strămoşii mei şi că încep o viaţă nouă.

GROPAR II : Şi ai început, într-adevăr, o viaţă nouă ?

GROPAR I : Am început, într-adevăr, o viaţă nouă. *(Trist.)* În sensul că am renunţat să mai fac proverbe şi m-am făcut gropar. *(Gropar II îl priveşte cu o lungă stupefacţie.)* A început să-mi placă să sap gropi. Nu pentru alţii. Nici pentru mine. Pentru nimeni. Săpam nişte gropi în sine. Am plecat în lume singur şi, pe unde treceam, săpam cîte o groapă. În urma mea rămînea un şir nesfîrşit de gropi. Nici pînă în ziua de azi nu ştiu dacă s-a folosit cineva de ele, adică ce-a făcut omenirea cu gropile mele. Ţi-am spus toate astea, domnule, ca să înţelegi că nu sînt un gropar de meserie. Eu sînt pur şi simplu omul care face gropi, ceva în sensul omului care face bine, omului care face rău, omului care aduce noroc, omului care aduce ploaie, care aduce viscol sau senin. Asta e tot ce-am avut de spus.

GROPAR II *(meditează îndelung ; e vizibil tulburat)* : Prietene, m-ai tulburat, m-ai tulburat groaznic.

GROPAR I : Te rog să mă ierţi, n-am vrut.

GROPAR II : Nu-i nimic. Trebuia să mi se întîmple şi asta. M-ai tulburat groaznic pentru că şi eu port în spinare acelaşi blestem. Sînt blestemat să sap gropi pînă la sfîrşitul vieţii. Ai să mă întrebi de ce, bineînţeles.

GROPAR I : Dacă nu te deranjează.

GROPAR II : Nu mă deranjează.

GROPAR I : Atunci de ce ?

GROPAR II : Ascultă. Am fost un copil răsfăţat. Părinţii mei mă iubeau ca nişte fanatici. Aveau în

mine o încredere oarbă. Erau convinşi că voi face o carieră strălucită şi că le voi asigura o bătrîneţe liniştită. Viaţa mea decurgea normal, eram un copil excepţional de înzestrat din punct de vedere artistic, blond, sensibil la frumos. Într-o zi mi-a murit bunica. M-au dus şi pe mine la cimitir să asist la înmormîntare. Era o vreme mizerabilă, ploua, bătea vîntul, era frig şi noroi. Groapa nu era gata, groparii încă săpau. Tata s-a dus la ei, cu mine de mînă, şi a strigat : „Nenorociţilor, de ce nu e gata groapa ? A sosit moarta ! Ce vreţi să facem cu ea ?“ „Lăsaţi, domnule, au zis groparii, acuş-acuş e gata, terminaţi slujba şi daţi-o pe bunicuţă pe mîna noastră, că v-o punem noi la adăpost.“ Şi groparii s-au pus pe săpat cu şi mai mult spor ; săpau ca nişte bezmetici, curgea sudoarea de pe ei şiroaie, ştiau că o să le iasă un ciubuc gras, săpau, săpau. Apoi au adus-o pe bunica. Poate nu trebuie să-ţi mai spun că era o bunică minunată, care mă iubea ca o bunică minunată ce era şi care mi-a umplut pur şi simplu copilăria cu dulciuri. Groparii au luat-o imediat în primire şi, cu o satisfacţie profesională vizibilă şi bestială, au coborît-o în groapă şi au acoperit-o cu pămînt. „Hei, am zis eu atunci în gîndul meu, fir-aţi ai dracului să fiţi de gropari în special şi de oameni în general, cum mi-aţi îngropat-o voi pe dulcea mea bunică, lasă că vă învăţ eu minte !“ Şi peste cîteva zile am murit. Da, am murit. Mare jale şi durere în familie, părinţii s-au dat cu capul de pereţi, după care, vrînd-nevrînd, m-au dus să mă îngroape. Groparii, bestiile, pregătiseră o groapă drăguţă şi mignonă pentru mine, că eram un copil frumos şi dolofan, m-au aşezat în ea, tocmai înfipseseră lopeţile în pămînt ca să mă acopere cu bolovani, cînd m-am ridicat în două picioare şi le-am zis următoarele : „Măi groparilor...“ Dar n-am mai avut cui să-mi expun ideile, căci au luat-o cu toţii la fugă ca nişte laşi nenorociţi ce erau, adică gropari, popi şi părinţi, îngroziţi de respectivul fenomen ce-l constituia ridicarea mea în două pi-

cioare. Rămas singur, mi-a părut rău că n-am putut să le spun tot ce aveam de spus, am ieșit din groapă și am plecat în lume, hotărît să-mi răzbun bunica îngropată și să le las în urma mea numai gropi, gropi și gropi. De-atunci umblu zi și noapte, neîncetat și, unde văd un loc potrivit, sap cîte o groapă, ca să știe lumea că pe acolo am trecut eu.

GROPAR I *(înfierbîntat)* : Și eu gîndisem o idee rodnică de genul acesta, mă pregătisem într-o vreme să lansez chiar o deviză : „omul și groapa". Dar mi-a fost rușine. Ce bine că ne-am întîlnit, prietene ! Ce sincer mă emoționez știind că mai există cineva care trăiește pentru a face gropi, care există pentru ideea de groapă. *(Cîntă.)*

GROPAR II : Să ne punem pe treabă, prietene. „Vorba multă, sărăcia omului" sau „Groapa la timp nesăpată e o moarte întîrziată".

(Cei doi încep să sape cu hărnicie, înfigînd adînc cazmalele în pămînt. De undeva, din apropiere, se aude cineva fluierînd. Peste cîteva clipe apare o femeie tînără și blondă, îmbrăcată în mov, care va avea tot timpul pe față un zîmbet alb. Întîlnindu-i pe cei doi în cale, ea nu pare surprinsă. Se oprește și-i privește îndelung, fluierînd, într-o poziție oarecum obraznică și provocatoare.)

JENICA *(se oprește din fluierat și strigă voioasă)* : Hei ! Saluti ! *(Cei doi o privesc stupefiați.)* Pe mine mă cheamă Jenica.

GROPAR I *(perplex)* : Jenica și mai cum ?

JENICA : Numele și prenumele meu e Jenica. Adică Jenica Jenica. Ce vă mirați ? Vă mirați de nume sau de mine ?

GROPAR I : Spune drept : ai tras cu urechea ?

JENICA : Eu ?! Mă confunzi. Sînt fată serioasă. Îmi cîștig pîinea muncind. Alerg ca un telegar prin lume, de dimineața pînă seara și invers. O să mă întrebați de ce. Destinul ! Blestematul destin. Dar nu vă opriți, lucrați ! Dați-i bătaie, săpați ! *(Se uită la ceas.)* Azi ați cam tras chiulul. *(Cei doi se*

apucă de lucru, fără să-şi dea seama că au schimbat gropile între ei. Sapă, dar parcă nu cu pofta de dinainte. O îngrijorare, o presimţire sau naiba ştie ce alt sentiment confuz le taie puterea mişcărilor. Din cînd în cînd se uită unul spre altul, speriaţi. Jenica mănîncă seminţe şi-i urmăreşte, amuzată.) Ziceaţi că am tras cu urechea ? Pe naiba ! De ce trebuia să trag cu urechea cînd tot ce vorbeaţi voi se auzea de la şapte poşte, de parcă vorbeaţi la megafoane. Habar n-aveţi să păstraţi secretul meseriei. Acuma ştiu de ce săpaţi gropile, am auzit şi chestia cu părinţii gropari şi aia cu bunica. Adică înţeleg de ce v-aţi apucat de făcut gropi. Toate motivele voastre sînt serioase, departe de mine gîndul că aţi face ceva care nu e demn sau care e condamnabil. Adică eu, Jenica, sînt pentru principiul că fiecare face în viaţă ce vrea şi ce poate. Vrei să faci movile, movile faci ; vrei să faci gropi, gropi faci. Nu ? *(Cei doi continuă să sape, urmărind-o cu priviri îngrozite. E limpede că Jenica, cu toată aparenţa ei paşnică şi nonşalantă, a băgat groaza în ei. Tot săpînd, gropile le-au ajuns pînă la piept, apoi mai sus, pînă la gît.)* Dar de ce nu vreţi să-mi răspundeţi, de ce nu conversaţi cu mine ? Ce vă împiedică ? Diferenţa de cultură sau de vîrstă ? Sau vă e frică de mine, că mă vedeţi îmbrăcată în mov ?

GROPAR I : Avem treabă, nu ne arde de palavre.

GROPAR II : Vezi-ţi de drum. Nu ne ţine de vorbă.

JENICA : Va să zică asta ar fi : eu vă ţin de vorbă, în timp ce voi aveţi treabă. Păi, ia staţi puţin. Văd că gropile vă ajung deja pînă la bărbie. Unde vreţi să mai coborîţi ? Nu vă ajunge ? Nu v-aţi îngropat destul ?

(Cei doi o privesc cu perplexitate.)

GROPAR I : N-am înţeles...

GROPAR II : N-am înţeles aluzia...

JENICA : Zău, voi credeţi că eu am venit aici ca să mă ţin de aluzii ? Ia daţi cazmalele încoace. *(Le ia cazmalele.)* Încercaţi acum să ieşiţi din gropi.

(Cei doi încearcă, depunînd eforturi disperate, dar nu reuşesc.) E bine. Nu mai puteţi ieşi. Gropile sînt bune. Perfecte. Acum să punem puţin pămînt peste voi, ca să nu vă fie frig sau cald, să nu vă plouă, să nu vă viscolească, să nu vă... aia vreun om sau cîine. *(Începe să arunce pămînt peste ei.)*

GROPAR I : Hei ! Ce faci, eşti nebună ?

GROPAR II : Scuză-ne, zău, dar eşti nebună !

JENICA *(îşi pune mîinile în şolduri)* : Aveţi dreptate. Voi m-aţi luat drept nebună, pentru că eu nu v-am explicat la timp despre ce e vorba şi care e misiunea mea. Ascultaţi !

GROPAR I : Te ascultăm, dar lasă-ne să ieşim de-aici.

JENICA : Staţi blînzi unde vă aflaţi, că afară nu mai ieşiţi. Astea au fost ultimele gropi pe care le-aţi săpat în cariera voastră de gropari. Dar staţi un pic să vă explic, ca să înţelegeţi de ce v-am îndesat în propriile gropi şi să vă liniştiţi. Ştiţi şi voi că oamenii au o încredere oarbă în proverbe şi un respect sfînt faţă de ele. Dacă zice proverbul că trebuie să-ţi pice o cărămidă în cap, cărămida pică indiscutabil, nu are rost să te superi pe chestia asta, din moment ce „ce ţi-e scris, în frunte ţi-e pus" şi „cînd e să te ia dracu, te ia şi din braţele popii". Ce este, însă, curios ? Curios este că sînt unii — nişte proşti şi nişte caraghioşi — care îşi închipuie că se pot eschiva de la litera proverbelor, care cred că ei sînt excepţii. Adică proverbele sînt valabile pentru toţi, pentru ei nu. Proverbul zice, de pildă, clar că : „de ce ţi-e frică tot nu scapi", dar ei cred că totuşi se poate scăpa şi de ce ţi-e frică. Între noi fie vorba, excepţiile astea au fost întotdeauna o calamitate, întotdeauna au tulburat ele liniştea lumii. Ei, şi atunci era musai nevoie de cineva care să se ocupe de chestia asta, adică să-i descopere pe cei care fac excepţie de la proverbe şi să-i aducă la ordine. Şi m-au ales pe mine. M-au văzut că sînt înfiptă, veselă, tînără, necăsătorită şi viguroasă şi m-au ales. Nu mi s-a explicat de ce, mi s-a spus că am fost aleasă şi că asta e — „treci la lucru, Jenico !" Treaba, să ştiţi, nu e uşoară pentru o femeie, cere

destulă alergătură, dar mie îmi place, mă obligă să călătoresc și eu mă topesc după călătorii și aventuri ! Sigur că uneori mă și enervez, dar care meserie se face în ziua de azi fără nervi ? De pildă, mi se dă într-o zi sarcina să rezolv un caz cu unul care avea un ulcior și mergea cu el la apă de o viață întreagă, iar ulciorul nu se mai spărgea. În zadar zicea cunoscutul proverb că, în principiu, „ulciorul nu merge de multe ori la apă", căci ulciorul respectivului mergea de cincizeci de ani la apă, de cîte zece ori pe zi, fără să se spargă. Bineînțeles că lumea din jur crăpa de ciudă, mi s-a trimis și o anonimă în acest sens, m-am dus la fața locului și atîția draci aveam în mine, că așa l-am pocnit pe individ cu ulciorul în cap, că s-au făcut țăndări ambele obiecte. Acum cîteva zile primesc o notă informativă din care reieșea că doi indivizi suspecți umblă prin lume hai-hui și lasă în urma lor șiruri-șiruri de gropi, fără să li se întîmple nimic. Adică fără să se supună proverbului care spune că „cine sapă groapa altuia, cade singur în ea". Din fericire, n-a fost prea complicat să vă dau de urmă.

GROPAR : Domnișoară Jenica, scuzați-mă ! Vă anunț respectuos că la mijloc e o eroare. Eu și colegul meu nu săpăm gropi pentru alții. Nu sîntem gropari profesioniști.

GROPAR II : Noi săpăm gropi așa... pentru că ne-a venit ideea... săpăm niște gropi în sine...

JENICA : Care „în sine", dragă ? Voi v-ați uitat în urma voastră ?

GROPAR I : Nu.

JENICA : Păi vedeți ? Toate gropile voastre sînt pline. Cad indivizii în ele ca muștele. Și atunci ce facem cu proverbul ?

GROPAR II : Dar, domnișoară...

JENICA : Nici un „dar" ! Ca dovadă că vă simțeați cu musca pe căciulă și că apariția mea v-a zăpăcit este că, atunci cînd ați reluat lucrul în prezența mea, ați schimbat gropile, fără să vă dați seama. Adică

fiecare a început să sape groapa celuilalt. Așa că asta e... *(Începe să arunce pământ peste ei.)*

GROPAR I *(încearcă disperat să iasă din groapă, dar nu reușește)* : Domnișoară Jenica ! Scumpă domnișoară Jenica, iubită domnișoară Jenica, stimată domnișoară Jenica...

JENICA : Zău, nu mă ţineţi de la mînă, că nu-mi văd capul de treburi.

GROPAR II : Domnișoară Jenica, fii amabilă și îngăduie-mi să-mi iau adio de la prietenul meu.

JENICA : Mă rog...

GROPAR II *(către Gropar I)* : Prietene, ne vom despărţi pentru totdeauna. Am crezut amîndoi într-o idee, am luptat pentru această idee și ne-am sacrificat pentru ea ca niște martiri. Dă-mi voie să-ţi spun cu acest prilej că eşti un dobitoc și un cretin.

GROPAR I : De ce, prietene ?

GROPAR II : Pentru că ai confundat groapa mea cu groapa dumitale.

GROPAR I : Eu ?!

GROPAR II : Da. Dumneata ai început primul. Dacă nu făceai gafa, domnișoara Jenica, controloarea proverbelor, n-avea ce să ne reproșeze, că nu ne prinsese în flagrant delict. Imbecilule ! Din cauza ta mi-am ratat cariera de gropar ! O carieră extraordinară, care m-ar fi făcut celebru... Aveam planuri magnifice, vroiam să devin marele gropar al lumii, să presar pămîntul cu gropi. *(Aruncă un pumn de ţărînă în faţă lui Gropar I. Acesta ripostează.)*

JENICA : Hei, gata ! Staţi cuminţi. Capul la cutie. *(Cei doi se ascund în gropi, supuși, iar Jenica îi acoperă cu pămînt, înălţînd două morminte. După ce termină treaba, scoate din buzunar un carneţel și începe să-l răsfoiască.)* Mamă, cîte treburi mai am pe ziua de azi, cîte cazuri mai am de urmărit ! Controloare de proverbe am vrut să fiu, asta am ajuns. Uite, am pe unul, tîmplar de lux altfel, care are o bîrnă în ochi și care în loc să se ţină de meseria lui și să cîștige și el un ban, se ia de alţii care au cîte un pai în pupile și face garagaţă de ei. *(Către public.)* Dau eu de el, n-aveţi grijă, și cînd l-oi otînci o dată

cu bîrna, îl ia mama dracului de tîmplar de lux ce este ! Mai am un caz de urmărit, cu unul care s-a născut din pisică şi care nu vrea să mănînce şoareci. În mod normal, conform proverbului, individul ar trebui să prindă zilnic cîţiva şoareci şi să-i consume, dar el nu vrea, nu-i plac şoarecii, naiba să-l ia, mănîncă salate, mănîncă fripturi în sînge, garnituri, numai şoareci nu, ca şi cum ar fi de capul lui. *(Răsfoieşte în continuare carneţelul, în timp ce coboară în sală şi se plimbă printre spectatori.)* Mai am unul care a furat un ou şi care a doua zi a refuzat să fure un bou, deşi avea destule posibilităţi, fiind cetăţean din mediul rural. Mă rog, ne vom ocupa şi de el. *(Răsfoieşte carneţelul.)* Ah, de-abia aştept să pun mîna pe unul care aleargă în fiecare zi după doi iepuri şi-i prinde pe amîndoi. Al dracului, nu porneşte la vînătoare decît dacă îi apar doi iepuri în faţă şi nu se lasă pînă nu-i poc neşte pe amîndoi, ca să dea proverbul peste cap. Păi, nu pun eu mîna pe el şi nu-l altoiesc eu cu puşca peste ţurloaie ? Îi mai caut, de asemenea, pe unii — şi dacă aveţi ceva informaţii în acest sens vă rog să mi le furnizaţi — care au întors un mort de la groapă. Indivizii erau cu răposatul în curtea cimitirului şi, brusc, ce le-a venit lor, s-au întors cu mortul acasă să-l mai ţină o zi cu ei, să-l mai plîngă şi să-l mai jelească. Chestie care nu ţine şi care trebuie sancţionată. *(Se urcă din nou pe scenă şi se aşază pe unul dintre morminte.)* Pe urmă, mai am un chior care a fost propus ca împărat în Ţara Orbilor şi care nu vrea să fie decît maximum prim ministru, deşi calităţile lui fizice îl recomandă insistent pentru postul de împărat, conform proverbului cunoscut. Pe urmă mai e unul care, fir-ar să fie, cică nu vrea să...

CORTINA

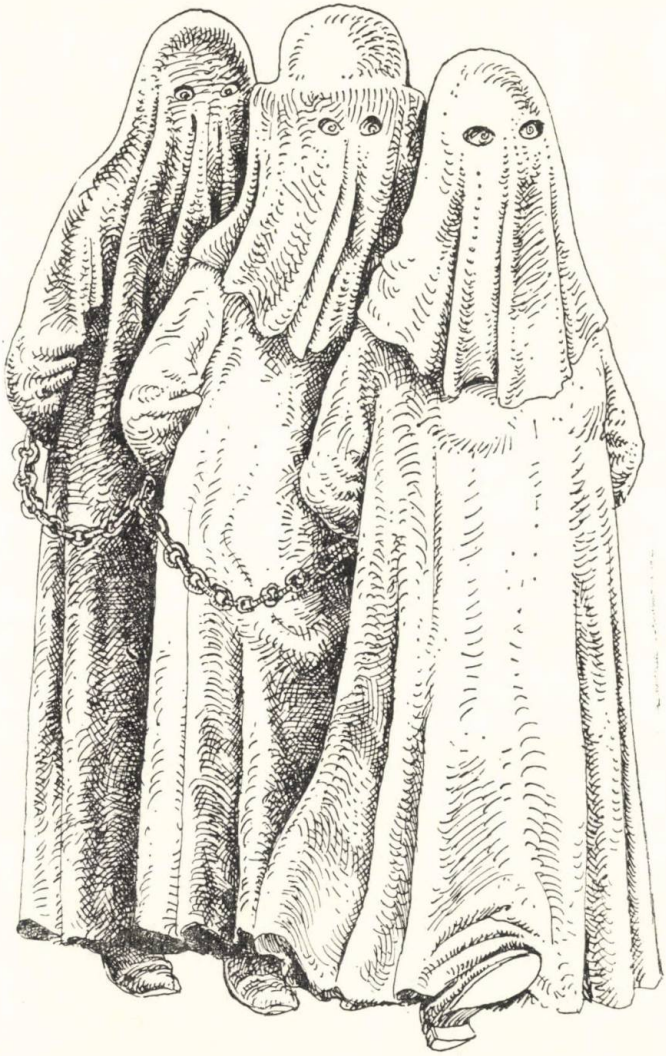

FANTOMIADA

UN UMOR OMENESC

Orice literatură dramatică s-ar mîndri să aibă un condei atît de ascuțit într-ale hazului ca cel al lui Ion Băieșu. El are o calitate unică printre comediografii noștri dintotdeauna : acela de a da personajelor sale o individualitate unică, imediat recognoscibilă, venită parcă din realitatea cea mai imediată. Umorul său nu este un joc ieftin de cuvinte, nu este calambur și extravaganță de limbaj ; umorul lui e adevăr omenesc, un mod de a vedea lumea și de a medita asupra ei. Chiar atunci cînd în textele sale absurdul relațiilor și comportamentul insolit al personajelor sînt evidente, Băieșu găsește noi modalități de expresie și răsturnări surprinzătoare de situație care le fac perfect plauzibile, astfel încît publicul său — marele său public — înțelege, se bucură, rîde, aplaudă.

Fantomiada *este ceea ce se cheamă o piesă inedită. Adică nepublicată și nejucată. Iată un paradox : o comedie de Ion Băieșu pe care nici un teatru nu s-a grăbit să o pună în scenă pînă acum. Dealtfel, nu ar fi primul „accident" în cariera de dramaturg a autorului.* Dresoarea de fantome *și* În căutarea sensului pierdut *(capodopere, după opinia mea) au fost jucate, prima, la Londra, iar cealaltă la Budapesta. La noi încă nu. Ca și* Cine sapă groapa altuia, *un text al cărui substrat filozofic este de o adîncă subtilitate. Sigur că timpul nu este pierdut și că acele numeroase săli pe care le numim* ateliere *își vor lua cîndva menirea și rosturile în serios.*

Fantomiada *este oarecum derutantă. Punctul ei de pornire e cunoscutul motiv din* Dresoarea de fantome, *din*

care autorul a „furat" cîteva replici și chiar o situație. Cu alte cuvinte, pornim de la un fapt neverosimil : o tînără, de meserie dresoare, vine la ruinele unui vechi și medieval castel pentru a se interesa de niște faimoase fantome care înfricoșaseră împrejurimile. În Dresoarea de fantome *totul se desfășoară pe un plan fantastic și simbolic (predilect autorului), în timp ce în* Fantomiada *acțiunea pătrunde în realitatea cea mai... reală. Fantomele nu sînt fantome, ci niște gangsteri notorii și cu fantezie. Ei găsiseră un mijloc ingenios de a se ascunde de ochii lumii, unde să fabrice bani. Fata le descoperă intențiile ignobile, manevrîndu-și adversarii cu dibăcie, cu curaj și, mai ales, cu umor. Comedia ar putea să pară polițistă și nu știu dacă asta ar fi bine sau nu. Poate autorul se va gîndi să revină mai tîrziu asupra finalului, hepiendizat prea brusc, înzestrîndu-l cu o deschidere umană și filozofică mai largă. Oricum, această comedie plină de vervă, colcăind de umor, cu numeroase replici antologice va deveni un mare succes de public atunci cînd va ajunge pe scenă. Iar dacă m-ar întreba cineva care sînt șansele mele cele mai depline ca realizator de spectacole de umor în film, teatru sau tv, aș răspunde decis : umorul suculent, satira virulentă, pamfletul vitriolant aflate sub semnătura lui Ion Băieșu. Îndrăznesc să afirm că el este unul dintre cei mai complecți dramaturgi și umoriști români contemporani, scrierile lui fiind întotdeauna așteptate cu bucurie.*

GEO SAIZESCU

PERSONAJELE:

FLORICA 20 de ani
ALFONS 40 de ani
BIJU 40—50 de ani
ZOGLU 40—50 de ani
TRAULICA 60—70 de ani
PICTORUL 30 de ani
TACHE ZMEU 70 de ani
MAIORUL 40 de ani

PARTEA ÎNTÎI

(Marea sală de recepție a unui foarte vechi și ruinat castel medieval. Bîrne căzute, pietre, cărămizi și cîteva frînghii care atîrnă de tavan. Sus, în dreapta și în stînga, cîteva loji aproape dărîmate. Pe alocuri, prin tavan, se vede cerul. Lumină săracă și murdară. La ridicarea cortinei, scena e goală. Apoi intră Florica — foarte tînără, frumoasă și sportivă. Își aruncă ranița pe care a purtat-o în spinare, istovită, Apoi începe să cerceteze încăperea, folosindu-se de o lanternă)

FLORICA : Hei ! Nu e nimeni pe-aici ? Nu e nimeni pe-aici ? *(Se aude un foșnet.)* Hei ! E cineva ? *(Se așază pe o grindă, istovită.)* Dacă nu e nimeni, așteptăm. *(Peste cîteva secunde apare Alfons, ca o umbră sinistră, înalt, bătrîn și zdrențăros. Florica tresare.)* Bună seara, domnule.

ALFONS : N-am înțeles.

FLORICA : Am spus bună seara.

ALFONS *(se așază lîngă ea)* : E deja seară ?

FLORICA : Aproape.

ALFONS *(ramolit)* : Eu credeam că e joi.

FLORICA : Nu. E miercuri.

ALFONS : Ce să zic, mare diferență !

FLORICA : Bineînțeles. Oricum, eu v-am spus bună seara. Sper că nu mi-ați luat-o în nume de rău.

ALFONS : Mulţumesc. Sînteţi foarte amabilă. Dar cum aţi ajuns tocmai aici, în creierul munţilor ? V-aţi rătăcit ?

FLORICA : Nu, nu m-am rătăcit. Am mers după hartă. Dar eu credeam că acest castel e numai ruine şi că e pustiu.

ALFONS : Păi e pustiu.

FLORICA : Păi dacă eşti dumneata aici, nu mai e pustiu.

ALFONS : Doamnă sau domnişoară ce sînteţi, eu ca şi cum n-aş fi. Sînt foarte bătrîn şi-mi trăiesc penultimii şi ultimii ani ai vieţii. Eu am fost pe vremuri valetul principal al castelului şi mă numesc Alfons. Ultima parte a numelui se pronunţă pe nas.

FLORICA *(se recomandă şi ea, strîngîndu-i mîna bărbăteşte)* : Florica ! Nume popular. Trei silabe, patru consoane.

ALFONS : Dar e foarte mult de-atunci, de cînd eram eu valet principal al castelului. E mult de tot.

FLORICA : Dacă nu vă deranjez, aş vrea să vă pun o întrebare oarecum nepotrivită : ce vîrstă aveţi ?

ALFONS : După ultimele mele calcule, peste o sută douăzeci.

FLORICA : De ce ?

ALFONS : De ani.

FLORICA : Eu v-am întrebat serios.

ALFONS : O clipă, că facem socoteala exactă. Unu : dacă prinţul ăl bătrîn, străbunicul stăpînului meu, atunci cînd m-a botezat făcea încă pipi pe el şi dacă punem la socoteală şi faptul că m-a scăpat în cazanul cu apă sfinţită, spărgîndu-mi capul, înseamnă că nu putea să aibă mai mult de patru anişori. Doi la mînă : dacă el a murit la patruzeci de ani, în duel de pistoale cu fratele lui geamăn, pe care l-a împuşcat pe la spate şi care geamăn avea tot patruzeci de ani, şi dacă fiul lui, care l-a moştenit în urma otrăvirii mamei sale, a murit de moarte bună la fix optzeci de ani, atunci e clar că eu trebuie să fi împlinit peste o sută douăzeci.

FLORICA : Socoteala este exactă. Sînteţi un longeviv. Ce mîncaţi ?

ALFONS : Frunze, ierburi şi rădăcini.

FLORICA : Crude sau fierte ?

ALFONS : Uneori chiar prăjite, că sînt mai gustoase. E, de pildă, o rădăcină de... Vă supăraţi dacă-i spun numele în latină !

FLORICA : Vă rog.

ALFONS : *Omnitaceea barbatus.* După o porţie de *omnitaceea barbatus* — mi-e ruşine să vă spun — chiui, cînt şi dansez cîte două ceasuri, după care îmi revin, mi se face ruşine şi-mi dau cu pumnii în cap tot cîte două ceasuri. Pe urmă, mai e o frunză — *veritabilis truscaceea* — care te face să-ţi aduci aminte numai amintiri colorate. Odată, de pildă, mi-am adus aminte toată copilăria în mov.

FLORICA : În orice caz, faţă de vîrstă, vă ţineţi foarte bine.

ALFONS : Mă ajută mult acest baston de bambus. Stăpînul meu, serenisimul, în ultima zi a vieţii, a vrut să-mi dea cîteva la spate cu el — avea obiceiul — dar, cînd l-a ridicat, a făcut brusc un atac de cord şi s-a prăbuşit. De atunci, am luat eu bastonul în primire şi nu l-am mai lăsat. E tot ce mi-a mai rămas de la el. În afară de amintiri, desigur... Iertaţi-mă că pălăvrăgesc, dar n-am mai întîlnit demult o persoană care să mă asculte atît de frumos şi atent.

FLORICA : Stăpînul vă bătea, într-adevăr, cu bastonul ? Era atît de crud ?

ALFONS : Mai ales în ultima parte a vieţii, cînd se ramolise şi făcea o sumedenie de prostii. Dealtfel, provenea dintr-o familie de prinţi bavarezi, încrucişată cu una balcano-fanariotă şi avea o fire tare copilăroasă. De pildă, primăvara zicea că se duce la vînătoare de bizoni, dar el împuşca de fiecare dată boii ţăranilor din împrejurimi, ţărani care-l dădeau apoi în judecată, firește, cerînd despăgubiri, deşi el nu recunoştea nimic, susţinea sus şi tare că a împuşcat bizoni.

FLORICA : Şi pînă la urmă ?

ALFONS : Pînă la urmă, ţăranii n-au avut încotro : l-au bătut măr şi au dat foc castelului. Abia am salvat o aripă. Dar el credeţi că s-a lăsat ? Nu s-a lăsat.

FLORICA : Înseamnă că făcuse pur și simplu o pasiune pentru acest sport.

ALFONS : Da, se poate vorbi de o pasiune adevărată, deși, între noi fie vorba, ochea destul de prost. Odată, la o vînătoare de bufnițe, de pildă, l-a lovit cu glonțul în cap pe logodnicul fiicei sale, care s-a întors acasă cu o gaură în țeastă atît de mare. Putea să intre și un șoarece în ea. Văzîndu-l, logodnica, adică prințesa cea șchioapă...

FLORICA : Era șchioapă ?

ALFONS : Da, dar știți ce e curios ? Că defectul nu a fost observat de nimeni pînă la vîrsta de un an și două luni. Ne-am dat seama că e șchioapă abia în ziua cînd a început să meargă.

FLORICA : Firește. Și ce-a făcut prințesa ?

ALFONS : S-a aruncat din turn.

FLORICA : Săraca ! Și logodnicul ?

ALFONS : Logodnicul ?! N-a avut nici pe dracu ! A trăit cu gaura în cap mult și bine, aici, la noi, ca un trîntor. Doar cînd era curent, îmi zicea : „Alfons, închide ușa, că-mi face vîjjj prin cap". În cele din urmă, a plecat la Paris, unde a sărăcit brusc, devenind birjar și membru de sindicat.

FLORICA : Dar serenisimul ?

ALFONS : Serenisimul ?! V-am spus c-a murit de moarte bună, în brațele mele. Țineam foarte mult la el, pur și simplu ne atașasem sufletește, deși, la un moment dat, poate fără să vrea, s-a îndrăgostit cobză de cea de-a treia mea soție legitimă, Dumnezeu s-o ierte. A fost ceva foarte pătimaș și sincer între ei, un amor veritabil, ca pe vremuri. Cînd i-am surprins în camera mea, goi pușcă, el mi-a zis : „Alfons, iartă-mă că ți-am făcut această porcărie tocmai ție, care mi-ai fost atît de devotat. Fă-mi și tu o porcărie la fel de mare și n-am să mă supăr." „Nici o grijă, serenisime, i-am răspuns, v-am și făcut-o". În sensul că și eu trăiam cu prințesa, nevastă-sa, de vreo zece ani. La care el a zîmbit pe sub mustață. *(Scoate din buzunar o fotografie învechită.)* Uitați ce mustață minunată avea.

FLORICA : Într-adevăr, minunată.

ALFONS : Unde mai vezi în ziua de azi o mustață ca asta ? *(Se ridică)* Mă duc în culcușul meu să mă culc. Îmi iau porția de *veritabilis truscaceea,* o visez pe soția de-a doua în violet și adorm frumos. Dar dumneavoastră cu ce ocazie pe-aici ? V-ați rătăcit ?

FLORICA : Nu. Am venit să vizitez ruinele.

ALFONS : Păi acum, noaptea ?

FLORICA : Dar de ce ? E periculos ?

ALFONS : N-ați auzit că pe-aici sînt fantome ?

FLORICA : Am auzit, dar nu mi-a venit să cred. Există, într-adevăr, fantome ? Le-ați văzut ?

ALFONS : Noaptea le aud mereu forfotind și urlînd. De la o vreme, de frica lor, nu se mai apropie nimeni pe-aici. Mi-a zis pădurarul că l-au fugărit două ceasuri. I-au fugărit și pe niște ciobani, într-o zi au speriat și o femeie.

FLORICA : Au speriat-o rău ?

ALFONS : Destul de rău. Cică a și născut deja.

FLORICA : De dumneavoastră nu se leagă ?

ALFONS : Eu stau ascuns tot timpul în firida mea, nu ies decît după rădăcini și ierburi. Dar tot m-au prins de cîteva ori.

FLORICA : Într-adevăr ? Și ce v-au făcut ?

ALFONS : Nu știu, că de frică am leșinat. Vreți să rămîneți în noaptea asta aici ?

FLORICA : Da.

ALFONS : Și nu vă e teamă ?

FLORICA : Ba da. Dar sînt curioasă.

ALFONS : Curioasă ?!

FLORICA : Vă spun o chestiune pe cuvîntul meu de onoare : eu n-am văzut în viața mea stafii !

ALFONS : Niciodată ?

FLORICA : Niciodată.

ALFONS : Mai bine.

FLORICA : Tocmai, că nu e bine. Din punct de vedere profesional eu sînt obligată să văd fantome. Obligată !

ALFONS *(uluit)* : De ce ?

FLORICA : Vreți să vă explic ?

ALFONS : Explicați-mi.

FLORICA : Eu am terminat recent o școală... N-are importanță ce fel de școală.
ALFONS : N-are ?
FLORICA : Vorbesc în principiu. Acum trebuie să-mi iau diploma. Iar ca să-mi iau diploma trebuie să fac o lucrare.
ALFONS : Aha !
FLORICA : Ei bine, vă spun acum o altă chestie, de-o să rămîneți trăsnit. Ce subiect credeți că mi-a căzut mie pentru lucrarea de diplomă ?
ALFONS : Ce ?
FLORICA : Vă întreb.
ALFONS : Despre fantome ?!
FLORICA : Exact. „Despre superstiția stafiilor, fantomelor și strigoilor, teorii populare și primitive, considerații tematice și istorice, precum și combaterea lor din punct de vedere materialist". Numai cînd l-am auzit și mi s-au înmuiat picioarele.
ALFONS : Și ?
FLORICA : Profesorul îmi zice : „Dragă, mie să nu-mi bagi cioace și aiureli din burtă — e un profesor tînăr, simpatic —, te duci și te documentezi la fața locului, vii cu date și cu fapte". „Păi, zic, de unde să găsesc eu fantome, stafii și strigoi în ziua de azi, tovarășe profesor ?" „Te privește, zice, nu mă interesează". Noroc cu o rudă, un unchi de-al doilea, care a trecut pe la noi întîmplător și ne-a zis că-n județul lor ar fi apărut niște fantome în ruinele unui castel părăsit. Am sărit în sus : eram salvată. Și-am plecat imediat la fața locului.
ALFONS *(îngîndurat)* : Adică aici. Grozavă chestie. Ați venit, deci, special ca să vedeți fantomele ?
FLORICA : Nu ca să le văd, ci ca să le studiez.
ALFONS : Dumneavoastră nu cumva glumiți cu mine ?
FLORICA : Doamne ferește ! Îmi arde de glume la ora asta ?
ALFONS : Domnișoară, vă spun ceva sincer : mi-e milă.
FLORICA : De cine ?
ALFONS : De dumneavoastră.
FLORICA : De ce ?

ALFONS : Aţi intrat într-o situaţie dată dracului, iertaţi-mi expresia. Eu nu ştiu cum v-au dat voie părinţii să veniţi.
FLORICA : De ce să nu-mi dea voie ?
ALFONS : Păi nu v-am spus că fantomele astea sînt ca nişte fiare ?
FLORICA : Fiare ?!
ALFONS *(îşi face cruce)* : Nişte bestii ! Doamne fereşte ! Du-te repede acasă cît mai eşti vie ! Numai cînd le auzi şi ţi se face părul măciucă !
FLORICA : Staţi un pic să iau o pastilă. *(Ia o pastilă.)* E un sedativ. Te linişteşte şi-ţi ia frica de moarte pe timpul nopţii. Vreţi şi dumneavoastră ?
ALFONS : Nu. Mulţumesc.
FLORICA : Vă întreb o chestiune, dar să fiţi sincer : dumneavoastră credeţi cu adevărat în fantome ?
ALFONS : Păi cum să nu cred dacă le-am văzut cu ochii mei ! Cu ochii mei !
FLORICA : Iertaţi-mă, îmi pare rău, dar eu, totuşi, nu cred. Dacă nu le văd personal, nu cred.
ALFONS : Treaba dumitale, crezi ce vrei, dar eu le-am văzut cu ochii mei cum au jupuit pe cineva de viu, cum i-au luat pielea, au umplut-o cu aer şi-au jucat fotbal cu ea, chiuind ca nebunele. Sînt fantome blestemate !
FLORICA : Mulţumesc pentru avertisment, domnule Alfons. Sînteţi foarte amabil. Văd că pastila mea nu şi-a făcut efectul. Mi-e frică de-mi clănţăne dinţii. Ziceţi să plec imediat ?
ALFONS : Treaba dumitale. Eu am plecat. Mă duc să visez ceva.
FLORICA : Nu vă supăraţi dacă vă mai pun o singură întrebare ? Credeţi că fantomele care s-au aciuiat aici sînt umbrele foştilor dumneavoastră stăpîni ?
ALFONS : Dar bineînţeles, domnişoară. Sînt atît de bezmetice, încît nu am nici o îndoială. Într-o noapte, una a vrut să mă împingă în prăpastie. Cine credeţi că era ?
FLORICA : Serenisimul ?
ALFONS : Nu. Gineri-su. Logodnicul. L-am recunoscut pentru că striga tot timpul după mine : vîjj, vîjj.

Doamne, ce spaimă am tras ! Du-te, copilă ! Şi nu mai călca pe-aici niciodată ! Nu-ţi pune viaţa dumitale tînără în pericol !

FLORICA : Mulţumesc pentru îndemn ! Să-mi trag puţin sufletul şi plec. Mulţumesc.

ALFONS : Adio ! Dumnezeu să te binecuvînteze ! *(Pleacă.)*

FLORICA : Noapte bună. *(Singură.)* Eu cred că moşul ăsta e nebun. Adică chiar să fie fantome pe-aici ? Şi chiar dacă sînt, ce sînt ele ? Nişte aburi... nişte duhuri... Ce să-mi facă mie un duh ? De ce să mă sperii de-un abur ?! *(Cercetează încăperea cu o lanternă, călcînd în vîrful picioarelor, precaută.)* Hei ! E cineva-pe-aici ? *(Pauză. Linişte perfectă.)* Alo ! Hei ! Fantomele ! *(I se aude ecoul.)* E clar. Nu-i nimeni. Sau s-ar putea ca fantomele să nu apară decît după miezul nopţii, cînd iese luna plină. Aşa scrie în literatura de specialitate : fantomele se trezesc întotdeauna la miezul nopţii... Sau după... *(Se uită la ceas.)* Aoleu, mai e o grămadă pînă la douăşpe... *(Cască.)* Sînt frîntă de oboseală. Nu e uşor să urci un munte ca ăsta. Dar unde se poate dormi pe-aici ? *(Se urcă într-o lojă, desface raniţa, scoate sacul de dormit şi un ceas deşteptător pe care îl întoarce.)* În consecinţă, ne vom odihni pînă la momentul oportun. Ne culcăm şi punem ceasul să sune la miezul nopţii fix. *(Cască.)* Doamne, ce munte înalt şi abrupt. Patru mii nouă sute nouăzeci şi doi de metri şi cincizeci şi şase de centimetri. Mă întreb, totuşi, cum poate fi măsurat un munte atît de exact, ca o stofă. *(Între timp a intrat în sacul de dormit.)* Mai ales că nivelul mării nu e acelaşi peste tot. Se zice că mările din nord sînt mai înalte decît cele din sud cu peste patruzeci de centimetri. Atunci înseamnă că şi munţii sînt mai înalţi. *(Cască.)* În sfîrşit, nu e treaba mea să rezolv dileme care nu mă privesc. *(Pauză.)* Dacă tot am bătut drumul pînă aici, măcar să văd fantomele... să le aud... Eventual să le pipăi... Somn uşor !

(Se culcă. Pauză lungă, cu linişte perfectă. Din cînd în cînd, de afară se aude şuieratul sinistru al vîntului.

După un timp, ușa de la intrare se deschide brusc și înăuntru zboară un trup legat cu o frînghie. Peste o clipă apar Biju și Zoglu, îmbrăcați în balonseide si cu băști pe cap. Sînt obosiți, respiră greu. Se trîntesc pe jos, istoviți.)

ZOGLU : Fratele meu Biju, ce statură posedă muntele ăsta nenorocit ?

BIJU : Am impresia că bate spre cinci mii. Dar și individul *(arată spre cel legat, care este personajul numit Pictorul)* cîntărește peste o sută de kile.

ZOGLU : Dacă știam unde mă duci, nu mă băgam în afacere. M-ai nenorocit : am lumbago. Ziceai că e vorba de un sfrijit și, cînd colo, individul e cît un bivol.

BIJU : Dar eu ce să mai zic c-am stat o săptămînă după el, ca să-l urmăresc pas cu pas, zi și noapte ? Află că o răpire în ziua de azi e o treabă foarte grea și riscantă.

ZOGLU : În primul rînd că trebuie să recurgi la forță. Ăia din Italia, pînă nu i-au tăiat nepotului miliardarului o ureche, n-au scos banii.

BIJU : Dar și cînd au scos !

ZOGLU : E-adevărat, dar la noi ? La noi se plătește prost o treabă ca asta. N-avem tradiție.

BIJU : Ți-am spus că primești două mii curați pentru ajutorul pe care mi l-ai dat.

ZOGLU : Cînd îi primesc ? Aș vrea să-i iau și să plec.

BIJU : Acum noaptea ?

ZOGLU : Mîine am alt client. Trebuie să fur o mireasă majoră din București și s-o duc la Focșani, iar de-acolo să fur un ginere minor și să-l las la Ploiești. O mie de lei, o damigeană cu vin și-un sac cu cartofi.

BIJU : Puțin.

ZOGLU : E cu știrea părinților.

BIJU *(scoate din sacoșă o sticlă cu vin și bea)* : Unde ne-am văzut noi ultima oară ? La Văcărești ?

ZOGLU : Nu, la Policolor. Eram după necazul cu covrigii, alvița de plastic și ciungamul din zgîrci de măgar. Acum lucrez particular ; serviciu la domiciliul clientului, comisioane secrete și prestații directe, cu

tarif special : plimbare bătrîn paralitic — 100, cu conversaţie — 125, urmărire soţie infidelă — 500 ; martor mincinos în proces divorţ — 700 ; răpire minor în favoarea unuia dintre părinţi — 1000 de lei ; răpire de major — dublu. Acum te-am găsit pe tine care m-ai rugat să te ajut să aduci obiectul ăsta *(arată spre Pictor)*, iau două mii, plec, nu ştiu despre ce-i vorba, nu mă bag, n-am belele.

BIJU *(se uită la ceas)* : Trebuie să-l anunţ pe şef c-am sosit.

ZOGLU : Nu e nimeni pe-aici să ne urmărească ?

BIJU : Nici ţipenie. Cine dracu să vină pe coclaurile astea ? *(Pictorul mormăie ceva.)*

ZOGLU : Ce vrea individul ?

BIJU *(către Pictor)* : Ce vrei, dom-le ? *(Pictorul geme.)*

ZOGLU : Scoate-i batista din gură, că se bîlbîie.

BIJU *(îl ridică în picioare şi-i scoate batista din gură)* : Ce vrei ?

PICTORUL *(foarte beat, se repede şi-l sărută pe Biju)* : O, Melania, fetiţă scumpă şi nebunatică ! Mi-era dor de tine ca jeraticul ! Unde-ai umblat ?

BIJU *(îi vîră batista în gură)* : E clar. Nu s-a trezit. Îl duc jos să-i fac o frecţie. *(Îl ia în spinare şi coboară pe o scară interioară. Rămas singur, Zoglu inspectează cîteva clipe ruinele. Aude un zgomot ciudat şi se ascunde, speriat, în spatele unei grinzi. Apare Alfons, care calcă surprinzător de sprinten, fluierînd. Se opreşte, îşi scoate barba şi peruca şi devine ceea ce este în realitate — un bărbat voinic, de aproximativ patruzeci de ani. Apoi ia o uniformă de fantomă, adică o imensă pelerină albă, o îmbracă şi pleacă urlînd fioros : vîîîj, vîîîj).*

ZOGLU *(îşi face cruce)* : Mamă, unde mă aflu ? *(Apare Biju îmbrăcat în uniformă de fantomă. Zoglu se sperie, ţipă şi vrea să fugă.)*

BIJU : Alo ! Unde fugi, frate ?

ZOGLU : Tu eşti ?

BIJU : Dar cine ? Bunicul ?! *(Îi aruncă o uniformă de fantomă)* Îmbracă-te !

ZOGLU : Ce-i asta ?

BIJU : Uniformă.
ZOGLU : De ce ?
BIJU : De fantomă. Nu ţi-am spus pe drum că noi stăm aici pe post de fantome ?
ZOGLU : Credeam că glumeşti. Adineauri am văzut pe unul îmbrăcat la fel şi era să leşin de frică.
BIJU : Ăla era Alfons, colegul meu. E de gardă. Ne prefacem în fantome ca să băgăm groaza în excursionişti şi localnici şi să nu se mai apropie nimeni de ruine. *(Rîde de se prăpădeşte.)*
ZOGLU : Şi ?
BIJU : Pînă acum nu ne-a deranjat nici măcar o rîndunică. Ce zici ? Cînd vezi o arătare ca asta, nu fugi pînă la capătul lumii ? Odată eram prin pădure şi m-am luat după o ciobăniţă, ca s-o sperii.
ZOGLU : Şi ?
BIJU : De-atunci am rămas cu semnul ăsta în bărbie. Întîi şi-a făcut cruce şi pe urmă a dat. Avea un pumn cît o varză de două kile, am zăcut un ceas leşinat.
ZOGLU : Eu nu mă îmbrac cu aşa ceva. Sînt superstiţios. Parcă-i giulgiu.
BIJU : Treaba ta. Dacă te vede şeful, se enervează şi-ţi taie jumate din comision. N-avem voie să stăm civili.
ZOGLU *(se îmbracă în uniformă, apoi se studiază reciproc)* : Am mai văzut aşa ceva, dar absolut exact, într-un film.
BIJU : Păi de-acolo le-am copiat şi noi. Să ştii că geaba înjură unii filmele, piesele de teatru, cărţile şi arta în general, pentru că de multe ori ele te învaţă lucruri foarte folositoare. Uite, eu am dat cea mai mare lovitură din viaţa mea după o idee luată dintr-un film italian.
ZOGLU : Care idee ?
BIJU : Aia cu ouăle. N-o ştii ? Era grozavă, fii atent. Eu şi cu un prieten căram găini de la Crevedia la Bucureşti, pentru piaţă. Ce făceam ? Le ţineam o noapte acasă, pînă ouau. Cinci mii de găini, cinci mii de ouă, cinci mii de lei pe noapte.
ZOGLU : Grozavă ! Şi cum v-au prins ?

BIJU : Colegul şi-a dat în petic. S-a dus într-o zi la „Athénée Palace", a cerut un kil de icre negre şi un kil de vinul casei. Cînd a mai cerut un rînd, l-au săltat. Pe urmă au venit peste mine, mi-au desfăcut saltelele şi mi-au dat patru ani. Acolo l-am cunoscut pe şef. Mare boier. M-a luat pe lîngă el şi m-a făcut om.

ZOGLU : Cum îl cheamă ? Dacă zici că-i aşa de mare, înseamnă că am auzit de el precis, atîta cultură generală am şi eu.

BIJU : N-am voie să spun nimic. Nici măcar numele. Lucrăm la o afacere mare, sîntem cu ochii în patru şi urechile-n şase.

ZOGLU : Nu mă interesează afacerea. Vreau să ştiu dacă îl cunosc pe şeful ăsta al tău.

BIJU : E mare, îţi spun. Înainte de război a lucrat afaceri barosane, spărgea bănci, cazinouri... Se spune că a fost şi amantul reginei. Nu ştiu dacă a noastră sau a bulgarilor...

ZOGLU : Mare scofală ! Altceva.

BIJU : A fost şi deputat pe vremuri, două săptămîni, cu nume fals, pînă l-au aflat ziarele. Pe urmă a fost dincolo... La Paris... la Madrid...

ZOGLU *(îl descoperă)* : N-o să spui că e ăla care a dat lovitura din '36 la banca din Monte Carlo, deschizînd marele seif cu un ac de siguranţă, de i-a trimis Al Capone telegramă de felicitare ?!

BIJU : El e.

ZOGLU : Măi, mie-mi spui tu de nea Traulică, care am fost vecin de pat cu el la Poarta Albă ?!

BIJU : Profesionist mare. Lasă că nici în politică nu-l întrecea nimeni.

ZOGLU : Eu l-am prins de două ori şef de guvern : odată la Gherla şi odată la Aiud. Păcat c-a avut ghinion de fiecare dată. După trei zile îl dărîma opoziţia.

BIJU : Eu l-am cunoscut cînd era ministru cu aprovizionarea în guvernul lui Pompilian Tîrşă, de-a dat lovitura aia nemaipomenită la arpacaş, că era să bage primul ministru cuţitul în el. Mamă, ce s-au bătut ! Dacă nu interveneam noi, alegătorii, se muşcau de beregată.

ZOGLU : Apropo de Pompilian Tîrșă, săracul. A scăpat în primăvară și, după două zile, s-a curățat.

BIJU : Inima ?

ZOGLU : Nu. Un țurțure. L-a despicat în două. Ferească Dumnezeu.

BIJU : Asta da ghinion.

ZOGLU : Auzi, de fapt eu știu mai multe decît tine despre Traulică, șeful tău. Tipul a fost mare fiară la viața lui. Tăia în carne vie, n-avea mamă, n-avea tată, n-avea rudă apropiată. Marea lui specialitate erau societățile false pentru văduve și orfani. Le lua pensiile, zicea că le dublează într-o lună și dispărea cu ele. Dac-ar fi adunat toate lacrimile care-au curs după el făcea un șirand.

BIJU : Poate crezi că s-a liniștit acum la bătrînețe ?!

ZOGLU : Nu ?!

BIJU : Era administrator la un cvartal în București. A fugit cu banii de păcură. Locatarii dorm și-acuma în șube. Dar nu asta contează. Contează că e om de suflet. Cînd m-a văzut amărît, mi-a zis : „Bijule, vino cu mine și te fac om". „Sărut-mîna, șefule, i-am zis, mă scoți din cea mai nenorocită încurcătură a vieții mele, am trei pensii alimentare și-o bigamie la dosar, fug și-n Mato Groso, numai să nu pună mîna victimele pe mine, că m-au dat și-n presa cotidiană." Acum, dacă ne iese sfîrîiala, ne-a pus Dumnezeu mîna-n cap.

ZOGLU : Nu-mi spui și mie despre ce e vorba ?

BIJU : Nu pot.

ZOGLU *(chinuit de curiozitate)* : Bine, Bijule ! Cînd ai avut nevoie de mine, m-ai sculat din somn la miezul nopții și eu te-am servit fără să te întreb nimic, ca să mă aduci în creierul munților și să mă fierbi. Bine. Treaba ta. Dacă nu spui tu... poate spun eu...

BIJU : Ce să spui ?

ZOGLU : Că sînteți pe-aici...

BIJU *(îl privește lung, apoi scoate un cuțit cu care se joacă, demonstrativ)* : Cui să spui și cînd să spui ? De ce te joci cu cuvintele ?

ZOGLU *(scoate și el un cuțit)* : Dar tu de ce te joci cu instrumente de care nu știi să te folosești cum tre-

buie ? Îţi mai aduci aminte cum ţi-am tăiat o ureche, odată, cînd ai fost tu obraznic, şi te-am pus s-o mănînci, iar tu ai zis că în viaţa ta n-o să te mai iei în cîră cu mine ? Îţi mai aduci aminte ?

BIJU *(vîră cuţitul în buzunar, prudent)* : Păi ce, crezi că acu vreau să mă cert cu tine ? De ce să ne certăm ?

ZOGLU *(vîră şi el cuţitul în buzunar)* : Păi asta zic şi eu : ar fi păcat să ne certăm, după ce-am trecut amîndoi prin atîtea. Dă-i drumul. Vorbeşte rar şi nu sări peste amănunte.

BIJU *(se dă mai aproape)* : Ţii numai pentru tine, nu vorbeşti despre asta nici în somn. Am pus pe picioare o fabrică !

ZOGLU *(în şoaptă)* : Unde ?

BIJU : Aici. La subsol.

ZOGLU : Ce fel de fabrică ?

BIJU : De bani.

ZOGLU : Lei ?

BIJU : Nu. Sute.

ZOGLU : Şi merge ?

BIJU : Deocamdată, nu, că n-avem ce ne trebuie.

ZOGLU : Ce-aveţi şi ce n-aveţi ?

BIJU : Avem maşina. E cam veche, merge cam greu, la manivelă, da' merge. Avem şi hîrtie... Şi cerneală...

ZOGLU : Atunci, ce n-aveţi ?

BIJU : N-avem bancnota... Matca... Ştanţa după care să tragem suta...

ZOGLU : De-aia l-am adus pe-ăla ? *(Aluzie la Pictor)*

BIJU : Bineînţeles. Trebuie să picteze suta. Dacă nu l-am nimerit cu talent, mă cocoşează bosul. Data trecută am răpit unul complet tîmpit, era într-o mînă nasoală ce nu s-a pomenit. Nu-l nimerea deloc pe Bălcescu. Semăna cînd cu Bolintineanu, cînd cu Popa Şapcă.

ZOGLU : De unde aveţi maşina ?

BIJU : Am închiriat-o.

ZOGLU : De la cine ?

BIJU : De la un tip. Nu-l cunosc. Îl cheamă Tache Zmeu.

ZOGLU : Am auzit de el. Mînă mare. Într-o vreme se ocupa cu filodorme.

BIJU : El ne-a dat mașina, hîrtia și cerneala. Traulică a avut ideea să ne ascundem aici, ca fantome. Nu ne găsește nici Scotland Yard-ul.

ZOGLU : Totul e să nimerească ăsta, pictorul, matrița.

BIJU : N-o nimerește, îl uscăm în bătaie.

ZOGLU : Trebuia să-mi spui mie de la început, știam pe unul care face și ștampile.

BIJU : Cine ? Cipilică ? E săltat de-o lună. Trecuse pe acte de pensii, se lăcomise.

ZOGLU : Auzi ? De ce nu faceți și dolari ?

BIJU : Întîi să ne încropim și pe urmă vedem. Poate sărim dincolo și ne profilăm pe altă monedă. Deocamdată ne facem mîna pe lei. Ce zici de afacerea asta ?

ZOGLU : E grozavă. Cîți sînteți ?

BIJU : Eu, Traulică și Alfons. Plus Tache Zmeu, proprietarul.

ZOGLU : Alfons cine e ?

BIJU : Nu-l cunoști, că nu-i ăsta numele lui adevărat. A făcut de toate în viața lui, a fost și artist de teatru. Are un talent de mori de rîs. Stă de pază la intrare, se maschează în bătrîn și, dacă apare vreun excursionist, îl ia imediat în primire, zice că a fost valet al castelului și că foștii lui stăpîni au devenit fantome. Scornește niște povești de leșini de groază. Toți fug de rup pămîntul cînd îl aud.

ZOGLU : Auzi ? Să nu ne luăm cu vorba și să nu ne îndepărtăm de subiect. Cîte sute vreți să faceți ?

BIJU :Aici e jalea. Noi am face o tonă, dar n-avem hîrtie. E criză mare pe plan mondial. Pe-asta a adus-o din import. Zece kile.

ZOGLU : Adică ?

BIJU : Păi zece kile de hîrtie, zece kile de sute.

ZOGLU : Cît ar veni asta ? Vreun milion ?

BIJU : Cam așa. Jumate ia proprietarul. Pe urmă plătim pictorul și angaralele... Ce rămîne, împărțim. Dacămi ies o sută de mii curați sînt boier.

ZOGLU : Nu-mi pui și mie o vorbă bună, să intru și eu în combinație ?

BIJU : Tragi la manivelă ?

ZOGLU : Ca o fiară. Două norme.

BIJU : Să vedem în ce toane e şeful. Atenţie, vezi că vine. Nu spui că ştii de la mine.

(Peste cîteva clipe apare Traulică, îmbrăcat în uniformă de stafie. Încearcă să se ţină drept şi să-şi mai ascundă din ani)

TRAULICĂ *(sever)* : Bijule !
BIJU : Da, şefule !
TRAULICĂ : Ai sosit ?
BIJU : Am sosit.
TRAULICĂ : Ai adus ?
BIJU : Am adus.
TRAULICĂ *(arată către Zoglu)* : El e ?
BIJU : Nu. El e un prieten. M-a ajutat.
ZOGLU *(umil)* : Să trăiţi ! Mă cheamă Zoglu. Ne-am cunoscut înăuntru...
BIJU *(către Traulică)* : A cărat pictorul în spinare pînă aici. Singur nu puteam, că e greu. Vrea două mii.
TRAULICĂ : Mult. Nu dau decît o mie. *(Către Biju)* Adu pictorul. *(Biju pleacă. Traulică îl studiază sever pe Zoglu)* Zici că mă cunoşti ? Ia dă-te mai aproape. *(Îl cercetează.)* Nu eşti tu ăla care mi-a luat pătura, o pereche de ciorapi de lînă şi porţia de arpacaş pe două luni ?
ZOGLU : Iartă-mă, şefule, cartea e de vină : ful de aşi cu ful de popi. Ia-mă şi pe mine aici, c-o duc greu, toţi sînt cu ochii pe mine.
TRAULICĂ : Nu ştiu. Să văd. Să mă gîndesc dacă te pot ierta. M-ai lăsat o iarnă întreagă fără pătură, om bătrîn, cu reumatisme ! Cartoforule ! Fără să-mi dai dreptul la revanşă ! Mie, care-am fost cine-am fost, spaima cazinourilor !
ZOGLU : Iartă-mă, şefule ! Lucrez două norme, pe o singură masă. Nu mă lăsa !
TRAULICĂ : O să te pun la probă !
ZOGLU : Să-ţi dea Dumnezeu sănătate !
BIJU *(aduce pe Pictor, care nu se poate ţine pe picioare)* : Alo ! Domnu ! Stai frumos pe două picioare şi vorbeşte cu şeful !
TRAULICĂ : De unde l-ai culeş ?

BIJU : Din expoziția personală. L-am pîndit cînd a ieșit, l-am bușit în moalele capului, l-am urcat într-o mașină și direct la gară.
TRAULICĂ : Îi știi fișa ?
BIJU : Ce-am putut afla la repezeală.
TRAULICĂ : Zi-i.
BIJU : E mare. A expus în toată lumea, a luat premii. Mînă de aur. Omul care ne trebuie.
TRAULICĂ *(către Pictor)* : Tinere, îmi pare bine de cunoștință. *(Îi strînge mîna).*
PICTORUL *(îl îmbrățișează și-l sărută pe Traulică)* : Melania, fetiță blondă și nebunatică !
TRAULICĂ *(îl îmbrîncește cu repulsie)* : E beat ?
BIJU : Da, să trăiți. Ca să-l putem transporta pînă aici fără să urle, i-am turnat pe gît o sticlă de vodcă cu forța. Altfel, e cuminte, m-am interesat.
ZOGLU : Lăsați că-l trezesc eu. *(Îi aruncă o găleată cu apă în cap).*
PICTORUL *(încă năuc)* : Unde mă aflu ? La o adunare de ku-klux-klan sau printre stafii ? Zicea poetul : „sînt mort sau viu sau criptă de mormînt ? O, tu gropare, îmbracă-mă c-o haină de pămînt !"

(E gata să se prăbușească)

TRAULICĂ *(îl apucă de braț)* : Hai, trezește-te ! Te-am chemat pentru o comandă serioasă. N-am timp de pierdut. Vrei să cîștigi zece mii de lei ?
PICTORUL *(cîntă)* : Banii aduc supărarea și șampania „Zarea". Despre ce comandă e vorba ?
TRAULICĂ : Un portret.
PICTORUL : În picioare sau șezut ?
TRAULICĂ : Nu-i vorba de portretul meu.
PICTORUL : Dar al cui ?
TRAULICĂ : Al lui Bălcescu.
PICTORUL : Unde e ?
TRAULICĂ *(arată spre tavan)* : Dincolo. Poți să-l pictezi ? *(Îi arată o bancnotă de o sută.)*
PICTORUL : Ce-i asta ?
TRAULICĂ : O copie. Fă-ne una la fel. Să semene ca două picături de apă.

PICTORUL : Și dacă seamănă cu două picături de vin, ce cusur are ?

TRAULICĂ *(enervat)* : Tinere, poți sau nu poți ?

PICTORUL : Domnule, îmi pare rău, dar mă confundați odată și mă jigniți de două ori. Unu : eu nu fac portrete particulare sau de familie. Eu sînt geniu și lucrez exclusiv pentru posteritate. Doi : sînt nonfigurativ.

TRAULICĂ : Poftim ?

PICTORUL *(explicativ)* : Adică eu nu fac oameni, case, pomi sau cai, ci ideea de oameni, ideea de casă, de pomi sau de cai. Sînt abstracționist.

TRAULICĂ *(către Biju, crunt)* : Dobitocule ! Ce ți-am spus eu și ce mi-ai adus tu ? Mie-mi trebuie un pictor care să-l picteze pe Bălcescu însuși, nu ideea de Bălcescu. *(Către Pictor, furios.)* Abstracționist, hai ? *(Îl lovește peste față.)* Realismul nu-ți place ? *(Îl lovește din nou.)* Realismul nostru popular și viguros ! Te-ai luat după moda occidentală decadentă ! *(Îl lovește pînă îl doboară. Către Biju :)* Du-l jos și trezește-l. În noaptea asta o să scot untul din el. Dacă n-a vrut să învețe realismul la școală, îl învață de la mine ! Il cocoșez ! Auzi : abstracționist !

ZOGLU : Lasă-mi-l mie, șefule, că am mînă grea, îl fac eu să se pună pe treabă. Într-un ceas îl limpezesc la minte ca pe un izvor de munte. Zeamă de varză este ?

BIJU : Este.

ZOGLU : Aur. *(Către Pictor)* Tinere, hai cu mine să te fac om. În curînd vei începe o viață nouă. *(Îl ia pe Pictor în spinare și iese.)*

TRAULICĂ *(către Biju)* : Îl ținești pe apă și ierburi pînă face matrița. Idiotule, nu ești în stare de nimic ! De ce nu te-ai documentat bine înainte de a-l răpi ?

BIJU : Unde, șefule ? Să mă duc la cadre ?

TRAULICĂ : Nu mă interesează ! Sarcina ta a fost să-mi aduci un pictor bun. Altfel stăm aici degeaba, pînă ne putrezesc oasele de umezeală ! *(Strigă)* Alfons !

BIJU : E de gardă. Trebuie să apară.

TRAULICĂ : Şi la bucătărie cine a fost ? Mi-e foame ! Cine a pregătit mîncarea ?
BIJU : Tot Alfons, că eu am fost plecat.
TRAULICĂ : Să vină Alfons ! *(Urlă)* Alfons !
ALFONS *(intră în vîrful picioarelor, îmbrăcat în uniformă de fantomă)* : Bună seara. Maestrul doreşte să ia masa ?
TRAULICĂ : Lui Biju îi tai porţia pe două zile.
BIJU : De ce, şefule ?
TRAULICĂ : Pe trei zile, că pune şi întrebări. *(Către Biju)* Dă-ţi singur două palme ! *(Biju se execută. Alfons rîde. Traulică îl priveşte sever.)* Ce am astă seară la masă ?
ALFONS : Ca şi ieri : rasol de veveriţă şi mezeluri de bursuc. La desert, salată de măcriş.
TRAULICĂ *(isteric)* : Nu mănînc două meniuri consecutiv ! Ieri bursuc, azi bursuc !
ALFONS : Atrag atenţia că aici nu vă aflaţi în închisoare, unde hrana era finanţată de către stat, ci în creierul munţilor, unde nu avem alte animale şi plante la îndemînă decît veveriţe, bursuci şi măcriş. Ieri am încercat să capturez un pui de urs... Tocmai îl îndopasem cu somnifere şi-l luasem în braţe, cînd m-am întîlnit cu ursoaica.
TRAULICĂ : Şi ?
ALFONS : I-am aruncat puiu-n braţe şi m-am urcat într-un copac. Ea a început să scuture copacul, eu i-am strigat că nu sînt copt şi m-a iertat. În schimb, am două ouă de vultur. Facem o omletă ?
TRAULICĂ : Facem.
ALFONS : Cu o salată de măcriş ?
TRAULICĂ : Prefer de arţar.
ALFONS : Facem de arţar.
TRAULICĂ : Aleargă.
ALFONS : Alerg. *(Alfons dispare.)*
TRAULICĂ *(către Biju)* : Ai fost unde ţi-am spus ?
BIJU : Unde mi-aţi spus ?
TRAULICĂ : Eşti cretin ? Te-am trimis la Bucureşti cu două misiuni : să-mi aduci un pictor şi să-i faci o vizită domnului Tache Zmeu. I-ai făcut ?
BIJU : I-am făcut.

TRAULICĂ : Și ? Povestește tot.

BIJU : M-am dus la adresa pe care mi-ați spus-o, am sunat la ușă și a ieșit o doamnă. Blondă, frumoasă... M-a luat amețeala și m-am bîlbîit.

TRAULICĂ : Și după ce te-ai bîlbîit ?

BIJU : După ce m-am bîlbîit, am zis : „Bună ziua. Eu sînt vrăbiuța. Îl caut pe domnul Piţigoi."

TRAULICĂ : Idiotule ! Ce parolă ți-am spus eu ?

BIJU : Invers. Mi-am adus aminte imediat, am sunat din nou și-am spus-o corect. Doamna respectivă m-a ciupit de obraz și mi-a spus : „Caraghiosule mic ce ești, spune piţigoilor tăi că vrăbiuța are mare nevoie de seminţe și că vine foarte curînd după ele. Dacă nu sînt gata, o să vă scoată ochii. Va avea penele gri și ochelari de soare cu rame albe. Pa !" Și mi-a închis ușa-n nas !

TRAULICĂ *(îngrijorat)* : Așa a zis ? Că vine foarte curînd după seminţe ?

BIJU : Da. Și că, dacă nu le avem gata, ne scoate ochișorii. Sper că e o glumă.

TRAULICĂ : Nu. Nu e nici o glumă. Ne belește ! Din vina ta ! E în stare să ne ia mașina. De-o lună de zile îl ducem cu vorba.

BIJU : Din vina mea ? !

TRAULICĂ : Da. Pentru că mi-ai greșit pictorul de două ori și n-avem macheta nici acum !

BIJU : Nici o grijă, șefule, îl punem pe-ăsta pe lucru. Scoatem untul din el. Abstract, neabstract, trebuie să ne facă suta.

ALFONS *(vine cu un castron de mîncare și i-l pune lui Traulică în față. Acesta începe să mănînce ; ceilalți înghit în sec)* : Șefule, n-aș vrea să-ți stric pofta de mîncare, dar vreau să-ți spun ce chestie dată naibii am păţit astăzi.

TRAULICĂ *(mîncînd lacom)* : Spune.

ALFONS : Acum vreun ceas, în timp ce-mi făceam rondul, dau nas în nas cu o tipă.

TRAULICĂ *(tresare)* : Unde ?

ALFONS : Chiar aici.

TRAULICĂ : Aici ? Cine era ?

ALFONS : O turistă. Tinerică, aiurită...
TRAULICĂ : Și n-ai băgat groaza în ea ?
ALFONS : Bineînțeles că da. Mi-am jucat rolul ca un maestru. I-am plasat povestea aia cu prinții care au devenit fantome și cu care am pus pe fugă alaltăieri grupul de alpiniști. Tipa mă asculta cu gura căscată și cu pielea de găină. A fugit de i-au sfîrîit călcîiele.
TRAULICĂ : Dacă a fugit e perfect.
ALFONS : Da, dar e păcat că n-ai văzut-o. Spunea niște chestii de mureai de rîs. La un moment dat... *(În aceeași clipă, se aude sunînd ceasul deșteptător al Floricăi, care se află într-o lojă oarecum îndepărtată de locul acțiunii. Moment de stupoare și suspans : cei trei încremenesc.)*
TRAULICĂ *(în șoaptă)* : Ce-i asta ? *(Ceasul continuă să sune)* E o sonerie. De unde și pînă unde ? *(Către Biju)* V-a urmărit cineva ?
BIJU : Exclus.
TRAULICĂ : Vedeți despre ce-i vorba !

(Biju și Alfons cercetează cu lanternele toate colțurile sălii, ajung la loja în care se află Florica, scot un țipăt de spaimă și se întorc îngroziți)

BIJU *(speriat de moarte)* : Șefule ! O femeie !
TRAULICĂ : Unde ?
BIJU : Acolo.
ALFONS : În lojă.
TRAULICĂ *(uluit)* : O femeie ? ! *(Către Alfons.)* E cumva individa de care vorbeai ?
ALFONS : Ea e.
TRAULICĂ : Dobitocule ! Ziceai c-ai speriat-o de moarte ! Și ce face ?
BIJU *(năuc)* : Cine ?
TRAULICĂ : Femeia !
ALFONS : Doarme. Ceasul era al ei... A sunat, dar nu s-a trezit.
TRAULICĂ *(agitat)* : Nu-mi place această vizită. Ce caută aici ?
ALFONS : Ea zicea că e...
TRAULICĂ : Trebuie s-o alungăm ! S-o speriem !

BIJU : Cum ?
TRAULICĂ : Aplicăm programul numărul unu.

(Cei trei încep să urle, să geamă, să chițcăie, să fluiere, străduindu-se să fie cît mai fioroși cu putință. Florica se trezește, se ridică și privește în jur, fermecată)

FLORICA *(fericită)* : Fantomele ! Au apărut fantomele ! Și ce drăguțe sînt !
TRAULICĂ *(către Biju, în șoaptă)* : Ce face ? Nu fuge ?
BIJU *(uluit)* : Nu. Se uită la noi și zîmbește.
TRAULICĂ *(indignat)* : Zîmbește ?! Programul doi !

(Cei trei se urcă pe frînghii și zboară ca niște acrobați de circ, urlînd și gemînd, în timp ce Florica îi privește fascinată. Cînd obosesc, cei trei se regrupează din nou pentru consultări.)

ALFONS : Nu vrea să fugă. Ce facem ?
TRAULICĂ : Dacă e femeie, nu se poate să nu se sperie. Aplicăm programul trei. Legați-o !
(Alfons și Biju o aduc pe Florica în mijlocul sălii, o leagă cu frînghii de un stîlp, după care încep să danseze în jurul ei și să cînte cu voci fioroase) :
Noi sîntem fantome feroce,
Și comitem doar gesturi atroce !
Uhu, uhu, uhu !!!
Locuim în hăuri și neguri jilave
Și comitem doar fapte mîrșave !
Uhu, uhu, uhu !
Mîncăm numai ochi, numai buze și mațe
Și bem numai sînge de oameni și rațe !
Uhu, uhu, uhu !
Du-te, ființo, du-te și du-te
Din bîrlogul fantomelor slute !
Uhu, uhu, uhu !

(Cei trei cad pe jos, frînți de oboseală. Efectul urmărit nu s-a realizat. Florica nu s-a speriat)

BIJU *(gîfîind)* : Bestia, nici nu clipește !

FLORICA *(încîntată)* : Vai, ce frumos cîntaţi ! Ce ritm minunat ! Ce voci viguroase ! Ce text drăguţ ! De ce nu mai continuaţi ?

ALFONS : Ne ia peste picior ! S-o ardem niţel la flacără ?

BIJU : Sau să-i smulgem o mînă ?

TRAULICĂ : N-are rost. Dacă nu s-a speriat pînă acum, înseamnă că ori e nebună, ori e spioană. Aruncaţi-o din turn. S-o mănînce fiarele şi vulturii !

(Cei doi se apropie de Florica, o privesc cu atenţie şi se întorc către Traulică, îngînduraţi)

BIJU : Şefule, eu zic să ne mai gîndim...

TRAULICĂ : De ce ?

BIJU : Dac-o vezi cum arată de aproape, te ia ameţeala... Ce ochi, ce buze, ce păr, ce trup.. Parcă-i pictată.

ALFONS : Poate găsim o altă soluţie... Să nu ne pripim. *(În şoaptă :)* E brunetă... Şi tînără...

TRAULICĂ *(îndeplecat)* : Aduceţi-o aici. Am să-i vorbesc. *(Alfons şi Biju o aduc pe Florica. Acesta e vizibil mişcat de frumuseţea tinerei necunoscute)* Într-adevăr, splendid exemplar. Parcă e dintr-o pictură de Botticelli. Cîtă graţie ! Şi pare naturală...

ALFONS : Dar picioarele ce cusur au, maestre ? Parcă-s de căprioară !

BIJU : Dar mijlocul ? Dar sînii ? Pe cuvîntul meu că mă ia ameţeala.

ALFONS : Seamănă cu Alida Valli cînd juca în „Fecioara rătăcită".

BIJU : Nu l-am apucat.

TRAULICĂ : Şi ce-o fi căutînd, nefericita, pe aici ?

ALFONS *(confidenţial)* : E nebună. Mi-a spus nişte chestii absolut aiuritoare.

TRAULICĂ : Adică ce ?

ALFONS : Că face cercetări asupra stafiilor. Cercetări ştiinţifice.

TRAULICĂ *(îşi face cruce)* : Doamne fereşte ! Asta ne mai lipsea ! Nu cumva o fi de la miliţie ?

BIJU : Exclus. E prea tînără şi prea frumoasă.

TRAULICĂ : Într-adevăr, e splendidă. *(Scoate un pistol din buzunar şi-i cercetează încărcătura.)* Îmi plac

ochii ei la nebunie. Alfons, ai un glonte la îndemînă ?

ALFONS *(se scotocește prin buzunare.)* Ultimele două. Să facem economie.

TRAULICĂ : Economie, firește. Bijule, du-o alături și leag-o la ochi.

BIJU *(încremenit)* : Șefule, ești în stare ?

ALFONS : Chiar o lichidezi ? Credeam c-o sperii.

TRAULICĂ : S-o sperii ?! Și s-o las să plece ?! S-ajungă la primul post de miliție și să povestească ce minunății a văzut aici ?! Mari idioți sînteți ! *(Biju o împinge pe Florica pe o ușă alăturată.)*

ALFONS : Șefule, să n-o chinui. E un copil. Ia-o cu binișorul.

TRAULICĂ : Firește. O să-i spun că ne jucăm de-a hoții și vardiștii. *(Biju se întoarce)* Hai, la treabă ! Duceți-vă jos, ștergeți mașina, ungeți-o, faceți curățenie ! Nu stați degeaba !

ALFONS : Fumăm cîte o țigară și coborîm. *(Traulică iese pe ușa pe care a plecat Florica.)* Nu știu de ce, dar mie mi-e milă. Eu în viața mea n-am vărsat sînge de om. Darmite de femeie.

BIJU : Păcat de ea că e așa frumoasă ! Cum dracu de-a ajuns aici ? *(Pauză)* Auzi, nu te duci să-l rogi s-o ierte ? Sau s-o mai lase măcar o zi, două. De ce atîta grabă ?

ALFONS : Eu n-am curajul. Am mai avut un conflict cu el azi, știi bine.

BIJU : S-o mai păstrăm un timp. Măcar să ne clătim ochii.

ALFONS : Eu sînt de acord, dar dacă părinții o pun în urmărire și ne trezim cu cine știe ce belea ? *(Pauză.)* Dacă a zis șeful că vrea s-o lichideze, treaba lui, știe el ce știe.

BIJU : Văd că întîrzie. Poate i se face milă.

ALFONS : Ți-ai găsit ! Nu știi ce fiară e...

BIJU *(după o pauză)* : Dom-le, fie ce-o fi, eu mă duc peste el și-l rog s-o păsuiască. S-o mai lase printre noi. Măcar cîteva zile. *(Pauză.)* O să mă aleg cu niște pumni, nu contează. Trebuie să fim oameni. *(Face cîțiva pași spre ușă, dar, în aceeași*

clipă, rămîne încremenit : s-a auzit împușcătura. Rămîn cîteva clipe nemișcați și consternați. Apoi, Biju se duce în vîrful picioarelor și se uită pe furiș în încăperea de unde a venit zgomotul. Se întoarce, livid, și-i comunică lui Alfons, sec.) Șeful a deschis o șampanie !

ALFONS *(după o pauză)* : Ticălosul ! Și era ultima !

CORTINA

PARTEA A DOUA

Același decor. În scenă se află Traulică, Alfons, Biju și Zoglu. Traulică are de comunicat ceva important.

TRAULICĂ *(oficios)* : Domnilor, este cazul să vă fac o comunicare importantă.

ALFONS : Ascultăm.

TRAULICĂ : Nu am ucis-o pe tînără. Desigur, în primul rînd din motive umanitare. Deși, în decursul zbuciumatei mele vieți și activități, nu am beneficiat de mila și duioșia nimănui, mă surprind adesea cuprins de sentimente caritabile. Persoana este, dealtfel, mult prea tînără, aproape o copilă. Pocnetul pe care l-ați auzit nu era un foc de pistol, ci...

BIJU : Șampania.

TRAULICĂ : De unde știi ?

BIJU : După ureche. Tata chelner, mama picoliță, eu consumator.

ALFONS *(cu ironie)* : Dealtfel, era ultima...

TRAULICĂ *(nu reține ironia)* : Vă mărturisesc că, privind-o mai atent, am descoperit cu uimire că e nevinovată. O ființă pur și simplu candidă, încrezătoare în miracolele vieții și ale morții. Aflați, domnilor, că această superbă domnișoară — căci e superbă, m-am convins — crede cu adevărat în fantome. Ei bine, ar fi fost stupid să-i sfărîm o credință pașnică și nevinovată. Nimic nu m-a emoțio-

nat mai mult în viață decît candoarea. Or, citeam pe chipul ei atîta nevinovăție, încît, chiar dacă aș fi tras, arma n-ar fi luat foc. Acesta a fost primul motiv pentru care i-am cruțat viața.

BIJU : Să știi că ne-ar fi părut rău la toți să pățească ceva. Dacă ar fi fost o individă periculoasă sau care să ne deranjeze, da. Dar ea, sărăcuța, zîmbește tot timpul.

ALFONS : Sînteți convins, maestre, că această ființă crede cu adevărat în fantome ? Atunci e nebună !

TRAULICĂ : Da. S-ar putea să fie nebună, s-ar putea să fie fanatică, n-are importanță, dar persoana crede neclintit în ideea existenței fantomelor și acesta este motivul pentru care mi s-a părut delicioasă. Domnilor, sînt încîntat de ea. Încîntat.

ALFONS *(către Biju, confidențial)* : Bătrînul libidinos s-a lipit. *(Către Traulică, servil.)* Într-adevăr, ființa este delicioasă, am avertizat și eu asupra acestui aspect.

TRAULICĂ : Vă atrag sever atenția, domnilor, să vă comportați cu ea delicat și cuviincios. Altfel veți avea de-a face cu mine.

BIJU : Șefule, nu ne fierbe. Vrei să te însori cu ea ?

TRAULICĂ : Nu fii vulgar ! Desigur că doresc să o fac fericită, dar nu i-am promis nimic, chestiunea e cu totul laterală. Esențial este ca ea să rămînă printre noi, fără să afle nimic despre scopul care ne-a unit și ne-a adus aici.

ALFONS : Și cum vom reuși asta ?

TRAULICĂ : Simplu : s-o facem să creadă în continuare că sîntem fantome. Nici o clipă nu trebuie să-i știrbim această iluzie. În consecință, ne vom comporta ca atare.

ALFONS : Ce înseamnă „ca atare" ?

TRAULICĂ *(după o pauză)* : Va trebui să ne lăsăm studiați. *(Stupoare)* Vom da în continuare impresia că sîntem fantome și ne vom lăsa cercetați. Tipa are o idee fixă în care noi ne vom preface că credem.

BIJU : Șefule, glumești ?

TRAULICĂ : Deloc.

BIJU : Păi nu ziceai mata că chestia e o tîmpenie ce nu s-a pomenit ?

TRAULICĂ : Ideea e, într-adevăr, o tîmpenie, dar asta n-are nici o importanță. După ce terminăm afacerea, vreau să fug puțin cu ea în lume. *(Emoționat.)* Nu mi-a plăcut în viața mea atît de mult o ființă. Cred c-am făcut febră.

ALFONS : Cezar a avut o vorbă : introdu o femeie într-un regiment de viteji și aceștia vor fi învinși de un cîrd de gîște.

TRAULICĂ : Cezar, cu obiceiurile lui binecunoscute, nu avea nici un drept să calomnieze femeile.

ALFONS : E clar, deci : o oprim printre noi. Îi facem și parte la bani ?

TRAULICĂ : Nici vorbă. Ea nu trebuie să știe cu ce ne ocupăm aici. Ea trebuie să ne creadă fantome.

ZOGLU : Eu sînt de acord să mă și cerceteze, nu mi-e frică, am fost donator de sînge, dar să nu mă dezbrace, că mi-e rușine.

TRAULICĂ : Va fi vorba de o cercetare psihică, nu fizică, prietene.

BIJU : Dar un pic de bășcălie putem face de ea, ca să ne distrăm și noi ?

TRAULICĂ : Firește, dar nu într-atît încît să-și dea seama că o ironizăm. Să creadă că o luăm în serios.

ALFONS : Dar nu-ți dai seama că e nebună ?

TRAULICĂ : Rămîne de văzut. Să nu pierdem vremea. Care e situația pictorului ? S-a trezit ? Vreau să discut cu el. Trebuie să-l punem la treabă de urgență.

BIJU : Îl aduc eu imediat. *(Nu are timp să iasă, pentru că apare Florica, cu un zîmbet dezarmant pe față. Și-a adus cu ea bagajul, din care scoate un mic magnetofon, un caiet și un stilou.)* A venit nebuna !

FLORICA : Credeți că pot să-mi încep activitatea ? Dacă, firește, nu vă deranjez.

TRAULICĂ : Dimpotrivă, ne face plăcere, scumpă și drăgălașă domnișoară.

FLORICA : Atunci, doamnă fantomă...

TRAULICĂ : În primul rînd, frumoasă domniță, eu nu sînt doamnă.

FLORICA : Pardon. Vă rog să mă iertați. Sînteți o stafie masculină ? Adică, în timpul vieții ați fost bărbat ?

TRAULICĂ : Bărbat, desigur, și încă ce bărbat.

FLORICA : Vă rog să mă iertați dacă v-am jignit numindu-vă doamnă, dar, din literatura de specialitate pe care am citit-o eu, știam că fantomele sînt asexuate.

ALFONS *(către Traulică, confidențial)* : Nu cumva ne ironizează ?

BIJU : Atît i-ar trebui !

TRAULICĂ *(către Florica)* : Dar ce fel de literatură de specialitate ai citit tu, simpatică ființă vie ?

FLORICA : Vai, domnule, am citit foarte multe, dar nu știu dacă ați auzit dumneavoastră de ele. Cunoașteți, de pildă, *Little dictionary about ghosts and their custome*, în traducere liberă „Mic tratat despre fantome și obiceiurile lor", scris de către sir Oliver Tracy Carton și publicat la Londra în 1587 ? Sau cartea intitulată *Nomenclatorul aproape complet al stafiilor de pe teritoriul marelui imperiu britanic, cu 12 hărți colorate ale stabilimentelor și ruinelor unde sălășluiesc*, întocmit de către marele fantomolog al vremii, baronul John J. Williams ? Savantul german Fritz Weismüller susține, de pildă, în lucrarea sa *Încercare de explicare psihoștiințifică a apariției fantomelor în castelele medievale din landul Bavariei*, cu care, dealtfel, a concurat la Premiul Nobel pe anul 1893 — fără succes, din nefericire — că toate fantomele bărbați au un comportament specific feminin, adică mișcări grațioase și glasuri de soprane.

BIJU *(către Alfons, în șoaptă)* : Hai că e dată naibii de deșteaptă. Îi merge mintea ca focul.

TRAULICĂ *(către Alfons)* : E bine informată. *(Către Florica.)* Cred că savantul german avea oarecum dreptate, scumpă duduie, atunci cînd se referea la fantomele de origine nemțească. Situația fantomelor din Balcani este însă specifică. În sensul că toate sînt bărbați și se comportă ca atare.

FLORICA : Domnule, mi-ați comunicat un detaliu extrem de important și vă mulțumesc pentru amabilitatea cu care întreține ți această conversație foarte plăcută. Mă bucur că întîlnesc printre aceste ruine strămoșești cîteva fantome cu un comportament civilizat, elegant și cavaleresc.

TRAULICĂ : Domnișoară, vă mulțumesc pentru frumoasele cuvinte ce ne-ați adresat, vă rog să luați loc și să vă începeți activitatea.

BIJU *(către Alfons)* : Mai înainte zicea că-i grăbit și acuma se pune pe taifas.

TRAULICĂ *(către Florica)* : Scuzați-ne pentru acele mici și nevinovate exhibiții cu care v-am primit, dar nu știam că avem de-a face cu o persoană atît de pașnică și simpatică.

FLORICA : Domnule fantomă... Sper că pot să mă exprim așa ?

TRAULICĂ : Vă rog.

FLORICA : Din cîte îmi dau seama, am plăcerea să vorbesc chiar cu căpetenia.

TRAULICĂ *(măgulit)* : Domnișoară, nu v-ați înșelat. Aceste duhuri neliniștite, care bîntuie jilavele ruine ce le vedeți, sînt în subordinea mea. Am fost cavaler, iar ei castelanii mei.

FLORICA : Cam în ce perioadă, dacă sînteți amabil ?

TRAULICĂ : Evul mediu. Secolul paișpe și jumătatea lui cinșpe.

FLORICA *(își notează totul)* : Iertați-mă, domnule fantomă, că insist : de ce ați devenit stafie ? Vă întreb, deoarece știu din literatura parcursă că aceasta se întîmplă numai cu persoanele care au asupra lor un mare păcat sau un mare blestem.

TRAULICĂ : Domnișoară, n-am de ce să mă feresc de dumneata : mi-am ucis soția și de aici mi se trage. Tocmai plecasem într-o cruciadă de șase ani și șase luni, cu confiscarea averii, pentru ca la întoarcere s-o găsesc gravidă în luna a opta, deși o ferecasem cu o dublă centură de castitate.

FLORICA : Și ea ce v-a răspuns ?

TRAULICĂ : Pretindea că a fost violată în somn de către un spărgător de lacăte profesionist, ceea ce este

exclus, deoarece lacătul era cu cifru, iar cifrul îl știam numai eu. În plus, dar asta rămîne între noi, am găsit pe centură urme de sudură autogenă.

FLORICA : Și ?

TRAULICĂ : Am invitat-o în lift, am urcat împreună pînă în turnul cel mai înalt al castelului...

FLORICA : Dar încă de pe atunci existau lifturi ?

TRAULICĂ : Da, dar nu electrice. Erau acționate fie manual, fie cu piciorul. Deci, am urcat-o pînă în turn, i-am atras atenția asupra peisajului, după care i-am dat un brînci în văzduh.

FLORICA : Iar ea v-a blestemat.

TRAULICĂ : Nu ea, mă-sa. Pretindea despăgubiri. Află că n-a scos de la mine nici cinci lei.

FLORICA : Nici nu merita, din moment ce nu a vegheat asupra castității fiicei sale. *(Către Biju :)* Dar pe dumneata, domnule fantomă, cine te-a blestemat ?

BIJU *(derutat)* : Tot un cavaler... O chestie cu un duel, pac-pac, l-am lichidat...

FLORICA : Cu sabia ?

BIJU : Nu. Cu zarurile. Am dat șase-șase de cinci ori la rînd, și el mi-a zis : „Dacă dai și-a șasea oară, îmi mănînc bocancul."

FLORICA : Și ?

BIJU : Am dat. N-a avut noroc, l-a mîncat și a murit. Era om de onoare. Doctorul a zis c-a murit din cauza blachieurilor, altfel n-ar fi avut nici pe dracu. Mi-a părut rău de Gigi, c-așa îl chema, era un cavaler tare cumsecade și de suflet, îmi dădea mereu din arpacașul lui.

FLORICA : Asta a fost tot în timpul cruciadelor ?

BIJU *(derutat)* : Da. În postul Paștelui, mai precis. A doua zi a fost bombardamentul de la 4 aprilie.

FLORICA *(către Alfons)* : Dar dumneata ?

ALFONS : Pe mine m-a blestemat logodnica. În perioada aceea mă oprisem la meseria de globtrotter și trubadur, m-am dus la curtea ei să-i cer mîna, iar taică-su, împăratul Mazăre — deoarece era un mare cultivator de legume proaspete — m-a pus la probă. Zice : „să-mi cînți ceva frumos, dar nu folk, că fac uriticarie". Iar eu, cum nu prea aveam glas și

nu știam altceva, i-am cîntat *Împărat și proletar* solo muzicuță, voce și chitară, drept pentru care am fost aruncat în groapa cu lei. Era acolo și sfîntul Daniil, Dumnezeu să-l ierte, ne-au îngropat ciolan lîngă ciolan, drept pentru care mi-a promis că mă ia alături de el în calendar, dar nu s-a ținut de cuvînt. Știți cum sînt sfinții, promit multe...

FLORICA : Mie-mi spuneți ?! Pe mine toți vor să mă ia în rai...

BIJU : Cred și eu.

FLORICA *(către Traulică)* : Atunci, știm în linii mari care au fost cauzele pentru care ați devenit fantome. Nu ne mai trebuie decît să insistăm un pic asupra comportamentului specific, asupra reacției psihice și a relației cu mediul ambiant.

ZOGLU : Asta ne ia cu vorba și ne ține de la mînă.

TRAULICĂ : Nici chiar așa. *(Către Florica.)* Scumpă duduie, sigur că noi am fi dispuși să vă stăm la dispoziție oricît.

FLORICA : Mai ales că pentru dumneavoastră timpul nici nu mai contează, fiind deja intrați în eternitate...

TRAULICĂ : Eternitate, eternitate, desigur, dar, pentru moment, avem unele treburi care ne presează. Așa că, Bijule, te duci dincolo cu duduia și te lași cercetat cît dorește dînsa, pentru că acum eu o să am o discuție foarte importantă. *(Către Zoglu.)* Adu pictorul ! *(Biju și Florica se retrag în fundul sălii, unde cei doi au o discuție care se înregistrează pe magnetofon.)*

FLORICA : Pentru început, cîteva date biografice strict formale : data nașterii, locul nașterii, numele părinților, studii, preferințe, înclinații, boli din copilărie. Îmi trebuie pentru fișă.

BIJU *(năucit, către Traulică)* : Șefule, m-a luat tare, ce răspund ?

TRAULICĂ : Zi ce-ți trece prin cap, dar în așa fel încît să nu priceapă nimic.

BIJU *(către Florica)* : Păi... uitați care-i situația : eu m-am născut într-o zi, pe la prînz, mai precis la două și douăspe minute. Anul l-am uitat.

FLORICA : Ce ciudat !

BIJU : Da. Nici mama nu-l ştia. Dealtfel era analfabetă.

FLORICA : Nici nu-i de mirare. Obscurantismul Evului mediu. Beznă intelectuală.

BIJU : Da. Era ceva groaznic. Erau perioade cînd nu-ţi vedeai nici mîna de atîta obscurantism. Din cauza asta eu nici nu m-am dus la şcoală cînd eram mic. M-am dus cînd eram mare, direct la aia de corecţie. Cînd am terminat-o şi-am trecut la treapta cealaltă, m-am întîlnit cu tata în acelaşi an la studii, numai că el trebuia să le facă pe viaţă. Se enervase pe mama, săraca. În rest, ce să vă mă spun, am avut o viaţă grea. Nici nu merită să vă ocupaţi de mine. Am două neveste şi trei copii care şi acuma mă caută pentru pensie alimentară. V-o spun ca la un frate : ferească sfîntul să încapi pe mîna unui copil flămînd de pensie. Uitaţi semnul acesta : ar putea cineva să creadă că e dintr-un pumn de şoim al patriei ?!

TRAULICĂ *(către Pictor, care e şi el în uniformă de stafie şi pe care l-a adus Zoglu)* : Tinere, ia loc. Avem de vorbit o chestiune serioasă. Aş zice chiar mai mult : de viaţă şi de moarte.

PICTORUL *(care, între timp, a revenit la normal)* : Domnule — nu vă ştiu numele şi nici nu mă interesează — acum aflu că am fost adus aici prin mijloace brutale, incalificabile şi total împotriva voinţei mele. Protestez vehement şi oficial.

TRAULICĂ : Dumneata eşti liber să protestezi cum vrei: oficial, neoficial sau particular, asta nu mă interesează. Eu vreau să ştiu un singur lucru : poţi să mi-l faci pe Bălcescu pînă maximum mîine dimineaţă ? Fără mofturi şi abstracţionisme, că sînt grăbit. *(Se apropie şi-l bate pe umăr, prietenos.)* La treaba asta ieşi cu o sută de mii curaţi. *(Alfons se sperie, auzind de sumă, dar Traulică îi face semn cu ochiul, liniştindu-l.)* Ţi-i pun într-o sacoşă, pleci şi nici măcar nu ne saluţi, nu ne cunoşti, nu te cunoaştem. *(Pictorul tace.)* Mă uit atent la dumneata şi nu ştiu de ce, simt că ai nevoie de bani. O maşinuţă, o vilişoară. Simt eu că ai nevoie. Poate că

unde ești blond și ai ochi albaștri. Ce zici ? Te apuci de lucru ? Zi da sau nu.

PICTORUL : Domnule, mă confundați. Conștiința mea de artist mă împiedică să comit asemenea fapte abominabile. M-ați confundat.

TRAULICĂ : Chiar așa ?

PICTORUL : Nu veți reuși să mă intimidați prin nici un fel de mijloace.

ALFONS : Auzi ! Nu vrea bani... E nebun !

TRAULICĂ *(ironic, stăpînindu-și enervarea)* : Tinere, nu fii atît de vehement. Nu te pronunța definitiv de la primul contact. Aici nu ești la uniunea voastră de creație, unde te dai geniu și-ți faci de cap — că știm totul, avem fișa dumitale completă. Nu-mi face mie pe maestrul și pe incoruptibilul, că nu ține. Îți dai seama că nu te-am cărat pînă aici în spinare ca să ratăm o treabă atît de serioasă. Avem nevoie de serviciile și talentul dumitale.

PICTORUL : Domnule, mă consider jignit și, din acest moment, refuz orice discuție. Îmi produceți greață.

TRAULICĂ *(îl apucă de guler, violent)* : Auzi ? În fața mea să nu ridici tonul ! Tu ești un pîrlit de pictor, iar eu sînt cine sînt ! Pe vremuri, artiști ca tine își făceau cămăși din fețe de mese și serveau noaptea ca picoli. Numai eu țineam cîte patru-cinci pe mîncare și pe băutură, ca să-mi spună bancuri și să-mi zică „maestre". *(Pictorul tace.)* Hai, nu te sclifosi. *(Brusc, Traulică îl lovește peste față. Pictorul vrea să riposteze, dar Alfons sare asupra lui și-l imobilizează. Traulică scoate pistolul.)* Domnule pictor, liniștește-te. Nu ai decît două soluții : ori lucrezi, ori te lichidez !

PICTORUL *(decis)* : Nu lucrez !

TRAULICĂ : Spune-ți rugăciunea. *(Îndreaptă pistolul spre el.)*

FLORICA *(vine în aceeași clipă lîngă Traulică)* : Stimată căpetenie, iertați-mă că vă deranjez, dar nu înțeleg aproape nimic din ceea ce-mi spune fantoma pe care ați binevoit să mi-o puneți la dispoziție. În timpul vieții a fost cumva arierat mintal ?

TRAULICĂ : Da, se pare că nu l-a dat mintea afară din casă.

FLORICA *(arată spre Pictor)* : Această tînără fantomă îmi inspiră mai multă încredere. Aș putea s-o interoghez cîteva minute ?

TRAULICĂ : Din păcate nu, pentru că pe această tînără și obraznică fantomă tocmai o luasem eu la refec.

FLORICA : A comis ceva necuviincios ?

TRAULICĂ : Da, extrem de necuviincios. Nu se supune ordinelor mele de căpetenie. Or, eu nu știu multe și o trimit imediat pe lumea cealaltă.

FLORICA : Adică înapoi de unde-a plecat ? Puteți așa ceva ?

TRAULICĂ : Nu de unde-a plecat, dar, în orice caz, dincolo.

FLORICA : Ar fi păcat. E prea simpatic. *(Către Pictor.)* Tinere, de ce nu te cumințești ?

ZOGLU : Să se pună pe treabă !

FLORICA : Exact. De ce nu te pui dumneata pe treabă ? *(Îi zîmbește cu drăgălășenie și semnificație.)* Hai, fii harnic. Muncește. Te rog eu frumos.

ALFONS : Altfel, întoarcem foaia.

PICTORUL *(convins de îndemnul Floricăi)* : Bine. Aduceți-mi ce trebuie pentru lucru. După ce termin treaba voi fi eliberat imediat ?

TRAULICĂ : Bineînțeles. Puneți-i o masă acolo. *(Către Alfons.)* Îl vei supraveghea tot timpul, personal. *(Către Biju și Zoglu.)* Voi veniți cu mine. *(Cei trei ies. Alfons așază o masă într-un colț al încăperii. Pe masă se află ustensilele necesare. Pictorul se apucă de lucru.)*

FLORICA *(venind lîngă Alfons)* : Prietene, vocea dumitale îmi e cunoscută, dar nu știu de unde. Nu cumva noi doi ne-am văzut recent ?

ALFONS : Exclus. Eu sînt plecat demult de pe lumea cealaltă. Poate au trecut de-atunci sute de ani.

FLORICA : N-ați fost cumva valetul castelului ?

ALFONS : Nu. Poate fratele meu. Profesia mea a fost prin excelență culturală. Am început ca scriitor compilator.

FLORICA : Serios ? Pe cine compilați ?

ALFONS : Pe clasici. Mai ales pe Shakespeare — poate ați auzit de el — i-am rescris piesele de cinci ori, inclusiv sonetele, din care am făcut scheciuri de estradă și texte de muzică ușoară. Meseria era foarte rentabilă, pînă cînd m-a prins un clasic în viață căruia îi transformasem un roman social în epigrame, de m-a bătut cu bastonul în piața publică. Pe urmă m-am făcut pictor nonfigurativ, dar în particular lucram icoane pe sticlă, le învecheam prin afumare și le vindeam pe valută. Pînă cînd, într-o zi, au venit doi realiști în civil și m-au săltat. Ca să scap, am intrat într-o orchestră și-am încercat să trec granița ascuns în contrabas. N-a ținut și m-am făcut actor la un teatru de provincie. Talent n-aveam, dar în schimb eram alcoolic și recitam versuri de cîrciumă contra consumație achitată. După primul rol m-au dat afară : jucam pe Hamlet și-am confundat-o pe Ofelia cu Desdemona, îi ceream mereu batista, ea mi-a dat-o, mi-am șters nasul cu ea, după care i-am zis să se ducă la Agapia și i-am dat un brînci de-a ajuns în fosă. Tipa era nevasta unui ștab local, m-a fugărit ăla cu pompierii și paza civilă de mi-au mers fulgii. *(Către Pictor.)* Dă-i bătaie, tinere, dă-i bătaie ! *(Către Florica.)* În cele din urmă, am devenit pensionar de stat.

FLORICA : Pensionar de boală ?

ALFONS : Firește.

FLORICA : Ce boală v-ați ales ?

ALFONS : O boală intelectuală. „Cum văd muncă fizică, cum fac bubulițe", le-am zis. „Să le vedem și noi", au zis ei. „Nu, că mi-apar doar pe dinăuntru", am zis eu.

FLORICA : Și ? Ce-a zis comisia ?

ALFONS : A rămas cu gura căscată și m-a declarat invalid categoria întîia. N-a avut încotro.

FLORICA : Normal. *(Alfons se duce către Pictor, pe care îl urmărește cum lucrează.)*

TRAULICĂ *(intră urmat de Biju și Zoglu ; către Alfons, confidențial)* : Am făcut un control sever prin împrejurimi. Totul e în regulă. Cum merge băiatul ?

ALFONS : Excelent.

TRAULICĂ *(cercetează macheta)* : Într-adevăr, excelent. Tinere, eşti un mare talent. Cred că vom colabora şi pe viitor împreună. *(Către ceilalţi trei, confidenţial.)* După ce termină suta, îl punem să facă şi una de cincizeci, şi gata.

BIJU : Adică cum „gata" ?

TRAULICĂ : Un glonte în ceafă şi-l dăm la vulturi. Biju, du-te în turn şi stai de pază. Dacă îl vezi venind pe domnul Tache Zmeu, mă anunţi imediat, ca să-l primim cuviincios.

BIJU : Şi cum îl recunosc ?

TRAULICĂ : E de statură potrivită, poartă ochelari cu lentile albastre şi o pălărie verde vînătorească cu pană de păun. El o să te întrebe : „Dom-le, pe aici sînt mistreţi ?" Iar tu o să-i răspunzi : „Şi mistreţi şi mistreţe, poftiţi, vă rog". După care îl saluţi cuviincios şi-l aduci aici. Ai înţeles ?

BIJU : Am înţeles.

TRAULICĂ : Du-te ! *(Biju iese.)*

ALFONS *(în şoaptă)* : Şefule, n-ar fi cazul să-i verificăm nitel bagajele individei ?

TRAULICĂ : Le-am verificat. Nimic suspect.

ALFONS : Poate ar fi bine să-i căutăm şi prin poşetă.

TRAULICĂ : De ce ?

ALFONS : Nu ştiu de ce, dar am o presimţire. Mi se bate un ochi şi-mi ţiuie o ureche.

TRAULICĂ *(către Zoglu)* : Ia-i poşeta şi ad-o aici. *(Zoglu se duce, smulge poşeta Floricăi şi i-o dă lui Traulică. Acesta caută prin ea. Moment de suspans.)* Nu e nimic. *(Către Alfons.)* Ţi s-a părut ceva suspect ?

ALFONS : Nu.

TRAULICĂ : A vorbit cu Pictorul ?

ALFONS : Nu, că era departe.

TRAULICĂ : S-o controlăm şi mai amănunţit. *(Se apropie de Florica.)* Dezbracă-te !

FLORICA : Poftim ?

TRAULICĂ : Scoate-ţi îmbrăcămintea. Nu c-am fi curioşi să-ţi vedem trupul. Pe noi, ca stafii, nu ne mai interesează cele pămînteşti.

FLORICA *(candidă)* : Îmi cereți un lucru imposibil.

TRAULICĂ *(nervos)* : Nu chiar așa de imposibil. *(Cu un gest brutal îi sfîșie bluza. Florica nu reacționează. Traulică îi vede medalionul de la gît și i-l smulge.)* Ia să vedem ce e cu acest medalion. Nu cumva e tranzistorizat ? *(Îl pipăie, îl ascultă, apoi i-l dă lui Alfons.)* Ce zici ?

ALFONS *(îl studiază)* : Din păcate, tehnica mă depășește din toate punctele de vedere.

TRAULICĂ *(confidențial)* : Oricum, ar fi trebuit să scăpăm de ea. Am făcut o imprudență. Ce zici ?

ALFONS : Să termine pictorul macheta. Să nu facem zgomot de două ori. Deși...

TRAULICĂ : Ce-ai vrut să spui ?

ALFONS : Tipa nu poate fi de-a lor. E prea nostimă și candidă.

TRAULICĂ : Atunci de ce bagi groaza în mine inutil ?

ALFONS : Scuză-mă.

TRAULICĂ *(către pictor, studiind macheta peste umărul lui)* : Așa, tinere, așa. Minunat lucrezi. Dacă te-ar vedea Bălcescu cum l-ai pictat, ți-ar comanda și el o copie. *(Către Alfons.)* Poate dă Dumnezeu și mîine începem producția. *(Confidențial.)* Mai am un kil de hîrtie în plus. Asta numai pentru noi doi.

ZOGLU : Șefule, eu lucrez două schimburi la rînd.

TRAULICĂ : Poimîine putem fi gata.

ZOGLU : Pe urmă ce facem ?

TRAULICĂ : Fiecare unde vede cu ochii. Bineînțeles, cu indicațiile cuvenite. În sensul că n-o să începem să aruncăm cu bani în dreapta și-n stînga, să ne dăm în petic.

ZOGLU : Eu îi depun la CEC.

TRAULICĂ : Înseamnă că ești idiot. Asta e ca și cum te-ai arunca direct în gura lupului. Banii trebuie cheltuiți toți, în aceeași zi, și în diferite orașe. Cumpărăm lucruri cu banii noștri, le vindem și luăm pe ele bani buni. Cînd descoperă ei șmecheria, e tîrziu. Ați înțeles care e tehnica ?

ALFONS : Excelentă. A cui e ideea ?

TRAULICĂ : Tot a mea.

BIJU *(apare gîfîind)* : A venit !

TRAULICĂ *(emoționat)* : L-ai văzut ?
BIJU : Da. Pălărie verde, cu pană de... Cum îi spune ?
ALFONS : Păun.
BIJU : Exact. Și ochelari albaștri.
TRAULICĂ : Du-te, primește-l, adu-l aici și rămîi de pază ! *(Biju dispare. Către pictor.)* Dă-i bătaie, tinere, dă-i bătaie ! Îți dublez suma.
PICTORUL : Rog să fiu lăsat în pace !
TRAULICĂ : E-n regulă. Nu te mai deranjează nimeni. *(Intră un individ mărunt, îndesat, cu pălărie vînătorească și ochelari de soare. Traulică îl salută deosebit de respectuos.)* Să trăiți, domnu' Tache, bine ați venit.
ALFONS : Vă salut cu respect.
ZOGLU : Sărut mîna !
TRAULICĂ : Drumul a fost greu, desigur, nici nu vă mai întreb. Pînă urci aici, îți iese sufletul de două ori. După cum v-am transmis prin omul meu de legătură, noi am început să punem în practică afacerea chiar din ziua în care am stabilit. Am luat mașina, hîrtia și cernelurile de la persoana indicată, am transportat totul pînă aici... Cum am făcut-o, numai noi știm... Cu spinarea le-am tîrît, pe ploaie și frig...
ALFONS : Cu cîte sacrificii...
TRAULICĂ : În sfîrșit, nu asta contează... Contează că am reușit să ne instalăm aici de minune și în cea mai deplină siguranță. Ideea cu fantomele s-a dovedit splendidă. A mea a fost. La început ne-a umflat rîsul, pe urmă ne-a luat frica, iar apoi ne-am dat seama că e grozavă. Nu ne-a deranjat nimeni. Singurul necaz a fost cu pictorul. Din păcate, prima oară am nimerit unul care era complet lipsit de talent. Abia acum am reușit să punem mîna pe ceea ce ne trebuie : un nume remarcabil, valoare europeană, mînă de aur. Uitați ce sută splendidă face. Mai frumoasă decît cea adevărată. *(Aduce macheta sutei, i-o arată, apoi i-o pune din nou pictorului în față.)* Ne-a promis că pînă mîine e gata. Mîine intrăm în producție. O zi pentru probe,

o zi pentru treabă. Dumneavoastră vă luați partea, ne luăm și noi partea și ne pierdem urmele.

ALFONS : Vom lucra în trei schimburi.

ZOGLU : Eu fac două, că sînt mai proaspăt.

TRAULICĂ : Am uitat să vă prezint pe prietenii mei. Dînsul e Alfons, un colaborator mai vechi. Dumnealui e Zoglu, colaborator mai nou și de nădejde. L-a cărat pe pictor în spinare, trage la manivelă ca o fiară. Dînsul e Biju, băiat valabil. *(O vede pe Florica și se bîlbîie.)* Dînsa e o... turistă... o cunoștință... Ne mai ține de urît... Mai glumim cu dînsa... Ca să ne treacă timpul mai ușor...

ALFONS : O cheamă Florica... E simpatică... Naivă... Nu ne deranjează... *(În aceeași clipă, „medalionul" din mîna lui Alfons începe să scoată semnale scurte și regulate.)*

TRAULICĂ *(speriat)* : Ce-i asta ?

MAIORUL : Permiteți ? *(Ia „medalionul" de la Alfons și îl reglează de la un buton. „Medalionul" emite zgomote neplăcute. Către Florica.)* Ce-i asta ?

FLORICA *(se apropie de Maior)* : Permiteți ? *(Ia „medalionul" și-l reglează. În aceeași clipă se aude un mesaj.)* „Aici Vulturul !" „Rîndunica, răspunde imediat !" *(Florica răspunde.)* „Aici Rîndunica. Am ajuns în cuib". E-n regulă, tovarășe maior.

TRAULICĂ : Care maior ?!

MAIORUL : Eu.

TRAULICĂ : Păi nu sînteți domnul Tache Zmeu ?

MAIORUL : Nu. Eu sînt maiorul Popescu de la Miliție. Vă recomand pe colaboratoarea mea, locotenent Florica Mărășescu.

ALFONS : Hai, zău, lăsați glumele, că nu e cazul.

TRAULICĂ : Nu ne speriați, domnu' Tache, că și-așa...

MAIORUL : Îmi pare rău, dar mă obligați să mă legitimez.

ZOGLU *(îngrozit)* : Fraților, se salvează cine poate ! *(Fuge. Traulică, Alfons și Biju îl urmează. Maiorul rămîne neclintit. Peste cîteva clipe, cei patru se întorc cu coada între picioare.)*

TRAULICĂ : Domnule maior, de ce ne umiliți ? De ce nu ne-ați spus că sîntem înconjurați ?

ZOGLU *(începe să plîngă)* : Ne-au prins ! Bijule, de ce m-ai băgat în beleaua asta ? Ce-am căutat eu aici ? De ce n-am plecat imediat ? De ce am fost lacom ? De ce nu m-am mulțumit cu puțin ? Ce-mi trebuia mie bani mulți și falși ?

ALFONS : Alo ! Nu te da în stambă ! *(Demn.)* Domnule maior, cu stimă. Domnișoară locotenent, omagiile mele.

FLORICA : Mulțumesc.

ALFONS : Grozav ne-ați păcălit. M-ați trișat pînă și pe mine, care sînt maestru în farse și înscenări. De ce nu v-ați făcut actriță ?

FLORICA : Am încercat. Mi s-a spus că n-am talent.

ALFONS : Ticăloșii ! La fel mi-au spus și mie ! *(Către Traulică.)* Ce zici ? Nu-i așa că ne-a păcălit nemaipomenit ? *(Rîde de se prăpădește.)*

TRAULICĂ *(printre dinți)* : Idiotule !

MAIORUL *(către Pictor, care lucrează în continuare, de zor)* : Maestre, nu mai e nevoie să vă chinuiți.

PICTORUL : Vă mulțumesc, tovarășe maior, dar nu cumva vă imaginați că le aduceam vreun serviciu... Uitați, Bălcescu pictat de mine e blond. Banii ar fi fost descoperiți imediat.

MAIORUL : Eram, oricum, pe urmele lor. Ne-a îngrijorat însă foarte mult dispariția dumneavoastră. Nu știam încotro s-o pornim. Această tînără locotenent a fost prima care a făcut legătura. Să-i mulțumiți.

PICTORUL *(către Florica)* : Îndatorat.

MAIORUL : Familia dumneavoastră a fost deja anunțată că sînteți sănătos.

PICTORUL : Mulțumesc.

MAIORUL *(către Traulică)* : Mi se pare că noi doi ne cunoaștem.

TRAULICĂ : Desigur, domnule maior. Am mai avut de-a face de două ori. Întotdeauna ați fost o persoană politicoasă.

MAIORUL : Ideea cu fantomele vă aparține ? Este excelentă.

TRAULICĂ : Nu e singura mea idee excelentă, domnule maior. Din păcate, nu am condiții să le aplic. Restul, adică materialele, aparțin domnului Tache

Zmeu. Eu eram cu execuția. Știți, uneori îmi place să mă joc, să-mi pun fantezia la lucru, să nu mă plafonez.

MAIORUL : Firește.

TRAULICĂ : De fapt, eu nu am nici un amestec. Domnul Tache Zmeu mi-a dat această comandă, iar eu urma s-o execut contra cost. Cum încă n-am executat nimic, cred că sînt nevinovat, nu ?

MAIORUL : Asta-i treaba justiției. Datoria noastră a fost să vă descoperim. Ne puteți ajuta să-l găsim pe domnul Tache Zmeu ?

TRAULICĂ : Din păcate, nu l-am cunoscut decît o singură dată, și atunci într-o penumbră puternică. Știm că poartă ochelari de soare. Și că e teribil de lacom. Vrea să ne ia jumătate. Noi să muncim și el să ia pe degeaba. Exploatare curată !

FLORICA : Dacă nu mă înșel, era așteptat aici.

TRAULICĂ : Da, în principiu...

MAIORUL : Atunci, o să-l așteptăm. Nu ne grăbim.

BIJU : Vine precis. Mi-a spus mie. *(Către Zoglu.)* Adică el de ce să scape ?

TRAULICĂ *(către Florica)* : Domnișoară, sînt bătrîn și s-ar putea ca nu peste mult timp să devin fantomă cu adevărat și să mă întorc tot aici. Îmi plac aceste ruine pitorești. Promite-mi că vei veni din cînd în cînd să mă vezi. La rîndul meu, îți promit un capitol întreg în memoriile mele.

FLORICA : Mă onorați prea mult.

TRAULICĂ : Încîntat.

ALFONS *(către maior, confidențial)* : Nu vă luați după el. E un impostor și un mitoman. Ideea cu fantomele nu e a lui. Eu am descoperit-o, într-un film italian.

ZOGLU : Domnule maior, soția mea știe că sînt plecat la Tușnad pentru niște băi împotriva reumatismului. Spuneți-i, vă rog, că mai rămîn pentru cîteva cure. Cam cîte credeți că vor fi ?

MAIORUL : Știu și eu ?! Depinde cît de repede vă vindecați.

ZOGLU : Am carne bună.

(Intră Tache Zmeu, bătrîn, mic, sfrijit, ramolit, cu un geamantan în mînă. Poartă ochelari, e miop.)

TACHE ZMEU *(nervos)* : Eu sînt vrăbiuța, am venit după mistreți. *(Se așază, istovit.)* Fiv-ar muntele al dracului să vă fie ! Dacă știam că e așa de abrupt și de nenorocit, nu veneam aici nici cărat în spinare. Numai pietre și iar pietre. Uite, m-am și julit... N-aveți mai multă lumină, că nu vă văd bine... *(Nu-i răspunde nimeni. Biju încearcă să-i facă semne din spatele maiorului, dar Tache nu înțelege nimic.)* E gata marfa ? Că sînt grăbit. Care dintre voi e șeful ? *(Îl apucă pe maior de piept.)* Dumneata ? *(Biju și ceilalți îi fac semne desperate.)* Unde e marfa ? Unde sînt banii ? Ce-ați făcut pînă acum, escrocilor ? *(Se repede către Zoglu și-l lovește cu pumnii, isteric.)* Unde sînt banii mei ? De ce nu răspundeți ? Eu n-am timp să aștept ! V-am dat de toate ; v-am dat mașină, v-am dat cerneală, hîrtie, v-am făcut bogați ! Unde sînt banii ? Vreau partea mea ! Mi-ați furat banii ! *(Plînge.)* Hoților! Unde e ăla, cum îl cheamă — Traulică ? Unde ești, banditule ? Te ucid cu bastonul ! Mi-ai fost recomandat ca om de încredere, ca om de bază. Ce-ai făcut pînă acum ? Unde sînt banii mei, jefuitorule ? Unde e mașina ? Dați-mi mașina înapoi, că mă descurc singur, așa bătrîn cum sînt. Mașina mea, lăsată de tata, săracu, care nici n-a apucat s-o folosească și care mi-a zis : „măcar tu să te umpli de bani", că pînă acum ba n-am avut hîrtie, ba n-am avut cerneluri. Unde e mașina, banditule ?

TRAULICĂ *(enervat)* : Gata ! Ajunge ! Nu mai țipa ! Du-te dracului !

TACHE ZMEU *(sare în picioare)* : Unde să mă duc ?! *(Îl vede îmbrăcat în uniformă de fantomă și se sperie cumplit.)* E fantomă ! *(Țipă și fuge. Îi vede și pe ceilalți îmbrăcați în alb, se sperie și mai cumplit. Îl descoperă pe maior civil și se refugiază în brațele lui, speriat de moarte.)* Domnule, văd că dumneata arăți normal. Salvează-mă !

MAIORUL : Fiți fără grijă. Vă salvez.

TACHE ZMEU : Mulțumesc. Cred că am fost indus în eroare și am ajuns în altă parte. M-a înșelat harta. Am ajuns la stafii.

MAIORUL : Dar unde-ați vrut să ajungeți ?

TACHE ZMEU : E vorba de-o afacere cu bani. Bani mulți. Dacă mă conduci pînă acolo, îți dau o sacoșă de sute. Vrei ? Nu cred că e departe. Trebuie să fie pe-aproape. Ajută-mă, dragul meu... Am aici, undeva, prin împrejurimi, o afacere di granda. Partea mea e acest geamantan cu sute. Îți dau jumătate. Vii ?

MAIORUL : Eu nu, dar vă dau un băiat care vă va conduce. *(Face un semn și apare un tînăr civil.)* Condu-l pe dînsul.

TACHE *(își ia geamantanul și pleacă agățat de brațul tînărului milițian civil)* : Mulțumesc, tinere. Ești foarte amabil. Am să-ți dau o sacoșă cu sute. *(Ies.)*

TRAULICĂ : Ați văzut, domnule maior, cine e capul afacerii ? Noi am fost, pur și simplu, niște executanți.

ALFONS : Vina noastră e atît de mică...

BIJU : Eu nici n-am apucat să dau la manivelă.

ZOGLU : Eu am cărat un om în spinare. Habar n-am cine era. Putea să fie și un sac cu cartofi...

MAIORUL : Din păcate, noi n-avem nici o putere. Vă descurcați cu justiția. Datoria noastră a fost să vă prindem.

TRAULICĂ : Felicitări. Ați lucrat foarte elegant, foarte curat și civilizat.

MAIORUL : Mulțumim pentru aprecieri. Puteți pleca. Doi cîte doi. Afară sînteți așteptați. *(Cei patru ies salutînd respectuoși. Către Florica.)* Îmi pare rău că, în loc să te felicit, va trebui să te sancționez. De ce ai intrat în cuibul lor fără aprobarea mea ? Puteai s-o pățești !

FLORICA : Tovarășe maior, permiteți să raportez. Indivizii au încercat să mă sperie cu o poveste atît de aiuristică, încît n-am rezistat : le-am dat și eu o lecție. Adică noi nu avem dreptul la fantezie și umor ?

MAIORUL : Apropo : de ce nu te-ai făcut dumneata actriță, dacă ai atîta imaginație și talent ?

FLORICA : Tovarășe maior, am încercat doi ani la rînd la institutul de teatru, fără succes. M-am dus apoi la un actor celebru, pe care l-am întrebat : „Maestre, ce trebuie să facă un tînăr pentru a intra la acest institut ?“ La care el știți ce mi-a răspuns ? „Nu știu ce trebuie să facă un tînăr, știu ce trebuie să facă o tînără“. Și atunci am intrat la școala de ofițeri de miliție. Am fost șefă de promoție.

MAIORUL : Felicitări. Dar n-am înțeles ce-ai vrut dumneata să insinuezi mai înainte : că în institutele noastre de învățămînt superior se intră prin mijloace necinstite ? În cazul acesta va trebui să te combat.

FLORICA : Mă referem la trecut, tovarășe maior.

MAIORUL : Așa da. Hai să mergem. *(O ia înainte)*

FLORICA *(fără cochetărie)* : Tovarășe maior, n-o luați înainte, că mi-e frică !

MAIORUL : Frică ? De cine ?

FLORICA : De fantome. Dacă există cu adevărat ? N-ați citit ce scriu ziarele ? Că într-un castel din Scoția... *(Ies împreună.)*

CORTINA

EXPERIMENTUL

TRISTEȚEA GESTULUI GRATUIT

Părerea unui actor despre o piesă de teatru nu vine niciodată din afară, ci numai dinăuntru. El cînd citește o piesă o vede. Se vede pe sine jucînd-o sau pe un altul. Lectura lui va fi, deci, afectivă, participativă.

Cunosc tot ce-a scris Băieșu în materie de teatru, iar rolul lui Chițimia l-am jucat cu plăcere pe scena Teatrului „Bulandra". Unii erau sceptici : va prinde la public o astfel de piesă dificilă, a cărei acțiune se desfășoară pe două planuri : real și imaginar ? O vor înțelege spectatorii ? Au înțeles-o. Dovadă că s-a jucat de o sută de ori.

Dintre piesele sale nejucate m-ar interesa pentru un spectacol de teatru Tv. comedia într-un act Experimentul. *Subiectul e foarte simplu : magistratul pensionar Bartolomeu surprinde un hoț în apartamentul său. În loc să-l dea pe mîna miliției, proprietarul-victimă îl invită la o țigară și la o discuție. El vrea să afle de la hoț de ce a furat. Din viciu, din pasiune, din dăruire față de o îndeletnicire veche de cînd lumea ? Hoțul se dovedește opac la aceste subtilități. El declară că a furat pentru că s-a obișnuit să fure. Bartolomeu trăiește o mare deziluzie : aștepta de ani de zile să aibă de-a face cu un hoț de anvergură și, cînd colo, se întîlnește cu un borfaș. El îi evocă marii gangsteri străini și autohtoni, elogiază stilul lor magnific și-i propune preopinentului să facă împreună un experiment, un mic spectacol de teatru. Adică să repete spargerea, hoțul urcînd din nou pe balcon, intrînd din nou în apartament, după care să urmeze o în-*

căierare și așa mai departe. Hoțul este profund derutat, nu pricepe nimic. Bartolomeu îi explică cu răbdare că ceea ce urmează să facă ei împreună este artă. De aici, piesa începe să cîștige în substanță comică. Satira lovește cu subtilitate și ironie în experimentul artistic gratuit și stupid, în tristețea și zădărnicia unor patimi sterpe, fără o noimă umană. În piesă mai există și o vecină care întruchipează curiozitatea meschină și agresivă, tip uman care circulă în multe alte texte dramatice ale autorului.

Toate personajele mi se par conturate cu siguranță, umorul este substanțial și delicat în același timp. Dealtfel, cred că acesta este comicul care i se potrivește cel mai bine autorului.

OCTAVIAN COTESCU

PERSONAJELE :

BARTOLOMEU CAPRĂ — pensionar, fost magistrat, 80 de ani
HOȚUL — 30—40 de ani
MARIOARA — femeie de serviciu a blocului, 35—40 de ani

Apartamentul lui Bartolomeu Capră, compus din două încăperi, nedespărțite prin nimic. Mobile vechi : un pat, o masă, niște fotolii, un scrin. La ridicarea cortinei, încăperea e cufundată în penumbră. După un timp, dinspre balcon intră, pe fereastra deschisă, o umbră. E umbra unui bărbat care se strecoară pe vîrful picioarelor, aplecat, cu vădite intenții răufăcătoare. El adună repede diferite lucruri din încăpere, după care se îndreaptă spre fereastră, cu gîndul să dispară. În clipa aceea, din spatele unui fotoliu apare statura mărunțică a pensionarului Bartolomeu.

BARTOLOMEU *(urlînd fioros)* : Stai ! *(Hoțul încremenește.)* Mîinile sus ! *(Hoțul lasă sacoșa jos și ridică mîinile.)* Nu mișca ! Dacă mișți, trag !

HOȚUL *(tremurînd de frică)* : Domnule, nu trageți !

BARTOLOMEU : De ce să nu trag ?

HOȚUL : Pentru că nu mă mișc. Observați, vă rog, cu atenție, că nici măcar un firișor de păr nu mi se mișcă. Nu trageți, că nu fug. Lăsați pistolul jos.

BARTOLOMEU : Care pistol ? *(Aprinde lumina. Cei doi se privesc cu o lacomă curiozitate.)* Vezi bine că nu am nici un pistol. Te-am somat din prudență. Ia loc.

HOȚUL *(se așază, prudent)* : Mulțumesc.

BARTOLOMEU *(se învîrte în jurul hoțului studiindu-l)* : După cît îmi dau seama, dumneata ai intrat în casa mea cu intenția evidentă de a făptui un rapt material.

HOȚUL : Poftim ?

BARTOLOMEU : Adică de a fura.
HOȚUL : Exact.
BARTOLOMEU : Ce-ai furat ?
HOȚUL : Ce-am apucat. *(Caută în sacoșă.)* O cămașă, o pereche de ciorapi și una de cîrnați. Cîrnații erau pe balcon, i-am luat mai mult pentru poftă. Sînt de casă ?
BARTOLOMEU : Făcuți de mîna mea.
HOȚUL : Pot să gust ?
BARTOLOMEU : Te rog.
HOȚUL *(după ce mușcă din cîrnați)* : Delicioși.
BARTOLOMEU : Nu sînt prea picanți ?
HOȚUL : Nu. Tocmai potriviți.
BARTOLOMEU *(se plimbă în jurul hoțului, îngîndurat)* : Deci, asta ai considerat dumneata de cuviință să furi din casa mea : o cămașă, niște cîrnați și o pereche de ciorapi. Care, fie vorba între noi, sînt purtați și uzați. Recunoști ?
HOȚUL *(speriat)* : Recunosc.
BARTOLOMEU : Va să zică... *(Îl întrerupe o ciocănitură. Către ușă).* Cine-i ?
MARIOARA *(de afară)* : Eu sînt, Marioara.
BARTOLOMEU *(către hoț)* : Ascunde-te. E femeia de serviciu. *(Către Marioara.)* Ce dorești ?
MARIOARA *(care a intrat fără să fie poftită)* : Domnule Bartolomeu, am să vă pun o întrebare.
BARTOLOMEU : Poftim.
MARIOARA : A intrat cumva cineva la dumneavoastră ? Mă refer la o persoană.
BARTOLOMEU : Pe unde ?
MARIOARA : Pe fereastră.
BARTOLOMEU : Exclus !
MARIOARA : Grozavă chestie. Vecina a văzut adineaori un hoț urcînd pe burlan către etajul unu. Dacă la dumneavoastră n-a intrat, dacă la doi n-a intrat, atunci unde s-a dus ? Că doar nu s-a urcat la cer ? !
BARTOLOMEU : De ce nu ?
MARIOARA : Va să zică, dumneavoastră credeți că putea să se urce la cer ?
BARTOLOMEU : De ce nu ?

MARIOARA : Bravo ! Şi ne mai mirăm că se întîmplă atîtea calamităţi naturale. *(Iese).*

BARTOLOMEU *(către hoţ)* : Ia loc, te rog. *(Hoţul se reaşază în fotoliu).* După cum ai observat, nu am demascat prezenţa dumitale în locuinţa mea.

HOŢUL : Mulţumesc.

BARTOLOMEU : Dealtfel, tipa nu merita această confidenţă. E cam grosieră. Ar fi început să urle... Se aduna lumea... venea miliţia...

HOŢUL *(îşi face cruce)* : Doamne fereşte !

BARTOLOMEU : Dacă voi chema miliţia, o voi face discret şi telefonic. Dar dă-mi voie să te întreb, monşer, dacă nu te superi : pentru asta te-ai urcat dumneata pe un burlan pînă la etajul unu, pentru asta ai escaladat un balcon şi ţi-ai riscat libertatea ? Pentru o cămaşă şi nişte cîrnaţi ?

HOŢUL : Şi o pereche de ciorapi...

BARTOLOMEU : Purtaţi !

HOŢUL : Oricum !

BARTOLOMEU : Deci eşti ceea ce se cheamă un borfaş... un pungaş de rînd... un găinar... Nu eşti ceea ce se cheamă un spărgător, un gangster, un hoţ de anvergură !

HOŢUL : Nu, înainte mai făceam şi cîte o spargere mai serioasă, dar în ultimul timp m-am lăsat. Se pedepseşte greu, domnule dragă. Prefer să iau ce găsesc, la repezeală, mai ales obiecte de îmbrăcăminte sau hrană. Pentru şterpeleli de-astea omul te mai iartă. Ieri, de pildă, m-a prins cineva furînd nişte rufe dintr-o curte. Aflaţi că am scăpat cu două palme şi un picior în spate. E adevărat că am plîns şi mi-am cerut iertare. Adică ce, dumneavoastră, care vă văd om citit şi serios, dacă vă cer iertare şi plîng nitel, nu mă iertaţi ?

BARTOLOMEU : Dragă, nu e vorba de asta. Din punctul meu de vedere, nu eşti culpabil. Nu-ţi reproşez nimic. Problema se pune din punctul dumitale de vedere. Vreau să spun că nu merita să rişti pentru o pereche de cîrnaţi.

HOȚUL : Și una de ciorapi.

BARTOLOMEU : Dacă trăgeam și te împușcam ? !

HOȚUL : Dacă mă împușcați, mă împușcați... Riscul meseriei. Dar parcă spuneați că nu aveți pistol.

BARTOLOMEU : Dar dacă îl aveam ? Ce te făceai dacă se isca între noi un conflict armat ? Cu ce te apărai ?

HOȚUL : Am un pistol, dar nu e adevărat, e cu capse. *(I-l întinde lui Bartolomeu, care trage de cîteva ori cu el, dar fără a lua foc).*

BARTOLOMEU : Nici măcar nu ia foc. De unde-l ai ?

HOȚUL : L-am furat de la un copil. Îl port mai mult pentru sperietură.

BARTOLOMEU *(scoate din sertar un pistol)* : Uite, și al meu e cu capse, dar cel puțin trage. *(Trage cîteva focuri).*

HOȚUL *(ia pistolul din mîna lui Bartolomeu și-l studiază cu admirație)* : Probabil că-l aveți din import, căci arată de parcă e adevărat. După război am avut și eu unul, furat de la un mort. Era nemțesc.

BARTOLOMEU : Cine ?

HOȚUL : Pistolul. Dar tata nu m-a lăsat să lucrez cu el, pentru că eram la începutul meseriei și zicea că nu e bine să mă obișnuiesc cu sîngele. Hoția cu sînge e tîlhărie. Pe cînd hoția fără foc de armă, adică hoția de mînă, poate deveni o artă. Am avut un coleg, hoț de buzunare, care lucra prin tramvaie și cinematografe atît de frumos și perfect, încît l-am sfătuit cu toții să se facă artist de circ. Acum are pensie. *(Îi înapoiază pistolul.)* Să dea Dumnezeu să-l folosiți sănătos cît mai puțin. La dumneavoastră se fumează ?

BARTOLOMEU : Desigur !

HOȚUL *(ia o țigară de foi dintr-o casetă aflată pe masă, apoi ia bricheta cu gaz din fața lui Bartolomeu și o aprinde)* : Mersi. Deși nu poate fi tras în piept, îmi place tutunul natur.

BARTOLOMEU : Vroiam să-ți pun o întrebare la care te rog să-mi răspunzi cît mai franc cu putință. Dumitale nu ți-e frică de mine ?

HOȚUL : De ce să-mi fie frică ? *(Se aude o bătaie în ușă.)*

BARTOLOMEU : Ascunde-te ! E femeia de serviciu din cadrul blocului. *(Spre ușă.)* Cine e ?

MARIOARA *(intrînd)* : Eu sînt.

BARTOLOMEU *(rece)* : Ce dorești ?

MARIOARA : Domnu' Bartolomeu, grozavă chestie. Vecina a văzut cu ochiul ei drept, deoarece stîngul e bolnav de albeață, cum a urcat un hoț pe burlan. La doi n-a intrat, pe acoperiș nu e, atunci unde e, că doar nu s-a urcat la cer ? !

BARTOLOMEU : De ce nu ? Dacă era un hoț sfînt, putea foarte bine să fie chemat de Dumnezeu în împărăția sa și să fie trecut apoi în calendare.

MARIOARA : Domnu' Bartolomeu, zău, vă țineți de spirite. Spuneți-mi serios, dacă l-ați văzut sau nu, că eu nu pot să stau cu mîinile în sîn cînd știu că un hoț se află în incintă. Eu am o răspundere. *(În clipa respectivă, Marioara vede fumul țigării hoțului ieșind din spatele fotoliului.)* Dar ce este cu fumul acela și de unde provine ?

BARTOLOMEU : Care fum ?

MARIOARA : Fumul acela care iese din spatele fotoliului acela.

BARTOLOMEU : Eu nu văd nici un fel de fum.

MARIOARA : Da, dar eu văd.

BARTOLOMEU : Mă rog, te privește. Eu nu văd nici un fum.

MARIOARA : Atunci înseamnă că sînt oarbă. De ce nu-mi spuneți să-mi pun ochelari ? Sau să-mi schimb nasul, pentru că nasul meu miroase fumul care iese de acolo. *(Insinuantă).* Poate că e cazul să chemăm pompierii. Sau poate că nu e cazul. Vedem noi... *(Pleacă).*

BARTOLOMEU *(scos din minți)* : Bestie ! Ființă vulgară și ignobilă ! Impertinentă și grosieră ! *(Către hoț)* Domnule, individa asta întrece orice măsură în materie de grobianism ! Nu e zi să nu se insinueze în domiciliul meu sub felurite pretexte, unul mai futil decît altul, pentru ca să debiteze aici toate prostismele și măgărismele de pe lume. Nici

o tagmă de femei nu mi-a fost mai repulsivă decît tagma femeilor de serviciu. Dă-le o uşă, o gaură de cheie şi nu se mai mişcă de-acolo o viaţă.

HOŢUL : Iertaţi-mă că vă-ntreb. N-aveţi ceva de băut ?

BARTOLOMEU : Nişte bere.

HOŢUL : E rece ?

BARTOLOMEU : De la frigider.

HOŢUL : Merge.

BARTOLOMEU *(după ce aduce berea)* : Şi ?

HOŢUL *(după ce bea)* : Poftim ?

BARTOLOMEU : Dar despre ce vorbeam mai înainte ?

HOŢUL : Cînd ?

BARTOLOMEU : Înainte de a fi intrat individa peste noi.

HOŢUL : Păi tocmai mă întrebaseşi dacă nu mi-e frică de dumneata.

BARTOLOMEU : Exact.

HOŢUL : Păi de ce să-mi fie frică ? Ce, e prima oară cînd mă aflu faţă-n faţă cu păgubaşul ? Mata eşti prima oară faţă-n faţă c-un hoţ ?

BARTOLOMEU : Eu ? ! Tinere, încă nu ştii cu cine stai de vorbă.

HOŢUL : Nu, domnule, nu ştiu cu cine stau de vorbă.

BARTOLOMEU *(se recomandă solemn)* : Bartolomeu Capră, fost magistrat.

HOŢUL *(îi strînge mîna, deferent)* : Îmi pare bine.

BARTOLOMEU : Am lucrat cincizeci şi doi de ani în justiţie. Acum sînt pensionar. Cînd dumitale nici nu-ţi trecea prin cap să te naşti, eu judecam procese. Sute şi sute de hoţi şi gangsteri mi-au trecut prin mînă. Pe unii îi condamnam, ieşeau şi iar îi condamnam. Îi cunoaşteam ca pe copiii mei. Cum te cheamă ?

HOŢUL : Florică.

BARTOLOMEU : Numele dumitale mi-aduce aminte de numele unuia dintre cei mai glorioşi gangsteri români : Florică Florescu.

HOŢUL : Tata l-a cunoscut, Dumnezeu să-l ierte. Au lucrat împreună. Mînă mare !

BARTOLOMEU : Eu l-am judecat pe Florică Florescu de patru ori. Cînd intram în sală, se ridica şi-mi striga din boxă : „Domnule Bartolomeu, sînt omul

dumneavoastră". Mă simpatiza. M-am purtat cu el ca un cavaler. Avea anvergură, avea demnitate, era artist. Ascultă una de-a lui. Intră într-o noapte să spargă o bancă, ajunge la seif și dă de altă bandă care lucra de zor cu aparatele de sudură și cu rângile, făcînd zgomot și mizerie. Florescu, scîrbit, i-a dat la o parte, și-a scos acul de la cravată, a deschis casa de bani în două secunde, după care le-a strigat celorlalți : „Dobitocilor, învățați să lucrați curat" ? Ce zici ?

HOȚUL : Dar chestia de la Monte Carlo, cu ruleta, o știți ?

BARTOLOMEU : Bineînțeles. După lovitură, mi-a trimis o vedere.

HOȚUL : Sau chestia cu tablourile de la Paris ?

BARTOLOMEU : Pardon ! Aia nu-i a lui !

HOȚUL : Cum nu-i a lui ?

BARTOLOMEU : Îmi pare rău. Cea mai mare lovitură cu tablourile din istoria gangsterismului a dat-o Daulică. Figură mare și ăsta. Păcat că nu se înghițea cu Florică Florescu ! Ce lovitură ! Doi ani a gîndit-o !

HOȚUL : Alte vremuri. Azi mai ai timp să te gîndești ? Iei și pleci.

BARTOLOMEU : Ce idee de geniu ! Fii atent, domnule, ca să știi ce înaintași ai avut. Daulică a comandat unui mare pictor din Paris copii după cele mai celebre tablouri de la Luvru, contra două sute de mii de franci. Cînd sînt gata, se îmbarcă la Marsilia pe primul vas care pleacă spre New York. Peste o oră, un om de-al lui dă un telefon anonim la poliție : „Fiți atenți că marele gangster Daulică a furat cele mai importante tablouri din Luvru, a pus în în locul lor copii și a plecat spre New York". Poliția din Marsilia anunță Parisul, Parisul intră în alertă, sînt chemați specialiștii să ia fiecare tablou la rînd, pentru a descoperi care sînt cele dispărute. Între timp, Daulică a avut grijă ca toți marii negustori de tablouri americani să afle de lovitură. Indivizii l-au așteptat în port la New York, i-au cumpărat tablourile cu un milion de dolari, iar el

s-a întors cu primul vapor şi s-a prezentat la poliţia din Paris : „Domnilor, fiţi serioşi, a fost o glumă, nu v-a furat nimeni tablourile din Luvru". Şi tipul a rămas cu milionul de dolari în buzunar. Ce părere ai ?

HOŢUL : Alte timpuri, domnule dragă.

BARTOLOMEU : Bineînţeles.

HOŢUL : Acum, chiar dacă aş avea idei, n-am de unde să iau milionul. Se lucrează prea mult cu hîrtii şi cu ştampile. Ca să furi o mie trebuie să ai zece parafe şi să dai şpagă jumătate. Plus că toţi sînt cu ochii pe tine. Uite, să vă spun cazul recent al unui văr de-al meu cu opt clase primare, vînzător de ouă şi păsări vii în Piaţa Matache. Adunase şi el două sute de mii pe care le ţinea într-o pernă. Nevastă-sa, făcînd curăţenie, scapă perna pe fereastră, în stradă, se împrăştie banii şi el rămîne sărac.

BARTOLOMEU : Dragul meu, lipsa de educaţie e fatală în orice meserie. Trebuie să ai măsură şi demnitate. Ai citit memoriile lui Al Capone ?

HOŢUL : Nu.

BARTOLOMEU : În prefaţă, acest personaj de geniu spune textual : „Mi-am început cariera furînd un pachet de ţigări ordinare şi din pricina asta n-am avut niciodată curajul să fumez. Am rămas marcat pe viaţă de un complex de inferioritate". Dragul meu, ultimul mare haiduc modern, Gore... Ai auzit de Gore ?

HOŢUL : Nepoată-sa trăieşte şi-acuma. Mi-e vecină.

BARTOLOMEU : Acest Gore, cînd l-am judecat penultima oară pentru ... *(Se aude un ciocănit la uşă).* Ascunde-te, iar a venit bestia. *(Hoţul se ascunde în spatele fotoliului).* Cine-i ?

MARIOARA *(intrînd)* : Eu sînt, domnu' Bartolomeu, Marioara.

BARTOLOMEU : Ce este, dragă Marioară, ce doreşti ?

MARIOARA : Domnu' Bartolomeu, aşa cum mă vedeţi, eu am ceva la cap, o astenie rămasă de la naştere, şi vă rog să nu glumiţi cu mine, că eu nu ştiu multe, eu anunţ organele. Vecina de vizavi, aia cu

albeață la ochiul stîng, a văzut un hoț urcînd pe burlan și intrînd aici. Unde e hoțul ? Că eu nu pot să stau cu mîinile-n sîn dacă hoțul e în incintă. *(Se așază, hotărîtă).*

BARTOLOMEU *(se ridică)* : Dar în ce calitate îmi pui dumneata aceste întrebări ?

MARIOARA : Dumneata să nu te legi de calitățile mele, ca să nu mă leg eu de defectele dumitale ! Păi cu cine vorbeai dumneata adineaori, cînd ascultam eu la ușă, fiind în timpul programului de servici ?

BARTOLOMEU : Vorbeam singur.

MARIOARA : Singur ? ! Pe două voci ?

BARTOLOMEU : Da. Îmi spuneam povești.

MARIOARA : Ce povești ?

BARTOLOMEU : „Scufița roșie".

MARIOARA *(insinuantă)* : „Scufița roșie" ? ! Ehe, domnule Bartolomeu, al naibii mai știi să te descurci în diferite situații. *(Se ridică.)* Mă duc să-i spun vecinei rezultatul. Poate mă mai întorc. *(Iese).*

HOȚUL *(ridicîndu-se din spatele fotoliului)* : Tocmai începuseși să-mi povești despre Gore.

BARTOLOMEU : Exact. Îți vorbeam despre Gore. Trebuie să-ți mărturisesc că eu l-am cunoscut îndeaproape pe acest vestit Gore, idolul femeilor de acum cincizeci de ani. Era un superb, un cavaler venit parcă din Evul Mediu. Spărgea o bancă și omora zece paznici pentru ca să-i ducă unei prințese de care era îndrăgostit un colier de perle. Cînd l-am condamnat la douăzeci de ani muncă silnică, plîngeau în sală sute de femei. Iar el mi-a strigat : „Magistre, mersi și te pup !" Figură de legendă. Dealtfel, avea și o baladă.

HOȚUL : Poftim ?

BARTOLOMEU : Se făcuse un cîntec despre el. Se cînta prin toate cîrciumile.

HOȚUL : Il știu. Tata, cînd venea beat, îl cînta de cîte două ori. O dată pe drum, o dată în casă.

BARTOLOMEU *(începe să cînte în surdină)* :

„Foaie verde și-o sipică
Gore, pușlamao mică !

C-ai uimit trei cartiere
Cu-ale tale maniere !"

BARTOLOMEU ȘI HOȚUL *(cîntă amîndoi din ce în ce mai tare):*

„Cînd intrai tu prin cămări,
Nu te legai de mîncări.
Cînd intrai prin beciuri negre
Nu gustai din icre negre.
Cînd pătrundeai în seifuri,
Nu luai aur și arginturi.
Cînd intrai tu pe ferestre,
Nu luai decît neveste !
Cînd săreai peste balcoane
Nu luai decît codane,
Baronese și prințese,
Le puneai șaua sub fese,
Trăgeai din mitraliere
Și fugeai în crîng cu ele.
Gore, puștamao mică,
C-ai ajuns la mititică
De te plînge mamă-ta
Și-o juma' de mahala
Plus iubitele de-o noapte,
Văduvele-nsărcinate
Și fetele deflorate.
Gore, Gore, măi Gorică
Fir-ai tu să fii de..."

(Ciocănituri în ușă. Cei doi se opresc din cîntat.)

BARTOLOMEU *(crapă ușa și o ține cu piciorul)* : Cine-i ?
MARIOARA *(vîră numai capul, adică atît cît îi permite întredeschiderea ușii)* : Eu. *(Hoțul se ascunde în spatele lui Bartolomeu).*
BARTOLOMEU : Ce dorești ?
MARIOARA : La dumneavoastră se cîntă ? Că vecina de vizavi, aia cu albeață la ochiul stîng, zicea că ce bucurie veți fi avînd de v-a apucat cîntatul și a cui era vocea ailaltă care vi s-a alăturat după strofa-ntîia ?
BARTOLOMEU : Care voce ?

MARIOARA : Care vi s-a alăturat. *(Pauză. Marioara forțează ușa, dar Bartolomeu și Hoțul rezistă.)* Și ce anume cîntați ?

BARTOLOMEU : Dar de cînd aprobi dumneata repertoriul meu personal ? N-am voie să cînt în casa mea ce vreau ?

MARIOARA : Păi cum o să ai voie ? Din moment ce noi, ceilalți, putem asculta ce cînți, nu poți să cînți orice și oricum ! Unde e vocea a doua ? Că dacă nu, chem organele !

BARTOLOMEU *(în culmea indignării)* : Auzi ! Într-o zi dumneata ai s-o pățești cu mine ! Auzi ? Ai s-o pățești !

MARIOARA *(sadică)* : Păi asta și vreau ! *(Cei doi reușesc să-i închidă ușa în nas).*

BARTOLOMEU *(istovit)* : Bestia ! O s-o pățească ea odată cu mine ! O s-o pățească !

HOȚUL : Merită. E drăguță. Mai ai o bere ?

BARTOLOMEU *(îi mai aduce o bere)* : Mai am.

HOȚUL *(bea cu poftă)* : Tata, Dumnezeu să-l ierte, avea o vorbă sfîntă : „Berea, dacă e rece, o bei, dacă nu e rece, n-o bei". Nu terminăm cîntecul ?

BARTOLOMEU : Exact. Mai aveam finalul. Cum naiba e finalul ? *(Nu și-l mai aduce aminte.)* În sfîrșit... *(Îl podidește plînsul).* Domnule, îți fac o mărturisire pe care n-am făcut-o nici nevesti-mi, răposata, care era o confidentă excelentă : eu am fost prieten cu Gore.

HOȚUL *(uluit)* : Dumneata ?

BARTOLOMEU : L-am salvat de trei ori de la streang... Plus că-l vizitam în celulă, îi duceam țigări și coniac. Am vrut să-i scriu memoriile. Păcat că s-a prăpădit atît de repede. Contractase o boală bizară de la o baroneasă. Într-o lună de zile s-a uscat ca o creangă de copac. Ți-o spun numai dumitale : a murit în brațele mele. Eram un mare admirator al lui. Îl judecam, îl condamnam și-l admiram în același timp. Era tipul de gangster ideal : frumos, curajos, generos, dezinteresat. *(Teribil de răscolit.)* La un moment dat, după moartea lui, mă mistuia obsesia să mă fac eu însumi gangster. Da, da, nu te uita

la mine, eram mistuit de această patimă. Într-o zi, nu m-am putut înfrîna, am luat un pistol şi am intrat în prima bancă, hotărît s-o jefuiesc, chiar cu riscul de a fi prins şi de a deveni oroarea ţării întregi : magistratul gangster ! Din păcate, chiar în clipa cînd pusesem mîna pe pistol, am recunoscut în bătrînul casier de la ghişeu pe colegul meu de bancă din şcoala primară, mi-au dat lacrimile, ne-am îmbrăţişat, ne-am dus la cîrciumă şi-am încins un chef de patru zile. Răposata, săraca, fără să bănuiască nimic, cînd citea şi recitea biografia lui Al. Capone, îmi zicea : „Bartolomeu, aş fi preferat să fii gangster decît un magistrat sever şi plicticos". Dacă mă năşteam cu un secol mai înainte, m-aş fi făcut haiduc sau pirat.

HOŢUL : Domnule, ce să mai vorbim. Viaţa are cruditaţile ei. Nu putem face tot ce ne trece prin cap. Parcă eu n-am visat să sparg bănci şi să fur prinţese ? Şi uite ce-am ajuns ! Să mă urc pe burlane şi să fur cîrnaţi...

BARTOLOMEU *(participînd sincer)* : Te cred, te cred. Sîntem nişte rataţi. N-am trăit decît cu visuri... Visuri... Nimic real, nimic autentic, veridic, verosimil... În ultimul timp, de pildă, visam să-mi intre pe fereastră un spărgător, anume o ţineam tot timpul deschisă. Dar un spărgător feroce, cinic, bestial, care să mă brutalizeze, care să mă învingă, să mă prade, cu care să mă lupt... *(Deschide un sertar.)* Uite, am aici bijuterii de valoare, plus economiile mele în bani lichizi, ar fi avut de ce să fie tentat. Dar ai venit dumneata, care te-ai mulţumit cu o pereche de cîrnaţi şi care ai ridicat mîinile la primul zgomot *(Patetic.)* De ce n-ai fost mai curajos ? De ce n-ai băgat groaza-n mine ?

HOŢUL : Nu ştiu... M-am speriat...

BARTOLOMEU : Păcat... M-ai frustrat de o trăire unică... *(Pauză).* Te întreb ceva... dar să-mi răspunzi sincer... Te văd băiat simpatic, isteţ... N-ai vrea să reiei ?... Să reiei operaţia... Adică să ieşi, să vii din nou, să încerci să furi prada, eu să te prind, să ne luptăm şi aşa mai departe ?

HOȚUL *(uluit)* : Adică cum ?

BARTOLOMEU : Adică să comiți din nou spargerea, ca și cum nu ne-am fi cunoscut.

HOȚUL : Păi ce rost are, dacă ne-am cunoscut ? Ca să ne jucăm ?

BARTOLOMEU : Exact. Ca să ne jucăm. Ne jucăm de-a victima și banditul. Dar ne jucăm ca și cum ar fi adevărat. Înțelegi ?

HOȚUL : Nu.

BARTOLOMEU : Ce naiba ! E simplu. E vorba de o înscenare... de o demonstrație... Adică ceva gratuit... ca la teatru... Experimentăm o trăire... o stare... o posibilă conjunctură de viață... Te rog să fii amabil. Fă-mi acest serviciu. E atît de simplu pentru dumneata.

HOȚUL *(profund nedumerit)* : Păi ce rost are ?

BARTOLOMEU : Dar ți-am explicat, dragul meu, că e vorba de o joacă nevinovată. Ne vom distra pur și simplu, ne vom amuza. Să vezi ce amuzant o să fie pentru dumneata să-ți joci propriul rol, să dai o lovitură de dragul artei ! Facem artă, înțelegi ? Știi ce e arta ? Arta e un joc al spiritului, un... Hai, du-te ! Coboară jos, în stradă, și-așteaptă. Cînd sting lumina, înseamnă că am dat semnalul și că poți veni *(Îl împinge pe balcon, apoi stinge lumina și se ascunde în spatele fotoliului. Peste cîteva momente, hoțul reintră în casă în vîrful picioarelor, bîjbîie printre mobile, se împiedică, geme și se așază pe un fotoliu. Bartolomeu aprinde lumina și strigă :)* Stai ! *(Încearcă să tragă cu pistolul, dar acesta nu ia foc.)* Fir-ar a naibii de armă ! Tocmai cînd e nevoie nu ia foc. N-a fost bine. În loc să te duci spre sertar ca să iei bijuteriile și banii, dumneata te-ai așezat în fotoliu.

HOȚUL : M-am lovit la țurloi. Mă doare de mă seacă la ficați. Fotoliul ăsta nu era aici ! Dumneavoastră l-ați mutat ?

BARTOLOMEU : Îmi pare rău, dar dacă nu te descurci pe întuneric, de ce nu folosești o lanternă ?

HOȚUL *(nervos)* : De-aia ! Că n-am !

BARTOLOMEU : Poftim. Îți dau lanterna mea *(Îi dă o lanternă).* Reluăm. Fii atent. Ieși, vii din nou, te duci direct la sertar, iei bijuteriile și banii, încerci să fugi, eu încerc să te prind, după care urmează încăierarea cuvenită. Hai ! *(Hoțul iese, Bartolomeu stinge lumina și se ascunde în spatele unui fotoliu. Peste cîteva momente hoțul reintră, se duce spre sertar, ia ce găsește și dă să plece. Bartolomeu aprinde lumina, trage cu pistolul, acesta nu ia foc, drept pentru care se repede asupra hoțului și-l strînge de gît. Acesta se prăbușește învins.)* Ce faci, dragă ?

HOȚUL *(revenindu-și)* : Ce să fac, dom'le ? M-ai strîns așa de tare, că mi-am pierdut suflul. Parcă ziceai că faci o demonstrație ? !

BARTOLOMEU : Păi da ! Dar dumneata de ce nu te-ai apărat ? De ce nu te-ai luptat cu mine ?

HOȚUL : Să mă lupt ?

BARTOLOMEU : Păi da ! Luptă-te, apără-te, lovește-mă ! Fă-ți meseria ! Fă-mă să simt că a intrat în casa mea un gangster care mi-a luat bunurile cele mai de preț, un răufăcător care se luptă cu mine și care îmi pune viața în pericol. Fă-mă să trăiesc această situație teribilă și insolită, care nu ni se poate întîmpla decît o singură dată în viață ! Ce naiba, doar ești profesionist, nu amator ! Trăiește-ți rolul, intră-i sub piele ! Hai, du-te !

HOȚUL *(nedumerit)* : Zău, dacă înțeleg ceva. Dracu m-a pus să viu la dumneata ? Mai bine lucram prin tramvaie sau mă duceam la pescuit. *(Iese. Bartolomeu stinge lumina și se ascunde în spatele fotoliului. Peste cîteva momente, hoțul reintră, se duce la sertar, ia prada, vrea să fugă, Bartolomeu aprinde lumina, trage cu pistolul, apoi se repede asupra hoțului, dar acesta îi aplică o serie de lovituri în moalele capului, doborîndu-l, și dispare).*

BARTOLOMEU *(după ce-și revine)* : Da, acuma a fost ceva mai bine. Ceva mai bine, dar prea scurt, prea fugar, n-a existat un crescendo, scena n-a avut dramatismul necesar. Cînd vezi pistolul, încremenești de spaimă, apoi încerci o eschivă, apuci un

scaun, îl arunci asupra mea, îmi iei pistolul și abia atunci mă lovești. Înțelegi ? *(Observă că interlocutorul său nu e în cameră).* Hei, unde ești ? Dragul meu ! *(Strigă pe balcon și pe fereastră, agitat)* Alo ! Hei ! Tinere, unde ești ? Întoarce-te ! Trebuie să reluăm... *(Uluit)* A dispărut... A dispărut pur și simplu... Dar e stupid ! Fără o explicație plauzibilă ? *(Ciocănituri tari în ușă).* Cine e ?

MARIOARA *(intră, radioasă)* : Domnu' Bartolomeu !

BARTOLOMEU : Ce vrei ?

MARIOARA *(strălucind de satisfacție)* : L-am prins pe hoț ! Adineaori ! Tocmai cobora de pe balconul dumneavoastră, ținîndu-se de burlan, iar eu cu sectoristul tocmai îl pîndeam. Și — haț ! I-am pus mîna-n gît !

BARTOLOMEU : În gît ? !

MARIOARA : Păi, fir-ar mama lui a naibii să fie, adică ce credea el ? Uite-așa l-am înhățat...

BARTOLOMEU *(năuc)* : De ce ? De ce ?

MARIOARA : Păi cum de ce ? Nu furase ? Avea traista plină cu bani și bijuterii. L-am dus deja la miliție.

BARTOLOMEU *(plîngînd)* : Bestie ! Mi-ai ratat experimentul !

CORTINA

VÎNĂTORII

SACRIFICIU ȘI INSTINCT

Piesa într-un act Vînătorii *face parte din familia dramelor filozofice. Nu este dramă satirică, nu se află la jumătatea drumului dintre tragedie și comedie, nu este nici pe departe o comedie. Subliniem distanța pe care textul dramatic discutat o are față de ceea ce înțelegem în general prin comedie, din două motive. Mai întîi pentru că Ion Băieșu apare, prin* Vînătorii, *într-o lumină cu totul nouă, traversînd o etapă capabilă să-l definească în fața contemporanilor cu altfel de termeni; el nu mai este, aici, un comediant. Pe de altă parte, confuzia pe care o poate realiza permanentul stil familiar al scriitorului, în conștiința unui cititor obișnuit cu lumea* Prețului *și a* Alibiului, *ni se pare iminentă. Cel mult, un asemenea cititor ar vedea în* Vînătorii *o parodie la speculațiile mitice și mitologice și nicidecum miezul ei adevărat: dezbaterea de principii, în care omul este pus în relație, ca în povestirile Mahabharatei, cu jocul între faptă și destin, cu relativitatea libertății civice, morale și mai ales spirituale și — înainte de toate — cu dezechilibrul ecologic transpus grafic și afectiv pe coordonate axiologice.*

Fabula căprioarei care a smuls o etnie din ținuturi aride și mlăștinoase, ducîndu-i pe oamenii dornici de mai bine, de curat și de frumos, în Europa visată, capătă la Băieșu sensuri profunde. Pentru că, dacă acel animalia felix *cunoscător de drumuri greu de dibuit este căprioara, tot ea va fi cea care ne va arăta calea către puritate, către culorile demnității, către idealul etic.*

Cei doi vînători, angajînd istoria și estetica în replicile lor, nu săvîrșesc un simplu schimb de idei, ci pregătesc momentul unei situații unice : ei trăiesc, sînt martorii transformării unei femei în căprioară. Simbol fundamental, menit să sublinieze, așa cum am arătat, năzuințele etice, căprioara, ca personaj, îi prilejuește autorului deschiderea unei noi trape, *consolidarea unui al doilea nivel subteran de înțelesuri : crima, motivația și sensul ei. Cel de-al doilea vînător, mai tînărul, (care este recunoscut de femeia-căprioară ca fiind un nepot al vînătorului ce a împușcat-o cîndva), își va împușca soția pentru a-i înapoia astfel bucuria de a se transforma în căprioară. Crima lui este altruistă, dintr-un anumit punct de vedere numai. Primul vînător, bătrînul care știa că un om poate fi lăsat să fie ucis de lei, în numele artei, îl împușcă pe semenul său mai tînăr pentru a afla dacă și acesta, împușcat fiind, se va transforma în cerb. Crima primului vînător nu are, cum s-ar părea, la prima vedere, sensul cunoașterii, ci, cu totul evident, al desfătării estetice. Bătrînul vînător vrea să trăiască și el miracolul, să vadă și el ceva nemaivăzut și, ca atare, își împușcă tovarășul cu sîngele cel mai rece. Dar, justificată estetic, crima tot crimă rămîne.*

Este, în acest final, o denunțare nemiloasă a instinctelor primare, în special cel de agresiune, din individ. Dar, bineînțeles, nu prin mijloacele satirice, ci prin cele ale realismului de cea mai bună clasă.

Bine construită și din punct de vedere arhitectural, în sensul că dozarea elementelor pregătitoare se echilibrează în balanță cu materia ideatică din toată schelăria textului, piesa Vînătorii, *este, după părerea noastră, o insulă în creația lui Ion Băieșu.*

PAUL TUTUNGIU

PERSONAJELE

VÎNĂTOR I
VÎNĂTOR II
FEMEIA
VÎNĂTOR III

La marginea unei păduri, într-un șanț, doi vînători. Vînător I este bătrîn. Vînător II este relativ tînăr, adică de aproximativ patruzeci de ani. Sînt în așteptarea vînatului, în sensul că puștile sînt gata de tragere.

VÎNĂTOR II : Dacă ești amabil, colega, aș vrea să-ți pun o întrebare.

VÎNĂTOR I : Te rog.

VÎNĂTOR II : Ce vînăm noi aici ?

VÎNĂTOR I : Cum ce vînăm ? !

VÎNĂTOR II : Da, te-am întrebat ce vînăm.

VÎNĂTOR I : Păi dumneata ai venit la vînătoare fără să știi ce vînezi ? !

VÎNĂTOR II : Mi s-a spus că e vorba de mistreți, dar că n-ar fi exclus să ne sară în față un iepure, un fazan sau o vulpe.

VÎNĂTOR I : Firește, unui vînător îi poate apărea în față și un elefant, dar el, cînd pleacă la vînătoare, pleacă pentru un anumit vînat. În sensul că-și pregătește încărcătura armei fie pentru iepuri, fie pentru urși, sitari sau ciori. Nu pleacă la întîmplare. Asta ți-o spun în calitatea mea de vînător bătrîn. Vînez de cincizeci și cinci de ani. La vîrsta de patru ani am omorît o vrabie cu praștia.

VÎNĂTOR II : Te rog să nu fii rău sau ironic cu mine. Am să-ți fac o mărturisire penibilă : eu vînez azi pentru prima oară în viața mea.

VÎNĂTOR I : Fii serios !

VÎNĂTOR II : Pe cuvîntul meu ! Deşi am aproape patruzeci de ani merg pentru prima oară la o vînătoare.

VÎNĂTOR I : Bine, dar văd că ai o armă extraordinară, nu sînt decît cîteva în ţară.

VÎNĂTOR II : Am primit-o moştenire. Acum două săptămîni am intrat în posesia ei, după un proces de cinci ani, cu verii mei. A fost a bunicului meu. Poate ai auzit de el : singurul român care a vînat un tigru bengalez.

VÎNĂTOR I : Popescu !

VÎNĂTOR II : Exact. Făcîndu-şi testamentul, el a specificat că lasă arma lui cea mai bună, primită cadou de la un maharadjah indian, cu care vîna lei, nepotului care se va dovedi cel mai iubitor de animale.

VÎNĂTOR I : Şi ai dovedit dumneata această virtute ?

VÎNĂTOR II : Eu, nu. Nevastă-mea. Are zece pisici şi şase cîini. Am angajat un avocat celebru, s-au făcut zece expertize, ne-a costat zece mii de lei şi-am cîştigat arma.

VINĂTOR I : Care costă cinci mii.

VÎNĂTOR II : Soţia mea a ţinut neapărat să cîştigăm această armă. Nu-mi dau seama de ce.

VÎNĂTOR I : Probabil pentru că a sperat să devii şi dumneata vînător.

VÎNĂTOR II : Probabil. Deşi eu nu ţin deloc la acest lucru. Nu doresc cîtuşi de puţin să omor animale. Este gestul cel mai oribil pe care-l poate comite un om. O adevărată crimă !

VÎNĂTOR I : Dragul meu, spui nişte prostii cît dumneata de mari ! Vînătoarea e un sport ca oricare altul. Ca pescuitul, ca fotbalul sau ca bridge-ul.

VÎNĂTOR II : N-aş crede. La bridge, de pildă, nu se trage cu arma.

VÎNĂTOR I : Nu vulgariza. Vînătoarea este una dintre cele mai vechi şi mai nobile îndeletniciri omeneşti. Imediat după ce a coborît din copac, omul a început să vîneze. Altfel ar fi murit de foame.

VÎNĂTOR II : Omul vîna pentru că era el însuşi vînat de alte animale. Dacă nu omora el, era omorît.

VÎNĂTOR I : Vîna pentru că nu avea ce mînca. Vînatul era unica lui sursă de existență.

VÎNĂTOR II : Da, pe omul primitiv îl înțeleg. Dar omul modern vînează din plăcere.

VÎNĂTOR I : Firește. Vînatul e un sport. Sportul e și o plăcere, dar, mai ales, un mijloc de călire a organismului. Nu alergi zece mii de metri din plăcere, ci ca să-ți fortifici mușchii și inima. În zeci sau poate sute de partide de vînătoare am fost udat pînă la piele, am stat în mocirlă, în zăpadă, în căldură toridă. Ca să nu-ți mai spun de cîte ori mi-am pus viața în pericol.

VÎNĂTOR II : Dar vînătoarea noastră cînd începe ?

VÎNĂTOR I : Ai răbdare. Ni se va da un semnal. Și apoi, dragul meu coleg, vînăm și pentru ca să menținem un echilibru al speciilor. Dacă mistreții nu ar fi vînați, ei ar distruge toate recoltele de porumb și cartofi. Ți-ai pus întrebarea ce s-ar întîmpla cu găinile dacă nu ar fi tăiate ? În cîțiva ani globul pămîntesc ar fi plini de găini.

VÎNĂTOR II : Da, pentru că noi împușcăm vulpile, care, dacă n-ar fi împușcate, ar mînca găinile.

VÎNĂTOR I : Fii serios. Du toate vulpile din țară într-o crescătorie de păsări. După ultimul recensămînt există cinci mii cinci sute de exemplare vii. Ce să facă aceste amărîte cu cîteva miliarde de găini ? Cînd să le mănînce ?

VÎNĂTOR II : Dumneata iubești animalele ?

VÎNĂTOR I : Eu ? ! Mai mult ca pe mine. Am casa plină de cîini și pisici. Toate dorm cu mine în pat. În tinerețe am crescut o maimuță și un pui de leu pe care-l pupam pe bot.

VÎNĂTOR II : Atunci cum poți să tragi într-un animal nevinovat ? Ce rău au făcut animalele omului ? L-a biciuit boul pe om vreodată ? L-a călărit calul pe om vreodată ? Că un leu ne-a mai sfîșiat cîteodată, da, e posibil, dar asta pentru că omul a venit peste el, în vizuina lui. Dar a venit vreodată un leu să te atace în apartamentul dumitale ? Sau în lift sau pe stradă, la cinema, la teatru ?

VÎNĂTOR I : Poate crezi că exagerez, dar au fost cazuri cînd, în anumite țări — nu le numesc — s-a ivit necesitatea înființării unor societăți pentru protecția oamenilor.

VÎNĂTOR II : Împotriva animalelor ?

VÎNĂTOR I : Da.

VÎNĂTOR II : Eu știam că invers.

VÎNĂTOR I : Păi da, pentru că existau atîtea societăți pentru protecția animalelor, încît a fost nevoie să apară și o societate pentru protecția oamenilor. În sensul că tu, om, nu aveai voie să lovești un cal cu cravașa, dar calul avea voie să-ți dea o copită în moacă. Tu nu aveai voie să lovești un bou cu biciul, dar boul avea voie să te împungă cu coarnele în burtă și să-ți dea mațele afară. Ce părere ai ?

VÎNĂTOR II : Mi s-a făcut frig. Cînd se termină vînătoarea ?

VÎNĂTOR I : Nici n-a început. Vrei o gură de rom ?

VÎNĂTOR II : Soția nu-mi dă voie să consum alcool. Cînd consum alcool devin extrem de sentimental și încep să plîng.

VÎNĂTOR I *(din ce în ce mai vehement)* : Prietene, știi bancul despre vînătorul de lei ?

VÎNĂTOR II : Din păcate, eu nu știu absolut nici un banc și nici o glumă. Sînt total lipsit de simțul umorului. Se zice că indivizii lipsiți de simțul umorului sînt fie anormali, fie proști, fie răi. Eu cred că sînt normal, dar n-am fost capabil să spun în viața mea o vorbă de duh.

VÎNĂTOR I : Fii atent. Un vînător pleacă la vînătoare de lei în junglă. În fine, după o zi întreagă petrecută într-o căldură infernală, descoperă un leu care dormea. Vînătorul trage, dar arma nu ia foc. Trage încă odată, nu ia foc, leul se trezește, vînătorul trage toate gloanțele, arma tot nu ia foc și o ia la fugă. Vînătorul fuge, leul după el, vînătorul fuge, leul după el...

VÎNĂTOR II : Și ?

VÎNĂTOR I : Ai răbdare. Fuge, fuge și, exact în clipa în care e gata să-l înhațe, leul alunecă pe ceva,

își fracturează două picioare, după care vînătorul nu mai are altceva de făcut decît să-i dea cu patul armei în cap, să-l ucidă și să-l ia în spinare.

VÎNĂTOR II : Extraordinar !

VÎNĂTOR I : Ce e extraordinar ?

VÎNĂTOR II : Curajul vînătorului. Să fugi știind că ai în spatele tău o fiară care te va sfîșia în următoarele clipe, mi se pare gestul cel mai bărbătesc cu putință. Eu, ca să fiu foarte sincer, cred c-aș fi făcut pe mine.

VÎNĂTOR I : Poftim ?

VÎNĂTOR II : Da, nu mi-e rușine să recunosc : cred c-aș fi făcut pe mine.

VÎNĂTOR I : Ei, știi că ești grozav ? Dar pe ce crezi c-a alunecat leul respectiv de și-a rupt ambele picioare din față ? !

VÎNĂTOR II : Da, așa se explică.

VÎNĂTOR I : Frică ne e tuturor, scumpul meu. Frica de moarte este un reflex al tuturor ființelor vii. Și filozofului, și melcului le e frică de moarte. Filozoful se ascunde într-o dogmă, melcul într-o cochilie. Sigur că vînătorul e un om de curaj, dar spaima nu-l ocolește în momentele decisive.

VÎNĂTOR II : Dați-mi, totuși, o gură de rom. Am înghețat lemn.

VÎNĂTOR I *(ascultă un zgomot)* : Am impresia că au pornit gonacii. Să ne pregătim armele.

VÎNĂTOR II : Ce vom vîna ?

VÎNĂTOR I : Porci mistreți.

VÎNĂTOR II : E un animal periculos ?

VÎNĂTOR I : Bineînțeles. Un unchi de-al meu a fost sfîșiat de colții unui mistreț rău împușcat. Fii prudent. Stai în groapă și tragi. Atît. Ia să văd cum ții arma. Păi nu așa, dragul meu. N-ai luat nici un fel de lecții ? Păi, cum așezi dumneata patul armei, rămîi fără dantură. Fii atent aici ! *(Se aude sunetul unui corn de vînătoare. Tresare.)* Jos ! Culcat ! Pe poziție ! *(Cei doi se aruncă în șanț, în așteptarea vînatului. Acesta întîrzie.)*

VINATOR II : Poate dumneata nu știai că animalul este cel mai fidel prieten al omului. Toate popoarele au

o întreagă literatură închinată animalelor. Primele picturi ale oamenilor au fost dedicate animalelor. Popoare vechi s-au lăsat călăuzite de animale. Știi cum au descoperit hunii Europa ? Datorită unei căprioare. Teritoriul pe care trăiau ei de milenii era înconjurat de mlaștini. Ei credeau că acolo se sfîrșește lumea. Dar un vînător s-a luat după o căprioară și această căprioară i-a arătat că dincolo de mlaștină se află o altă lume. Lumea aceea era Europa.

VÎNĂTOR I : Te rog să vorbești mai încet. Mistrețul e foarte sensibil.

VÎNĂTOR II : Deocamdată nu văd nici un fel de mistreț, așa că te rog să fii amabil să mă lași să vorbesc.

VÎNĂTOR I : Și mie îmi place să vorbesc, așa că dă-i înainte. Totul e să nu speriem vînatul.

VÎNĂTOR II *(isteric)* : Dar înțelege odată că eu n-am venit aici să vînez !

VÎNĂTOR I : Dar pentru ce-ai venit ?

VÎNĂTOR II *(se gîndește)* : Da... De fapt, pentru ce am venit ? Pentru ce ? Să mă gîndesc...

VÎNĂTOR I : Totuși, gonacii n-au pornit. Între timp, dacă nu te deranjează și, întrucît observ că dumneata nu te poți concentra, aș putea să-ți mai povestesc cîte ceva din experiența mea. Dar fii sincer : te interesează ?

VÎNĂTOR II : Desigur.

VÎNĂTOR I : Dumneata ai fi capabil, de pildă, să accepți ideea că vînătoarea este o artă ?

VÎNĂTOR II : Nu, această idee nu o pot accepta în nici un caz.

VÎNĂTOR I : Dar ce este arta, după părerea dumitale ?

VÎNĂTOR II : Nu am o părere personală despre artă... Nu-mi îngădui să am așa ceva, eu sînt un om bine crescut. Totuși, aș putea să afirm că arta este ceea ce ne emoționează.

VÎNĂTOR I : Vai de mine, dar asta e o prostie crasă !

VÎNĂTOR II : De acord, îmi cer scuze. Arta este cu totul altceva. Arta este acea capacitate eminamente umană care poate exprima un lucru în două feluri : urît sau frumos.

VÎNĂTOR I : Acum te mai apropii de adevăr. Am să-ţi demonstrez că vînătoarea este o artă. Îţi povestesc un singur fapt. Într-o rezervaţie din Sahara, vine o familie de americani foarte bogaţi, adică el, ea, doi copii şi o servitoare. Ei intră în rezervaţie cu un jep blindat, avînd autorizaţie, contra a nu ştiu cîte mii de dolari, să vîneze un leu. Ajungînd în locul cel mai propice pentru vînătoare, el coboară din maşină şi se pune pe aşteptare. La un moment dat, vede un leu, se pregăteşte să tragă, dar, în acelaşi timp, un alt leu se apropie din spate, gata să-l atace. Soţia vede scena, dar nu-l pune în gardă. De ce ?

VÎNĂTOR II : Chiar, de ce ?

VÎNĂTOR I : Ea tocmai filma leul cum se apropie şi nu a vrut să rateze secvenţa.

VÎNĂTOR II : Şi ?

VÎNĂTOR I : E simplu : leul l-a sfîşiat pe soţul ei, iar ea a filmat scena respectivă pînă la ultimul detaliu, în faţa copiilor şi a servitoarei — 28 de minute. A luat premiul Oscar şi cincisprezece milioane de dolari. Culmea este că ea nu a făcut gestul pentru bani, fiind milionară, ci doar pentru a prinde pe peliculă un fapt unic : cum mănîncă un leu un om. Adică era o artistă. Arta — ţine minte, ţi-o spune un om bătrîn — cere sacrificii. Nu există artă fără sacrificiu. Arta nu se face cu jumătăţi de măsură. Vrei artă adevărată, îţi sacrifici bărbatul. Sau invers.

VÎNĂTOR II : Stimate coleg, tot ceea ce îmi spui dumneata este extrem de interesant, dar eu mă simt extrem de înfrigurat. Îmi e atît de frig încît îmi vine să urlu.

VÎNĂTOR I : Mă mir, pentru că dumneata eşti mult mai gros îmbrăcat decît mine.

VÎNĂTOR II : Asta mă mir şi eu. Dumitale nu ţi-e frig ?

VÎNĂTOR I : Oho ! Şi încă cum ! Dar asta e plăcerea vînătorii : să suferi. Să umbli o zi întreagă prin mizerie şi zloată, să te întorci acasă cu o singură cioară împuşcată, ud pînă la piele, dar să fii feri-

cit că eşti vînător. Te întreb o chestiune confidenţială : îi agreezi pe pescari ?

VÎNĂTOR II : Nu-i înţeleg. Să stai o zi întreagă nemişcat...

VÎNĂTOR I : Sînt absolut stupizi. Ei bine, întrucît vînatul văd că întîrzie, mai suporţi o singură poveste din viaţa unui bătrîn şi lăudăros vînător ?

VÎNĂTOR II : Cu mare plăcere. Altceva ce dracu să fac în acest şanţ plin de mocirlă, în care tremur ca o piftie ? Ce caut eu la această vînătoare ?

VÎNĂTOR I : Fii atent, dragul meu, am să-ţi povestesc cea mai mirobolantă aventură din viaţa mea de vînător. Te rog să fii atent. Merg eu înainte de al doilea masacru mondial în Africa, împreună cu un prinţ boem, pe care nu-l interesa politica şi care, dealtfel, în timpul traversării Mediteranei, a murit de hepatită. Era un dobitoc, nu pentru că nu se pricepea la vînătoare, ci pentru că avea o armă foarte veche, de o valoare inestimabilă, rămasă de la un rege englez, dar care nu mai era bună de nimic. Eu îi spuneam că e mizerabilă, el susţinea că e grozavă, în fine, ne-am pălmuit, el a murit, totul s-a rezolvat. Merg eu mai departe în Africa, îmi angajez trei călăuze şi plec să vînez lei.

VÎNĂTOR II : Ca Hemingway.

VÎNĂTOR I : Să fim serioşi. L-am cunoscut personal. Absolut personal. Mă crezi ?

VÎNĂTOR II : De ce nu ?

VÎNĂTOR I : Rămîne între noi : tipul era obsedat sexual. Venea la vînătoare cu femei isterice, pe care le epata cu marea lui dexteritate vînătorească. Tipul n-a vînat personal nici un leu. El avea nevoie de reclamă ca să-şi vîndă cărţile. Dovadă că acum preţul lui a scăzut enorm. Nu mai e cumpărat nici măcar în America.

VÎNĂTOR II : „Bătrînul şi marea" mi-a plăcut.

VÎNĂTOR I : Fii serios. E o chestie plicticoasă. Ceva pescăresc. Fii atent mai departe. Deci, merg în junglă pentru o partidă de lei. Umblăm trei zile, nu găsim nimic, ne culcăm în cort, mie mi-e prea cald, ies afară şi mă atacă un leu care mă răneşte mortal.

VÎNĂTOR II : Mortal nu putea să te rănească, din moment ce eşti încă în viaţă.

VÎNĂTOR I : Ai răbdare să mă asculţi pînă la capăt ? Deci sînt sfîşiat, călăuzele mă iau într-o pătură şi mă duc într-un trib. Vin nişte bătrîne, îmi ung rănile cu ierburi şi alifii şi, după un an de zile — precizez — mă refac. Învăţ limba, devin prietenul lor cel mai bun şi nu mai simt nevoia să plec de acolo. Ce părere ai de chestia asta ?

VÎNĂTOR II : Normal.

VÎNĂTOR I : Nu e normal deloc. Tipii erau la nivelul comunei primitive, au fost filmaţi de televiziunea franceză, sînt celebri. Află că am rămas acolo vreme de cinci ani de zile, şeful de trib mi-a cedat jumătate din cele cincizeci de neveste ale sale, dintre care cinci erau franţuzoaice, două englezoaice şi două unguroaice. Vrei să-ţi spun finalul ?

VÎNĂTOR II : Da. Mi-e foarte frig.

VÎNĂTOR I : Fii atent, că te încălzeşti. În acest răstimp i-am învăţat pe toţi carte, i-am obişnuit să se spele cu săpun şi să respecte femeile. Adică exact ceea ce-i trebuie omului modern. Cînd am plecat, m-au condus toţi plîngînd în hohote şi mi-au dăruit o maimuţă împăiată, care era idolul lor. O am acasă. Poate nu mă crezi ?

VÎNĂTOR II : Ba da. Tot ce mi-ai spus este absolut verosimil.

VÎNĂTOR I *(scoate un portofel din buzunar)* : Uite o fotografie grozavă. Toţi eram în pieile goale.

VÎNĂTOR II : E impresionant.

VÎNĂTOR I : Îţi spun o chestiune absolut intimă. Poţi s-o ţii secretă ?

VÎNĂTOR II : Desigur.

VÎNĂTOR I : Despre această teribilă aventură a mea am scris o carte grozavă. O carte care a făcut furori.

VÎNĂTOR II : Îmi pare rău că nu o cunosc.

VÎNĂTOR I : S-a epuizat din prima zi. Chiar din primele ore. Se bătea lumea pe ea. *(Oftează.)*

VÎNĂTOR II : De ce eşti amărît ?

VÎNĂTOR I : Pentru că am fost frustrat !

VÎNĂTOR II : De către cine ?

VÎNĂTOR I *(conspirativ)* : De către un scriitor !

VÎNĂTOR II : Cum așa ?

VÎNĂTOR I : Poate că nu cunoști scriitorii sau o anumită parte dintre ei. Sînt niște gangsteri. Eu nu aveam stil, nu aveam nici un fel de vocație, eram un afon, dar voiam totuși să transmit lumii impresiile mele personale asupra activității acestui trib. Și am angajat un scriitor să mă ajute. Ce crezi că a făcut tipul ? S-a iscălit numai el, pretinzînd că totul este o ficțiune a lui, eu neavînd nici un merit. L-am dat în judecată, dar nimeni n-a vrut să creadă că tot ce e scris în carte îmi aparține, că acolo e o parte a vieții mele. Judecătorii, știind că sînt vînător, mi-au rîs în nas. Îți spun : scriitorii n-au nimic sfînt, fură tot ce le iese în cale.

VÎNĂTOR II : Dumneata ești un adevărat aventurier. Mai ai și altă profesie ?

VÎNĂTOR I : Nu, din păcate. Sînt victima unui bunic care mi-a lăsat o avere fabuloasă în lire sterline. *(Rîde)* Eram copil, habar n-aveam de acest bunic, cînd m-am trezit putred de bogat. M-am lăsat de școală și-am plecat în lume, ca să cheltui banii. Îți spun ceva extrem de sincer : foarte greu se cheltuiește o jumătate de milion de lire sterline. Pînă la vîrsta de șaizeci și cinci de ani am lichidat abia jumate. Cu restul am de gînd să întemeiez o fundație care să-mi poarte numele. O fundație a vînătorilor, care să dea în fiecare an un fel de premiu Nobel pentru cea mai grozavă performanță vînătorească. Ai vrea să faci parte din juriul acestei fundații după moartea mea ? Sau să fii, eventual, administratorul ei ?

VÎNĂTOR II : Dragă prietene, îmi cer scuzele de rigoare, dar eu nu iubesc vînătoarea și nu o respect. Dumneata ești un fanatic, iar eu urăsc fanatismul sub toate formele și aspectele lui. Dealtfel, nici nu mă simt prea bine cu sănătatea. Și nici nu mă interesează această partidă. Aș dori să plec acasă. Pe unde s-o apuc ?

VÎNĂTOR I : Acum este imposibil de plecat. E interzis. Acum încep tragerile și poți fi oricînd lovit de un glonte. Stai pe loc.

VÎNĂTOR II : Bine, am să stau pe loc, dar asta nu înseamnă că am să vînez. Poate să treacă prin fața mea și un elefant, eu tot nu voi trage.

VÎNĂTOR I : Asta te privește personal. *(Pauză)* Totuși, eu nu pricep un lucru : de ce ai venit dumneata la vînătoare — te avertizez că sîntem alături doar prin grațiile unei trageri la sorți — cu o asemenea armă superbă, dacă nu dorești să vînezi ? De ce ?

VÎNĂTOR II : Dragă colega, ești om în vîrstă, vînător cu experiență. Sper că ești și un om normal.

VÎNĂTOR I : Reiese din tot ce ți-am spus pînă acum că nu sînt un om normal ?

VÎNĂTOR II : Nu. Cel mult că ai putea fi un lăudăros, ca orice vînător. Dacă vrei, eu pot să-ți explic de ce am venit la această vînătoare. Va fi un pic cam complicat. Te interesează neapărat ?

VÎNĂTOR I : Ca să fiu sincer, da. Un vînător este dator nu numai să povestească frumos, dar să și asculte frumos. Povestește-mi ceva frumos despre dumneata.

VÎNĂTOR II : De acord. Am să-ți povestesc totul, nu am nimic să-ți ascund. Vreau să-ți povestesc cum am ajuns eu la această vînătoare. E o istorie atît de stranie încît sînt convins că n-ai să mă crezi.

VÎNĂTOR I : Ba da. Îți promit c-o să te cred. Îți promit. Datoria unui vînător este să-l creadă pînă la capăt pe colegul său.

VÎNĂTOR II : Am să-ți povestesc cum am cunoscut-o pe soția mea, adică persoana care m-a trimis astăzi la vînătoare cu forța.

VÎNĂTOR I : Cu forța ?

VÎNĂTOR II *(cu lacrimi în ochi)* : Da, cu forța. Îți voi explica și vei înțelege. Cu exact un an de zile în urmă, eu lucram într-un institut de proiectări ca inginer proiectant. Institutul nostru avea două mii de salariați, dintre care trei sferturi femei. Eu eram — și chiar sînt și acum — un meseriaș, un om serios, cuminte și harnic, bun coleg, iubit de toată

lumea şi aşa mai departe. Eram logodit cu o colegă la fel de serioasă şi cuminte, de familie foarte bună. În acest institut al nostru exista, însă, o femeie de o rară frumuseţe, ceva cu totul ieşit din comun, pe care o iubea ca un dement directorul adjunct, şi el un bărbat superb, care şi-a părăsit soţia şi copilul pentru ea. Această femeie extraordinar de frumoasă nu mă cunoştea personal, ne ştiam doar din vedere, mai precis eu o ştiam pe ea. Într-o zi s-a întîmplat un fapt extraordinar : m-am întîlnit cu ea pe unul din culoarele clădirii de zece etaje a institutului nostru. S-a oprit în dreptul meu şi m-a privit intens, cu o uimire extraordinară. „Dumneata lucrezi aici ? m-a întrebat ea. Te văd pentru prima oară". „Da, am zis eu, lucrez aici de mai bine de un an, eu vă cunosc bine pe dumneavoastră din priviri, sînteţi femeia cea mai frumoasă din institut". „Lasă asta, ăsta e un amănunt, important e că eu te cunosc pe dumneata de undeva, nu ştiu exact de unde, adică nu ştiu dacă de pe lumea asta sau de pe altă lume, dar te cunosc precis. Te rog să-ţi iei un bilet de voie chiar acum şi să plecăm în oraş, pentru că avem de vorbit". Eram extraordinar de tulburat, nu înţelegeam nimic, dar mi-am luat un bilet de voie şi am plecat cu ea la o cofetărie, unde am decis să ne căsătorim. Mai bine zis, ea a decis, în timp ce eu protestam : „e absurd, dumneata eşti superbă, eşti logodită cu un bărbat superb, în timp ce eu sînt un individ aproape urît, mic de statură, gras şi lipsit de calităţi deosebite, adică un mediocru. În plus, sînt şi eu logodit cu o fată cumsecade, pe care aş răni-o în chip cu totul nemeritat, aducîndu-i această veste". „Lasă prostiile, mi-a spus ea pe un ton care nu admitea replică, am spus că ne vom căsători şi ne vom căsători. Ne vom face chiar astăzi actele". „Dar de ce ţii să te căsătoreşti cu mine ?" am întrebat-o, la care ea mi-a răspuns, misterioasă : „asta n-am să-ţi pot spune niciodată".

VÎNĂTOR I : Şi ? Aveţi o căsătorie fericită ?

VÎNĂTOR II : Nu ştiu dacă se poate numi fericită şi asta numai din cauza mea, care sînt un tip com-

plexat şi veşnic obsedat. Nu pot să nu mă întreb în fiecare zi şi noapte, de mai multe ori : de ce ? De ce m-a ales pe mine ? Vă spun pe cuvîntul meu de onoare că este o femeie absolut spelndidă, blondă, cu părul lung, ochii albaştri şi mari, tenul catifelat, picioarele lungi şi sprintene, o dantură de fildeş, voce duioasă şi plăcută, nişte sîni care tresaltă chiar şi atunci cînd vorbeşte în şoaptă. Nu mai vorbesc de sensibilitatea ei extraordinară, la fiecare cuvînt pe care i-l spun nările ei freamătă de atîta încordare, fiecare gest pe care îl fac este absorbit de fiinţa ei, am sentimentul că este o apă limpede şi neclintită care se tulbură chiar şi la atingerea unei gîze. Adesea se uită la mine ore în şir, bine înţeles după ce îmi cere voie, mai întîi, iar eu stau şi mă las privit pînă izbucnesc în plîns. Ea varsă o singură lacrimă, întotdeauna pe obrazul drept, o lacrimă imensă şi fierbinte, pe care i-o sorb cu buzele mele.

VÎNĂTOR I *(pe care povestea, oarecum lungă, l-a plictisit)* : Ar fi trebuit, totuşi, ca vînătoarea să înceapă. Gonacii ar fi trebuit să pornească. Mi s-a făcut frig. Mă întreb dacă nu cumva partida s-a suspendat şi ne-au uitat aici. Dar nu e posibil. Vrei o gură de rom ?

VÎNĂTOR II : Nu, mulţumesc. Şi-aşa sînt destul de tulburat. Ştii ce este interesant ? Că ea a insistat foarte mult să vin la această vînătoare. M-a pus să jur că voi veni. Am simţit cum s-a frămîntat toată noaptea, fără să poată dormi.

VÎNĂTOR I : Pe vremea cînd eram căsătorit, căci acum sînt divorţat, soţia mea se interesa din ce în ce mai des cînd plec la vînătoare, pentru ca odată, întorcîndu-mă din Deltă cu o zi mai devreme, să o prind tête-à-tête cu meditatorul de matematică al băiatului. Amîndoi s-au speriat cumplit, au crezut că mă voi folosi de armă, au fugit pe uşă, dezabiaţi, dar eu am fost realmente domn, am tras un singur foc în aer şi m-am culcat. Nu fac nici o aluzie la cazul dumitale.

VÎNĂTOR II : Soţia mea nu ar putea să mă înşele pentru nimic în lume. E o femeie cu totul extraordinară.

VÎNĂTOR I : Toate femeile sînt extraordinare pînă la proba contrarie.

(Apare din pădure o femeie tînără, purtînd un coş cu fructe. E îmbrăcată cu o rochie lungă, roşie)

FEMEIA *(cu o voce stinsă şi înspăimîntată)* : Iertaţi-mă că vă deranjez, dar am impresia că am greşit drumul.

VÎNĂTOR I : Unde doriţi să mergeţi ?

FEMEIA : Nu asta are importanţă. Dar ceva mai încolo am dat peste o haită de cîini care erau să mă sfîşie.

VÎNĂTOR I : Sînt cîinii gonacilor. Aici e o partidă de vînătoare. Aţi venit, probabil, la cules de fructe, dar momentul nu e deloc bine ales. Oricînd vă poate lovi un glonte rătăcit. Pădurarul nu v-a avertizat ?

FEMEIA : N-am văzut nici un pădurar.

VÎNĂTOR I : Atunci nu ştiu ce sfat să vă dau. Cred că veţi fi obligată să rămîneţi cu noi, la adăpost. *(Se aud focuri de arme)* Auziţi ? A început. *(Cei doi vînători se pregătesc de tragere)* Aşezaţi-vă în şanţ. Să nu vă vadă vînatul. *(Femeia rămîne în picioare.)* Nu vă e frig ?

FEMEIA *(absentă)* : Nu.

VÎNĂTOR I : Nu vă e frică de animale ?

FEMEIA *(se apropie de el, apoi în şoaptă)* : Nu. Cîndva, am fost şi eu animal... *(Vînător I şi Vînător II o ascultă uimiţi)* Am fost căprioară...

VÎNĂTOR I *(înfiorat)* : Căprioară ?!

FEMEIA : Da. O căprioară frumoasă şi tînără, cu botul şi ochii umezi... Şi eram îndrăgostită de cel mai frumos cerb din pădure, cel mai puternic şi viteaz... Şi într-o zi, cînd am venit la izvor să ne adăpăm, eu am văzut în oglinda apei un vînător care întinsese arma spre noi. Şi atunci m-am aruncat în faţa iubitului meu ca să-i salvez viaţa.

VÎNĂTOR I : Şi ? I-aţi salvat-o ?

FEMEIA : Da. Am fost împuşcată. El a scăpat. În aceeaşi clipă, însă, m-am transformat în fată.

VÎNĂTOR I *(din ce în ce mai uimit)* : În fată ?!

FEMEIA : Da. În fată de 18 ani care se uita în jurul ei şi nu înţelegea nimic. Vînătorul care trăsese în mine s-a speriat şi a luat-o la fugă, urlînd.

VÎNĂTOR I : Iertaţi-mă că vă întrerup, dar eu am fost la o vînătoare cu mai mulţi ani în urmă, în Nepal, unde asemenea fenomene se petreceau foarte des. Se întîmpla ca dintr-un şarpe sau chiar dintr-o broască ucise într-o anumită oră şi într-o anumită poziţie a Lunii să se nască o femeie sau un copil. Dar spuneţi-mi ce s-a întîmplat apoi cu dumneavoastră. Cum v-aţi descurcat în viaţă ?

FEMEIA : O, destul de simplu. M-a găsit pădurarul, m-a luat la el şi m-a înfiat. Dar eu umblam aproape zi şi noapte prin pădure, căutîndu-l pe soţul meu, cerbul. Uneori nici nu mai ajungeam acasă, dormeam prin scorburi şi prin copaci, doar-doar l-oi găsi.

VÎNĂTOR I : Şi l-aţi găsit ?

FEMEIA : Nu. Probabil a fost şi el împuşcat. Altfel ar fi venit la izvor să mă caute. Din păcate, pădurarul s-a supărat că plecam tot timpul de-acasă şi m-a dat unei rude de-ale sale, departe de locurile unde mă născusem. Restul nu mai contează.

VÎNĂTOR I *(vizibil impresionat)* : Vă rog să fiţi convinsă că eu cred cu toată fiinţa mea în posibilităţile transformării animalului în om şi invers. E o dovadă superbă a comuniunii lumii noastre animale, o confirmare a faptului că omul s-a născut din maimuţă. *(Între timp, Femeia a plecat fără ca cei doi vînători să-şi dea seama).* Dar puteţi să-mi spuneţi, stimată şi minunată fiinţă, de ce maimuţele nu se mai transformă şi în zilele noastre în oameni ? Ce le împiedică ? *(Observă că Femeia a plecat şi se întoarce către Vînător II)* Poţi să-mi răspunzi dumneata ?

VÎNĂTOR II *(care e foarte absent la ceea ce se petrece în jurul său)* : Nu mă tulbura. Lasă-mă să mă gîndesc la ceva.

VÎNĂTOR I : Atunci spune-mi ce părere ai despre strania femeie care a fost pînă acum cîteva clipe aici ?

VÎNĂTOR II *(solemn, după o îndelungată gîndire)* : Femeia aceea este soţia mea.

VÎNĂTOR I : Glumeşti ?

VÎNĂTOR II : Nu. Ciudat este că ea nu m-a recunoscut. Nici măcar nu m-a privit... Dar eu am recunoscut-o după glas... Tot timpul, din clipa în care am plecat de-acasă, am avut presimţirea că va veni după mine. Aşa se şi explică insistenţa ei de a mă trimite la vînătoare şi de a cîştiga această armă pentru mine. Simţea mereu chemarea pădurii şi a lumii ei. Se dorea, probabil, din nou căprioară...

VÎNĂTOR I *(derutat)* : Ciudat ! Foarte ciudat ! Şi, totuşi, perfect verosimil. *(Între timp, Vînător II a dispărut în pădure)* Femeia avea, într-adevăr, o privire extraordinar de bună şi curată, care nu putea fi decît a unui animal nevinovat. *(Se aude o împuşcătură în apropiere)* Colega, cred că a început, în sfîrşit, vînătoarea. *(Constată că Vînător II nu e lîngă el)* Dar unde a dispărut ? *(Vînător II apare cu arma în bandulieră, extrem de tulburat.)* Unde ai fost ?

VÎNĂTOR II : Am fost după ea...

VÎNĂTOR I : După soţia dumitale ?

VÎNĂTOR II : Da. Am găsit-o la izvor. Se uita în oglinda apei.

(Pauză)

VÎNĂTOR I : Şi ?

VÎNĂTOR II : Am tras în ea... Am vrut să văd dacă se transformă din nou în căprioară... *(Pauză lungă)* Dealtfel, aceasta era dorinţa ei neîncetată.

VÎNĂTOR I : Şi ? S-a transformat în căprioară ?

VÎNĂTOR II : Fireşte. Dacă doreşti, poţi să te duci s-o vezi. E acolo, la izvor.

VÎNĂTOR I : Iartă-mă, dar mi-e frică. Am trăit şi eu destule, dar întîmplarea asta mă sperie. *(Se aude o împuşcătură)* Am impresia că halucinez... Deci, aşa se explică de ce te-a ales ea pe dumneata ca soţ : era o chemare a destinului. O chemare a sîngelui.

VÎNĂTOR III *(apare radios, cu puşca încă fumegînd)*: Fraţilor, am împuşcat, acum, lîngă izvor, o căprioară splendidă. Absolut splendidă. Veniţi s-o vedeţi. *(Dispare. Cei doi rămîn încremeniţi. Vînător II se aşază pe marginea şanţului, năucit).*

VÎNĂTOR I *(într-un tîrziu)*: E limpede... Acest vînător inconştient a tras în soţia dumitale... Firește, fără să ştie despre ce e vorba... Mă întreb dacă avea autorizaţie... Prietene, te văd zdrobit sufleteşte şi sînt alături de dumneata. Ştiu că treci printr-o grea încercare, dar nu ştiu cum să te ajut. Eu am crescut odată un pui de urs vreme de şase luni, cu biberonul, îl iubeam mai mult decît pe copilul meu, pentru ca, într-o noapte, să mi-l fure un vecin şi să-l vîndă la circ pentru a fi dresat. Închipuie-ţi că, în timpul unui spectacol, bietul ursuleţ m-a recunoscut şi mi-a sărit în braţe, plîngînd ca un copil. M-am judecat cu circul, dar n-am reuşit să-l obţin. Peste cîteva luni, sărmanul animal a murit de TBC din pricina supărării. Ce părere ai? *(Singur)* Văd că individul nu mă ascultă. *(Îngîndurat)* Să fie într-adevăr real ceea ce am trăit şi am auzit în această zi? E posibil ca acea femeie să fi fost căprioară, să fi devenit femeie şi apoi din nou căprioară?! Atunci înseamnă că şi el, soţul ei, ar putea să se transforme din nou în cerb dacă ar fi din nou împuşcat... Extraordinar! Ce-ar fi să... Nu, nu e posibil. Dar dacă e posibil? Dacă e posibil ca şi el să devină animal? *(Fanatic)* Sînt vînător, şi un vînător adevărat nu poate rata o asemenea şansă. E o şansă unică să vezi un astfel de miracol... *(Se frămîntă)* Ce-ar fi să... *(Pauză)* Am să încerc. Domnul să mă ierte, precum şi toţi zeii şi zeiţele vînătorii, dar am s-o fac. *(Îndreaptă arma spre Vînător II şi trage. Acesta se zvîrcoleşte cîteva clipe apoi rămîne nemişcat)* Stupid! Miracolul nu s-a produs. Înseamnă că tot ce mi s-a spus era o aiureală. Mai mint şi eu, ca vînător, dar nu exagerez... Îi voi potrivi arma în aşa fel încît să reiasă că s-a împuşcat singur. *(Ceea ce şi face)*

VÎNĂTOR III *(strigă de undeva, din apropiere)*: Colega, eşti amabil să mă ajuţi să transport căprioara pînă la căruţă ? Vînătoarea s-a amînat.

VÎNĂTOR I : Da, prietene, cu plăcere. Vin imediat. *(Se uită lung şi cu milă spre cadavrul lui Vînător II)* Sărmanul de tine ! Îmi deveniseşi drag şi apropiat. Adio ! *(Pleacă).*

CORTINA

TEATRUL LUI ION BĂIEȘU

Ion Băieșu este un ironist și piesele lui dovedesc un simț remarcabil al parodiei. În plină dramă (Iertarea, Chițimia), *personajele vorbesc în clișee și clișeele produc rîsul, în situațiile cele mai vesele* (Preșul) *limbajul încărcat de automatisme naște bănuiala unor conștiințe falsificate de vorbe, și subiectul capătă deodată o umbră tragică. Procedeul acesta de a substitui planurile și de a vedea în tragedie o manifestare a grotescului și în grotescul banalității o expresie a tragicului este des folosit în literatura modernă, neîncrezătoare în frontierele dintre lucruri. Originalitatea lui Ion Băieșu este de a pune patetism și inteligență în exprimarea acestei confuzii și de a suprapune perfect drama peste comedia existenței și invers. Punctul de observație este limbajul. Personajele lui vorbesc enorm fără să dea sentimentul că vor să comunice ceva, vorba fiind expresia (și conștiința) orgoliului lor. A vorbi mult și complicat (un snobism al vulgarității) este a avea personalitate. Însă indivizii aceștia buimăciți de cuvinte și cu un mare apetit pentru trivial trec prin tragedii profunde, sînt nefericiți și, la posibilitățile lor spirituale, caută o înțelegere metafizică a neîmplinirilor.*

Pamfil, vicepreședinte de bloc (Preșul), *este obsedat de simțul justiției și al demnității. Cineva se șterge pe preșul din fața ușii lui și gestul îi pare un atentat la condiția lui morală și socială. Preșul (simbol derizoriu) reprezintă pentru el ceea ce reprezintă Veta pentru jupîn Dumitrache: o formă a posesiunii și a orgoliului*

personal. El are ambiț, adică o conștiință hipertrofiată a valorii individuale și o mistică a ierarhiei sociale. Comicul se naște și aici din disproporția dintre ambiția și posibilitățile reale ale individului. Justițiarul Pamfil este în realitate un potlogar mărunt, suspicios, delator, caricatura pe scurt a unui mare arivist în zone sociale mărunte. Tînărul George din aceeași piesă prefigurează un personaj ce revine și în alte scrieri: timidul inventiv, creatorul dezinteresat, visător, pîndit de o lume pestriță de escroci, paraziți. El a inventat o mașină de detectat sunetele și mașina stimulează spiritul afacerist al vecinilor curioși. Piesa se termină bine, onestitatea triumfă, proiectele diabolicului Pamfil eșuează. Comedia este bine scrisă și, deși nu pune o mare temă în discuție, pictura zonelor morale joase se reține.

Pictura este mai sugestivă și ironia ajunge mai departe în Alibi, *unde Ion Băieșu cultivă un vechi procedeu în teatru: confuzia de situații. Neînțelegerea (sau înțelegerea eronată) stimulează, în bine sau în rău, fantezia, iar fantezia duce la dezvăluirea caracterelor. Comedie, aparent, ușoară, făcută să înveselească, însă rîsul lasă să se vadă micul infern uman. Infernul de toate zilele, răul suportabil, impur, însoțit, totdeauna, de bunele intenții. Ion Băieșu s-a specializat în această tipologie, în toate piesele sale apar mici intriganți demoniaci, delatori scuturați de crize de sinceritate. Bubulac este funcționar al I.C.R.A.L. și doctor în științe juridice. A căpătat licența și doctoratul făcînd mici servicii gospodărești profesorilor.* Dreptul penal *l-a luat pe un perete,* civilul *pe un rașchetat,* romanul *pe o faianță, iar teza l-a costat un schimb de apartament. Escrocheria este scuzată la el de sinceritate. — „Cum poți fi atît de sincer?!" — îi chestionează un vecin venit să ceară o consultație juridică. — „Păi e cineva din orașul ăsta care să nu fi trecut prin mîna mea? Care să nu fi avut nevoie de mine? Căruia să nu-i fi făcut eu un serviciu? Păi nu era o crimă să nu fi profitat și eu de-o facultate și de-un doctorat? Adică fac fotbaliștii dreptul și eu să nu-l fac? [...]. Eu nu mă laud, ca alții, c-oi fi vreun învățat. M-am învîrtit"...*

Inocentul Bubulac este un Dandanache mai tînăr și cu un simț mai acut al relațiilor sociale. N-are ambiții sociale mari, sfera lui de acțiune este micul profit. Crește în jurul casei soiuri rare de pepeni și dovleci, și dă consultații juridice gratuite. Juristul trage de limbă pe clienți și comunică unde trebuie ceea ce află. Bubulac este, pe scurt, una dintre variantele canaliei mărunte ce populează teatrul lui Băieșu și Mazilu.

Din aceeași familie face parte (în Alibi*) și Gripcă, șef de personal la secția de parcuri și lacuri. Față de amatorul Bubulac, Gripcă reprezintă cazul profesionistului dotat (un profesionist al intrigii și al delațiunii). El și-a format o filozofie în acest sens și o tehnică bine pusă la punct. Are un sistem eficace de informații, adulmecă repede abaterea, merge pe firul faptelor și descoperă „pata" la a patra generație. Șefului său, Gicu Crucescu, i-a depistat, după mulți ani de cercetări, un unchi înstărit. Cînd același Gicu provoacă involuntar un accident grav (care la urmă se dovedește a nu fi deloc grav), perspicacele Gripcă apare în casa vinovatului înaintea miliției, însoțit de un voluminos dosar. Destinul numitului Gicu se află cuprins între copertele acestui dosar. Gripcă reprezintă, cu fervoare, fatalitatea. Însă fatalitatea este împinsă pe căi greșite, căci dramaturgul complică intriga piesei și înmulțește numărul pistelor false. Tehnica din* Scrisoarea pierdută *este folosită în chip ingenios. Gicu Crucescu are sentimentul că a omorît din imprudență pe cineva și, om cinstit, respinge „alibiul" propus de Bubulac, pregătindu-se să anunțe miliția. Soția, Eleonora, crede că Gicu are o încurcătură sentimentală și propune, ca sancțiune, păruiala adversarei. Anchetatorul Gripcă stimulează furia femeii și, obținînd de la ea declarații compromițătoare pentru soț, vrea să obțină și altfel de beneficii, mai lumești. Lucrurile se lămuresc însă în chip favorabil pentru Gicu Crucescu: accidentul grav se rezuma, în realitate, la ușoara atingere a tînărului Bebe, globe-trotter. Încheiere previzibilă, morală sănătoasă, satisfăcătoare pentru toți: Bebe se îndrăgostește fulgerător de Gabi, fiica presupusului vinovat, iar demonicul șef de personal și informatorul lui*

sînt daţi afară din casă. Binele învinge, dar amăreala observaţiei critice rămîne.

Alte comedii îşi aleg ca temă impostura, în medii sociale, tot aşa, mărunte. Doi escroci (Escrocii în aer liber) *se păcălesc reciproc, în absenţa, curios, a oricărei suspiciuni, deşi suspiciunea, perspicacitatea sînt armele lor de persuasiune. Ei afectează maladii bizare, provocate de o imaginaţie prolifică. Femeia suferă de boala de a lua lucrurile la modul propriu, bărbatul de boala exemplelor. Tema discuţiei este nefericirea, justificată prin fatalitatea ce sileşte pe indivizi să se abată de la normele vieţii curente. Comedie absurdă cu o intrigă poliţienească.*

Absurdul este sursa comicului şi în piesa Cine sapă groapa altuia... *unde un individ suferă de boala de a lua în serios proverbele. El fură un ou, apoi, pentru a grăbi fatalitatea, încearcă să fure un bou, este prins de ţărani, bătut, judecat etc. Ca să nu sape groapa altuia, el îşi sapă groapa lui, dar destinul acţionează peste voinţa omului şi proverbul se împlineşte şi în aceste condiţii.*

Instrumentul destinului este o femeie, Jenica, cu o meserie curioasă: controloare de proverbe. Parodie, firească, a marilor fatalităţi din teatrul serios dar şi un fin gust de a vedea totul pe dos, de a trăi ironic miturile. Un gropar sapă gropi „în sine", o fată serioasă, muncitoare, veghează ca cine fură azi un ou să fure mîine un bou şi se foloseşte, în acest sens, de un sistem foarte modern de informaţii (note, denunţuri etc.). Obiceiul de a traduce în fraze raţionale paradoxurile figurate în proverbe şi de a crea un mic spectacol pe această temă vine de la Urmuz. Ion Băieşu îi asociază mai mult umor, strecurînd, în acelaşi timp, printre fraze vesele meditaţii usturătoare.

Cu Dresoarea de fantome, *Băieşu plonjează în absurdul ionescian: o premisă programatic iraţională care duce la o morală cît se poate de raţională* (saisir le rationnel à travers l'irrationnel). *Umorul este nu numai o libertate, dar şi un mijloc (singurul real, spune dramaturgul citat înainte) care ne dă forţa să suportăm existenţa. Toate formele de demistificare duc, în cele din urmă, la crearea de noi* tabu-*uri, căci orice demiti-*

zare este, în fapt, o mistificare. Face excepție rîsul (comicul) care, nerespectînd nici un tabu, nu permite apariția de noi „tabu-uri anti-tabu-uri". Cu alte vorbe, rîsul ne spală de prejudecăți și împiedică instituționalizarea ridicolului. Funcția exorcizantă este dublată de o funcție premonitorie. Rîsul poate depista răul și poate împiedica instalarea violenței ca normă de viață.

Ironiștii români de după război sînt foarte sensibili la acest aspect. În comediile lor absurdul este de cele mai multe ori metafora unei fabule. *O femeie de o vîrstă incertă intră, purtînd în spate mai multe instrumente de dresură (cîngi, bice, cravașe, lassouri), într-un ruinat castel medieval. Ea vine din partea unei societăți de turism internațional, cu un nume, e drept, curios: „Omul cît trăiește vede, că cu asta se alege". Un paznic (Alfons) o întîmpină, și dresoarea își dezvăluie intențiile și metoda. Acum intervine relația absurdă, iraționalul în rațional. Femeia a fost trimisă să dreseze fantomele din castel în scopuri publicitare. Cumpărat de sus-numita societate, castelul va fi rezervat turiștilor străini care vor plăti prețuri speciale pentru a fi serviți de presupusele fantome. Dresoarea are sarcina să le învețe să cînte, să danseze, să servească la masă și, bineînțeles, să vorbească limbi străine. Este, se pare, o bună profesionistă: „dacă mi-l dai și pe dracu pe mînă, în cinci minute fac înger din el; adevărul este că orice se poate dresa în ziua de astăzi; a progresat lumea formidabil". Propozițiile, de cea mai pură banalitate idealistă, încep să aibă alt înțeles. La suprafața textului totul se desfășoară normal (în anormal), în subtext începem să deslușim fabula. Teribila dresoare folosește o metodă pedagogică diferențiată, palmaresul ei este bogat. Pe un individ care nu mai avea poftă de viață l-a bătut cu biciul pînă ce pofta i-a revenit. Cînd individul are pregătire intelectuală, instruirea merge mai ușor. Dresoarea folosește în acest caz și biciul cuvîntului. Ea crede, apoi, în valoarea umorului și face elogiul națiunii din acest punct de vedere. Însă cum fantomele din castelul ruinat nu dovedesc a avea simțul umorului, trimisa societății de turism trece la argumente contondente. Scena de crudă vrăjitorie medievală ce urmează (dansuri, cîntece, sub pu-*

terea stimulatoare a biciului) este de mare efect teatral. Sensul grav al piesei se dezvăluie acum pînă la capăt: „Domnilor și doamnelor! Alinierea! Continuăm programul! Liniște! Domnilor și doamnelor, ni s-a recomandat cu multă insistență ca personalul care-i va servi pe turiști să fie nu numai un personal harnic și talentat, dar și un personal bine dispus, capabil să întrețină o atmosferă veselă. Căci e și normal. Oamenii dau un ban nu numai ca să mănînce bine, dar și ca să se distreze bine. De aceea, v-aș ruga să căutăm o soluție împreună, pentru ca programul nostru, reușit dealtfel, să fie puțin mai vesel, mai distractiv și mai antrenant. În acest sens, v-aș recomanda să fiți cît mai spirituali cu putință, că nu strică, iar doamnele, din momentul în care atmosfera se încinge puțin, pot foarte bine să se apropie cu mai multă îndrăzneală de oaspeții bărbați, se pot lăsa pipăite, bineînțeles fără să accepte diferite propuneri, în cazul în care acestea nu le avantajează. Esențial, în fond, e ca turiștii să se convingă că sîntem o națiune simpatică și cu simțul umorului. Domnilor, între noi fie vorba, puține națiuni de pe lume au avut fericirea să se nască înzestrate cu simțul umorului. Noi am avut această fericire. Noi avem umor. Atunci, dați-o dracului de treabă, dacă avem, să se vadă că avem! Pentru asta, însă, nu e suficient să zîmbim. Trebuie să fim hazoși, să fim spirituali, să facem glume. Dar cum se face o glumă? Să vedem acum cum se face o glumă. În primul rînd, ce este o glumă? O glumă, dacă ne gîndim bine, este o propoziție, o frază sau mai multe, scrise sau vorbite, la care se rîde. La o glumă se rîde de felul cum e spusă, fie de poantă. De exemplu, cînd spui o glumă despre un bîlbîit, se poate rîde din cauza felului în care e imitat bîlbîitul. Cînd spui o glumă de felul acesta: «Domnule, scuzați-mă, dumneavoastră v-a căzut părul sau v-a crescut pielea peste el?» se rîde de poantă. Adică e foarte simplu. Să facem un pic de exercițiu. Să presupunem că un turist spiritual vă întreabă: «Această friptură provine dintr-o pasăre zburătoare?» Voi ce răspundeți? Răspundeți, desigur, cu o poantă. Care e poanta? Ia să vedem dacă sînteți în stare să spuneți o poantă. (Pauză) *Hai! Cine știe să*

spună o poantă la întrebarea asta? (Pauză. Nimeni nu spune poanta) *Păi poanta, dragii mei, trebuie să fie spontană, altfel nu mai e poantă, e rahat. Nu spune nimeni o poantă? Nu e nimeni atît de inteligent?* (Se enervează) *Scuzați-mă, dar dacă nu sînteți în stare să faceți o poantă, se duce dracului programul nostru, se duce dracului prestigiul nostru de națiune cu simțul umorului, se duce dracului totul. Ia să vă stimulez eu puțin simțul umorului.* (Biciuiește toate fantomele, bulucindu-le într-un colț al salonului) *Hai! Poanta! Poanta, că vă deșel! Poanta! Poanta!* (Istovită) *Vai, dar sînteți de un cretinism înspăimîntător! Fantome de intelectuali și nobili și nu sînteți în stare să spuneți o poantă! Vai de capul vostru!* (Urlă ca scoasă din minți). *Poanta e asta, imbecililor: «Domnule, dar nu orice zboară se mănîncă. Avioanele nu se mănîncă! Helicopterele nu se mănîncă! Parașutele nu se mănîncă! Muștele nu se mănîncă!» Cretinilor și cretinelor!* (Către Paznic) *Domnule paznic, aceste fantome n-au pic de simț al umorului!"*

Băieșu dă la urmă o soluție aparent satisfăcătoare: dresoarea de fantome este înjunghiată în timp ce ține un discurs despre temperament, vioiciune, ritm specific. *Însă îndată ce cadavrul este scos pe o parte a scenei, pe cealaltă intră o nouă dresoare, cu aceeași întrebare pe buze: „Nu e nimeni pe-aici?". Istoria se repetă. Comedia cu multe absurdități simpatice s-a transformat pe negîndite în altceva: o meditație profundă despre violență și umilință în istorie. Agresiunea ia, și aici, chipul unei femei (misoginism?). Martorul (paznicul Alfons) este și simbolul unei justiții precare în interiorul unui mecanism condus de alte legi.*

Piesele lui „serioase" (Chițimia, Iertarea, Jocul) *folosesc același ton insinuant, deși tema este aici gravă și preocuparea pentru literatură mai evidentă. Pînă să descoperim însă tema gravă dăm peste aceiași indivizi care vorbesc enorm fără să spună nimic. Din retorica aceasta pitorească se desprind cîteva siluete: vecinul indiscret, terorist, spion* (spionul, *ca și* inventatorul, *circulă în literatura lui Ion Băieșu), escrocul sentimental, femeia ca instrument al justiției oarbe, șmecherul simpatic, cîrcotaș, micul salariat plin de complexe, combinagiu etc.*

Toți acești indivizi se agită, n-au somn, sînt „chinuiți" de idei și au pasiunea faptelor anormale. În Chițimia *apare și un filozof particular, variantă balcanică a psihanalistului de profesie. El dă consultații la domiciliu și vindecă prin mijloace barbare pe indivizii ce suferă de obsesia* dublului. *Însă toate aceste fapte ieșite din comun (toți ironiștii au cultul faptului de excepție și sînt, ca I. L. Caragiale, superstițioși!), capătă, de la un punct, un sens mai adînc, parodia începe să devină parabolă. Chițimia, stimulat de un profesor escroc, lucrează la o invenție (perpetuum mobile pe calea ferată), și este vizitat noaptea de un alt Chițimia, acela căruia îi luase cu douăzeci de ani în urmă identitatea, logodnica, ideile. Consultat, filozoful crede că este vorba de o halucinație, apoi, cînd faptele se precipită, pune la cale un asasinat ce eșuează datorită unei femei energice și drepte, soția impostorului Chițimia I și logodnica neprihănitului Chițimia II. Femeia întinerește și pleacă de acasă cu vechiul ei logodnic, iar Chițimia I, impostorul, caută să-și regăsească adevărata sa identitate. Fantasticul este tratat într-o manieră realistă, parabola se slujește de regia unei drame obișnuite, însă înțelesul parabolei nu mai este atît de simplu. Chițimia I, impostorul decrepit, parazit (se lasă întreținut de soția lui) s-a substituit altui Chițimia (Chițimia II) cu douăzeci de ani în urmă, traficîndu-i apoi ideile. Chițimia II ar putea fi imaginea pură, curajoasă a unei tinereți ce a fost apoi jefuită și distrusă prin mediocritate și inerție. Rostul unei parabole este însă să însemne mai multe lucruri și Ion Băieșu are inteligența și priceperea de a nu-și explicita simbolul.*

O variantă a intrigii din Chițimia *este* Vinovatul, *unde este vorba de o femeie care urmărește timp de douăzeci de ani (Băieșu are obsesia acestei cifre) un individ suspectat de a-i fi ucis logodnicul. Crima nu-i însă sigură și, în confruntarea dintre criminal și călău (călăul are tot chip de femeie), simpatia merge spre criminal, victimă, mai degrabă, a unei perseverențe diabolice. Crima n-a fost, în fapt, crimă, numai o întîmplare tragică a aruncat un tînăr în prăpastie și pe altul în brațele persecuției, suspiciunii, umilinței. Femeia joacă*

și aici rolul de instrument crud și absurd al unei justiții represive.

Un rol asemănător are și Lia din Iertarea, *drama cea mai pură și poate cea mai profundă a lui Băieșu. Piesa reia subiectul dintr-o povestire mai veche* (Acceleratorul), *cu inevitabilele modificări de regie. George, un tînăr inginer care a suferit o injustiție traumatizantă, inventează un aparat care accelerează sau încetinește timpul, izolîndu-l, astfel, de mediul înconjurător. Trăiește, dealtfel, singur, crescînd o pisică și un greiere (premisele teatrului absurd în varianta zeflemelei bucureștene.) Liniștea lui este tulburată de Lia, colega ce-l denunțase cu mulți ani în urmă, femeie autoritară, obsedată de nefericirile semenilor. Ea s-a măritat cu un orb și, cînd descoperă pe George, caută să facă din el un om normal. Cînd acesta, terorizat, încearcă să scape, femeia aduce în discuție responsabilitatea socială și nu renunță pînă ce George nu-și pierde deprinderea de a ieși din timp. Literar, Lia este personajul memorabil al piesei, variantă modernă a tipului tradițional al femeii strașnice și mărginite, simbol, altfel, al unei sufocante normalități.*

În Jocul *(1977), Ion Băieșu tulbură într-o oarecare măsură schema acestei tipologii (femeia-agresoare, bărbatul visător — victimă), construind piesa pe ideea unei supoziții tragice. Toate semnele farsei sînt păstrate la suprafața acțiunii, însă, în interior, tragedia își adună lent apele. O femeie matură dispare de acasă și soțul și copiii (studenți) cred că ea a făcut un gest imoral. Reapare după oarecare vreme și bănuielile cresc: femeia fusese condusă de un bărbat cu mașină, convorbiri misterioase la telefon, refuzul de a da explicații în privința absenței etc. Cititorul nu știe nici el mai mult decît celelalte personaje implicate în conflict, suspansul este total. Unde fusese timp de o lună această mamă și soție ireproșabilă pînă acum, ce legături există între ea și bărbatul care o sună din cînd în cînd la telefon? Piesa nu face decît să acumuleze fapte (tehnică dramatică remarcabilă) care pun personajul într-o lumină defavorabilă, apoi, în final, o mică sugestie (iminența unei intervenții chirurgicale cu puține șanse de izbîndă) răstoarnă premisele dinainte. Femeia nu este o destrăbălată, cum*

crede vecina cîrtitoare, intrigantă (simbolul eternului spion *din piesele lui Băieşu), fuga ei nu este decît o discretă însingurare în preajma morţii. Atinsă de o boală gravă, ea dispare din familie întocmai cum fac unele animale care, avînd presentimentul sfîrşitului, se izolează de comunitate. Cruzimea aparentă este forma unei iubiri mîndre de sine. Soţul, copiii o bănuiesc de trădare şi judecăţile lor morale sînt grele, femeia se apără fără a dezvălui cauza adevărată a dispariţiei.*

Cu asemenea elemente, se putea uşor cădea în melodramă. Băieşu are ştiinţa s-o ocolească. Jocul *este parabola morţii demne şi trimiterea ce se face, în piesă, la cunoscutul poem arghezian este semnificativă. Mama, ameninţată de moarte, ascunde faţă de copii sentimentul ei adevărat, preferă să simuleze o abatere etică decît să-i tragă după ea într-o zonă a desperării.* Simularea *uşurătăţii morale este arma ei de ocrotire (a ei şi a familiei).*

Gîndul acestei tragice prefăcătorii ne duce departe, la grija baciului mioritic de a ascunde moartea adevărată prin alegoria nunţii cosmice. Dar gîndul trebuie oprit la vreme, piesa lui Băieşu nu împinge faptele spre mit, substituirea rămîne într-un plan strict existenţial. Piesa are, în fapt, două planuri, între care unul rămîne mereu ascuns (tragedia reală a femeii). Pe scenă se joacă tot timpul altă piesă, aceea a vieţii care continuă, în iubire şi abjecţie, cu idealuri îndrăzneţe (logodnicul filozof), tăceri culpabilizatoare (soţul posomorît, ofuscat) şi aparenţe înşelătoare (fiul bănuit a întreţine legături sentimentale cu o femeie de vîrsta mamei lui etc.) Acesta ar fi mesajul exprimat, *aparent al dramei, şi el ia forma amuzantă a comediei.* Mesajul latent *exprimă (prin inexprimare) o dramă interioară adîncă. Din direcţia lui judecăm, la urmă, cînd adevăratul conflict iese la lumină, faptele din primul plan. Fabula capătă acum alt înţeles. Femeia revenise în familie mînată de un instinct fin: copiii trec prin împrejurări dificile şi, ca un bătrîn ţăran care nu vrea să părăsească viaţa înainte de a pune ordine în gospodărie (analogia o desprindem dintr-o confesiune a autorului), femeia misterioasă părăseşte pentru o vreme spitalul vrînd să descurce lucrurile încurcate*

din casa ei. Lămurindu-le, ea dispare din nou fără nici o altă justificare. Foarte profundă și bine construită această piesă care dă cu abilitate roată unui simbol copleșitor.

Literatura lui Ion Băieșu (el este și autorul unor excelente nuvele cuprinse în volumele Sufereau împreună, *1964, și* Pompierul și opera, *1976), colorată, ingenioasă și simpatică prin ironia ei cordială, foarte muntenească prin toate aceste trăsături, îmbrățișează teme profunde și este în multe privințe excepțională.*

EUGEN SIMION

FIȘĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ

Născut la 2 ianuarie 1933 în comuna Aldeni, județul Buzău.

Liceul comercial din Buzău, Școala de literatură „M. Eminescu" și Facultatea de limbă și literatură română la București.

Membru al Uniunii Scriitorilor din R.S.R.

Debut: ziarul *Viața Buzăului*, în 1951, cu versuri.

Volume publicate: *Necazuri și bucurii*, schițe, Editura Tineretului, 1956; *Cei din urmă, povestire*, Editura Tineretului, 1959; *Noaptea cu dragoste*, schițe și nuvele, Editura pentru literatură, 1962; *Oameni cu simțul umorului*, schițe umoristice, Editura Tineretului, 1964; *Sufereau împreună*, nuvele, Editura pentru literatură, 1965; *Iubirea e un lucru foarte mare*, povestiri despre Tanța și Costel, Editura Tineretului, 1967; *Umor*, schițe umoristice, Editura Eminescu, 1970; *Teatru*, piese de teatru, Editura Cartea Românească, 1970 (premiul Academiei R.S.R.); *Fotbalul e un joc de bărbați*, reportaje sportive, Editura Stadion, 1971; *La iarbă albastră*, schițe umoristice, Editura Facla, 1973; *Cine sapă groapa altuia*, piese de teatru, Editura Eminescu, 1974; *Chițimia*, piesă de teatru, Editura Eminescu, colecția „Rampa", 1975 (premiul Uniunii Scriitorilor); *Pompierul și opera*, schițe umoristice, Editura Cartea Românească, 1976.

SUMAR

IERTAREA, 5

Valeriu Râpeanu — O piesă despre omenie 7

Piesa văzută de... *Dinu Kivu* 78 ; *N. Corbeanu,* 78 ; *Sanda Faur,* 79 ; *Ileana Popovici,* 79 ; *C. Paraschivescu,* 80.

CHIŢIMIA, 81

Eugen Barbu — O dramă a ratării 83

Piesa văzută de... *D. R. Popescu,* 136 ; *Nichita Stănescu,* 136 ; *Radu Popescu,* 137 ; *Traian Şelmaru,* 138 ; *Constantin Ţoiu,* 139 ; *Natalia Stancu,* 140 ; *Marius Robescu,* 141; *Ion Cocora,* 142 ; *Ileana Popovici,* 142 ; *Viorica Tănăsescu,* 143.

VINOVATUL, 145

Radu Popescu — Pedeapsa 147

Piesa văzută de... *Dinu Kivu, 176 ; Valentin Silvestru,* 176 ; *Ileana Popovici,* 177 ; *Valeria Ducea* 177.

JOCUL, 179

Constantin Paraschivescu — O poveste de inimă 181

Piesa văzută de... *Aurel Bădescu*, 231 ; *Radu Popescu*, 231 ; *Bogdan Ulmu*, 232 ; *Traian Șelmaru*, 232.

PREȘUL, 233

Fănuș Neagu — Rîsul și bobul de durere 235

Piesa văzută de... *Dinu Săraru*, 311 ; *Dinu Kivu*, 312 ; *Marius Robescu*, 312 ; *Radu Popescu*, 312 ; *Mihai Ungureanu* 312 ; *Margareta Bărbuță* 314.

ALIBI, 315

Valentin Silvestru — O comedie substanțială 317

Piesa văzută de... *Margareta Bărbuță*, 377 ; *Paul Tutungiu*, 377 ; *Valentin Dumitrescu*, 378.

DRESOAREA DE FANTOME, 379

Constantin Cubleșan — Severa luciditate 381

ÎN CĂUTAREA SENSULUI PIERDUT, 405

Aurel Bădescu — Comedie aparentă, 407

ESCROCII ÎN AER LIBER, 443

Dinu Kivu — Un joc serios, 445

Piesa văzută de... *Valentin Silvestru*, 463 ; *Radu Popescu*, 463.

PUTEREA DRAGOSTEI, 465

Sanda Manu — Un eseu comic, 467

Piesa văzută de... *Valentin Silvestru*, 486 ; *Margareta Bărbuță*, 486 ; *Ileana Lucaciu*, 487.

CINE SAPĂ GROAPA ALTUIA, 489

Victor Parhon — Dogmă și parabolă, 491

FANTOMIADA, 515

Geo Saizescu — Un umor omenesc, 517

EXPERIMENTUL, 567

Octavian Cotescu — Tristețea gestului gratuit, 569

VÎNĂTORII, 589

Paul Tutungiu — Sacrificiu și instinct, 591

Eugen Simion — **Teatrul lui Ion Băieșu**, 613

Fișă biobibliografică, 625

Lector : VIORICA PETROVICI
Tehnoredactor : ELENA PREDA

Apărut : 1979. Bun de tipar : 26.06.1979. Tiraj : 5.350 ex. broşate. Coli tipar : 39,5.

Tiparul executat sub comanda
nr. 167 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918",
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
Bucureşti,
Republica Socialistă România

LICEUL „GHEORGHE
BIBLIOTECA
BUCUREȘTI

Lei 17,50